410

N. 5/3

IHS

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
22 K
M23
E. 31.
12.4.11.

Notarum auctor est P. Nicolaus Abramus
Soc. Jesu.

Digitized by Google

Aquilæ Jungemus Olorem.

ΝΟΝΝΟΥ ΠΑΝΟΠΟΛΙΤΟΥ

Μεταβολὴ

τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου

Εὐαγγελίου.

NONNI PANOPOLITANI

Paraphraſis

Sancti ſecundum Ioannem

Euangelij.

Acceſſerunt notæ P.N.A.

Societatis Jeſu.

PARISIIS,

Sublimi *vocatem.*

Apud Sebaſtianum, Cramoiſy Via Jacobæa ſub Ciconijs M.DC.XXIij. cũ priuilegio Regis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

ILLVSTRISSIMO PRINCIPI DOMINO, DOMINO NICOLAO FRANCISCO A LOTHARINGIA MARCHIONI DE HATTONCHASTEL.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

BIBL. SOC. IESV ROM. COLLEG.

DIVINVS ille Plato, PRINCEPS ILLVSTRISSIME, Poëtas tanquam miros, ſuaues, ſacros, immò diuino inſtinctos afflatu diuinis etiam honoribus proſequendos eſſe cenſebat, ſed ita tamen, vt eoſdem ex ea ciuitate, quam ipſe ſibi fingebat, tænia redimitos, floribus aſperſos, delibutos vnguentis emitteret. Tot enim illa Deorum figmenta cupiditates inflammant, tot inuehunt er-

rores, tot animis mortalium tenebras offundunt, vt eam vrbem incolumem fore non putaret, cuius ciues huiuſmodi deliramenta cum lacte matris hauſiſſent. Quia tamen, vt ait neſcio quis, *Poëſis eſt Philoſophia puerorum*, & auſterior eſt veritas quàm vt teneris animis imbibatur, niſi fuerit aliquâ poëtici numeri ſuauitate condita, eam poëſim putauit in ſua rep. retinendam, quæ puram & defæcatam virtutis imitationem contineret. Sed poëtam qui veritatis auſteritatem, & illam imitationem ſine fuco, ſine fallacia, ſine fabellarum lenocinio, mellis alliti ſuauitate mitigaret, inuenit neminem. *Tantæ molis erat* poëticam veritatem ex illis fictionum integumentis euoluere. Inuenti Parmenides, Meliſſus, Empedocles qui rerum naturam verbis optimis & numeroſè contextis explicarent: inuenti Pythagoras, Thegnis, Phocylides, qui ſententiolas

quaſdam vincta pedibus oratione concluderent: inuentæ Sibyllæ quæ ſua vaticinia verſibus comprehenſa poſteritati mandarent. Sed ij cùm nuda rerum expoſitione contenti nuſpiam humanas actiones per imitationem expreſſerint, ne Poëtæ quidem dicentur Platonis, Ariſtotelis aliorúmque ſuffragio. Felicior in hoc etiam genere fuit religio Chriſtiana, quæ incredibilem eorum Poëtarum ſegetem effudit, qui & res cum virtute geſtas exprimerent imitando, & tetricam illam veritatis ſeueritatem, mira dicendi copia, mira ſalis & elegantiæ è mellitis Poëtarum fontibus hauſta ſuauitate condirent. Immenſum eſt enumerare ſingulos, Gregorios, Syneſios, Apollinarios, Iuuencos, Sedulios, Prudentios, & reliquam ſeriem Chriſtianorum Poëtarum euoluere. Vnus ſit inſtar omnium noſter hic Nonnus. In quo ſi materiam ſpectes, Chriſti diuinitatem ex-

ponit: ſi veritatem, Euangeliſtam interpretatur, & eum ipſum qui in Æternæ Sapientiæ gremio conquieuit: ſi iudicium, nihil limatius: ſi verborum vbertatem, nihil fœcundius: ſi compoſitionem, nihil concinnius: ſi filum ipſum & ductum orationis, nihil ſublimius, magnificentius, auguſtius: vt in eo nec Homeri maieſtatem requiras, nec Pindari ſublimitatem, nec Sophoclis grauitatem, Euripidis prudentiam, Callimachi lenitatem, Muſæi concinnitatem, numerum Nicandri, facilitatem Heſiodi, Theognidis perſpicuitatem, Anacreontis teneritudinem, Ariſtophanis ſales, Menandri comitatem. Adeò vnus eſt Nonnus omnibus omnium Poëtarum, ipſiúſque Poëſeos numeris abſolutus atque perfectus. Quare cum nihil habuerim antiquius, ſtatim atque florentis huius Academiæ fama pellectus in ea Typographîum erexi, quàm vt aliquas obſequij mei

primitias,tuo,PRINCEPS ILLVSTRISSIME, nomini dedicarem,tibi qui non ſolum Poëſeos es candidatus, ſed iam ad ſacras infulas Eccleſiæ deſtinatus, nihil eo Poëta iucundius fore putaui, qui ſic & eruditione Chriſtiana,&Poëtica facultate imbutus eſt, vt eum non pauci cæteris Poëtis, viri docti vel vnum eius epitheton benè longis multorum cõmentarijs anteponant. Hunc ſi cæteræ iuuentuti impertieris, non poterit non eſſe iucundiſſimus.

—Neque enim Phœbo iam gratior vlla eſt,
Quam ſibi quæ tanti præſcripſit pagina nomen
Principis.

Habebunt Theologi Diui Ioannis interpretem: Iuriſcõſulti,Berythi quondam Iuriſprudentiæ matris inquilinum: Medici Ægyptium, Æſculapij gentilem: Philoſophi quemdam Naturæ Genium qui ſuis Dionyſiacis omnes propemodum Philoſophiæ, præſertim Aſtrologiæ partes intexuit. Iam qui Muſis Manſuetioribus ad omnem

humanitatem excoluntur, eum Poëtam habebunt, quem Plato magis expetijt, quàm inuenit. Neque verò ſi legem ille ſanciuit, ne cuiuſquam Poëſis admitteretur, niſi qui & annum ætatis quinquageſimum attigiſſet, & rerum antè geſtarum gloria floreret, has partes Poëtæ noſtro defuiſſe crediderim, quippe qui Dionyſiacis ad vmbilicum adductis, iam ætate maturior animum ad hanc interpretationem appuliſſe, & magnus ille Nonnus fuiſſe videatur qui & Pelagiam Pœnitentem aſſeruit Chriſto, & triginta Saracenorum millia ex inferni faucibus erepta cœlo vindicauit. Vale.

Tibi obſequentiſſimus,
SEBASTIANVS CRAMOISY.

FLORENTISSIMÆ

IVVENTVTI

MVSSIPONTANÆ

NICOLAVS FRANCISCVS

A LOTHARINGIA.

Emblematis explanatio.

FVlminis ætherei cuſtos magnique Tonãtis
Armiger aërijs habitans in montibus ales
Sub Ioue pendentem vacuo ſuper ardua nidum
Ponit, & æquato librans examine pennas
Regnator volucrum, media ſublimis in æthra
Cominus explorat radios, & lampada Phœbi,
Vibranteſque poli flammas, & fulminis ignes
Arduus aſpectu non caligante tuetur.
At Cycnus liquidis per prata recentia riuis,
Riparumque toros, niueis argenteus alis
Rimatur roſtro latices, & amœna canoros
Emittit per colla modos, aut remige penna
Alternatque toros, & cantu nubila plaudit.
Ecce Aquilam audaci tranantem nubila curſu
Fulminis hæredem patrij, Tonitruſque ſonoram
Progeniem, certis Triadem quæ cominus auſit
Explorare oculis: neque enim vibrantia circùm
Fulgura præſtringunt aciem ſublime volantis.

Nec refugo flectens pauitantem lumine viſum
Explorat propius Triadem , ſolemque Parentis,
Et radios Nati,& vibratum vtrinque Calorem.
Namq; in Principio Verbum, magnumque Parentem
Obſide gaudentem Verbo videt ætheris ales
Arduus , & certo rimatur fulgura viſu
Diuinis Triadem circumuelantia flammis.
Ales erit magni delator fulminis , ales
Quem Patris Æterni gremio Sapientia fouit.
At quis erit candore niues ſuperantibus alis
Cycnus , & æterno mulcebit ſidera cantu ?
Nonnus erit , Nonnus liquido qui carmine cœlũ
Mulceat , auritæ qui ſtagna liquentia Cirrhæ
Exhilaret, lætiſque animet Daphnona Camœnis.
Scilicet egregium vatem facundia cycno
Mollior , & niueâ cycni formoſior alâ
Excitat , æternoque vehit ſub nubila cantu.
Vos ô ſublimes Aquilæ , quique ætheris alti
Exploratores liquidis obtutibus ignes
Spectatis , legumque cati,quos Curia pridem
Inuitat , vos qui medica floretis in arte :
Vos quoque naturæ Genij,quibus vna voluptas,
Vna quies rerum cauſas tentare latentes,
Hanc Aquilam ſpectate , acies huc flectite veſtras,
Cernite pernici penetrantem nubila tractu.
Vos quoque Parnaſſi ſemper vernantis Olores
Aſſiduo cantu Cirrhæ qui ſtagna bicorni
Interfuſa iugo colitis , qui ſolis ad ortum
Alpinis niuibus certantes panditis alas,
Certantem Phœbi citharæ qui pectore vocem
Funditis , & docta corpus merſatis in vnda,
Hunc Cycnum ſpectate , ſuo qui carmina Phœbo
Suggerat , & victis queat inſultare Camœnis.

Sic tandem implexis per mutua vincula pennis
Sublimi vocalem, Aquilæ iungemus Olorem.

EIDEM ILLVSTRISSIMO PRINCIPI.

TE pietas Aquilam, faciunt te carmina Cycnum,
Sic Aquilæ, Princeps, conciliatur Olor.

Tibi obſequentiſſimus
Ephebus Honorarius,
Carolus à Reinach.

IN POETAM NONNVM EPIGRAMMA.

ABiurare Deos, Chriſto ſe addicere Phœbus
Cœperat auſpicijs, Nonne Poeta, tuis.
Nec mora: Chriſtiadum ter denis millibus auges
Agmen, & Heliaca ſpargis in vrbe fidem.
Inſtillare fidem facile eſt mortalibus: ipſos
Imbueras Chriſti relligione Deos.

Carolus Madrucius Comes ab Auy,
Baro de Baufremont,

ALIVD.

NOnnus vt heroo celebrauit carmine Bacchum,
Ioannem numeris in ſua verba ligat.
Quid mirum eloquij criſpat ſi fulmina Nonnus,
Si tonat, & placido fulguris igne micat?
Fulmine decuſſus matris fuit alter ab aluo,
Diuini Tonitrûs filius alter erat.

Alexander de Coſsé Pariſinus,
Abbas de Begard.

ALIVD.

ATtiguas auium ſenſim conſumere pennas
Fulminea volucris penna propinqua ſolet.
Nonne caue: tibi plumiuoras Haliæetus alas
Applicat in pennæ funera lenta tuæ.
Nonne caue: fallor, non eſt tibi Nonne timendum,
Hanc Aquilam tangens penna perennis erit.

Ioannes Philippus à Vvarſberg,
Vicecomes de Reinech.

ALIVD.

NVminis interpres Tonitru genitore creatus
Implet ſidereas voce tonante plagas.
Interpres radijs iterum fœlicibus implet
Nonnus ſidereas luce micante plagas.
O quam certa cadent diuina fulmina vocis!
Eloquio Nonnus fulgurat, ille tonat.

Ioannes Sigiſmundus, &
Ioannes Maximilianus fratres
Liberi Barones à Lamberg,
Auſtriaci.

ALIVD.

SCripſerat Eoas acies & prælia Bacchi
Orgiaque occultis non reſeranda ſacris.
Iniecere manum Superi, Chriſtóque Poëtam
Aſſertum cælo ſcribere digna iubent.
Si diuina fluunt cantanti carmina Bacchum,
Quid cum ſidereâ numina voce canit?

Henricus Van Etten nobilis
Bruxellenſis.

ALIVD.

SMyrna, Rhodus, Colophon, Salamis, Chios, Argos, Athenæ,
Orbis de patria certat, Homere, tua.
Hic niſi ſcripſiſſet patriam, certaret olympus.
Nec mirum, Heroas tu canis, ille Deum.

Hieronymus Çarera
Nobilis Luſitanus.

Typographus Candido Lectori. S.

MONENDVS es, Candide Lector, quid ad ſuperiores editiones, & vulgarem interpretationem acceſſerit. Trecentis ferè locis vel parùm ad energiam Græcam & verborum proprietatem expreſſis, vel quibus Poëtæ mentem parùm aſſecutus fuiſſe videbatur interpres, adhibita fuit medicina. Non pauci verſus, quibuſdam exemplaribus pro veris germaníſque obtruſi fuerant: nos ne ſuffragio noſtro eos vel damnare penitùs videremur, vel penitùs approbare, non reiecimus illos quidem, ſed Latinam interpretationem charactere diſtinximus. In textu nihil facilè mutatum, ne tùm quidẽ, cùm id aut verſûs ratio, aut ſenſûs eliciẽdi neceſſitas exigebat. Coniecturarum & emendationum ratio reddetur in notis, ne temerè in veteres editiones graſſati fuiſſe videamur. Quod ad notas attinet, non id fuit auctoris inſtitutum vt ageret Ioannis Interpretẽ, id enim permulti magna cum laude iam præſtiterunt, ſed vt, quod fecit hactenùs nemo, Nonni iuterpretationem expenderet, reuocarétque ad calculum, ſicubi vel hæreticos confutaret, vel ab aliorum explicationibus diſſideret, vel doctrinam aliquam abſtruſiorem epithetis cæteríſque loquendi rationibus contineret.

IN NONNI PANOPOLITANI PARAPHRASIM SANCTI ſecundum Ioannem Euangelij NOTÆ.

Auctore P. N. A B. Societatis IESV.

IN CAPVT PRIMVM.

1. Verſu. AXPONOΣ ἦν.) Ipſo initio ad refutandas Arianorum hæreſes accingitur, qui, vt ait Alexander Alexandriæ Patriarcha, epiſtola quadam apud Theodoretum lib. 1. hiſt. Eccleſ. dicebant, ὅτι ἦν ποτε ὅτι οὐκ ἦν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ γέγονεν ὕστερον ὁ πρότερον μὴ ὑπάρχων. *Fuiſſe tempus cùm non erat filius Dei, & natum fuiſſe poſtea, cùm*

prius non extitiſſet. Atque iam hinc obſeruabis, id noſtri ſcriptoris inſtitutū fuiſſe, nihil vt Euangeliſtæ verbis ſuperadderet, quod non videretur vel ad interpretationem neceſſarium, vel ad refutandas hæreſes vtile, vel ad antiquitatis cognitionem eruditum.

1 *Ἀκίχητος, incomprehenſibile.*) Contra Eunomium, cuius hæc verba referuntur apud Socratem lib. 4. hiſt. cap. 7. *φησὶ γὰρ κατὰ λέξιν τάδε. ὁ θεὸς περὶ τῆς ἑαυτοῦ οὐσίας οὐδὲν πλέον ἡμῶν ἐπίσταται, οὐδέ ἐστιν αὕτη μᾶλ (μᾶλλον) ἐκείνῳ, ἡμῖν δὲ ἧττον γινωσκομένη. Ait enim conceptis verbis : Deus circa ſuam ipſius ſubſtantiam, nihil plus quàm nos, cognoſcit, neque ea magis aut minus à nobis & ab ipſo cognoſcitur.*) Sed eius inſanam temeritatem egregiè Baſilius magnus, propoſita formiculæ deſcriptione cōprimit quadam epiſtola, quam in hæc verba concludit, *εἰ δὲ τοῦ βραχυτάτου μύρμηκος οὔπω περιέλαβες τῇ γνώσει τὴν φύσιν, πῶς τὴν ἀκατάληπτον τοῦ θεοῦ δύναμιν μεγαλαυχεῖς φαντάζεσθαι. Si verò tenuiſſimæ formicæ naturam nondum animo comprehendis, quomodo incomprehenſibilem Dei naturam ſe comprehendere gloriaris.*

2 *Υἱὸς ἀμήτωρ.*) Contra Valentinianorum hæreſim, qui vt auctor eſt Irenæus libro 2. Epiphanius libro 1. hæreſi 31. Tertullianus aduerſus Valentinianos cap. 7. & 8. *Verbum* Dei ex *intellectu* patre, & ex matre *veritate* prognatum eſſe finxerunt. Epiphanius hanc genealogiam, ſiue inſanam theogoniam ita digerit. Βυθὸς, Σιγὴ, Νοῦς, Ἀλήθεια, Λόγος, Ζωὴ, Ἄνθρωπος, Ἐκκλησία. Sed parco Græcis. ita Latinus in aureo libro de præſcriptionibus aduerſus hæreticos cap. 33. *Sed & cùm*

genealogias indeterminatas nominat, Apoſtolus Tit. 3. *Valentinus agnoſcitur, apud quem Aeon ille neſcio qui, noui & non vnius nominis generat è ſua Charite Senſum & Veritatem, & hi æquè procreant duos Sermonem & Vitam, de hinc & illi generant Hominem & Eccleſiam.* Verbum igitur υἱὸς αἰῶνος non filius *Senſus*, ſiue *Intellectus*, & *Veritatis*, vt Valentinus impiè fabulatur.

3 Καὶ λόγος αὐτοφύτοιο θεοῦ.) Contra eoſdem Valentinianos qui non patrem Verbi αὐτόφυτον, ſed auum, quem Αἰῶνα τέλειον, *ſubſtantialiter*, *perſonaliter verò* Προαρχὴν, καὶ τὴν Αρχὴν, *etiam* Βυθὸν *appellant*, *innatum*, *immenſum*, *infinitum*, *æternumque definiunt*, vt ait Tertullianus aduerſus Valent. cap. 7.

3 Φῶς, ἐκ φάεος φῶς. *Lumen, de lumine lumen.*) Non vt ijdem aſſerunt, qui Verbum Βυθοῦ, καὶ Σιγῆς *Profundi* & *Silentij* filium eſſe fabulantur.

4 Πατρὸς ἔην ἀμέριστος. *A patre non diuiſus erat.*) cap. 10. infrà verſu

Αγχιφανὴς, ἀμέριστος, ὁμόζυγός εἰμι τοκῆος.

Contra Arianos qui ſubſtantiam Patris à ſubſtantia Filij ſeparabant. S. Thomas commentarijs in Boëtium de Trinitate quæſt. 5. art. 4. in c. hunc errorem tribuit. Origeni 1. περὶ ἀρχῶν. Ego nihil huiuſmodi potui reperire, ſed penitus contrarium cap. 2. *Quæ imago etiam naturæ ac ſubſtantiæ Patris ac Filij continet vnitatem.* Vide.

4 Απείρονι σύνθρονος ἕδρῃ. *Æqua ſede ſedens.*) Contra Arianos & Nouatianum, qui Verbum quidem Deum eſſe fatebatur, ſed nec æqualem Patri, nec coæuum eſſe ſentiebat. Eius verba ſunt libro de Trinitate cap. 33. *Quando ipſe voluit,*

ſermo filius natus, & ſimul vt hic minor ſit, dum in illo eſſe ſe ſcit.

13 Μελισσοβότῳ παρὰ λόχμῃ, *In ſilua ab apibus depaſta.*) Eleganter vna voce oſtendit quibus eſcis Ioannes veſceretur, melle videlicet ſilueſtri.

19 Ὀρθὴν πίστιν ἔχοιεν ἀτέρμονα μητέρα κόσμου.

Inſit recta fides, mundique immenſa creatrix.)

Cur ἀτέρμονα? An quia fides per vbique terrarum erat propaganda? cur μητέρα κόσμου? an quia mundus per fidem erat regenerandus? aut potius quia fide & ſpe rerum vniuerſitas continetur, fouetur, educatur? Vide Clementem Alexandrinum 2. ſtromatum, Arnobium libro 2. aduerſus gentes. *Dicite ô feſtini, & meraco ſapientiæ tincti & ſaturi potu, eſt ne operis in vita negotioſum aliquod, atque actuoſum genus, quod non fide præeunte ſuſcipiant, ſumant, atque aggrediantur? an terram peregrinamini, nauigatis, non domum vos credentes peractis negotiationibus remeaturos? terram ferro ſcinditis, atque oppletis ſeminum varietate, non credentes vos frugem percepturos eſſe vicibus temporarijs? coniugalia copulatis conſortia, non futura eſſe credentes caſta, & officioſi fœderis in maritos?* & alia quamplurima. Vide Theodoretum θεραπευτικῶν his verbis. κοινὸν μέντοι χρῆμα πάντων ἡ πίστις, καὶ τῶν μαθεῖν τινα τέχνην ἐφιεμένων, καὶ τῶν πλεόντων, καὶ τῶν γεωργούντων, καὶ ἰατροῖς προσεδρευόντων. *Fides omnibus communis eſt, & iis qui artem volunt addiſcere, & qui agriculturam exercent, & qui nauigant, & qui medicis ſe committunt*, vt eam quod de lege dicit Orpheus, σφραγῖδα δικαίαν

Πόντου τ' εἰναλίου, γαίας φύσεώς τε βέβαιον.

Iuſtum naturæ, ponti terræque ſigillum,

appellare poſſimus.

59 Ὃ κ' ἀμβροσίῃ) aliàs & bene, ὃν ἀμβροσίῃ.

62 Ἀγρύπνους ἱερῆας. *In omnes ſacerdotes.*) Aptum epitheton Phariſæis. Epiphanius hæreſi 3. vel 16. καὶ οἱ μὲν σανίδας ἑαυτοῖς ἐφιλοκάλουν, σπιθαμῆς μόνης τὸ πλάτος, καὶ ἐπὶ ταύτην ἑαυτοὺς ἐτίθεσαν κατὰ τὴν ἑσπέραν, ἵνα εἰ ὑπνώσειέν τις, καὶ καταπέσοι εἰς τοὔδαφος· αὖθις ἐγείρηται εἰς εὐχήν, διὰ τὸ ἄγρυπνον ἔχειν τὸν βίον κατὰ τὸ δυνατόν. ἄλλοι δὲ κάχληκας συλλέγοντες ἑαυτοῖς ὑπεστρώννυον, εἰς τὸ νυττομένους μὴ ὕπνῳ βαθεῖ φέρεσθαι, ἀλλὰ βιάζεσθαι γρήγορσιν ἑαυτοῖς περιποιείζεσθαι. ἄλλοι δὲ καὶ ἀκάνθας στρωμνὴν εἶχον διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν. *Alij quidem aſſeres ſibi ſtudioſè congerebant vnius palmæ latitudine, quos ineunte nocte ſibi ſubſternerent, vt ſi quis dormiret, in terram prolapſus ad orationem excitaretur, & quantum in ipſis ſitum erat, inſomnem vitam traducerent. Alij verò lapillos collectos ſibi ſubſternebant, vt ſauciati profundo ſomno nequaquam mergerentur, ſed vigiliæ ſibi neceſſitatem adferrent. Alij verò eadem animi inductione pro ſtrato ſpinas ſibi ſternebant.*

73 Ἀνιπτοπόδων ἱερήων.) Cur ἀνιπτόποδας vocauit? an vt eos ab Hemerobaptiſtis diſtingueret, qui ſe ſingulis diebus abluebant? vt auctor eſt idem Epiphanius hæreſi 4. vel 16. An quia qui miſſi tū fuerunt, non cum cæteris ad baptiſmum Ioannis ſuſcipiendum in Iordanem deſcenderant, eam ob rem ἀνιπτόποδες nominantur? quamuis alios tum Phariſæos, tum Sadducæos Matthæus baptizatos fuiſſe teſtatur. An quod Phariſæi ſordes & ſquallorem affectarent? Matthæi 6. *Exterminant enim facies ſuas &c. tu autem cùm ieiunas vnge caput tuum, & faciem tuam laua*, quæ fortaſſe

ſordium affectatio cauſa fuerit, cur Phariſæi rariùs aquam pedibus hoſpitum lauandis exhiberent. Vnde Chriſtus Lucæ 7. *Intraui in domum tuam, aquam pedibus meis non dediſti.* Homerus 16. Iliados verſu 234. hanc vocem vſurpat.

Ἀμφὶ δὲ Σελλοὶ
Σοὶ ναίουσ᾽ ὑποφῆται ἀνιπτόποδες χαμαιεῦναι.
Multo te cingunt agmine Selli
Vates illotis pedibus terræque cubantes.

In quem verſum duas huius, nominis rationes adfert Euſtathius, quæ in ſacerdotes etiam iſtos quadrare videantur. Altera eſt Sellos vocari, ἀνιπτόποδας, ὡς μὴ προϊόντας τοῦ ἱεροῦ, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ θέλοντας ποδόνιπτρα. *Tanquam è templo nō exeuntes, & eam ob cauſam nullam volentes pedum lotionem,* citatque hunc verſum ex Euripidis Erectheo.

Πηγαῖς οὐχ ὑγραίνουσιν πόδας.
Nec vnda fontis humectant pedem.

Ἕτεροι δὲ σεμνότερον τοιοῦτο συντιθέασι νόημα, χαμαιεῦναι μὲν, ἀνιπτόποδες δὲ, τοῦτ᾽ ἔστι χαμαὶ μὲν εὐναζόμενοι, ἀνιπτόμενοι δὲ τῶν κάτω ταῖς διανοίαις διὰ τὴν ἐν ταῖς μαντείαις φιλοσοφίαν. *Alij vero ſplendidiorem quandam confingunt rationem, χαμαιεῦναι quidem, ſed tamen ἀνιπτόποδες, id eſt, in terra quidem verſantes & cubantes, ſed tamen cogitatione propter prophetiæ ſtudium à rebus inferioribus auolantes.* quæ laus ijs poterit conuenire: non enim tam ſpectat quales eſſent, quàm quales eſſe deberent: vnde & paulò pòſt eos honoris cauſa θεοκλήτους, *à Deo vocatos* appellat.

88 Καὶ χεὶρ ἄλλος) libenter legerim χεὶρ οὗτος, vel αὐτός. hoc eſt in ſcripturam graſſari: fateor. Sed & Ioannis textus tùm Græcè tùm Latinè

vnam tantùm Iudæorum legationem hîc agnoſcit, & epitheta, quę ſuperiùs Sacerdotibus adiecta ſunt, inſinuant Nonni mentem fuiſſe, vt ijdem eſſent & Sacerdotes & Phariſæi.

92 Δίφρου ἅρπαγος Ἠλίας ἐλατὴρ πυρός. *Flammati Helias currus auriga rapacis.*) lib. 4. Regum c. 2. v. 11. *Ecce currus igneus, & equi ignei diuiſerunt vtrumque, & aſcendit Helias per turbinem in cœlum.*

121 Βαπτίζειν ἀπύροισι καὶ ἀπνεύστοισι λοετροῖς.
Baptizare ſine igne, leui ſine flaminis aurâ.)

Ioannes ſolum dixerat, βαπτίζειν ἐν ὕδατι. Poëta baptiſmum Ioannis è regione baptiſmo Chriſti opponit. Ioannes enim ſine igne & ſpiritu, at Chriſtus.

Ἐν πυρὶ βαπτίζων καὶ πνεύματι.
Igneque baptiſans & flamine.

132 Ἅρματος ὑψιπόροιο μετάρσιον ἡνιοχῆα.
Qui regit altigradi currus ſublimis habenas.

Non abſimile eſt illud Pſalmi 17. *Et adſcendit ſuper Cherubin & volauit, volauit ſuper pennas ventorum.* Ezechiel c. 10. verſu 18. *Et egreſſa eſt gloria Domini à limine templi, & ſtetit ſuper Cherubim.* cap. 11. v. 22. *Et eleuauerunt Cherubim alas ſuas, & rotas cum eis, & gloria Dei Iſrael erat ſuper ea.* ἔνθεν ὁρμώμενος, vt Iuſtini Martyris, verbis vtar cohortatione ad Græcos, ὁ μεγαλόφωνος Πλάτων μετὰ πολλῆς παῤῥησίας βοᾷ λέγων Ὁ μὲν δὴ μέγας ἡγεμὼν ἐν οὐρανῷ Ζεὺς πτηνὸν ἅρμα ἐλαύνων πρῶτος πορεύεται διακοσμῶν πάντα καὶ ἐπιμελούμενος τῷ δ' ἕπεται στρατιὰ θεῶν καὶ δαιμόνων, καθ' ἕνδεκα μέρη κεκοσμημένη, μένει δὲ Ἑστία ἐν τῷ οἴκῳ μόνη. τῶν δ' ἄλλων ὅσοι ἐν τῷ τῶν δώδεκα ἀριθμῷ τεταγμένοι θεοὶ ἄρχοντες ἡγοῦνται κατὰ τάξιν, ἣν ἕκαστος

ἐπάγθη. *Inde incitatus magniloquus Plato, cum multa dicendi libertate, exclamat, dicens, Magnus Dux in cælo Iupiter alatum currum agitans, proficiſcitur cuncta componens, & omnium curam gerens, ſequitur Deorum & Dæmonum exercitus in partes vndecim deſcriptus. Sola verò domi manet Veſta, aliorum autem qui illo duodenario principum Deorum numero continentur, ſinguli eo imperant ordine, quo ſunt conſtituti.* Hæc è Platonis Phædro deprompta paulò fuſiùs proferre libuit, quàm à Iuſtino proferantur.

142 Ῥαββὶν ὁ καλέουσι) numeri ratio poſtulat, vt legamus Ῥαββὶν ὅ περ καλέουσι.

155 Σύγγονον ἰχθυόεντος ἐρευνητῆρα θαλάσσης.) Auſonius in Moſella,

Scrutatur toto populatrix turba profundo.

Statius in Thebaide,

Vixerat ille diu pauper ſcrutator aquarum.

173 Καὶ εἰσέτι θερμὸς ἀκούων
Οὔασι μῦθον ἔδεκτο καὶ ἴχνεσιν ἔφθασε φωνήν.
Ille vaporatâ verbum vix feruidus aure
Hauſerat, & dicto citiùs veſtigia torſit.

Hęc de ſuo addidit: de ſuo, inquam, quæ fortaſſe vix conſentiunt hiſtoricę veritati. nam Clemens Alexandrinus 2. ſtromatum, Philippum eum fuiſſe tradit, qui vocanti Chriſto ſe non ſtatim præbuerit dicto audientem, ſed differre voluerit, quoad patrē ſuum ſepeliſſet. Eius verba ſunt. Κἂν συγχέωνται τῇ τοῦ κυρίου φωνῇ, λέγοντος τῷ φιλίππῳ, Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δ' ἀκολούθει μοι. *Etſi Domini voce ſimul vtantur dicentis Philippo; Relinque mortuos ſepelire mortuos ſuos, tu me ſequere.*

178 Εὑρὼν εὐπετάλοιο κάτω δρυός. *Inueniens frondente ſub ilice.*) Tamen verſu 195.

Πρὶν καλέσαι σε Φίλιππον ὑπὸ σκιοειδέϊ συκῇ,
Ἔδρακον ὑψικόμοισι παρευδιάοντα κορύμβοις.
Ante ſub vmbroſâ ficu quam te ipſe Philippus
Acciret, vidi patulo ſub tegmine rami.

Nec mirum : ſi quidem Græci nomen δρυὸς pro quauis arbore, & quouis ligno frequenter vſurpant, vnde & Poëta neſcio quis δρῦν οἰνοχίτωνα vitem appellat.

190 Ἀγκύλα μήδεα.) Sic Homero & Heſiodo frequenter Κρόνος ἀγκυλομήτης.

199 Θαύματι πρὸς μέτωπα θεουδέϊ χειρὶ πατάξας.) Qui alicui iudicio conſenſum præbent, frontem percutiunt, quaſi iudicium è fronte citare videantur. nam vt ait Latinus Pacatus in panegyrico. *In ſpeculo frontium imago extat animorum.* Vnde & Quintus Cicero *frontem animi ianuam*, eleganter appellat, & philoſophorum plerique iudicium, quod Principale & ἡγεμονικὸν appellant, vel in fronte, vel non procul à fronte ſedem habere voluerunt, à quibus Tertullianus libro de anima ita diſſidet, vt tamen hanc ſententiam,

Tutari numerum iunctaſque vmbone phalanges,

non obſcurè teſtetur, cùm ait. *Neque per totum corpus ventilari ſecundum Moſchionem, neque in capite concludi ſecundum Platonem, neque in verticepræſidere ſecundum Xenocratem, neque in cerebro cubare ſecundum Hippocratem, ſed nec circa cerebri fundamentum vt Herophilus, nec in membranulis vt Strato & Eraſiſtratus, nec in ſuperciliorum meditullio, vt Strato Phyſicus*, voluerunt.

Verſu 211. Ἀθνήτων κεντώρων.) Quid eſt hoc

quæſo inuiſibilibus cauitatibus? Dici poſſet nomine cauitatum ſpiritales naturas intelligi. 6. Æneidos.

Et ni docta comes tenues ſine corpore vitas
Admoneat volitare cauâ ſub imagine formæ.

Ob quam formarum ſpiritualium cauitatem dictum,

Pérque domos Ditis vacuas & inania regna.

Sed durior eſt iſta locutio, quæ apud Maronem pulcherrima.

Quid ſi legebat interpres ἀθηήτων πετεηνῶν? i. volucribus, aligeris, angelis. Sed nihil muto: ſic enim commodiſſimè poterit explicari,

Πεπταμένων στεφανηδὸν ἀθηήτων κενεώνων.
Expanſis in orbem non ante ſpectatis cauitatibus.

Vt nomine κενεώνων cœli hiatum, & chaſma factum intelligat, quod, interprete Seruio Virgilius his verbis expreſſit,

--Video medium diſcedere cœlum.

Vel vt ille legit, *diſcindere*: ſic noſter alibi Domini crucifixi, manus πεπταμένας ἑκάτερθεν, *hinc inde diſpeſſas appellat*, à πετάννυμι, aperio, expando. Suidas πέπταται, ἥπλωται, *expanditur*, *explicatur*.

IN CAPVT II.

1 Θαλαμηπόλος. *Nuptiali thalamo adminiſtrans.*) Sic ipſe ſua Dionyſiaca auſpicatur.

Εἰπὲ θεὰ Κρονίδαο διάκτορον ἄσθμα κεραυνοῦ,
Καὶ στεροπὴν Σεμέλης θαλαμηπόλον.

Dic mihi, Muſa, Ioui famulantem fulminis ignem,
Et fulgur Semelæ thalamis genialibus auſpex.

2 Ἀεξιφύτου Γαλιλαίης.) Ioſephus 3. de excidio c. 4. de Galilæa, πιών τε πᾶσα καὶ εὔβοτος καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος. *Pinguis eſt tota, & paſcua, & arboribus omnimodis conſita.* vide plura, cuius rei indicio eſt, ruta illa machærontica, (fuit autem Machærus in finibus Galilææ) de qua idem lib. 7. c. 22. συκῆς γὰρ οὐδεμιᾶς ὕψους καὶ πάχους ὑπελίπετο. *Nulli ficus vel altitudine, vel craſſitudine cedebat.*

8 Παρθενικὴ χριστοῖο θεητόκος ἵκετο μήτηρ.)

Contra Tertulliani & aliorum errorem, qui Deiparam poſt partum Virginem negabant. Ille de carne Chriſti, *Virgo quantum à viro, non virgo quantum à partu*, &, *vtique magis non virgo dicenda eſt, quàm virgo.* Quid ais bone Tertulliane? Οἶδα, καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα μυθήσασθαι.

Quanto rectius hic qui nil molitur ineptè?

Παιδοτόκος, φυγόδεμνος, ἀεὶ μεθέπουσα κορείην.

Accedit refutatio Neſtorij, qui Dei matrem negabat θεοτόκον eſſe dicendam.

9 Ἀχράντῳ παλάμῃ γαμίης ψαύουσα τραπέζης.
Virgo manu pura genialē attingere mēſam Venerat.) Dionyſiacῶn libro 2. ſub finem.

Τί φίλτερον ἄλλο νοήσεις
Ἢ μακάρων βασιλῆα τεῆς ψαύοντα τραπέζης;
Quid amicius optes?
Dignatur Deus ipſe tuas attingere menſas.

Quem loquendi modum iiſdem verbis vſurpat lib. 5. verſu 120. lib. 8. verſu 417. libro 39. verſu 70.

22 Οὔπω μοι πυμάτης δρόμος ἤλυθε κυκλάδος ὥρης.
Extremæ nondum curſus mihi labitur horæ.)

Quaſi diceret, quid me cogis horam præuenire? ingens enim illud miraculum conuerſionis ſubſtantiæ in aliam ſubſtantiam, ad extremam illam horam reſeruatur, qua panem & vinum in corpus & ſanguinem meum conuertam. Plerique omnes Patres extremum quidem illud paſſionis tempus intelligunt, ſed ita exponunt. *Nunc in faciendis miraculis quæ tanquam Deus facio, te matrem non agnoſco, nec mihi quicquam tecum commune eſt: veniet paſſionis tempus cùm te matrem recognoſcam, cùm id patietur, quod à te accepi.* vide Maldonatum.

34 Ἐπέστεφε χεῖλος ἐέρσῃ.
Rore coronatur labrum.)

Homerus I. Iliados:

Κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.

Quod Virgilius ita reddit.

Crateras magnos ſtatuunt & vina coronant.

Notant interpretes *coronare vinum*, non idem eſſe atque vino & pateris coronam è floribus contextam imponere, ſed ita pateras ad ſummum labrum implere, vt parua corona relinqui videatur.

5 Βαρυνομένων δὲ καρήνων.) Dionyſ. 47. ποτῷ δὲ βαρύνετο κόρσην. *Caput vero vino grauabatur.* Athenæus I. dipnoſophiſton, Ἀριστοτέλης δέ φησιν ὅτι οἱ μὲν ἀπ' οἴνου μεθυσθέντες ἐπὶ πρόσωπον φέρονται. οἱ δὲ τὸν κρίθινον πεπωκότες ἐξυπτιάζονται τὴν κεφαλήν. ὁ μὲν γὰρ οἶνος καρηβαρικός. ὁ δὲ κρίθινος καρωτικός. *Ariſtoteles ait eos qui vino inebriantur, in caput pronos deuolui. qui potu hordeaceo, ſupinos. vinum enim caput degrauat. ceruiſia torporem inducit.* Locum apud Ariſtotelem non inueni. & ſanè hanc ex-

perientiam Monſinus & Cachetus, vterque Sereniſſimi Lotharingiæ Ducis Medicus doctiſſimus, negant problemate 8. Pandoræ Bacchicæ. immò Homerus, quod ijdem me docuerunt, Polyphemum vino ſopitum in dorſum procumbentem facit.

---ἀνακλινθεὶς πέσεν ὕπτιος.

---ſupino procubuit lapſu.

37 ἔπλεεν αὔρη.) Lege ἔπνεεν, & ſic verto.

Aquæ in merum mutatæ vinoſa ſpirabat aura.

89 Θεοῦ) lege, Τεοῦ.

IN CAPVT III.

1 ΓΟοπλανέων φαεινῶν.) Legerim γεωπλανέων (*circuitis mare & aridam.*) Vel γοοπλανέες dicti ſunt, quod *exterminarent facies ſuas*, & ipſo corporis habitu luctum oſtenderent.

19 Καὶ κεράσας.) An γελάσας? neque enim libenter voces θαύματι φωνὴν cum verbo κεράσας conſtruxerim; nam nec αὐήρυγε dici poteſt abſolutè, & 7. Dionyſ. ita loquitur.

Νηϊὰς ἀκρήδεμνος ἀνήρυγε θαύματι φωνήν.

Neias abſque peplo vocem mirata profudit,
quamuis idem libro 4. dixerit,

Ἐκεράσατο θαύματι φωνὴν,

Voci admiratio mixta. & infra capite nono.

Καὶ γενέτης ἀλαοῖο κεράσσατο θαύματι φωνήν.

Et pater cæci miſcuit admirationi vocem.

35 *Πνεύματος αὐτογόνοιο μέλει καθαρεῖο λοετροῦ.*

Verſus videtur ſpurius: nam & inſolens eſt repetio : nec arridet quod Spiritum à Patre & Filio procedentem , *αὐτόγονον*, *per ſe* vel *ex ſe genitum* dixit . Quare ſic emendo,

--τὸ δὲ θεῖον, ὅπερ καθαρεῖο λοετροῦ
Πνεύματος αὐτογονῆος ἕλει, καθαρεῖο λοετροῦ
Πνεῦμα πέλει ζωαρκὲς, &c.

--Diuinum verò illud, quod è puro lauacro
Spiritus per ſe generantis (aliquid) accipit, è puro lauacro
Spiritus eſt vitalis, &c.

Vt Spiritum per ſe generantem appellet, quia homines ſua virtute regenerat in baptiſmate.

47 *Σερφάλιγγι κονίης.*) Videtur ad primam hominis creationem alludere, nam Geneſis cap. 2. verſu vbi noſter interpres habet cap. 2. verſu 7. *Formauit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ*, Legitur àpud 70. interpretes, *καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς. Et formauit Deus hominem accipiens puluerem de terra.* Legitur in textu Hebraico, *Formauit quoque Dominus Deus hominem* עָפָר. מִן־הָאֲדָמָה *puluerem de terra.* Noſter cap. 9. verſu 33. & puluerem & limum agnouit.

Ὀφθαλμοὺς τελέων νεοτευχέας ἠθάδι πηλῷ
Ἐκ χοὸς ἀνδρογόνοιο.

--Solitoque recentes
Effingens oculos limo, quo puluere primum
Eſt formatus homo.

Neque enim aliud eſt limum, quàm puluis aquâ ſubactus, & humigatus.

79 *Εὐρυγένειος αἰών.*) Sic *αἰὼν* libro 7. Dionyſ.

verſu 23. deſcribitur, *ἱκεσίης ὀρέγων κεχαλασμένον ὁλκὸν ὑπήνης.*

Supplicis extendens paſſæ longa agmina barbæ.

Et paulò antè,

Πετάσσας ἐπιγουνίδα λευκάδα χαίτην.

Canitiem expandens genuum tenus.

Vide caput 6. infrà duobus locis, quod ideo protuli ne interpretareris εὐρυγένειος, *latam generationem habens*, cum latino interprete.

115 Ηδὲ, lege, ἰῶδέ.

IN CAPVT IV.

6 Ὑψιθέμεθλον.) Quia nimirum Iudęa excelſior quàm Galilæa, aut Samaria, Hieroſolyma præſertim, *περαΐσχουσα τῆς περιοίκου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος, quæ vt caput corpori ſupereminet, & ita ſupra vicinas omnes Regiones attollitur;* vnde Pſalmus. *Fundamenta eius in montibus ſanctis.*

11 Γαίης μεσσατίης.) Ioſephus ibidem. *ἡ δὲ Σαμαρεῖτις χώρα μέση μὲν Ἰουδαίας ἐστὶ καὶ τῆς Γαλιλαίας. Samaritana Regio inter Iudæam ſita & Galilæam.* Quod autem εὔυδρον Samariam appellat, non eſt quod putes eam multis fontibus irrigari. Ioſephus vbi ſuprà. *προσάρδεται γοῦν οὐδαμοῦ μὲν φύσει δαψιλὲς, ὕονται δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διαφόρως ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. Nuſpiam copioſis fontium riuis, ſed vt plurimum imbribus irrigantur, at in iis tractibus omnis liquor eſt longe dul-*

ciſſimus, & præ herbarum abundantiâ pecudes in ijs locis magis quàm vſpiam copia lactis redundant.

30 Μεσάτῃ παρὰ νύσσῃ

Οὐρανὸν ἱππεύουσαν ἰδὼν ὁπποδόρπιον ὥρην.

Medio iam tramite cœli

Aptam epulis equitare videns genialibus horã.)

Noſter cap. 8.

χρονίῃ παρὰ νύσσῃ.

Ἱππεύων ἀλίχητος ἑλίσσεται ἔμπεδος αἰών.

--Equitans dum voluitur æuum

Temporis ad metam, non veſtigabile, firmum.

Et 40. Dionyſ. Bacchus Herculem Tyrium ſiue ſolem ita compellat 136.

Ἱππεύων ἑλικηδὸν ὅλον πόλον αἴθοπι δίσκῳ

Υἷα χρόνου λυκάβαντα δυωδεκάμηνον ἑλίσσων

Κύκλον ἄγεις μετὰ κύκλον.

Cœlum equitans diſco ardenti, flexuque citato

Tempore progenitum duodenis menſibus annum

Voluens agglomeras renouatos orbibus orbes.

57 Πεδοτρόφες) lege Πεδοτρεφές.

57 Ὄρκιον ὕδωρ.) quædam exempla habent ἄρκιον: *ſufficientem*. Malim ὅρκιον: *iuramento ſancitam*. Quia nimirum agrum illum emerat Iacob. & hanc emptionem iuramento ſanciuerat. Geneſis 33 19. *Emitque partẽ agri in qua fixerat tabernacula, à filijs Hemor patris Sichem, centum agnis.* quæ quomodo conſentiant ijs quæ dicuntur cap. 48. verſu 22. *Do tibi partem vnam extra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi in gladio & arcu meo.* vide Marianam, Serarium, Cornelium, & alios Interpretes.

94 Μάρτυρον ἱκεσίης κυρτούμενον αὐχένα κάμπτειν.

Supplicij

Supplicij teſtem ceruicem inflectere terræ.)

Paulò pòſt,

Αὐχένα δοχμωθέντα καθελκομένοιο καρήνου.

Obſtipum caput & tereti ceruice reflexum.

Quos duos loquendi modos Dionyſiacon 7. iiſdem pene verbis vnum in locum congeſſerat.

Εἶχε λίτας. δαπέδῳ ᾗ καθελκομένοιο καρήνου,

Εκταδίην ἔθλιψε ῥάχιν κυρτούμενος αὐχήν.

Orabat, pronoque ſolum ſic vertice tangit,

Vt dorſi ſpinam ceruix inflexa fatiget.

98 Εὐσεβίης ὀχετηγός.) Et hic loquendi modus ei familiaris, vt eodem libro,

Ἄστατον ὄμμα φέρων γαμίης ὀχετηγὸν ἀνάγκης.

Voluitur huc illuc oculus deductor amorum.

& lib. 42. verſu 43.

Θάμβος ἔχων ὀχετηγὸν ἐς ἵμερον. ἀρχομένῳ δὲ

Οφθαλμὸς προκέλευθος ἐγίνετο πορθμὸς ἐρώτων.

Admirationem habens deductricem in amorem.

Incipienti verò

Oculus præambulus erat traiectus amorum.

133 Οὐδέ μιν εἴρετο Πέτρος.) Cur Petrum appellat, cùm eius Euangeliſta mentionem non fecerit? An quia cæteris audacior? ἅτε θρασύς. Sic videtur. Sed vnde hanc ei tribuit fiduciam, niſi quia præ cæteris eius prærogatiuam agnouerat?

146 Κύματα λαῶν.) Virgilianum,

--foribus domus alta ſuperbis.

Mane ſalutantum totis vomit ædibus vndam.

Statius,

Foribuſque emiſſa ſuperbis

Vnda fremit vulgi.

Homerus 2. Iliados,

Κινήθη δ' ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης.

Concio commota eſt magna velut æquoris vnda.

Iuuenalis ſat. 3.

--nobis properantibus obſtat

Vnda prior: magno populus premit agmine lumbos.

171 Θαλύσια.) Heſychius ait eſſe, θαλύσια τὰς μετὰ συλλογὴν τῶν καρπῶν διδομένας θεῷ ἀπαρχὰς, ὑφ᾽ τὸ καὶ εἰσέπειτα θάλλειν τὰς ἀρούρας. *Primitias quæ poſt frugum perceptionem Deo offeruntur, vt deinceps terræ magis vireſcant.* Vide Theocritum, & eius interpretem Idyllio 7. Homerum Iliados 1. & alios. hinc Ceres à noſtro θαλυσιὰς alicubi nominatur.

174 Ἄλλος ἀροτρεύει σπόρον ὄμπνιον αὔλακι νείφων.

Alter arat ſpargens fœcunnaũ grãdinis inſtar Semẽ.) ὄμπνιον Cereale. ſic paſſim à Poëtis Ceres ὀμπνία μύτης nominatur. vnum exemplum è noſtro ſuffecerit. Dionyſ. 6. verſu 13. Item lib. 40. verſu 35. cùm paulò antè dixiſſet, θαλύσιας ἐνθάδε Δηώ. ſubiecit 355.

Ὀμπνια μαστίζουσα μετάρσια νῶτα δρακόντων.

Alta ſecans flagris cerealia terga draconum. (μὴν ὁ.

198 Προφήτης Οὐ δυνάται περίπυστον ἔχειν ἐνὶ πατρίδι π-*Propheta Nobilis haud vnquam patrijs celebratur in oris.*) Simile illud Apollonij Tyanei epiſtola ad Heſtyæum fratrem. τί θαυμαστὸν εἰ με τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἰσόθεον ἡγουμένων, τινῶν δὲ καὶ θεὸν, μόνη μέχρι νῦν ἡ πατρὶς ἀγνοεῖ. *Quid mirum, ſi me cæteris mortalibus æqualem Deo putantibus, quibuſdam etiam Deum, ſola hactenus patris non agnoſcit?* Hunc fortaſſe Ioannis locum ille ſpectauit, vt etiam hac in re Chriſto ſe conferret, cuius ad æmulationem Euangeliſtarum vitam ſcripſit κακαγγελίστης Philoſtratus, ſanctitatem Soſimus infenſiſſimus

Chriſto miratus eſt, præſtigias Hieroclis cum Chriſti miraculis comparauit, vt Euſebius teſtatur libro aduerſus eundem Hieroclem.

203 Ἱερῆς ὅτε κῶμον ἑορτῆς μητέρες εὐσεβίης
θιασώδεες ἤγαγον ὥρει.)

Caput 6.

Ἀλλ' ὅτε λοίσθιον ἦλθε χορεστάδος ἦμαρ ἑορτῆς.
quia nimirum in feſtiuitatibus ſaltirabant, noſter Thiaſum ait. Catullus, *cum thiaſo ſatyrorum*, thiaſus ſaltatio bacchica: & Nonnus in ſcribendis Dionyſiacis diu verſatus, huiuſmodi locutiones libenter vſurpat. ſic paſſim videbis, κῶμος ἑορτῆς, αὐευάζειν, & alias eiuſmodi.

IN CAPVT V.

1 Ὅπη δόμος αἰθέρι γείτων
Χιονέην ἀμάρυσσε λίθων ἑτερόχροον αἴγλην.
Vbi domus aſtra laceſſens.
Spargebat niueum lapidum variata nitorem.)

Textus habet, *Et adſcendit Ieſus Hieroſolymam.* Poëta ciuitatis etiam partem deſcribit, ad quam Chriſtus acceſſerat. Eam autem ſuperioris ciuitatis partem intelligit, vt opinor, vbi erant Herodis regia, domus Cæſarea & Agrippina, turris Antonia, turris Hippica, Phaſaelia, & Mariamnæ. Quod autem Regia in vrbe ſuperiore fuerit, liquet ex Ioſepho libro 1. de excidio c. 16. τόγε μὴν ἑαυτοῦ βασιλείων κατὰ τὴν ἄνω δειμάμενος πόλιν. *Cùm ſuam regiam in vrbe ſuperiore excitaſſet.* Cui vicinæ fuerunt turres ſupradictæ, vt innuit idem l. 5. c. 13. ἀπὸ μὲν τῆς Ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ μετίζα

quæſo inuiſibilibus cauitatibus? Dici poſſet nomine cauitatum ſpiritales naturas intelligi. 6. Æneidos.

Et ni docta comes tenues ſine corpore vitas
Admoneat volitare cauâ ſub imagine formæ.

Ob quam formarum ſpiritualium cauitatem dictum,

Pérque domos Ditis vacuas & inania regna.

Sed durior eſt iſta locutio, quæ apud Maronem pulcherrima.

Quid ſi legebat interpres ἀθηήτων πετεινῶν? i. volucribus, aligeris, angelis. Sed nihil muto: ſic enim commodiſſimè poterit explicari,

Πεπταμένων σφαιρηδὸν ἀθηήτων κενεώνων.
Expanſis in orbem non ante ſpectatis cauitatibus.

Vt nomine κενεώνων cœli hiatum, & chaſma factum intelligat, quod, interprete Seruio Virgilius his verbis expreſſit,

--Video medium diſcedere cœlum.

Vel vt ille legit, *diſcindere*: ſic noſter alibi Domini crucifixi, manus πεπταμένας ἑκάτερθεν, *hinc inde diſpeſſas appellat*, à πετάννυμι, aperio, expando. Suidas πέπταται, ἥπλωται, *expanditur*, *explicatur.*

IN CAPVT II.

1 Θαλαμηπόλος. *Nuptiali thalamo admoniſtrans.*) Sic ipſe ſua Dionyſiaca auſpicatur.

Εἰπὲ θεὰ Κρονίδαο διάκτορον ἄσθμα κεραυνοῦ,
Καὶ στεροπὴν Σεμέλης θαλαμηπόλον.

Dic mihi, Muſa, Ioui famulantem fulminis ignem,
Et fulgur Semelæ thalamis genialibus auſpex.

2 Ἀεξιφύτε Γαλιλαίης.) Ioſephus 3. de excidio c. 4. de Galilæa, πᾶσα πίων τε καὶ εὔβοτος καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος. *Pinguis eſt tota, & paſcua, & arboribus omnimodis conſita.* vide plura, cuius rei indicio eſt, ruta illa machærontica, (fuit autem Machærus in finibus Galilææ) de qua idem lib. 7. c. 22. συκῆς γὰρ οὐδεμιᾶς ὕψει καὶ πάχει ὑπελίπετο. *Nulli ficus vel altitudine, vel craſſitudine cedebat.*

8 Παρθενικὴ χείρεσσι θεητόκος ἵκετο μήτηρ.)

Contra Tertulliani & aliorum errorem, qui Deiparam poſt partum Virginem negabant. Ille de carne Chriſti, *Virgo quantum à viro, non virgo quantum à partu*, &, *utique magis non virgo dicenda eſt, quàm virgo.* Quid ais bone Tertulliane? Οἶδα, καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα μυθήσασθαι.

Quanto rectius hic qui nil molitur ineptè?

Παιδοτόκος, φυγόδεμνος, ἀεὶ μεθέπουσα κορείην.

Accedit refutatio Neſtorij, qui Dei matrem negabat θεοτόκον eſſe dicendam.

9 Ἀχράντῳ παλάμῃ γαμίης ψαύουσα τραπέζης.
Virgo manu pura genialē attingere mēſam Venerat.)
Dionyſiacῶn libro 2. ſub finem.

Τί φίλτερον ἄλλο νοήσεις
Ἢ μακάρων βασιλῆα τεῆς ψαύοντα τραπέζης;
Quid amicius optes?
Dignatur Deus ipſe tuas attingere menſas.

Quem loquendi modum iiſdem verbis vſurpat lib. 5. verſu 120. lib. 8. verſu 417. libro 39. verſu 70.

22 Οὔπω μοι πυμάτης δρόμος ἤλυθε κυκλάδος ὥρης.
Extremæ nondum curſus mihi labitur horæ.)

Quaſi diceret, quid me cogis horam præuenire? ingens enim illud miraculum conuerſionis ſubſtantiæ in aliam ſubſtantiam, ad extremam illam horam reſeruatur, qua panem & vinum in corpus & ſanguinem meum conuertam. Plerique omnes Patres extremum quidem illud paſſionis tempus intelligunt, ſed ita exponunt. *Nunc in faciendis miraculis quæ tanquam Deus facio, te matrem non agnoſco, nec mihi quicquam tecum commune eſt: veniet paßionis tempus cùm te matrem recognoſcam, cùm id patietur, quod à te accepi.* vide Maldonatum.

34 Ἐπέστεφε χεῖλος ἐέρσῃ.

Rore coronatur labrum.) Homerus 1. Iliados:

Κοῦροι μὲν κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο.

Quod Virgilius ita reddit.

Crateras magnos ſtatuunt & vina coronant.

Notant interpretes *coronare vinum*, non idem eſſe atque vino & pateris coronam è floribus contextam imponere, ſed ita pateras ad ſummum labrum implere, vt parua corona relinqui videatur.

5 Βαρυνομένων δὲ καρήνων.) Dionyſ. 47. ποτῷ δὲ βαρύνετο κόρσην. *Caput vero vino grauabatur.* Athenæus 1. dipnoſophiſton, Ἀριστοτέλης δέ φησιν ὅτι οἱ μὲν ἀπ' οἴνου μεθυσθέντες ἐπὶ πρόσωπον φέρονται. οἱ δὲ τὸν κρίθινον πεπωκότες ἐξυπτιάζονται τὴν κεφαλήν. ὁ μὲν γὰρ οἶνος καρηβαρικός. ὁ δὲ κρίθινος καρωτικός. *Ariſtoteles ait eos qui vino inebriantur, in caput pronos deuolui. qui potu hordeaceo, ſupinos. vinum enim caput degrauat. ceruiſia torporem inducit.* Locum apud Ariſtotelem non inueni. & ſanè hanc ex-

perientiam Monſinus & Cachetus, vterque Sereniſſimi Lotharingiæ Ducis Medicus doctiſſimus, negant problemate 8. Pandoræ Bacchicæ. immò Homerus, quod ijdem me docuerunt, Polyphemum vino ſopitum in dorſum procumbentem facit.

---ἀνακλινθεὶς πέσεν ὕπτιος.

---ſupino procubuit lapſu.

37 ἔπλεεν αὔρη.) Lege ἔπνεεν, & ſic verto.

Aquæ in merum mutatæ vinoſa ſpirabat aura.

89 Θεοῦ) lege, Τεοῦ.

IN CAPVT III.

1 ΓΟοπλανέων φαεινῶν.) Legerim γυιοπλανέων (*circuitis mare & aridam.*) Vel γοοπλανέες dicti ſunt, quod *exterminarent facies ſuas*, & ipſo corporis habitu luctum oſtenderent.

19 Καὶ κεράσας.) An γελάσας? neque enim libenter voces θαύματι φωνὴν cum verbo κεράσας conſtruxerim; nam nec ἀνήρυγε dici poteſt abſolutè, & 7. Dionyſ. ita loquitur.

Νηϊὰς ἀκρήδεμνος ἀνήρυγε θαύματι φωνήν.

Neias abſque peplo vocem mirata profudit, quamuis idem libro 4. dixerit,

Ἐκεράσατο θαύματι φωνήν,

Voci admiratio mixta. & infra capite nono.

Καὶ γενέτης ἀλαοῖο κεράσσατο θαύματι φωνήν.

Et pater cæci miſcuit admirationi vocem.

35 *Πνεύματος αὐτογόνοιο μέλει καθαρείο λοετροῦ.*

Verſus videtur ſpurius: nam & inſolens eſt repetio : nec arridet quod Spiritum à Patre & Filio procedentem , *αὐτόγονον* , *per ſe* vel *ex ſe genitum* dixit . Quare ſic emendo,

--τὸ δὲ θεῖον, ὅπερ καθαρείο λοετροῦ
Πνεύματος αὐτογονῆος ἕλει, καθαρείο λοετροῦ
Πνεῦμα πέλει ζωαρκὲς, &c.

--Diuinum verò illud, quod è puro lauacro
Spiritus per ſe generantis (aliquid) accipit, è puro lauacro
Spiritus eſt vitalis , &c.

Vt Spiritum per ſe generantem appellet, quia homines ſua virtute regenerat in baptiſmate.

47 *Στροφάλιγγι κονίης.*) Videtur ad primam hominis creationem alludere , nam Geneſis cap .2. verſu vbi noſter interpres habet cap. 2. verſu 7. *Formauit igitur Dominus Deus hominem de limo terræ* , Legitur àpud 70. interpretes, *καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς. Et formauit Deus hominem accipiens puluerem de terra.* Legitur in textu Hebraico , *Formauit quoque Dominus Deus hominem* עָפָר מִן־הָאֲדָמָה *puluerem de terra.* Noſter cap. 9. verſu 33. & puluerem & limum agnouit.

Ὀφθαλμοὺς τελέων νεοτευχέας ἠθάδι πηλῷ
Ἐκ χοὸς ἀνδρογόνοιο.

--Solitoque recentes
Effingens oculos limo , quo puluere primum
Eſt formatus homo.

Neque enim aliud eſt limum , quàm puluis aquâ ſubactus , & humigatus.

79 *Εὐρυγένειος αἰών.*) Sic *αἰὼν* libro 7. Dionyſ.

verſu 23. deſcribitur, *ἱκεσίης ὀρέγων κεχαλασμένον ὁλκὸν ὑπήνης.*

Supplicis extendens paſſæ longa agmina barbæ.

Et paulò antè,

Πετάσσας ἐπιγουνίδα λευκάδα χαίτην.

Canitiem expandens genuum tenus.

Vide caput 6. infrà duobus locis, quod ideo protuli ne interpretareris εὐρυγένειος, *latam generationem habens*, cum latino interprete.

115 Ἠδὲ, lege, ἰῶδέ.

IN CAPVT IV.

6 Ὑψιθέμεθλον.) Quia nimirum Iudęa excelſior quàm Galilæa, aut Samaria, Hieroſolyma præſertim, προανίσχουσα τῆς περιοίκου πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος, *quæ vt caput corpori ſupereminet, & ita ſupra vicinas omnes Regiones attollitur,* vnde Pſalmus. *Fundamenta eius in montibus ſanctis.*

11 Γαίης μεσσατίης.) Ioſephus ibidem. ἡ δὲ Σαμαρεῖτις χώρα μέση μὲν Ἰουδαίας ἐστὶ καὶ τῆς Γαλιλαίας. *Samaritana Regio inter Iudæam ſita & Galilæam.* Quod autem εὔυδρον Samariam appellat, non eſt quod putes eam multis fontibus irrigari. Ioſephus vbi ſuprà. προσάρδεται γὰρ οὐδαμοῦ μὲν φύσει δαψιλὲς, ὕονται δὲ τὸ πλέον. γλυκὺ δὲ νᾶμα πᾶν διαφόρως ἐν αὐταῖς, καὶ διὰ πλῆθος πόας ἀγαθῆς τὰ κτήνη πλέον, ἢ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. *Nuſpiam copioſis fontium riuis, ſed vt plurimum imbribus irrigantur, at in iis tractibus omnis liquor eſt longe dul-*

ciſsimus, & præ herbarum abundantiâ pecudes in ijs locis magis quàm vſpiam copia lactis redundant.

30 Μεσάτη παρὰ νύσσῃ
Οὐρανὸν ἱππεύουσαν ἰδὼν ὀπιδόρπιον ὥρην.
Medio iam tramite cæli
Aptam epulis equitare videns genialibus horã.)

Noſter cap. 8.

χθονίῃ παρὰ νύσσῃ.
Ἱππεύων ἀλίγχετος ἑλίσσεται ἔμπεδος αἰών.
--Equitans dum voluitur æuum
Temporis ad metam, non veſtigabile, firmum.

Et 40. Dionyſ. Bacchus Herculem Tyrium ſiue ſolem ita compellat 136.

Ἱππεύων ἑλικηδὸν ὅλον πόλον αἴθοπι δίσκῳ
Υἷα χρόνου λυκάβαντα δυωδεκάμηνον ἑλίσσων
Κύκλον ἄγεις μετὰ κύκλον.
Cœlum equitans diſco ardenti, flexuque citato
Tempore progenitum duodenis menſibus annum
Voluens agglomeras renouatos orbibus orbes.

57 Πεδοτροφὲς) lege Πεδοτρεφὲς.

57 Ορκιον ὕδωρ.) quædam exempla habent ἄρκιον: *ſufficientem*. Malim ὅρκιον. *iuramento ſancitam*. Quia nimirum agrum illum emerat Iacob. & hanc emptionem iuramento ſanciuerat. Geneſis 33 19. *Emitque partẽ agri in qua fixerat tabernacula, à filijs Hemor patris Sichem, centum agnis.* quæ quomodo conſentiant ijs quæ dicuntur cap. 48. verſu 22. *Do tibi partem vnam extra fratres tuos, quam tuli de manu Amorrhæi in gladio & arcu meo.* vide Marianam, Serarium, Cornelium, & alios Interpretes.

94 Μάρτυρον ἱκεσίης κυρτούμενον αὐχένα κάμπτειν.

Supplicij

Supplicij teſtem ceruicem inflectere terra.)

Paulò poſt,

Αὐχένα δοχμωθέντα καθελκομένοιο καρήνου.
Obſtipum caput & tereti ceruice reflexum.

Quos duos loquendi modos Dionyſiacon 7. iiſdem pene verbis vnum in locum congeſſerat.

Εἶχε λίτας. δαπέδῳ δὲ καθελκομένοιο καρήνου,
Ἐκταδίην ἔθλιψε ῥάχιν κυρτούμενος αὐχήν.
Orabat, pronoque ſolum ſic vertice tangit,
Vt dorſi ſpinam ceruix inflexa fatiget.

98 Εὐσεβίης ὀχετηγός.) Et hic loquendi modus ei familiaris, vt eodem libro,

Ἄστατον ὄμμα φέρων γαμίης ὀχετηγὸν ἀνάγκης.
Voluitur huc illuc oculus deductor amorum.

& lib. 42. verſu 43.

Θάμβος ἔχων ὀχετηγὸν ἐς ἵμερον. ἀρχομένῳ δὲ
Ὀφθαλμὸς προκέλευθος ἐγίνετο πορθμὸς ἐρώτων.
Admirationem habens deductricem in amorem.
Incipienti verò
Oculus præambulus erat traiectus amorum.

133 Οὐδέ μιν εἴρετο Πέτρος.) Cur Petrum appellat, cùm eius Euangeliſta mentionem non fecerit? An quia cæteris audacior? ἅτε θρασύς. Sic videtur. Sed vnde hanc ei tribuit fiduciam, niſi quia præ cæteris eius prærogatiuam agnouerat?

146 Κύματα λαῶν.) Virgilianum,

--foribus domus alta ſuperbis.
Mane ſalutantum totis vomit ædibus vndam.

Statius,

Foribuſque emiſſa ſuperbis
Vnda fremit vulgi.

Homerus 2. Iliados,

Κινήθη δ' ἀγορὴ ὡς κύματα μακρὰ θαλάσσης.

Chriſto miratus eſt, præſtigias Hieroclis cum Chriſti miraculis comparauit, vt Euſebius teſtatur libro aduerſus eundem Hieroclem.

203 Ἱερῆς ὅτε κῶμον ἑορτῆς μυτῆρες ἰωσεβίης
Θιασώδεες ἤγαγον ὧραι.)

Caput 6.

Ἀλλ' ὅτε λοίσθιον ἦλθε χορεστάδος ἦμαρ ἑορτῆς.
quia nimirum in feſtiuitatibus ſaltitabant, noſter Thiaſum ait. Catullus, *cum thiaſo ſatyrorum*, thiaſus ſaltatio bacchica: & Nonnus in ſcribendis Dionyſiacis diu verſatus, huiuſmodi locutiones libenter vſurpat. ſic paſſim videbis, κῶμος ἑορτῆς, ἀνευάζειν, & alias eiuſmodi.

IN CAPVT V.

1 Ὅπη δόμος αἰθέρι γείτων
Χιονέην ἀμάρυσσε λίθων ἐπερεύχεον αἴγλην.
Vbi domus aſtra laceſſens.
Spargebat niueum lapidum variata nitorem.)

Textus habet, *Et adſcendit Ieſus Hieroſolymam.* Poëta ciuitátis etiam partem deſcribit, ad quam Chriſtus acceſſerat. Eam autem ſuperioris ciuitatis partem intelligit, vt opinor, vbi erant Herodis regia, domus Cæſarea & Agrippina, turris Antonia, turris Hippica, Phaſaelia, & Mariamnæ. Quod autem Regia in vrbe ſuperiore fuerit, liquet ex Ioſepho libro 1. de excidio c. 16. τό γε μὴν ἑαυτοῦ βασιλεῖον κατὰ τὴν ἄνω δειμάμενος πόλιν. *Cùm ſuam regiam in vrbe ſuperiore excitaſſet.* Cui vicinæ fuerunt turres ſupradictæ, vt innuit idem l. 5. c. 13. ἀπὸ μὲν τῆς Ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ μετίζε

δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τῶν τειῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη. *Ab Antonia cœpit incendium, & ad Regiam tranſiuit, & trium turrium tecta depaſtum eſt.* Et clarius paulò antè, κειμένοις δὲ πρὸς ἄρκτον αὐτοῖς ἔνδοθεν ἡ τοῦ βασιλέως αὐλὴ προσέζευκτο. *Iis ad Aquilonem ſitis interius Regia coniungebatur.* Quod autem ait αἰθέρι γείτων, tam alta fuit turris Hippica, ſiue equeſtris, ὡς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδοήκοντα πήχεις συναθροισθῆναι, *vt tota eius altitudo ad octoginta cubitos perueniret.* Phaſaëlis, πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος ἐννενήκοντα. *Tota altitudo fuit nonaginta cubitorum.* Turris Mariamnes, τὸ πᾶν ὕψος πεντήκοντα, καὶ πέντε πηχῶν ἦν. *Cuius altitudo fuit quinquaginta & quinque cubitorum.* τηλικοῦτοι δὲ ὄντες οἱ τρεῖς τὸ μέγεθος πολὺ μείζονες ἐφαίνοντο διὰ τῶν τόπων, αὐτό τε γὰρ τὸ ἀρχαῖον τεῖχος, ἐν ᾧ ἦσαν ἐφ' ὑψηλῷ λόφῳ δεδόμητο, καὶ τοῦ λόφου, καθάπερ κορυφή τις ὑψηλοτέρα προσανεῖχεν εἰς τριάκοντα πήχεις, ὑπὲρ ἣν οἱ πύργοι κείμενοι πολὺ δή τι τοῦ μετεώρου προσελάμβανον. *Cùm tanta eſſet harum turrium altitudo, longe maiores propter ipſum loci ſitum apparebant, murus enim antiquus, in quo conſtructæ fuerant, in alto monte poſitus erat, & in ipſo monte quidam vertex faſtigiatus ad triginta cubitorum altitudinem eminebat, in cuius faſtigio poſitæ turres vacuo velut aere pendebant.* Iam propter periſtylia variis columnis diſtincta κιονέην αἴγλην columnarem ſplendorem appellat. Quod ſi χιονέην malis legere, id de tribus illis turribus intelligo. Ioſephus ibidem. λευκὴ δὲ μαρμάρου ἐτμήθη. καὶ τὸ μὲν μῆκος ἑκάστης πηχῶν ἦν εἴκοσι, δέκα δὲ τὸ εὖρος, καὶ βάθος πέντε. συνήνωντο δ' ἐπ' ἀλλήλοις ὡς δοκεῖν ἕκαστον πύργον μίαν εἶναι πέτραν, &c. οὕτως οὐδαμόθεν ἡ συνάφεια τῆς ἁρμονίας διεφαίνετο. *Candidum marmor ſectum erat, &*

ſingulorum lapidum longitudo viginti cubitos, latitudo decem, quinque profunditas continebat. Sic autem inter ſe commiſſi fuerant, vt ſingula turres è ſingulis lapidibus viderentur exciſæ, &c. adeò nulla commiſſura lapidum apparebat. Iam quod ait, ἐπεύχροον αἴγλῃ, id ad Regiam refero, vbi vt idem teſtatur, ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν, *inenarrabilis erat lapidum varietas.* Sequitur porticuum, & ni fallor ipſius piſcinæ probaticæ deſcriptio. περίσσα δὲ δι' ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλά, καὶ στυλοὶ πρὸς ἑκάστῳ διάφοροι τάς γε μὴν τούτων ὕπαιθρα, πανταχοῦ χλοερά, καὶ ποικίλαι μὲν ὗλαι, μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι, καὶ περὶ τούτους εὔριποι βαθεῖς, καὶ δεξαμεναί τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεῳ, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐξεχεῖτο, καὶ πολλοὶ περὶ τὰ νάματα πύργοι, πελειάδων ἡμέρων. *Multæ porticus alia per aliam in circulum flexæ, columnæque in ſingulis, & quæ inter eas ſub dio patebant ſpatia, cùm eſſent vtique viridariis ſiluiſque variata, tum prolixas ambulationes habebant, altis euripis cinctas, ciſternas vbique ſignorum æreorum plenas, quibus aqua effundebatur, multaſque circum latices manſuetarum turres columbarum.*

7 Ἅλμασιν αὐτομάτοισιν ἰδὼν ὀρχούμενον ὕδωρ.

Spōte ſua criſpis ſalientē motibus vndā Aſpiciēs.) paulò pòſt,

Πηγῆς θυάδος αὐτοέλικτον ἰδὼν κυρτούμενον ὕδωρ.

Fontis per ſeſe reuolutam vbi reſpicit vndam.

Sed quomodo ſua ſponte ſi quidem, vt ait Ioannes, Ἄγγελος κυρίου κατὰ καιρὸν κατέβαινε ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ. *Angelus autem Domini deſcendebat ſecundum tempus in piſcinam, & mouebatur aqua.* Crediderim Nonnum alia exempla præ manibus habuiſſe, quæ nullam facerent Angeli

mentionem, vel aquam αὐτοέλικτον appellat, quod inuiſibili quadam virtute non humanis artibus moueretur.

35 Ἐν εὐλαΐγγι δὲ νηῶ.) Ioſephus libro 5. excidij cap. 14. πέτραι δὲ τεσσαράκοντα πήχεις τὸ μέγεθος ἦσαν τοῦ δωμήματος. *In ædificio lapides erant quadraginta cubitorum.* Vt eos non immeritò diſcipuli Chriſto Domino mirantes oſtenderent.

61 Πάντες ἀεργηλοῖσιν ἐπέτρεπον ἔργον ἀκάνθαις.
Inſpinas operum vacuas miſere laborem.)
Id eſt, *liquerunt*: quemadmodum vernaculè dicimus, *letter le froc aux orties*. i. cucullum deponere.

IN CAPVT VI.

6 KΑὶ δαπέδου λοφόεντος ἐρημάδος πέζαν ὁδεύων.
Montanique iugi latè deſerta peragrans.)
Et elegantia locutionis & ipſa numeri ſuauitas nos admonet, vt legamus ἐρημάδα.

34 Παρὰ γείτονι τοίχῳ. *vicino pariete fultus.*) Non inuitis Muſis fortaſſe reponi poſſit παρὰ γείτονι χόρτῳ, facilè enim leui tranſpoſitione litterarum τοίχῳ pro χόρτῳ potuit irrepere. neque ſanè video quorſum in mediis pratis, & loco deſerto τοίχου ſiue parietis faciat mentionem. quanquam alibi vocem τοίχου pro quouis adminiculo per catachreſin vſurpat, lib. 33. Dionyſ. verſu 280.

Καί τις ἀερσιπόδης ἐκέκλιτο παρὰ γείτονι τοίχῳ
Ὄρθιον ὕπνον ἰαύων ὑπὸ δρυῒ νῶτον ἐρείσας.

Sublimiſque Elephas vicino pariete nixus
Ad quercum erecti carpebat munera ſomni.

61 Καὶ σκιόεις ὅτε κῶνος ἀνέδραμε γείτονος ὄρφνης.
Vicinæ poſtquam ſe ſuſtulit angulus vmbræ.)

Ab aſtrologis & opticis tracta locutio, qui vmbram terræ in conum & angulum dicunt exporrigi. Plutarchus opuſculo de maculis Lunæ, ἥτε σκιὰ τῆς γῆς ἐλάττων ὑπὸ μείζονος ἀνατείνει, καὶ τῆς σκιᾶς αὐτῆς λεπτὸν ὄντα ἄνω καὶ στενόν. οὐδὲ Ὅμηρον, &c. Locus videtur corruptus, libenter reſcripſerim: ἥτε σκιὰ τῆς γῆς εἰς ἔλαττον ὑπὸ μείζονος τοῦ φωτίζοντος ἀνατείνει, καὶ τὸ σκιᾶς αὐτῆς λεπτὸν ὂν τὰ ἄνω, καὶ στενὸν οὐδὲ Ὅμηρον, ὥς φασιν, ἔλαθεν, ἀλλὰ τὴν νύκτα θοὴν ὀξύτητι τῆς σκιᾶς προσηγόρευσεν. *Et vmbra terræ in anguſtum à maiore illuminante porrigitur: neque verò vt ferunt, vmbræ ipſius ſuperiores partes anguſtas & tenues eſſe Homerus ignorauit, qui noctem acutam ab vmbræ acumine nominauit.* Hæc Plutarchus. Noſter cap. 8. σκιοειδέα κῶνον ὁμίχλης.

64 Ἁλίδρομον ἅρμα θαλάσσης.) Noſter 4. Dionyſiacon,

Δουρoπαγὲς πόμπευε δι' οἴδματος ἅρμα θαλάσσης.
Compactus ligno currus maris æquore fertur.

Et libro 1. nauem cum aratro confert oppido eleganter,

Ναυτίλος ἀγρονόμος, πλόος αὔλακες, ὁλκὰς ἐχέτλη.
Nauta agricola, nauigatio ſulci, nauis ſtiua.

Catullus de nuptiis Pelei & Thetidos.

Pinea coniungens inflexæ texta carinæ
Ipſa leui fecit volitantem flamine currum.

67 Ποικιλόνωτον.) Aduerte ſublime & elegans genus loquendi. Claudianus *Stellantes nox picta ſinus*. Sed ille ſiderum ſplendo-

Hanc ob rem emergit, ſubito ceu mentis acumen.

& noſter cap. 2.

Ὡς πτερὸν ἠὲ νόημα μετάρσιος εἰς μέσον ἔστη.

In medio velut ala ſtetit, ſeu mentis acumen.

Claudianus 2. de raptu:

--torrentius amne

Hiberno, tortáque ruunt pernicius haſta.

Quantum non iaculum Parthi, non impetus Auſtri,

Non leue ſollicita mentis diſcurrit acumen.

84 Ἀλλ' ὅτε πορφυρέων.) ſuprà.

--ἀλλ' ὅτε πέτρας

Πορφυρέας τετάτη θαλαμηπόλος ἔγραφεν ἠώς.

Aſt vbi purpureos pinxit lux tertia montes Pronuba.

Quia nimirum lux primùm in montium faſtigiis apparet. Heliodorus ipſo Æthiopicorum initio. ἡμέρας ἄρτι διαγελώσης καὶ ἡλίου τὰς ἀκρωρείας διαυγάζοντος. *Cùm primùm dies rideret, & ſol montium cacumina illuſtraret.*

101 Πόντιον ἀφροκόμοισιν ὕδωρ λεύκαινον ἐρετμοῖς.

Canentem faciunt remis ſpumantibus vndam.

Libro 2. Dionyſ.

--καὶ οὐκέτι κῦμα χαράσσων

Γλαυκὸν ἀκυμάντοισιν ὕδωρ λεύκαινεν ἐρετμοῖς.

--nec iam vada cærula verrens

Remigio glaucos faciet caneſcere fluctus.

Catullus.

Tortaque remigio ſpumis incanuit vnda.

128 Μάννα πολυκλήϊστον ἐθηήσαντο τοκῆες

Γραπτὸς ὅπῃ πολύμυθος ἀμετρήτῳ ποτὲ λαῷ, &c.)

Ioannes habet, οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστι γεγραμμένον, Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. *Patres noſtri manducauerũt manna in deſerto, ſicut ſcriptum eſt, Panem de cælo dedit*

eis manducare. Equibus ita reſcribo, audacius fortaſſe, ſed tamen reſcribo.

Μάννα πολυκλήϊστον ἐδαινύσαντο τοκῆες.
Γραπτὸς ὅπερ πέλε μῦθος
Ἀμετρήτῳ ποτὲ λαῷ, &c.
Manna nobile epulati ſunt patres
Quæ res ſcriptus eſt ſermo.
Innumerabili olim populo.

Sicut & paulò antè, (ἐλόντες.

Ὄφρα καὶ πειθώμεσθα θεόσσυτον ἔργον ἰδόντες, non
Vt credamus diuinitus profectum opus videntes.

ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι. Vt videamus & credamus tibi. aliquantò pòſt eodem modo repono.

Ὑμέτεροι γλυκὺν ἄρτον ἐδαινύσαντο τοκῆες.

Cæterùm aduerte Poëtam non caput integrum verſibus reddidiſſe, ſed ea præteriiſſe, quæ iam dicta videbantur: Nonnulli verſus à ſe confictos conati ſunt obtrudere, ſed eos, tanquam non optimos, maluimus præterire.

173 *Ἀκούει.*) Non eſt quod hinc exiſtimes eam fuiſſe Poëtæ mentem, vt Chriſti corpus verus panis tantummodo audiret, & diceretur. Non ſemel enim hoc loco conceptis verbis dicit contrarium. Et verò verbum, *ἀκούειν* pro *εἶναι* frequenter vſurpat, vt cap. 7.

Χριστὸς Ἰουδαίοισι φανήσεται αὐτὸς ἀκούων.
Πατρίδος ὁππόθι δῶμα λυρέκτυπος ᾤκεε Δαβὶδ
Βηθλὲμ μηλοβότοιο.

Et cap. 8.

Γαζοφύλαξ ὅτι χῶρος ἀκούεται.

Item:

Φανήσομαι ἄρτι καὶ αὐτὸς
Ὑμῖν ψευδομένοις ἀπατήλιος ἴσος ἀκούων.

Et cap. 10.

—ιὼ ἀλέγει δὲ
Μήλων ἀλλοτρείων, ὅτι μίσθιος αὐτὸς ἀκούει.

IN CAPVT VII.

7 ΓΝωτοὶ ψευδάδελφοι τετράζυγες υἷες Ἰωσήφ.
Bis duo mentiti fratres Ioſephque creati.) Non Poëta ſolus, ſed etiam Leontius, Cyrillus, & Euthymius in ea fuerunt ſententia, vt Ioſephū filios putarent eſſe, qui fratres Domini nominantur. Iis aſſentiri mauult Ioannes Maldonatus noſter. *Qui exiſtimant fratres hoc loco eius cognatos appellari, vt D. etiam Auguſtinus putat, ſiue ex matre qui verè ſecundum carnem cognati erant; ſiue ex patre, qui etſi verè cognati non erant, tamen eſſe putabantur.*

14 Πίσω ἀνακτήσοιντο.) Quam paulò antè amiſerant, retrò abeuntes.

30 Ὑμεῖς ἐυκελάδοιο μετέλθετε κῶμον ἑορτῆς. Quod in feſtiuitate inſtrumentis muſicis vterentur, quorum aliqua deſcribit Ioſephus 7. antiquitatum. He μὲν κινύρα δέκα χορδαῖς ἐξημμένη τύπτεται πλήκτρῳ. ἡ δὲ νάβλα δώδεκα φθόγγους ἔχουσα τοῖς δακτύλοις κρούεται. κύμβαλά τ' ἦν πλατέα, καὶ μεγάλα χαλκέα; *Cinnyra quidem decem chordis apta plectro feritur. Nablium duodecim tonos habens digitis impellitur. cymbala verò erant lata & magna ex ære confecta.*

77 Ὑποκλέπτοντι προσώπῳ.) Quid hoc eſt quæſo? aut quid Poëta cogitauit? Suffuranti vultu

verendorum integumentum abſcindunt ? At contra, ſenſus quàm facilis eſſet & expeditus, quàm noſtro Poëta dignus, ſi mutata dictione legeretur:

Μυστιπόλῳ στεφανηδὸν ὑποκλέπτοντι σιδήρῳ
Ἄκρον ἀποτμήγουσι τελεσσιγόνου σκέπας αἰδοῦς.
Myſtico coronatim (in orbem) ſuffuranti ferro
Summum abſcindunt genitalis integumentum verecundiæ.

Ita fortaſſe quiſpiam confidentior non ineptè correxerit: ego malim ignorantiam meam confiteri, quàm Scriptores impudentiùs lancinare, niſi fortaſſe facem præfert ille verſus 3. Dionyſiacon:

--φιλοξείνοιο δὲ νύμφης
Ἑζομένης ἀντωπὸς ὑποκλέπτοντι προσώπῳ
Αἰδομένην ἐπίταινε σαόφρονα χεῖρα τραπέζῃ.
--hoſpitalis verò nymphæ
Sedenti oppoſitus ſubmiſſo vultu
Verecundam extendebat tẽperantem manũ menſæ.

Ὑποκλέπτοντι προσώπῳ, idem erit atque ſubmiſſo, & limis oculis, quaſi furtim intuente.

85 Ἀρπηκτῇ λοχίῳ περιτέμνετο φῶτα σιδήρῳ.) Quidam lapide acuto fieri putarunt circumciſionem. Exodi 4. verſu 25. *Tulit illicò Sephora acutiſſimam petram, & circumcidit prẹputium filij ſui.* Alij id à Sephora prẹter morem factum eſſe contendunt. Vide Interpretes.

103 Ἐν ἀργυροφεγγέϊ νηῷ.) Quantum auri Chriſto in terris viuente, vt de Salomonis ætate taceam, quantum argenti fuerit ex Ioſepho liquet l. 5. c. 14. excidij: Τῶν δὲ πυλῶν αἱ μὲν ἐννέα χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι πανταχόθεν ἦσαν, ὁμοίως δὲ παρα-

ϛάδες, καὶ τὰ ὑπέρθυρα. μία δὲ ἡ ἔξωθεν τοῦ νεὼ Κορινθίου χαλκοῦ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς καταργύρους, καὶ ἐπιχρύσους ὑπεράγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶνος θύραι, τριάκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστης, καὶ τὸ πλάτος ἦν πεντεκαίδεκα. *Ianuarum verò nouem auro & argento cooperta vndequaque fulgebant, ſimiliter autem paſtophoria & ſuperliminaria. vna verò extrinſecus ſpectans ex ære Corinthio, quæ aureas & argenteas longè pretio ſuperaret. & vniuscuiuſque ianuæ oſtia duo, quorum ſingula triginta cubitos altitudine, quindecim latitudine continerent.* Itē, Ἡ δὲ διὰ τοῦ οἴκου πύλη κεχρύσωτο μὲν, ὡς ἔφην, πᾶσα, καὶ ὅλος περὶ αὐτὴν τοῖχος, εἶχε δὲ καὶ τὰς χρυσᾶς ὑπὲρ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες ἀνδρομήκεις κατεκρέμαντο. *Ianua interioris templi, erat, vt ſuprà dixi, tota auro perducta, & omnis circa eam paries, ſupra autem aureæ vites imminebant, quarum vuæ cum humano corpore poſſent magnitudine conferri.* Et ne putes aurum & argentum leuiter affuſum fuiſſe ait, Τεσσαράκοντα πήχεις τὰς θύρας εἶχε, καὶ τὸν κόσμον πολυτελέστερον, καὶ δαψιλὲς πάχος ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. *Ianuas habebat quadraginta cubitorum, & maximo ornatu, craſſo auro & argento veſtitas.* Item, Ὅτι πρῶτος οἶκος ἔσωθεν ἅπας κατεφαίνετο μέγιστος ὤν, καὶ τὰ περὶ τὴν εἴσω πύλην πάντα λαμπόμενα χρυσῷ τοῖς ὁρῶσιν ὑπέπιπτον. *Prior domus intrinſecus omnis ſplendebat, amplitudine ſingulari, & ea quæ ad interiorem portam pertinebant, omnia auro fulgentia ſub aſpectum cadebant.*

106 Εἵνεκα πομπῆς.) Alia exemplaria habent, ὥς με πέπομφεν. quod magis arridet.

IN CAPVT VIII.

CVr Poëta hiſtoriam de adultera non expoſnit? quia nimirum in Græcis exemplaribus locum vix obtinebat. Nec eam Origenes, Clemens Alexandrinus, Chryſoſtomus, Theophylactus videntur agnoſcere. Tertullianus etiam explodit, lib. de pudicitia. *Sed cederem tibi, ſi ſculptura paſtoris, quæ ſola mœchos amat, diuino inſtrumento meruiſſet incidi, ſi non ab omni concilio Eccleſiarum etiam veſtrarum inter apocrypha & falſa iudicaretur, adultera & ipſa, & inde patrona Sororum.* Verùm Tertullianus ita ſcribebat iam hæreticus. Quare, vt concedamus, hanc hiſtoriam tum temporis inter apocrypha fuiſſe, id eſt, inter ea, quorum penitùs nondum conſtabat auctoritas, impudenter tamen eam arguit falſitatis: eam enim libro 2. contra Pelag. Hieronymus ſcribit in multis Græcis, & Latinis exēplaribus haberi, & Ammonius Alexandrinus antiquiſſimus ſcriptor, & D. Athanaſius in Synopſi Euangelij Ioannis, eam Sedulius, Ambroſius, Auguſtinus, Gregorius pluribus locis agnoſcunt. Nec iam fas eſt poſt Concilij Tridentini decretum ſeſſione 4. deciſ. de Canonicis ſcripturis, diuina & Canonica auctoritate dubitare. Vide Maldonatum hoc loco.

Verùm quoniam Poëta tam inſignem hiſtoriam verſibus non expreſſit, viſum eſt noſtram

paraphraſim attexere. non equidem, vt cum Poëta inſigni contendam.

--quid enim contendat hirundo
Cycnus? aut quiddã tremulis facere artubus hœdi
Conſimile in curſu poſſint, vt fortis equi vis?

Sed ne videar Lectorum ſtudiis defuiſſe, qua in paraphraſi conatus ſum, ſimne aſſecutus neſcio, ſed tamen conatus ſum Nonni veſtigiis aliquantiſper inſiſtere.

Τοῖάδε λεξαμένου ἱεροῖς ἐπέεσσιν ἄνακτος
Ἠέλιος πυμάτην διεμέτρεε νύσσαν Ὀλύμπου
Εἰλαπίνης ὀχετηγὸς, ἄγων ἑσπέριον ὥρην.
Οἳ μὲν καγκείοντες ἔβαν πρὸς δώμαθ' ἕκαστος
Ληψόμενοι γλυκερῆς μενοεικέα δεῖπνα τραπέζης.
Ἰησοῦς δ' ἀνέβαινεν, ὅπῃ κλυτὸν οὖρος ἐλαίαις
Δάσκιον ἠερίοις ὀδμῇ ἐμέθυσσεν ἀήτας.
Καὶ τότε παννύχιον κυρτούμενον αὐχένα κάμψας
Τερψινόοις γενετῆρα θεὸν θεὸς υἱὸς ἐπαίνοις
Γουνάζων ἐγέραιρε, χέων φρενὸς ἠθάδα λοιβήν.

Talia cùm fatus eſſet ſacris verbis Rex
Sol extremam metiebatur metam olympi
Conuiuij adductor, adducens cœnalem horam.
Illi quidẽ dormiturientes iuerunt domum vnuſquiſque
Sumpturi dulcis placentes cœnas menſæ.
Ieſus verò adſcendit vbi inclytus mons oleis
Vmbroſus, aerios odore inebriabat ventos.
Et tunc tota nocte curuatum collum flectens.
Mentẽ oblectantibus genitorẽ Deũ Deus filius laudibus
In genua procumbens venerabatur, fundens mentis ſolitam libationem.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥοδέοις ἠὼς γελόωσα προσώποις
Ἐσκέδασεν δνοφερῆς σκιοειδέα κῶνον ὀμίχλης
Πρώϊος ἤιε Χριστὸς ἐς ἀργυροφεγγέα νηόν,
Νηὸν μαρμαρέῳ πάντῃ γανόωντα μετάλλῳ.
Καὶ πολλοῦ ποταμηδὸν ἐπήτριμα κύματα λαοῦ
Ἑζόμενον στεφάνωσεν. Ἄναξ δ' ἐνταῦθα καθίζων
Νηείθμοις ἐδίδαξε χέων λαόσσοον ὀμφήν.
Καὶ τότε γραμματέων καὶ ἀπειθέων Φαρισαίων
Ἑσμὸς ἀμαρσινόῳ λύσσης δεδονημένος οἴστρῳ
Ὄμματι λαμπετόωντι πυριφλεγέϊ, πομπὸς
ὀλέθρου
Ἀλλοτρίοις λεχέεσσιν ἐφεδρεύσασαν ἀνῆγον,
Στῆσαν τ' ἐν μεσάτοισι, δολοῤῥάπτοισι δὲ μύθοις
Κλεψινόοις πραπίδεσσι δόσαν λόγον ἀπε-
ρωπῆα;
Ταύτην ἀλλοτρίοισι γάμοις φιλότητι μιγεῖσαν
Εὕρομεν ἄντα γυναῖκα γαμόκλοπον. ἐν δὲ νόμοισι
Τοιάδε θεσπεσίῳ Μωσῆς ἐχαράξατο βίβλῳ.
Ἥντιν' ἔρως δυσέρωτι περισφίγξειε λεπάδνῳ
Ἀλλοτρίοις λεχέεσσι κλοπὴν ἀθέμιστον ὑφαίνειν,
Ταύτην λαϊνέῳ θανέειν βελέεσσι δαμεῖσαν.
Ἢ σύγ' ὁμόψηφος φρονέεις ἅπερ ἱερὸς ἀνήρ;
Τὴν δ' ἔλεγον Χριστοῦ πειρητίζοντες ἰωὴν,
Ὄφρα καὶ αἰτιάαν δολίοις μύθοισιν ἔχοιεν
Ἠλίου ἀκτῖνος καθαρώτερον, ἔνθεον ἄνδρα.
Αὐτὰρ ἄναξ θεῖον πελάσας δαπέδοισι κάρηνον
Ἐκταδίην κύψας κάμψεν ῥάχιν. ἐν δὲ κονίῃ
Ἔγραψεν ἀληθέοντα σοφῆς σημήια σιγῆς
Δάκτυλα παλλόμενος, καὶ οὐκ ἀΐοντι ἐοικὼς
Ἀμπλακίας δαπέδοισιν ἄναξ ἐχάραξεν ἑκάστου,
Ἔργα τε κλεψινόῳ κεκαλυμμένα φάρεϊ σιγῆς.
Οἱ μὲν δήθυνον φιλοπευθέες ἄφρονι
μύθῳ,

Cæterum

Cæterum poſtquam roſeis aurora ridens vultibus.
Dißipauit obſcuræ vmbroſum angulum caliginis,
Matutinus iuit Chriſtus in argento ſplendens templum
Templum ſplendenti vndique renidens metallo.
Et multi fluuij inſtar continentes vnda populi
Sedentem coronauit, Rex verò ibi ſedens
Infinitos docuit, fundens populi ſeruatricem vocem.
Et tunc Scribarum & Deo contrariorum Phariſæorum
Cœtus mentem perdente rabiei concuſſus ſtimulo
Oculo reſplendens igneum fulgorem emittente, Dux interitus
Alienis lectis inſidiatam adduxerunt,
Conſtitueruntque in medio. Dolo conſutis verò verbis
Mentem occultantibus præcordiis dederunt vocem fraudatricem.
Hanc alienis nuptiis amore mixtam (legibus verò
Inuenimus palam mulierem nuptiarum furatricem. In
Hęc diuino Moſes ſignauit libro:
Quamcunq; amor infœliciter amanti cõſtrinxerit loro
Alienis lectis furtum iniuſtum texere,
Hanc lapideis mori iaculis domitam.
An tu idem ſuffragium ferens, ſentis quę diuinus vir?
Hanc dixerunt Chriſtum tentantes vocem
Vt etiam accuſare doloſis verbis haberent,
Solis radiis puriorem, diuinum virum.
Cæterùm Rex diuinam admonens pauimento faciem
Extenſam pronus flectebat ſpinam. In puluere autem
Scribebat loquentia ſapientis ſigna ſilentij,
Digitos vibrans, & non audienti ſimilis
Peccata pauimento Rex ſignabat cuiuſque,
Operâque mentem occultante tecta pallio ſilentij.
Illi verò perſeuerabant audire cupidi imprudenti ſermone,

Ἰησοῦς δ' ἀνέκυψε, σοφόν τ' ἐπὶ μῦθον ἴαλλε,
Ὅστις ἀτασθαλίης πέλει ἄμμορος, οὗτος ἐπ' αὐτὴν
Βαλλέτω ἀνδροφόνον πέτρης κρυεροῖο θύελλαν.
Ὅστις ἀλιτροσύνης καθαρὸς πέλει, ἀρξάτω ἔργου.
Εἶπεν ἄναξ, καὶ ἔκυψε πάλιν, καὶ ἐν οὔδεϊ γράψας
Ἀμπλακίας ἐτύπωσε πάλιν λαλέουσα σιωπῇ.
Εἶπεν ἄναξ, ὁ δ' ὅμιλος ἐχάζετο, ἄλλος ἐπ' ἄλλον
Οὔασι δεξάμενος μῦθον σοφὸν, ἐν τῇ μενοινῇ
Ἀμπλακίην νοέων ὑποκάρδιον αὐτὸς ἕκαστος
Ὁπλότεροι μὲν ἕποντο, φυγῆς ἦρξαντο γέροντες,
Ἰησοῦς δὲ μόνος κατελείπετο, καὶ μία Χριστοῦ
Ἀγχιφανὴς μεγάλοιο γυνὴ κατεναντίον ἔστη,
Θαμβαλέον. γελόωσα γαληναίοισι προσώποις.
Καὶ θεὸς αἰρόμενος κεφαλὴν ἀτάλαντον ὀλύμπῳ
Παπταίνων θ' ἑλικηδὸν ἐϋστρέπτοισιν ὀπωπαῖς
Ὀφθαλμὸν προΐαλλεν ἀκοντιστῆρα γαλήνης.
Οἵην τ' εἰσορόων τοίῳ μιν ἀνείρετο μύθῳ.
Ποῦ γύναι εἰσὶν ἐκεῖνοι ἀτάσθαλοι, ἠπεροπῆες;
Ἦ ῥα κατεγνώσθης, καὶ λάϊνον ἕσσο χιτῶνα;
Τίς δικάσας θανάτου πότμον σοι ἄποτμον ὑφαίνει;
Γηθοσύνῃ δ' ἀνέπαλτο γυνὴ, καὶ ἀμείβετο μύθῳ.
Οὐδεὶς παμβασιλεῦ πανυπέρτατε κοίρανε κόσμου.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευεν ἀμοιβαίῳ τινὶ μύθῳ,
Οὔτ' ἄρ ἐμῇ ψηφῖδι πύλας ἀΐδαο περήσεις.
Βάσκ' ἴθι μήτε πάλιν ῥέξαις ἀθεμίστιον ἔργον.
Εἰσόκεν αὐτομάτην αἰὼν στροφάλιγγα κυλίνδει
Ἱππεύσας ἕλικος πολυκαμπέα νύσσαν ὀλύμπου.
Αὐτὰρ ἐπεὶ πάλιν ἦμαρ ἔην, δῆμός τε συνῆλθεν,
Κυκλώσας στεφανηδὸν ὅλου σημάντορα κόσμου
Πηγῆς ἀενάου στομάτων ἄπο καλὰ ῥεούσης
Οὔασι διψαλέοις ἔπιεν σωτήριον ὕδωρ.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευε χέων λαοσσόον αὐδήν.
Εἰμὶ φάος κόσμοιο λιπαυγέος, &c.

Digitized by Google

Ieſus verò caput ſuſtulit, & prudentē ſermonē emiſit,
Qui ſceleris eſt expers, ille in iſtam
Faciat homicidam petræ aſperæ procellam.
Qui peccati purus eſt, incipiat opus.
Dixit Rex, & procubuit iterum, & in pauimento
Peccata inſculpſit iterum loquens ſilentium.
Dixit Rex, at turba receſſit, alius poſt alium
Auribus accipiens ſermonem ſapientem, & in animo
Iniquitatem agnoſcens ſub corde latentem ſuam quiſq;
Iuniores quidē ſequebātur, fugā verò inceperūt ſeniores
Ieſus verò ſolus relinquebatur, & ſola Chriſto
Vicina magno mulier è regione ſtetit
Cum ſtupore ridens tranquillis vultibus.
Et Deus attollens caput æquale cœlo
Reſpicienſque in orbem volubilibus pupillis
Oculum miſit iaculatorem tranquillitatis.
Solamque videns tali eam interrogauit ſermone.
Vbi mulier ſunt illi nefarij deceptores?
An condemnata es, & lapideam induta tunicam?
Quis iudicans mortis fatum tibi infœlix texit?
Lętitia verò exſilijt mulier, & reſpondit ſermone:
Nemo omnium regnator, ſublimis Domine mundi.
Ieſus verò locutus eſt reſponſiuo quodam ſermone,
Neque etiam meo calculo portas inferi tranſibis:
Vade age, neque iterum facias illegitimum opus.
Quoad ſpontaneam æuūm volutionem volutat
Equitans curui inflexam metam olympi.
Cæterùm poſtquam iterū dies erat populuſque cōuenit,
Circundans coronatim totius Ducem mundi,
Fontis perennis ab ore pulchrè fluentis
Auribus ſitientibus bibit ſalutarem aquam.
Ieſus verò dixit fundens populi ſeruatricem vocem:
Sum lux mundi luce deſtituti, &c.

23 Μαρτυρίη διδύμων ἐτεήθροος ἔπλετο φωτῶν.) Res ipſa monet, vt legamus ἐτυμόθροος, hoc ſenſu:

Quæ dicunt gemini teſtes, ea vera putantur.

62 Ἐξ ἀρχῆς ὀάριζον:) *Iam tum à principio dixi.* Græca habent, τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν. *Principium, qui, vel quod & loquor vobis.* Qui locus adeo obſcurus eſt & inuolutus, vt interpretes in varias partes diſtraxerit. Sed Maldonatus noſter hanc Nonni verſionem, longe bene longis aliorum commentariis anteponit. Vide.

68 Ὁππότε μ' εὐαγέεσσιν ἀνυψώσητε μενοιναῖς
Ἀνθρώπου φίλον υἱόν.
Cum me pectoribus puris tolletis ad axes.

Aetherios.) Notanda interpretatio: nam cæteri verba Ioannis de exaltatione Chriſti Seruatoris in crucem intelligunt.

76 Πίστιος ἀρρήκτοισιν ὑπεκλίνοντο λεπάδνοις.
Infractis fidei ſubmittebantur habenis.)
Frequens eſt huiuſmodi tranſlatio, in eos qui diuinis nutibus obſequuntur. Oppianus 2. ἁλιευτικῶν de diuina gubernatione loquens ait:

--οὐδέ τις ἀλκὴ
Τρηχείαις γενύεσσιν ὑπερφιάλως ἐρύσαντα
Ἐκφυγέειν, ἅτε πῶλον ἀποπλυρῆεα χαλινοῦ.
Ἀλλ' αἰεὶ μάκαρες πανυπέρτατοι ἤνια πάντῃ
Κλίνουσ' ᾗ κ' ἐθέλωσιν, ὁ δ' ἕσπεται ὅς κε σαόφρων
Πρὶν χαλεπῇ μάστιγι, καὶ οὐκ ἐθέλων ἐλάηται.
--Non vlla potentia duro
Ore reluctari & preſſis parere lupatis.
Qualis equus duro frenum qui reſpuit ore.
At ſemper ſuperi rerum moderantur habenas
Vt placitũ eſt: Superũ ſequitur moderamina prudẽs
Vt ne verberibus crudis inuitus agatur.

Pindarus ode 2. Pyth. epodo 4. Χρὴ δὲ πρὸς θεὸν οὐκ ἐρίζειν, φέρειν δ᾽ ἐλαφρῶς ἐπαυχένιον λαβόντα ζυγὸν ἀρήγει, ποτὶ κέντρον δέ τοι λακτιζέμεν τελέθει ὀλισθηρὸς οἶμος. *Non oportet contra Deum contendere. Sed eum qui collare iugum leuiter ferendum acceperit, adiuuat, contra ſtimulum verò calcitrare eſt lubrica via.* Quod etiam Æſchylus his verbis, ni fallor, expreſſit. πρὸς κέντρα κῶλον ἐκτείνειν. *Membra contra ſtimulum extendere.* Lucas act. 9. πρὸς κέντρα λακτίζειν. *contra ſtimulum calcitrare.*

96 Ἐλευθερίοισι κόμαν στέψεις πετάλοις.) Ad eorum coronas alludit, qui libertatem acceperant. Tertullianus de corona Militis cap. 13. *Coronat & libertas ſecularis. Sed tu iam redemptus es à Chriſto, & quidem magno. Seruum alienum quomodo ſeculum manumittet? Etſi libertas videtur, ſed & ſeruitus videbatur. Omnia imaginaria in ſeculo & nihil veri, nam & tunc liber homini eras redemptus à Chriſto: & nunc ſeruus es Chriſti licet manumiſſus ab homine. Si veram putes ſeculi libertatem, vt & coronam conſignes rediiſti in ſeruitutem hominis, quam putas libertatem: amiſiſti libertatem Chriſti quam putas ſeruitutem.*

132 ψευδήμονος ἐκ γενετῆρος, *mendaci genitore ſatus.*) Ioannes habet, *cùm loquitur mendacium ex proprijs loquitur, quia mendax eſt, & pater eius*; quæ verba omnes paſſim interpretes ſic explanant: propterea cùm loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia ſuopte ingenio mendax eſt, & mendacii primus auctor. At Epiphanius hoc loco nomine Diaboli Iudam intelligit hær. 38. n. 4. & 5. nouæ editionis his verbis. poſtquam enim Euangeliſtę locum ita cõcepit; *Vos filij eſtis Patris veſtri*

Diaboli, quoniam mendax eſt, quoniam pater eius mendax eſt: ſic illud deinceps exponit: Ἄρα γοῦν οὗτος ὁ Ἰούδας Πατὴρ αὐτῶν γενόμενος κατὰ τὴν ἀρνησιθεΐαν καὶ προδοσίαν Σατανᾶς ὑπάρξας καὶ Διάβολος οὐ τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ υἱὸς γεγένηται οὗτος τοῦ Κάϊν κατὰ μίμησιν, τοῦ ἀνθρωποκτόνου καὶ ψεύστου, ἐπειδὴ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸ αὐτοῦ ψεύστης ἦν οὐχ ὁ Ἀδάμ, ἀλλ᾽ ὁ Διάβολος. *Quamobrẽ hic ille Iudas eſt: qui & ipſorum parens, & propter numinis abnegationem, proditionẽque Satanas fuit & voluntate non natura Diabolus, idemque mẽdacis ac parricidæ Cain duntaxat imitatione filius, quandoquidem & eius ante ipſum pater mendax fuit, non Adamus, ſed Diabolus.* At Eucherius quæſt. in Ioannem, dici putat vnumquemque Iudæorum infidelem, *cùm loquitur mendacium*, hîc ſubaudiendum, *vnuſquiſque veſtrûm, ex propriis loquitur, quia mendax eſt, & pater eius*, id eſt *Diabolus*. cui noſter videtur omnino ſuffragari: neque enim adeo ſtolidus fuit, vt aliquem Diaboli patrem, & eum mendacem agnoſceret.

133 Τμῖν αὐτὸς ἔλεξα καὶ οὐ πιστεύετε μύθῳ.

Ipſe loquor vobis, ſed non mihi creditis vnquam.) Non adeo fœliciter aſſecutus eſt, quod Ioannes longè ἐμφατικωτέρως expreſſerat. ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. *Ego autem, quia veritatem dico, non creditis mihi*. quaſi diceret; Cauſa cur mihi non credatis, ea eſt, quia non vultis credere veritati, nec ego inſtar patris veſtri Diaboli, loquor mendacia.

143 Οὔ τι κακῶς κρίνοντες ἐλέγχομεν, &c.)

Num nos arguimus ſceleris te iure? ſcientes
Quod Samaritani ficto te numine mactant,

Et quatit vmbrarum ſcuticâ reſonante tyrannus.

Noua, ſed elegans interpretatio: pridie, vt dictum eſt cap. 7. Chriſtũ à Dæmone vexari obiecerant: hodie Dominus iis dixerat, *Quis veſtrûm arguit me de peccato?* Reſpondent, Nonne bene te arguimus de peccato? immò, quod maius eſt, te dæmonium habere conuincimus, quandoquidem per biduum apud Samaritanos verſatus es, vbi te Meſſiam eſſe fingens honores tibi diuinos arrogaſti, quod nunquam attentaſſes, niſi dæmonium haberes. nam vt aduertit Leontius: *Proprium dæmonum eſt gloriam Dei ad ſe transferre.* Reſpondet obiectis. *Ego dæmonium non habeo, ſed honorifico Patrem meum, & vos inhonoraſtis me*, id eſt, me quidem argueretis de peccato, & dæmonium habere conuinceretis, ſi diuinos honores ad me transferrem, iiſque priuarem Patrem meum, ſed dum diuinos honores à Samaritanis mihi delatos admitto, honorifico Patrem meum, in quem honores illi referuntur: ſicut contrà contumelię quibus inhonoraſtis me, in Patrem meum redundant: quare nec me arguitis de peccato, nec dæmonium habere conuincitis. Cæterùm Iudæi affectatæ diuinitatis crimen vno verbo latenter perſtringere voluerunt. *Samaritanus es tu*, vt illud maledicentiæ ſuæ telum aculeatius ſua breuitate, contortius, vibratiuſque ferretur. Sic Tullius in paradoxis, *Et tu quidem in operto fuiſti.* telum acutius hac breuitate vehementiuſque contorſit, quàm ſi ita loqueretur. Et tu quidem cùm ſacra fierent Bonæ Deæ, domum Cæſaris ingreſſus es in veſte muliebri, quò viros accedere tum nefas erat, vt in

ipſis Bonæ Deæ puluinaribus Pompeiæ Cæſaris vxori ſtuprum inferres. Talis fuit illa Lacedæmoniorum epiſtola ad Philippum duobus verbis comprehenſa. Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ. De qua Demetrius Phalereus lib. περὶ ἑρμηνείας. Πολὺ γὰρ δεινότερον φαίνεται ῥηθὲν οὕτω βραχέως, ἢ εἰ περὶ αὐτὸ μακρῶς ἐκτείναντες, εἶπον, ὅτι ὁ Διονύσιός ποτε μέγας ὢν τύραννος. ὥσπερ σὺ, ὅμως νῦν ἰδιωτεύων. οἰκεῖ Κόρινθον. οὐ γὰρ ἔτι διὰ πολλῶν ῥηθὲν ἐπιπλήξει ἐῴκει, ἀλλὰ διηγήματι, καὶ μᾶλλόν τινι διδάσκοντι ἢ ἐκφοβοῦντι. οὕτως ἐκτεινόμενον ἐκλύεται τοῦ λόγου τὸ θυμικὸν καὶ σφοδρόν. ὥσπερ τὰ θηρία συστρέψαντα ἑαυτὰ μάχεται. τοιαύτη τις ἂν εἴη συστροφὴ καὶ λόγου, καθάπερ συνειλημμένη πρὸς δεινότητα. *Multo enim grauius apparet, quod ita breuiter effertur, quàm ſi illud idem dilatantes ita dixiſſent. Dionyſius potens olim Tyrannus, vt tu modò, nunc tamen vitam priuatam agens, habitat Corinthi. neque enim ſi tam multis verbis ea dixiſſet, reprehenſioni, ſed narrationi ſimilis eſſet oratio, & magis docenti quàm terrenti conueniret. ſic orationis impetus & vehementia, ipſa ſua dilatatione diſſoluitur: nam quemadmodum belluæ ſeipſas torquent & contrahunt certamen initura, ſic ad grauitatem ſeipſam torquet, & contrahit oratio.*

160 Δαίμονος ἠερόφοιτος ἀλάστορος οἶστρος ἐλαύνει.

Aerio Dæmon œſtro percellit alaſtor.)

Plutarchus in quæſtionibus Græcanicis 24. τίς ἀλάστωρ, ἀλιτήριος, παλαμναῖος; reſpondet. ἀλάστωρ μὲν κέκληται ὁ ἄληστα καὶ πολὺν χρόνον μνημονευθησόμενα δεδρακώς. *Alaſtor vocatur qui ea perpetrarit, quæ multo tempore obliuione non deleantur.* Magnum etymologicum etiam aliunde deducit, ſed id potiſſimùm ad rem videtur attinere. ἀλάστωρ κατὰ μὲν

Χρύσιππον τ̃ φιλόσοφον ἐπὶ τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ϗ φονέως ἀπὸ τῆς ἐλάσεως, ὁ ἄξιος τοῦ ἐλαύνεσθαι διὰ φόνον. ἢ ἀπὸ τοῦ ἀλᾶσθαι τὸ πλανᾶσθαι. *Alaſtor ſecundum Chryſippum philoſophum de peccatore & homicida dicitur à voce* ἐλάσεως *expulſione, quod dignus ſit expelli propter cædem, aut à verbo* ἀλᾶσθαι, *id eſt, errare.* Ad vtramque etymologiam noſter videtur alludere. ἠερόφοιτος quod erret & vagetur per aëra. ἐλαύνει, ab expulſione. Eodem ſenſu Æſchines in Timarchum, ποιναῖς ἐλαύνειν ϗ κολάζειν δᾳσὶν ἡμμέναις. *furias impellere & punire tædis ardentibus.* vel quod magis cum Chryſippo faciat Dæmon dictus alaſtor, quia cœlo & omni natura rerum expulſus eſt. Empedocles apud Plutarchum de Iſide & Oſiride.

> Αἰθέριον μὲν γάρ σφε μένος πόντονδε διώκει,
> Πόντος δ' ἐς χθονὸς οὖδας ἀπέπτυσε, γαῖα δ' ἐσαῦθις
> Ηελίου ἀκάμαντος, ὁ δ' αἰθέρος ἔμβαλε δίναις,
> Ἄλλος δ' ἐξ ἄλλου δέχεται, συγέουσι δὲ πάντες.
> *Ad Pontum expellit rapidi vis ignea cœli,*
> *Expuit in terram pontus, ſed terra remittit.*
> *Ad ſolem ætherium, ſol rurſus in aëra iactat,*
> *Excipiunt alia ex aliis, odiiſque fatigant.*

Lege ὁ δ' ἠέρος non αἰθέρος, neque enim probabile eſt aërem ex omnibus elementis ſolum eſſe præteritum, cùm dæmones *aëriæ poteſtates*, tum à ſacris, tum à prophanis omnibus comminentur. In ſecundo verſu, γαῖα δ' ἐσαῦθις, lege ex Euſebio lib. 5. præparat. euang. γαῖα δ' ἐς αὐγὰς Ηελίου ἀκάμαντος, &c.

162 Καὶ σὺ τέη μεγχέων ὑψαυχένα κόμπον ἀπειλῇ
Et tu magnifice fundens promiſſa minaris.)

Minari & ἀπειλεῖν, idem frequenter quod promittere. Homerus 20. Iliados verſu 83.

Αἰνεία Τρώων βουληφόρε. ποῦ τοι ἀπειλαὶ
Τὰς Τρώων βασιλεῦσιν ὑπέσχεο οἰνοποτάζων.
Tros Anchiſiades vbi nunc promiſſa minaque
Quas inter calices ſolitus promittere Teucris
Regibus.

Horatius lib. 2. ſat. 2.

Atqui vultus erat multa & pracLara minantis.

Phædrus in fabellis.

Qui cùm minaris grandia, extricas nihil.

IN CAPVT IX.

PVerile fortaſſe videatur, quod tam multis iſtius cæcitatem exaggerat: verùm ex euangelio liquet, cæcitatem eiuſmodi non fuiſſe, quæ poſſet humana ope ſanari. Quare cùm vt plurimùm tribus è cauſis cæcitas oriatur, vel ex humorum ſuffuſione. Vel ex pelliculæ, quæ adnaſcitur craſſitudine; vel denique ex organi defectu, cùm videlicet non eſt omnibus ſuis partibus abſolutum, conſtat humorum ſuffuſionem, & pelliculæ craſſitudinem humanis remedijs poſſe depelli: non poſſe autem illum defectum naturæ in organo formando ſuppleri, ſi quis reperiatur.

--ἀφωτίστοιο προσώπου
Συμφερτὴν, ἀμείωτον ἔχων ἀχάρακτον ὀπωπήν.
Ἣν φύσις οὐκ ἐτύπωσε.

35 Ἠχι Σιλωὰμ πηγῆς ἀγχιπόροιο ῥέει πανδήμιον ὕδωρ.] Siloam hoc fontem appellat, quam Ioannes *κολυμβήθραν*, *natatoriam* ſiue *piſcinam*: quemadmodum capite 5. piſcinam probaticam iam antè nominarat:

--ὄφρα κε πηγῆς
Θυάδος αὐτοέλικτον ἰδὼν ὀρχούμενον ὕδωρ.
Cùm fontis per ſe ſalientem aſpexerit vndam.

Ioſephus 5. de exordio, c. 13. *καθήκει μέχρι τῆς Σιλωᾶς. οὕτω γὰρ τὴν πηγὴν γλυκεῖάν τε καὶ πολλὴν οὖσαν ἐκαλοῦμεν. Siloam vſque pertinet. Sic enim fontem dulcem & abundantem vocabamus.* & cap. 26. Ioſephus ipſe ſe ita Iudæos alloquentem inducit: Τίτῳ μὲν γὰρ καὶ πηγαὶ πλουσιώτεραι αἱ ξηρανθεῖσαι πρότερον ὑμῖν. πρὸ γὰρ τῆς αὐτοῦ παρουσίας τήν τε Σιλωὰν ἐπιλιποῦσαν ἴστε, καὶ τὰς τοῦ ἄστεος ἁπάσας, ὥστε πρὸς ἀμφορεῖς ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ νῦν οὕτω πληθύουσι τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις διαρκεῖν. *Tito enim fontes vberius manant, qui vobis exaruerant prius. priuſquam enim huc adueniret Siloam, & cæteros vrbis fontes ſcitis aruiſſe, vt etiam ad amphoras aqua venderetur, nunc autem tam vbertim manant hoſtibus veſtris, vt non ipſis ſolùm & iumentis, ſed etiam hortis ſufficiant.* Atque hic obiter nota argutam interpretationem illorum verborum, *quod interpretatur miſſus*, quaſi à præuiſa iſtius cæci miſſione nomen acceperit, ſicut & paulò pòſt pro illis verbis, *da gloriam Deo*, Δὸς τέκος ὑψιμέδοντι θεῷ χάριν, &c. Vide.

124 Βοογλήνοιο προσώπου. *bouis pupillas habente vultu*,) id eſt, magnas vel pulchras. ſic βοῶπις Ἥρα, à poëta frequentiſſimè nominatur. Plutarchus in quæſt. Græcanicis 35. Διὰ τί τὸν Διόνυσον αἱ τῶν

Ἠλεῖαι γυναῖκες ὑμνοῦσαι παρακαλοῦσι βοέῳ ποδὶ παραγίνεσθαι πρὸς αὐτάς; &c. σὺν χαρίτεσσιν ἐς ναὸν τῷ βοέῳ ποδὶ θύων. *Cur Bacchum Eleorum mulieres precantur bouino pede accedere, &c. cum Gratiis bouino pede feſtinans.* addit: τῷ μεγάλῳ ποδὶ βοέῳ λέγουσιν, ὡς βοῶπιν ὁ ποιητὴς τὴν μεγαλόφθαλμον, καὶ βουγάϊον τὸν μεγάλαυχον. *at bouino pede dicunt pro magno, vt Poeta* βοῶπιν *magnis oculis præditam, &* βουγάϊον *valde gloriantem.*

139 Μὴ θεὸς ὑμείων δονέει νόον, &c.

Num vobis mentem monit Deus, &c.)

Quia nimirum non ſolùm ſalutem noſtram, ſed etiam initium ſalutis à Deo omnis gratiæ fonte arceſſimus. Contra Semipelagianos, qui à nobis aliquod initium gratiæ, & velut anſam à nobis porrigi voluerunt, de quorum opinionibus & delirijs vide paſſim Auguſtinum, Proſperum, Fulgentium, & alios. quanquam ad hos alludere non videtur poëta, quem probabilius eſt vna ante hos ætate floruiſſe. quod autem ait νόθοι γίγνεσθε μαθηταί, id ſapienter debet intelligi. neque enim quiſquam diuino afflatu ad ſpuriam fidei profeſſionem impellitur. Sed ſenſus eſt, ecquid vobis mentem Deus iniecit, vt vos qui noti eſtis & ſpurij filij Synagogæ, in veros Chriſti filios euadatis.

150 εἰ δὲ θυηδέκοιεν, &c. Homerus 1. Iliados verſu 228.

Ὅς κε θεοῖς ἐπιπείθηται μάλα τ' ἔκλυον αὐτῦ.

Paruerit quicunque Deo Deus audiet ipſum.

IN CAPVT X.

4 Αἴδηλον.) malim ἀΐδηλος.

39 Εἰμὶ δὲ ποιμὴν καλὸς ἐγώ.) Significantius Ioannes, ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ ἀγαθός. Xenophon tamen tertio memorabilium, τὸ καλὸν, & τὸ ἀγαθὸν idem eſſe teſtatur. πάντα γὰρ ἀγαθὰ, καὶ καλά ἐστι, πρὸς ἃ εὖ ἔχῃ, κακὰ δὲ καὶ αἰσχρὰ πρὸς ἃ ἂν κακῶς. *Eadem enim ſunt & bona & pulchra, eorum reſpectu, ad quæ bene ſunt comparata; mala verò & turpia eorum, ad quæ malè.*

62 Οὐδέ τις αὐτὴν

Θεσμὸς ἀφαιρεῖταί με γενέθλιος, οὐ χρόνος ἕρπων

Πανδαμάτωρ, ἀδάμαστος, ἢ ἐμπεδόμητις ἀνάγκη.) Tria complectitur. Genethliacon ſiue horoſcopum, tempus, neceſſitatem, ſiue fatum. Negat Genethliacon & conſtellationem ſub qua quiſque naſcatur, quicquam virium obtinere, contra Priſcillianiſtas, qui, vt ait Gregorius magnus homilia 10. in Euangelia, huiuſmodi conſtitutionem ſtellarum naſcentis cuiuſque fatum eſſe dicebant: quos ibidem refellit: & Baſilius homilia 6. Hexameron, Auguſtinus & alij. Lepidum eſt quod refert Suidas in voce βλάξ. Καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ δὲ τέλος τὸ βλακεννόμιον ὃ οἱ ἀστρολόγοι τελοῦσι. διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσιέναι πρὸς αὐτούς. Et Alexandriæ βλακεννόμιον dicitur id tributum, quod ab Aſtrologis perſoluitur: propterea quòd ſtulti ad ipſos accedant.

Negat 2. Chriſtum Dominum à tempore

pendere, contra Arianos, qui vt indicant Chryſoſtomus, & Euthymius, & Theophylactus ex illo Ioannis 3. *Nondum venit hora mea*, Chriſtum Dominum tempori ac fato ſubiectum eſſe aſſerebant.

Tertiò negat eundem fati legibus contineri, contra Mercurium Triſmegiſtum, Stoicos, & Phariſæos, qui omnes hominum actiones à fato pendere dicebant, adeo vt ne Deum quidem ipſum fatorum legibus ſolutum eſſe contenderent, quem errorem qui ſtabilierint, qui conuellerint, operæ pretium non eſt pluribus referre, cùm Geuerartus Elmeuhorſtius vir doctus ſuis in Minutium Fœlicem commentariis hunc locum occuparit, & omnes propemodum auctores qui citari poſſunt in hanc ſententiam, prælibarit.

79 Εἵδεθλα δωμήσας Σαλομὼν εὐκίονι τέχνῃ.

Arte columnari Salomon cùm poneret ædem.)

Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις. *Facta ſunt autem encænia in Hieroſolymis.* Quatuor videntur fuiſſe encænia, ſiue dedicationis feſta. Quorum vnum ad vrbis poſt Babyloniorum bella inſtauratæ, cętera tria ad templi & altaris dedicationem pertinebant. Primum fuit quando à Salomone templum à fundamentis erectum eſt. Alterum quando deſtructum à Babyloniis, poſt captiuitatem denuo fuit excitatum. Tertium, quando altare prophanatum à gentibus ſublatum fuit, & nouum erectum à Macabæis. Primum celebratur 3. menſe, qui Septembri noſtro reſpondet. l. 3. Regum c. 8. verſu 8. Secundum die 3. menſis Adar. Eſdræ 1. c. 6. v. 15. qui erat menſis duode-

cimus Heſter. c.3. v. 7. E quibus Toletus à duabus maculis Ioſephum emendat, qui à tribus eadem opera purgari potuiſſet: Sic ille 11. Antiquitatum c. 4. τοῦ δ' ἐννάτου τῆς Δαρείου βασιλείας ἔτους, εἰκάδι καὶ τρίτῃ μηνὸς ἐνδεκάτου, ὃς καλεῖται παρ' ἡμῖν μὲν Ἄδαρ, παρὰ δὲ Μακεδόσι Δύστρος. lege τοῦ δὲ ἕκτου, &c. vel potius notis arithmeticis Ioſephus ſcripſerat, è quibus facilius mendum in ſcripturam irrepſit. τοῦ δὲ ς' τῆς Δαρείου βασιλείας ἔτους, καὶ γ' μηνὸς ιά. Eſdræ 1. *vſque ad diem tertium menſis Adar, qui eſt annus ſextus Darij Regis.* Tertium encæniorum feſtum: *Statuit Iudas, &c. vt agatur dies dedicationis altaris in temporibus ſuis, ab anno in annum per dies octo à quinta & viceſima die menſis Caſleu.* Macab. c. 4. verſu 59. dixerat verſu 52. hunc eſſe menſem nouum, qui partim Nouembris fini, partim Decembris initio reſpondet: menſes enim curſu Lunæ computabant. Iam quæritur quodnam horum encæniorum feſtum intelligat. Theodorus Mopſueſtenus fuiſſe totius vrbis dedicationem exiſtimat. Nonnus noſter, cui Cyrillus in cathena Græca adſtipulatur, refert ad dedicationem templi Salomonis. Sed cogimur ab eius ſententia diſſidere. Ea enim dedicatio celebrata fuit, menſe ſeptimo, id eſt ſub finem Septembris, aut ſaltem initio Octobris: at conſtat hanc dedicationem hyberno tempore fuiſſe celebratam. Chryſoſtomus, Euthymius, Leontius, & Theodorus Heracleotes ſecundum templi à Zorobabel inſtaurati dedicationem probabiliter intelligunt. Maldonatus & Toletus, è quibus iſta decerpſi, Ruperti, Bedæ, & Alcuini, qui id ad altaris à Macabæis erecti de-

dicationem referunt, opinionem aliorum interpretationibus, & meritò quidem anteponunt. Operę pretium non eſt eorum opiniones expendere: non enim hic ago Ioannis, ſed Nonni interpretem.

Εὐκίονι τέχνῃ.) Iure columnarum meminit in templi fabrica. Vt enim omittam quæ de templi columnis, tum à ſcriptura paſſim, tum à Ioſepho produntur, vt etiam taceam columnas templi Cizyceni, de quibus Xiphilinus, columnæ antiquitus in templis præcipuo quodam cultu fuerunt dedicatæ. vnde 7. Æneidos.

Templũ Auguſtũ, ingens, centũ ſublime columnis.
Quia nimirum, vt tradit Clemens Alexandrinus ſub finem primi ſtromatum. πρὶν γ᾽οῦν ἀκριβωθῆναι τὰς τῶν ἀγαλμάτων σχέσεις, κίονας ἱστάντες οἱ παλαιοὶ, ἔσεβον τούτους, ὡς ἀφιδρύματα τοῦ θεοῦ. γράφει γ᾽οῦν ὁ τὴν φορωνίδα ποιήσας,

Καλλιθόη κλειδοῦχος Ὀλυμπιάδος βασιλείης
Ἥρης Ἀργείης, ἣ στέμμασι καὶ θυσάνοισι
Πρώτη ἐκόσμησεν περὶ κίονα μακρὸν ἀνάσσης.

Ἀλλὰ καὶ ὁ τὴν Εὐρωπίαν ποιήσας ἱστορεῖ τὸ ἐν Δελφοῖς ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κίονα εἶναι διὰ τῶνδε.

Ὄφρα θεῷ δεκάτην ἀκροθίνιά τε κρεμάσαιμεν
Σταθμῶν ἐκ ζαθέων, καὶ κίονος ὑψηλοῖο.

Priuſquam igitur antiqui ſtatuas accuratè noſſent effingere erectas columnas vt Deorum ſimulacra venerabantur. ſcribit enim auctor Phoronidis,

Callithoe excelſi clauem quæ geſtat olympi
Iunonis quæ velleribus feſtaque coronâ
Reginæ ornauit ſublimem prima columnam.

Sed & qui Europeam ſcripſit auctor eſt ſtatuam Apollinis Delphici columnam fuiſſe his verbis.

Vt

Vt Phœbo decimas, ſacra ut donaria templi
Figamus ſuſpenſa tholo celſæque columnæ.

Omitto ſtatuam Veneris Paphiæ, quam Cornelius Tacitus, Maximus Tyrius, & alij columnam paulatim in anguſtum deſinentem fuiſſe prodiderunt.

Sanchuniathon Berytenſis, Philone Biblio interprete apud Euſebium primo præparat. Euang. Phœnices, ςήλας τε καὶ ῥάβδους ἀφιέρων ἐξ ὀνόματος αὐτῶν. *Columnas & bacillos Deorum nomine conſecrarunt.*

82 Ἰησοῦς δ' ἱερεῖο διέστιχεν ἔνδοθι νηοῦ,
In medio Chriſtus poſuit veſtigia templo.)

Videtur tamen extra templum fuiſſe porticus Salomonis. Siue eam eſſe dicamus, quæ tertio Regum cap. 6. deſcribitur, *Et porticus erat ante templum viginti cubitorum longitudinis, &c.* Siue eam, cuius Ioſephus lib. 5. c. 14. belli Iudaici facit mentionem. τοῦ δὲ βασιλέως Σαλομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτειχίσαντος, ἐπετέθη, στοὰ τῷ χώματι. *Cùm verò Salomon, qui & templum extruxit, partem quæ ad Orientem vergit muro ſepſiſſet, aggeri porticus impoſita eſt.* Et clariùs lib. 20. antiquitatis Iudaicæ cap. 8. Ἐπεῖθεν τὸν βασιλέα τὴν ἀνατολικὴν στόαν ἀναγεῖραι. ἦν δὲ ἡ στοὰ τοῦ μὲν ἔξωθεν ἱεροῦ, κειμένη μὲν ἐν φάραγγι βαθείᾳ, τετρακοσίων πηχῶν τοὺς τοίχους ἔχουσα, ἐκ λίθων δὲ τετραγώνων κατεσκεύαστο, καὶ λευκῶν πάνυ, τὸ μὲν μῆκος ἑκάστου λίθου πήχεις εἴκοσι. τὸ δ' ὕψος ἓξ ἔργον Σαλαμῶνος, &c. *Suaſit Regi vt Orientalem inſtauraret porticum. ea templi extima claudebat, profunda valli & anguſtæ imminens, ac proinde ſubnixa muro quadringentos alto cubitos, ſaxis conſtructo quadratis, valde candidis. eratque cuiuſque ſaxi longitudo cubitorum viginti, ſex verò altitudo:*

opus Salomonis. E quibus vides hanc porticum extra tẽplum fuiſſe, ſed etiam cauſam aduertis cur templo diruto tot ſecula durauerit. Adde quod horum lapidum coagmentationem deſcribens ait lib. 15. ant. Iud. c. 14. Τὰ δ' ἐντὸς σιδήρῳ διησφαλισμένα συνέχειν τὰς ἁρμογὰς ἀκινήτους τῷ παντὶ χρόνῳ. *Interiora ferro vincta iuncturas continent contra omnem temporis iniuriam firmiſſimas.*

83 Θέσκελον αἰθούσης πολυδαίδαλον οὖδας ὁδεύων.

Diuinum porticus varium pauimentũ inambulans.) Horum epithetorum ratio è porticus deſcriptione conſtabit. Ioſephus libro 5. de bello Iudaico, c. 14. Διπλαῖ μὲν γὰρ αἱ στοαὶ πᾶσαι· κίονες δ' αὐταῖς εἰκοσιπέντε πηχῶν τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λευκοτάτης μαρμάρου, κεδρίνοις δὲ φατνώμασιν ὠρόφοντο: *Duplices enim erant porticus omnes, in his columnæ ſurgebant altitudine quinque & viginti cubitorum, & ſingulis ſingulæ lapidibus, quas laquearia cedrina protegebant.* Et quod ſubiungit de area, id potiori iure de porticibus debet intelligi. Τὸ δ' ὕπαιθρον ἅπαν πεποίκιλτο παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. *Subdiale verò ſiue impluuium variabatur omnimodis lapidibus ſtratum.*

102 Ἑλιξὶ.) Nitor & elegantia verſus poſtulat, vt vno iota detracto, ſic legamus,

Αὐτομάτοις ἁψῖσιν ἕλιξ κυκλούμενος αἰών.
Fornice natiuo verſatile voluitur æuum.

Non vt vertit interpres, ſpontaneis arcuatis volutionibus circuiens ſeculum. hîc enim ni fallor αὐτόματον idem eſt, atque αὐτοφυὴς, & non coacto, ſed artefacto opponitur. multo minus αὐτόματον eſt, vt capit Ariſtoteles, τὸ κατὰ συμβεβηκὸς caſuale: quaſi verò cœlum fortuitis conuerſionibus volueretur.

118 Οφρα σε πετρήεντι καταχρύψωσι χιτῶνι.
Vt tu ſaxorum tunica tegereris ab illis.)
Homerica locutio. Hector 3. Iliados,

Λάϊνον ἕσσο χιτῶνα, κακῶν ἕνεκ' ὅσσα ἔοργας.
Saxorum induerent tunica pro crimine Troes.

Nec abludit ille verſus cap. 20. infrà,

Μεταχθονίου γυμνούμενα γυῖα χιτῶνος.
Terreſtri tunica membra nudata.

125 Οἷς τότε μοῦνον ἵκανε Θεοῦ λόγος ἶσος ὀνείρῳ.)
Elegans interpretatio. Si in Scriptura dicti ſunt ij Dij, quibus verbum diuinum ſomnij inſtar, & quaſi per nebulam adfuit: quanto magis ego Deus dicendus ſum: cuius humana natura ſic vincta eſt verbo diuino, vt eius infuſione ſit quodammodo delibuta.

135 Εργοις ἡμετέροις, τάπερ ἔδρακε μάρτυς ὀπωπή.)
Manca eſt & hiulca ſententia, legerem niſi antiquitatis reuerentia prohiberet,

Εργοις ἡμετέροις πιστεύετε, μάρτυς ὀπωπή, &c.

Vel potiùs, nihil è priore verſu mutarem, & hunc adiungerem, quæ repetitio Poëtæ ſatis eſt vſitata:

Εργοις ἡμετέροις, τάπερ ἔδρακε μάρτυς ὀπωπή,
Εργοις ἡμετέροις πιστεύετε, μάρτυς ὀπωπή,
Οφρα κε γινώσκοιτε, &c.
Noſtris operibus, quæ vidit teſtis oculus,
Noſtris operibus credite, teſtis (eſt) oculus,
Vt cognoſcatis, &c.

IN CAPVT XI.

9 NΟΥσαλέῳ βαρύγουνος ἱμάσσετο σύγγονος ἄτμῳ.) Quia nimirum febris ita corpus fatigat, vt tamen non minima pars laſſitudinis ad genua dimanet: propter eandem rationem, qua ſecundo Metamorphoſeon timor à genuum tremore deſcribitur.

116 Δάκρυσι νικηθεῖσα μόλις πορθμεύετο φωνή.) Pene ad verbum ex Marone vndecimo Æneidos,

Et via vix tandem voci laxata dolore eſt.

122 Πνεύματι πατρῴῳ δεδονημένος.) Textus habet, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, *infremuit ſpiritu*, videtur in eorum fuiſſe ſententia, qui, vt ait Maldonatus, *ſpiritum pro diuinitate*, & ἐμβριμᾶσθαι pro iraſci accipientes ſenſum eſſe putauerunt, ſpiritu, id eſt diuina virtute ſua ſeſe excitaſſe, ſeſe paraſſe, veluti ad committendum cum morte, & cum mortis auctore diabolo certamen, quẽadmodum Theodorus Heracleotes inter Græcos, Rupertus inter Latinos videntur interpretari.

150 Αἴκε φυλάξῃς

Χείλεσιν ὑμετέροισι σοφὴν σφρηγῖδα σιωπῆς.

Si tacita in labris poteris ſeruare ſigillum.)

Notum eſt illud Alexãdri, qui cùm litteras quaſdam Hephæſtioni ſilentio ſeruandas oſtendiſſet, προσέθηκε τῷ ἐκείνου στόματι τὴν σφραγῖδα. *Eius ori ſigillum appoſuit*; ait Plutarchus in eius vita.

174 ---Θαμβαλέῳ δὲ Ἰσταμένῳ νεφεληδόν.)

Scio illud νεφεληδὸν coniungi poſſe cum ἱσταμένῳ, vt

pro confecta multitudine capiatur. Vt apud Virgilium,

Vrgeri volucrum denſarum ad littora nubem.

Tamen ſi ad θαμβαλέῳ referamus, id erit quod aiunt vernaculi, *eſtonné comme s'il eſtoit tombé des nuës.*

378 Συδάειον τὸ πὰρ εἶπε Σύρων ςόμα.) Immò Latinorum. atque hinc aduertas, & Latinæ, & Syriacæ linguæ fuiſſe imperitum, in quo ſe ita pulchrum & beatum putauit, vt cap. 2. repetierit,

Συδάειον τὸ πὰρ εἶπε Σύρων ἐπιδήμιος αὐδή.

195 Πρωτόθρονος ἕζετο βουλή.) Ioannes συνέδειον meritò πρωτόθρονον βουλὴν appellat, vel ratione originis, vel dignitatis. Originis, quia iam tum à Moyſis tēpore id conſilium conſilio Iethro ſoceri fuerat inſtitutum. Exo. 19. & alibi. Dignitatis, quia de maximis quibuſq; rebus iudicabant, adeo vt quādam Athenienſis Areopagi ſpeciem exhiberent, vnde & in eo Senatum Herodes ſubiit iudicium. Ioſephus lib. 14. antiquitatis Iudaicæ cap. 17.

205 Ος τότε κείνου

Αρχιερεὺς λυκάβαντος ἔην ὀχετηγὸς ἑορτῆς.) Opinor Principem Sacerdotum ὀχετηγὸν ἑορτῆς hîc nominari, quòd Sacerdotes quaſi ſolenni ritu feſtum aduehentes, noctu templi ianuas aperirent. Ioſephus 18. antiquitatis cap. 3. Τῶν ἀζύμων τῆς ἑορτῆς ἀγομένης ἣν πάσχα καλοῦμεν, ἐκ μέσης νυκτὸς ἐν ἔθει τοῖς ἱερεῦσιν ἦν ἀνοιγνύναι τοῦ ἱεροῦ τοὺς πυλῶνας. *Cùm azymorum feſtum ageretur, quod Paſcha dicimus, in more poſitum erat, vt Sacerdotes à media nocte templi ianuas aperirent.* Vel quod cùm alij Sacerdotes alia Sabbatha, ipſe Pontifex aut ſaltem aliquis è principibus Sacerdotum Sabbathum paſchatis

tubæ clangore indiceret in ſummo paſtaphoriorum faſtigio. Ἔνθα τῶν ἱερέων τις ἐξ ἔθους ἱστάμενος ἑκάστην ἑβδομάδα εἰσιοῦσαν προεσήμαινε σάλπιγγι δείλης, καὶ τελεσθεῖσαν αὖθις περὶ ἑσπέραν. ὅτε μὲν ἀνείργειν τῷ λαῷ μεταγγέλλων. ὅτε δ' ἔργων ἔχεσθαι. *Vbi Sacerdotum aliquis pro more ſtans, ſingulorum Sabbathorum initia ſub crepuſculum, & finem ſub veſperam tuba denuntiabat: nunc populo quietem nuntians, nunc laborem.* Et verò licet indecorum videri poſſit ſummum Sacerdotem tubam plenis buccis inflare, tamen indecorum non fuit tubicini præire præcinentem. Cæterùm pro ἀνείργειν libenter emēdarim ἀργεῖν. Hinc Poëta nodum difficilem extricat, cur Caiphas Pōtifex illius anni dicatur. lego ſine diſtinctione,

--- ὃς τότε κείνου,
Ἀρχιερεὺς λυκάβαντος ἔην ὀχετηγὸς ἑορτῆς.
---Summus quippe ille Sacerdos,
Tunc erat illius qui feſtum induceret anni.

Conſtat apud omnes pręter ſummū Sacerdotem, alios quatuor & viginti fuiſſe, qui Principes Sacerdotum dicerētur. Eos inter ſe & cum ſummo Pontifice noſter inſinuat, vel quemdam ſeruaſſe ordinem, vel ſaltem ſingulis annis ſortitos fuiſſe, quis ex omnibus Sabbathum Paſchatis indiceret. Eumque illius anni Pontificem vocabant, cui vel ordo vicis, vel ſors obuenerat. Vult igitur Poëta Caipham illius anni Pōtificem peculiari quadam ratione dictum, nō quod ſummo Sacerdotio fungeretur, nō enim eam ob rem huius potiùs, quàm aliorum annorum, quibus Pontificatum geſſit, Pontifex dici potuiſſet, ſed quòd eo peculiariter anno Caiphæ, qui cæteroquin erat ſummus Sacerdos, vel ſorte, vel *ſecundum ordinem vicis ſuæ*, Paſchatis indicendi munus obtigiſſet.

IN CAPVT XII.

9 EIς δ' ἦν δαιτυμόνων ἔτι Λάζαρος ἶσος ὀνείρῳ.) Alio ſenſu ſuperius nunc ἶσος ὀνείρῳ, quod ſpectantes in ſtuporem adduceret. Oppianus 1. ἁλιευτικῶν verſu 235.

Ναῦται δὲ τρομέουσιν ἀείδελα δεσμὰ θαλάσσης,
Δερκόμενοι, καὶ θάμβος ἴσον λεύσσοντες ὀνείρῳ.
At nautæ trepidant ad vincla latentia ponti,
Spectantes, monſtrumque vt ſomnia vana videntes.

85 Ὀπιπευτῆρες ἑορτῆς. *Spectatores feſti.*) Ioannes ait; *vt adorarent in die feſto.* Noſter etiam adorationis modum expreſſit, quòd Gentiles feſtum & ſacrificia ex atrio Gentium ſpectarent, non autem Sanctum ingrederentur, aut etiam ſacrificiis intereſſent. Ioſephus lib. 5. de excidio, c. 4. Εἱστήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὸν τῆς ἁγνείας προσημαίνουσαι νόμον, αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ Ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον ἐντὸς τοῦ ἁγίου παριέναι. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν ἅγιον ἐκαλεῖτο. *Stabant æquo interuallo columnæ, quæ leges religionis tum Græcis, tum Latinis litteris continerent, fas non eſſe alienigenis ad Sanctum accedere, ſecundum enim templum Sanctum dicebatur.* Quare non idem eſt ὀπιπευτὴρ, quod ἐπόπτης. nam ὀπιπευτὴρ fuit, qui tanquam profanus è longinquo ſpectabat. ἐπόπτης autem qui maximis & auguſtiſſimis cæremoniis erat initiatus. Suidas. Λέγονται ἐν ἀρχῇ μὲν μύσται. μετ' ἐνιαυτὸν δὲ, ἐπόπται καὶ ἔφοροι. *In principio quidem myſtæ, poſt annum verò epoptæ & ephori nominantur.* Plutarchus in Demetrio conſulatur.

101 Ψυχὴν ὃς συγέει πανακήρατον.) Senſus implicatus & obſcurus, quaſi verò animam noſtram immortalem odiſſe iubeamur. Quanto liquidior Auguſtini interpretatio tractatu 51. in Ioannem; *Noli amare in hac vita, ne perdas in altera vita.* Vt ſenſus ſit qui animam ſuam, & vitam hanc mortalem, non ita amat, vt eam fugiat honeſtati, & virtuti impendere, is in vitam æternam cuſtodit eam. Neque alia erit Poëtæ ſententia, ſi verſum hac interpunctione diſtinxeris:

Ψυχὴν δ' ὃς συγέει, πανακήρατος ἔμπεδον αὐτὴν, &c.

vt τὸ πανακήρατον, non ad συγέει, ſed ad φυλάσσει referatur.

122 Νῦν ζαθέη κόσμοιο πέλει κρίσις.) Malim ζαθέη. *Nunc diuinum orbis eſt iudicium.* Nam hoc loco mundi nomen in malam partem vſurpat.

138 Βαιὸν ἐν ὑμῖν, &c.) Clara & nobilis interpretatio. cùm ambiguitas Latinæ verſionis, vt notat Maldonatus noſter, fefellerit Auguſtinum, Bedam, Rupertum, Bernardum, Lyranum, & alios paſſim Latinos interpretes. at Græci ferè omnes cum Poëta noſtro conſentiunt.

168 Ἀρχὴ Ἰουδαίων ὑψαυχένος ὄμματα βουλῆς.) Libenter legerem ἀρχοὶ, niſi abhorrerem ab omni nouitate, niſi cùm neceſſitas cogit innouare. Dicit autem ὄμματα βουλῆς, eodem ſenſu quo Marcus Tullius *lumina Senatus* paſſim vſurpat.

118 Ὅς με παρηγχάψατο.) Id eſt, *Qui petitionem meam quadam exceptione ſummouerit.* Hoc enim verbum à iudiciis, & foro deductum eſt. Suidas, παραγράφεται, ἐξουθενεῖ, παραιτεῖται, ἀποβάλλεται. *Præſcribit, antiquat, excuſat, reycit*: cùm videlicet, vt

paulò pòſt explicat, dicit orator, *μὴ δεῖν ἔτι περὶ αὐτῶ συνίσταθαι κρίσιν.* *Non oportere amplius ea de re conſtitui quæſtionem.* Vnde vt notat Budæus in Commentariis, huiuſmodi cauſæ *Peremptoriæ* nominantur. impediunt enim litis inſtaurationem ſtatim ab initio, quaſi iudicij ingreſſum, vt in illa oratione πρὸς Παντωίνετον, quam ſic exorditur Orator. Δεδωκότων, ὦ ἄνδρες δικαςαὶ, τῶν νόμων παραγράψαθαι περὶ ὧν ἄν τις ἀφεὶς, καὶ ἀπαλλάξας δικάζηται, γεγενημένων ἀμφοτέρων μοι τούτων, πρὸς Παντωίνετον τουτονὶ, παρεγραψάμην, ὡς ἠκούσατε ἀρτίως, μὴ εἰσαγώγιμον εἶναι τὴν δίκην. *Cùm leges permittant, iudices, præſcribere & exceptione ſubmouere petitionem, de his à quibus quis iudicatus fuerit, & abſolutus, cumque ea duo obtinuerim, aduerſus hunc Pantænetum, ſtatim, vt audiuiſtis, præſcripſi, hanc rem non eſſe denuò iudicandam.*

IN CAPVT XIII.

21 Θυμβρεὰς αὐδὴ.) Alij legerunt τυμβεὰς, & vocem ſepulchralem intelligunt. Legerim θυμβρεὰς αὐδὴ. Id eſt lingua Tiberina ſiue Latina: Tiberim enim Græci θύμβριν nominabant. Dionyſius in periegeſi verſu 352.

Θύμβρεις ἑλισσόμενος καθαρὸν ῥόον εἰς ἅλα βάλλει,
Θύμβρεις ἐυῤῥείτης ποταμῶν βασιλεύτατος ἄλλων,
Θύμβρεις ὃς ἱμερτὴν ἀποτέμνεται ἄνδιχα Ῥώμην,
Ῥώμην τιμήεσσαν ἐμῶν μέγαν οἶκον ἀνάκτων.
Tybris in æquoreas liquidus deuoluitur vndas,
Corniger heſperidum fluuius regnator aquarum.

Tybris Romulidum magnam qui diuidit vrbem
Romam vbi noſtrorum ſunt alta Palatia Regum.

26 Ἀρχόμενος Σίμωνος ἕως ἰδίοιο φονῆος.

A Petro incipiens, tum tandem homicida lauetur.) Origenes, Chryſoſtomus, Theophylactus, Euthymius, & Leontius contrarium ſentiunt: quaſi à Iuda proditore incœperit, donec tandem ad Petrum deueniret. At Auguſtinus, Beda, Rupertus, & alij paſſim interpretes Nonni ſententiam longè cæteris interpretationibus anteponunt. Alij alias adferunt rationes, noſter vnam, ſed luculentam vno verbo complectitur Πρεσβυτέρῳ. Quod non ad ætatem transferri debet, ſed ad dignitatem, qua præ cæteris Apoſtolis eminebat, nam de ætate ſi agatur, conſtat Andream ſaltem Petro fuiſſe ſeniorem. Epiphanius hær. 52. Ἡ μὲν γὰρ συναύτησις τῷ Ἀνδρέᾳ πρώτη γέγονεν. μικροτέρου ὄντος τοῦ Πέτρου τῷ χρόνῳ τῆς ἡλικίας. *Occurſus enim Andreæ primus contigit, cùm minor eſſet Petrus tempore ætatis.* Iam πρέσβος apud Poëtas frequenter venerationis & dignitatis. Homerus Iliados 3. verſu 721.

Ἥρη πρέσβα θεὰ θυγάτηρ μεγάλοιο Κρόνοιο.
Iuno Saturni ſoboles veneranda potentis.
Πρέσβα Διὸς θυγάτηρ Ἄτη ἣ πάντας ἀᾶται.
Nata Iouis veneranda Ate quæ noxia cunctis.

Eodem ſenſu Odyſſ. γ. verſu 142.

χαλεπὸν δέκεν εἴη,
Πρεσβύτατον καὶ ἄριστον ἀτιμίησιν ἰάλλειν.
Difficile eſt inhonoratum dimittere cunctis
Præſtantem, quo non antiquior vllus.

Et hymno in Venerē de Veſta ita loquitur v. 31.

Πᾶσιν δ᾽ ἐν νηοῖσι θεῶν τιμάοχός ἐστι,
Καὶ παρὰ πᾶσι βροτοῖσι θεῶν πρέσβειρα τέτυκται.

Omnibus in diuûm templis celebratur honore,
Inque hominum votis eſt antiquiſsima diuûm.

Item Hymno in Veſtam & Mercurium.

Ἕδρην ἀΐδιον ἔλαχες πρεσβηΐδα τιμήν.
Æternam ſedem, antiquos ſortiris honores.

Et Iliados θ. verſu 189.

Πρώτῳ τοι μετ' ἐμὲ πρεσβήϊον ἐν χερὶ θήσω.
Primus honorato poſt me tu munere gaude.

Πρεσβήϊον *honoratum munus*, ſiue potius *honorarium*.

58 Καὶ παλάμης ἀγκῶνα παλινδίνητον ἐρείσας.
Ἀκρότατον περὶ κύκλον ἐϋστόρνοιο τραπέζης.)

Innuit hoc loco Chriſtum Dominũ non aſſediſſe, vt vulgò ſolemus, ſed accubuiſſe more veterum. Omitto ſexcẽtos. Valerius l. 2. c. 1. *Fœminæ cũ viris cœnantibus ſedentes cœnitabant: quæ conſuetudo ex hominũ conuictu ad diuina penetrauit. Nam Iouis epulæ ipſæ in lectulũ, Iuno & Minerua in ſellas ad cœnã inuitabantur. Quod genus ſeueritatis ætas noſtra diligẽtius in Capitolio, quã in ſuis domibus ſeruat. videlicet quia magis ad rẽ pertinet earum, quàm mulierum diſciplinã contineri.* Lucianus in Lapithis alludit; Ἐκέλευε θρόνον τινὰ λαβόντα καθίζεσθαι, &c. ὁ δ' ἄπαγέ φησι γυναικεῖον λέγεις, καὶ μαλθακὸν ἐπὶ θρόνου καθίζεσθαι, ἢ σκίμποδος, ὥσπερ ὑμεῖς ἐπὶ μαλθακῆς ταύτης εὐνῆς μικροῦ δεῖν ὕπτιοι κατακείμενοι ἑστιᾶσθε πορφυρείδας ὑποβεβλημένοι. ἐγὼ δὲ καὶ ὄρθος ἅδην δειπνήσομαι. Sic autem accumbebãt, vt nec omnino ſederẽt, nec omnino iacerẽt, ſed medio quodam ſitu, ſubiectis ceruicalibus vterentur. Lãpridius in Heliogabalo ſubalares culcitras appellat. *Nec cubuit in accubitis facile, niſi his, quæ pilũ leporinũ haberent, aut plumas perdicum ſubalares ſæpè culcitras mutãs.* Ita vt appreſſo culcitrę vel etiam menſæ cubito niterentur. vnde & noſter, Ἀγκῶνα παλινδίνητον ἐρείσας. *Cubitum reuolutum fulciens*. Horatius,

Languidus in cubitum ſeſe conuiua reponet.

Et lib. 1. Carminum,

Et cubito remanete preſſo.

Vide etiam Plutarchum in conuiualibus quęſtionibus lib. 5. problemate 6. τίς αἰτία τῆς ἐν ἀρχῇ στενοχωρίας τῶν δειπνούντων, εἶτα ὕστερον εὐρυχωρίας. *Quæ cauſa & cur conuiuantes initio anguſtè accumbant, deinde cœna ad finem vergente locum habeant laxiorem.* Eam reddit rationem, quod initio manum ferculis crebrius admouentes proni, quodammodo in menſam procliues accubent, at iam cibis expleti in latus & cubitum ſe reponant, quo ſitu corporis longè minus loci occupatur. Meritò igitur Chriſtus Dominus, cùm agnum iam ediſſet, in cubitum ſe repoſuit. Neque enim tam recubabat vt cœnaret, quàm vt & diuinam Euchariſtiam inſtitueret, & cum diſcipulis amicè loqueretur. Situs autem loquentis in conuiuio pulchrè ab Apuleio deſcribitur lib. 2. Metamorphoſis: *Aggeratis in cumulum ſtragulis, & effultis in cubitum, ſubiectiſque in torum, porrigit dextram, & inſtar Oratorum conformat articulum, duobuſque infimis concluſis digitis, cæteros eminus porrigens, & infeſto pollice clementer ſubrigens, infit Telephron, &c.*

59 Ἀκρότατον περὶ κύκλον.) Hoc verſu locus oſtenditur in quo Chriſtus recubabat, in ſumma videlicet parte illius ſemi circuli, quem menſa conficiebat inſtar antiquæ litterę σίγμα, C, vnde factum eſt, vt à litteræ figura ſigma diceretur. Circa autem huiuſmodi ſigmata tres lectuli diſcubitorij erant ordine collocati, & medius quidem illius menſæ ſemi orbiculatæ medium, & quaſi ven-

trem ſtipabat, duo extremi medium ex vtroque latere obſidentes, duas extremas menſæ partes ſepiebant. Sed hæc obuia ſunt, & alibi fortaſſe fuſiùs differemus. Nunc pergamus difficultatem detexere. Plutarchus in quæſtionibus conuiualibus, problemate 3. Διὰ τί τῶν τόπων ὁ καλούμενος ὑπατικὸς ἔχει τιμήν. *Cur cæteris locis præferretur locus conſularis.* Ἄλλοι γὰρ ἄλλοις, inquit, ἔντιμοι. Πέρσαις μὲν ὁ μεσαίτατος, ἐφ' οὗ κατακλίνεται ὁ βασιλεύς. Ἕλλησι δ' ὁ πρῶτος. Ῥωμαίοις δὲ ὁ τῆς μέσης κλίνης τελευταῖος, ὃν ὑπατικὸν προσαγορεύουσι. *Alius enim apud alios locus honoratior, vt Perſis medius, quem accumbens Rex occupat, videtur honeſtiſsimus: apud Græcos primus: apud Romanos medij lecti vltimus, quem ipſi conſularem appellant.* Iudæos probabilis eſt coniectura eandem in accubitu cum Romanis iniſſe rationem, ſiquidem longè maius cum iis, quàm cum cæteris gentibus habuere commercium. Et verò quis non exiſtimet Simonem Leproſum primas ſedes Chriſto Domino hoſpitij iure detuliſſe? Aut ſaltem cùm eum Lazarus, miniſtrante Martha, iam à mortuis excitatus, excepit conuiuio, quis eum non putet in honoratiſſimo loco cubuiſſe? At ſi vel ſupremum cuiuſcũque lecti, vel medium locum occupaſſet, haudquaquam mulier, quæ erat in ciuitate peccatrix, eius pedes lachrymis rigare, & Magdalena eoſdem vnguento imbuere potuiſſet: epulantium enim aliquis iuxta recubans ſui corporis obiectu, tam piis eius officiis obſtitiſſet. Quare dicendum eſt eum in extrema medij lecti parte tum cubuiſſe, cùm à Lazaro & Simone Leproſo exceptus eſt. At de cœna vltima dici non poteſt: quomodo enim ſi

vltimus fuiſſet in thoro, diſcipulus quem diligebat, in eius gremium ſe reclinare potuiſſet? Quare ſic ſtatuendum puto locum conſularem, id eſt, medij lecti poſtremum à Chriſto Domino Apoſtolorum Principi fuiſſe delatum, ipſum in eo loco cubuiſſe, quem Patres familias, & epularum exhibitores in conuiuiis obtinebant, id eſt infimi lecti ſupremum. Plutarchus loco citato. *Τῶν δυοῖν κλινῶν ἀποδεδειγμένων τοῖς παρακεκλημένοις. ἡ τρίτη καὶ ταύτης ὁ πρῶτος τόπος μάλιστα τοῦ ἑστιῶντός ἐστιν, ἐνταῦθα γὰρ, ὥσπερ ἡνίοχος, ἢ κυβερνήτης ἐπὶ δεξιὰ πρὸς τὴν ἐπίβλεψιν ἐξικνεῖται τῆς ὑπηρεσίας. καὶ τοῦ φιλοφρονεῖσθαι, καὶ τοῦ διαλέγεσθαι τοῖς παροῦσιν, οὐκ ἀπήρτηται τῶν συνέγγιστα τόπων. ὁ μὲν γὰρ ὑπ' αὐτὸν ἢ γυναικῶν ἢ παίδων ἐστίν. ὁ δ' ὑπὲρ αὐτὸν εἰκότως τῷ μάλιστα τιμωμένῳ τῶν κεκλημένων ἀποδέδοται, ἵνα ἐγγὺς ᾖ τοῦ ἑστιῶντος. Cùm duo lecti inuitatis tribuantur, tertius, eiuſque primus locus Domino congruit: ex eo enim tanquam auriga ac gubernator, facile & miniſteria intueri, & ab aliis ita longè non abeſt, vt eos & humaniter inuitare, & alloqui non poſſit: locus enim infra eum vxoris eſt & liberorum, qui ſupra, vt par eſt, tribuitur conuiuarum honoratiſſimo iuxta Dominum conuiuij.* Sic in fragmentis Salluſtij in conuiuio Perpernæ, Sertorius inferior in medio lecto deſcribitur, & innuitur ipſe Perperna ſupremum tertij tenuiſſe. Iam in Domini conuiuij ſinu, coniux, liberi, & eius amores interdum ac delitiæ recubabant, vt ait Plutarchus, idque in nuptiarum ritibus ſeruare conſuerant. Catullus in Manlij epithalamio:

Aſpice vnus vt accubans,
Vir tuus Tyrio in thoro

Totus immineat tibi.

Et Iuuenalis:

Et in gremio iacuit noua nupta mariti.

Neque enim in ſinu ſolùm iacebant, ſed etiam ſupra pectus ſe reclinabant interdum Ouidius, amorum elegia 4. matronam cum marito epulaturam alloquens, cùm dixiſſet,

Sinu dextram ſubiecta fouebis,

eam monet in hunc modum,

Mite nec in rigido pectore pone caput.

Xiphilinus ex Dione in Auito. Ἔν τε τοῖς στέρνοις αὐτοῦ κατεκλίθη καὶ τοῖς κόλποις, ὥσπερ ἐρωμένη, δεῖπνον εἵλετο: *Et in eius pectore recubuit, & in eius ſinu, velut amica, cœnauit.* Quid igitur mirum, ſi Chriſtus in illa cœna poſtrema, qua ſibi deſpondebat Eccleſiam, & animas præcipuè caſtas, dedicaturus in Ioanne priuilegium caſtitatis, eum tanquam filium, & ſponſam in ſinu ſuo iacere, & caput in pectus illud diuinum reclinare permiſit? De loco Domini conuiuij, notandum & illud ex Satyrico Petronij de Trimalcione, qui conuiuium exhibebat. *Iam omnes diſcubuerant, præter ipſum Trimalcionem, cui locus nouo more primus ſeruabatur*: Vnum eſt quod huic ordini repugnare videatur. Si enim Chriſtus Dominus inter Petrum, in vltimo ſuperioris thori loco iacentem, & Ioannem in ſinu ſuo poſitum recubuit, quomodo *innuit ei Simon Petrus, & dixit ei, quis eſt de quo dicit?* Reſpondeo nullam in Græcis locutionis fieri mentionem, Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι, τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει; *Innuit igitur ei Simon Petrus, vt interroget, quis ſit ille de quo loquitur:*

Et ſanè ſi tam vicini erant, vt ſibi inuicem in aurem inſuſurrarent, nihil fuiſſet Petro abſurdius, qui tam intempeſtiuis nutibus vteretur. quare interpretis Latini verba de muta illa nutuum locutione interpretor, vt Nonnus eleganter:

Τούτῳ Πέτρος ἔνευσε, λάλῳ δ' ἐρέεινε σιωπῇ.

Neque verò nouum eſt locutionem nutibus, oculis, & vultui tribuere: vultus enim, vt ait Tullius, *ſermo quidam tacitus mentis eſt.* Ouidius de arte,

Sæpè tacens vocem, verbaque vultus habet.

Sic Tibullus elegia vltima lib. 2. *oculos loquaces* appellat. Sanctus Orientius commonitorio:

Nam malè permixto ludentia lumina viſu,
Blandè ſæpè ſolent ore tacente loqui.

III. Καὶ εἰς δέπας ἔμπλεον οἴνου βάψας ὕστατον ἄρτον.) Videtur in ea fuiſſe ſententia, vt Chriſtus corpus ſuum, & panis ſpecies vini ſpeciebus intinctas Iudæ porrexerit. Alij & meritò quidem diſſentiunt, neque enim ſimul, ſed ſeorſim corpus, ſeorſim ſanguinem, vt narrant Euangeliſtæ porrexit. Cui verò liquori panem intinxerit conſtat ex Hebræorum rituali, cuius verba à doctiſſimo Baronio proferuntur, *In paſchali conuiuio poſterior quæ eſſet menſa, non vt in aliis dierum feſtorum ſecundis cœnarum menſis bellaria apponebantur, ſed tantum à lege ſtatutus cibus, nimirum primo loco embamma ex intybis & lactucis agreſtibus factum, aliiſque rebus conditum, inque illud primum Paterfamilias intingebat offam azymam, mox cæteri, ſicque conſumebatur.* Atque Ioannes vt oſtenderet Iudam ante ſanctæ Euchariſtiæ perceptionem abiiſſe, ſubiecit: *Cùm ergo accepiſſet ille buccellam, exiuit continuò.*

tinuò. τὸ ψωμίον, buccellam, offam. Non eſt autem offa iuſculum quoddam, vt vulgus exiſtimat, ſed potius carnis buccella condimentis quibuſdam, melle potiſſimùm & frugibus temperata. Virgilius in 6.

Melle ſoporatam & medicatis frugibus offam.

Vide Lacerdam, & alios interpretes; *exiuit continuò*; videlicet ante ſolemnem apud Iudæos tortæ azymæ, & vini diſtributionem. quo in ritu probabiliſſimum eſt diuinam Euchariſtiam fuiſſe inſtitutam, in rituali Hebræorum verbis citatis proximè ſubnectitur. *Deinde idem Pater familias tortam azymam ſub mappa hactenus ſeruatam, in fruſta frangebat, in tot particulas illam diuidens, quot eſſent in cœna diſcumbentes, ſicque diuiſam ſingulis porrigebat, quo facto ipſe poculum deguſtatum tradebat proximo, ille ſecundo, donec poculum per totum conuiuium circumferretur.*

120 Δνεατίλω ὅπ χῆλόν.) Loculi fuerunt arcula quędam lignea, quam Ioannes γλωσσόκομον appellat, ſic dicta propriè, quòd in ea libiarum lingulæ ponerentur. Vide Galenum comment. 2. de fracturis 64. vbi poſtquam dixit multa in eiuſmodi arculis reponi, ſubdit, ἔνιοι δὲ εἰς ὁδοιπορείας χρῶνται: *Nonnulli verò in itineribus iis vtuntur.* Hos igitur loculos ligneos appellat Poëta, quales fuerunt tenuiorum, cùm lautiores eburneis vterentur. Iuuenalis ſat. 13.

--- Gemmaque Princeps
Sardoniche, loculis quæ cuſtoditur eburnis.

Ouidius 6. Faſtorum ſub fine de Æſculapio herbas ad reddendam Hippolyto vitam exerente:

Gramina continuò loculis depromit eburnis.

e

IN CAPVT XIV.

7 OTι προκέλευθος ὁδεύσω.) Græcus textus non habet particulam, ὅτι, ſic, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαί εἰσιν. εἰ δὲ μὴ, εἶπον ἂν ὑμῖν, πορεύομαι ἑτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. *In domo patris mei manſiones multæ ſunt. Si verò non, dixiſſem vobis vtique, vado parare vobis locum.* Latinus Interpres, *Si quo minus dixiſſem vobis, quia vado parare vobis locum.* Maldonatus propter particulam, *quia*, intricatiorem Latinam orationem eſſe exiſtimat. Crediderim ego hanc particulam perſpicuitatis cauſa Latinum interpretem addidiſſe. Quod vidit etiam Nonnus, ex quo hunc obſcuriſſimi loci, & in varias interpretationes diſtracti ſenſum elicio. *In domo Patris mei manſiones multæ ſunt, ſi non eſſent multæ manſiones, dixiſſem vobis non eſſe multas, nec id ſecretum vos celare voluiſſem.* Cauſam autem cur dixiſſet ſubiungens occurrit tacitæ diſcipulorum cogitationi, qui ſuſpicari poterant, id Chriſtum Dominum dixiſſe, non quod reuera multæ eſſent in cœlo manſiones, ſed quod vellet ipſorum perturbationem, & formidinem mitigare. *Dixiſſem vobis*, inquit, *quia vado parare vobis locum.* Ideoque nulla neceſſitas eſt mentiendi, vt poſſim vobis eſſe ſolatio. Nam etiamſi non eſſent in cœlo multæ manſiones, & cœleſte regnum præ anguſtiis paucos admodum capere poſſet, in eo ta-

men vos locum haberetis, *quia vado parare vobis locum.* Operæpretium eſt videre tricas, in quas ſe induunt multi interpretes, vt liquidiùs conſtet, quàm fœliciter. Nonnus huic interpretationi præluxerit.

62 Οὐρανόθεν πέμψειε παράκλητον μεταναστὴν
Χριστῷ σύγγονον ἄλλον.
Huc alienigenam Paracletum mittat ab aſtris
Chriſto congenerem.)

Vertit interpres, *congenitum*, ſed abſit, vt Spiritum & Verbum eodem Patre genitos eſſe dicamus; quare verto *congenerem*, quod eiuſdem ſit generis cum Patre & Filio, id eſt, eiuſdem naturæ, eiuſdemque ſubſtantiæ. Genus enim pro natura & ſubſtantia ſumi, quamuis minùs propriè nullus ignorat. Sic noſter alibi, *Ego & Pater Vnum ſumus*, ſic effert, ἓν γένος ἐσμέν. *Vnum genus ſumus*, id eſt, vna natura, vna ſubſtantia.

89. Αννάζων ἀγαπάζει.) A Bacchi ſacris deductum, qui Euan in ſacris dicitur, vnde ſolemnis Bacchantium acclamatio *Eue Bacche* 7. Ænei. Eue Atte apud Demoſthenem de corona, & alibi paſſim. Iam monuimus noſtrum Bacchicis, & dithyrambicis carminibus aſſuetum frequenter à Bacchi ſacris formulas loquendi deducere.

IN CAPVT XV.

2 Κλῆμα δὲ καλλιπέτηλον.) Elegans adiectum quo verba ſine operibus denotantur. Maximus Tyrius 15. concione: Τῶν ἐκ γῆς φυομένων παντοδαπὸς μὲν θεατὴς ὁ ὁδοιπόρος, ὁ δὲ γεωργὸς ὑγιής. ὁ μὲν ἄνθος ἐπαινεῖ φυτῶν, ὁ δὲ μέγεθος ἢ σκιάν, ὁ δὲ χρόαν. τῷ δὲ γεωργῷ ὁ καρπὸς τὸν ἔπαινον μετὰ τῆς χρείας ἔχει. *Eorum verò quæ in terra naſcuntur varius ſpectator eſt viator: at Agricola ſpectat, vt par eſt. Alter florem laudat plantarum: magnitudinem alter aut vmbram: at apud agricolam fructus cum vtilitate laudatur.* Lucianus de hæreſibus ſub finem. Τὸν καρπὸν ἀτεχνῶς ἀφέντες· οὗτος δ' ἐστὶ περὶ τὰ ἔργα, περὶ τὸν φλοιὸν ἀδολεσχεῖσθε τὰ φύλλα καταχέοντες ἀλλήλων ἐν ταῖς ὁμιλίαις. *Fructum reuera dimittentes: hic enim in operibus reperitur, circa corticem verſamini, & folia vobis inuicem in colloquiis infunditis.* Sed vide Hermam libr. 3. paſtoris ſimilitudine 4. Macarium homilia 12. Baſilium in hexameron, &c.

19 Εν ἔρνεσι μηκέτι μίμνων. *Ramis non amplius hærens.*) Legebatur in quibuſdam exemplaribus ἐν ἄρνεσι, & vertebat Interpres, *inter agnos non amplius manens.* ſed res loquitur, & mendum ſemet emendat.

24 Αἰθέριοι θεριστῆρες.) Alludit ad illud Matthæi 13. 41. *Mittet filius hominis angelos ſuos, & colligent de regno eius omnia ſcandala, & eos, qui faciunt iniquitatem, & mittent eos in caminum ignis.*

44 Εμὸς.) Suſpicor legendum, ἐμῆς.

IN CAPVT XVI.

19 Παρεδρήσων.) Quædam exemplaria habent παρεδρεύων, quod malim.

63 Αἴολον ἦτορ.) *Cor in varias partes ſe verſans*, vt Virgilius:

Atque animum nunc huc celerem nunc diuidit illuc,
In parteſque rapit varias, perque omnia verſat.

Porphyrius Homericarum quæſtionum 3. αἴολον deducit ἀπὸ τῆς ἀέλλης, à procella. ἡ μὲν οὖν ἄελλα ἀπὸ τοῦ ἄειν καὶ εἰλεῖν: *aella verò ſiue procella à proflando & prouoluendo.* οὕτω τὴν ποδώκη ἵππον μεταλαμβάνων, πόδας αἴολος ἵππος εἶπε. *Sic velocem equum per tranſſumptionem αἴολον nominauit.*

89 Λευκᾷ δὴ φωνῇ.) Candida voce. Durior videatur eſſe tranſlatio, tamen hanc alij etiam vſurpant. Fabius lib. 11. cap. 3. *Qualitas vocis magis varia eſt, nam eſt & candida & fuſca, & plena & exilis, & lenis & aſpera, &c.* Ariſtoteles 1. topicorum cap. penultimo. φωνὴ γὰρ λευκὴ καὶ μέλαινα λέγεται. *Vox enim alba & fuſca nominatur.* Vide fusè. Dio in Nerone. Παρῆλθέ τε καὶ αὐτὸς ὁ Νέρων ἐς τὸ θέατρον, ὀνομαστὶ πρὸς τοῦ Γαλλίωνος ἐσκηρυχθείς, &c. καί τοι, καὶ βραχὺ, καὶ μέλαν (ὥς γε παραδέδοται) φώνημα ἔχων. *Prodiit etiam in theatrum Nero nominatim citatus à Gallione, &c. quamuis & obſcuram, & fuſcam vocem haberet, vt traditur.*

110 Θέσμια μύθων λοξὰ παρατροπέων.)
Λοξὰ *obſcura & obliquè dicta.* Sic Apollo dictus eſt λοξίας, ἀπὸ τοῦ λοξῶς μαντεύεσθαι. Quod obſcurè &

obliquè futura prædiceret Auctores Plutarchus & Suidas. ὄργια item ſacra quædam erant, & occulta myſteria, quæ ſolis Baccho initiatis patebant, & in ciſtula condebantur, ne viderentur à profanis. Catullus de nuptiis Pelei & Thetidos:

Pars obſcura cauis celebrabant orgia ciſtis,
Orgia quæ fruſtra cupiunt audire profani.

Tibullus El.7.lib.1.

Et leuis occultis uncia ciſta ſacris.

Εὐρυγένειος.) *Barbatus, latam barbam habens.* Et hîc & alibi reliqui Interpretem. quamuis illud, latæ generationis, Annæ, ſiue Anano belliſſimè quadraret, niſi eſſet penitùs otioſum. Nam reuera multos liberos habuit. Ioſephus lib. 20. de antiquitate Iudaica cap. 8. ipſo initio. Τοῦτον δέ φασι τὸν πρεσβύτατον Ἄνανον εὐτυχέστατον γενέσθαι. πέντε γὰρ ἔσχε παῖδας, καὶ τούτους πάντας συνέβη ἀρχιερατεῦσαι τῷ Θεῷ. *Hunc aiunt ſeniorem Ananum fœliciſſimum extitiſſe, filios enim habuit quinque, quibus omnibus contigit, vt ſummo Dei Sacerdotio fungerentur.* Sed hoc eſſet, vt dicebam, & præter Poëtæ conſuetudinem otioſum, & noſtram interpretationem adſtruunt verba quæ proximè ſequuntur.

IN CAPVT XVII.

4 Σαρκὸς ὅλης βροτέης πρυμνήσιον ἡνιοχεύειν.
Humanæ carnis puppim qui flectit habenis.)
Vides plures metaphoras diuerſi generis quidẽ: ſed tamen aptiſſimè conglobatas. Has enim Demetrius Phalereus lib. περὶ ἑρμηνείας approbat, tanquam μὴ πόρρωθεν μετενηνεγμένας, ἀλλ' αὐτόθεν καὶ ἐκ τοῦ

ὁμοίω. *Non è longinquo tranſlatas, ſed ex ipſa re, & à ſimili.* Οἷον, ἔοικεν ἀλλήλοις στρατηγὸς, κυβερνήτης, ἡνίοχος. πάντες γὰρ οὗτοι ἄρχοντές εἰσι. ἀσφαλῶς οὖν ἐρεῖ, καὶ ὁ τὸν στρατηγὸν κυβερνήτην λέγων τῆς πόλεως, καὶ ἀνάπαλιν ὁ τὸν κυβερνήτην, ἄρχοντα τῆς νηός. *Vt ſimiles ſunt inuicem, prætor, gubernator, auriga. Omnes enim iſti ſunt Imperatores. Securè igitur loquetur, & qui magiſtratum vrbis gubernatorem, & qui gubernatorem magiſtratum nauis appellarit.*

61 Ὅσσοι λύσαιεν ἄπιστον ἀπορρίψαντες ἀήταις.)

Modus loquendi Poëtæ plurimùm vſitatus, vt cap.6.verſu 199.

Πίστιν διιπαλανέεσσιν ἀπορρίψαντες ἀέλλαις.

Et cap.7.verſu 71.

Καὶ πόθεν ὑψίστοιο Θεοῦ λόγον ἥρπασαν αὖραι.

Maro 9. Æneidos,

Multa patri portanda dabat mandata, ſed auræ
Omnia diſcerpunt, & nubibus irrita donant.

Catullus ad Alphenum,

Ventos irrita ferre ad nebulas aërias ſinis.

Et de nuptiis Pelei & Thetidos,

Quæ cuncta aërij diſcerpunt irrita venti.

Homerus Odyſſ.8.verſu 408.

Ἔπος δ' εἴπερ τι βέβακται
Δεινὸν, ἄφαρ τὸ φέροιεν ἀναρπάξασαι ἄελλαι.
Si quicquam grauius noſtro excidit ore,
Irrita ventoſis rapiantur dicta procellis.

Et alij paſſim.

IN CAPVT XVIII.

17 ΑΝεμοσκεπὲς ὄγκος ἀείρων.) Laternarũ ſyluam appellans eas innuit haſtilibus impoſitas fuiſſe. Sic Maro,

Immanem ærato circumfert agmine ſyluam.

Et Statius,

Ferratum quatit vmbro nemus.

59 Φύλαξ δ' ἱεροῖο μελάθρου.) Vel militum præſidium erat in Antonia conſtitutum, vt oſtendit Ioſephus libro antiquitatum 15. cap. vltimo. conſulatur. vel potius eam cohortem intelligit, quæ ſolebat diebus feſtis, metu tumultus, & nouarum rerum ad templi præſidium collocari. Idem libro 2. de excidio cap. 2. Συνεληλυθότος τοῦ πλήθους ἐπὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς σπείρας ὑπὲρ τὴν τοῦ ἱεροῦ στοὰν ἐφεστώσης ἔνοπλοι δ' ἀεὶ τὰς ἑορτὰς παραφυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος συνηθροισμένον, εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἀνασυράμενος τὴν ἐσθῆτα, καὶ κατακύψας ἀσχημόνως προσαπέστρεψε τοῖς Ἰουδαίοις τὴν ἕδραν, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ὁμοίαν ἐφθέγξατο. *Cùm populus ad feſtum azymorum Hieroſolymam conueniſſet, & Romanorum cohors in templi porticu conſtitiſſet, ſemper enim armati in feſtis templum cuſtodiunt, ne congregata multitudo res nouas moliatur, militum vnus veſtem deducens.* Nolo cætera explicare.

Ταρύτειχα λάτειν ἐλέγχων.) Tullius cùm Syrum, *neſcio quem de grege nouitiorum*, deſcriberet, *piloſas genas* inducit. Plato in Phædro inter alia malæ indolis indicia ponit, ſi quis ſit, *περὶ ὦτα λάσιος*, & eam ob cauſam Antiocheni Iuliano pilos & barbam exprobrabant, vt ipſe teſtatur in Miſopogone, *ὅτι ἐκ τοῦ πώγωνός μου πλέκειν δεῖ σχοίνια*: *è mea barba funes eſſe texendos*. Ioſephus libro 6. de excidio cap. 5. Sabinum ait ne iuſtum quidem militem videri potuiſſe, quia *μέλας μὲν ἦν τὴν χροίαν, ἰσχνὸς, τὴν σάρκα πεπιλημένος*, *colore niger erat, gracilis, corpore piloſus*: Lepidè Syneſius in caluitij encomio. *Ὥσπερ ἄνθρωπος τῶν ἐπὶ γῆς φρονιμώτατόν τε, καὶ ὁμοῦ ψιλότατον, οὕτως ὁμολογεῖται μὲν τῶν βοσκημάτων ἁπάντων πρόβατον ἠλιθιώτατον εἶναι, ὥστε κινδυνεύει τὸ τῶν τριχῶν τοῦτο πρᾶγμα πόλεμον ἔχειν πρὸς φρόνησιν.* *Quemadmodum homo omnium, qui in terra degunt animantium eſt, & prudentiſſimus, & pilo maximè deſtitutus, ſic in confeſſo eſt pecudum ſtupidiſſimam ouem eſſe. Quare probabile eſt inter pilos, & prudentiam bellum eſſe, & diſcordias.* Cæterùm cur Homerus *λάσιον κῆρ* tantoperè commendet, non vacat hoc loco diſquirere.

IN CAPVT XIX.

3 KAὶ ῥοπάλοις ἀχάρακτον.) Iam antè dixerat *αἰ-μασον*, vt diſcrimen inter *virgas*, ſiue *bacillos*, & *lora*, ſiue *flagella* denotaret. Tullius oratione pro Rab. perduellionis reo. *Porcia lex virgas ab omnium ciuium corpore amouit: hic miſericors flagella retulit.* Macer D. de pœnis libro 10. *Ex quibus cauſis liber fuſtibus, ex his flagellis ſeruum cædi* teſtatur. Hinc illud Terentij in Adelphis intelligas.

Ad necem operiere loris? SAN. *loris liber?*

Horatius lib. 1. ſerm. 3.

Nec ſcutica dignum, horribili ſectere flagello.

Ex quibus vides ſcuticas flagellis fuiſſe leniores, & fortaſſe ob culpas pueriles. Vide Lipſium 2. de cruce cap. 3.

56 Καίσαρος ὁ φίλος ἐστὶ μονοσκήπτρου βασιλῆος.) Non opinor, quòd tunc Imperatores ordinarium ſceptri ius obtinerent: primus enim Aurelianus Imperator in mores videtur inuexiſſe, qui etiam, vt ait Victor; *Primus apud Romanos diadema capiti inuexerit: gemmiſque & aurata omni veſte, quod adhuc ferè incognitum Romanis moribus videbatur, vſus eſt.* Quare Nonnus per prolepſim μονόσκηπτρον appellat. Iam tum tamen vel in ludorum editionibus, vel in triumphis ſceptrum geſtabant, cui Aquila inſidebat. De triumphis Halicarnaſſeus libro 3. de ludis. Iuuenalis ſat. 10. Immo ſecutis temporibus ne

Imperatores quidem videntur propriè fuiſſe μονόσκηπτροι. Ius enim ordinarium ſceptri Conſulibus conceſſerant. Si bene Auſonium intelligo, qui *factus de Rhetore Conſul*, ita de ſe loquitur:

Auſonius, cuius ferulam nunc ſceptra verentur.

Et Aurelianum apud Vopiſcum in Aureliani vita: *Nam te Conſulem hodie deſigno, ſcripturus hodie ad Senatum, vt tibi deputet ſcipionem, deputet etiam faſces, hæc enim Imperator non ſolet dare, ſed à Senatu, quando fit accipere.* Μονόσκηπτρος igitur Tiberius per catachreſim, id eſt, monarcha. Ex quo vides non poſterius ſceptrum Conſulibus ordinarium fuiſſe, quàm Imperatoribus diadema.

64 Παφλάζοντι Σύρων κικλήσκετο μύθῳ.)

Ioannes habet (*Hebraicè*) noſter mauult *Syriacè*, quia tunc Hebraica lingua in Syriacam deflexerat. quod autem ait παφλάζοντι μύθῳ, Hieronymus Epiſt. ad Ruſticum: *Dum eſſem iuuenis, & ſolitudinis me deſerta vallarent, incentiua vitiorum ardoremque naturæ ferre non poteram, quem cùm crebris iciuniis frangerem, mens tamen cogitationibus æſtuabat ad quam edomandam, cuidam fratri qui ex Hebræis crediderat, me in diſciplinam dedi, vt poſt Quintiliani acumina, fluuios Ciceronis, grauitatemque Frontonis, & lenitatem Plinij, alphabetum diſcerem, & ſtridentia anhelantiaque verba meditarer:* Interpres Ariſtophanis in equitibus ipſo initio: Παφλαγόνα δὲ τὸν Κλέωνα διὰ τὸ τῆς φωνῆς ἀπηχὲς ἀπὸ τοῦ παφλάζειν ὠνόμασεν: Paphlagonem verò Cleonem, propter vocis diſſonantiam à verbo παφλάζειν *nominauit.*

94 Ὁμοτρήτῳ δὲ,&c.) Quid iſta ſibi velint ne Oedipus quidem, aut ille Loxias intelligat. Iuſtus Lipſius lib. 2. de cruce c. 9. pro ὁμοτρήτῳ legit, & bene quidem ἀμετρήτῳ, reliquam retinet lectionem, quam his verbis interpretatur. *Facit ecce magno & ſingulari clauo, pedis vtriuſque pectuſculum transfigi, & quidem vno ictu, idque pedibus mutuo impoſitis, & complicatis.* Ex quibus infert, Chriſtum Dominum videri Nonno tribus tantùm clauis in cruce confixum, quod & Gregorius Nazianzenus confirmat,

Γυμνὸν τρισήλῳ κείμενον ξύλῳ λαβών.

Nudum triclaui repoſitum ligno auferens.

Verùm fas non eſt de Poëtæ noſtri ſententia dubitare, cùm apertè dixerit verſu 73.

Ἀνερατὲς θανάτοιο παθεὶς τετράζυγι δεσμῷ.

Et duriuſculum eſt illud, *pedis vtriuſque pectuſculum*, quàm vt terſiſſimus Poëta ita locutus fuiſſe videatur. Quare hunc locum ſic lego, interpungo, & interpretor, proximè ante χεῖρας πεπταμένας ἑκάτερθε, *manus huic inde diſperſas deſcripſerat.* De pedibus ita loquitur ſubaudiendo, ἐξετάνυσαν ἐπισφίγξαντες, *extenderunt annectentes.*

Ἀμετρήτῳ δὲ πεπαρμένον ἄζυγι γόμφῳ,
Ποσσὶν ὁμοπλεκέεσσιν ἀκαμπέα δεσμὸν ὀλέθρου
Διπλόον, ἦτορ ἔχοντα μιῇ πεπορημένον ὁρμῇ.
Ingenti verò transfixũ (extenderũt) disiuncto clauo,
Pedibus coniunctis, inflexile vinculum exitij
Duplex, cor habentem vno traiectum (charitatis) *impetu.*

Vides vnius verſus tranſpoſitio, quantas tenebras offuderit. Neque verò ſolus quatuor clauos agnoſcit. Gregorius Turonenſis cap. 6. de gloria

Martyrum. *Clauorum Dominicorum quod quatuor ſuerint, hæc eſt ratio, duo ſunt affixi in palmis, & duo in plantis.* Cyprianus ſerm. de Paſſione, *clauis ſacros pedes terebrantibus.* Reperi in veteribus Treuirorum Annalibus M. S. à Dæmone extortum fuiſſe, vt clauum qui etiam nunc in ea vrbe ſeruatur, eum eſſe fateretur; *Qui pendentis in cruce Domini pro ſalute generis humani fuiſſet in dextro pede confixus.* Additurque ingens miraculum circa annum 1050. congitiſſe: cùm enim Metenſis Epiſcopus, eum furtim in ſinum abdidiſſet, *clauus ille ſanguinem abundantius fudit, qui guttatim de ſinu eius in terram emanare cœpit, &c.*

81 Βοῇ ἄσβεστον.) Sic Homerus ſæpè, vt ἄσβεστον μένος, Iliados χ'. ἄσβεστον κλέος, Odyſſ.ή. ἄσβεστος γέλως, Iliados α. Odyſſ.ύ. ἄσβεστος βοὴ. Iliados χ. verſu 50. & 500. βοὴ δ' ἄσβεστος ὀρώρει, & alibi paſſim.

Οἴνοπα μὴ σχίζοιμεν ἀληθέα.) Legerim ἀνητέα. quaſi inconſutilem, quod filum nullum haberet, à νέω, quod eſt nere.

Δάκτυλα χειρὸς ἀφέντες ἐκήβολα σύμβολα νίκης.) Digitorum micationem intelligit. *Eſt autem micare luſus genus quoddam, quod adhuc apud Italos durat, vt repente porrectis digitis certantium vterque numerum diuinet.* Verba ſunt Eraſmi Chil. 1. cent. 8. adag. *Dignus qui cùm in tenebris mices.* Idem frequenter, quod *ſortem iacere.* Tullius 2. de diuinat. *Quid eſt enim ſors: idem propemodum quod micare, quod talos iacere, quod teſſeras.* Varro. *Micandum erit cum Græco, vtrum ego illius numerum, an ille meum ſequatur.* Hinc Turnebus libr. 20. aduerſ. cap. 13. ait ſe in vetuſtis codicibus reperiſſe 3. offic.

Sed quaſi ſorte aut micando victus alteri cedat alter. Et apud Suetonium in Auguſto. *Sortiri vel micare iuſſit*, parum cautè verò Eilardus Lubinus noſtri Nonni interpres libro 15. Dionyſiac. cottabum confudit cùm hac micatione digitorum.

150 Σπόγγον ὑποβρυχίων ἀδύτων βλάστημα θαλάσσης.) Spongiæ, vt auctor eſt Plinius libro 9. cap. 45. *Nec animalium, nec fruticum, ſed tertiam ex vtroque naturam habent.* Et paulò pòſt eas radices agere tradit, *Subeſſe membrana quadam radicibus earum intelligitur*: ideoque noſter ſpongiam, *fruticem ſiue germen maris* nuncupauit. quamuis aliundè *intellectum ineſſe his apparet, quia vbi auulſorem ſenſere multo difficilius abſtrahuntur.* Cur autem dixerit, ὑποβρυχίων ἀδύτων, liquere poteſt ex Oppiano vltimo ἁλιευτικῶν, verſu 649.

Πέτραις δ' ἐμπλάσσας σπόγγους ἴδεν, αἳ δὲ φύονται
Ἐν νεάτοις πλαταμῶσιν ἀφνειότης ἐν σπιλάδεσσι,
Καί σφισι καὶ πνοιὴν φάτις ἔμμεναι.
Vt primum acceßit ſcopulis adnata videtur,
Spongia radices figens in cautibus imis,
Hanc etiam ſpirare ferunt.

Ὑσσωπέρου καλαμοῖο.) Ioannes nullam facit calami mentionem. Marcus 15. *Currens autem vnus, & implens ſpongiam aceto, circumponenſque calamo, potum dabat ei.* Ioannes : *Spongiam plenam aceto hyſſopo circumponentes obtulerunt ei.* Operæ fuerit videre quàm eleganter eos conciliet Poëta. Sed quorſum appellat ὄξος ὀλέθρου? Nonnulli acetum ad accelerandam reorum mortem propinatum fuiſſe crediderunt. ſed videtur alius vſus fuiſſe : ad ſiſtendum ſanguinem è vulneribus manan-

tem. idque noſtrum non fugit, vt opinor, qui etiam ἅλμῃ, ſiue muriam adiecerit. Hæc autem omnia ſal, ſiue muria, ſpongia, hyſſopus ad ſiſtendum ſanguinem mirè profuerunt. Plinius libro 23. cap. 1. ſub finem, *calidum*, acetum, *in ſpongia appoſitum adiecto, &c. hyſſopi faſciculo medetur ſedis vitiis in ſanguinis fluxione poſt exciſos calculos, & omni alia foris in ſpongia impoſitum, intus potum cyathis binis quàm acerrimum*. Et lib. 31. cap. 9. ſalem mederi dicit, *vlceribus quæ ſerpunt ex aceto, aut hyſſopo*. E quibus vides, & cur noſter ſalis mentionem iniecerit, & cur ὄξος ὀλέθρου nuncuparit, quod videlicet acetum extremo ſupplicio affectis adhiberent, eoque ſpongiam aut hyſſopi faſciculum intingerent, vt aceto vulnera rigarentur, & fluxus ſanguinis ſiſteretur. Atque hoc loco Frederici Sylburgi mireris audaciam, qui dum ſuam coniecturam, ſuperis quoque inuitis obtrudat, non veretur; & Nonno ignorantiæ Græci vocabuli, & Euangeliſtis mendacij crimen affingere, legendum aiens apud Ioannem ὑσσῷ, non ὑσσώπῳ, id eſt *pilo*. His verbis, *ὑσσώπου vocabulum ſanè minus huc congruere videtur, & ab iis inuectum fortaſſe fuit, qui nimis illud quàm hoc cognitum habebant*. Vides illud, *videtur*, & *fortaſſe*, quantum temeritatis inuexerit addere debuiſſet. Et, *fortaſſe Marcus Euangeliſta mentitus eſt, qui ſpongiam calamo circumpoſitam eſſe dixit*. Nam ſi pilo circumpoſita fuit, calamo non potuit circumponi. at contra facilè fuit hyſſopi faſciculum ſpongiæ circumpoſitum calamo alligare.

Μελισταγέος νιφετοῖο. Melle ſtilantis niuis.) Philo de profugis; Πυνθάνονται. τί ἐστι τοῦτο, ὃ μέλιτος γλυκύτερον. χιόνος δὲ λευκότερον εἶναι πέφυκε. *Percunctantur. Quid eſt hoc, melle dulcius, niue candidius?* Aduerte verò egregiam antitheſim, Deus manna Iudæis manducandum dederat, Iudæi verò acetum Deo bibendum dederunt.

Ἐρυθραίοιο δὲ κήπου Ινδῴης ἀλόης δονακοτρεφὲς ἔρνος ἀφούρης.) Fortaſſe non errauerit qui legerit *κόλπου*. Sed citra neceſſitatem nihil auſim innouare. Cur autem aloes trũcum *δονακοτρεφὲς* arundineum, ſiue arundine nutritum appellet, vix poſſum ſuſpicari. Cùm nec Plinius, nec Dioſcorides facem præferre videantur, ille libr. 27. cap. 4. aloën ita deſcribit: *Aloe Scillæ ſimilitudinem habet, maior & pinguioribus foliis ex obliquo ſtriata. caulis eius tener eſt, rubens medius, non diſſimilis autherico: radice vna ſeu palo in terram demiſſa, graui odore, guſtu amara.* Nullam hîc vides arundinis mentionem. quamobrem hic puto per hypallagem epithetum aloæ tribui, quod melius Indiæ conueniret. nam vt Plinius ibidem teſtatur, *laudatiſſima ex India adfertur.* India verò *δονακοτρεφὴς altrix arundinum.* Nam in India eodem auctore lib.2.cap.2.naſcuntur *harundines tantæ proceritatis, vt ſingulis internodiis alueo nauigabili ternos interdum homines ferant.*

122 *Σημα παρ' αὐτόῤῥιζον.)* Rupem intelligit, vt cap.1. verſu 64.

Ενδον αὐτόῤῥιζον ὀρεσταύλοιο μελάθρου.

IN CAPVT XX.

24 K Εκλιμψας ὀθόνας χονώδεας.) Reperimus nonnunquam Iudæos mortuorum corpora veſtibus pretioſiſſimis induiſſe. Sozomenus libro 9. cap. vltimo hiſt. Eccl. ad pedes Zachariæ Prophetæ adoleſcentem inuentum fuiſſe tradit; Βασιλικῆς ἠξιωμένον ταφῆς. εἶχε μὲν γὰρ ἐπὶ μὲν τῆς κεφαλῆς, χρυσοῦν στέφανον, χρυσᾶ δὲ τὰ ὑποδήματα, καὶ τὴν ἐσθῆτα τιμίαν. *Regali apparatu ſepultum. habebat enim in capite coronam auream, & aurea in pedibus calciamenta; & veſtem pretioſam.* An igitur his duobus opulentiſſimis Chriſti diſcipulis pietatem defuiſſe dicemus, qua pretioſis veſtibus magiſtrum ſuum, & Regem Regum obuoluerent? Non opinor. Sed, vt ait Rabbi Iacob, apud Baronium, Gamaliel ſenior, ita nimias funerum impenſas ſua auctoritate compreſſit, vt deinceps defunctorum corpora. *Non niſi lineis linteaminibus, iiſdemque non magni momenti obuoluerentur.*

99 Δυσσεβίην ἀφέντι βιοπλανὲς ἄχθος ἀϊδνῆς.) An igitur liberum arbitrium negat? Non negat opinor, ſed loquitur more Platonis, qui lib. 9. de legibus cùm dixiſſet, ξύμφημι γὰρ ἄκοντας ἀδικεῖν πάντας, εἰ καί τις φιλονεικίας, ἢ φιλοτιμίας ἕνεκα, ἄκοντας μὲν ἀδίκους εἶναί φησιν, ἀδικεῖν μὴν ἑκόντας πολλούς. *Conſentio enim inuoluntarios peccare omnes, etiamſi quiſpiam contentionis, aut gloriæ quærendæ ſtudio, non voluntarios quidem iniuſtos eſſe dicat, at multos voluntarios facere quod iniuſtum eſt.* Tamen ex ipſo orationis decur-

ſu non obſcurè liquet, hæc verba eodem ſenſu eſſe capienda, quo loquitur B. Dionyſius de diuinis nominibus; οὐδεὶς εἰς τὸ κακὸν ἀποβλέπων ποιεῖ. ἃ ποιεῖ: *Nemo attendens ad malum operatur.*

IN CAPVT XXI.

35 KΑὶ διερῷ Σίμωνι βυθὸν διφήτορι πίστευ.) Lego βυθῷ. minus eleganter: fateor: ſed verſus id requirit.

45 Χεῖρας ἐρετμώσας, κεφαλὴν εἰς ὕψος ἀείρων,
Ποσσὶν ἀμοιβαίοισιν ὀπίστερον ὤθεεν ὕδωρ.
Remigat ille manu ſublato vertice gaudens,
Neptunum alternis pedibus pulſare ſequentem.)

Idem lib. 41. Dionyſiacon verſu 112.

Χεῖρας ἐρετμώσασα θεητόκον ἔσχισεν ὕδωρ.
Νηχομένη, καὶ στέρνον ἐρετμώσασα θαλάσσῃ,
Σιγαλέην αὔλακα χαράσσομένην διὰ ταρσῷ,
Καὶ δέμας ἠώρησε, διχαζομένης δὲ γαλήνης
Ποσσὶν ἀμοιβαίοισιν ὀπίστερον ὤθεεν ὕδωρ.
Illa natans ſenſim patriis ſubremigat vndis,
Et ſalſos verrens accliui pectore fluctus
Sulcabat mota taciti maris æquora planta,
Et tranquilla ſecans elato corpore gaudet.
Neptunum alternis pedibus pulſare ſequentem.

I nunc, & alium Nonnum exiſtima.

57 Ἐπ' ὀφρύσι κείμενον ἰχθὺν, *poſitumque in littore piſcem.*) ὀφρὺς, *locus excelſus & eminens.* Suidas. ὀφρυόεσσα. ὑψηλὴ καὶ ἀπόκρημνος. Sic Iliados χ'. verſu 411. Ἴλιος ὀφρυόεσσα. *Ilium ſuperciliofum.* Et clarius Iliados υ'. verſu 151.

Οἱ δ' ἑτέρωσε κάθιζον ἐπ' ὀφρύσι Καλλικολώνης.
Callicolonæo reſidebant vertice Diui.

Maro in Georgicis;

Ille ſupercilio clinoſi verticis vndam
Elicit.

Sic vulgò dicimus, *les montagnes ſourcilleuſes.* Frequentius tamen vſurpant pro ripa eminenti. Apuleius 5. Mileſiorum: *Tunc fortè Pan Deus ruſticus iuxta ſupercilium amnis ſedebat.* Et libr. 17. *Si quo caſu, limo cœnoſo ripæ ſupercilio lubricante oneris impatientia prolapſus deruiſſem.* Noſter hic pro littore maris, poſt Oppianum 2. halieut. verſu 33.

καὶ ἐξέστεψε θάλασσαν
Ὀφρύσι, καὶ ῥηγμῖσι περίδρομον ἀμφιπέδησαι.
Maria alta coronans
Ille ſuperciliis, & circum littore vinxit.

Item lib. 4. verſu 503.

Ὀφρὺς ἀγχιάλου λευκαίνεται αἰγιαλοῖο.
Tota ſupercilio candenti littora fulgent.

136 Ἀθρήσας ὁμόφοιτος ἀήμονας ἐκτὸς ἀκουῆς.)

Plautus in Truculento: *Pluris eſt oculatus teſtis vnus quàm auriti decem.* Huic eſt quod noſter auditionem errori obnoxiam appellat, & tum Homerus, tum Maro vera inſomnia per corneam portam, falſa per eburneam tranſire finxerunt: tranſeunt enim per corneam, quæ per oculum eiuſque corneam, vt appellant, tunicam ad animam tranſmeant: tranſeunt per eburneam, quæ dentium adminiculo (ebur autem dens eſt Elephanti) in vocem articulatam formantur, id eſt, quæ voce proferuntur. Vide Tertullian. de anima, Seruium in 6. Æneidos, Lacerdam, Eraſmum in Adagiis, Rittechuſium in Oppianum lib. 3. cy-

neget. Aliàs adfert Nicephorus Gregoras huius fictionis rationes commentariis in Syneſium de inſomniis. Thales Mileſius, ἐρωτηθεὶς πόσον ἀπέχει τὸ ψεῦδος τῆς ἀκοῆς, ὅσον, ἔφη, ὀφθαλμοὶ ὤτων. *Rogatus quantùm à vero mendacium diſtaret. Quantùm*, inquit, *ab auribus oculi.*

PRÆTER EA QVÆ IN LATINÆ interpretationis editione iam correximus, ſuperſunt non pauca, quæ emendatione etiamnum egere videantur. adeò fas non fuit vna opera tam multas labes abſtergere.

CAP. I. verſu 37. amore geniti, *amorem parientis.* 193. cito credulam, lege *diuinam.* 211. monemus in Notis ita mutandum.

Apertis coronatim in orbem non ante ſpectatis cauitatibus.

Cap. 2. v. 22. famulos vocauit, *famulis imperauit.* 35. diuerſam aquam, *diuerſicoloris aqua.* 37. monui in Notis ita vertendum.

Aquæ in vinum mutatæ vinoſa natabat aura,
vel potius, *ſpirabat.* 80. crebrum, *crebram.* 115. confidit, *credebat.*

Cap. 4. v. 64. cœleſtem, *æternam.* 154. peregrinus, *accola.* 170. prata diuina, *ſegetem diuinam.* 181. ita verte,

Cũ ſegetem non ſeminaueritis, aut irrigaueritis aream.
242. diuinus, *diuinam*, ſupple *ſermonem*; fortaſſe legebat interpres θέσκελος.

Cap. 5. v. 61. adhuc iam, *huc vſque.*

Cap.6. v.58. Latentem cogitationem,*ſub corde preſſam vocem*.66.vicina,*repentina*.106.memorem, *procum,cupidè appetĕtem*.265.miſeri, *infœlicis prole*.

Cap.7. v.25. conſueta procella, *conſuetudo turbine*.63.dicens,*dictis,ſuſurris*. 109.ſed, *cæterùm*, & ita paſſim vertendum ὅμως.147.viuente,*bulliente*. 167.improuidi, *improuiſi*.

Cap.8.v.30.infixiſſetis animo,*confirmaſſetis animum*.39.horrentem, *horrendum*.

Cap.8.v.81.non frænatam, lege *liberam*.

Cap.9.v.26.puluere,*ſcrobe*.

Cap.11.v.57.lacrymantem dolentem,*lacrymas parturientem*.60 ſepulchrali, *ſparſo*.103. quod curreret ſubito velle, *quod exiliens ſubito vellet*.185. in forum,*in concilium*.

Cap. 12. v. 15. molli, *olim adulteriis ſeruiente*. 15.impleuit,*inebriauit*.44.barathrum,*in barathrũ*. 49.mœnia,*penetralia*.

Cap.13.v.93.æternum, *à ſe exiſtentem*.

Cap.14.v.6.ſic verte,

Niſi multas manſiones habens eſſet meum hoſpitale atrium.

62.congenitum, *congenerem*.32. cognatam humana ſpecie, *conſitam humanæ ſpeciei*. 47. repagulo, *vinculo*.

FINIS.

ERRATA.

Cap.1.verſu 119.φωνῆ,φωνῇ. Cap.2.v.38.φονῇ,φωνῇ. 77.ἑκ,ἐκ.97.reuerſam,reuerſum. Cap.3.v.40.φάος ποθέουσιν, φάος οὐ ποθέουσιν. 134. baptizabat, baptizat. Cap.4.v.22.humidum,humidam.67.πυγῆς,πηγῆς. 188.πόλλιν,πόλιν.225.παῖδα,παῖδα.231.ἑοῦς,ἑοῖς.236.ἑοῦς,ἑοῖς.246.λεπάδναις,λεπάδνοις. Cap.5.v.12.περιμπνεύσας,περιπνεύσας. Cap.6.v.11. ὀφθαλμὸν, ὀφθαλμοῖς. 19.quandam,quadam,30. inclinare, inclinate.67. ὁμίκλη,ὀμίχλη.105,raptũ,raptim.210. Cap.7.v.105. ſupereffluentes,ſupereffluente. Cap.8.v.10. θεόρρητον, θεόσσυτον. 77. nauiter, nouiter.83. affluens,affluẽtis.147.μεθέπει μελανίφρονος,μεθέπω μελανόφρονος. 190.aſpero,aſpera. Cap.9.v.27.venit,veni.66. πῆ, πῇ.111.ῥόζω, ῥόζῳ.121. miſcui, miſcuit.126. σαώους, σαώσας.250.pietate,pietati.179.ἀρχιπόρων,ἀγχιπόρων. Cap.10.v.28. noſtræ, noſtri.133. creditis, credite. Cap.11.v.30. ὅτι, ὅθι. 42. ἐμυθήσαντο, ἐμυθήσαντο. 44. ἀγόρευε,καὶ φιλοθρήνω, ἀγόρευε φιλοθρήνῳ.86.αὖτις,αὖθις. 106. εὐρυάγως, εὐρυάγωος. 126. diligebat, diligit. 150. adiuiſti,audiuiſti. Cap.12.v.1.ἐλημάδα,ἐρημάδα.3.ὅτι, ὅθι.154.γυμνόντο,γυμνοῦντο. Cap.13.v.1.aſcẽderentur, accenderentur.10. Ἰούδα, Ἰούδαν.16. αὖτις, αὖθις. 22. ἰκμαλέοιο,ἰκμαλέοιο.27.aſtetit, adſtitit.52.ἀσθηθέοισιν, ἀγχιθέοισιν.136.Ὑμέας δ' οὐ, Ὑμέας οὐ. Cap.14.v.36.conueniente,conuenientem.

FACVLTAS R. P. PROVINcialis Societatis IESV in Prouincia Campaniæ.

EGo IOANNES BOVVETVS *Præpoſitus Prouincialis Societatis* IESV *in Prouincia Campaniæ, poteſtate ad id mihi facta ab admodum R. P. noſtro* MVTIO VITELESCO *Præpoſito Generali Societatis* IESV, *facultatem concedo, vt* Nonni Panopolitani Paraphraſis ſancti ſecũdum Ioannem Euangelij, Notis illuſtrata à P. NICOLAO ABRAMO noſtræ Societatis Theologo, *typis mandetur. In quorum fidem has litteras manu noſtra ſubſcriptas, & ſigillo noſtro munitas dedimus. Nanceij die* 17. *Februarij* 1623.

I. BOVVETVS.

FACVLTAS R. P. PROVINcialis Societatis IESV in Prouincia Franciæ.

IGNATIVS ARMANDVS Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Franciæ, iuxta Priuilegium eidem Societati à Chriſtianiſſimis Regibus Henrico III. 10. Maij 1583. Henrico IV. 20. Decembris 1606. & Ludouico XIII. nunc regnante 24. Februarij 1611. conceſſum, quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab eiuſdem Societatis hominibus compoſitos abſque illorum permiſſione imprimant, permitto Sebaſtiano Cramoiſy Bibliopolæ Pariſienſi Iurato, vt *Nonni Panopolitani Paraphraſis ſancti ſecundum Ioannem Euangelij, Cum Notis* P. NICOLAI ABRAMI *Societatis* IESV *Preſbyteri*, ad decem proximos annos imprimere, ac liberè diuendere poſſit. Datum Pariſiis 7. Martij 1623.

IGNATIVS ARMANDVS.

ERRATA IN NOTIS.

Pag. 2. ℣. 22. *ſe te.* P. 3. ℣. 17. βὔθυ, Βυθῦ. P. 6. ℣. 7. ἀνηπλόποδες, ἀνιπλόποδες.

Pag. 7. ℣. 17. baptiſans, *baptizans.* P. 10. ℣. 26. admoniſtrans, *adminiſtrans.*

P. 11. ℣ 10. ficus, *ficui.* P. 12. ℣. 29. καβηβαεικὸς, καρηβαεικὸς.

P. 14, ℣. 3. repetio, *repetitio.* 31. limum, *limus.* P. 18. ℣. 20. μετάερτα, μετάρσια. 29. patris, *patria.* P. 19. ℣. 1. Hieroclis, *Hierocles.* 7. ἑωρτῆς, ἑορτῆς. 27. βασιλέων, βασίλειον. P. 22. ℣. 5. τεσσαράκοντα πήχεις, τεσσαρακονταπήχεις, *& iterum.* P. 29. ℣. 19. P. 24. ℣. 24. ἀνίξη, ἀναΐξῃ. 26. μενοινείσιε, μενοινήσειε. P. 25. ℣. 20. cauentẽ, *cauentem.* 29. ἐρετηοῖς, ἐρετμοῖς. P. 27. ℣. 21. Hε, H. 22. πλήκτρω, πλήκτρῳ. P. 29. ℣. 13. χρύσας, χρυσᾶς. P. 30. ℣. 7. Cederem. *crederem.* 12. ſocrorũ, *ſociorũ.* P. 31. ℣. 4. quiddã, *quidnam.* 18. τερψινόος, τερψινόοις. P. 32. ℣. 9. ἀμαρσινόω, ἀμερσινόῳ. 21. λαϊνέω, λαϊνέοις. P. 33. ℣. 5. vndæ, *vnda.* P. 34. ℣. 2. πόλει, πέλει. 5. γραψὰς, γραπτὰς. 17. Οἶιν, Οἶιν. 33. λιπαγέος, λιπαυγέος. P. 35. ℣. 3. faciat, *Iaciat.* P. 36. ℣. 24. ἀποσπυρῆρα, ἀποπτυστῆρα. P. 38. ℣. 24. ὅτε, ὅτι. P. 40. ℣. 8. ἰδιωτεύων. οἰκεῖ, *tolle interpunctionem.* 18. dixiſſet, *dixiſſent.* P. 41. ℣. 17 ἑσαῦθι, ἑσαῦθις. 21. remittit. Ad ſolem. *tolle interpunctionẽ.* P. 43. ℣. 2. hoc, *hoc loco.* 9. exordio, *excidio.* P. 46. ℣. 31. 3. menſe, *ſeptimo menſe.* *Pagina* 47. ℣. 16. nouum, *nonum.* *Pag.* 48. ℣. 15. ἀκριβιοθῆναι, ἀκριβωθῆναι.

Pag. 63. 3. ℣. 1. confecta, *conferta.* 19. Senatum, *Senatu.* *P.* 58. ℣. 4. tum, *dum.* *P.* 63. ℣. 13. ἑίλετο, εἵλετο. *P.* 63. ℣. 21. libiarum, *tibiarum.* *P.* 70. ℣. 9. vncia, *conſcia.* *P.* 72. ℣. 7. vmbro, *vmbo.* *P.* 74 ℣. 22. inuexerit, *innexuit.* *P.* 76. ℣. 21. huic *hinc.* Diſperſas, *diſpeſſas.* *P.* 77. ℣. 10. cõgitiſſe, *contigiſſe.* *P.* 80. ℣. 1. ſtilantis *ſtillantis.* 17. autherico, *antherico.* *P.* 82. ℣. 7. βύθυ, βυθῷ 83. ℣. 22. huic, *hinc.*

INDEX AVCTORVM QVI PRÆCIPVE VEL CITANTVR IN notis, vel emendantur & explicantur.

Æſchines 41.
Æſchylus 37.
Alexãder Alexãdrinus 1.
Apollonius Tyaneus 18.
Apuleius. 60. 83.
Ariſtoteles 12. 69.
Arnobius 4.
Athenæus 12.
Auctor Europiæ 48.
Auctor Phoronidos 48.
Auguſtinus. 56.
Auſonius 8. 75.

Baronius 64. 65.
Baſilius 2. 45.

Cachetus 13.
Catullus 19. 23. 25. 70. 71.
Q. Cicero 9.
M. Cicero 39. 73. 74.
Claudianus 25.
Clemens Alexandrinus 4. 8. 48.
Chryſippus 41.
Cyprianus 77.
Cyrillus 27

Dauid 7. 15.
Demetrius Phalereus 40. 65. 70.
Demoſthenes 57. 67.

Dio	63. 69	*Interpretes ſeptuaginta*	14.
Dionyſi⁹ Areopagita	82.	*Interpres Ariſtophanis*	75.
Dionyſi⁹ Halicarnaſ.	74.	*Ioannes explicatur*	12. 36. 66. &c.
Dionyſius Poëta	57.		
Dioſcorides.	80.	*Ioſephus*	11. 15. 20. 21. 22. 27. 28. 29. 43.
Empedocles	24. 41.	*Irenæus*	2.
Epiphanius	2. 5. 37. 58.	*Iulianus*	73.
Eraſmus	77.	*Iuſtinus Martyr*	7.
Eſdras	47.	*Iuuenalis*	18. 63.
Etymologicum	40.		
Eucherius	38.	*Lampridius*	59.
Eunomius	2.	*Leontius*	39.
Euripides	6.	*Lipſius*	76
Euſebius	19. 41.	*Lucas*	6. 37.
Euſtathius	6.	*Lucianus*	68.
Ezechiel	7.	*Lucretius*	31.
Galenus	65.	*Macabæi*	47.
Gregorius Magnus	45.	*Macer*	74.
Gregori⁹ Nanzianzen⁹	76	*Maldonatus*	12. 36. &c.
Gregorius Turonenſis	77.	*Marcus*	78.
		Mathæus	5.
		Maximus Tyrius	49. 68.
Heliodorus	25.	*Mercurius Triſmegiſtus*	46.
Hermas	68.	*Moſes*	14. 28.
Heſychius	18.	*Mouſinus*	13.
Hieronymus	75.		
Homerus	6. 12. 13. 17. 24. 42. 44. 71.	*Nicephorus Gregoras.*	84.
		Nonnus	6. & paſſim.
Horatius	60 74.	*Nouatianus*	3.

† 2

Oppianus 24.36.55.78.
Orientius. 64.
Origenes 3.
Orpheus 4.
Ouidius. 63.65

Petronius 63.
Phædrus 42.
Philo Biblius 49.
Philo Iudæus 80.
Philoſtratus 18.
Pindarus 37.
Plato 7.73.81,
Plautus 83.
Plinius. 79.80.
Plutarchus 24. 40. 44. 60. 61.
emendatur 23.
Porphyrius 69.

Quintilianus. 69.

Regum libri 7.

Seruius 10.
Socrates hiſtoricus 2.
Sozimus 18.
Sozomenus 81.
Statius 8.17.72.
Suidas 10. 45. 55. 70.
Syneſius 73.

Tacitus 49.
Terentius 74.
Tertullianus 2. 3. 9. 11.30.37.
Theocritus 18.
Theodoritus 1. 4.
Thomas Aquinas 3.
Treuerorum geſta. 77.
Turnebus 77.

Valerius 59.
Varro 77.
Victor 74.
Virgilius 10.12.17. 48. 65. &c.
Vopiſcus 75.

Xenophon 45.
Xiphilinus 48.

INDEX. RERVM ET VERBORVM QVÆ IN NOTIS. continentur.

accubitus 62.
acetum 79.
ἀκύειν 26.
Adultera Euangelicæ hiſtoria 30. 31. *&c.*
ἄιολον ἦτορ 59.
auum 15.
Annæ ſoboles 70.
ἀντιπλόποδες 5. 6.
Apollonius Tyaneus æmulus Chriſti 18.
Ariani 1. 3.
azymorum ritus 65.
azyma torta 65.

Βλακευνόμιον 45.

Calamo alligata ſpongia 79
Calcitrare contra ſtimulum 36. 37.
Cauitas 10.
Ceres ὄμπνια 18.
Cherubim & curr⁹ Dei 7.
Chriſtus cur Samaritanus 38. 39.
Circumciſio 28.
Claui crucis quot 77.
Columnæ in templis 48.
Columnæ Dijs ſacræ 48.
Corona libertatis 37.
Coronare vinum 12.

Deipara 11.
Δεῦς 9.

Ebrietas vini, & ceruiſiæ 12.
Elephas dormiens 22.
Encænia 46.47.
Eunomij hæreſes 2.

Fatum 45.
Flagella 74.
Feſta indicta à ſacerdotibus 53.
Fides mundi mater 4.
Fluctus populi 17.
Frederici Sylburgij ignorantia & impudentia 79.
Fratres Domini 27.
Frons imago & ſedes animi 9.

Galilææ vbertas 11.
Genethliacon 46.

Helias 7.
Heniochus 71.
Herodis Regia 19.
Hieruſalē in mōtibus 15.
Homo è puluere 14.
Hyſſopus ſanguinem ſiſtit 79.

Iacobi ager 16.
Ietter le froc aux orties 22.
Ἱππεύειν 16.
Iudæa montoſa 15.

Lex naturæ ſigillum 4.
Libertatis corona 37.
Libertas arbitrij 81. 82.
Loculi 65.
Λοξίας Apollo 69.

Manna nix mellea 80.
Manſiones multæ ſunt 66
Mendax & pater ejus 37.
Μένος 24.
Mentis celeritas 24.
Minari 42.
Micare digitis 77.
Milites ad fores templi diebus feſtis 72.

Montes auroræ illuminati 25.
Muſica Iudæorum 27.

Nauis currus maris 23.

oculatus teſtis 84.
offa 65.
Ὀμπνια Ceres 18.
opera verbis jungenda 68.
ὀπιπευτὴς & ἐπόπτης quid differant 53.
organa muſica Iudæorū 27.
Orgia Bacchi 70.
ὀχετηγὸς 17.
ὀφρύς 82.

παραγράφειν 56.
παρλάζειν 75.
Piſcina probatica 20. 21.
Phariſæi γεωπλανέες, γοοπλανέες 13.
Phariſæorum vigiliæ 5.
Philippi vocatio 8.
pilo & prudentiæ non conuenit 73.
porticus Salomonis 49.
πρεσβύτερος 58.
Priſcillianiſta 45.

Regia Herodis	19.	*Θαλύσια*	18.
Rutæ altitudo	11.	*Templi lapides*	22.
		templi opulentia	28. 29.
Saltationes in feſtis		*terræ umbra cur in*	
Iudaicis	19.	*conum deſinat*	22.
Samariæ ſitus	15.	*τοῖχος*	23.
Selli	6.	*Turres hippica, Phaſaelis,*	
Sceptrum	75.	*& Mariamnæ*	19.
Semipelagiani	44.	*Earum altitudo*	20.
Sepulturæ Iudaicæ	81.	*Tunica lapidea*	51.
Sigillum in labris	52.	*Theogonia*	2. 3.
Sigma	60. &c.		
Siloam	43.	*Valentinianorum*	
Sol ἱππέων	16.	*Verbum æquale Patri*	3.
Spongia nec animal nec		*Vino ebrij an capite*	
frutex	78.	*degrauentur*	12.
Synedrium	53.	*Vox alba & nigra*	69.

ΝΟΝΝΟΥ
ΠΟΙΗΤΟΥ
ΠΑΝΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑ

Ἰωάννην ἁγίου Εὐαγγελίου.

NONNI POETAE
PANOPOLITANI PARA-
phraſis ſancti ſecundum Ioan-
nem Euangelij.

ΝΟΝΝΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΠΑΝΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΕΤΑΒΟΛΗ

τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἁγίου Εὐαγγελίου.

ΚΕΦ. Α.

Ἄχρονος ἦν, ἀκίχητος, ἐν ἀρρήτῳ λόγος ἀρχῇ,
Ἰσοφυὴς γενετῆρος ὁμήλικος, υἱὸς ἀμήτωρ,
Καὶ λόγος αὐτοφύτοιο θεοῦ, φῶς, ἐκ φάεος φῶς.
Πατρὸς ἔην ἀμέριστος, ἀτέρμονι σύνθρονος ἕδρῃ·
Καὶ θεὸς ὑψιγένεθλος ἔην λόγος. οὗτος ἀπ' ἀρχῆς
Ἀενάῳ συνέλαμπε θεῷ τεχνήμονι κόσμου,
Πρεσβύτερος κόσμοιο· καὶ ἔπλετο πάντα δι' αὐτοῦ,
Ἄπνοα καὶ πνείοντα· καὶ ἐργοπόνου δίχα μύθου
Οὐδὲν ἔφυ τόπερ ἔσκε. καὶ ἔμφυτος ἦεν ἐν αὐτῷ
Ζωὴ πᾶσι μέλουσα, καὶ ὠκυμόρων φάος ἀνδρῶν.
Ζωὴ παντρόφος ἦεν, ἐν ἀχλυόεντι δὲ κόσμῳ,
Οὐρανίαις σελάγιζε βολαῖς γαιήοχος αἴγλη,
Καὶ ζόφος οὔ μιν ἔμαρψε. μελαμβοβότῳ δ' ἐνὶ λόχμῃ
Ἔσκε τις οὐρεσίφοιτος ἐρημάδος ἀστὸς ἐρίπνης,
Κῆρυξ ἀρχεγόνου βαπτίσματος· οὔνομα δ' αὐτῷ,
Θεῖος Ἰωάννης, λαοσσόος. οὗτος ἐπέστη
Ἄγγελος ἐμπεδόμυθος, ὅπως περὶ φωτὸς ἐνίψῃ
Μαρτυρίην, ἵνα πάντες ἑνὸς κήρυκος ἰωῇ

NONNI POETAE PANOPOLITANI PARAphraſis ſancti ſecundum Ioannem Euangelij.

Cap. I.

Ine tempore erat, incomprehenſibile, in ineffabili Verbum principio,
Æquè exiſtens patri coæuo, filius ſine matre:
Et Verbum per ſe exiſtentis Dei, lumen, ex lumine lumen:
A patre erat indiuiſum, æterna vna ſedens in ſede:
Et Deus altigenitus erat Verbum. Hoc ab initio
Aeterno ſimul ſplendebat cum Deo opifice mundi,
Antiquius mundo: & erant omnia per ipſum
Non ſpirantia & ſpirantia: & laborioſo ſine Verbo
Nihil natum eſt quod quidem erat: & inſita erat in ipſo
Vita omnibus chara, & citò morientiũ lumen virorum;
Vita omnium altrix erat: in caliginoſo verò mundo
Cœleſtibus ſplendebat radijs terram illuſtrans fulgor,
Et caligo non eum apprendit. In ſylua autem ab apibus depaſta
Erat quidam montiuagus deſerta ciuis petræ,
Præco primigeni baptiſmi: nomen verò ipſi,
Diuinus Ioannes, populum ſeruans, hic ſurrexit
Nuntius firmiloquus, vt de lumine eloqueretur
Teſtimonium, vt omnes vnius præconis voce

Rectam fidem haberent, infinitam, matrem mundi.
Non tamen ille erat intelligens lumen, ſed vt ſolùm
Omnibus aperiret diuiniloquum mentum, [.i.os]
Et luminis præcurſor non prædicati appareret,
Commune teſtimonium dicens Deum recipienti populo,
Etenim ſuo cum patre verum primitiuum lumen
Vnigenitũ Verbũ erat, quod hominem omnem mundat,
Spiritualibus radijs illuſtrans naturam hominum
Venientium in terram. Erat autem in incredulo mundo
Improuiſus, & mundus infinitus erat per ipſum,
Et Verbum non cognouit aduenam mundus errans.
Propè erat apud ſuos, ſui verò ipſum inſipiente rabie
Vt hoſpitem non honorabant: qui verò ipſum prudenti animo
Non errantes ſuſceperunt, & non mentem habebant errantem,
Cœleſtem omnibus vnum donauit honorem,
Filij Dei patris ſemper viui vt dicerentur.
Quos natura non peperit puerpera, non vita cognouit
Humana germen voluntatis: neque ipſum
Carnis amore geniti nuptiale arauit cubile,
Sed Dei nati ſunt non arati filij patris.
Et Verbum per ſe exiſtens caro factum eſt, Deus homo,
Serò genitum, priùs genitum, ineffabili quodam vinculo
Conſocians diuinam mortali comparem formam.
Et Deus domum incoluit cum hominibus: & gloriã eius
Vidimus humanis oculis, quaſi honorem
Filij vnigeniti ab altiſſimo patre.
Et gratia repletus eſt, & veritate patris.
De carnigero autem Verbo prænuntius vir
Caſtus Ioannes confirmauit teſtificantem vocem,
Hic eſt quem dixi irreprehenſibili ſermone,
Me anteceſſit, poſterior qui venit,
Quia me prior erat. nam omnes ab ipſo

Ὀρθὴν πίστιν ἔχοιεν, ἀτέρμονα, μητέρα κόσμου.
Οὐ μὴν κεῖνος ἔην νοερὸν φάος, ἀλλ' ἵνα μοῦνον
Πᾶσιν ἀναπτύξειε θεηγόρον αἰθερεῶνα,
Καὶ φάεος προκέλευθος ἀκηρύκτοιο φανείη,
Ζωὴν μαρτυρέειν ἐνέπων θεοδέγμονι λαῷ.
Καὶ γὰρ ἑοῦ μετὰ πατρὸς ἐπήτυμον ἀρχέγονον φῶς
Μουνογενὴς λόγος ἦεν, ὃς ἀνέρα πάντα καθαίρει,
Πνευματικαῖς ἀκτῖσι καταυγάζων φύσιν ἀνδρῶν
Ἐρχομένων ἐπὶ γαῖαν. ἔην δ' ἐν ἀπειθέϊ κόσμῳ
Ἀπροϊδής, καὶ κόσμος ἀπείριτος ἔσκε δι' αὐτοῦ.
Καὶ λόγον οὐ γίνωσκεν ἐπήλυδα κόσμος ἀλήτης.
Ἐγγὺς ἔην ἰδίων, ἴδιοι δέ μιν ἄφρονι λύσσῃ,
Ὡς ξένον, οὐκ ἐγέραιρον. ὅσοι δέ μιν ἔμφρονι θυ-
μῷ
Ἀπλανέες δέξαντο, καὶ οὐ νόθον εἶχον ἀλήτην,
Οὐρανίην πάντεσσι μίαν δωρήσατο τιμήν,
Τέκνα θεοῦ γενετῆρος ἀεξώοντος ἀκούειν,
Οἷς φύσις οὐκ ὤδινε λεχωΐας, οὐ βίος ἔγνω
Ἀνδρομέου βλάστημα θελήματος, οὐδὲ καὶ αὐτὴ
Σαρκὸς βροτοτόκοιο γαμήλιος ἤροσεν εὐνή,
Ἀλλὰ θεοῦ γεγάασιν ἀνήροτα τέκνα τοκῆος.
Καὶ λόγος αὐτοτέλεστος ἐσαρκώθη θεὸς ἀνήρ,
Ὀψίγονος, προγενέθλος, ἐν ἀρρήτῳ τινὶ δεσμῷ
Ξυνώσας ζαθέην βροτοειδέϊ σύζυγα μορφήν.
Καὶ θεὸς οἶκον ἔναιε σὺν ἀνδράσι, καὶ κλέος αὐτοῦ
Εἴδομεν ἀνδρομέοισιν ἐν ὄμμασιν, οἷά τε τιμὴν
Υἱοῦ μουνογόνοιο παρ' ὑψίστοιο τοκῆος·
Καὶ χάριτος πέπληθε, καὶ ἀτρεκίης γενετῆρος.
Ἀμφὶ δὲ σαρκοφόροιο λόγου προτάγγελος ἀνὴρ
Ἁγνὸς Ἰωάννης πιστώσατο μάρτυρα φωνήν·
Οὗτος ἔην ὃν ἔειπον ἀμωμήτῳ ἐνὶ μύθῳ,
Πρῶτος ἐμεῖο βέβηκεν, ὀπίστερος ὅστις ἱκάνει
Ὅττι μευ ἦν πρότερος, ὅτι ξύμπαντες ἀπ' αὐτοῦ

Ηρέμεθα ζαθέου πληρώματος ὄψιμον ἄλλην
Ἀντίθετον προτέρης χάριτος χάριν· ὅττι θεμίστων
Βίβλον ὅλων γενέτης διὰ Μωσέος ὤπασε λαῷ,
Καὶ χάρις ἐκ Χριστοῖο, καὶ ἀτρεκίη πέλε κόσμῳ,
Καὶ θεὸν αὐτογένεθλον ἐν ἀντιπόροισιν ὀπωπαῖς
Οὔποτέ τις σκοπίαζεν· ἑῷ διεπέφραδε μύθῳ
Κεῖνος ὁ θεσπεσίῳ μεμελημένος ἤθαδι κόλπῳ
Μουνογενὴς, ὁμόφοιτος ἀμωμήτοιο τοκῆος.
Μαρτυρίης δ' ὅδε μῦθος, ὃ ἀμβροσίῃ τινὶ φωνῇ
Πιστὸς Ἰωάννης ἐτυμόθροος ἔννεπε κήρυξ,
Ἑβραίων ὅτε λαὸς ἐρημάδος εἰς ῥάχιν ὕλης
Λευΐτας προΐαλλε, καὶ ἀγρύπνους ἱερῆας,
Ἦχι φυγὰς μερόπων μετανάστης ᾤκεεν ἀνὴρ
Ἔνδιον αὐτόρριζον ὀρεσσαύλοιο μελάθρου.
Μυστιπόλοι δ' ἐρέεινον ὁμήλυδες ὀξέϊ μύθῳ,
Τίς σὺ πέλεις; μὴ Χριστὸς ἔφυς; καὶ ἀμοιβάδι φωνῇ
Εἶπε, καὶ οὐκ ἔκρυψε, καὶ οὐκ ἠρνήσατο κήρυξ.
Χριστὸς ἄναξ οὐκ εἰμί. καὶ Ἑβραίων χορὸς ἀνδρῶν
Πόμπιμος ἔνθεον ἄνδρα τὸ δεύτερον ἤρετο μύθῳ,
Εἰπὲ τίς οὖν σὺ πέλεις. Θεσβίτιδος ἀστὸς ἀρούρης
Ἠλίας ἐφάνης; καὶ ἀνίαχεν, Οὐ μετανάστης
Ὄψιμος Ἠλίας παλινόστιμος εἰς χθόνα βαίνω.
Καὶ θρασὺς ἑσμὸς ἔειπεν ἀνιπτοπόδων ἱερήων,
Μὴ σύ μοι ὃν καλέουσι, θεηγόρος ἐσσὶ προφήτης,
Ἄγγελος ἐσσομένων; καὶ ἀμείβετο δίζυγι μύθῳ,
Οὐ πέλω Ἠλίας, οὐ θέσκελος εἰμὶ προφήτης.
Καὶ πάλιν ἑσμὸς ἔειπε θεοκλήτων ἱερήων,
Τίς τελέθεις; ἵνα πᾶσιν ἀπαγγείλωμεν ἰόντες
Ἀνδράσι μυστιπόλοισιν ἀμοιβαίην σέο φωνήν.
Ἡμέας οἳ προέηκαν ἀελλήεντι πεδίλῳ
Δεῦρο μολεῖν. σὺ δὲ ποῖον ἔπος φιλοπευθέϊ λαῷ
Ἀμφὶ σέθεν λέξειας; ὁ δὲ, ζαθέης ἀπὸ βίβλου
Ἀνέρος ἀρχεγόνοιο, θεόσσυτον ἴαχε φωνήν,

Accepimus diuinæ plenitudinis ſeram aliam
Oppoſitam priori gratiæ gratiam : quia legis
Librum totius pater per Moſen præbuit populo,
Et gratia ex Chriſto, & veritas venit mundo.
Et Deum per ſe genitum contrà gradientibus oculis
Nunquam aliquis vidit : ſuo enarrauit ſermone
Ille diuino obſeruatus conſueto in ſinu,
Vnigenitus, ſimul ambulans cũ irreprehenſibili patre.
Teſtimonij verò hic eſt ſermo, quem immortali quadam
Fidelis Ioannes veriloquus dixit præco, [voce
Hebræorum quando populus deſerta ad dorſum ſyluæ
Leuitas præmiſit, & vigiles ſacerdotes,
Vbi profugus hominum exul habitauit vir
Domicilium ſuis radicibus extructum montanæ domus.
Sacrifici verò interrogarunt congregati celeri ſermone,
Quis tu es? num Chriſtus es? & reſponſiua voce
Dixit, & non occultauit, & non negauit præco,
Chriſtus rex non ſum. & Hebræorum cœtus virorum
Miſſus, diuinum virum iterum interrogauit verbo,
Dic quis igitur tu es. Theſbiticæ ciuis terræ
Elias apparuiſti? & reſpondit, Non peregrinus
Seruus Elias reuerſus in terram venio. [tum,
Et audax cœtus dixit illotos pedes habentium ſacerdo-
Num tu mihi quem vocant diuiniloquus es propheta,
Nuncius futurorum? & reſpondit duplici ſermone,
Non ſum Elias, non diuinus ſum propheta.
Et rurſus turba dixit diuinitus vocatorum ſacerdotum,
Quis es, vt omnibus annunciemus euntes
Viris ſacrificis reſponſiuam tuam vocem,
Nos qui præmiſerunt procelloſo pede
Huc venire, tu verò quale verbum ſciſcitanti populo
De te dixeris? ille verò diuino ex libro
Viri priſci à Deo impulſam ſonuit vocem,

Vox ego clamantis deſerta in petra,
Viam debitam dirigite omnium regis,
Et ei paratiſſima ſit ſemita: ſicut libro
Eſaias multiſcius ſcripſit in diuino.
Et cœtus alius incredulus mente errantium Phariſæorũ
Mittebatur, & ſapientem virũ theologũ rogabat verbo,
Et tu cur baptizas? vnde aqua hominem mundificas?
Si non Chriſtus es altiiugus, neque tu currus
Rapidi Elias auriga ignis, neque propheta
Spiritu feruens, diuina repletus voce?
Et ipſis interrogantibus verbum ſonuit diuinus vir,
Ad vos ipſe veni ego puri lauacri
Aqua baptizans: ſed poſterior qui venit,
Hodie inter vos medius ſtat, cuius ad ſummum pedem
Humanam manum non dignus ſum admouens
Soluere tantùm corrigias diuinitus inſpirati calcei,
Bethabaræ fiebant hæc diuinam prope terram,
Fluxus ex aduerſo Jordani fluminis. [*aurora,*
Sed quum ſanè curſum alium procul iaculãs adduxiſſet
Caſtus Ioannes oppoſitum oculum tendens,
Ieſum animaduertit, & vicinum vadentem,
Digitum dirigens, monſtrauit teſtificanti populo,
Ecce omnium genitoris Dei propè agnus prudens.
Hic eſt de quo dixi, Poſterior venit vir
Qui ante me erat. ego verò ipſum non antea cognoui
Oculis: ſed vt omnibus habens incognitam faciem
Iſraël filijs non deſignatis manifeſtaretur,
Veni ego præcurſor non prædicata via,
Baptizans indoctum, incredulum populum, errantem.
Et aperiens os diuinum, toti ſciſcitanti populo
Teſtimonium dixit ſua omnes demulcente voce.
Quòd ſcilicet à cœleſtibus deſcendentem vidit finibus
Spiritum Dei, alarum delatum prudenti vibratione,

Φωνὴ ἐγὼ βοόωντος ἐρημάδος ἔνδοθι πέτρης,
Οἶμον ὀφειλομένην ἰθύνατε παμβασιλῆος,
Καί οἱ ἑτοιμοτάτη πελέτω τρίβος, ὡς ἐνὶ βίβλῳ
Ησαΐας πολυΐδρις ἐνέγραφε θέσπιδι βίβλῳ.
Καὶ χορὸς ἄλλος ἄπιστος ἀμαρτινόων Φαρισαίων
Πέμπετο, καὶ σοφὸν ἄνδρα θεηγόρον ἤρετο μύθῳ,
Καὶ σὺ τί βαπτίζεις; πόθεν ὕδατι φῶτα καθαίρεις;
Εἰ μὴ Χριστὸς ἔφυς ὑψίζυγος, οὐδὲ σὺ δίφρου
Αρπαγος Ηλίας ἐλατὴρ πυρὸς, οὐδὲ προφήτης
Πνεύματι παφλάζων, θεοδινέος ἔγκυος ὀμφῆς;
Καί σφισι πευθομένοις ἔπος ἴαχε θέσκελος ἀνὴρ,
Υμέας αὐτὸς ἱκανὸν ἐγὼ καθαροῖο λοετροῦ
Υδατι βαπτίζων· καὶ ὀπίστερος ὅστις ἱκάνει,
Σήμερον ὑμείων μέσος ἵσταται, οὗ ποδὸς ἄκρου,
Ανδρομέην παλάμην οὐκ ἄξιος εἰμὶ πελάσσαι,
Λῦσαι μοῦνον ἱμάντα θεοπνεύστοιο πεδίλου.
Βηθανίης πέλε ταῦτα θεουδέος ἐγγὺς ἀρούρης,
Χεύματος ἀντιπέρηθεν Ιορδανίου ποταμοῖο.
Αλλ᾽ ὅτε δὴ δρόμον ἄλλον ἑκηβόλος ἤγαγεν ἠὼς,
Αγνὸς Ιωάννης αὐτόπτον ὄμμα τιταίνων,
Ιησοῦν ἐνόησε· καὶ ἀγχικέλευθον ἰόντα,
Δάκτυλον ὀρθώσας, ἐπεδείκνυε μάρτυρι λαῷ,
Ηνίδε παγγενέταο θεοῦ θεῖον ἀμνὸς ἐχέφρων.
Οὗτος ἔην ὃν ἔειπον, Οπίστερος ἔρχεται ἀνὴρ,
Ος μευ ἔφυ προτέροιθεν. ἐγὼ δέ μιν οὐ πάρος ἔγνων
Ομμασιν, ἀλλ᾽ ἵνα πᾶσιν ἐγὼ ἄγνωστον ὀπωπὴν
Ισραὴλ τεκέεσσιν ἀσημάντοισι φανείη,
Ηλθον ἐγὼ προκέλευθος ἀκηρύκτοιο πορείης,
Βαπτίζων ἀδίδακτον, ἀπειθέα λαὸν, ἀλήτην.
Καὶ πετάσας στόμα θεῖον, ὅλῳ φιλοπευθέϊ λαῷ
Μαρτυρίην ἀγόρευεν ἐπῇ πανθελγέϊ φωνῇ,
Οττι περ αἰθερίων κατανεύμενον ἔδρακε κόλπων
Πνεῦμα θεοῦ, πτερύγων πεφορημένον ἔμφρονι παλμῷ,

Ἀντίτυπον μίμημα πελειάδος, ἄχρις ἐπ' αὐτὸν
Ἦλθε, καὶ αὐτόθι μίμνεν. ἐγὼ δέ μιν οὐ πάρος ἔγνων,
Ἀλλά μοι αὐτὸς ἔειπεν ἐῇ σημάντορι φωνῇ,
Ὅστις ἐμὲ προέηκε παλιγγενέων δέμας ἀνδρῶν
Βαπτίζειν, ἀπύροισι καὶ ἀπνεύστοισι λοετροῖς,
Εἰς ὃν ἂν ἀθρήσειας ὑπηνέμιον καταβαῖνον
Πνεῦμα θεοῦ νοεροῖο, καὶ αὐτόθι ἔμπεδα μίμνει,
Οὗτος ἀφωτίστοισι φάος μερόπεσσιν ὀπάσσει,
Ἐν πυρὶ βαπτίζων καὶ πνεύματι. καί μιν ὀπωπῇ
Εἶδον ἐγώ, καὶ ἔειπον ἀληθέα μάρτυρα φωνήν,
Ὅτι θεοῦ γόνος οὗτος, ἀειζώοιο τοκῆος.
Ἀλλ' ὅτε δὴ φάος ἄλλο παλίνδρομος ἤγαγεν ἠώς,
Θεῖος ἀνὴρ ἔστηκε, δύο δέ οἱ ἄγχι μαθηταὶ
Χριστοῦ θεσπεσίης ἀδαήμονες εἰσέτι μορφῆς·
Χριστὸν ἰδὼν στείχοντα βατὴν χθόνα πεζὸν ὁδίτην,
Ἅρματος ὀψιπόροιο μετάρσιον ἡνιοχῆα,
Ἁγνὸς Ἰωάννης, πάλιν ἴαχεν ἠθάδι φωνῇ,
Οὗτος ἐπουρανίοιο θεοῦ λάλος ἀμνὸς ὁδεύει.
Καὶ ζαθέην ἀΐοντες ἀληθέος ἀνδρὸς ἰωὴν
Ἀπλανέες δύο φῶτες, ὀπίστεροι ἦλθον ὁδῖται
Χριστοῦ νισσομένοιο. καὶ αὐτοδίδακτον ὀπωπὴν
Ἐντροπαλιζομένην διδύμαις ἐπὶ φῶτας ἑλίξας,
Ἑσπομένων ἐρέεινε πανείκελα δίζυγον ἀνδρῶν,
Δεῦρο τί μαστεύοντες ἱκάνετε; καὶ μίαν ἄμφω
Πευθομένου βασιλῆος ὁμόθροον ἴαχον αὐδήν,
Ῥαββὶν (ὃ καλέουσι διδάσκαλε) πῆ ποτε ναίεις;
Καὶ μίαν ἀμφοτέροισιν ἄναξ ξυνώσατο φωνήν,
Δεῦτε, καὶ ἀθρήσοιτε. καὶ ἤλυθον ἄχρι μελάθρου,
Καὶ μάθον ὁππόθι ναῖεν. ὑπωρόφιοι δὲ μαθηταὶ
Ἦμαρ ἐκεῖνο τέλεσσαν ἔσω Χριστοῖο μελάθρου,
Ἀγχίθεοι. δεκάτη δὲ ποδηνέμος ἔτρεχεν ὥρη,

Ad expreſſam imitationem columbæ, donec ſuper ipſum
Venit, & ibi mãſit. ego autem ipſum nõ antea cognoui,
Sed mihi ipſe dixit ſua ſignificatiua voce,
Qui me præmiſit, regeneratorum corpus hominum
Baptizare non ignitis & ſpiritu carentibus lauacris,
Super quem conſpexeris leuem deſcendentem
Spiritum Dei intelligentis, & ibi firmiter manentem,
Hic non illuminatis lucem hominibus præbebit,
Igne baptizans & ſpiritu. & ipſum oculis
Vidi ego, & dixi veram teſtificantem vocem,
Quòd Dei filius hic [eſt] ſemper viuentis patris.
Sed quum ſanè lucem aliã recurrens adduxiſſet aurora,
Diuinus vir ſtetit, duo autem iuxta eum diſcipuli
Chriſti diuinæ ignari adhuc formæ:
Chriſtum videns incedentem ſuper acceſſibilem terram pedeſtrem viatorem
Currus altigradi ſublimem aurigam,
Caſtus Ioannes, rurſus ſonuit conſueta voce,
Hic cæleſtis Dei loquens agnus incedit.
Et diuinam audientes veracis viri vocem
Non errantes duo viri, poſteriores venerunt viatores
Chriſto incedente. & per ſe doctum viſum
Reſpectantem geminos ad viros voluens,
Sequentiũ interrogauit cõiunctionem geminã virorum,
Huc quid quærentes venitis? & vnam ambo
Sciſcitante rege concordem ſonuerunt vocem,
Rabbi (quod vocant præceptor) vbinam habitas?
Et vnam ambobus rex communicauit vocem,
Venite, & videte. Et venerunt vſque ad domum,
Et didicerunt vbi habitaret. domeſtici verò diſcipuli
Diem illum tranſegerunt intra Chriſti domum,
Deo vicini. decima autem ventoſos pedes habens cucurrit hora,

Et quidam erat qui venit in Deum recipientem aulam,
Andreas, hominum piſcator poſt marinam capturam,
Piſcatoris Simonis frater: vnus autem ex illis
Quos Deus hoſpitio excepit. Ioannis autem vocem
Communem audienti comes erat ſocio,
Propè apparens. ambo autem vna credula voluntate
Chriſtum ſequebantur: ille quidem priùs incedens
Fratrem fertilis inueſtigatorem maris
Inuenit ſuum, Simonem, & dixit veloci ſermone,
Frater, Meſſiam ſapientem inuenimus, qui Deus vir,
Chriſtus Iudæis dicitur Græca voce.
Sic loquutus, perduxit fratrem celerem viatorem
Ieſus vbi habitabat: ſerena autem facie
Chriſtus videns Simonem, ſapienti demulſit verbo,
Filius Ioannis tu mihi eras: es autem Simon,
Operarius maris. tu mihi voceris Cephas:
Secundum nomen accipe recentius, viri alij
Petrum quod vocant. cognomen autem occultabit
Vetuſtius Simonis, præſtantius nomen Petri,
Fidei firmæ ſignum. Sed quando vicina
In ſummo apparens roſcidis radijs rubefecerat aurora,
Ieſus poſt noctem obſcuram volebat ire [læorum:
Ad ciuitatem piſcoſam longos capillos habentium Gali-
Et prope inuenit Philippum: Rex autem illũ iuſſit fieri
Fidelem ſuum adiutorem, retrò euntem viatorem,
Sequere & tu Philippe. & adhuc calidus audiens
Auribus ſermonem ſuſcepit, & veſtigijs præuenit vocẽ.
Communem autem habebat Philippus, ſuam Bethſaida
patriam
Andreas vbi habitauit, vbi audax habitauit Simon.
Nathanaelem verò Philippus ſuo demulſit verbo,
Inueniens eum patula ſub arbore, Quem ſapiens vir
Moſes priſcus deſcripſit diuino in libro,

Καί τις ἔην ὃς ἵκανεν ἔσω θεοδέγμονος αὐλῆς,
Ἀνδρείας, μερόπων ἁλιεὺς μετὰ πόντιον ἄγρην,
Ἰχθυβόλου Σίμωνος ἀδελφεός· εἷς δέ τις αὐτῶν,
Οὓς θεὸς ἐξείνισσεν· Ἰωάνναο δὲ φωνῆς
Ζωῆς εἰσαΐοντι συνέμπορος ἦεν ἑταίρῳ,
Ἀγχιφανής. ἄμφω δὲ μιῇ πειθήμονι βουλῇ
Χριστῷ ἐφωμάρτησαν· ὁ μὲν, πρόπισον ὁδεύων,
Σύγγονον εὐώδινος ἐρευνητῆρα θαλάσσης
Εὗρεν ἑόν, Σίμωνα, καὶ ἔννεπεν ὀξέϊ μύθῳ,
Σύγγονε, Μεσσίαν σοφὸν εὕρομεν, ὃς θεὸς ἀνήρ,
Χριστὸς Ἰουδαίοισιν ἀκούεται Ἑλλάδι φωνῇ.
Ὣς εἰπὼν, ἐκόμισσεν ὁμόγνιον ὀξὺν ὁδίτην
Ἰησοῦ ὅθι ναῖε. γαληναίῳ δὲ προσώπῳ
Χριστὸς ἰδὼν Σίμωνα, σοφῷ μειλίξατο μύθῳ,
Υἱὸς Ἰωάνναο σύ μοι πέλες· ἐσσὶ δὲ Σίμων,
Ἐργατίνης πόντοιο. σύ μοι κικλήσκεο Κηφᾶς.
Δεύτερον οὔνομα δέξο νεώτερον, ὅνπερ ἄλλοι
Πέτρον ὅπερ καλέουσιν. ἐπωνυμίην δὲ καλύψει
Πρεσβυτέρην Σίμωνος, ὑπέρτερον οὔνομα Πέτρου,
Πίστιος ἀρραγέος σημήϊον. Ἀλλ᾽ ὅτε γείτων
Ἀκροφανὴς δροσερῇσι βολαῖς πορφύρεεν ἠὼς,
Ἰησοῦς μετὰ νύκτα λιπόσκιον ἤθελε βαίνειν
Εἰς πόλιν εὐώδινα πανυπλοκάμων Γαλιλαίων.
Καὶ σχεδὸν εὗρε Φίλιππον. ἄναξ δέ μιν εἶπε γενέσθαι
Πιστὸν ἑὸν συνάεθλον, ὀπισθοκέλευθον ὁδίτην.
Ἕσπεο καὶ σὺ Φίλιππε. καὶ εἰσέτι θερμὸς ἀκούων
Οὔασι μῦθον ἔδεκτο, καὶ ἴχνεσιν ἔφθασε φωνήν.
Ξυνὴν δ᾽ εἶχε Φίλιππος ἑὴν Βηθσαϊδα πάτρην,
Ἀνδρείας ὅθι ναῖεν, ὅπη θρασὺς ᾤκεε Σίμων.
Ναθαναὴλ δὲ Φίλιππος ἑῷ μειλίξατο μύθῳ,
Εὑρὼν εὐπετάλοιο κάτω δρυός, Ὃν σοφὸς ἀνὴρ
Μωσῆς ἀρχεγόνεθλος ἐπέγραφε θέσπιδι βίβλῳ,

Εὕρομεν, ὃν σύμπαντες ὁμορρήτῳ τινὶ μύθῳ
Ἐσσομένων κήρυκες ἐπιστώσαντο προφῆται
Ἰησοῦν, ὁσίοιο βοώμενον υἱὸν Ἰωσήφ,
Ναζαρὲθ ναετῆρα, θεοῦ γόνον. ἀγχιπόρῳ δὲ
Ναθαναὴλ ταχύμητις ἔπος ξυνώσε Φιλίππῳ,
Ἐκ Ναζαρὲθ δύναται καλὸν ἔμμεναι; εἰρομένῳ δὲ
Σύνδρομος εἶπε Φίλιππος ἀπειροκάκῳ ἐνὶ μύθῳ,
Ἔρχεο καὶ σκοπίαζε. καὶ ἀγχικέλευθον ὁδίτην
Ναθαναὴλ ταχύγουνον ἄναξ ἐπεδείκνυε λαῷ,
Ἰσραὴλ γόνος οὗτος ἐτήτυμος, οὔ τινι τεύχων
Ἢ δόλον ἀλλοπρόσαλλον, ἢ αἰκύλα μήδεα φαίνων.
Ναθαναὴλ δ' ἀΐων, ἐπεδείκνυε θαύματι φωνὴν,
Πῶς φρεσὶ γιγνώσκεις με, τὸν οὐ πάρος εἶδες ὀπωπῇ;
Εἰπὲ πόθεν νοέεις με. Καὶ ἀνέρι θέσκελον αὐδὴν
Κοίρανος ὀμφήεντος ἀνήρυγεν αἰθερεῶνος,
Πρὶν καλέσαι σε Φίλιππον, ὑπὸ σκιοειδέϊ συκῇ
Ἔδρακον ὑψικόμοισι παρενδιάοντα κορύμβοις,
Ὄμμασι καὶ πραπίδεσσι τὸν οὐ παρεόντα δοκεύων.
Ναθαναὴλ δ' ὀλόλυξεν ἔχων ταχυπειθέα βουλὴν,
Θαύματι πρὸς μέτωπα θεουδέϊ χειρὶ πατάξας,
Ῥαββὶν, ἐπουρανίων ἀδύτων ὑψίθρονε ποιμὴν,
Ἰσραὴλ σὺ πέλεις βασιλεύς· σὺ Χριστὸς ὑπάρχεις;
Υἱὸς ἀειζώοιο θεοῦ λόγος. ἀμφότερον δὲ,
Ἰσραὴλ τεκέων σε θεὸν βασιλῆα καλέσσω,
Καί σε θεοῦ ζώοντος ἐτήτυμον υἱὸν ἐνίψω.
Καί μιν ἄναξ θάρσυνεν, ἐς ἐλπίδα φέρτερον ἕλκων.
Πίστιν ἔχεις, τινὰ μοῦνον ἀθαμβέα μῦθον ἀκούσας,
Ὅττι σε μοῦνον ἔειπον ἰδεῖν ὑπὸ πυθμένα συκῆς·
Ὄμμασι πιστοτέροισιν ὑπέρτερα θαύματα λεύσεις.
Μάρτυρον ἐμπεδόμυθον ἀμὴν ἀμὴν σέβας ἔσω,
Οὐρανὸν ἀθρήσητε κεχηνότα θεσπιδὶ ῥιπῇ,

Inuenimus, quem ſimul omnes cōcordi quodam ſermone
Futurorum præcones confirmarunt prophetæ
Ieſum, ſancti vocatum filium Ioſeph,
Nazareth habitatorem, Dei filium. Propinquo verò
Nathanaël celeris cōſilij verbū cōmunicauit Philippo,
Ex Nazareth poteſt bonum eſſe? Interroganti autem
Comes dixit Philippus malorum ignaro verbo,
Veni & vide. Et prope vadentem viatorem
Nathanaëlem velocem rex monſtrabat populo,
Iſraël filius hic [eſt] verus, nulli ſtruens
Vel dolum mutabilem, vel curua conſilia oſtendens.
Nathanaël verò audiēs, produxit cū admiratione vocē,
Quomodo mente cognoſcis me, quem non antea vidiſti oculis?
Dic vnde noſti me. Et viro cito credulam vocem
Dominus vocali eructauit ex mento [.i. ore]
Antequam vocaret te Philippus, ſub vmbroſa ficu
Vidi alticomis commorantem ſub ramis,
Oculis & mente non præſentem videns.
Nathanaël autem vociferabatur, habens credulam voluntatem,
Præ admiratione fidelem frontem pia manu percutiens,
Rabbi, cœleſtium receſſuum ſublimis paſtor,
Iſraël tu es rex, tu Chriſtus es,
Filius ſemper viuentis Dei Verbum. vtrumque autem,
Iſraël filiorum te Deum regem vocabo,
Et te Dei viui verum filium dicam.
Et ipſum rex confirmauit, in ſpem meliorem trahens,
Fidem habes quoddā ſolum intrepidū verbum audiens,
Quòd te ſolùm dixi vidiſſe ad radicem ficus:
Oculis magis credulis ſuperiora miracula videbis.
Teſtificans firmiloquus Amen Amen cultus ſit,
Cœlum aſpicietis apertum diuino impetu,

Volantibus in modum coronæ inuiſibilibus ſpiritibus,
Angelicæ & aciei alatum cœtum viatorem
Cœleſti videbitis deſcendentem via ,
Cœlitus delatum : & reuerſiua via, [bulantem
In cœlum iterum aſcendentem ,ſublimem, in aëre am-
Filij hominis miniſtrum.

CAP. II.

Sed quando petras
Purpureas tertia nuptialis ſignauerat aurora,
In campo Cananæo augentis-plantas Galilææ
Nuptiæ erant , pueros-producentis vitæ ſeminatiuum principium
Et nuptiæ felices erant , quòd terreſtre apud conuiuium
Chriſtus retrò-crinitorum hominum epulanti populo
Vocatus erat conuiua , ſimul accumbentes & diſcipuli
Omnes erant ex ordine. ad conuiuium verò & ipſa
Virgo Chriſti Dei genitrix venit mater,
Immaculata manu nuptialem attingens menſam,
Puerpera, lectifuga, ſemper ſectans virginitatem.
Vino autem ſuaui fragrantes amphoræ
Omnes vacuæ erant, crebrò-repetentibus poculis
Poto : triſtes verò , mero-gaudente in conuiuio ,
Pincernæ miniſtri vino non rigatæ menſæ,
Siccis manibus fruſtrà attingebant pocula.
Ad ſemiperfectam verò nuptiarum ebrietatem vinóq; carentem menſam-ſecundam,
Chriſto etiam ſcienti ſimul accumbens dixit mater,
Indigent nuptiæ hæ malum-pellente tua voce.
Non enim bene irrorantis habent humorem ſuauis vini.
Et ei Chriſtus dixit, Quid mihi mulier vel tibiipſi?
Nondum mihi vltima curſus venit circularis horæ.
Et Maria famulos vocauit vt hoc perficerent
Chriſtus quodcunque dixiſſet. oppoſito autem in pariete

Πεπταμένων στεφανηδὸν ἀθηήτων κενεώνων,
Ἀγγελικῆς τε φάλαγγος εὔπτερον ἑσμὸν ὁδίτην,
Αἰθερίης ὄψεσθε καταΐσσοντα κελεύθου
Οὐρανόθεν κατιόντα, παλιννόστῳ τε πορείῃ
Οὐρανὸν εἰσανιόντα, μετάρσιον, ἠεροφοίτην,
Υἱέος ἀνθρώπειο διάκτορον.

ΚΕΦ. Β.

Ἀλλ᾽ ὅτε πέτρας
Πορφυρέας τριτάτη θαλαμηπόλος ἔγραφεν ἠώς,
Ἀμφὶ πέδον Καναναῖον ἀεξιφύτου Γαλιλαίης,
Παιδοτόκου γάμος ἔσκε, βίου πρωτόσπορος ἀρχή.
Καὶ γάμος ὄλβιος ἦεν, ὅτι χθονίῳ παρὰ παστῷ,
Χριστὸς ὀπηδοκόμων μερόπων θοινήτορι λαῷ
Κλητὸς ἔην σύνδειπνος, ὁμοκλινέες τε μαθηταὶ
Πάντες ἔσαν στοιχηδόν. ἐς εἰλαπίνην δὲ καὶ αὐτὴ
Παρθενικὴ Χριστοῖο θεητόκος ἵκετο μήτηρ,
Ἀχράντῳ παλάμῃ γαμίης ψαύουσα τραπέζης,
Παιδοτόκος, φυγόδεμνος, ἀεὶ μεθέπουσα κορείην.
Οἴνου δ᾽ ἡδυπότοιο θυώδεες ἀμφιφορῆες
Πάντες ἐγυμνώθησαν, ἐπασσυτέροισι κυπέλλοις
Πινομένου. στυγνοὶ δὲ φιλακρήτῳ παρὰ παστῷ
Οἰνοχόοι δρηστῆρες ἀβακχεύτοιο τραπέζης,
Ἀβρέκτοις παλάμῃσι μάτην ἤπλοντο κυπέλλων.
Ἡμιτελῆ δὲ γάμοιο μέθην, καὶ ἄοινον ὀπώρην,
Χριστῷ καὶ δεδαῶτι, συνέστιος ἔννεπε μήτηρ,
Χρηΐζει γάμος οὗτος ἀλεξικάκου σέο φωνῆς.
Οὐ γὰρ ἐϋρραθάμιγγος ἔχει χύσιν ἡδέος οἴνου,
Καί οἱ Χριστὸς ἔειπε, Τί μοι γύναι ἠὲ σοὶ αὐτῇ;
Οὔπω μοι πυμάτης δρόμος ἤλυθε κυκλάδος ὥρης.
Καὶ Μαρίη δμώεσσιν ἐκέκλετο τοῦτο τελέσσαι,
Χριστὸς ὅπερ λέξειεν. ἀμοιβαίῳ δ᾽ ἐνὶ τοίχῳ

Κεκλιμένοι στοιχηδὸν ὁμόζυγες ἀμφιφορῆες
Ἓξ ἔσαν, τρία μέτρα κεχανδότες εὐρέϊ κόλπῳ,
Ἠὲ δύω· καὶ ἕκαστος Ἰουδαίοισι φυλάσσων
Λαϊνέῳ κενεῶνι καθάρσιον ἔβλυεν ὕδωρ,
Ἁγνὸν ὕδωρ. καὶ Χριστὸς ὑποδρηστῆρας ἐπείγων
Διψάδος εἰλαπίνης, οἰνοσσόον ἴαχε φωνήν,
Ἀρτιχύτων ὑδάτων ἐγκύμονας ἀμφιφορῆας
Πλήσατέ μοι. καὶ πάντας ἀμοιβαδὶς ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ
Νάματος ἐπλήσαντο διάκτορες, εἰσόκεν αὐτῶν
Ἀκροφανὴς εὔϋδρος ἐπέστεφε χεῖλος ἐέρσῃ.
Ἄφνω δ' ἔπλετο θαῦμα, καὶ εἰς χύσιν αἴθοπος οἴνου
Χιονέην ἤμειψε χροιὴν ἑτερόχροον ὕδωρ
Χεύματι φοινίσσοντι, καὶ ὑδροδόκου διὰ κόλπου,
Ὕδατος ἀχράντοιο φιλεύϊος ἔπλεεν αὔρη.
Οἰνωπῇ δ' ἐκέλευσεν ἄναξ σημάντορι φωνῇ,
Κρηναίης ἀφύοντες ὑπωρόφιης ἀπὸ ληνοῦ,
Εἰλαπίνης μεδέοντι κομίσσατε νήδυμον ὕδωρ.
Οἱ δὲ χύδην ἀφύοντο παλιννόστοισι κυπέλλοις.
Καὶ ταμίης ὅτε δαιτὸς ἐγεύσατο μάρτυρι λαιμῷ
Νάματος οἰνωθέντος ἐρευθιόωντι ῥεέθρῳ,
Οὐ μὲν ἀνὴρ πόθεν ἦεν ἐπίστατο, ὑδροφόροι δὲ
Ἤιδεε λάτρις ὅμιλος, ὃς ὑγροχύτων ἀπὸ κόλπων
Ἄγγεσι λαϊνέοις μετανάστιον ἤφυσεν ὕδωρ.
Εἰλαπίνης τότε πομπὸς ἔσω μεγάροιο καλέσσας
Νυμφίον ἀρτιχόρευτον, ἑῷ προσεπτύξατο μύθῳ
Πᾶς μὲν ἀνὴρ, πρώτιστον εὔχροον οἶνον ἀφύσσων,
Κεινάμενος προτίθησι, βαρυνομένων δὲ καρήνων,
Ἄνδρας ἰδὼν μεθύοντας, ἐλάσσονα δεύτερον οἶνον
Ὀψὲ φέρει· σὺ δὲ τοῦτον ὑπέρτερον ἔνδοθεν οἴκου
Οἶνον ἔχων ἐφύλαξας ἕως πέλε λοίσθιος ὥρη.
Πρωτοφανὲς τόδε θαῦμα φιλακρήτῳ παρὰ παστῷ

Reclinatæ ordine coniunctæ amphoræ
Sex erant, tres menſuras capientes lato ſinu,
Vel duas: & quælibet Iudæis cuſtodiens
Lapidoſa cauitate luſtralem ſcaturiebat aquam,
Puram aquam. & Chriſtus miniſtros vrgens
Sitibundi conuiuij, viniferam ſonuit vocem,
Recens fuſa aqua refertas amphoras
Implete mihi. Et omnes alternatim vnam poſt aliam
Aqua impleuerunt miniſtri, donec ipſarum
In ſummitate apparens aquoſus coronabat labra ros.
Subitò autem erat miraculum, & in fluorem nigri vini
Niueum mutauit colorem diuerſam aquam
Fluore rubicundo, & aquam capientem per ſinum
Aqua meræ lætificans natabat humor.
Vinum autem adferente iuſſit rex ſignificatiua voce,
Fontano haurientes domeſtico ex lacu,
Conuiuij moderatori afferte ſuauem aquam.
Illi verò affatim hauriebant redeuntibus poculis.
Et diſpenſator, quando conuiuij guſtaſſet teſtificante gutture
Aquam in vinum verſam rubicundo fluore,
Non ſanè vir vndénam erat ſciuit: aquarius autem
Sciuit famulans cœtus, qui aquã fundentibus ex ſinibus
Vaſis lapideis alienam hauſit aquam.
Conuiuij tunc dux intra domum vocans
Sponſum recens è chorea redeuntẽ, ſuo affatus eſt verbo,
Omnis quidem vir primùm boni coloris vinum promẽs,
Eligens apponit, grauatis verò capitibus
Viros videns ebrios, vilius aliud vinum
Serò fert: tu verò hoc præſtantius intra domum
Vinum habens, ſeruaſti donec eſſet vltima hora.
Primùm apparens hoc miraculum meri cupido in conuiuio

Ieſus perfecit, vbi Cananæum audit, [.i.dicitur]
Diuerſorium altè extructum intonſorum Galilæorum,
Hebræis autem manifeſtauit ſuum glorioſum honorem
Sitibundo in conuiuio: ambiguitatem autem mentis
Moribus firmis confirmarunt diſcipuli.
Non ſanè rex commorabatur in terra Cananæa dicta
Sponſale poſt conuiuium præ vino titubantiũ nuptiarũ,
Sed Capernaum maritimi ad manſiones vadens,
Rediens veſtigium flexit, decliuem ſemitam incedens
Ipſe, ſimul & fratres comites. per ſe genitum verò
Virgo ſequebatur Deipara filium mater.
Quibuſcum duodenarius comes habebat incedens
Diuinorum vnam viam poſterior cœtus ſociorum.
Neque ſanè ibi manſit per dies crebros frequentans:
Propè enim tunc erat Paſcha: ſacrorũ tractationem verò
Sanctorũ aſcendit ad ſedes Hieroſolymorum [honorãs.
Cum prudentibus ſocijs. Diuino autem in templo
Cornutos boues inuenit, & lanigerarum ordines ouium.
Et varias membris columbas: ſedentem verò
Numulariorum cœtum inuenit diuitis menſæ,
Et multum cœtum vidit negotiantem ſupra ſedilia,
Venale negotium habentem: & in manibus voluens
Complexum ex funibus alienum fecit flagellum:
Et bouinum gregem expulit, & ordines ouium,
Extra domum odoratam. crebrum autem voluens,
Præcipitem mittebat euerſam quæſtuoſam ſedem
E ſacro pauimento, præcipiti autem vibratione
Effudit in terram pecuniam multum euerſa menſa;
Viro autem vendenti columbas ſonuit vocem,
Hæc tranferte lapidoſum extra templum,
Neque lucri auidæ mentis grauati ſtimulo
Mercatus domum ſanctam mei faciatis patris:
Precationis enim hæc domus. Et recordati ſunt diſcipuli

Ιησοῦς ἐτέλεσσεν, ὅπη Κανάναιον ἀκούεις
Ενδιον αἰπύδμητον ἀκροστεκόμων Γαλιλαίων.
Εβραίοις δ' ἀνέφηνεν ἑὴν ὑψαύχενα τιμὴν
Διψαλέην παρὰ δαῖτα. διχοστασίην δὲ μενοινῆς
Ηθεσιν ἀκλινέεσσιν ὀπισώσαντο μαθηταί.
Οὐ μὲν ἄναξ δήθυνε πέδον Κανάναιον ἀκούων
Νυμφιδίην μετὰ δαῖτα μεθυσπληγέων ὑμεναίων,
Αλλὰ Καφαρναοὺμ διγείτονος ἕδρανα βαίνων,
Νόστιμον ἴχνος ἔκαμψε, καταιβάτην οἶμον ὁδεύων
Αὐτὸς, ὁμοῦ γνωτοί τε συνήλυδες. αὐτογόνῳ δὲ
Παρθένος ὡμάρτησε θεητόκος υἱέϊ μήτηρ,
Οἷσι δυωδεκάεθλος ὁμόστολος εἶχεν ὁδεύων
Αγχιθέων μίαν οἶμον ὀπίστερος ἐσμὸς ἑταίρων.
Οὐδὲ μὲν αὐτόθι μίμνεν ἐς ἤματα πυκνὰ θαμίζων.
Εγγύθι γὰρ τότε πάσχα, θυηπολίην δὲ γεραίρων,
Εὐαγέων ἀνέβαινεν ἐς ἕδρανον Ιεροσολύμων,
Σὺν πινυτοῖς ἑτάροισι. θεοκλήτῳ δ' ἐνὶ νηῷ
Εὐκεράοις βόας εὗρε, καὶ εἰροτόκων στίχα μήλων,
Καὶ στικτὰς μελέεσσι πελειάδας. ἑζόμενον δὲ
Κερμοδότην χορὸν εὗρε φιλοπλούτοιο τραπέζης,
Καὶ πολὺν ἐσμὸν ὅπωπε φιλέμπορον ὑψόθι θώκων,
Ωνιον ὄλβον ἔχοντα. καὶ ἐν παλάμῃσιν ἑλίξας
Σύμπλοκον ἐκ σχοίνοιο νόθην ποίησεν ἱμάσθλην,
Καὶ βοέην ἀγέλην διήλασε, καὶ στίχα μήλων,
Νόσφι δόμου θυόεντος. ἐπασσυτέρην δὲ κυλίνδων,
Κύμβαχον ἠκόντιζε μετάτροπον ἔμπορον ἕδρην
Εξ ἱεροῦ δαπέδοιο. κυβιστητῆρι δὲ παλμῷ
Εξέχεε χθονὶ κέρμα πολυστρέπτοιο τραπέζης.
Ανδρεὶ δὲ πωλήσκοντι πελειάδας ἴαχε φωνήν,
Ταῦτα μεταστήσασθε λιθώδεος ἔκτοθι νηοῦ,
Μηδὲ φιλοκτεάνοιο νόου βεβαρηότες οἴστρῳ,
Εμπορίης δόμον ἁγνὸν ἐμοῦ τελέσητε τοκῆος.
Εὐχῆς γὰρ τόδε δῶμα. Καὶ ἐμνήσαντο μαθηταὶ

Ὅτι θεοπνεύστῳ κεχαραγμένον ἔπλετο βίβλῳ,
Ζῆλος ἐμὸς ζαθέοιο θεοῦ καταδαίνυται οἴκου.
Καί οἱ ἀπειλήτειραν ἀνήρυγε λαὸς ἰωὴν,
Ποῖα παρ' Ἑβραίοις ἑτερότροπα σήματα δείξεις,
Ὅτι σὺ ταῦτα τέλεσσας; Ἀμιλλητῆρι δὲ λαῷ
Θαμβαλέην ἄγνωστον ἄναξ ἠρεύγετο φωνὴν,
Λύσατε τοῦτο μέλαθρον, ἐγὼ δέ μιν αὐτὸς ἐγείρω
Ἤμασιν ἐν τρισσοῖσιν. Ἐπεφθέγξαντο δὲ λαοὶ,
Ὃν Σολομὼν ποίησε λίθων ἑτερόχροϊ κόσμῳ,
Εἰς δολιχὴν βαθμῖδα παλινδίνητον ὑφαίνων
Ἓξ καὶ τεσσαράκοντα φιλοκτίστων ἐνιαυτῶν,
Κτίσμασιν ὁπλοτέροισι παλίλλυτον οἶκον ἐγείρῃς
Τοσσατίην μετὰ νύσσαν ἐπὶ τριτάτης δρόμον ἠοῦς;
Κεῖνος νηὸν ἔειπεν ἑοῦ χροὸς, ὅν τινι μύθῳ
Φρικτῷ Χριστὸς ἔμελλεν ἐπὶ τρίτον ἦμαρ ἐγείρειν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ μετὰ κόλπον ἀνοστήτοιο βερέθρου
Νόστιμος ἐξ ἀΐδαο πάλιν ζωῷ τινι πότμῳ
Ἀρχαίην παλίνορσον ἑὴν ἀνεδύσατο τιμὴν
Οὐρανίην, τότε μοῦνον ἀνεμνήσαντο μαθηταὶ,
Ὅτι δόμον δέμας εἶπε. Θεογλώσσοιο δὲ βίβλου
Θεῖον ἐπιστώσαντο λόγον, πείθοντό τε μύθῳ,
Ἰησοῦς ὃν ἔειπε. Θεοῦ μήτῳ δ' ἐπὶ νηῷ
Ἄγχις ἐὼν, καὶ ἔδεθλα διέστιχεν Ἱεροσολύμων,
Εὐάζων ἐπὶ Πάσχα· καὶ ἀρνοφάγων ἱερήων
Ὄργια μυστιπόλευε φιλόκροτα θυιὰς ἑορτή.
Πολλοὶ λάτριν ἄπιστον ἐπετρέψαντο θυέλλαις,
Χριστοῦ πίστιν ἔχοντες ἐς οὔνομα. πειθομένοις δὲ
Ἀνδράσιν οὐ πίστευεν ἑὸν νόον. οὐ γὰρ ἀκούειν
Ἄλλου φθεγγομένοιο νόθης ἐπεδεύετο φωνῆς,
Ὄφρα μάθῃ νόον ἀνδρὸς ἀμάρτυρον. ἔργα δὲ φωτῶν
Ἤιδεεν αὐτοδίδακτος, ὅσα φρενὸς ἔνδοθεν ἀνὴρ
Εἶχεν, ἀκηρύκτῳ κεκαλυμμένα φάρεϊ σιγῆς.

Quòd diuinitus inſpirato ſignatum erat libro,
Zelus me diuinæ tuæ comedit domus.
Et ipſi minatricem eructauit populus vocem,
Qualia apud Hebræos varia ſigna oſtendes
Quòd tu hæc perfeciſti? Contentioſo autem populo
Admirandam incognitam rex eructauit vocem.
Soluite hanc domum, ego verò ipſam erigam
Diebus in tribus. Reſpondit autem populus,
Quam Salomon fecit lapidum vario ornatu,
In longum initium reuerſam texens
Sex & quadraginta ædificationis cupidorum annorum,
Ædificijs poſterioribus rurſus ſolutam domum erigeres
Tantam poſt metam, poſt tertiæ curſum auroræ?
Ille templum dixit ſui corporis, quòd quodam ſermone
Horrido Chriſtus erat poſt tertium diem reſuſcitaturus.
Sed quando ſanè poſt ſinum irregradi barathri
Redux ex inferis rurſus viuente quodam fato
Veterem reciprocum ſuum reſumpſit honorem
Cœleſtem, tunc ſolùm recordati ſunt diſcipuli
Quòd domum corpus dixiſſet: deiloqui autem libri
Diuinum confirmarunt ſermonem, & crediderunt verbo
Ieſus quod dixit. Diuinitus autem ædificato in templo
Vſque erat, & ſedilia tranſiuit Hieroſolymorum,
Celebrans adhuc Paſcha: & agniuororum ſacerdotum
Myſteria tractabat plauſibilia ſolenne feſtum,
Multi [tum] rabiem incredulam commiſerunt ventis,
Chriſti fidem habentes in nomen. Credentibus verò
Viris non confidit ſuum animum. non enim audire
Alterius loquentis ſpuriam indigebat vocem,
Vt diſceret animum viri ſine teſtimonio. opera autem virorum
Sciebat per ſe doctus, quæcunque intra mentem vir
Habebat, non prædicato occultata pallio ſilentij.

CAP. III.

Erat autem quidam ſacri generis luctinagorum Phariſæorum,
Princeps Iudæorum, locuples, iuſtus vir:
Nomen ei Nicodemus. expers teſtimonij hic viator
Ad Chriſtum noctu venit, cauto pede incedens,
Nocturnus in domum venit vbi lux [erat:] viro autem fideli
Ieſus enarrans baptiſmi diuinum ſplendorem,
Noctu apparentē Nicodemū ſuo exhilarauit verbo,
Et ipſi ſermonem dixit Deo credulus vir,
Rabbi variloque, deiloque, ſcimus aſpectu
Quòd Dei ductu magiſter veniſti mundi,
Humanæ vitæ adiutor. non poteſt enim
Mortalis homo hæc omnia varia miracula facere,
Quæ tu diuino perficis medicante verbo,
Niſi ei auxiliator mala depellens Deus fuerit.
Ieſus autem dixit obſcuro quodam verbo,
Niſi quis poſt ſtimulum fœtum perficientis partus
Mortalis vir natus fuerit iterum, cœli aulæ
Non poteſt homo ille habere æternum principatum.
Et miſcens Nicodemus eructauit cū admiratione vocē,
Quomodo poteſt poſt ſenectam vir, poſt albos crines,
Alium ſero perfectum habere partum generationis?
Num poteſt ſine patre fœtum augentem per ſinum
Matris antiquæ grauidum ventrem ſubiens
Leges videre genitrices reciproci partus?
Ieſus vero reſpondit, magiſtrum virum docens
Niſi quis puris corpus lauacris purgans
Spiritu ex ſancto & aqua, in vna ſanctione,
Recentius recipiat generatiuum non ſeminatum principium,
Expreſſam imitationem muliebris partus,
Non poteſt homo hic futuri cognoſcere

ΚΕΦ. Γ.

Ην δέ τις ἱερὸν αἷμα γεωπλανέων Φαρισαίων,
Αρχὸς Ιουδαίων, πολυλήιος, ἔννομος ἀνήρ.
Ουνομά οἱ Νικόδημος, ἀμάρτυρος οὗτος ὁδίτης
Χειρῷ νυκτὸς ἵκανε· φυλασσομένῳ ποδὶ βαίνων,
Εννυχος εἰς δόμον ἦλθεν, ὅπῃ φάος. αὐδεῖ δὲ πιστῷ
Ιησοῦν ἐνέπων βαπτίσματος ἔνθεον αἴγλην,
Νυκτιφανῆ Νικόδημον ἑῷ φαιδρύνατο μύθῳ.
Καί οἱ μῦθον ἔλεξε θεῷ πεθιώϊος ἀνήρ,
Ραββὶν ποικιλόμυθε, θεοφραδὲς, ἴδμεν ὀπωπαῖς
Οττι θεοῦ πομπῇσι διδάσκαλος ἵκεο κόσμῳ,
Ανδρομέου βιότοιο βοηθόος. οὐ δύναται γὰρ
Θνητὸς ἀνὴρ τάδε πάντα πολύτροπα θαύματα τεύχειν,
Οσσα σὺ θεσπεσίῳ τελέεις παιήονι μύθῳ,
Εἰ μή οἱ συνάεθλος ἀλεξίκακος θεὸς εἴη.
Ιησοῦς δ' ἀγόρευεν ἀσημάντῳ τινὶ μύθῳ,
Εἰ μή τις μετὰ κέντρα τελεσσιγόνοιο λοχείης
Θνητὸς ἀνὴρ τίκτοιτο τὸ δεύτερον, αἰθέρος αὐλῆς
Οὐ δύναται βροτὸς οὗτος ἔχειν αἰώνιον ἀρχήν.
Καὶ κρατέων Νικόδημος ἀνήρυγε θαύματι φωνήν,
Πῶς δύναται μετὰ γῆρας ἀνὴρ, μετὰ λευκάδα χαίτην,
Αλλην ὀψιτέλεστον ἔχειν ὠδῖνα γενέθλης;
Μὴ δύναται δίχα πατρὸς, ἀεξιτόκου διὰ κόλπου
Μητέρος ἀρχαίης ἐδνήμονα γαστέρα δύνων,
Θεσμὸν ἰδεῖν γονόεντα παλιννόστου τοκετοῖο;
Ιησοῦς δ' ἀπαμείπτο, διδάσκαλον ἄνδρα διδάσκων.
Εἰ μή τις καθαροῖσι δέμας λουτροῖσι καθαίρων
Πνεύματος ἐξ ἁγίοιο καὶ ὕδατος, ἓν ἐνὶ θεσμῷ,
Οπλοτέρην δέξοιτο γενέθλιον ἄσπορον ἀρχὴν,
Αντίτυπον μίμημα γυναικείου τοκετοῖο,
Οὐ δύναται βροτὸς οὗτος ἐπουρανίοιο νοῆσαι

Οὐρανίην αἰῶνος ἀτέρμονος ἥλικα τιμήν.
Καὶ γὰρ ὅπερ μερόπων χθονίη διεώσατο γαστήρ,
Σαρκὸς ἀπὸ βροτέης μορφούμενον, ἀνδρομέη σάρξ
Τοῦτο πέλει· τὸ δὲ θεῖον, ὅπερ καθαροῖο λοετροῦ.
Πνεύματος αὐτογόνοιο πέλει καθαροῖο λοετροῦ,
Πνεῦμα πέλει ζωαρκὲς ἀμαιεύτῳ τινὶ θεσμῷ,
Αὐτόματον βλάστημα παλιγγενέος τοκετοῖο.
Καὶ μὴ θάμβος ἔχοιτε θεοφραδέος περὶ μύθου,
Ὑμέας εἶπερ ἔειπον ὅτι χρέος ἐστὶ νοῆσαι
Ὕδατι πηκτουμένην ἑτέρην βλαστίδα γενέθλης.
Πνεῦμα παλινδίνητον ἀθηήτῳ τινὶ παλμῷ,
Οἶδε περιπνείειν ὅθι βούλεται. ἀγχιφανὴ δὲ
Φωνῆς ἠερίης θεοδινέα βόμβον ἀκούεις
Οὔασιν ὑμετέροις πεφορημένον· ἀλλὰ δαῆναι
Οὐ δύνασαι βλεφάροισι πόθεν ἔρχεται, ἢ πόσε βαίνει.
Οὕτω παντὸς ἔφυ τύπος ἀνέρος ἐκ πυρὸς ὑγροῦ
Πνεύματι πηκτουμένοιο, καὶ οὐ στροφάλιγγι κονίης.
Ἔννεπε· καὶ Νικόδημος ἀμείβετο, Ταῦτα γενέσθαι
Πῶς δύναται; Καὶ Χριστὸς ἀνήρυγε θέσκελον ὀμφήν,
Ἰσραὴλ σὺ μὲν ἐσσὶ διδάσκαλος, οὐ νοέεις δέ;
Ἀλλά σε ταῦτα λέληθεν, ἐμὴν δ᾽ οὐκ οἶδα μενοινήν;
Μάρτυρον ἐμπεδόμυθον ἀμὴν ἀμὴν πάλιν ἔστω,
Θεσπεσίης τόπερ ἴδμεν ἐτήτυμον ἔγκυον ὀμφῆς,
Φθεγγόμεθα, σπείροντες ἐς οὔατα δύσμαχα φωτῶν,
Χείλεσιν ἀπλανέεσσι, καὶ ὑμετέροισι τοκῆος,
Ὅσσα παρ᾽ ὑψιμέδοντος ἐμοὶ δεδάασιν ἀκουαί,
Μαρτυρίης κήρυκι διδάσκομεν ἴδμονι φωνῇ.
Ἡμετέρην δ᾽ ἀδίδακτος ἀκηλήτων νόος ἀνδρῶν
Πιστὴν μαρτυρίην οὐ δέχνυται, ἀπλανέων δέ.
Εἴ τινα μῦθον ἔειπον ἐπιχθονίων χάριν ἔργων,
Καὶ τόσον ὑμείων βαρυπειθέες εἰσὶν ἀκουαί,
Εἰ στρατιὴν σπερόεσσαν ἢ αἰθέρος ἔργα βοήσω,
Μᾶλλον ἀπειρήτοισι πόθεν πείθεσθε μενοιναῖς,

Cœleſtem ſeculi infiniti coætaneum honorem.
Etenim quod hominum terreſtris protruſit venter,
Carne ab humana formatum, humana caro
Hoc eſt: diuinum autem illud quod ex puro lauacro
Spiritus per ſe geniti eſt puri lauacri,
Spiritus eſt vitalis, obſtetrice carente quadam lege
Spontaneum germen regenerati partus.
Et non obſtupeſcatis deiloquum ob ſermonem,
Vos ſi dixi quòd neceſſe ſit percipere
Aqua notum aliud initium generationis.
Spiritus reuolutus inuiſibili quadam vibratione
Nouit perflare vbi vult, prope apparentem verò
Vocis aërea diuinitus motum ſonitum audis
Auribus veſtris delatum: ſed ſcire
Non potes palpebris vnde veniat vel quò vadat.
Sic omnis eſt typus viri ex igne humente
Cum ſpiritu procreati, & non vertigine pulueris.
Dixit: & Nicodemus reſpondit, Hæc fieri
Quomodo poſſunt? Et Chriſtus eructauit diuinã vocem,
In Iſraël tu quidem es doctor, neſcis autem?
Sed te hæc latent, meam verò non noſti mentem?
Teſtificans firmiloquum Amen Amen rurſus ſit,
Diuinæ quod ſcimus verum plenum vocis
Loquimur, ſeminantes in aures repugnantes virorum
Labijs non errantibus: & noſtro patre
Quæcunque ab altiregente meæ didicerunt aures,
Teſtimonij præcone docemus ſcienti voce:
Noſtrum autem indocilis intractabilium mens virorũ
Fidele teſtimonium non recipit. non errantium verò
Si quendam ſermonem dixi terreſtrium gratia operum,
Et adeo veſtræ tardæ ad credendum ſunt aures:
Si exercitum volantem vel cœli opera prædicauero,
Magis inexpertis vnde credetis animis,

Cæleſtis audientes inuiſibilis naturam materiæ?
Nunquam verò homo alius velocem pedem vibrans
Cæleſtium calcauit inacceſſum ambitum circulorum,
Niſi diuinus hic, qui immortalem ſuam formam
Cælitus deſcendit inconſuetam carne copulans,
Hominis ſolus filius, qui ſtellata in domo
Patrium ſolum habens, æternus in cælis habitat.
Et ſcopuloſi iuxta regionem deſerti ſicuti Moſes
Morſorum exaltauit ſerpentem corruptorem hominũ,
Lignoſæ habentem figuram effictam ſpinæ,
Sic membriuororum perficiens alleuamenta morborũ,
Et filius hominis mortalibus exaltabitur,
Soluentis dolorem ad imitationem ſerpentinæ figuræ:
Vt ipſum quicunque receperit mentis credula lege
Vitæ viros claros reddentem aſpiciat tranquillitatem,
Donec latam barbam habens voluitur firmum æuum.
Sic enim varium dilexit mundum errantem
Altiregens, ſceptritenens, quòd adiutorem hominum
Vnigenitũ Verbum filium dederit quadriiugo mundo,
Vt ipſum qui receperit, verſatiles mores immutans,
Fidem ad inconcuſſam voluntariam ceruicem flectens,
Vitæ cæleſtis æternum in cœtum veniat,
Habitans incorruptam domum in arboribus conſito Paradiſo.
Non enim Verbũ ſuum filium Deus pater dedit mundo,
Mundum vt iudicet ante tempus, ſed lapſam
Humanam vt omnem reſuſcitet generationem.
Qui igitur ipſum non errantis cordis placauerit lege,
Abiiciens aëreis incredulam rabiem ventis,
Rectam fidem habens, non iudicatur: ſi verò quis vir
Humanam in carnem mente captum oculum dirigens,
Audax aperuerit Deo repugnans os.
Vir iudicatus eſt hic: quia tardè credente animo

Οὐρανίης ἀΐοντες ἀθηήτου φύσιν ὕλης;
Οὔποτε γὰρ βροτὸς ἄλλος, ὑπηνέμιον πέδα πάλλων,
Οὐρανίων ἐπάτησεν ἀνέμβατον ἄντυγα κύκλων,
Εἰ μὴ θέσκελος οὗτος, ὃς ἀθανάτην ἰσομορφὴν
Οὐρανόθεν κατέβαινεν ἀήθεα σαρκὶ συνάπτων,
Ἀνθρώπου μόνος υἱός, ὃς ἀστερόεντι μελάθρῳ
Πάτριον οὖδας ἔχων, αἰώνιος αἰθέρα ναίει.
Καὶ σκοπιῆς παρὰ πέζαν ἐρημάδος οἷά τε Μωσῆς
Δακνομένων ὕψωσεν ὄφιν δηλήμονα φωτῶν,
Δουρατέης μεθέποντα τύπον ποιητὸν ἀκάνθης,
Οὕτω γυιοβόρων τελέων ἀλκτήρια νούσων,
Καὶ παῖς ἀνθρώποιο βροτοῖς ὑψούμενος ἔσται,
Λυσιπόνου μίμημα δρακοντείοιο προσώπου·
Ὄφρα μιν ὃς δέξαιτο νόῳ πειθήμονι θεσμῷ,
Ζωῆς κυδιανείρας ἐσαθρήσειε γαλήνην,
Εἰς ὅσον εὐρύγυρος ἑλίσσεται ἔμπεδος αἰών.
Οὕτω γὰρ πολύμορφον ἐφίλατο κόσμον ἀήτην
Ὑψιμέδων σκηπτοῦχος, ὅτι χραισμήτορα φωτῶν
Μουνογενῆ λόγον υἷα πόρεν τετράζυγι κόσμῳ,
Ὄφρα μιν ὃς δέξαιτο, μετάτροπον ἦθος ἀμείψας,
Πίστιν ἐς ἀστυφέλικτον ἑκούσιον αὐχένα κάμπτων,
Ζωῆς οὐρανίης αἰώνιον εἰς χρόνον ἥβην,
Ναίων ἄφθιτον οἶκον ἐν εὐδένδρῳ παραδεί-
σῳ.
Οὐ γὰρ ἑὸν λόγον υἷα πατὴρ θεὸς ὤπασε κόσμῳ,
Κόσμον ἵνα κρίνειε προώλειον, ἀλλὰ πεσοῦσαν
Ἀνδρομέην ἵνα πᾶσαν ἀναστήσειε γενέθλην.
Ὃς δέ μιν ἀπλανέος κραδίης μειλίξατο θεσμῷ
Ῥίψας ἠερίοισιν ἀπειθέα λύσσαν ἀήταις,
Ὀρθὴν πίστιν ἔχων, οὐ κρίνεται. εἰ δέ τις ἀνὴρ
Ἀνδρομέην ἐπὶ σάρκα νοοσφαλὲς ὄμμα τιταίνων,
Τολμηρὸς ἐπέτασσε θεημάχον αἰθερεῶνα,
Ἀνὴρ κέκριται οὗτος, ὅτι βραδυπειθέϊ θυμῷ

Οὔπω πίστιν ἔδεκτο, καὶ οὐ μετέθηκε μενοινὴν
Υἱέος ὑψίστοιο θεοῦ γνωτοῖο πιθήσας,
Τηλυγέτου βασιλῆος ἐς οὔνομα. δυσσεβέος δὲ
Κόσμου σύγγονος ἥδε πέλει κρίσις. οὐρανόθεν γὰρ
Εἰς χθόνα φέγγος ἵκανε· καὶ ἀσταθέων γένος ἀνδρῶν
Φέγγεος ἀστράπτοντος ἐφίλατο μᾶλλον ὀμίχλην.
Καὶ φάος ποθέουσιν ὅσον ζόφον. ἔργα γὰρ αὐ-
τῶν
Λοξὰ πέλει· καὶ πᾶς τις ἀνὴρ ἀθεμίστια ῥέζων,
Ἄξια νυκτὸς ἔχων, στυγέει φάος, οὔποτε βαίνει
Εἰς φάος ἀγχικέλευθος, ὅπως μὴ φέγγος ἐλέγξῃ
Ἔργα, τά περ τελέει κρυφίῃ κεκαλυμμένα σιγῇ.
Ὃς δὲ θεουδείῃσιν ἐτήτυμα πάντα φυλάσσει,
Ἵξεται αὐτοκέλευστος ὅπῃ φάος, ὄφρα φανείη
Ἔργα, τάπερ ποίησε θεοῦ τετελεσμένα βουλῇ.
Ἔννεπε, καὶ μετέπειτα πέδον Γαλιλαῖον ἐάσας,
Ἀγχὶν Ἰουδαίων ὑπεδύσατο κόλπον ἀρούρης.
Καὶ θεὸς αὐτόθι μίμνε σὺν αὐτοθέοισι μαθηταῖς,
Ναιετάων ἐθνεῖον ἐπαύλιον. ἀγχιπόρου δὲ
Γαίης αἰόλα φῦλα σοφῷ βαπτίζετο ῥείθρῳ,
Σμήχων ἀνδρομέης κραδίης ῥύπον. ἤδε καὶ αὐτὸς
Θεῖος Ἰωάννης θεοπειθέα λαὸν ἀλήτην
Ὕδατι βαπτίζων βαθυκύμονος ἐγγύθι Σαλήμ.
Κεῖθι γὰρ εὐρυπόροιο κυλινδομένου ποταμοῖο
Χεύμασιν ἀενάοις κυμαίνεται ἄφθονον ὕδωρ
Ἄρκιον εἰν ἑνὶ πᾶσιν. ἐκυκλώσαντο δὲ λαοὶ
Εὐσεβίης ἕνα φῶτα, καὶ ὀψινόῳ μετανοίῃ
Ἀμπλακίας νίπτοντες, ἐφαιδρύνοντο ῥεέθροις.
Οὔπω γὰρ διὰ λέκτρον ἀμερσιγάμου βασιλῆος
Οἶκον ἀειφρούρητον ἐδύσατο πομπὸν ὀλέθρου
Θεῖος ἀνὴρ βαρύδεσμος. Ἔρις δέ τις ἀμφὶ καθαρ-
μοῦ
Ἔπλετο μυστιπόλοισιν Ἰωάννου μαθηταῖς

Nondum fidem ſuſcepit, & non tranſmutauit ſententiã,
Filij altiſſimi Dei patris credens
Vnicè dilecti regis in nomen. impij autem
Mundi congenitum hoc eſt iudicium. cœlitus enim
In terram lumen venit: & inſtabilium genus hominum
Lumine fulgurante dilexit magis caliginem,
Et lumen non deſiderant quantum tenebras. opera enim ipſorum
Curua erant: & quicunque vir nefaria faciens
Digna nocte habens, odit lumen, nec vnquam venit
In lucem prope accedens, ne lumen redarguat
Opera quæ facit occulto tecta ſilentio.
Qui verò pietate vera omnia cuſtodit,
Veniet ſponte vbi lumen, vt manifeſtentur
Opera quæ fecit Dei perfecta voluntate.
Dixit, & deinceps campo Galilæo relicto
Sanctum Iudæorum ſubijt ſinum terræ,
Et Deus ibi manſit cum diuinis diſcipulis,
Habitans alienum domicilium: propinquæ verò
Terræ varias tribus ſapienti baptizabat fluxu,
Abſtergens ab humano corde ſordes. erat autem & ipſe
Diuinus Ioannes Deo credentem populum errantem
Aqua baptizans, profundi fluxus iuxta Salem.
Ibi enim vadoſi voluti fluminis
Fluxibus perpetuis fluctuabat larga aqua,
Sufficiens vna omnibus. circumdedit autem populus
Pietatis vnicum virum, & ſerò ſapiente pœnitentia
Errata lauantes purificabantur fluentis.
Nõdum enim propter thalamum nuptias violãtis regis
Domum ſemper cuſtoditam ſubijt ductricem exitij
Diuinus vir grauiter vinctus. Contentio verò quadam de purificatione
Erat ſacrificis Ioannis diſcipulis

Hebrais cum viris : concitato verò pede
Venerunt ad virum diuinum, demulſeruntque ſermone,
Tenui hirſuta indutum virum tunica,
Salutarium aquarum primarie præco,
Qui erat tecum trans fluminis fluxus,
Quem tu ex Deo natum ſapienti confirmaſti verbo,
Hic habens imitationem tui puri lauacri,
Baptizabat multo magis, & concordi vero animo
Promiſcui nubis in modum omnes feſtinant ciues,
Cupientes illius conſequi diuinum lauacrum.
Et ipſis ſermonem alternantibus verax dixit vir,
Nihil capere poteſt aliquis cœleſtibus è finibus
Niſi hoc munus diuinitus donatum fuerit.
Vos teſtes eſtis ſcientes, quando populo
Apertè dixi meam veram vocem,
Chriſtus rex non ſum, vitam ſeruans: ſed me illius
Altiregens præmiſit Deus ducem viæ.
Sponſam qui habet, eſt ſponſus: propè apparens verò
Ipſo loquente, & ſtans & audiens,
Auribus oblectatis recipiens conſuetam vocem,
Gaudio fidus amicus exultat. noſtra verò
Delectatio perfecta eſt valde optanda. nubibus vicinam enim
Illum ſemper neceſſe eſt habere recreſcentem gloriam
Tanquam Deum, immortalem: me autem hominem eſt neceſſe
Minores menſuras ferre, quia minoris ſum generationis.
Hic qui ab alto venit cœleſtibus è finibus,
Supra omnes altè inceſſit: qui verò terræ ſanguinẽ fert,
Loquens terræ opera, eſt terreſtris vir:
Qui verò ab æthereo Deum recipiente venit ſinu,
Loquitur cœlitus quod audiuit, neque aliquis ipſius
Teſtimonium diuinum recipit: qui verò vir

Egregiè

Ἑβραίου μετὰ φωτός. ἐπειγομένῳ δὲ πεδίλῳ
Ἦλθον ἐς αἰθέρα θεῖον· ἐμειλίξαντο δὲ μύθῳ,
Λεπτοφυεῖ λασίῳ πεπυκασμένον ἀνέρα χιτῶνι,
Ῥαββὶν, ἀλεξικάκων ὑδάτων πρωτόθροε κήρυξ,
Ὅστις ἔην μετὰ σεῖο πέρην ποταμοῖο ῥοάων,
Ὃν σὺ θεοῦ γεγαῶτα σοφῷ πιστώσαο μύθῳ,
Οὗτος ἔχων μίμημα τεοῦ καθαροῖο λοετροῦ,
Βαπτίζει πολὺ μᾶλλον. ὁμοζήλῳ δὲ μενοινῇ
Συμμιγέες νεφεληδὸν ὅλοι σπεύδουσι πολῖται,
Ἱέμενοι κείνοιο τυχεῖν θείοιο λοετροῦ.
Καί σφιν ἀμειβομένοισιν ἐτήτυμος ἔννεπεν ἀνήρ,
Οὐδὲν ἑλεῖν δύναταί τις ἐπουρανίων ἀπὸ κόλπων,
Εἰ μὴ τοῦτο γέρας θεόθεν κεχαρισμένον εἴη.
Ὑμεῖς μάρτυρές ἐστε δαήμονες, ὁππότε λαοῖς
Ἀμφαδίην ἀγόρευον ἐμὴν ἀψευδέα φωνὴν,
Χριστὸς ἄναξ οὐκ εἰμὶ, βιοσσόος, ἀλλά με κείνου
Ὑψιμέδων προέηκε θεὸς πομπῆα κελεύθου.
Νύμφην ὅστις ἔχει, πέλε νυμφίος· ἀγχιφανὴς δὲ
Κείνου φθεγγομένοιο, καὶ ἱστάμενος, καὶ ἀκούων,
Οὔασι θελγομένοισι δεδεγμένος ἡδέα φωνὴν,
Χάρματι πιστὸς ἑταῖρος ἀγάλλεται. ἡμετέρη δὲ
Τερπωλὴ τετέλεστο πολύλλιτος. ἀγχινεφῆ
μὲν
Κεῖνον ἀεὶ χρέος ἐστὶν ἔχειν παλιναυξέα τιμὴν,
Ὡς θεὸν, ἀθανάτην· ἐμὲ δὲ βροτὸν ἐστὶν ἀνάγ-
κη
Ἥσσονα μέτρα φέρειν, ὅτι μείονός εἰμι γενέθλης.
Οὗτος ὃς ὑψόθεν ἦλθεν ἐπουρανίων ἀπὸ κόλπων,
Πάντων ὕψι βέβηκεν· ὁ δὲ χθονὸς αἷμα κομίζων,
Φθεγγόμενος χθονὸς ἔργα, πέλει γαιήιος ἀνήρ.
Ὃς δὲ δι' αἰθερίης θεοδέγμονος ἵκετο κόλπου,
Φθέγγεται οὐρανόθεν τόπερ ἔκλυεν, οὐδέ τις αὐτοῦ
Μαρτυρίην ζαθέην ἀποδέχνυται· ὃς δέ οἱ αἴνης

Μάρτυρα μῦθον ἔδεκτο θεηγόρου αἰθερεῶνος,
Ἀψευδὴς βροτὸς οὗτος ἑῷ σφραγίσατο μύθῳ
Ὅττι θεὸς πέλε μοῦνος ἐτήτυμος. οὐρανόθεν γὰρ
Οὗτος ὃν εἰς χθόνα πέμψε θεὸς χρεισμήτορα κόσμου,
Πατρῴης σοφίης αὐτόσσυτον ὄμβρον ἰάλλει.
Οὐ γὰρ μέτρα λόγοιο φέρει λόγος, ἀλλά οἱ
αἰεὶ
Μουνογενεῖ πνεῦμα δίδωσιν ἀειλιβέος ῥόον ὀμφῆς.
Ὑψιμέδων δ' ἑὸν υἷα θεὸς γενέτης ἀγαπάζει,
Καί οἱ πάντα φέρειν παλάμῃ πόρεν. ὃς δέ κεν εἴη
Ηθεσιν ἀπλανέεσσιν ἀκαμπέα πίστιν ἀέξων,
Ζωὴν ὄψεται οὗτος, ἔχων ὀψίνοον τιμὴν,
Σύγχρονον αἰῶνος παλιναυξέος. ὃς δέ κεν αὐτῷ
Παιδὶ θεοῦ ζώοντος ἀγλωσσέων ἀπιθήσῃ,
Ερχεται ὑψίστοιο θεοῦ τιμηορὸς ὀργὴ,
Αφρονα μαστίζουσα.

ΚΕΦ. Δ.

Καὶ ὁππότε κοίρανος ἔγνω
Ὅττι θεοπνεύστων βαρυκάρδιος ἀμφὶ λοετρῶν
Δισμαχος ἑσμὸς ἄκουσε βαρυζήλων Φαρισαίων,
Ιησοῦς ὅτι φῶτας ἀήμονας εἰς φάος ἕλκων,
Υδατι βαπτίζει, καὶ πλείονας ἔχει μαθητὰς
Ηπερ Ιωάννης (καὶ ἐτήτυμος οὐ πέλε φήμη.
Οὐ γὰρ ἄναξ βάπτιζεν ἐν ὕδασιν, ἀλλὰ μαθηταὶ)
Κάλλιπεν ὑψιθέμεθλον Ιουδαίων πέδον ἀν-
δρῶν,
Καὶ πάλιν ἐς πέδον ἦλθε φιλοσόργων Γαλιλαίων,
Φεύγων λύσσαν ἄπιστον ἀκηλήτων Φαρισαίων.
Καί μιν ἔτι χρέος εἷλε δι' εὐόδρου Σαμαρείης,
Γαίης μεσσατίης ὁμοτέρμονα πέζαν ὁδεύειν·
Καὶ ποδὸς ἀμβροσίοιο μεσημβρινὸν ἴχνος ἐπείγων,
Ες πόλιν ἀρχαίην Σαμαρείτιδος ἵκετο γαίης,
Σιχὰρ ἐς εὐπύργωτον, ὅπῃ φυτοεργὸς Ιακὼβ

Teſtificantem ſermonem ſuſcepit deiloqui oris,
Verax homo hic ſuo obſignauit verbo
Quòd Deus eſt ſolus verus. cœlitus enim
Hic quem in terram miſit Deus opitulatorem mundi,
Paternæ ſapientiæ per ſe motum imbrem tribuit.
Non enim menſuram ſapientiæ fert Verbum, ſed ei ſemper
Soli ſpiritus dat perennis fluxum vocis,
Altiregens ſanè ſuum filium Deus pater diligit,
Et ei omnia ferre manu dedit. quicunque ergo fuerit
Moribus non errantibus firmam fidem augens,
Vitam videbit hic, habens ſublimem honorem
Coæuum ſeculo recreſcenti: qui verò vir
Filio Dei viui ſuperbiens non crediderit,
Venit altiſſimi Dei vltrix ira
Inſipientem crucians.

CAP. IIII.

Et quum dominus cognouit
Diuinitus inſpiratis vecordem de lauacris
Præfractum cœtum audiſſe inuidorum Phariſæorum,
Ieſus quòd viros errantes in lucem trahens
Aqua baptizaret, & plures haberet diſcipulos
Quàm Ioannes (& vera non erat fama:
Non enim Rex baptizabat aqua, ſed diſcipuli)
Reliquit alta habens fundamenta Iudæorum ſolum virorum,
Et rurſus in campum venit beneuolorum Galilæorum.
Fugiens rabiem incredulam intractabiliũ Phariſæorum.
Et ipſum inſuper neceſſitas cepit per aquoſam Samariã,
Terra media conterminam regionem ambulare:
Et pedis diuini meridianum veſtigium vrgens,
In ciuitatem veterem Samaritana venit terra,
Sichar in altè extructam: vbi plantator Iacob

Vinetum habebat, & filio dedit Ioſeph,
Fons vbi profundi ſinus, vnde quondam diuinus Iacob
Poſtquã rupit humida fundamenta depreſſarũ cauitatũ
Putei limoſi eduxit profundam aquam.
Ibi verò à longinqua quieſcens via
Chriſtus itineribus feſſus, quieuit à labore,
Sedens iuxta regionem, vbi terreſtrem per ſinum
Humidũ aquam ciuibus vrbi vicinus ſcaturiebat fons.
Sexta verò velox percurrit ſitibunda hora,
Vbi mulier Samaritana ſublatam in ſinu
Conſuetam ſitulam habens, acceſſit vicinum fontem,
Et ab ipſa rex aquarum è ſitula petebat aquam,
Age mulier Samaritana, tuam qui adij patriam,
Da mihi ſitienti bibere hoſpitalem aquam.
Sedebat enim tunc ſolus. nam meridianam ad lineam
Cœlum inequitans videns cibandi tempus
In ciuitatem vicinam aſcendit cœtus ſociorum.
Interrogans autem dixit mulier ſciſcitante verbo,
Quomodo à muliere Samaritana ſciente voce
E manu incautus inconſueta poſtulaſti aquam,
Patrium Hebræorum vitatum ſanguinem ferens?
Quæ ſocietas eſt Samaritanæ & tuo generi,
Vt bibas à me? &, ſi tua lex prohibet,
Celebrato ore Iudæum te vocabo.
Non enim Iudæi alijs mixti communi lege
In victu inuicem conuerſabantur & Samaritani.
Et ei Chriſtus dixit obſcuro quodam ſermone,
Si noſſes altiſſimi Dei gratiam, ſi donum ſcires,
Et quis eſſet qui dixit, Terreſtri ex fonte
Da mihi ſitienti bibere temporalem aquam,
Ipſa prompto animo æternam petiiſſes ab ipſo
Viuam aquam, & hũc ſapientem potum poſſet præbere.
Dixit autem non intelligens mulier viuificãtem aquam,

Αμπελόεν πέδον εἶχε, καὶ υἱέϊ δῶκεν Ιωσήφ,
Πηγὴ ὅπη βαθύκολπος, ὅθεν ποτὲ θεῖος Ιακὼβ
Ρήξας ὑγρὰ θέμεθλα πεδοσκαφέων κενεώνων,
Φρείατος ἰλυόεντος ἀνήγαγε νέρτερον ὕδωρ.
Κεῖθι δὲ, τηλεπόροιο πεπαυμένος ἀτραπιτοῖο
Χριστὸς, ὁδοιπορίῃσι καμὼν, ἀμπαύσατο μόχθου,
Εζόμενος παρὰ πέζαν, ὅπῃ χθονίῃ διὰ κόλπου
Τρηχὸν ὕδωρ ναέταις ἀγχίπτολις ἔβλυε πηγή.
Εκτη δὲ προρέουσα διέτρεχε δίψιος ὥρη,
Ενθα γυνὴ Σαμαρεῖτις ἀειρομένην διὰ κόλπου
Ηθάδα κάλπιν ἔχουσα, μετήϊε γείτονα πηγήν.
Καί μιν ἄναξ ὑδάτων ἀπὸ κάλπιδος ᾔτεεν ὕδωρ,
Δεῦρο γύναι Σαμαρεῖτι, τεῆς ἐπιβήτορι πάτρης
Δός μοι διψαλέοντι πιεῖν ξεινήϊον ὕδωρ.
Εζετο γὰρ τότε μοῦνος, ἐπεὶ μεσάτῃ παρὰ νύσσῃ
Οὐρανὸν ἱππεύουσαν ἰδὼν ἐπιδόρπιον ὥρην,
Εἰς πόλιν ἀγχικέλευθον ἀνήϊεν ἑσμὸς ἑταίρων.
Εἰρομένῳ δ᾽ ἀγόρευε γυνὴ φιλοπευθέϊ μύθῳ,
Πῶς παρὰ θηλυτέρης Σαμαρείτιδος ἴδμονι φωνῇ
Εκ παλάμης ἀφύλακτος, ἀνήθεος, ᾔτεες ὕδωρ,
Πάτριον Εβραίων πεφυλαγμένον αἷμα κομίζων;
Ποῖον ξυνὸν ἔην Σαμαρείτιδι καὶ σέο φύτλῃ,
Οφρα πίῃς παρ᾽ ἐμεῖο; καὶ εἰ σέο θεσμὸς ἐρύκει,
Αζομένοις στομάτεσσιν Ιουδαῖόν σε καλέσσω.
Οὐ γὰρ Ιουδαῖοι μεγάλης ξυνήονι θεσμῷ
Ες βίον ἀλλήλοισιν ὁμίλεον, ἢ Σαμαρεῖται.
Καί οἱ Χριστὸς ἔειπεν ἀσημάντῳ τινὶ μύθῳ,
Εἰ μάθες ὑψίστοιο θεοῦ χάριν, εἰ δόσιν ἔγνως,
Καὶ τίς ἔην ὃς ἔειπεν, Επιχθονίης ἀπὸ πηγῆς
Δός μοι δίψαν ἔχοντι πιεῖν μινυώριον ὕδωρ,
Αὐτὴ προφρονέως αἰώνιον ᾔτεες αὐτὸν
Ζωὸν ὕδωρ, καὶ τοῦτο σοφὸν ποτὸν εἶχεν ὀπάσσαι.
Εἶπε δὲ μὴ νοέουσα γυνὴ φυσίζοον ὕδωρ,

Ὦ ἄνα, θάμβος ἔχει με. σὺ γὰρ τροχοειδέϊ κύκλῳ
Οὐ κάδον ἑλκυστῆρα φέρεις, οὐ σχοῖνον ἀείρεις,
Ὄφρα βυθῷ χαλάσειας ὑποβρυχίων ἀπὸ κόλπων,
Χερσὶν ἀμοιβαίῃσιν ἄγων μετανάστιον ὕδωρ·
Καὶ φρέαρ ἐστὶ βάθιστον· ἀπὸ χθονίοιο δὲ κόλπου
Τοῦτο πόθεν ζείδωρον ἀφυσσάμενος ξένον ὕδωρ,
Αὐτὸς ἔχεις ποτὸν ἄλλο; μὴ ἀφνειότερος Ἰακὼβ
Μείζων ἡμετέροιο πέλεις ζαθέοιο τοκῆος;
Ὃς φρέαρ ὤπασε τοῦτο γέρας Σαμαρίτιδι γαίῃ,
Καὶ πίεν ἐξ αὐτοῖο τεθρεπτῆρες, ὄρκιον ὕδωρ,
Αὐτὸς ἐμοῦ καὶ παῖδες, ὀρεσσινόμων τε γενέθλη,
Τετραπόδων τε φάλαγγες, Ἀνεγρομένην δὲ γυναῖκα
Ἰησοῦς ἐδίδαξεν, ἀπ' ἀχλύος εἰς φάος ἕλκων,
Ὃς πίεται χθονίων λαγόνων μινυώριον ὕδωρ
Πίδακος, ἢ γλυκὺ νᾶμα χαμαιρρόθοιο ποταμοῖο,
Διψήσει παλίνορσος· ὅσῳ δέ οἱ ἐγγυαλίξω,
Οὔποτε διψήσειε πιὼν αἰώνιον ὕδωρ,
Ἀλλά οἱ ἐν πραπίδεσσι μένει ῥόος ἔμφρονι παλμῷ,
Ἀλλόμενον νοεροῖο βυθοῦ θεοδινέϊ ῥιπῇ
Πυγῆς ἐνδομύχοιο παλιμφυὲς ἔμπεδον ὕδωρ,
Ζωῆς ἀενάοιο, καὶ οὐ χθονίου ποταμοῖο.
Ἰησοῦν δ' ἱκέτευε γυνὴ πειθήμονι φωνῇ,
Δός μοι κοίρανε τοῦτο πιεῖν βιοτήσιον ὕδωρ,
Πίδακος οὐδαίης ἀλλότριον, ὄφρα πιοῦσα,
Μήποτε διψήσω, καὶ μηκέτι δεῦρο περήσω,
Ἐκβυθίων λαγόνων ἀφύξειν βεβιημένον ὕδωρ.
Εἶπε, καὶ ἀγκυλόμητιν ἀμοιβαίῳ τινὶ μύθῳ
Ἰησοῦς πολύανδρον ἐπειρήτιζε γυναῖκα,
Ἔρχεο, καὶ κίκλησκε τεὸν πόσιν. ἐκ πόλιος δὲ
Σπεῦδε ποσὶν ταχινοῖσι τὸ δεύτερον ἐνθάδε βαίνειν.
Εἶπε· καὶ ἀγνώσσουσα πολυσπερέων περὶ λέκτρων,
Ψευδομένη Σαμαρεῖτις ἐπήτυμον ἴαχε φωνὴν,
Ἡ πόσιν οὐ μεθέπουσα, πόθεν πόσιν εἰς ἓν καλέσσω;

O Rex, ſtupor tenet me. tu enim rotundo circulo
Non cadum tractorem fers, non funem tollis,
Vt in profundum demittas, ſubriguis è ſinibus
Manibus alternantibus ducens alienigenam aquam:
Et puteus eſt profundiſſimus. ex terreſtri autem ſinu
Hanc vnde vitalem hauriens peregrinam aquam:
Ipſe habes potum alium? num mares filios habente Iacob
Maior noſtro es diuino patre?
Qui puteum præbuit hunc munus Samaritanæ terræ,
Et bibit ex ipſo in ſolo nutritam fœdere ſancitam aquã
Ipſe, ſimul & liberi & montanorum generatio,
Quadrupedúmque greges? Excitatam autem mulierem
Ieſus docuit, ex caligine in lucem trahens,
Qui bibit ex terreſtrium cauitatum temporalem aquã
Scaturiginis, vel dulcem aquam è terra geniti fluuij,
Sitiet rurſus: quam verò ei præbuero
Nunquam ſitiet bibens cœleſtem aquam:
Sed ei in præcordijs manebit fluxus prudenti ſaltu
Saliens ex intelligenti profunditate diuino impetu
Fontis intus latentis rurſus naſcens firma aqua,
Vitæ æternæ, & non terreſtris fluminis.
Ieſum autem rogauit mulier credula voce,
Da mihi domine hanc ad bibendum vitalem aquam,
A ſcaturigine terreſtri diuerſam, vt bibens
Nunquam ſitiam, & non amplius huc veniam
Ex profundis cauitatibus haurire coactam aquam.
Dixit, & verſutam reſponſiuo quodam ſermone
Ieſus multos viros habentem tentauit mulierem,
Veni & voca tuum maritum: ex ciuitate autem
Feſtina pedibus celeribus iterum huc venire.
Dixit, & ignorans multi feminis de thalamis
Mentiens Samaritana veram ſonuit vocem,
Quæ maritum non habeo, vnde maritum ad te vocabo?

Non enim habeo charum virum. Deus autem redarguit mulierem,
Noui mulier poſt quinque ſpuriũ tuum ſextum maritũ.
Quinque enim habuiſti viros, alternatim vnum poſt alium:
Et nunc quem habes, non legitimus eſt maritus,
Hoc mihi verè dixiſti. Stupens verò
Vilis Samaritana reſpondit muliebri voce,
Domine, cognoſco te deiloquum virum prophetam,
Noſtri quidem aſcendentes in montes hoſce patres
Ceruicem flexerunt multum fumantem apud petram,
Et Deum puris placarunt ſacrificijs:
Vos verò congruentem alium ſub cacumine Hieroſolymorum
Locum dixiſtis, curæ exiſtentem diuinæ voluntati,
Vbi Deo neceſſe ſit diuinitus extructam apud aram,
Teſtem ſupplicationis curuatam ceruicem flectere,
Prono capite procumbentes. Rex autem reſpondit ſermone,
Crede meo Samaritana mulier infallibili verbo,
Quòd noua vita miniſtrans venit hora,
Pietatis deductrix, quando non amplius myſtica arte
Montis veſtri diuinam apud aram,
Neque latorum ſcopulorum ſub tempe Hieroſolymorũ
Sanguine taurino cornibus tractam facietis libationem,
Supplex inclinantes ſuffultum genu ad petram.
Vos quidem cordis errantis diuerſa lege,
Quem mente non ſciuiſtis, honoratis tantùm auditione,
Imitatricem perficientes veri imaginem ſermonis:
Nos verò puris accendimus myſteria aris,
Sacrifica quod ſcimus ouantes voce,
Et Deum per ſe genitum celebramus prudenti ſermone.
Sed ſapientibus feſtis ſacrificans venit hora,

Οὐ γὰρ ἔχω φίλον ἄνδρα. Θεὸς δ' ἤλεγξε γυναῖκα,
Οἶδα γύναι μετὰ πέντε νόθον τεὸν ἕκτον ἀκοίτην.
Πέντε γὰρ ἔλλαχες ἄνδρας, ἀμοιβαδὸν ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ·
Καὶ νῦν ὃν μεθέπεις, οὐ γνήσιός ἐστιν ἀκοίτης·
Τοῦτό μοι ἀτρεκέως μυθήσαο. Θαμβαλέη δὲ
Οὐτιδανὴ Σαμαρεῖτις ἀμείβετο θήλεϊ φωνῇ,
Κοίρανε, γινώσκω σε θεηγόρον ἄνδρα προφήτην.
Ἡμείων δ' ἀνιόντες ἐς οὔρεα ταῦτα τοκῆες,
Αὐχένα δοχμώσαντο πολυκνίσσῳ παρὰ πέτρῃ,
Καὶ θεὸν εὐαγέεσσιν ἐμειλίξαντο θυηλαῖς.
Ὑμεῖς δ' ἄρθμιον ἄλλον ὑπὸ κλέτας Ἱεροσολύμων
Χῶρον ἐμυθήσασθε, μεμηλότα θέσπιδι βουλῇ,
Ἧχι θεῷ χρέος ἐστὶ θεοδμήτῳ παρὰ βωμῷ
Μάρτυρον ἱκεσίης κυρτούμενον αὐχένα κάμπτειν,
Κύμβαχον ὀκλάζοντας. Ἄναξ δ' ἠμείβετο μύθῳ,
Πείθεό μευ Σαμαρεῖτι γύναι νημερτέϊ μύθῳ,
Ὅττι νέου βιότοιο διάκτορος ἔρχεται ὥρη,
Εὐσεβίης ὀχετηγὸς, ὅτ' οὐκέτι μύστιδι τέχνῃ
Οὔρεος ὑμετέροιο θεοκλήτῳ παρὰ βωμῷ,
Οὐδὲ πανυσκοπέλων ὑπὸ τέμπεσιν Ἱεροσολύμων
Αἵματι ταυρείῳ κεραηκέα ῥέξετε λοιβὴν,
Ἱκέσιον κλίνοντες ἐρειδόμενον γόνυ πέτρῃ.
Ὑμεῖς μὲν κραδίης σφαλερῆς ἑτερήκεϊ θεσμῷ,
Ὃν φρεσὶν οὐκ ἐδάητε, γεραίρετε μοῦνον ἀκουῇ,
Μιμηλὴν τελέοντες ἀληθέος εἰκόνα μύ[illegible]
Ἡμεῖς δ' εὐαγέεσσιν ἀνάπτομεν ὄργια βωμοῖς,
Μυστιπόλῳ τὸ γὰρ ἴσμεν ἀνευάζοντες ἰωῇ,
Καὶ θεὸν αὐτογένεθλον ἀείδομεν ἔμφρονι μύθῳ.
Ἀλλὰ σοφαῖς τελετῇσι θεηπόλος ἔρχεται ὥρη,

Καὶ νῦν ἄγχι βέβηκεν, ἀληθέες ὁππότε μύσται
Ζωὸν ἀποκλινέεσσι λιτήσιον αὐχένα γαίῃ,
Αὐχένα δοχμωθέντα καθελκομένοιο καρήνου
Πάντες ἀληθείῃ καὶ πνεύματι. μυστιπόλους γὰρ
Τοίους ὑψιμέδων ἐθέλει θεὸς, οἵ τινες αὐτῷ
Ἀκροπαγῆ κάμπτουσι πωλυήρεα γούνατα γαίῃ,
Πνεύματι θεσπεσίῳ, καὶ ἀληθεῖ μάρτυρι φωνῇ,
Ἐν δαπέδῳ πρηνηδὸν ἐρειδομένοιο μετώπου.
Πνεῦμα θεὸς νημερτὲς, ὅθεν χρεῖος ἀνέρας ἕλκει,
Ἀτρεκίην καὶ πνεῦμα μιῇ κεράσαντας ῥοπῇ,
Ἀενάου κόσμοιο θεὸν φυτῆρα γεραίρειν.
Εἶπε· καὶ ἀγνώσσουσα γυνὴ, μαντώδεϊ φωνῇ
Χριστῷ Χριστὸν ἔλεξεν· ἀοσσητῆρα δὲ κόσμου
Ὀψὲ μολεῖν ἀγόρευε, τὸν ἐγγύθεν εἶχε μολόντα.
Κοίρανε, θεσμοφόρων πατέρων ἐδάημεν ἀκουῇ,
Μεσσίας ὅτι θεῖος ἐλεύσεται, ὅν τινα λαοὶ
Χριστὸν ἐφημίξαντο· καὶ ὁππότε κεῖνος ἱκάνῃ,
Ἡμέας ἀγνώσσοντας ἐτήτυμα πάντα διδάξει.
Εἶπε γυνή· καὶ Χριστὸς ἀμείβετο μάρτυρι μύθῳ,
Δάκτυλον αὐτοβόητον ἀναυδέϊ ῥινὶ πελάσσας,
Χριστὸς ὁ σοὶ λαλέων αὐτὸς πέλω· ἀγχιφανῆ δὲ
Ὄμμασι παπταίνεις με, τὸν οὔασιν αἰὲν ἀκούεις,
Χριστὸς ἐγὼ γενόμην, οὐ δεύτερος ἄλλος ἱκάνει.
Οὐδέ μιν εἴρετο Πέτρος, ἅτε θρασύς· οὐδέ τις αὐτὸν
Τολμήσας ἔρεινε, Τί δίζεται; ἢ τί μετ᾽ αὐτῆς
Φθέγγεται; Ὠκυτέρῳ δὲ διαστείχουσα πεδίλῳ,
Κάλπιν ἀπορρίψασα γυνὴ θεοδέγμονι πηγῇ,
Εἰς πόλιν ἴχνος ἔκαμψε, καὶ ἔννεπε πᾶσι πολίταις,
Δεῦτε καὶ ἀθρήσατε θεοπρεπέα ἄνδρα προφήτην,
Ὅστις ἐμοὶ φάτο πάντα τάπερ κάμον. ἦ ῥά νυ Δαβὶδ
Οὗτος ἀριστογόνοιο βοώμενος υἱὸς ἱκάνει;
Ἀγγελίην δ᾽ ἀΐοντες ὁμόζυγες Σαμαρεῖται,

Et nunc propè acceſſit, veri quando myſteriorum periti
Sociam inclinabunt ſupplicantem ceruicem terræ,
Ceruicem flexam deorſum tracto capite
Omnes veritate & ſpiritu. ſacrificos enim
Tales altiregens vult Deus, qui ipſi
Per ſumma fixa flectunt ſocia genua in terram,
Spiritu diuino, & veritatem teſtificante voce,
In pauimento deorſum fulcita facie.
Spiritus [eſt] Deus verax, vnde tempus viros trahit,
Veritatem & ſpiritum vno miſcentes deſiderio,
Aeterni mundi Deum patrem vt honorent.
Dixit: & ignorans mulier, vatidica voce
Chriſto de Chriſto dixit: adiutorem autem mundi
Serò venturum dixit, quem propè habebat accedentem.
Domine, legiferorum patrum ſcimus auditione
Meſſias quòd diuinus veniet, quem populus
Chriſtum vocat: & quum ille venerit,
Nos ignaros vera omnia docebit.
Dixit mulier. Et Chriſtus reſpondit teſtificante verbo,
Digitum vocalem muto naſo adiungens,
Chriſtus tibi loquens ipſe ſum: propinquum verò
Oculis intueris me quem auribus ſemper audis,
Chriſtus ego ſum, non ſecundus alius venit.
Neque ipſum interrogauit Petrus, etſi audax, neque quis ipſum
Auſus interrogauit, Quid quærit? aut cur cum ipſa
Loquitur? celeri autem incedens pede
Situlam committens mulier Deum recipienti puteo
In ciuitatem veſtigium flexit, & dixit omnibus ciuibus,
Venite & videte vatem virum prophetam
Qui mihi dixit omnia quæ feci: num Dauid
Hic optimæ prolis parentis vocatus filius venit?
Nuncium autem audientes compares Samaritani

Coniunctim velocem aggrediebantur viam,
Ex ciuitate incedentes ad diuini aditum fontis,
Ad Deum ſtimulo conciti, vno mentem demulcente ſermone.
Tunc tempore intermedio, antequam extra ciuitatem venirent
Arctantium nubium inſtar denſi fluctus hominum,
Chriſtum circundederunt, & alloquuti ſunt diſcipuli,
Rabbi, ſume hæc & comede. mota autem
Manus muta intelligente teſtificante ſilentio
Cibum temporalem remouit, hæc dicens,
Alium cibum fero vitalem, quem ſermone
Vos neſcitis. Et dixit alius ad alium,
Num ei aliud præbuit ad comedendum peregrinus vir?
Patris amator autem dixit Rex aliter ſentiente verbo,
Cibus meus eſt verbum: meus potus, opera patris:
Cibus meus eſt ſolùm vt immutabile deſiderium
Patris mei faciam, & diuinum opus perficiam:
Vos nónne hoc omnes vno communicatis ſermone
Periti temporum, quòd deficit adhuc ſola
Menſium quater circumuoluta procelloſa via,
Et æſtas ſplendidos fructus ferens veniet? ecce, omnes
Ad ciuitatem oppoſitam attollite circulum viſus,
Quomodo ciuitates albis perhorreſcunt ſegetibus,
Et humana indigent eloquente meſſe,
Quomodo ſpicæ florent prudentes. ſi verò quis vir
Labijs, non manibus, tollens loquentem falcem,
Vicinæ reſecuerit pias ſegetes terræ,
Mercedem habet: & Deo patri viuentem cuſtodiens,
In tempus non ceſſans intelligentem fructum congregat:
Vt & qui ſeminat, & qui prata diuina ſecat,
Gaudeat ſimul & fidelia ſacrificia patri faciat,
Pietatis aratorem & meſſorem honorans.

Συμφερτὴν ταχύγουνον ἐπιστεύοντο πορείην,
Ἐκ πόλιος στείχοντες ἐς ἀγχιθέου στόμα πηγῆς,
Εἰς θεὸν οἰστρηθέντες ἐνὶ φρενοθελγέϊ μύθῳ.
Ἔνθα χρόνου μεσάτου, πρὶν ἄστεος ἔκτοθι βαίνειν,
Στεινομένων νεφεληδὸν ἐπήτριμα κύματα λαῶν,
Χριστὸν ἐκυκλώσαντο, καὶ ἐφθέγξαντο μαθηταὶ
Ῥαββὶν, δέχνυσο ταῦτα, καὶ ἔσθιε· κινυμένης δὲ
Χειρὸς ἀφωνήτοιο νοήμονι μάρτυρι σιγῇ,
Δαῖτα μινυνθαδίην ἀπεσείσατο, ταῦτα βοήσας,
Ἄλλην δαῖτα φέρω βιοτήσιον, ἣν ἐνὶ μύθῳ
Ὑμεῖς οὐκ εἰδῆτε. Καὶ ἔννεπεν ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ,
Ἦ ῥά οἱ ἄλλο ὄπασσε φαγεῖν ὀπαδήμιος ἀνήρ;
Φιλοπάτωρ δ' ἀγόρευεν ἄναξ ἐπιειμφρονι μύθῳ,
Εἶδαρ ἐμὸν πέλε μῦθος· ἐμὸν ποτὸν, ἔργα τοκῆος·
Εἶδαρ ἐμὸν πέλε μοῦνον ὅπως ἄτρεπτον ἐέλδωρ
Πατρὸς ἐμοῦ τελέοιμι, καὶ ἔνθεον ἔργον ἀνύσσω.
Ὑμεῖς οὐ τόδε πάντες ἐνὶ ξυνώσατε μύθῳ
Ἴδμονες ὡράων, ὅτι λείπεται εἰσέτι μούνη
Μηνῶν τετραέλικτος ἀελλήεσσα πορείη,
Καὶ θέρος ἀγλαόκαρπον ἐλεύσεται; ἠνίδε, πάντες
Εἰς πόλιν αὐτοκέλευθον ἀείρατε κύκλον ὀπωπῆς,
Πῶς πόλιες λευκῇσι περιφρίσσουσιν ἀλωαῖς,
Καὶ βροτέου χατέουσιν εὐγλώσσοιο θερισμοῦ,
Πῶς στάχυες θαλέθουσιν ἐχέφρονες. εἰ δέ τις ἀνὴρ
Χείλεσιν, οὐ παλάμῃσιν, ἀορτάζων λάχεν ἅρπην,
Γείτονος ἀμήσειε θεουδέα λήϊα γαίης,
Μισθὸν ἔχει· καὶ πατρὶ θεῷ ζώοντα φυλάσσων,
Εἰς χρόνον οὐ λήγοντα, νοήμονα καρπὸν ἀγείρει·
Ὄφρα κεν ὁ σπείρων, καὶ ὁ λήϊα θέσκελα κείρων,
Χαίρῃ ὁμοῦ, καὶ πιστὰ θαλύσια πατρὶ τελέσσῃ,
Εὐσεβίης ἀροτῆρα καὶ ἀμητῆρα γεραίρων.

Ἔνθεν ἔην ὅδε μῦθος ἐτήτυμος, οὕνεκεν ἀνὴρ
Ἄλλος ἀροτρεύει σπόρον ὄμπνιον αὔλακι χεύων,
Καὶ στάχυν ἀμήσει στεφανηφόρον ἄλλος ἀλωεύς.
Ἄλλοι μὲν μογέεσκον ἀλωέες αὔλακι φωνῆς,
Καρπὸν ἕως ἔσπειραν. ἀποστέλλω δὲ καμόντων
Ὑμέας ἀκαμάτους ἀλλότριον εἰς πόνον ἀνδρῶν,
Ἀμῆσαι στομάτεσσιν ἑτοιμοτάτων δίχα καρπῶν,
Λήϊον οὐ σπείραντας ἢ ἀρδεύσαντας ἀλωήν.
Πολλοὶ μὲν ναέται ταχυπειθέα λαὸν ἀήτην
Πίστιος ἀρραγέεσσιν ἐπυργώσαντο θεμέθλοις,
Μαρτυρίην ἀΐοντες ἐγερσινόοιο γυναικὸς
Φθεγγομένης ὅτι Πάντα τάπερ κάμον εἶπε προφήτης.
Ἀλλ' ὅτε οἱ σχεδὸν ἦλθον ὁμοφραδέες Σαμαρεῖται,
Χριστὸν ἐγουνάζοντο φιλοστόργῳ τινὶ μύθῳ,
Αὐτόθι μίμνειν. καὶ παῦσεν ἄναξ παρὰ γείτονι πηγῇ,
Καὶ ταχὺς εἰς πόλιν ἦλθεν ὁμόστολον οἶμον ὁδεύων.
Καὶ θεὸς αὐτόθι μίμνεν, ἕως δρόμος ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ
Ὀξείῃ στροφάλιγγι παρέστιχε δίζυγος ἠοῦς.
Καὶ μετὰ διπλόον ἦμαρ ἄναξ σπεύδοντι πεδίλῳ,
Οὔασι πειθομένοισι πεπηγότα μῦθον ἐάσας,
Κεῖθεν ἔβη παλίνορσος, ἀναινομένων ναετήρων,
Καὶ πάλιν εἰς πέδον ἦλθε φιλοχρίστων Γαλι-
λαίων.
Μουνῶν δ' οὐκ ἐπάτησεν ἑὴν ζηλήμονα πάτρην.
Καὶ γὰρ ὁμογνήτων δεδαημένος ἤθεα φωτῶν
Μάρτυρα μῦθον ἔειπεν ἐτήτυμον, ὅττι προφήτης
Οὐ δύναται περίπυστον ἔχειν ἐνὶ πατρίδι τιμήν.
Ἀλλ' ὅτε δὴ Γαλιλαῖον ἐς ἔδρανον ἦλθεν Ἰησοῦς,
Δὴ τότε μιν προφανέντα παλιννόστοισι κελεύθοις
Ἀσμενος ἐσμὸς ἔδεκτο θεοστόργων Γαλιλαίων,
Πάντα τάπερ ποίησεν ἐν ἕρκεσιν Ἱεροσολύμων
Ὄμμασιν ἀθρήσας, ἱερῆς ὅτε κῶμον ἑορτῆς
Μητέρες εὐσεβίης θιασώδεες ἤγαγον ὧραι.

Hinc eſt ille ſermo verus, quòd vir
Alius arat ſemen cereale in ſulcos ſpargens,
Et ſpicam demetet coronam ferens alius meſſor.
Alij quidem laborarunt agricolæ in ſulcos vocis,
Fructum donec ſeminarunt. mitto verò laborantium
Vos non laborantes alienum in laborem virorum,
Demetere oribus paratiſſimorum ordines fructuum,
Campum non ſeminantes, aut irrigantes ſegetes.
Multi quidem ciues credulum populum errantem
Fidei infractu [turrium inſtar] munierũt fulciminibus,
Teſtimonium audientes excitantis mentem mulieris:
Dicentis quòd Omnia quæ feci dixit propheta.
Sed quum ad eum veniſſent conſentientes Samaritani,
Chriſtum ſupplices orabant beneuolo quodam ſermone,
Ibi manere: & quieuit Rex apud vicinum fontem,
Et velox in ciuitatem iuit comitem viam incedens.
Et Deus ibi manſit, donec curſus alius poſt alium
Celeri vertigine præterijt bijugis auroræ.
Et poſt duplicem diem rex feſtinanti ſolea, [i. pede]
Auribus credentibus infixum ſermonem relinquens,
Inde abijt reuerſus, renuentibus habitatoribus,
Et rurſus in campum venit Chriſtum amantium Galilæorum:
Solam verò non adijt ſuam æmulantem patriam.
Etenim popularium ſciens mores virorum,
Teſtificantem ſermonem dixit verum, quòd propheta
Non poteſt illuſtrem habere in patria honorem.
Sed quando ſanè in Galilæum ſolum venit Ieſus,
Tunc ipſum conſpicuum reuerſiua via
Auidus cœtus ſuſcepit piorum Galilæorum:
Omnia quæ fecit intra ſepta Hieroſolymorum
Oculis aſpiciens, ſacri quando celebrationem feſti
Matres pietatis choragæ adduxiſſent horæ.

Etenim ad diem feſtum proficiſcebantur & ipſi.
Ieſus quidem venit, & habitauit ibi manens,
Vbi campus Cananæus eſt, vbi antea in fluorem vini
Flauam aquam mutauit, naturam niueam tranſmutãs.
Erat autem quidam regens exercitum regius vir,
Cuius filius maritima Capernaum in populo
Decumbebat, languida ferens ligata genua morbo.
Et pater amans ſobolis æquali torquebatur flamma
Cum filio afflicto, forſan plus. hic quum audiſſet,
Cucurrit in Cananæum ſolum: propinquus verò
Ieſum rogauit vt iuuenem filium ſeruaret,
Ciuitatis vicinæ decliuem regionem incedens.
Et ipſum Rex alloquutus eſt ſuo reprehenſiuo ſermone,
Niſi mea inſpexeritis varia miracula vocis,
Nunquam mihi creditis. Et ardenti febre
Lacrymis calidioribus irrigatus ſonuit vir,
Feſtina Rex, deſcende, campo Cananæo relicto,
Antequam moriatur meus filius tua indigens voce,
Et ipſum Rex confirmauit ſuo vitali verbo,
Vade, & viuentem & incolumem inuenies
Dilectum tuum filium: apud veſtram autem menſam
Libens conuiuare cum filio conuiua.
Dixit Rex: & feſtinans vir credidit ſermoni
Ieſus quem dixit: & incedebat ſpe perſuaſionis.
Et ipſi longa deſcendenti via,
Occurrerunt alacres miniſtri: neque vir
Seruos ſuos interrogauit geſtientes, ex facie autem
Filium ſuum viuentem ſapienti cognouit ſilentio.
Et ei omnes dixerunt ſimul venientes iucundo verbo,
Viuit tuus, ô amans liberorum, velox filius incedens,
Nunc quàm antea ſanior. Sed ille gaudens
Famulos ſuos interrogauit ſalutari de hora
In qua alacriorem vitalem habuiſſet tranquillitatem.

Καὶ γὰρ ἐς ἱερὸν ἦμαρ ἐπεστιχόωντο καὶ αὐτοί.
Ιησοῦς μὲν ἵκανε, καὶ ᾤκεεν αὐτόθι μίμνων,
Ηχι πέδον Κανάναῖον, ὅπη πάρος εἰς χύσιν οἴνου
Ξανθὸν ὕδωρ ποίησε, φύσιν χιονῶπιν ἀμείψας.
Ην δέ τις ἰθύνων στρατιὴν βασιλήϊος ἀνὴρ,
Οὗ πάϊς ἀγχιάλοιο Καφαρναοὺμ ἐνὶ δήμῳ
Κέκλιτο, νωθρὰ φέρων πεπεδημένα γούνατα νούσῳ.
Καὶ γενέτης φιλότεκνος ἴσῳ μαστίζετο πυρσῷ
Παιδὸς ἱμασσομένοιο, τάχα πλέον. οὗτος ἀκούσας,
Εδραμεν εἰς Κανάναῖον ἐδέθλιον· ἀγχιφανὴς δὲ
Ιησοῦν λίτανευεν ὅπως νέον υἷα σαώσῃ,
Αστεος ἀγχιπόροιο κατήλυδα πέζαν ὁδεύων.
Καί μιν ἄναξ ἐνένιπεν ἑῷ νεμεσήμονι μύθῳ,
Εἰ μὴ ἐμῆς ἐσίδητε πολύτροπα θαύματα φωνῆς,
Ουπετέ μοι πείθεσθε. Καὶ αἰθομένῳ πυρετῷ
Δάκρυσι θερμοτέροισι διάβροχος ἴαχεν ἀνὴρ,
Σπεῦσον ἄναξ, κατάβηθι, πέδον Κανάναῖον ἐάσας,
Πρὶν θανέειν ἐμὸν υἷα τεῆς ἐπιδευέα φωνῆς.
Καί μιν ἄναξ θάρσυνεν ἑῷ ζωαρκέϊ μύθῳ,
Ερχεο, καὶ ζώοντα καὶ ἀρτεμέοντα κιχήσεις
Τηλύγετον σεο παῖδα· παρ' ὑμετέρῃ δὲ τραπέζῃ
Ασμενος εἰλαπίναζε σὺν υἱέϊ δαιτυμονῆϊ.
Εἶπεν ἄναξ· καὶ κραιπνὸς ἀνὴρ ἐπεπείθετο μύθῳ
Ιησοῦς ὃν ἔειπε· καὶ ἔστιχεν ἠπίδι πειθοῦς.
Καί οἱ τηλεπόροιο κατασπείχοντι κελεύθου
Ηντεον αὐχήεντες ὀπάονες· οὐδὲ μὲν ἀνὴρ
Δμῶας ἑοὺς λίτανευε γεγηθότας, ἀλλὰ προσώπου
Υἱὸν ἑὸν ζώοντα σοφῇ γίγνωσκε σιωπῇ.
Καί οἱ πάντες ἔλεξαν ὁμήλυδες ἡδέϊ μύθῳ,
Ζώει σὸς, φιλότεκνε, ποδήνεμος υἱὸς ὁδίτης,
Νῦν πλέον ἢ τὸ πάροιθε σαώτερος. Αὐτὰρ ὁ χαίρων
Δμῶας ἑοὺς λίτανευεν ἀρειοτέρου χάριν ὥρης,
Τῇ ἔνι φαιδροτέρην βιοτήσιον ἔσχε γαλήνην.

Καὶ μίαν εἰν ἑνὶ πάντες ὀπάονες ἴαχον αὐδὴν,
Υἱέα σὸν λίπε νοῦσος ὅτε χθιζῇ παρὰ νύσσῃ
Ἑβδομάτη σπεύδουσα βιοσσόος ἔτρεχεν ὥρη.
Ἔγνω δ' αὐτοδίδακτος ἀνὴρ ὀδυνήφατον ὥρην,
Τῇ ἔνι θέσκελον εἶπεν ἄναξ ζωαρκέϊ φωνῇ,
Ἔρχεο σὸν ποτὶ δῶμα, τεὸς πάϊς ἐστὶν ἀπήμων.
Καὶ καθαρῆς πραπίδεσσιν ἀκαμπέα δέξατο πειθὼ
Αὐτὸς, ὁμοῦ καὶ πάντες ὅσους τρέφε, μάρτυρι μύθῳ,
Πιστὸς ἀκλινέεσσιν ὑπεζεύγνυτο λεπάδνοις·
Εὐσεβίης ἐς ὄλβον ὅλον οἶκον ἀμεμφέος ἕλκων.
Τοῦτο δὲ δεύτερον ἄλλο πάλιν ζωαρκέϊ φωνῇ,
Ἦχι πέδον Καναναῖον ἐν εὐπύργῳ Γαλιλαίῃ,
Ἰησοῦς κάμε θάμβος, Ἰουδαίηθεν ὁδεύσας
Εἰς πόλιν ἀγλαόπαιδα τανυπλοκάμων Γαλιλαίων,
Πρεσβύτερον μετὰ θαῦμα φιλακρήτων ὑμεναίων,
Ὕδατος οἰνωθέντος ἐρευθιόωντι ῥεέθρῳ.

ΚΕΦ. Ε.

Ἰησοῦς δ' ἀνέβαινεν ὅπῃ δόμος αἰθέρι γείτων
Κιονέην ἀμάρυσσε λίθων ἑτερόχροον αἴγλην.
Ἦν δέ τις εὐποίητος ἐν εὐύδρῳ προβατικῇ,
Πέντε τανυπλεύροισιν ὑπ' αἰθούσῃσι μελάθρου,
Δαιδαλέων ζωθεῖσα λίθων ὑφάντυγι μήτρῃ
Εὐρυτενὴς ἀσάμινθος· ὅπῃ κεχαυμένος ἀνὴρ,
Ἅλμασιν αὐτομάτοισιν ἰδὼν ὀρχούμενον ὕδωρ,
Ὁππότε κυμαίνοντι δέμας φαίδρυνε λοετρῷ,
Θερμὰ πεπαινομένης ἀπεσείσατο κύματα νούσου,
Φέρτερον ἰητῆρος ἰδὼν ὀδυνήφατον ὕδωρ.
Ἦν δέ τις ἑπταδόμοχθος ἀνὴρ παρὰ γείτονι πηγῇ,

Et vnam ſimul omnes famuli ſonuerunt vocem,
Filium tuum reliquit morbus, quando heſternam ad lineam
Septima veniens vitam ſeruans cucurrerat hora.
Cognouit autem per ſe doctus vir mitigatoriam horam,
In qua diuinus dixit Rex viuifica voce,
Vade tuam ad domum, tuus filius eſt incolumis.
Et puris præcordijs inflexibilem ſuſcepit fidem
Ipſe, ſimul & omnes quoſcunque aluit, teſtificante verbo,
Fidei firmis ſubiugabantur capiſtris,
Pietatis in viam totam domum inculpatæ trahens.
Hoc autem ſecundum aliud rurſum viuifica voce,
Vbi campus Cananæus eſt in bene turrita Galilæa,
Ieſus fecit miraculum, ex Iudæa ambulans,
In ciuitatem claros pueros habentem crinitorum Galilæorum,
Antiquius poſt miraculum meri cupidarũ nuptiarũ,
Aqua in vinum verſa rubicundo fluxu.

CAP. V.

Ieſus autem aſcendit vbi domus ætheri vicina
Columnarem reſplendebat lapidum varium fulgorem.
Erat autem quædam elegans ad aquoſam probaticam
Quinque extenta latera habentibus ſub porticibus domus, [culo
Artificioſorum coniuncta lapidum altè camerato oper-
Lata piſcina: vbi æſtuans vir,
Saltibus ſpontaneis videns ſalientem aquam,
Quando fluctuante corpus purgaſſet lauacro,
Calidos concocti expuliſſet fluctus morbi,
Præſtantiorem medico videns mitigatoriam aquam.
Erat autem quidam perpetuò laborans vir ad vicinum fontem,

Tres decades graui obequitans morbo,
Et rurſus octo circulos volutorum annorum.
Hunc videns non agitatum conſueto iacentèm in lecto
Ieſus, animaduertit quòd diuturnis in lectis
Haberet incurabili ligata genua morbo.
Et ipſum Rex interrogabat, fundens miſericordem vocem,
Incolumis vis rurſus eſſe? Sed laborans,
Ex præcordijs debilibus coactum anhelitum trahens,
Tenui vix dixit vir tardè audita voce,
Domine, ægrorum curatore beneuolo indigeo.
Non enim habeo aliquem virum miniſtrum, vt fontis
Turbati per ſe volutam videns recuruatam aquam,
In ſacram piſcinam leuans me demittat.
Quum enim infirmum meum pedem languidum moueo,
Tunc me iunior celeri vibratione
Præueniens homo alius leuior deſcendit
In ſpumam ſublimem eructantis piſcinæ.
Et ipſum Rex confirmauit ſua viuifica voce,
Surge, lectum tolle, & vade leuis viator.
Valetudinarius autem ſalijt, & in ſolum veſtigium firmans,
Stetit: & lectum ſumens impoſitum humeris
Incedebat per capaciſſimam domum, inconſueta genua vibrans,
Et labore grauis ponderis humeralem lectum tollens.
Et tunc ſabbatum erat in pulchris è lapidibus conſtructo verò templo
Virum videntes, quem antiquo ex morbo
Dolorifrago opere promptus Rex ſanauerat verbo,
Interrogabant, Quíſnam iuſſit ſua ſignificante voce
Lectum attollentem te reuerſum ambulare?
Et inuidis reſpondit ſapienti Deo parente verbo,
Qui è lecto inſtaurauit lapſum.

Τρεῖς δεκάδας διαπλῆτι παρειμπεύσας ἐνὶ νούσῳ,
Καὶ πάλιν ὄγδοα κύκλα κυλινδομένων ἐνιαυτῶν.
Τοῦτον ἰδὼν ἀπίνακτον ἐθήμονι κείμενον εὐνῇ
Ἰησοῦς, ἐνόησεν ὅτι χρονίων ἐπὶ λέκτρων
Εἶχε δυσαλθήτῳ πεπεδημένα γυιώματα νούσῳ.
Καί μιν ἄναξ ἐρέεινε, χέων οἰκτίρμονα φωνήν,
Ἀσκηθὴς ἐθέλεις πάλιν ἔμμεναι; Αὐτὰρ ὁ κάμνων,
Ἐκ φρενὸς ἀδρανέος βεβιημένον ἆσθμα τιταίνων,
Λεπταλέῃ μόγις εἶπεν ἀνὴρ βραδυπειθέϊ φωνῇ,
Κοίρανε, νουσοκόμοιο φιλοστόργοιο χατίζω,
Οὐ γὰρ ἔχω τινὰ φῶτα διάκτορον, ὄφρα κε πηγῆς
Θυάδος αὐτοέλικτον ἰδὼν κυρτούμενον ὕδωρ,
Εἰς ἱερὴν ἀσάμινθον ἀγαρείζων μεχαλάστη.
Ὄφρα μὲ ἀστήρικτον ἐμὸν πόδα νωθρὸν ἐρέσσω,
Τόφρα γὰρ μᾶλλον ἐμεῖο νεώτερος ὀξέϊ παλμῷ
Προφθάμενος βροτὸς ἄλλος ἐλαφρότερος καταβαίνει
Ἀφρὸν ἀερσιπότητον ἐρευγομένης ἀσαμίνθου.
Καί μιν ἄναξ θάρσυνεν ἑῇ ζωαρκέϊ φωνῇ,
Ἔγρεο, λέκτρον ἄειρε, καὶ ἔρχεο κοῦφος ὁδίτης.
Νωσαλέος δ' ἀνέπαλτο, καὶ εἰς πέδον ἴχνος ἐρείσας,
Ἵστατο· καὶ κλιντῆρα λαβὼν ἐπικείμενον ὤμῳ,
Ἔστιχε παιδόκον οἶκον, ἀήθεα γούνατα πάλλων,
Καὶ καμάτῳ βαρύφορτον ἐπωμίδα λέκτρον ἀείρων.
Καὶ τότε σάββατον ἦεν. ἐν εὐλαΐγγι δὲ νηῷ
Ἀνέρα παπταίνοντες, ὃν ἀρχαίης ἀπὸ νούσου
Λισσομένῳ ταχυεργὸς ἄναξ ἰήσατο μύθῳ,
Εἴρεον, ὅστις ἄνωγεν ἑῇ σημάντορι φωνῇ
Λέκτρον ἀερτάζοντα παλινδίνητον ὁδεύειν.
Καὶ φθονεροῖς ἀπάμειπτο σοφῷ θεοπειθέϊ μύθῳ,
Ὅστις ἀπὸ κλιντῆρος ἀνεζώγρησε πεσόντα,

Αὐτὸς ἐμοὶ κατέλεξεν ἀερτάζειν καὶ ὁδεύειν.
Καί μιν Ἰουδαίων πάλιν εἴρετο λαὸς ἀγυιάς,
Τίς πέλεν ὅς σε κέλευσεν ἀδειμάντῳ τινὶ φωνῇ,
Ἔρχεο, σὸν κλιντῆρα λαβὼν πεφορημένον ὤμῳ·
Οὐ μὲν ἀνὴρ δεδάηκεν ἑὸν ἰήτορα νούσου·
Καί μιν ἰδὼν στείχοντα λιθώδεος ἔνδοθι νηοῦ.
Ὕβριν ἀναμνήσας προτέρην, ποινήτορα νού-
σου,
Χριστὸς ἀναστέλλων ἐπετέλλετο μάρτυρι μύθῳ,
Ἤδη, νοῦσον ἔχων, σόος ἔπλεο· μηκέτι ῥέξῃς
Ἀμπλακίην ἑτέρην, μὴ κύντερον ἄλλο νοήσῃς.
Καὶ θρασὺς Ἑβραίοισι παλινδρομος ἄγγελος ἔστη,
Μῦθον ἀναινομένῳ βοόων ζηλήμονι λαῷ,
Ὅττι μιν αὐτοκέλευστος ἀπήμονα θέσπιδι φωνῇ·
Ἰησοῦς ἐκέλευσε, καὶ ὀψικέλευθον ὁδίτην
Νουσοκόμου κλιντῆρος ἀνήθεα θῆκε φορῆα.
Οὕ χάριν Ἑβραῖοι μανιώδεες ἄφρονι θυμῷ
Ἰησοῦν ἐδίωκον, ὅτι ζαθέῳ παρὰ νηῷ
Ὁππότε σάββατον ἦεν, ἐπείγετο ταῦτα τελέσσαι,
Μωσῆος ἐὼν ἀφύλακτος ὅτε βροτέων ἀπὸ μόχθων
Πάντες ἀεργηλοῖσιν ἐπέβρεπον ἔργον ἀκάνθαις,
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευε χέων ὑψαύχενα φωνήν,
Εἰσέτι νῦν γενέτης ἐργάζεται ἐνθάδε κόσμῳ
Ἤθεσιν ἀντιτύποις, καὶ ἐγὼ πάϊς ἔργον ὑφαίνω.
Οὗ χάριν Ἑβραῖοι δολίῳ μάστευον ὀλέθρῳ
Χριστὸν ἀποκτενέειν, ὅτι μὴ μόνον ἤθελε λύειν
Ἐννομον ἀπρήκτοιο σέλας πεφυλαγμένον ἠοῦς,
Ἀλλ' ὅτι μυστιπόλοιο μετὰ δρόμον ἠελιουσίης,
Καὶ θεὸν αὐτογένεθλον ἑὸν κίκλησκε τοκῆα,
Ἰσάζων ἑὸν εὖχος ἐπουρανίῳ βασιλῆϊ.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευεν, Ἀμὴν ἐπιμάρτυρόν ἐστω,
Οὐδὲν ἑῇ ἰότητι δυνήσεται υἱὸς ἀνύσσαι,
Εἰ μὴ ἐσαθρήσειεν ἑὸν τελέοντα τοκῆα.

Ille me iuſſit attollere & ambulare. [bus,
Et ipſum Iudæorum rurſus interrogauit populus ſuper-
Quis eſt qui te iuſſit indomabili quadam voce,
Vade, tuum lectum ſumens geſtatum humero?
Non ſanè vir ſciuit ſui medicum morbi:
Et ipſum videns incedentem lapidoſo in templo,
Petulantiam in memoriam reuocans priorem, vindi-
cem morbi,
Chriſtus coërcens præcepit teſtificante verbo,
Ecce, morbum habens, ſanus factus es: ne amplius fa-
Peccatum aliud, ne peius quid ſentias. [ciat
Et audax Hebræis recurrens nuntius ſtetit,
Sermonem renuenti clamans æmulanti populo,
Quòd ipſum ſponte illæſum diuina voce
Ieſus iuſſiſſet, & ſerogradum viatorem
Morbum ferentis lecti inconſuetum feciſſet laterem.
Cuius gratia Hebræi furentes inſipienti animo
Ieſum perſequebantur, quòd diuinum apud templum
Quum ſabbatum eſſet, conaretur hoc perficere,
Solus non obſeruans quando humanis à laboribus
Omnes otioſis commiſiſſent opus ſpinis.
Ieſus autem dixit fundens glorioſam vocem,
Adhuc iam pater operatur in conſueto mundo
Moribus expreſsis, & ego filius opus texo.
Propter quod Hebræi doloſo inquirebant exitio
Chriſtum interficere, quòd non ſolùm volebat ſoluere
Legitimum otioſæ ſplendorem obſeruatum auroræ,
Sed quòd myſtica poſt curſum auroræ.
Et Deum per ſe genitum ſuum vocaſſet parentem,
Æqualem faciens ſuam gloriam cœleſti Regi.
Ieſus autem dixit, Amen teſtificatum ſit,
Nihil ſua voluntate poterit filius perficere,
Niſi inſpexerit ſuum perficientem parentem.

Opera enim in vniuerſum omnia quæcunque meus pater facit,
Hæc Deum parentem imitans filius perficit.
Filium enim diligit pater ſuum: & quæcunque facit,
Filio charo oſtendit: & adhuc maiora oſtendet,
Vt miremini perfectiorum gratia operum.
Sicut enim pater mortuos poſt fatum excitat,
Vegetans retrogradum immobilium corpus hominum.
Sic quos vult & ſimilis filius excitat,
Recreans corruptorum rurſus congregata corpora virorum.
Neminem enim iudicauerit pater meus: humanū verò
Serum filio dedit omne iudicium, vt omnes
Filium honorent æqualem ſuo parenti,
Sicut & glorificant altiregentem patrem.
Si verò quis inſtabilem habet mentem, neque parentis
Glorificat Verbum filium, nec parentem honorat.
Teſtificans firmiloquum Amen Amen rurſus ſit,
Quicunque vir receperit mentis credula lege
Sermones noſtros, & meo crediderit patri,
In iudicium venturum non venit, ſed ad illam
Vitam immortalem, quam tempus non nouit perdere,
Veniet ex morte reuerſus. improuiſa enim
Obſtetrix renaſcentium hominū mortuos ſuſcitans hora
Veniet ſerò perfecta, muti quando mortui
Rurſus reuiuiſcent reditus expertibus è finibus,
Omnes mortem pellentem meam audientes vocem,
Filij vnicè dilecti vitam ferentis patris.
Sicut enim pater habet matrem omnium in mundo
Vitam, à qua omnibus vitalem ſpiritum præbet,
Sic omnium rectori & filio dedit ferre
Vitam, & diuinam altijugam dedit gloriam,
Et iudicium quorum vult perficere æquali lege,

Ἔργα γὰρ εἰν ἑνὶ πάντα πατὴρ ἐμὸς ὁππότα ῥέζει,
Ταῦτα θεὸν γενέτην μιμούμενος υἱὸς ἀνύσσει.
Υἱέα γὰρ φιλέει γενέτης ἑόν· ὅσσα δὲ τεύχει,
Παιδὶ φίλῳ δείκνυσι, καὶ εἰσέτι μείζονα δείξει,
Ὀφρά κε θαμβήσητε τελειοτέρων χάριν ἔργων.
Ὥσπερ γὰρ γενέτης νέκυας μετὰ πότμον ἐγείρει
Ζωγρήσας παλίνορσον ἀκινήτων δέμας ἀνδρῶν,
Οὕτως οὓς ἐθέλει καὶ ὁμοίιος υἱὸς ἐγείρει,
Ζωγρήσας φθιμένων παλινάγρετα σώματα φωτῶν.
Οὔτινα γὰρ κρίνει πατὴρ ἐμός· ἀνδρομέην δὲ
Ὀψίμον υἱέϊ δῶκεν ὅλην κρίσιν, ὄφρα κε πάντες
Υἱέα τιμήσωσιν ἰσόζυγον ὡς γενετῆρι,
Οἷά τε κυδαίνουσι καὶ ὑψιμέδοντα τοκῆα.
Εἰ δέ τις ἀλλοπρόσαλλον ἔχει νόον, οὐδὲ τοκῆος
Κυδαίνει λόγον υἷα, καὶ οὐ γενετῆρα γεραίρει.
Μάρτυρον ἐμπεδόμυθον ἀμὴν ἀμὴν πάλιν ἔστω,
Ὅστις ἀνὴρ δέξοιτο νόου πειθήμονι θεσμῷ
Μύθοις ἡμετέροις, καὶ ἐμῷ πείθοιτο τοκῆϊ,
Εἰς κρίσιν ἐρχομένην οὐκ ἔρχεται, ἀλλ' ἐπ' ἐκείνην
Ζωὴν ἀμβροσίην, τῆς οὐ χρόνος οἶδεν ὀλέσσαι,
Ἵξεται ἐκ θανάτοιο μετάτροπος. ἀπροϊδὴς γὰρ
Μαῖα παλιγγενέων μερόπων νεκυοσσόος ὥρη
Ἵξεται ὀψιτέλεστος, ἀναυδέες ὁππότε νεκροὶ
Αὖθις ἀναζήσουσιν ἀνοστήτων ἀπὸ κόλπων,
Πάντες ἀεξιμόροιο ἐμῆς ἀΐοντες ἰωῆς,
Παιδὸς τηλυγέτοιο φερεζώοιο τοκῆος.
Ὥσπερ γὰρ γενέτης μεθέπει παμμήτορα κόσμου
Ζωήν, ἧς ἄπο πᾶσι βιοσσόον ἆσθμα πιαίνει,
Οὕτω παμμεδέοντι καὶ υἱέϊ δῶκε κομίζειν
Ζωήν, καὶ ζαθέην ὑψίζυγον ὤπασε τιμήν,
Καὶ κρίσιν ὧν ἐθέλει τελέειν ἰσόζυγι θεσμῷ,

Ὁππόταν ἀνθρώποιο φερέσβιος ἦχος ἀκούσῃ.
Καὶ μὴ θάμβος ἔχοιτε, καὶ εἴ τινα θέσκελον ὀμφὴν
Ἔννεπον ἐσσομένην· ὅτι λοίσθιος ἔρχεται ὥρη,
Καὶ νῦν ἀμφιβέβηκεν, ἀολλέες ὁππότε νεκροὶ
Ζωοτόκων ἀΐοντες ἀνοστήτων ἀπὸ τύμ-
βων,
Χριστοῦ φθεγγομένοιο δεδεγμένοι ἔνθεον ἠχὼ,
Πάντοθεν ἀΐξουσι, καὶ ὄψιμος ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ
Ἀρχαίῃ πελάσειε παλιγγενὲς ἴχνος ἀρούρῃ·
Οἱ μὲν ἀεθλεύσαντες ἀμεμφέα πιστὸν ἀγῶνα,
Ζωῆς ἀθανάτης ἐς ἀνάστασιν· οἱ δὲ καμόντες
Ἔργα πολυπλανέος βιοτῆς ἐπερέφερον λύσσῃ,
Κρίσιος ἐσσομένης ἐς ἀνάστασιν. οὐρανίου μὲν
Οὐ δύναμαι γενετῆρος ἀπόπροθεν οὐδὲν ἀνύσσαι
Αὐτόματος, κείνου δὲ δυνήσομαι ὥσπερ ἀκούω.
Νημερτὴς δέ μοί ἐστιν ἐμὴ κρίσις· οὐ γὰρ ἰχνεύω
Κῦδος ἐμὸν τελέσαι διζήμενος, ἀλλὰ τοκῆος.
Τιμὴν ἡμετέρην οὐ φθέγγομαι. ἢν γὰρ ἐνίψω
Μαρτυρίην ἰδίην, οὐ πείθεται ἄλλος ἀκούων.
Οὐ γὰρ ἐμὸς πέλε μῦθος ἐτήτυμος, ἥνπερ ἐνίψω
Μαρτυρίην ἰδίην αὐτόθροον, ἀμφ' ἐμέθεν δὲ
Ἄλλος ἀνὴρ πέλε μάρτυς ἐπάρκιος. οἶδα δ' ἐκείνου
Πιστὴν μαρτυρίην καὶ ἐτήτυμον. εἰρόμενοι δὲ
Ἁγνὸν Ἰωάννην θεοδέγμονος ἔγχυον ὀμφῆς
Ὑμεῖς οὐρεσίφοιτον ἐπέμψατε λαὸν ὁδίτην
Ἀνδρῶν μυστιπόλων· καὶ ἀμεμφέα θέσκελος ἀνὴρ
Μῦθον ἀληθείης ἀλύτῳ σφρηγίσσατο μύθῳ,
Μάρτυρος ἐμπεδόμυθος. ἐπιχθονίης δ' ἀπὸ φωνῆς
Μαρτυρίην μερόπων οὐ δέχνυμαι, ἀλλὰ διδάσκων
Ἑβραίοις, τάδε πάντα μετέρχομαι, ὄφρα μαθόντας
Ὑμέας εἰν ἑνὶ πάντας ἐμοῖς ἐπέεσσι σαώσω.
Κεῖνος Ἰωάννης νοεροὺς σπινθῆρας ἰάλλων,
Εὐσεβίης πέλε λύχνος ἐτήτυμος ἀνδράσι φαίνων·

Quia hominis vitam ferens filius dicitur.
Et ne miremini ſi aliquam diuinam vocem
Dixi venturam, quia extrema venit hora,
Et nunc propè acceſſit, congregati quando mortui
Viuos parientibus audientes reditus expertibus è ſepulcris,
Chriſti loquentis recipientes diuinum ſonum,
Vndique concitabuntur, & ſerus alius poſt alium
Veteri adiunget renatum veſtigium terræ:
Qui quidem certarunt irreprehenſibile fidele certamen,
Vita immortalis ad reſurrectionem: qui verò perfecerũt
Opera multum errantis vita aliter ſentiente rabie,
Iudicij futuri ad reſurrectionem. cœleſti enim
Non poſſum ſine patre aliquid perficere
Sponte, iudicare verò potero ſicut audio.
Infallibile autem meum eſt iudicium. non enim venio
Gloriam meam perficere quærens, ſed patris:
Honorem noſtrum non loquor. ſi enim loquutus fuero
Teſtimonium proprium, non credit alius audiens.
Non enim meus eſt ſermo verus, ſi locutus fuero
Teſtimonium proprium de meipſo dictum: de me autem
Alius vir eſt teſtis ſufficiens. noui autem illius
Fidele teſtimonium & verum. interrogantes autem
Caſtum Ioannem diuina repletum voce,
Vos montiuagum miſiſtis populum viatorem
Virorum ſacrificorũ: & irreprehenſibilem diuinus vir
Sermonem veritatis inſolubili obſignauit verbo,
Teſtis firmiloquus. terreſtri autem à voce
Teſtimonium hominum non recipio, ſed docens
Hebræos, hæc omnia adduco, vt doctos
Vos in vniuerſum omnes meis verbis ſaluem,
Ille Ioannes ſapientes ſcintillas emittens,
Pietatis erat lucerna vera viris apparens:

Vos autem ad vertiginem vnius celeriter volubilis horæ,
Illius teſtimoniis lætati eſtis apparentis,
Aquis coruſcantem geſtientes ad lucernam
Aquis diuinis. Ioannis autem voce
Maius teſtimonium habeo, & præſtantius oraculum.
Opera enim quæcumque dedit pater meus vt perficiam.
Loquuntur per ſe clamantia loquente tuba ſilentij:
Hæc me prædicant & eructant firmam vocem.
Neque pater me reliquit non prædicato quodã ſilentio,
Qui me præmiſit è cœlis: ſed & ipſe
Loquentibus oribus deiloquos per viros
Teſtimonium viuum reciproco dedit libro,
Qui me præmiſit: & diuinam numquam formam
Patris vidiſtis, & non audiuiſtis vocem,
Neque ei non errantibus cuſtoditis verbum auribus.
Quem enim meus præmiſit pater opitulatorem mundo,
Non Deum filium recipitis, nec eum qui miſit patrem,
Scripta diuiniloquorum inquirite oracula librorum,
In quibus habere ſperatis, tempori, recreſcente circulo,
Vitam non quæ non minuitur: in ſcripturis autem illa
Teſtimonium clamant meum interpretante verbo
Immortali tuba: & non feſtinatis diſcentes
Scripturas loquentes, prompti ad me venire.
Honorem ab hominibus non recipio: ſed cognoui
Vos inhumanis moribus, neque patris
Amorem cœleſtis ſeruatis omnium regis.
Veni ego clamans paternum nomen mundo,
Et deum non me recipitis, nec creditis patri:
Si verò quis alius venerit ſpurius falſò nominatus vir,
Deo contrarius, tunc illum infectum deceptorem
Statim placabitis ſtupefacti: vt quis dicere poſſit,
Legitimum abnegarunt, ſpurium autem receperunt
apparentem.

Ὑμεῖς δ' εἰς στροφάλιγγα μιῆς ταχυδινέος ὥρης,
Κείνου μαρτυρίῃσιν ἐφαιδρυνάσθε φανέντος,
Ὕδασιν ἀστράπτοντος ἀγαλλόμενοι παρὰ λύχνου
Ὕδασι θεσπεσίοισιν· Ἰωάνναο δὲ φωνῆς
Μείζονα μαρτυρίην μεθέπω, καὶ ὑπέρτερον ὀμφήν.
Ἔργα γὰρ ὁππόσα δῶκε πατὴρ ἐμὸς ὄφρα τελέσσω,
Φθέγγεται αὐτοβόητα λάλῳ σάλπιγγι σιωπῆς,
Ταῦτά με κηρύσσει, καὶ ἐρεύγεται ἔμπεδον αὐδήν.
Οὐδὲ πατήρ με λέλοιπεν ἀκηρύκτῳ τινὶ σιγῇ,
Ὅστις ἐμὲ προέηκεν ἀπ' αἰθέρος· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
Φθεγγομένοις στομάτεσσι θεογλώσσων διὰ φωτῶν
Μαρτυρίην ζώουσαν ἀμοιβαίῃ πόρε δέλτῳ,
Ὅστις ἐμὲ προέηκε· καὶ ἔνθεον οὔποτε μορφὴν
Πατρὸς ἐθηήσασθε, καὶ οὐκ ἠκούσατε φωνῆς,
Οὐδέ οἱ ἀπλανέεσσι φυλάσσετε μῦθον ἀκουαῖς.
Ὃν γὰρ ἐμὸς προέηκε πατὴρ χρησμήτορα κόσμῳ,
Οὐ θεὸν ἦα δέχεσθε, καὶ οὐ πέμψαντα τοκῆα.
Γράπτα θεορρήτων ματεύετε θέσφατα βίβλων,
Ἥν ἔχειν ἔλπεσθε, χρόνου παλιναυξέϊ κύκλῳ,
Ζωὴν οὐ μινύθουσαν. ἐνὶ γραφίδεσσι δὲ κεῖναι
Μαρτυρίην βοόωσιν ἐμὴν ὑποφήτορι μύθῳ
Ἀθανάτῳ σάλπιγγι· καὶ οὐ σπέρχεσθε μαθόντες
Γράμματα φωνήεντα, θελήμονες εἰς ἐμὲ βαίνειν.
Τιμὴν ἐκ μερόπων οὐ δέχνυμαι· ἀλλά που ἔγνων
Ὑμέας ἀστόργοισιν ἐν ἤθεσιν, οὐδὲ τοκῆος
Φίλτρον ἐπουρανίοιο φυλάσσετε παμβασιλῆος.
Ἦλθον ἐγὼ βοόων πατρώϊον οὔνομα κόσμῳ,
Καὶ θεὸν οὔ με δέχεσθε, καὶ οὐ πείθεσθε τοκῆϊ.
Εἰ δέ τις ἄλλος ἵκοιτο νόθος ψευδώνυμος ἀνήρ,
Ἀντίθεος, τότε κεῖνον ἀθάρσιον ἠπεροπῆα
Αὐτίκα μειλίσσεσθε πεθηπότες· ὄφρα τις εἴπῃ,
Γνήσιον ἠρνήσαντο, νόθον δ' ἐδέχοντο φανέν-
τα.

Πῶς δέ με, πῶς δ' ἐδύνασθε θεοῦ λόγον ἦχι γεραίρειν,
Κῦδος ἀπ' ἀλλήλων ποτιδέγμενοι, οὐδὲ δαῆναι
Μουνόου παγγενέταο θεοῦ μαστεύετε τιμήν;
Ἠ ῥα μάτην ἔλπεσθε, κατήγορα χείλεα λύσας
Ὑμείων ὅτι λύσαιν ἐμῷ γενετῆρι βοήσω.
Ὑμέας ἐν χαρίτεσσι κατήγορος ἄλλος ἐλέγχει.
Μωσῆς θεσμοθέτης, προτόθροος, ᾧ ἔπι μούνῳ
Ἐλπίδες ὑμείων θεοπειθέες. εἰ γὰρ ἐκείνου
Ἔμπεδον ἀπλανέεσσιν ἐθήκατε μῦθον ἀκουαῖς,
Καί κεν ἐμοὶ πείθεσθε πεποιθότες. ἀμφ' ἐμέθεν γὰρ
Θεῖος ἀνὴρ ἔγραψεν ἐτήτυμος. εἰ δ' ἄρα κείνου
Γράμμασιν οὐ πείθεσθε, τάπερ θεὸς ὤπασε κόσμῳ,
Μᾶλλον ἀκηλήτοισι πόθεν δέξοισθε μενοιναῖς
Ἄγραφον ἡμετέρων στομάτων ἀΐοντες ἰωήν;

ΚΕΦ. ϛ.

Ἔννεπε· καὶ μετέπειτα πέρην Τιβεριάδος λίμνης
Νηῒ πολυκλήϊδι ταμὼν αὐτόσπορον ὕδωρ,
Γείτονα γαῖαν ἔβαινε. συνεστεύοντο δὲ λαοὶ
Θαύματα παπταίνοντες, ἅπερ κάμνεν ἠθάδι μόθῳ,
Ῥυόμενος βαρύθουσαν ἱμασσομένων δέμας ἀνδρῶν.
Καὶ δαπέδου χορόεντος ῥηγκάδος πέζαν ὁδεύων,
Εἰς ὄρος ὑψικάρηνον ἀνήϊε. μεσσοφανῆ δὲ
Ἑζόμενον στεφανηδὸν ἐκυκλώσαντο μαθηταί.
Καὶ σχεδὸν Ἑβραίοισι φιλόργιος ἦεν ἑορτὴ,
Πάσχα τόπερ καλέουσι. δι' εὐδένδροιο δὲ λόχμης
Ὀφθαλμὸν ἀνάειρε, καὶ ἄσπετον ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ
Ἔδρακεν ἀγχικέλευθον ἐπήλυδα λαὸν ὁδίτην.
Ἑζόμενον δὲ Φίλιππον ἑῷ μειλίξατο μύθῳ,
Εἰπὲ, πόθεν πελώμεθα πολυσπερέων χύσιν ἄρτων
Ἀνδράσι τοσσατίοισιν; ἑὴν δ' ἔκρυπτε μενοινὴν,
Καὶ νόον ἀγνώσσοντος ἐπειρήτιζε Φιλίππου.

Quomodo autem me, quomodo poteſtis Dei Verbum filium honorare,
Gloriam abinuicem expectantes: neque cognoſcere
Solius omnium genitoris Dei inquiritis honorem?
Sanè fruſtrà timetis, accuſantia labia ſoluens
Veſtram quòd rabiem meo parenti indicaturus ſim.
Vos in ſcripturis accuſator alius redarguit,
Moſes legiſlator, propheta, in quo ſolo
Spes veſtra fideles. ſi enim illius
Firmum non errantibus repoſuiſſetis verbum auribus,
Etiam mihi crederetis confidentes. de me enim
Diuinus vir ſcripſit verus. ſi verè illius
Scriptis non creditis, quæ Deus præbuit mundo,
Magis intractabilibus quomodo reciperetis mentibus
Non ſcriptam noſtri oris audientes vocem?

CAP. VI.

Dixit: & deinceps trans Tiberiadis mare
Naui multos clauos habente ſecans oppoſitam aquam,
Vicinã terram ſubiit. ſimul concitabatur autẽ populus,
Miracula videns quæ fecit conſueto ſermone,
Liberans grauiter ægrotans afflictorum corpus virorũ.
Et ſoli tumuloſi deſerti regionem peruadens,
In montẽ alticipitẽ aſcendit. in medio autẽ apparentẽ
Sedentem coronæ inſtar circundederunt diſcipuli.
Et propè Hebræis orgiorum cupidum erat feſtum,
Paſcha quod vocant. per pulcris arboribus conſitam autem ſyluam
Oculos ſuſtulit, & infinitum alium poſt alium
Vidit vicinum aduenam populum viatorem:
Sedentem autem Philippum ſuo demulſit ſermone,
Dic, vnde ememus multorum ſeminum fluorem panum
Viris tot? Suam autem occultauit ſententiam,
Et mentem ignorantis tentauit Philippi.

Ipſe enim ſciebat quid eſſet facturus.
Anxius verò Philippus miſcebat admirationi vocem
Populum æqualem arenis ducentorũ quandam menſura
Panes denariorum non ſufficientes ſunt ſaturare,
Vt exiguam quilibet habeat partem. Vnus autẽ ipſorũ
Diuinorum ſociorum læti nuntii ſonuit vocem,
Andreas, regi fundens prandij allatricem vocem,
In aquis verſantis Simonis frater piſcatoris:
Eſt quidam hic puer habens hordeaceos panes
Quinque; & vicini duos piſces maris,
Piſces aſſos duplices: ſed quid faciant
Hæc multiloquũ diuiſa coniuncto populo?
Ieſus autem iuſſit promptiſſimis ſociis
Inclinare conuiuantium mixtos ordines ſuper terram.
Erat autem ibi gramen infinitum: copioſus verò
Complicatus cœtus erat conuictor ſuper terram.
Quinque autem mille variæ ſpeciei erant numero
Conuiuantiũ, & quilibet innitebatur proximo parieti,
Recumbentes ordine ſuper vireſcentem menſam
Longam. & quinque ſumens hordeaceos panes,
Chriſtus, ſemper viuenti gratias patri agens,
Fregit complicatæ manus vncungui motu,
Et dedit conuiuis, præbuitque omnibus cibum,
Et ex duobus piſcibus quantũ volebant. Sed quũ populo
Eſurienti ſatietas eſſet reſonantis menſæ,
Ieſus præcepit concordibus diſcipulis,
Omnia celeris vertiginis vno colligite impetu
Fragmenta ſolida redundantis menſæ,
Ne quid pereat. Et inſtabilis alius poſt alium
Impetuoſus ferebatur miniſtrans cœtus ſociorum,
Molem crebriorum perficiens altam panum
Manibus cauis. à viridi autem gramine
Fracti congregauit ſparſas reliquias cibi

Αὐτὸς

Αὐτὸς γὰρ δεδάηκε τόπερ ἤμελλε τελέσσαι.
Ἀγαλόων δὲ Φίλιππος ἐμύθευε θαύματι φωνὴν,
Λαὸν ἴσον ψαμάθοισι διηκοσίων τινὶ μέτρῳ
Ἄρτοι δηναρείων, οὐκ ἄρκιοι εἰσὶ κορέσσαι,
Ὄφρα κε βαιὸν ἕκαστος ἔχῃ μέρος. εἷς δέ τις αὐτῶν,
Ἀγχιθέων ἑτάρων εὐάγγελον ἴαχε φωνὴν,
Ἀνδρείας, βασιλῆι χέων φερέδειπνον ἰωὴν,
Ὑγροπόρου Σίμωνος ἀδελφεὸς ἰχθυβολῆος·
Ἐστί τις ἐνθάδε κοῦρος, ἔχων κριθώδεας ἄρτους
Πέντε, καὶ ἀγχιπόρου διδυμάονας ἰχθύας ἅλμης,
Ἰχθύας ὀπταλέους διδυμάονας· ἀλλὰ τί ῥέξει
Ταῦτα πολυγλώσσῳ μεμερισμένα σύζυγι λαῷ;
Ἰησοῦς δ' ἐκέλευσεν ἑτοιμοτάτοισιν ἑταίροις,
Κλίνατε δαιτυμόνων μυριάδας στίχας ὑψόθι γαίης.
Ἦν δέ τις αὐτόθι χόρτος ἀπείριτος· ἀμφιλαφὴς δὲ
Σύμπλοκος ἑσμὸς ἔην ὁμόδορπος ὑψόθι γαίης.
Πέντε δὲ χιλιάδες πολυειδέες ἦσαν ἀριθμῷ
Δαιτυμόνων, καὶ ἕκαστος ἐρείδετο γείτονι τοίχῳ,
Κεκλιμένοι στοιχηδὸν ἐπ' εὐπετάλοιο τραπέζης
Μηκεδανῆς. καὶ πέντε λαβὼν κριθώδεας ἄρτους
Χειρὸς, ἀεὶ ζώοντι χάριν γενετῆρι τιταίνων,
Ἔκλασε συμπλεκέος παλάμης γαμψώνυχι παλμῷ,
Καὶ πόρε δαιτυμόνεσσι, καὶ ὤρεγε πᾶσιν ἐδωδὴν,
Καὶ διδύμων νεπόδων ὅσον ἤθελον. ἀλλ' ὅτε λαῷ
Πληθυγέῳ κόρος ἔσκε πολυφλοίσβοιο τραπέζης,
Ἰησοῦς ἐπέταξεν ὁμοζήλοισι μαθηταῖς,
Πάντα ταχυστροφάλιγγι μιῇ συλλέξατε ῥιπῇ
Κλάσματα πυκνωθέντα ἀριστοβότοιο τραπέζης,
Ὄφρα κε μηδὲν ὄλοιτο. Καὶ ἄστατος ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ
Φοιταλέος πεφόρητο διάκτορος ἑσμὸς ἑταίρων,
Οἶκον ἐπασσυτέρων τελέων ὑψούμενον ἄρτων
Χερσὶ βαθυνομένῃσιν. ἀπὸ χλοεροῖο δὲ χόρτου
Ῥωγαλέης συνάγειρε πολύπλανα λείψανα φορβῆς

Ὅσσα περισσεύοντο· μιῆς δ᾽ ἀπὸ πεντάδος ἄρτων
Μαστεύων ἑλικηδὸν, ἕως πολυχανδέϊ κόλπῳ
Συμμιγέων ἔπλησε δυώδεκα κύκλα κοφίνων.
Καὶ πολὺς ἄλλοθεν ἄλλος ἐνίαχε θαῦμα νοή-
σας
Χριστὸς ὅπερ ποίησεν ὅλῳ θοινήτορι λαῷ,
Ἄρτων αὐτομάτων παλιναυξέα δαῖτα γεραίρων.
Οὗτος ὃν ἀείδουσιν ἐτήτυμός ἐστι προφήτης,
Ὃν φάτις ἀενάοιο μολεῖν ἰθύντορα κόσμου.
Εἰδὼς δ᾽ αὐτοδίδακτος ἄναξ ὑποκάρδιον ὀμ-
φὴν,
Ὅττι μολεῖν ἤμελλον ὁμήλυδες αὐτόθι λαοὶ,
Καί μιν ἀφαρπάξαντες ἀναστήσειν βασιλῆα,
Οὔρεος ὑλήεντος ἐρημάδα δύσατο πέτρην.
Καὶ σκιόεις ὅτε κῶνος ἀνέδραμε γείτονος ὄρφνης,
Πόντον ἐς ἀγχικέλευθον ἐπεῤῥώοντο μαθηταί.
Νῆα δ᾽ ἐπαΐξαντες ἁλίδρομον, ἅρμα θαλάσσης,
Γαῖαν ἐς ἀντιπέραιαν ἐπορθμεύοντο μαθηταὶ,
Ἄστυ Καφαρναοὺμ μετανεύμενοι. ἀντιφαὴς δὲ
Γαῖαν ὅλην ἐκάλυψε μελαγκρήδεμνος ὀμίχλη,
Καὶ χροῒ ποικιλόνωτον ἀποσφίγξασα χιτῶ-
να,
Ἀστερόεν σελάγιζεν. ἐελδομένοις δὲ μαθηταῖς
Οὔπω Χριστὸς ἵκανεν. ἐπειγομένης δὲ θυέλλης,
Ἀγχιφανὴς ἀπίκυρτος ἐπυργώθη ῥόος ἅλμης,
Καὶ δολιχοῖς ἐλατῆρες ὕδωρ ἐχάρασσον ἐρετμοῖς,
Ἀντιπόροις ἀνέμοις βεβιημένον. εἰναλίων δὲ
Τρεῖς δεκάδας σταδίων ἢ εἴκοσι πέντε ταμόντες,
Χριστὸν ἐθηήσαντο διαστείχοντα θαλάσσης,
Ἄβροχον ἴχνος ἔχοντα, βατῆς ἁλὸς ὄξαν ὁδί-
την.
Ταρβαλέοι δ᾽ ἀλάλαζον. ἀπυζομένοις δὲ μαθη-
ταῖς

Quacunque ſuperarant: vnòque à quinario panum
Inquirens orbiculatim, donec multum capaci ſinu
Promiſcuorum repleuit duodecim circulos cophinorum.
Et plurimi aliunde alij ſonuerunt, miraculum intelligentes
Chriſtus quod fecit toti epulatori populo,
Panum ſpontaneorum recreſcens conuiuium honorantes:
Hic quem celebrant verus eſt propheta,
Quem fama eſt æterni venturum rectorem mundi.
Sciens verò per ſe doctus Rex ſub corde latentem cogitationem,
Quòd venturi eſſent congregati ibi homines,
Et ipſum rapturi vt conſtituerent regem,
Montis ſyluoſi deſertam ſubiit petram.
Et vmbroſus quãdo conus ſurſũ cõcurrit vicinæ caliginis
Mare ad propinquum impellebantur diſcipuli.
In nauem autem irruentes mariuagam, currum maris
Terram in oppoſitam traiiciebant diſcipuli,
Ad ciuitatem Capernaum appellentes: vicina verò
Terram totam texit atrum peplum gerens caligo,
Et circa corpus varium dorſum habentem contrahens tunicam
Splendebat ſtellarum inſtar. Cupientibus verò diſcipulis
Nondum Chriſtus venit. inſtante autem procella,
Propè apparens incuruus turrificabatur fluxus maris,
Et longis remiges aquam ſignabant remis,
Contrariis ventis impulſam: marinorum verò
Tres decades ſtadiorum vel vigintiquinque ſecantes,
Chriſtum viderunt incedentem ſuper mare,
Siccum veſtigium habentem, peruii maris celerem viatorem.
Formidantes autem vociferabantur: attonitos verò diſcipulos

Ieſus alloquebatur, Sinite formidinem ventis:
Chriſtus ego velox viator ſum maris.
Et ipſum trahere volebant in nauim, & vis maris
Erat tunc, & erat portus: poſtquam diuina agitatione
Tanquam mens alata, ſine ventis, ſine remis,
Ad longinquum portum appulerat ſpontanea nauis.
Sed quando rubefaciens Tiberiadem vicinam petram
In ſummo apparens ſignaſſet vmbroſam aurora caliginem,
Populus pulchra arena trans oppoſitum mare
Stans, circumſpexit quòd ſacrum apud lacum
Humidum non eſſent agitatum prope littus
Ordinata inuicem coniuncta naues aliæ,
Niſi nauis vna ſola non nauigans, quódque ipſe
Non tunc pontigrada in naue Ieſus
Diuinis cum ſocijs nauigaret: ſed quòd ſoli
Terram in oppoſitam nauigaſſent diſcipuli,
Alias naues accipientes, vbi Tiberiadis [ſunt] littora:
Mare concitarunt, & venerunt prope locum.
Populus vbi innumerus ſuper graminoſam menſam
Diuinũ comedit panem, quem fregit immortalis manus
Chriſti, omnium rectori gratias patri agentis.
Nec Chriſtum regem vitam ferentem, neque diſcipulos
Sequentes inuenientes reciprocis in nauibus
Maritimã ſpumã ferentibus aquam dealbarunt remis,
Ad ciuitatem Capernaũ appellentes. propinquũ autem
Inuenientes trans inquietum mare
Chriſtum, circundederunt, & dixerunt ſuaui ſermone.
Rabbi rex, quando huc nauigaſti? raptũ ſumpti autem
Conuiuij memorem aduenam populum redarguens
Ieſus dixit, temporali à cibo
Ad conuiuium viuificum errantes viros trahens,
Scio quid quærentes veniſtis. ægrotorum enim

Ἰησοῦς ἀγόρευεν, Ἐάσατε τάρβος ἀήταις·
Χριστὸς ἐγὼ ταχύγουνος ὁδοιπόρος εἰμὶ θαλάσσης.
Καὶ μὲν ἑλεῖν μενέαινον ἐς ὁλκάδα, καὶ μόνος ἄλμης
Ἦν τότε, καὶ πέλεν ὅρμος· ἐπεὶ θεοδινέϊ παλμῷ
Οἷα νόος πτερόεις, ἀνέμων δίχα, νόσφιν ἐρετμῶν,
Τηλεπόροις λιμένεσσιν ἐμίλεεν αὐτομάτη νηῦς.
Ἀλλ' ὅτε πορφύρων Τιβεριάδα γείτονα πέζην
Ἀκροφανὴς ἐχάραξε λιπόσκιον ὄρθρος ὁμί-
χλην,
Λαὸς εὐκροκάλοιο πέρην ἀντώπιδος ἅλμης
Ἱστάμενος σκοπίαζεν ὅτι ζαθέῃ παρὰ λίμνῃ
Ἰκμαλέης οὐκ ἦσαν ἱμασσομένης πέλας ἀκτῆς
Στοιχάδες ἀλλήλῃσιν ὁμόζυγες ὁλκάδες ἄλλαι,
Εἰ μὴ νηῦς μία μοῦνον ἀνέμπλοος, ὅττι καὶ αὐτὸς
Οὐ τότε ποντοπόροιο μιῆς ἐπὶ νηὸς Ἰησοῦς
Ἀγχιθέοις ἑτάροισι συνέπλεεν· ἀλλ' ὅτι μοῦνοι
Γαῖαν ἐς ἀντικέλευθον ἐναυτίλλοντο μαθηταὶ,
Ἄλλας νῆας ἑλόντες, ὅπῃ Τιβεριάδες ἀκταί·
Πόντον ἐπεσσείοντο, καὶ ἤλυθον ἐγγύθι χώρου,
Λαὸς ὅπῃ νήριθμος ἐπ' εὐχόρτοιο τραπέζης
Θέσκελον ἤσθιεν ἄρτον, ὃν ἔκλασεν ἀμβροσίη χεὶρ
Χριστοῦ, παμμεδέοντι χάριν γνωστῆρι διδόντος.
Καὶ μὴ Χριστὸν ἄνακτα φερέσβιον, οὐδὲ μαθητὰς
Ἑσπομένοις εὑρόντες ἀμοιβαίων ἐπὶ νηῶν,
Πόντιον ἀφρηκόμοισιν ὕδωρ λεύκαινον ἐρετμοῖς,
Ἄστυ Καφαρναοὺμ μετανεύμενοι. ἀγχιφανῆ δὲ
Ἀντιπέρην εὑρόντες ἀσιγήτοιο θαλάσσης
Χριστὸν, ἐκυκλώσαντο, καὶ ἔννεπον ἡδέϊ μύθῳ,
Ῥαββὶν ἄναξ, πότε δεῦρο παρέπλεες; ἀμπελέης δὲ
Εἰλαπίνης μνηστῆρα μετήλυδα λαὸν ἐλέγχων
Ἰησοῦς ἀγόρευε, μινυνθαδίης ἀπὸ φορβῆς
Εἰς θαλίην ζείδωρον ἀήμονας ἀνέρας ἕλκων,
Οἶδα τί μαστεύοντες ἱκάνετε. νουσαλέων γὰρ

Οὐ διὰ θαύματα κεῖνα τάπερ χάμον ἠθάδι μύθῳ,
Ὁππότε θηήσασθε, πόθος δέ τις ὑμέας ἕλκει
Ἄρτων θεσπεσίων παλινάγρετος, ὅττι φαγόντες
Εἰλαπίνην νήειθμον ἐμῆς κεκόρησθε τραπέζης.
Ἀλλὰ πολυπλανέεσσιν ἐάσατε σπινδέρμον αὖρις
Δαῖτα ταχὺ φθιμένην, καὶ ἀνύσατε μᾶλλον ἐκείνην
Εἰλαπίνην μίμνουσαν ἀειζώοιο τραπέζης,
Ἣν μόνος ἀνθρώποιο φερέσβιος υἱὸς ὀπάσσει,
Τοῦτον ὅτι σφρήγισσε πατὴρ θεός. Εἰρομένοις δὲ
Λαὸς Ἰουδαίων φιλοπευθέα ῥήξατο φωνήν,
Εἰπὲ, τί κεν ῥέξωμεν; ὅπως θεοτερπέϊ θεσμῷ
Ἔργα θεοῦ τελέσοιμεν; Ἄναξ δ' ἠμείβετο μύθῳ,
Ὀρθὴν πίστιν ἔχοντες, ὅπως δέξησθε φανέντα
Ὅν τινα κεῖνος ἔπεμπεν. Ἐπεφθέγξαντο δὲ λαοὶ,
Ποῖον ἐγδομένοις σημήϊον ἄμμι τελέσσεις,
Ὄφρα κε πειθοίμεσθα, θεόσσυτον ἔργον ἑλόντες,
Τί πρήξεις προτέροισιν ὁμοίϊον; ἡμέτεροι γὰρ
Αἰθέρος ἄφθιτον εἶδαρ ἐρημάδος ἐγγύθι πέτρης
Μάννα πολυκλήϊστον ἐθηήσαντο τοκῆες,
Γραπτὸς ὅπερ πολύμυθος ἀμετρήτῳ ποτὲ λαῷ
Οὐρανόθεν πόρεν ἄρτον ἀφειδέϊ δαιτυμονῆϊ.
Ἰησοῦς δ' ὀάριζεν, ἀγλώσσοις λαὸν ἐλέγχων,
Μωσῆς οὐ πάρος ὔμμιν, ἐρημαίῃ παρὰ πέτρῃ,
Αἰθέρος ἄρτον ὄπαζε μελίρρυτον εἰλαπινάζειν·
Ἀλλὰ πατὴρ ἐμὸς ἧκεν, ὅς εἰσέτι φέρτερον ὑμῖν
Οὐρανόθεν σοφὸν ἄλλον ἐτήτυμον ἄρτον ὀπάσσει.
Οὗτος γὰρ πέλεν ἄρτος ὃς οὐρανόθεν καταβαίνων
Ζωὴν πᾶσι μέλουσαν ὅλῳ δωρήσατο κόσμῳ.
Καὶ πάλιν ὧδ' ἀγόρευεν Ἰουδαίων χορὸς ἀνδρῶν,
Ζωῆς, κοίρανε, τοῦτον ὃν ἔννεπες ἔμπεδον εἶναι
Αἰθέρος ἄρτον ὄπασσον ἐτήτυμον εἰλαπινάζειν.
Ἰησοῦς δ' ἐπέτασσε θεηγόρον αἰθερεῶνα,
Καὶ χάριτος πλήθουσαν ἀνήρυγε χείλεσι φωνήν,

Non propter miracula illa quæ feci conſueto verbo,
Quæ vidiſtis: deſiderium autem aliquod vos trahit
Panum diuinorum rurſus excitatum, quòd comedentes
In conuiuio infinito mea ſatiati ſitis à menſa.
Sed multum errantibus committite comitem ventis
Cibum citò corruptibilem, & perficite magis illum
Cibum manentem ſemperniuæ menſæ,
Quem ſolus hominis vitam ferens filius dabit,
Hunc quia obſignauit Deus pater. Interrogans autem
Populus Iudeorum ſciſcitantem rupit vocem,
Dic, quid faciemus, vt Deo grato ritu
Opera Dei perficiamus? Rex verò reſpondit ſermone,
Rectam fidem habentes, vt recipiatis apparentem,
Quem ille miſit. Reſpondit autem populus,
Quale cupientibus ſignum nobis perficies,
Vt credamus, diuinum opus accipientes,
Quid facies prioribus ſimile? noſtri enim
Cœli æternum cibum deſertam apud petram
Manna valde celebratum viderunt parentes,
Scriptor quod multiloquus immenſo quando populo
Cœlitus præbuit panem copioſo conuictori.
Ieſus autem dixit, ſuperbum populum redarguens,
Moſes non antea vobis, deſertam apud petram,
Cœleſtem panem præbuit mellifluum ad comedendum:
Sed pater meus erat, qui adhuc præſtantiorem vobis
Cœlitus ſapientem alium verum panem præbebit.
Hic enim eſt panis qui cœlitus deſcendens
Vitam omnibus charam toti donauit mundo.
Et rurſus ſic dixit Iudæorum cœtus virorum,
Vita, domine, hunc quem dixiſti ſtabilem eſſe
Cœleſtem panem præbe verum comedere.
Ieſus autem aperuit diuiniloquum os,
Et gratia repletam eructauit labiis vocem,

Vitæ æternus panis ego ſum, nigra fame
Nunquam eſuriet vir mortalis ad me veniens,
Et omnis noſtram immotam fidem augens
Nunquam ſitiet, donec adhuc curuum repens
Æuum lata generationis infinitam metam alternat.
Sed vobis dixit meæ quod miracula vocis
Oculis vidiſtis, & non creditis patri.
Omnis homo quem mihi dedit pater meus, ad me flectet
Veſtigium ſuum, à Deo adductus. neque ipſe
Viros venientes recens credentes foras expellam.
Sed mente gaudente ſuſcipiam. non enim deſiderium
Veni cœlitus perficiens meum, ſed patris:
Hoc autem omnium rectoris mei eſt patris deſiderium,
Vt eorum quos pater meus dedit nullum perdam,
Sed ipſum caliginoſo exſuſcitem ex barathro,
Reducem ex mortuis, quando vltima hora venit.
Hæc enim clari mei eſt voluntas patris,
Vt omnis qui videt me, placidum oculum tendens,
Vitæ futuræ æternum ad cœtum veniat:
Et ipſum rurſus ſtare faciam reſuſcitatum, quando illius
Vltimæ lumen veniet auroræ.
Vitæ enim eſt cibus verus noſtra caro,
Et ſanguis meus infallibilis eſt potus. quicunque vir
Carnem meam guſtauerit, & ſanguinem vna ſanctione,
Hic vir in me manet, & coniunctus cum ipſo
Ero, firma domus, geſtatus & geſtans.
Sicut autem pater viuens opitulatorem præbuit mundo,
Viuo autem altiregentis mei ob voluntatem patris
Ipſe ego: & ille vir æquali lege
Ex me viuet, meum corpus comedens.
Vitæ incorruptibilis panis verus hic dicitur.
Non qualiter antea deſertam apud ſyluam

Ζωῆς ἄφθιτος ἄρτος ἐγὼ πέλω· αἴθοπι λιμῷ
Οὔποτε πεινήσειεν ἀνὴρ βροτὸς εἰς ἐμὲ βαίνων.
Καὶ πᾶς ἡμετέρην ἀσέμβεα πίστιν ἀέξων,
Οὔποτε διψήσειεν, ἕως ἔτι καμπύλος ἕρπων
Αἰὼν εὐρυγένειος ἀτέρμονα νύσσαν ἀμείβει.
Ἀλλ' ὑμῖν ἀγόρευον ἐμῆς ὅτι θαύματα φωνῆς
Ὄμμασι θηήσασθε, καὶ οὐ πείθεσθε τοκῆϊ.
Πᾶς βροτὸς ὅν μοι ὄπασσε πατὴρ ἐμὸς, εἰς ἐμὲ κάμψει
Ἴχνος ἑὸν, θεόθεν πεφορημένος. οὐδὲ καὶ αὐτὸς
Ἀνέρας ἐρχομένοις νεοπειθέας ἐκτὸς ἐλάσσω,
Ἀλλὰ νέῳ χαίροντι δεδέξομαι. οὐ γὰρ ἐέλδωρ
Ἤλυθον οὐρανόθεν τελέων ἐμὸν, ἀλλὰ τοκῆος.
Τοῦτο δὲ παμμεδέοντος ἐμοῦ πέλε πατρὸς ἐέλδωρ,
Ὄφρα κεν ὧν γενέτης ἐμὸς ὤπασε μηδὲν ὀλέσσω,
Ἀλλά μιν ἀχλυόεντος ἀναστήσαιμι βερέθρου
Νόστιμον ἐκ νεκύων, ὅτε λοίσθιον ἦμαρ ἱκάνει.
Τοῦτο γὰρ αἰγλήεντος ἐμοῦ πέλε νεῦμα τοκῆος,
Ὄφρα κε πᾶς ὁρόων με, πανίλαον ὄμμα πιταίνων,
Ζωῆς ἐσσομένης αἰώνιον ἐς χορὸν ἔλθῃ,
Καί μιν ἀναστήσω παλινάγρετον, ὁππότε κεί-
νης
Ὑστατίης ὅτε φέγγος ἐγεύσεται ἠριγενείης.
Ζωῆς γὰρ πέλεν εἶδαρ ἐτήτυμον ἡμετέρη σάρξ,
Αἷμα δ' ἐμὸν νημερτὲς ἔφυ ποτόν. ὃς δέ κεν ἀνὴρ
Σαρκὸς ἐμῆς γεύσαιτο, καὶ αἵματος εἰν ἑνὶ θεσμῷ,
Οὗτος ἀνὴρ ἐν ἐμοὶ μενέει, καὶ ὁμόζυγος αὐτῷ
Ἔσσομαι, ἔμπεδος οἶκος, ἀειρόμενος καὶ ἀείρων.
Ὡς δὲ πατὴρ ζώων με βοηθόον ὤπασε κόσμῳ,
Ζώω δ' ὑψιμέδοντος ἐμοῦ διὰ νεῦμα τοκῆος
Αὐτὸς ἐγώ· καὶ ἐκεῖνος ἀνὴρ ἰσόζυγι θεσμῷ
Ἐξ ἐμέθεν ζήσειεν, ἐμὸν δέμας εἰλαπινάζων.
Ζωῆς ἄφθιτος ἄρτος ἐτήτυμος οὗτος ἀκούει·
Οὐχ οἷον τοπάροιθεν ἐρημαίῃ παρὰ λόχμῃ

Ὑμέτεροι γλυκὺν ἄρτον ἐθηήσαντο τοκῆες,
Καὶ θάνον ἐν σκοπέλοισιν ὀρειπλανέες μετανάσται.
Τοῦτον ἀνὴρ ὑπέρμορος ἐτήτυμον ἄρτον ῥέπτων,
Ζωὴν ὄψεται οὗτος, ἕως δολιχοῖο γενείου
Ἀμφιλαφὴς πολιῇσι κόμην λευκαίνεται αἰών.
Καὶ τότε λαὸς Ἰουδαίων γόγγυζε, χολωθεὶς
Ἀμφὶ θεοῦ, ὅτ' ἔειπεν ἑῇ ζωαρκέϊ φωνῇ,
Κεῖνος ὁ οὐρανόθεν καταβὰς ἐγὼ ἄρτος ὑπάρχω.
Κόσμῳ ὀμφήεντος ἀνήρυγον αἰθερεῶνος,
Ἦ ῥά νυ κεῖνος ἔφυ θεοειδέος υἱὸς Ἰωσήφ;
Οἴδαμεν οὗ γενετῆρα φίλον καὶ μητέρα κεδνήν;
Πῶς γοῦν οὗτος ἔλεξεν ἑῇ σημάντορι φωνῇ,
Ἤλυθον οὐρανόθεν; καὶ ἄναξ ἠμείβετο μύθῳ,
Βυκτάων ἀνέμων γογγυσμὸν ἐάσατ' ἀέλλαις.
Οὐ δύναται μερόπων τις ἑκούσιος εἰς ἐμὲ βαίνειν
Εἰ μὴ ὁ μ' ἐκπέμψας γενέτης ἐμὸς αὐτὸν ῥύσῃ,
Καί μιν ἀναστήσω ὅτι λοίσθιον ἦμαρ ἱκάνει.
Ἔστι θεογλώσσων βίβλῳ κεχαραγμένον ἀνδρῶν,
Καὶ μεγάλοιο θεοῖο διδακτοὶ ἅπαντες ἔσονται.
Πᾶς γὰρ παμμεδέοντος ἐμοῦ παρὰ πατρὸς ἀκούσας,
Καὶ ὁ μαθὼν, ἑὸν ἴχνος ἐτήτυμον εἰς ἐμὲ κάμπτει.
Οὐχ ὅτι ἀνθρώπων τις ἐν ὄμμασιν εἶδε τοκῆα.
Εἰ μὴ μουνογενὴς θεόθεν πεφορημένος ἐλθών.
Μάρτυρος ἐμπεδόμυθος Ἀμὴν ἀμὴν λόγος ἔστω,
Εἴς με ὁ πιστεύων ζωὴν αἰώνιον ἔχει,
Τὴν ἀμέλει δρεπανηφόρος οὐ χρόνος οἶδεν ὀλέσ-
σαι.
Ζωῆς ἄφθιτος ἄρτος ἐγὼ πέλον. Ὑμέτεροι δὲ
Μάννα πολυκλήϊστον ἐθοινήσαντο τοκῆες,
Καὶ θάνον ἐν σκοπέλοισιν ἐρημάδος ἐγγύθι πέτρης.
Ἄρτος ὁ οὐρανόθεν καταβὰς ἐγὼ αὐτὸς ἀκούω.
Εἴ τις ἀνὴρ ἐφάπαξ σὺν πίστει τοῦτον ῥέψῃ.
Ὄψεται οὐ κεῖνος ποτὲ μόρσιμον ἦμαρ ὀλέθρου.

Veſtri dulcem panem admirati ſunt patres,
Et mortui ſunt in ſcopulis montani exules.
Hunc vir terreſtris verum panem comedens,
Vitam videbit hic, donec prolixi menti
Abundans canis comam dealbat ſeculum.
Et tunc populus Iudæorum murmurabat iratus
De Deo, quod dixiſſet ſua viuifica voce:
Ille qui de cœlo deſcendit, ego panis ſum,
Et vocem vocali eructauit à mento.
Nunquid ille eſt Dei forma filius Ioſephi,
Nouimus cuius genitorem charũ & matrem ſedulã?
Quomodo ergo hic dixit ſua deſignatrice voce.
Veni de cœlo? & Dominus reſpondebat verbo,
Sonororum ventorum murmur dimittite procellis.
Non poteſt hominum quiſquã volens ad me venire,
Niſi qui me miſit Pater meus ipſum traxerit,
Et eum ſuſcitabo quando nouiſſimus dies venerit.
Eſt diuinam linguam habentium in libro ſcriptum
virorum:
Et magno à Deo docti omnes erunt. [diuit
Omnis enim qui cunctis imperante meo à patre au-
Et didicit, ſuum veſtigium verè ad me flectit:
Non quod hominũ quiſquã in oculis viderit patrẽ,
Niſi vnigenitus à Deo geſtatus qui venit:
Teſtis firmi ſermonis Amen amen ſermo ſit
In me qui credit vitam æternam habet,
Quam profecto falciferũ nõ tempus nouit perdere:
Vitæ incorruptus panis ego ſum. Veſtri autem
Manna percelebre comederunt Patres.
Et mortui ſunt in ſcopulis deſertam prope rupem
Panis qui de cœlo deſcendi ego ipſe ſum:
Si quis vir ſemel cum fide hunc comederit
Videbit nunquam ille fatalem diem mortis

Noſtra eſt caro panis quem vobis dabo
Quam pro iniquè viuentis vita mundi præbebo.
Inter ſe autem cõfabulabantur Iudæi quodã ſermo-
Hic ſuam nobis poteſt quomodo carnẽ dare [ne,
Ad edendum? & Rex eructabat vocem
Teſtis inconcuſſus Amen amen ſermo ſit.
Niſi carnem ederitis, dulcemq; ſanguinẽ biberitis
Filij hominis, vitam non habetis in vobis.
Qui autem carnem meã guſtauerit, & ſanguinẽ vir
Nunquam deſinentem vitam omnino immortalem habebit,
Et eum ſuſcitabo quando vltimus dies veniet.
Hæc profundi fundamenti Capernaum in terra
Dixit, lapidoſo in templo docens.
Multi autem audientes, cæca quadam rabie
In iram concitati, dixerunt diſcipuli,
Durus mihi ſermo hic quem dixit, & quis audire
Ipſum loquentem poterit? Sua ſponte autem
Cognoſcens quòd populus ſuſpicioſus eſſet ſociorum,
Occultam effrænem ſupprimentes vocem,
Chriſtus mente errantibus verbum communicauit diſcipulis,
Veſtram hic ſermo incredulam mentem cruciat:
Quid verò ſi videritis ſimul fulgentem cum patre
Cœleſtium, vnde venit, ſuarum aſcenſorem ſedium
Hominis rurſus filium, quid facietis hoc intelligentes?
Spiritus eſt viuificans præſtantior: alienigena autem
Carnis terreſtris humana natura nihil proderit.
Sermonum verò noſtrorum fluxus diuinus quos dico,
Vita ſimul & ſpiritus eſt, & vera vox.
Sed quidam ſunt increduli inſipienti rabie.
Sciebat enim quinam eſſent qui mentem habebant errantem,

Ἡμετέρη πέλεται σὰρξ αὐτὸς ἐν ὔμμιν ὀπάσσω,
Ἣν περ ἀλιτροβίῳ ζωῆς κόσμοιο παρέξω.
Ἀλλήλοις δ᾽ ὀάριζον Ἰουδαῖοι τινὶ μύθῳ,
Οὗτος ἑὴν ἡμῖν δύναται πῶς σάρκα πορῆσαι,
Εἰλαπιναζόμενοι; καὶ ἄναξ ἠρεύγετο φωνήν,
Μάρτυρες ἀστυφέλικτος Ἀμὴν ἀμὴν λόγος ἔστω,
Εἰ μὴ σάρκα φάγητε γλυκύτε καὶ αἷμα πίντε
Υἱέος ἀνθρώπου, ζωὴν ἔχετ᾽ οὐκ ἐν ἑαυτοῖς.
Ὃς δέ κε σαρκὸς ἐμῆς γεύσαιτο καὶ αἵματος ἀνήρ,
Οὔποτε λήγουσαν ζωὴν πανακήρατον ἕξει,
Καί μιν ἀναστήσω ὅτε λοίσθιον ἦμαρ ἱκάνει.
Ταῦτα βαθυχρήμῳ Καφαρναοὺμ ἐνὶ γαίῃ
Ἔννεπεν, εὐλάϊγγος ἔσω νηοῖο διδάσκων.
Πολλοὶ δ᾽ εἰσαΐοντες, ἀμερσινόῳ τινὶ λύσσῃ
Εἰς χόλον ὀτρυνθέντες, ἐμυθήσαντο μαθηταί,
Σκληρὸς ἐμοὶ λόγος οὗτος ὃν ἔννεπε· καὶ τίς ἀκούσει
Αὐτοῦ φθεγγομένοιο δυνήσεται; Αὐτόματος δὲ
Γινώσκων ὅτι λαὸς ὑποδρὰ ἔσκεν ἑταίρων,
Λαθριδίην ἀχάλινον ὑποκλέπτοντες ἰωήν,
Χειρὸς ἀμαρτινόοισιν ἔπος ξυνῶσε μαθηταῖς,
Τμείων ὅδε μῦθος ἀπειθέα θυμὸν ἀμύσσει·
Εἰ δέ κεν ἀθρήσητε συναστράπτοντα τοκῆϊ
Αἰθερίων, ὅθεν ἦλθεν, ἑὸν ἐπιβήτορα θώκων
Ἀνθρώπου πάλιν υἷα, τί ῥέξετε τοῦτο μαθόντες;
Πνεῦμα πέλει ζωαρκὲς ὑπέρτερον· ἀλλοφυὴς δὲ
Σαρκὸς ἐπιχθονίης βροτέη φύσις οὐδὲν ὀνήσει.
Μύθων δ᾽ ἡμετέρων ῥόος ἔνθεος οἷς ἀγορεύω,
Ζωὴ ὁμοῦ καὶ πνεῦμα πέλει, καὶ ἐτήτυμος ὀμφή.
Ἀλλά τινὲς γεγάασιν ἀπειθέες ἄφρονι λύσσῃ.
Ἤδεε γὰρ τίνες ἦσαν ὅσοι νόον εἶχον ἀλήτην,

Πίστιν ἀλιπλανέεσσιν ἐπιστρέψαντες ἀέλλαις.
Καί τις ἀνήρ μιν ἔμελλεν Ιουδαίοις παραδώσειν,
Αργυρέης νούσοιο νόον δεδονημένος οἴστρῳ.
Καί σφιν ἄναξ ἀγόρευεν, Οθεν πάρος ἔννεπον ὑμῖν,
Οὐ δύναται μερόπων τὶς ἑκούσιος εἰς ἐμὲ βαίνειν,
Εἰ μὴ ἀφ᾽ ἡμετέροιο θεῷ πεφιλημένος ἀνὴρ
Τοῦτο γέρας δέξαιτο χαριζομένοιο τοκῆος.
Οὐ χάριν ἀστήρικτος ὀπισθοπόρῳ ποδὶ βαίνων,
Χάζετο τηλεπόρων μεταναστιος ἑσμὸς ἑταίρων.
Οὐκέτι δ᾽ ὡς τοπάροιθε μετάτροπον ἦθος ἀμεί-
ψας,
Χριστῷ ἐφωμάρτησε τοδεύτερον. Εἰσορόων δὲ
Κοίρανος ἀστατέων ἑτερόφρονα λαὸν ἑταί-
ρων
Αψ ἀνασειράζοντα μετήλυδα λαὸν ἀλήτην,
Εννεπε πιστοτέροισι δυώδεκα πᾶσι μαθηταῖς,
Η ῥα σὺν ἀλλοδαποῖσι μολεῖν σπέρχεσθε καὶ αὐτοὶ
Γνήσιοι; ἢ ῥα νόθοισιν ὁμοῖοι εἰσὶ μαθηταί;
Καί οἱ Πέτρος ἔλεξε, βοώμενος οὔνομα Σίμων,
Πρὸς τίνα φέρτερον ἄλλον ἱκανόμεθα; ἀμφιέπεις γὰρ
Ζωῆς ἀενάοιο μελίρρυτα χεύματα μύθων·
Καὶ προτέρων δεδαῶτες ἀσιγήτων ἀπὸ βίβλων
Απλανέες πειθόμεθα μιῇ καὶ ὁμόφρονι βουλῇ,
Οττι θεοῦ σὺ μόνος ἅγιος πέλεις. Ηδυεπὴς δὲ
Αντίτυπον φάτο μῦθον ἄναξ πειθήμονι Πέτρῳ,
Ὑμέας οὐ φρένα πᾶσαν ἐγὼ δεδαημένος ἀνδρῶν
Εκ πολέων ἔκρινα; καὶ εἷς ἐναρίθμιος ὑμῖν
Δήϊος, ἀλλοπρόσαλλος, ὁ μέσσος ἐστὶ μαθηταῖς,
Διάβολος νέος ἄλλος ἐν ὀψιγόνοισιν ἀκούων;
Εννεπε, σημαίνων ὁμοδόρπιον Ισκαριώτην,
Αἰνοτόκου Σίμωνος ἐπίκλοπον υἱὸν Ιούδαν.
Αὐτὸς γάρ μιν ἔμελλε πορεῖν ζωαρκέϊ πότμῳ,
Χρυσομανὴς, δολίης πεφορημένον ἐς λίνον ἄγρης,

Fidem in mari errantibus committentes ventis,
Et quinam vir ipſum eſſet Iudæis proditurus,
Argentei morbi mente agitatus ſtimulo.
Et ipſis Rex dixit, Ideo antè dixi vobis,
Non poteſt hominum aliquis volens ad me venire,
Niſi è noſtro charus Deo vir
Hoc munus receperit donante patre.
Cuius gratia infirmus retrogrado pede incedens,
Receſſit procul venientium peregrinus cœtus ſociorum.
Non amplius autem vt antea mutabilem morem variaans,
Chriſtum ſequebatur iterum. Inſpiciens autem
Dominus inſtabilium aliter ſentientem populum ſociorum
Rurſus reuocantem aduenam populum errantem,
Dixit magis fidelibus duodecim omnibus diſcipulis,
Num cum extraneis ire feſtinatis & ipſi
Legitimi? num ſpuriis ſimiles ſunt diſcipuli?
Et ei Petrus dixit, vocatus nomine Simon,
Ad quem alium præſtantiorem veniemus? habes enim
Vitæ æternæ mellifluos fluxus verborum:
Et prioribus ſcientes non ſilentibus ex libris
Non errantes credimus vna & conſentiente voluntate,
Quòd Dei tu ſolus ſanctus es. Suauiloquus verò
Expreſſum dixit ſermonem Rex credulo Petro,
Vos nónne mentem omnem ego ſciens virorum
Ex multis ſelegi? & vnus annumeratus vobis
Hoſtilis, mutabilis, domeſticus eſt diſcipulis,
Diabolus nouus apud poſteros qui dicetur?
Dixit, ſignificans conuictorem Iſcariotam,
Miſeri Simonis ſubdolum filium Iudam.
Hic enim ipſum traditurus erat vitali fato,
Auro inſaniens, fraudulenta delatum in rete captura.

Vnus exiſtens ſociorum duodecim.

CAP. VII.

Et tunc habitans
Dominus ibi manſit, malorum tolerantibus pedibus
Terram ad mare fundatam peruadens Galilaa.
Non enim Iudaorum in ſolo volebat ſancto ambulare,
Quia ipſum fallaci dolo furioſè cupiebant perdere
Filij Iudaorum, ſancta gaudentes pernicie.
Erat autem Deo publicum anniuerſarium propè feſtũ,
Afixis tabernaculis dictum: propinqui autem
Fratres falſi quadruplices filij Ioſeph,
Chriſtum incitantes, concordem ſonuerunt vocem,
Hinc diſcede, & quando celebratio feſti, [eſt]
Feſtina Iudaa finitimam terram accedere,
Vt conuertentes incredulum populum errantem,
Veterem in te fidem recuperent diſcipuli,
Videntes tua opera ſapienti perfecta verbo.
Non enim aliquis hominum ſub ſinu latens opus texit
Opus inuiſibili occultatum caligine ſilentij,
Apertè verò vult audax eſſe. ſi hac facies
Varia miracula, oſtende perſpecta miracula mundo.
Talia fruſtrà dicebant, increduli ſicut & alij:
Chriſti omnium rectoris fratres licet exiſtentes,
Fidei firmum morem abnegarunt & ipſi.
Et ipſis Rex dixit reſponſiuo quodam ſermone,
Nondum opportunum venit meum tempus: veſtrum autem
Volat ſemper promptum, liberum. non poteſt enim
Inſaniens vnquam mundus conſueta procella rabiei
Vos odiſſe: me autem odit & expellit
Audax, quia ſolus non parcente teſtificante voce
Conſueto peccato grauidum mundum redarguo,
Opera qua facit clamans aliena à lege.

Εἰς γεγαὼς ἑτάρων δυοκαίδεκα.

ΚΕΦ. Ζ.

Καὶ τότε ναίων
Κοίρανος αὐτόθι μίμνεν, ἀνεξικάκοισι πεδίλοις
Γαῖαν ὀρικρηπῖδα διαστείχων Γαλιλαίης.
Οὐ γὰρ Ἰουδαίων πέδον ἤθελεν ἀγρὸν ὁδεύειν,
Ὄττι μιν ἠεροπῆϊ δόλῳ μενέαινον ὀλέσσαι
Υἱέες Ἰουδαίων, ὁσίῳ χαίροντες ὀλέθρῳ.
Ἦν δὲ θεῷ πανδήμιος ἐπίσιος ἐγγὺς ἑορτὴ,
Πηγνυμέναις κλισίῃσιν ἐπώνυμος. ἀγχίμολοι δὲ
Γνωτοὶ ψευδαλέοι τετράζυγες υἷες Ἰωσὴφ,
Χριστὸν ἐπιστέρχοντες, ὁμόθροον ἴαχον αὐδήν,
Ἐντεῦθεν μετάβηθι, καὶ, ὁππότε κῶμος ἑορτῆς,
Σπεῦσον Ἰουδαίης ὁμοτέρμονα γαῖαν ὁδεύειν,
Ὄφρα μεταστρέψαντες ἀπειθέα λαὸν ἀλήτην,
Ἀρχαίην σέο πίστιν ἀνακτήσοιντο μαθηταὶ,
Δερκόμενοι σέθεν ἔργα σοφῷ τετελεσμένα μύθῳ,
Οὐ γάρ τις μερόπων ὑποκόλπιον ἔργον ὑφαίνει,
Ἔργον ἀθηήτῳ κεκαλυμμένον ἀχλύϊ σιγῆς,
Ἀμφαδίην δ' ἐθέλει θρασὺς ἔμμεναι. εἰ τάδε ῥέζεις
Ποικίλα θαύματα, δεῖξον ὁρώμενα θαύματα κόσμῳ.
Τοῖα μάτην ἀγόρευον, ἀπειθέες οἷά περ ἄλλοι
Χριστοῦ παμμεδέοντες ἀδελφειοί περ ἐόντες,
Πίστιος ἀπλανέος ἦθος ἀπηρνήσαντο καὶ αὐτοί.
Καί σφιν ἄναξ ἀγόρευεν ἀμοιβαίῳ τινὶ μύθῳ.
Οὔπω καίριος ἦλθεν ἐμὸς χρόνος· ὑμέτερος
δὲ
Πέπταται αἰὲν ἑτοῖμος, ἐθελόθρησκος. οὐ δύναται γὰρ
Ζηλομανὴς ποτὲ κόσμος ἐθήμονι λαίλαπι λύσσης
Ὑμέας ἐχθαίρειν· ἐμὲ δὲ στυγέει καὶ ἐλαύνει
Θαρσήεις, ὅτι μοῦνος ἀφειδέϊ μάρτυρι φωνῇ
Ἠθάδος ἀμπλακίης ὀδυνήμονα κόσμον ἐλέγχω,
Ἔργα πατρὸς τελέειν βοόων ἀλλότρια θεσμῷ.

Υμεῖς εὐκελάδοιο μετέλθετε κῶμον ἑορτῆς·
Οὔπω ἐγὼ κλισίας νεοπηγέας ἄρτι γεραίρων,
Ες τελετὴν ὁσίην ἐπιβήσομαι. ἡμετέρου γὰρ
Οὔπω μοὶ τετέλεστο χρόνου δρόμος. Ως ὁ μὲν εἰπὼν,
Εσχεν ἁγνὸν ἔεθλον ἀκερσεκόμων Γαλιλαίων.
Γνωτοὶ δ' ὡς ἀνέβαινον ἐς ἱερὸν, ὀψὲ καὶ αὐτὸς
Ενθεον ἴχνος ἔκαμψεν ἐς ἀρτιχόρευτον ἑορτήν.
Καί μιν Ιουδαῖοι φιλίῃ μάστευον ἀνάγκῃ,
Πῆ μοι ἔβη; ποῖ κεῖνος; Υποψύζοντι δὲ λαῷ
Μυρίος ἔρρεε μῦθος ἀσιγήτων ἀπὸ λαιμῶν.
Καὶ πολέες φθέγξαντο θεουδέα μάρτυρα φωνὴν,
Οττι σοφὸς τελέθει, καὶ ὑπέρτερα θαύματα τεύχει.
Αλλοι δ' ἀντείδαινον ὁμογλώσσων ἀπὸ λαιμῶν,
Οὐ σοφὸς, οὐ σοφὸς οὗτος ἐτήτυμον· ἀγρομένου δὲ
Λαοῦ, κλεψινόοισι παραπλάζει φρένα μύθοις.
Τοῖα μὲν ἀλλήλοισιν ὁμίλεον. ἀμφὶ δ' ἄρ' αὐτοῦ
Οὔ τοτε τολμήσας τις ἀδειμάντῳ τινὶ φωνῇ
Αμφαδίην ὀάριζεν, ὑπείθερα χείλεα λύσας,
Τάρβος Ιουδαίων πεφυλαγμένος· ἐμφανὴς δὲ,
Ηδη μεσσοπόλοιο μέσην περὶ νύσσαν ἑορτῆς,
Ιησοῦς ἀνέβαινεν· ἐν εὐλαίγγι δὲ νηῷ
Αγρομένων ἐδίδαξεν ὁμοζυγέων σῖγα φωτῶν.
Καί μιν Ιουδαίων ἐπεθάμβεεν ἑσμὸς ἐχέφρων.
Αλλήλοις δ' ὀάριζον ἀμοιβάδις ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ,
Αὐτόματος πόθεν οὗτος ῥεύγεται ἔγγραφον αὐδήν;
Γράμματα πῶς δεδάηκεν, ἃ μὴ μάθεν ἴδμονι τέχνῃ;
Γράμματα πῶς ἀδίδακτος ἐπίσταται; Εἰρομένοις δὲ,
Θεσπεσίοις στομάτεσσιν ἄναξ ἠρεύγετο φωνὴν,
Οὐ διδαχὴ πολύιδρις ἐμὴ πέλει, ἀλλὰ τοκῆος

Vos ſonori accedite ad celebrationem feſti,
Nondum ego tentoria recens fixa iam honorans,
Ad feſtum ſacrum aſcendam. noſtri enim
Nondum mihi completus eſt temporis curſus. Sic ille dicens
Peruaſit ſanctum ſolum intonſorum Galilæorum.
Fratres autem quum aſcendiſſent ad templum, ſerò & ipſe
Diuinum veſtigium flexit ad nuper celebratum feſtum.
Et ipſum Iudæi chara quærebant neceſſitate,
Quò iuit? vbi ille? Muſſitanti verò populo
Infinitus fluebat ſermo non tacentibus à gutturibus.
Et multi dixerunt piam teſtificantem vocem,
Quòd ſapiens eſt, & eximia miracula facit.
Alij autem contrà contendebant conſentiente ex gutture,
Non ſapiens, non ſapiens hic verè: collecti verò
Populi mentem fallentibus decipit animum verbis.
Talia quidem inter ſe conferebant: de eo autem
Non tunc audax aliquis intrepida quadam voce
Apertè loquutus eſt, libera labia ſoluens,
Terrorem Iudæorum cauens. ſerò apparens autem,
Iam ſacrifici mediam circa metam feſti,
Ieſus aſcendit: in pulchris è lapidibus conſtructo autem templo
Congregatos docuit coniugatorum ordines virorum.
Et ipſum Iudæorum admirabatur cœtus prudens.
Inter ſe autem loquebantur alternatim alius ad alium,
A ſeipſo vnde hic eructat ſcriptam vocem?
Literas quomodo ſcit, quas non didicit ſciente arte?
Literas quomodo non edoctus nouit? Interrogantibus autem,
Diuinis oribus Rex eructauit vocem,
Non doctrina multiſcia mea eſt, ſed patris

Qui me præmiſit : vir verò aliquis, ſi voluerit
Ipſius ſecundum voluntatem conuenientia opera facere,
Cognoſcet noſtræ doctrinæ gratiam, an parentis
Sit aliquod cæleſtis diuinum donum, an ego ipſe
Loquar ex proprijs dicens ſpontè excitatam vocem.
Omnis homo qui dixerit ſuum glorioſum honorem,
Ex propria ſapientia teſtificans ipſe ſibiipſi,
Quærit homo hic ſuam gloriam : qui verò perfecerit
Voluntatem Dei mittentis, inſons hic incedit
Semitam veritatis, & pernicioſum nihil in ipſo.
Et ipſis Rex dixit viciſſim, Non antea vobis
Moſes legem dedit cædis vltricem virorum?
Et vnde altiſſimi Dei verbum rapuerunt venti?
Neque aliquis ex vobis facit legem, quia me ſolum
Omnes interficere occulta inquiritis morte.
Et ei populus dixit, Tuam mentem ſtimulus impellit
Dæmonis aërei? quis cupit te domare?
Ieſus autem dixit ſapientem legem, propter quam populus [facie
Myſtica circulariter furtim & limis oculis intuenti
Summum abſcindit prolifici munimentum pudendi,
Vnum ſolum opus feci, & pium propter opus
Omnes me reprehenditis ſtupefacti: cuius gratia vobis
Moſes legiferi ſectionem tradidit ferri,
Non quòd Moſis erat munus, ſed patrum
Veſtrorum donatio erat : & primæua quadam lege,
Septimæ quando lumen conſuetæ venit auroræ,
Recens genitum natalitio circumciditis virum ferro,
Legitima ne Moſis ſine ſponſione vincula ſoluantur?
Si verò ſectionem ſanctam recipit mortalis conſueto ferro,
Omnes mihi infeſtum excitatis ſtrepitum minarum,

Ὅστις ἐμὲ προέηκεν. ἀνὴρ δέ τις, ἢν ἐθελήσῃ
Αὐτοῦ πρὸς βούλησιν ἐναίσιμα ἔργα τελέσσαι,
Γνώσεται ὑμετέρης διδαχῆς χάριν, εἰ γενετῆρος
Ἔστι τις οὐρανίη θεόθεν δόσις, ἢ ἐγὼ αὐτὸς
Φθέγγομαι ἐξ ἰδίων ὀάρων αὐτόσσυτον αὐδήν.
Πᾶς βροτὸς ὃς λέξειεν ἑὴν ὑψώροφα τιμὴν,
Ἐξ ἰδίης σοφίης ἐπιμάρτυρος αὐτὸς ἑαυτῷ,
Μαστεύει βροτὸς οὗτος ἑὸν κλέος· ὃς δὲ τελέσσει
Νεῦμα θεοῦ πέμψαντος, ἀναίτιος οὗτος ὁδεύει
Οἶμον ἐτητυμίης, καὶ ἀτάσθαλον οὐδὲν ἐν αὐτῷ.
Καί σφιν ἄναξ ἀγόρευεν ἀμοιβαδὶς, Οὐ πάρος ὑμῖν
Μωσῆς θεσμὸν ἔδωκε φόνου ποινήτορα φωτῶν;
Καὶ πόθεν ὑψίστοιο θεοῦ λόγον ἥρπασαν αὖραι;
Οὐδέ τις ὑμείων τελέει νόμον, ὅττι με μοῦνον
Πάντες ἀποκτείνειν κρυφίῳ μαστεύετε πότμῳ.
Καί οἱ λαὸς ἔλεξε, Τεὸν νόον οἶστρος ἀμείβει
Δαίμονος ἠερίοιο· τίς ἱμείρει σε δαμάσσαι;
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευε σοφὸν νόμον, ᾧ ἔπι λαοὶ
Μυστιπόλῳ στεφανηδὸν ὑποκλέπτοντι προσώπῳ
Ἄκρον ἀποτμήγουσι τελεσσιγόνου σκέπας αἰδοῦς.
Ἓν μόνον ἔργον ἔρεξα, καὶ εὐσεβέος χάριν ἔργου
Πάντες ἐμοὶ μέμφεσθε τεθηπότες. οὐ χάριν ὑμῖν
Μωσῆς θεσμοφόροιο τομὴν παρέδωκε σιδήρου·
Οὐχ ὅτι που Μωσῆος ἔην γέρας, ἀλλὰ τοκήων
Ὑμετέρων δόσις ἔσκε· καὶ ἀρχεγόνῳ τινὶ θεσμῷ,
Ἑβδομάτης ὅτε φέγγος ἐθήμονος ἄρχεται ἠοῦς,
Ἀρτιγόνῳ λοχίῳ περιτέμνετε φῶτα σιδήρῳ,
Ἔννομα μὴ Μωσῆος ἀνέγγυα δεσμὰ λυθείη;
Εἰ δὲ τομὴν ὁσίην δέχεται βροτὸς ἤθαδι χαλκῷ,
Πάντες ἐμοὶ βαρύμηνιν ἐγείρετε κόμπον ἀπειλῆς,

Εἰ πάλιν ὑμμιν ὅπαντα τετηπότα κυκλάδι νούσῳ,
Ὁππότε σάββατον ἦεν, ἐμῷ χραισμήτορι μύθῳ
Ζωγρήσας ὅλον ἄνδρα, καὶ οὐ τμητῆρι σιδήρῳ,
Κρίνατε μὴ βροτέῃσι χάριν τίνοντες ὀπωπαῖς,
Ἀλλὰ δίκην κρίνοντες ἀληθεῖ τάμνετε μύθῳ,
Ὄφρα θέμιν χθονίοιο παραπλώσητε προσώπου.
Καὶ ζαθέου τινὲς εἶπον ἀπ' ἄστεος Ἱεροσολύμων,
Ἀτρεκὲς οὐ πέλεν οὗτος ὃν ἰχνεύουσι δαμάσσαι
Συμμιγέες ναετῆρες ἀλοιητῆρι σιδήρῳ;
Ἠνίδε πῶς παλίνορσος ὅλῳ θηητῆρι λαῷ
Ἀμφαδίην ἀδόνητος ἐρεύγεται ἠθάδα φωνήν,
Ἦ ῥα θεογλώσσων μεσόπων ἀΐοντες ἰωὴν,
Ἄστεος ἡγεμονῆες, ἐμοὶ δεδάασι πολῖται
Χριστὸς ὅπως πέλεν οὗτος; ἄναξ δ' ὅτε Χριστὸς ἱκάνει,
Οὔτις ἀνὴρ δεδάηκε πόθεν πέλεν. ἴστε δὲ τοῦτον.
Ἰησοῦς δ' ἰάχησεν ἐν ἀργεσιφεγγέϊ νηῷ,
Ἴστε προσωπονέῳ καὶ ἐμὲ ξυνήονι μύθῳ,
Ἴστε καὶ ὁππόθεν εἰμί· καὶ εἰ τόδε κεύθετε σιγῇ.
Οὐδὲ γὰρ αὐτοκέλευστος ἐς ὑμέας ἐνθάδε βαίνω,
Ἀλλὰ πατὴρ ἐμός ἐστιν ἀληθινὸς εἵνεκα πομπῆς.
Αὐτὰρ ἐγὼ μάλα τοῦτον ἐπίσταμαι, ὅττι παρ' αὐτοῦ
Αὐτὸς ἔβην, καὶ ἐκεῖνος ἐμὲ προέηκεν ἱκέσθαι.
Καί τινες οἰστρηθέντες ἐπεσπεύδοντο πιέζειν
Ἰησοῦν παλάμῃσιν ἀφειδέα· οὐδέ τις αὐτῶν
Χεῖρας ἑὰς δυσπαλήτας ἐπήγαγεν, ὅττι οἱ αὐτὴ
Οὔπω πατρόθεν ἦλθε θελήμονι φοίνιος ὥρη.
Καὶ πολέες πίστευον ἀγειρομένων ἀπὸ λαῶν·
Ἰησοῦν δ' ἐγέραιρον ὁμοφθόγγῳ τινὶ μύθῳ,
Μὴ γὰρ Χριστὸς ἄναξ λαοσσόος εἴποθεν ἥξει
Ἔργων ὧν κάμεν οὗτος ὑπέρτερα θαύματα ῥέξει
Ἀσπιτίοις στομάτεσσι; πολυγλώσσοιο δὲ λαοῦ
Μεμφομένου ἀχάλινον ὑποτρύζοντος ἰωὴν,

Si rurſus vobis præbui putrefactum circulari morbo,
Quum ſabbatum eſſet, meo opitulante verbo
Vita reſtituens totum hominem, & non ſecante ferro?
Iudicate non mortalibus gratiam tradentes oculis,
Sed iuſtitiam iudicantes, vero ſecate verbo,
Vt iuſtitiam antiqua pluris æſtimetis facie.
Et diuina quidam dixerunt à ciuitate Hieroſolymorũ,
Verè non eſt hic quem quærunt domare
Promiſcui ciues pernicioſo ferro?
Ecce quomodo reuerſus toti ſpectanti populo
Apertam imperterritus eructat conſuetam vocem,
Num deiloquorum hominum audientes vocem,
Ciuitatis principes nouerunt ciues
Chriſtus quòd eſt hic? Rex autem quando Chriſtus venit,
Nullus vir nouit vnde ſcit: ſcitis autem hunc.
Ieſus autem ſonuit in argento ſplendente templo,
Scitis mente ſuperfluentes & me ſocio ſermone,
Scitis & vnde ſim, etſi hoc occultetis ſilentio.
Non enim mei ipſius iuſſu miſſus ad vos huc venio,
Sed pater meus eſt verus propter legationem:
Sed ego valde hunc ſcio, quia ab ipſo
Ego veni, & ille me præmiſit venire.
Et quidam ſtimulati conuitabantur capere
Ieſum manibus non parcentibus: neque quis ipſorum
Manus ſuas graues iniecit, quia ei
Nondum à patre venit volenti cruenta hora.
Et multi crediderunt congregato ex populo:
Ieſum verò honorabant conſono quodam ſermone,
Num Chriſtus Rex populum ſeruans ſiquãdo venerit,
Operibus quæ fecit hic præſtantiora miracula faciet
Dolorifrago ore? verboſum verò populum
Querulam, effrænem muſſitantem vocem,

Audiuit populus incredulus mente errantium Phariſæorum.
Et inuidi præmiſerunt miniſtros pontifices,
Ieſum incomprehenſibilem non parcenti manu vt caperent.
Et ipſis Rex dixit, obſcuro quodam ſermone
Vaticinans celeris fati ſuam voluntariam horam,
Veſtram adhuc parum ſuper terram propè maneo,
Et celer veniam rurſus ad meum qui me miſit patrem,
Et me retrogradi quæretis. cupientes autem
Non inuenietis: & non poteſtis tranſire
Vos veſtigium ducentes in viam quam ego ibo.
Inter ſe autem loquebatur gregatim ibi populus,
Quò vult poſt puſillum diſcedens hic abire?
Num feſtinat vagus ad ciuitates vicinas ire,
Vbi gentilium ſparſæ acies? vt & ipſam
Legem ſuæ ſapientiæ Græcorum filios doceat?
Quis verò eſt ſermo hic quem dixit teſtificanti populo?
Multum me quæretis reuerſum ſerò cognoſcere,
Nec inuenietis: & non fas eſt quo vado
Vos deſiderantes inacceſſam viam ambulare.
Sed quando vltima venit choreas inſtaurantis dies feſti,
Chriſtus rex ſtetit lapideo in templo.
Hebræis verò ſonuit fundens omnes mulcentem vocem,
Si quis ſitim habet animicidam, ad me veniens
Fontis noſtri bibat animam ſeruantem aquam.
Omnis enim fidem habens ſaluus erit. priſcus verò
Sicut Dei dixit ſermo, ſemper per ventrem illius
Prudentia per ſe fuſo flumina viuente fluxu
Abditam ſcaturient rurſus natam diuinam aquam.
Dixit vaticinans aduenientem ſerum ſplendorem
Spiritus, quem acceptura erat Deum recipiente animo

Ἔκλυε λαὸς ἄπιστος ἀμαρτινόων Φαρισαίων.
Καὶ φθονεροὶ προΐαλλον ὀπάονας ἀρχιερῆες,
Ἰησοῦν ἀκίχητον ἀφειδέϊ χειρὶ πιέζειν.
Καὶ σφιν ἄναξ ἀγόρευεν, ἀσημάντῳ τινὶ μύθῳ
Θεσπίζων ταχύποτμον ἑὴν αὐτάγγετον ὥρην,
Ὑμείων ἔτι βαιὸν ἐπὶ χθονὸς ἐγγύθι μίμνω,
Καὶ ταχὺς ἵξομαι αὖθις ἐμῷ πέμψαντι τοκῆϊ·
Καί με παλιμπετέες μαστεύσετε. μαιόμενοι δὲ
Οὐκ ἂν ἐφευρήσαιτε, καὶ οὐ σθένος ἐστὶ περῆσαι
Ὑμέας ἴχνος ἄγοντας ἐς ἀτραπὸν ἥν περ ὁδεύσω.
Ἀλλήλοις δ' ὀάριζον ὁμιλαδὸν αὐτόθι λαοί,
Πῆ μέλλει μετὰ βαιὸν ἀπόσσυτος οὗτος ἱκάνειν;
Μὴ σπεύδει περίφοιτος ἐς ἄστεα γείτονα βαίνειν,
Ἧχι πανελλήνων σποράδες στίχες, ὄφρα καὶ αὐτὸν
Θεσμὸν ἑῆς σοφίης Ἑλλήνια τέκνα διδάξῃ;
Τίς δὲ πέλει λόγος οὗτος ὃν ἔννεπε μάρτυρι λαῷ;
Πολλά με μαστεύσητε παλίνδρομον ὀψὲ νοῆσαι,
Κοὐδὲν ἐφευρήσητε· καὶ οὐ θέμις ὁππόθι βαίνω
Ὑμέας ἱμείροντας ἀνέμβατον οἶμον ὁδεύειν.
Ἀλλ' ὅτε λοίσθιον ἦλθε χοροστάδος ἦμαρ ἑορτῆς,
Χριστὸς ἄναξ ἕστηκε λιθώδεος ἐγγύθι νηοῦ.
Ἑβραίοις δ' ἰάχησε χέων πανθελγέα φωνήν,
Εἴ τις δίψαν ἔχει θυμοφθόρον, εἰς ἐμὲ βαίνων
Πηγῆς ἡμετέρης πιέτω ψυχοσσόον ὕδωρ.
Πᾶς γὰρ ὁ πιστὸν ἔχων σόος ἔσσεται. ἀρχέγονος δὲ
Οἷα θεοῦ φάτο μῦθος, ἀεὶ διὰ γαστρὸς ἐκείνου
Ἔμφρονες αὐτοχύτῳ ποταμοὶ ζείοντι ῥεέθρῳ,
Ἐνδόμυχον βλύσσουσι παλιμφυὲς ἔνθεον ὕδωρ.
Εἶπε προθεσπίζων ἐπιδήμιον ὄψιμον αἴγλην
Πνεύματος, οὗ περ ἔμελλε τυχεῖν θεοδέγμονι θυμῷ.

Πᾶσα πολυσπερέων μερόπων πειθεῖτο γενέθλη.
Οὔπω γὰρ βροτέησιν ἐνερρίζωτο ὠδίναις
Χριστὸς ἄναξ γενέταο φανεὶς ἀγχίθρονος ἕδρης.
Πολλοὶ δ' εἰσαΐοντες ὁμοφραδέων τότε λαῶν,
Χείλεσι πιστοτάτοισι πολύστομον ἔβρεμον ἠχὼ,
Οὗτος ὃν ἔγραφε μῦθος, ἐτήτυμός ἐστι προφήτης.
Οἱ δὲ, διχοστασίης ἀδαήμονες, εἶχον ἀοιδὴν,
Χριστὸς ἄναξ πέλεν οὗτος. Ἀμιλλητῆρι δὲ μύθῳ,
Ἄλλοι θεσπεσίων στομάτων πετάσαντες ὀχῆας,
Θέσφατα μυθήσαντο σοφῇ κεχαραγμένα βίβλῳ.
Μὴ γὰρ ἀγχικρηπῖδος ἐλεύσεται ἐκ Γαλιλαίης
Χριστὸς ἄναξ; οὐ τοῦτο θεηγόρος ἔννεπεν ὀμφή·
Δαβὶδ δ' ἀρχεγόνου βασιληΐου αἷμα κομίζων
Χριστὸς Ἰουδαίοισι φανήσεται αὐτὸς ἀκούων,
Πατρίδος ὁππόθι δῶμα λυρεκτύπος ᾤκεε Δαβὶδ
Βηθλεὲμ μηλοβότοιο. Μεριζομένοιο δὲ λαοῦ
Ἀμφιλαφὴς διχόμητις ἔην ἔρις. ἀπειθέες δὲ
Ἀφραδέες τινὲς ἄνδρες ἐπειρήσαντο πιέζειν
Ἰησοῦν, ἀδίκῳ ὑπὸ πνεύματι δημογερόντων·
Ἀλλὰ μὲν οὔτις ἔμαρψεν· ἐπεὶ πυμάτη πάλιν αὐτῷ
Οὔπω ἐπιτρέψαντι παρείσατο λοίσθιος ὥρη.
Καὶ πινυτοὶ νόστησαν ἐς ἀντιθέους ἱερῆας
Θαμβαλέοι θεράποντες· ἐμυθήσαντο δ' ἐκεῖνοι,
Τίπτε μιν οὐ κομίσατε; Καὶ ἔννεπον ἔμφρονι μύθῳ
Ἀπλανέες δασπλῆτος ὑποδρηστῆρες ἀνάγκης,
Οὐχ οὕτω βροτὸς ἄλλος ἴσην ἐφθέγξατο φωνήν.
Καὶ θρασὺς εἶπεν ὅμιλος ἀκηλήτων Φαρισαίων;
Μὴ σφετέραις πραπίδεσσι παρεπλάγχθητε καὶ ὑμεῖς,
Πειθόμενοι κείνοιο νοήματι; μή τις ἐς αὐτὸν
Ἡγεμόνων πίστευσεν, ἢ ἀγχινόων Φαρισαίων;
Εἰ μὴ δήμιος οὗτος ἀτάσθαλος ἐστὶν ἀγύρτης,
Ὃς νόμον ἀγνώστοισι βακχεύεται, ἔμπλεος ἀρῆς.
Ἀφνεῇ δὲ φάλαγγι χέων νεμεσσήμονα φωνὴν

Omnis variè diſperſorum hominum credula generatio.
Nondum enim humanis ſtabilitus erat mentibus
Chriſtus rex patris viſus propinquus ſedens in ſede.
Multi verò audientes conſentientis tunc populi,
Labijs credulis multiplicem fremuerunt ſonum,
Hic quem deſcripſit lex verus eſt propheta.
Alij verò, controuerſia inſcij, habebant præconium,
Chriſtus rex eſt hic. Contentioſo autem ſermone,
Alij legiferorum orum ſoluentes repagula,
Oracula dixerunt ſapienti ſignata libro,
Num maritima veniet ex Galilæa
Chriſtus rex? non hoc deiloquus dixit ſermo:
Dauid ſed priſci regium ſanguinem ferens
Chriſtus Iudæis apparebit ipſe vocatus,
Patriæ vbi domum citharœdus habitauit Dauid
Bethlehem oues paſcentis? Diuiſi verò populi
Continua diuerſi cōſilij erat contentio. Improuidi autem
Imprudentes quidam viri tentarunt capere
Ieſum, iniuſto inſtinctu ſeniorum:
Sed ipſum nullus comprehendit. nam vltima ipſi
Nondum permittenti adſtetit mortifera hora.
Et prudentes reuerſi ſunt ad Deo contrarios ſacerdotes
Stupentes miniſtri: dixerunt autem illi,
Cur ipſum non adduxiſtis? Et dixerūt prudenti ſermone
Non errantes grauis miniſtri neceſſitatis,
Non ſic homo alius æqualem loquutus eſt vocem.
Et audax dixit cœtus intractabilium Phariſæorum,
Num errante mente ſeducti eſtis & vos,
Credentes illius ſententijs: num aliquis in eum
Principum credit, vel perſpicacium Phariſæorum?
Niſi popularis hic improbus cœtus errans,
Qui legem ignorans inſanit, plenus execrationibus.
Abundanti autem agmini fundens obiurgatricem vocē

Victus Nicodemus reſpondit, omnes redarguens,
Num verò Iudaeorum lex diuina celeri animo
Nouit condemnare, niſi antea viri audiens
Loquentis iudicauerit iudex ſcientem vocem,
Opera quæ perficit cognoſcens teſtificante ſermone?
Et cœtus reſpondit legiſperitorum Phariſæorum,
Reprehendens Nicodemum irreprehenſibilem, Num & tu ipſe
Sanguinem fers Galilæum? alternum librum voluens
Sede inquirens, & cognoſces quòd propheta
Nunquam diſertus excitatur ex Galilæa.

CAP. VIII.

Jeſus autem dixit, fundens populos ſeruantem vocem,
Sum lux mundi lumine deſtituti: quicunque me vir
Fidelem ſequutus fuerit habens mentem, nunquã incedit
Pedibus errantibus vmbroſum per conum caliginis,
Sed ſplendebit, habens comitem in ipſo
Vitæ non errantis lucem firmam. Maledicus autem
Populus Iudæorum obſtrepebat furente voce,
Teſtimonium proprium dicis iactabundo verbo.
Teſtificans tuus ſermo non eſt verus. Dixit autem ille,
Lingua ab æterna à Deo fluentem imbrem mittens,
Etſi teſtimoniis meam gloriam ipſe auxero,
Verus eſt teſtificans meus ſermo. vtrunque verò
Solus ego noui, vnde veni & quò vado:
Vos autem neſcitis vnde ſim, vnde venerim.
Vos aſpicientes meam humanam formam,
Humanam iuxta carnem iudicatis inſciò ſermone,
Neminem quidem iudico legis peritum os ſoluens.
Si verò & iudicarem, iuſtitiam rectam diſcernens,
Infallibile & inculpatum meum eſt iudicium. non enim redarguens

Ἀγχιφανὴς Νικόδημος ἀμείβετο, πάντας ἐλέγχων,
Μὴ γὰρ Ἰουδαίων νόμος ἔνθεος ἔξεσι θυμῷ
Οἶδε κατακρίνειν, εἰ μὴ πάρος ἀνδρὸς ἀκούων
Φθεγγομένου κρίνειε δικασπόλος ἴδμονα φωνὴν,
Ἔργα πάρος τελέει νοέων ὑπὸ μάρτυρι μύθῳ;
Καὶ χορὸς ἀντιάχησε θεμιστοπόλων Φαρισαίων,
Μεμφόμενος Νικόδημον ἀμεμφέα, Μὴ σὺ καὶ αὐτὸς
Αἷμα φέρεις Γαλιλαῖον; ἀμοιβάδα βίβλον ἑλίσσων,
Ἕζεο μαστεύων, καὶ γνώσεαι ὅττι προφήτης
Οὔπω ποικιλόμυθος ἐγείρεται ἐκ Γαλιλαίης.

ΚΕΦ. Η.

Ἰησοῦς δ' ἀγόρευε, χέων λαοσσόον αὐδὴν,
Εἰμὶ φάος κόσμοιο λιπαυγέος· ὃς δέ μοι ἀνὴρ
Πιστὸν ὁμαρτήσειεν ἔχων νόον, οὔποτε βαίνει
Ποσσὶν ἀλωομένοις σκιοειδέα κῦνον ὁμίχλης,
Ἀλλὰ καταυγάζει, ἔχων ὁμόφοιτον ἐν αὐτῷ
Ζωῆς ἀπλανέος φάος ἔμπεδον. Ἀπλοεπὴς δὲ
Λαὸς Ἰουδαίων ἐπεβόμβεε θυάδι φωνῇ,
Μαρτυρίην ἰδίην ἐνέπεις ὑψαύχενι μύθῳ.
Μάρτυρος οὐ σέο μῦθος ἐτήτυμος. Εἶπε καὶ αὐτὸς,
Γλώσσης ἀενάοιο θεορρήτου ὄμβρον ἰάλλων,
Εἰ καὶ μαρτυρίησιν ἐμὸν κλέος αὐτὸς ἀέξω,
Ἀψευδὴς πέλε μάρτυς ἐμὸς λόγος. ἀμφότερον δὲ
Μοῦνος ἐγὼ νοέω πόθεν ἤλυθον, ἢ πόθι βαίνω·
Ὑμεῖς δ' οὐκ ἐδάητε πόθεν γενόμην, πόθεν ἔστην,
Ὑμεῖς εἰσορόωντες ἐμὴν βροτοειδέα μορφὴν,
Ἀνδρομέην κατὰ σάρκα δικάζετε νήπιδι μύθῳ,
Οὔτινα μὲν κρίνοιμι θεμιστοπόλον στόμα λύσας.
Εἰ δ' ἄρα καὶ κρίνοιμι, δίκην ἰθεῖαν ὀρίζων,
Νημερτὴς καὶ ἄμεμπτος ἐμὴ κρίσις. οὐ γὰρ ἐλέγχων

Εἰμὶ μόνος, μεθέπω δὲ καὶ ὑψιμέδοντα τοκῆα,
Ξυνὸν ἐμὸν συνάεθλον. ἐν ὑμετέροισι δὲ θεσμοῖς
Ἐστι θεογλώσσῳ κεχαραγμένον ἔμφρονι βίβλῳ,
Μαρτυρίη διδύμων ἑτερόθροος ἔπλετο φωτῶν.
Πιστὸς ἐγὼ γεγαὼς ἐπιμάρτυρος αὐτὸς ἐμαυτῷ,
Ξυνὴν μαρτυρίην καὶ ἐμὸς γενέτης ἀγορεύει.
Ἑβραῖοι δ' ἐρέεινον ἀμοιβαίῳ τινὶ μύθῳ,
Τίς πέλεν ὅς σ' ἐφύτευσε πατὴρ τεός; Εἶπε καὶ αὐτὸς,
Ἀμφοτέρους οὐκ ἴστε μιῇ δυσπειθέι βουλῇ,
Οὔτ' ἐμὲ παῖδα μένοντα, καὶ οὐ πέμψαντα τοκῆα.
Εἰ δ' ἐμὲ γινώσκοντες ἐπιστώσασθε μόνον μιν,
Καί κεν ἂν ἐφράσασθε καὶ ἡμέτερον γενετῆρα.
Κοίρανος ἔννεπε ταῦτα διδάγματα θέσκελα λαῷ,
Γαζοφύλαξ ὅθι χῶρος ἀκούεται· ὁππόθι πολλοὶ
Ποικίλα δῶρα φέροντες ἐπεσσείοντο πολῖται.
Οὐδέ τις αὐτὸν ἔμαρψεν, ἐπεὶ θανατηφόρον αὐτῷ
Οὔπω λοίσθιον ἦλθε θεόσσυτον ἴχνιον ὥρης.
Καὶ πρὶν ἄναξ ἀγόρευεν, Ἐμὴν ὁδὸν αὐτὸς ὁδεύσω,
Ὑμεῖς δ' ἀφραδίεσσιν ἐν ἤθεσι πάντες ἀλῆται,
Ῥιγεδανὴν μετὰ γῆρας ἐπαδρήσαντε ἐρευνὴν,
Ἀμπλακίῃ μεθέποντες ὁμήλικα λευκάδα χαίτην.
Ἦχι δὲ πουλυέλικτον ἐμοῦ ποδὸς ἴχνος ἐπείγω,
Ὑμέας οὐ θέμις ἐστὶ μολεῖν διζήμονι ταρσῷ.
Καὶ θρασὺς Ἑβραίων κυμαίνετο λαὸς ἀκούων,
Ἄφρονα λωβητῆρι χέων ῥόον αἰθερεῶνι,
Ἦ ῥα θανεῖν ἐθέλει βρόχιον μόρον; ἢ ξίφος ἕλκων,
Αὐτοφόνῳ διὰ γαστρὸς ὁμιλήσειεν ὀλέθρῳ;
Ἰησοῦς δ' ἐπέτασσε θεηγόρον αἰθερεῶνα,
Μῦθον ἀμιλλητῆρα χέων λωβήτορι λαῷ,
Ὑμεῖς νερτερίοιο κατήλυδες ἐστὲ βερέθρου,
Ἐστὲ κάτω· καὶ ἄνωθεν ἐγὼ πέλον, ἐστὲ δὲ τούτου
Ὑμεῖς οὐτιδανοῖο γενέθλια πήματα κόσμου,

Sum ſolus, habeo verò & altiregentem patrem,
Communem meum adiutorem. in veſtra autem lege
Eſt deiloquo ſignatum prudenti in libro,
Teſtimonium duorum aliter ſonans eſt virorum.
Verax ego ſum teſtis ipſe mihi ipſi,
Commune teſtimonium & meus pater dicit.
Hebræi verò interrogarunt reſponſiuo quodã ſermone,
Quis eſt qui te plantauit pater tuus? Dixit & ipſe,
Vtrumque neſcitis vno incredulo propoſito,
Nec me filium venientem, nec qui miſit patrem.
Si verò me cognoſcentes infixiſſetis animo,
Etiam cognouiſſetis noſtrum parentem.
Dominus loquutus eſt hæc documenta diuina populo,
Gazophylacium vbi locus dicitur: vbi multi
Varia dona ferentes incedebant ciues.
Neque aliquis ipſum comprehendit. nam mortiferum ipſi
Nondum vltimum venit diuinum veſtigium horæ.
Et ipſis Rex dixit, Meam viam ipſe ibo,
Vos verò inſipientibus moribus omnes errones,
Horrentem poſt ſenectutem inſpicietis finem,
Peccato habentes contemporaneos albos crines.
Quò autem multum flexum mei pedis viſtigium incito,
Vos non poteſtis venire quærente pede.
Et audax Hebræorum fluctuabatur populus audiens,
Inſipientem contumelioſo fundens fluxum ore,
Num mori vult laquei morte? vel gladium ſtringens,
Propria cæde per ventrem incidet in mortem?
Ieſus verò aperuit diuiniloquum os,
Sermonem aduerſarium fundens conuitiatori populo,
Vos infimi deſcenſores eſtis barathri,
Eſtis ex imis: & ex alto ego ſum. eſtis autem huius
Vos vilis natiuæ noxa mundi,

Ex terra ſanguinem ferentes: ego autem in æterno honore
Peregrinus ſum in mundo, nec mortalem noui patrem.
Peregrinus ego in mundo, & cœli ſum ciuis:
Sed vobis dixi quòd præoccupante quodam fato
Adhuc inſanientes incidetis in barathrum,
Peccatum habentes coæuum. Verè enim
Niſi me cognoueritis, quis vel cuius ſim patris,
Moriemini impietate pleni. Altos ſpiritus gerens autē
Populus Iudeorum ſciſcitantem rupit vocem,
Quis tu es? Et Chriſtus reſpondit, Quod vobis
Ab initio dixi, habens infinita iudicare
Et loqui: ſed verus qui me generationi
Humanæ præmiſit: & verè quæcumque ab ipſo
Audiui, firma omnia enarro inſipienti mundo.
Populus verò non intellexit quòd ipſis dixiſſet patrem.
Ieſus autem reſpondit, deiloqua labia ſoluens,
Quando puris exaltaueritis animis
Hominis ſapientem filium, tunc cognoſcetis & ipſi
Quòd ſine Deo patre nihil texo:
Sed mihi ſicut præcepit pater meus, adhuc facio:
Quia & altiregens pater mecum illuceſcit:
Neque me ſolum reliquit, poſtquam obſeruata facio
In tempus firmi circuli beneplacita omnia parenti.
Hæc verè eo clamante, variè diſperſa agmina virorū
Fidei infractis ſubmittebantur collariis.
Ieſus autem dixit verbum nauiter credenti populo,
Si mihi credideritis, & gubernante in verbo
Noſtro manſeritis, tunc cognoſcetis & ipſi
Viam veritatis Deum delectantis: veritas autem
Vobis credentibus non frænatum diem præbebit.
Hebræi autem ſonuerunt concordi quodam ſermone,
Abraham priſci diuitiis affluens patris

Ex

Ἐκ χθονὸς αἷμα φέροντες· ἐγὼ δ᾽ ἐν ἀτέρμονι τι-
μῇ
Ξεῖνος ἔφυν κόσμοιο, καὶ οὐ βροτὸν οἶδα τοκῆα·
Ξεῖνος ἐγὼ κόσμοιο, καὶ αἰθέρος εἰμὶ πολίτης.
Ἀλλ᾽ ὑμῖν ἀγόρευον ὅτι φθιμένῳ τινὶ πότμῳ
Εἰσέτι μαργαίνοντες ὁμιλήσητε βερέθρῳ,
Ἀμπλακίην μεθέποντες ὁμόζυγον. ἀτρεκέως δὲ
Εἰ μὴ ἐμὲ γνώσεσθε, τίς ἢ τίνος εἰμὶ τοκῆος,
Θνήσκετε δυσσεβίης ἐϊκύμονες. Ὑψινόων δὲ
Λαὸς Ἰουδαίων φιλοπευθέα ῥήξατο φωνὴν,
Τίς σὺ πέλεις; Καὶ Χριστὸς ἀνίαχεν, Ὅ, τι περ ὑμῖν
Ἐξ ἀρχῆς ἀόριζον, ἔχων νήριθμα δικάζειν
Καὶ λαλέειν. ἀλλ᾽ ἔστιν ἐτήτυμος ὅς με γενέθλῃ
Ἀνδρομέῃ προέηκε· καὶ ἀτρεκὲς ὅσσα παρ᾽ αὐτοῦ
Ἔκλυον, ἔμπεδα πάντα διέρχομαι ἄφρονι κόσμῳ.
Λαοὶ δ᾽ οὐκ ἐνόησαν ὅτι σφίσιν εἶπε τοκῆα.
Ἰησοῦς δ᾽ ἀπαμείβετο, θεηγόρα χείλεα λύσας,
Ὁππόταν ἐναγέεσσιν ἀνυψώσητε μενοιναῖς
Ἀνθρώπου σοτὸν υἷα, τότε γνώσεσθε καὶ αὐτοὶ
Ὅττι θεοῦ γενετῆρος ἀπόπροθεν οὐδὲν ὑφαίνω·
Ἀλλά μοι ὡς ἐπέτελλε πατὴρ ἐμὸς, εἰσέτι ῥέζω·
Ὅττι καὶ ὑψιμέδων γενέτης μετ᾽ ἐμεῖο φαείνει.
Οὐδέ με μοῦνον ἔλειπεν, ἐπεὶ πεφυλαγμένα ῥέζω
Εἰς χρόνον ἐμπεδόκυκλον ἑαδότα πάντα τοκῆϊ.
Ταῦτα δὲ οἱ βοόωντι, πολυσπερέων στίχες ἀνδρῶν
Πίστιος ἀρρήκτοισιν ὑπεκλίνοντο λεπάδνοις.
Ἰησοῦς δ᾽ ἀγόρευεν ἔπος νεοπειθέϊ λαῷ,
Αἴκεν ἐμοὶ πείθησθε, κυβερνητῆρι δὲ μύθῳ
Ἡμετέρῳ μίμνητε, τότε γνώσεσθε καὶ αὐτοὶ
Οἶμον ἀληθείης θεοτερπέος. ἀτρεκίη δὲ
Ὑμῖν πειθομένοισιν ἐλεύθερον ἦμαρ ὀπάσσει.
Ἑβραῖοι δ᾽ ἰάχησαν ὁμογλώσσῳ τινὶ μύθῳ,
Ἀβραὰμ ἀρχεγόνοιο ῥυηφενέος γενετῆρος

Ἡμεῖς αἷμα φέροντες ἀδέσποτον, οὔτινος ἀνδρῶν
Αὐχένα δοχμώσαντες ἐδουλώθημεν ἱμάσθλῃ·
Καὶ πόθεν ἄμμιν ἔειπας, Ἐλεύθεροι ἐστὲ θανόντες,
Ἀτρεκίης τ᾽ ἀχάλινον ἐσαθρήσοντε γαλήνην.
Ἰησοῦς δ᾽ ἐδίδαξεν ὑπέρβιον ἑσμὸν ἐλέγχων,
Πᾶς βροτὸς ἀμπλακίην τελέων ἀεσίφρονι θυμῷ,
Ἀμπλακίης πέλε δοῦλος· ἐν ἀθανάτῳ δὲ μελάθρῳ
Δοῦλος ἀλιτροσύνης αἰώνιος οὔποτε μίμνει
Ναιετάων· μίμνει δὲ φερέσβιος υἱὸς ἀμύμων,
Ναίων πατρῷον οἶκον, ἕως χρονίη παρὰ νύσσῃ
Ἱππεύων ἀκίχητος ἑλίσσεται ἔμπεδος αἰών.
Εἰ δέ κεν ὑμείων ἐλάσας δούλειον ἀνάγκην
Υἱὸς ἐλευθερίοισι κόμην στέψειε πετήλοις,
Ἀμπλακίης ῥίψητε παλίλλυτα δεσμὰ λεπάδνων,
Ἦμαρ ἐλευθερίης πανετήτυμον ὀψὲ λαχόντες.
Ἀβραὰμ ἐστὲ γένεθλα σαόφρονος· (οἶδα καὶ αὐτὸς)
Ἀλλά με λαθριδίῳ κτανέειν μαστεύετε πότμῳ.
Οὐ γὰρ ἐμός ποτε μῦθος ἐς ὑμετέρην φρένα δύνει.
Ἑβραῖοι δ᾽ ἰάχησαν ἀμοιβαίῳ τινὶ μύθῳ,
Ἡμείων γενέτης τελέθει πρωτόσπορος Ἀβραμ.
Ἰησοῦς δ᾽ ἀπαμείβετο, χέων ἀντίκτυπον ὀμφήν,
Ὑμέας εἰ σαφὰ τέκνα φυτοσπόρος ἤρεσεν Ἀβραμ,
Καί κεν ἐποιήσασθε θεουδέος ἔργα τοκῆος,
Ἀβραὰμ ξεινοδόκοιο. θεημάχος ἐστὲ γενέθλη.
Εἰ φονίας δολόεντι μιαίνετε χεῖρας ὀλέθρῳ,
Ἔργοις ἀντιτύποισιν ἀπεστύσασθε γενέθλην.
Ἀβραὰμ οὐ μενέαινεν ἀναίτιον ἄνδρα δαμάσσαι·
Ἀβραὰμ οὐ κάμε τοῦτο θεοστυγές, ἀλλά που ὑμεῖς
Ἔργα δολορραφέος μενεαίνετε πατρὸς ὑφαίνειν.
Καὶ θρασὺς Ἑβραίων πάλιν ἔννεπε λαὸς ἀκούων,
Ἡμεῖς οὐ γενόμεσθα νόθης ἀπὸ μαχλάδος εὐνῆς,
Ἀλλὰ θεὸν μόνον ἴδμεν ἕνα ζώοντα τοκῆα.
Ἰησοῦς δ᾽ ἀΐοντι πάλιν μυθήσατο λαῷ,

Nos ſanguinem ferentes liberum, nullius virorum
Ceruicem curuantes ſerui fuimus ſcutica:
Et vnde nobis dixiſti, Liberi eritis mortui,
Veritatis & liberam aſpicietis tranquillitatem.
Ieſus autem docuit ſuperbum cœtum redarguens,
Omnis homo peccatum faciens inſipienti animo,
Peccati eſt ſeruus: in æterna autem domo
Seruus iniquitatis æternus nunquam manet
Habitans: manet autem vitam ferens filius inculpatus,
Habitans in patria domo, donec temporalē apud metã
Equitans incomprehenſibile voluitur firmum ſeculũ.
Si verò veſtram expellens ſeruilem neceſſitatem
Filius liberis comam coronauerit foliis,
Peccati abiicietis rurſus ſolubilia vincula collariorũ,
Diem libertatis omnino verum ſerò ſortiti.
Abraham eſtis ſoboles prudentis (ſcio & ipſe)
Sed me occulto interficere quæritis fato.
Non enim meus vnquam ſermo veſtram mentem ſubit.
Hebræi verò ſonuerunt reſponſiuo quodam verbo,
Noſter pater eſt progenitor Abraham.
Ieſus autem reſpondit, fundens contrà ſonantem vocem,
Vos ſi ſapientes liberos plantator araſſet Abraham,
Etiam faceretis pij opera patris,
Abraham hoſpitalis. Deo repugnans eſtis generatio.
Si homicidiales doloſo pollnitis manus exitio,
Operibus expreſſis confirmaſtis generationem.
Abraham non cupiebat inſontem virum domare.
Abraham non fecit hoc Deo exoſum: ſed vos
Opera dolos confluentis cogitatis patris texere.
Et audax Iudæorum rurſus dixit populus audiens,
Nos non geniti ſumus ſpurio ex meretricis concubitu.
Sed Deum ſolum ſcimus vnum viuentem patrem.
Ieſus autem audienti rurſus loquutus eſt populo.

Si Deus veſter pater eſt cœlos habitans,
Etiam me omnes ab vno natum patre
Firma amicitiæ inſolubili coniungeretis vinculo.
Etenim ego à Deo procedens huc venio,
Et quomodo non diuino conſilio præditam meam cognoſcitis vocem?
Vos non poteſtis meum ſermonem audire:
Vos hoſtiles filij abominandi occurſus eſtis patris,
Dæmonis aduerſarij, & amabiles concupiſcentias
Patris ſuperbi cupitis omnes perficere.
Semper ille erat homicida, ex quo mundi
Ab initio perfectum eſt fundamentum: neque in lege
Manſit veritatis Deo credentis. non enim in ipſo
Erat veritas: & quando obliquè ſentienti voluntate
Blanda garriens deceptorium ſermonem emittit,
Loquitur ex proprijs, quia pernicioſos mores habens
Mendax ipſe eſt, mendace ex patre:
Vobis ipſe dixi, & non creditis ſermoni.
Quis homo inter vos me poterit ipſe reprehendere
Peccati affectatorem? &, ſi verum dixero,
Cur mihi non creditis prudenti? quilibet ſapiens vir
In Deum per ſe genitum habens mentem, ſuaui animo
Sermones cœleſtis Dei viuentis audit.
Vos verò audire non feſtinatis diuinam vocem,
Quia non noui liberi vitalis eſtis parentis.
Et audax Hebræorum exæſtuabat populus audiens,
Inſipientes conuitiante fundens ſermones ore,
Non te malè iudicãtes reprehendimus ſciente ſententia,
Quòd Deus factus creuiſti Samaritanis,
Dæmonis habens furentem impetum ſcutica.
Ieſus autem dixit rurſus incredulo populo,
Dæmonis non habeo atra ſapientis ſonum ſcutica,
Sed Deum vitæ datorem meum genitorem honoro

Εἰ θεὸς ὑμείων γενέτης πέλεν αἰθέρα ναίων,
Καί κεν ἐμὲ ξύμπαντες ἑνὸς γεγαῶτα τοκῆος
Ἀῤῥαγέος φιλίης ἀλύτῳ ξυνώσατε θεσμῷ.
Καὶ γὰρ ἐγὼ θεόθεν προορημένος ἐνθάδε βαίνω,
Καὶ πόθεν οὐ θεόμητιν ἐμὴν γινώσκετε φω-
νήν;
Ὑμέας οὐ σθένος ἐστὶν ἐμόν ποτε μῦθον ἀκούειν·
Ὑμεῖς δήϊα τέκνα δυσαντέος ἐστὲ τοκῆος,
Δαίμονος ἀντιπάλοιο, ποθοβλήτους τε μερίμνας
Πατρὸς ἀεργηνόου μενεαίνετε πάντες ἀνύσσαι.
Αἰεὶ κεῖνος ἔην ἀνδροκτόνος, ἐξότε κόσμου
Ἐξ ἀρχῆς τετέλεστο θεμείλιον· οὐδ' ἐνὶ θεσμῷ
Μίμνεν ἀληθείης θεοπειθέος. οὐ γὰρ ἐν αὐτῷ
Ἦεν ἐτητυμίη. καὶ ὅτε σκολιόφρονι βουλῇ
Αἱμύλα κωτίλλων ἀπατηλώτερα μῦθον ἰάλλει,
Φθέγγεται ἐξ ἰδίων, ὅτι λοίγιον ἦθος ἀέξων
Ψεύστης αὐτὸς ἔφυ, ψευδήμονος ἐκ γενετῆρος.
Ὑμῖν αὐτὸς ἔλεξα, καὶ οὐ πιστεύετε μύθῳ.
Τίς βροτὸς ὑμείων με δυνήσεται αὐτὸς ἐλέγξαι
Ἀμπλακίης ἐπίηρα; καὶ εἰ νημερτὲς ἐνίσπω,
Τίπτε μοι οὐ πείθεσθε σαόφρονι; πᾶς σοφὸς ἀνὴρ
Εἰς θεὸν αὐτογένεθλον ἔχων νόον, ἤθεϊ θυμῷ
Μύθοις οὐρανίοιο θεοῦ ζώοντος ἀκούει.
Ὑμεῖς δ' εἰσαΐειν οὐ σπεύδετε θεήγορον ὀμφήν,
Ὅττι θεοῦ οὐ νέα τέκνα βιαρκέος ἐστὲ τοκῆος.
Καὶ θρασὺς Ἑβραίων ἐπεπάφλασε λαὸς ἀκούων,
Ἄφρονα λωβητῆρι χέων ἔπε' ἀνθερεῶνι,
Οὐ σε καλῶς κρίνοντες ἐλέγχομεν ἴδμονι βουλῇ,
Ὅττι θεοῖς ποινητὸς ἀεξίθης Σαμαρίταις,
Δαίμονος ἀμφιέπων μανιώδεα ῥοῖζον ἱμάσθλης.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευε πάλιν δυσπειθέϊ λαῷ,
Δαίμονος οὐ μεθέπει μελανόφρονος ἦχος ἱμάσθλης,
Ἀλλὰ θεὸν ζείδωρον ἐμὸν γενετῆρα γεραίρω

Τιμαῖς εὐαγέεσσιν, ἀτιμίη δέ με πολλῇ
Ὑμεῖς ἀφραδέοντες ἐλέγχετε κέντορι μύθῳ.
Τιμὴν δ᾽ ἡμετέρην οὐ δίζομαι. ὑψινεφὴς γὰρ
Ἐστὶν ὁ μαστεύων, καὶ ἐμὸν κλέος αἰὲν ἀέξων,
Καὶ κείνων τότε μᾶλλον. Ἀμὴν δ᾽ ἀμὴν ἀγορεύω,
Ὅστις ἐμῶν δέξοιτο θεοφραδέων στίχα μύθων,
Καί κεν ἀσυλήτοισιν ὑπὸ πραπίδεσσι φυλάξοι,
Οὔποτε πικρὸν ὄλεθρον ἐσόψεται εἰσόκε μίμνῃ
Αἰὼν πουλυέλικτος. Ἐπεφθέγξαντο δὲ λαοί,
Νῦν ἔτι νῦν ἐδάημεν ἐτήτυμον ὅττι σε λύσσης
Δαίμονος ἠερόφοιτος ἀγάστονος οἶστρος ἰχαίνει.
Ἀβραὰμ ἔδρακε πότμον ὁπηλίκος, οὐδὲ προφῆται
Ἔσθενον ἀτρέπτοιο φυγεῖν ὠδῖνας ὀλέθρου·
Καὶ σὺ τεῇ προχέων ὑψαύχενα κόμπον ἀπειλῇ,
Τολμήεις ἀγόρευες ὅτι βροτὸς αἴκε φυλάξῃ
Μύθοις ἡμετέροις, οὐ γεύσεται αὖτις ὀλέθρου;
Ἀβραὰμ μὴ σὺ πέλεις θεοπειθέος αὐτὸς ἀρείων,
Ἡμετέρου γενετῆρος, ὃς ἀτρέπτῳ θάνε πότμῳ;
Καὶ θανάτου ξύμπαντες ἐπειρήσαντο προφῆται.
Εἰπέ, τινὶ προτέρων σε πανείκελον αὐτὸν ἐνίψεις;
Ἰησοῦς δ᾽ ὀάριζε, θεόσσυτα χείλεα λύσας,
Αἴκεν ἐπαινήσω, καὶ ἀγλώτερα μῦθον ἐνίψω,
Ὑψώσας ἐμὸν εὖχος, ἐμὸς λόγος οὐδὲν ὀνήσει.
Ἐστὶν ὁ κυδαίνων με πατὴρ ἐμός, ὅς με γενέθλῃ
Ἀνδρομέῃ προέηκε μολεῖν ἰθύντορα κόσμου,
Ὃν θεὸν ὑμείων ἀδίκῳ κικλήσκετε μύθῳ.
Αὐτὰρ ἐγὼ μάλα τοῦτον ἐπίσταμαι. ἢν γὰρ ἐνίψω
Ὅττι μιν οὐ δεδάηκα, φανήσομαι ἄρτι καὶ αὐτὸς
Ὑμῖν ψευδομύθοις ἀπατήλιος ἶσος ἀκούων.
Ἀλλά μιν ἀγχι μιν οἶδα. καὶ ὡς ἐπέτελλε τελέσσαι,

Honoribus puris. ignominia verò me multa
Vos inſipientes culpatis ſtimulanti verbo:
Honorem verò noſtrum non quæro. in altis nubibus habitans enim
Eſt quærens, & meam gloriam ſemper augens,
Et iudicans tunc magis. Amen Amen dico,
Quicunque meorum receperit diuiniloquorum agmina verborum,
Et inuiolato in pectore cuſtodierit,
Nunquam amarum exitium inſpiciet donec manſerit
Seculum volubile. Reſpondit autem populus,
Nunc amplius ſcimus verè quòd te rabiei
Dæmonis aëriuagus exitioſi ſtimulus impellit,
Abraham vidit fatum tam magnus, neque prophetæ
Potuerunt immutabilis fugere partus, [i. dolores mortis:
Tu verò tuis profundens iactabundum faſtum minis,
Audax dixiſti quòd vir ſi cuſtodierit
Sermones noſtros, non guſtabit ipſe exitium?
Abraham num tu es, qui Deo credidit, ipſe præſtantior,
Noſtro patre, qui immutabili mortuus eſt fato?
Et mortem omnes experti ſunt prophetæ.
Dic, cui ex prioribus teipſum omnino ſimilem dices?
Ieſus autem dixit, à Deo impulſa labia ſoluens,
Si laudauero me, & præſtantem ſermonem loquutus fuero,
Attollens meam gloriam, meus ſermo nihil iuuabit:
Eſt glorificans me pater meus, qui me generi
Humano præmiſit venire rectorem mundi,
Quem Deum veſtrum iniuſto vocatis ſermone.
Sed ego valde hunc noui. ſi enim dixero
Quòd ipſum non nouerim, apparebo modò & ipſe
Vobis mendacibus deceptor æqualis vocatus.
Sed ipſum, ipſum inquã, noui: & ſicut præcepit perficere,

Sic non inclinatis moribus firma facio.
Veſter pater progenitor diuinus Abraham
Diem meum multum deſideratum videre geſtiebat animo:
Vidit, & ad lætitiam aſcendit. Stupefactus autem
Populus Iudæorum aduerſum fremebat ſonum,
Nondum voluti temporis flexuoſa meta
Ambitum quinquaginta qui impleuiſti annorum,
Abrahamum annoſum vidiſti? Dixit & ipſe,
Abraham antequam genus haberet, ego eram. Inſaniens autem
Lapides habens graues affluebat populus ſuperbus,
Adhuc ipſum loquentem occultare cogitans
Aſpero cuſpide lapidibus iactæ niuis.
Ieſus autem incomprehenſibilis ſub plicis occultabatur templi.
Tacitis autem pedibus gradiens per medium ipſorum,
Improuiſus ferebatur, lapidatorem cœtum relinquens.
Sic quidem euaſit.

CAP. IX.

Præteriens autem, ad viam
Sedentem virum animaduertit, quem è ſinu matris
Cæcum adhuc palpitantem puerperæ viderunt horæ:
Qui erat circumambulans, lucis expertis faciei
Confertum, indiuiſum habens, non ſignatum viſum,
Quem natura non expreſſit: & palpebris deſtituti circuli
Turgidum alienum oculum natalis habebat caligo:
Et infantem nunquam talem ſine oculis coætaneo mũdo
Ductor vitæ parens produxit ſeculum.
Ieſum autem interrogauit comes cœtus ſociorum,
Rabbi, interrogantibus quis peccauit dic diſcipulis:
Hicne peccans Deum moleſtauit, vel parentes?

Οὕτως ἀκλινέεσσιν ἐν ἤθεσιν ἔμπεδα ῥέζω.
Ὑμείων γενέτης προπάτωρ ἔνθεος Ἀβραὰμ
Ἦμαρ ἐμὸν πολύευκτον ἰδεῖν ἠγάλλετο θυμῷ·
Εἶδε, καὶ εὐφροσύνης ἐπεβήσατο. Θαμβαλέος δὲ
Λαὸς Ἰουδαίων ἀντίθροον ἔβρεμεν ἠχώ,
Μήπω ἑλισσομένοιο χρόνου πολυκαμπέϊ νύσσῃ
Ἄντυγα πεντήκοντα διαπλήσας ἐνιαυτῶν,
Ἀβραὰμ πουλυέτηρον ἐσέδρακες; Εἶπε καὶ αὐτός,
Ἀβραὰμ πρὶν γένος ἔχειν, ἐγὼ πέλον. Αἰνομανὴς δὲ
Λᾶας ἔχων δαπαλῆντας ἐπέρρεε λαὸς ἀγήνωρ,
Εἰσέτι μιν λιγξέοντα κατακρύψαι μενεαίνων
Τρηχαλέῃ γλωχῖνι λιθοβλήτου νιφετοῖο.
Ἰησοῦς δ' ἀχίχητος ὑπὸ πτύχα κεύθετο νηοῦ.
Σιγαλέοις δὲ πόδεσσι διερπύζων μέσος αὐτῶν,
Ἀπροϊδὴς πεφόρητο, λιθοσσόον ἐσμὸν ἐάσας.
Οὕτω μὲν παράμειβε.

ΚΕΦ. Θ.

Παρασείχων δὲ κελεύθου
Ἠΐθεον αὖ δέ' ἐνόησε, τὸν ἐκ κόλποιο τεκούσης
Τυφλὸν ἔτι σπαίροντα λεχωΐδες ἔδρακον ὧραι·
Ὅστις ἔην πεφοιτὸς, ἀφωτίστοιο προσώπου
Συμφερτὴν, ἀμέριστον ἔχων, ἀχάρακτον ὀπωπὴν,
Ἣν φύσις οὐκ ἐτύπωσε· λιποβλεφάροιο δὲ κύκλου
Οἰδαλέον ξεῖνον ὄμμα γενεθλιὰς εἶχεν ὀμίχλη·
Καὶ βρέφος οὔποτε τοῖον ἀνόμματον ἥλικι κόσμῳ
Ἡνίοχος βιότοιο φυτοσπόρος ἤγαγεν αἰών.
Ἰησοῦν δ' ἐρέεινεν ὁμόστολος ἐσμὸς ἑταίρων,
Ῥαββὶν, ἀμειβομένοισι τίς ἤλιτεν εἰπὲ μαθηταῖς·
Οὗτος ἀλιτραίνων θεὸν ἤχαχεν, ἠὲ τοκῆες;

Εἰσόκε μὴν δυσπαλῆτες ἐμαιώσαντο λοχεῖαι
Ἐκ μητρὸς λαγόνων, ἀμαυρώπιδι σύγχρονον ὄρφνῃ.
Ἰησοῦς δ' ἐδίδαξεν ἀληθέϊ μάρτυρι φωνῇ,
Οὗτος ἀτασθαλέων οὐκ ἤλιτεν, οὐδὲ τοκῆες·
Ἀλλὰ λάχεν τόδε πῆμα θεήλατον. ὄφρα δ' αὐτοῦ
Ἔργα θεοῦ γενετῆρος ἀλεξικάκοιο φανείη.
Ἡμέας ὑψίστοιο πέλει χρέος ἔργα τελέσσαι,
Ἔργα θεοῦ ζώοντος, ἕως ἔτι φαίνεται ἠώς.
Νὺξ δνοφερὴ μετὰ βαιὸν ἐλεύσεται· ἐρχομένην δὲ
Οὔτις ἀνὴρ κατὰ νύκτα δυνήσεται ἔργον ὑφαίνειν.
Ῥέξω δ' εἰσόκεν ἦμαρ ἀέξεται. εἰμὶ δὲ κόσμου
Φέγγος ἐγὼ ζοφόεντος, ἕως ὅτι κόσμον ὁδεύω.
Εἶπεν ἄναξ, καὶ θεῖον ὑπὸ στόμα διψάδι γαίῃ
Λιόπονον πάλλευκον ἀπέπτυεν ἀφρὸν ὀδόντων·
Καὶ χθονίῳ κενεῶνι πεφυρμένον ἀφρὸν ἐλίσσων,
Πτύσματι πηλὸν ἔτευξε φαεσφόρον. ἰκμαλέον δὲ
Ἀνδρὸς ἐπιχρίσας λιποφεγγέϊ πηλὸν ὀπωπῇ,
Ἀνέρος ἔπλασεν ὄμμα, τὸ μὴ φύσις εὗρεν ὀπάσσαι,
Ἀνέρος ἔπλασεν ὄμμα, καὶ ἀγλαΐοιο προσώπου
Γράψας δίπτυχα κύκλα, μέτρῳ ἐχάραξεν ὀπωπήν,
Ὀφθαλμοὺς τελέων νεοτευχέας ἠθάδι πηλῷ
Ἐκ χθοὸς ἀνδρογόνοιο· καὶ ἔννεπε θέσπιδι φωνῇ,
Ἔρχεό μοι, καὶ νίπτε τεὸν ῥέθος ἄχρι Σιλωὰμ
Πηγῆς ἀγχιπόροιο ῥέει πανδήμιον ὕδωρ,
Ὕδωρ στελλομένοιο προσώνυμον ἐκ σέο πομπῆς.
Χριστὸς ἔφη· καὶ τυφλὸς ἐπείγετο, καὶ παρὰ πηγῇ
Χερσὶ βαθυνομένῃσι φαεσφόρον ἤφυσεν ὕδωρ,
Ὕδασι πηγαίοισι λιπόσκια φάεα νίπτων.
Σμήξας δ' ἀρτιτύπου προχοηΐδα κύκλον ὀπωπῆς,
Ἐξαπίνης φάος ἔσχε, τὸ μὴ φύσις οἶδεν ὀπάσσαι,

Quòd ipſum graues obſtetricatæ ſunt puerperæ
Matris ex ventre cæcos oculos habenti coæuum caligini.
Ieſus autem docuit vera teſtificante voce,
Hic ſceleratè agens non peccauit, neque parentes,
Sed ſortitus eſt hoc damnum diuinitus illatum, vt per ipſum
Opera Dei patris malum pellentis manifeſtentur:
Nos altißimi eſt neceſſe opera perficere,
Opera Dei viuentis, donec adhuc apparet aurora:
Nox caliginoſa poſt puſillum veniet: venientem autem
Nullus vir per noctem poterit opus texere.
Faciam autem donec dies augetur: ſum autem mundi
Lumen ego caliginoſi, donec in mundo ambulo.
Dixit Rex, & diuino ex ore in ſitibundam terram,
Morbum ſoluentem omnino albam expuit ſpumam dentium:
Et terreſtri puluere mixtam ſpumam voluens,
Sputo lutum fecit luciferum. humidum autem
Viri inungens lumine deficientibus lutum oculis,
Viri formauit oculos, quos non natura potuit præbere,
Viri formauit oculos, & pupillarum expertis faciei
Signans duplices orbes, medium impreßit viſum,
Oculos perficiens recens factos conſueto luto,
Ex humo vnde homo formatus eſt: & dixit diuina voce,
Vade, & laua tuam faciem vbi Siloam
Fontis vicini fluit communis aqua,
Aqua mißi prænominata ex tua deductione.
Chriſtus dixit: & cæcus feſtinabat, & apud fontem
Manibus cauis luciferam hauſit aquam,
Aquis fontanis vmbram linquentis lumina lauans.
Abſtergens autem nouiter expreßi rotundum ambitum oculi,
Statim lucem habebat, quã natura nõ nouerat præbere.

Digitized by Google

Aſpiciens ſolis inconſueti ſerum ſplendorem
Lauit: & rurſus venit, & ſtetit omnia videns,
Et ipſum aſpicientes aduenæ viri viatores
Splendorem emittentẽ à recens pupillas accipiẽte facie.
Vicini dixerunt & viri ſcienti populo,
Nónne eſt hic ille in ciuitate cæcus viator,
Qui antea petebat, conſuetam manum extendens
Dextram prominentem prætereuntibus viatoribus?
Alij autem contrà ſonuerunt reſponſiuo quodã ſermone
Non eſt, non eſt hic: ſimilis eſt tantùm illi.
Ille vir dixit, ego ſum. Audiens autem
Populus Iudæorum, ſciſcitabundam rupit vocem,
Quomodo verò tui prominentes aperti ſunt oculi?
Iudæi autem dixit Deo charus vir,
Ille vir qui Chriſtus dicitur, quem populus
Ieſum vocat, meos aperuit oculos.
Labiis enim ſapientẽ ſpumã eructauit [i. expuit.] in pauimento autem
Summis vnguibus verſatilem humorem quatiens,
Sputo lutum fecit, & meos vnxit oculos,
Et me ire iuſſit vbi fluxus eſt Siloam.
Ad fontem autem propè venit malúmque pellẽte fluxu
Lauans vmbroſi orbiculatam oculi materiam,
Statim lumen vidi, quod non antea habebant oculi.
Hebræi autem interrogarunt impudẽtes inſipiẽti verbo,
Vbi eſt, vbi eſt ille? Ille autem ſonuit prudenti ſermone,
Ignoro vbi ille ſit. Concitabatur autem populus,
Eum qui priùs cæcus erat ducens ad Deo contrarios ſacerdotes.
Septima verò otioſa erat tunc diuina aurora,
In qua lutum fecit, & formauit lucem oculis
Chriſtus, à palpebris expellens cæcam caliginem.
Et ipſum interrogauit cœtus incredulorũ Phariſæorum.

Ἀθρήσας φαέθοντος ἀνήθεος ὄψιμον αἴγλην,
Νίψατο· καὶ πάλιν ἦλθε, καὶ ἵστατο πάντα δοκεύων.
Καί μιν ἐσαθρήσαντες ἐπήλυδες ἄνδρες ὁδῖται
Μαρμαρυγὴν πέμποντα νεογλήνοιο προσώπου,
Γείτονες ἐφθέγγοντο καὶ ἀνέρες ἴδμονι λαῷ,
Οὐ πέλεν οὗτος ἐκεῖνος ἐν ἄστεϊ τυφλὸς ὁδίτης,
Ὃς πάρος αἰτίζεσκεν, ἐθήμονα χεῖρα τιταίνων
Δεξιτερὴν προβλῆτα παρερχομένοισιν ὁδίταις;
Ἄλλοι δ' ἀντιόχησαν ἀμοιβαίῳ τινὶ μύθῳ,
Οὐ πέλεν, οὐ πέλεν οὗτος, ἔοικε δὲ μᾶλλον ἐκείνῳ.
Κεῖνος ἀνὴρ ἀγόρευεν, Ἐγὼ πέλω. Εἰσαΐων δὲ
Λαὸς Ἰουδαίων, φιλοπευθέα ῥήξατο φωνὴν,
Πῶς δὲ τεαὶ προβλῆτες ἀνοίχθησαν ὀπωπαί;
Ἑβραίοις δ' ἀγόρευε θεῷ πεφιλημένος ἀνὴρ,
Κεῖνος ἀνὴρ ὃς Χριστὸς ἀκούεται, ὅν τινα λαοὶ
Ἰησοῦν καλέουσιν, ἐμὰς ὤϊξεν ὀπωπάς.
Χείλεσι γὰρ σοφὸν ἀφρὸν ἀνηρεύγων· ἐν δαπέδῳ δὲ
Ἀκροτάτοις ὀνύχεσσι πολύστροφον ἰκμάδα πάλλων,
Πτύσματι πηλὸν ἔτευξεν, ἐμὰς δ' ἔχρισεν ὀπωπὰς,
Καί με μολεῖν ἐκέλευσεν ὅπῃ ῥόος ἐστὶ Σιλωάμ.
Πηγῆς δ' ἐγγὺς ἵκανον· ἀλεξικάκῳ δὲ ῥεέθρῳ
Νιψάμενος σκιεροῖο περίστοιχον ὄμματος ὕλην.
Ἐξαπίνης φάος εἶδον, ὃ μὴ πάρος εἶχον ὀπωπαί.
Ἑβραῖοι δ' ἐρέεινον ἀναιδέες ἄφρονι μύθῳ,
Πῆ πέλε, πῆ πέλε κεῖνος; Ὁ δ' ἴαχεν ἔμφρονι μύθῳ,
Ἀγνώσσω πόθι κεῖνος. Ἐπιστεύοντο δὲ λαοὶ,
Τὸν ποτὲ τυφλὸν ἄγοντες ἐς ἀντιθέους ἱερῆας.
Ἑβδομάτη δ' ἄπρηκτος ἔην τότε θέσκελος ἠὼς,
Τῇ ἔνι πηλὸν ἔτευξε, καὶ ἔπλασε φέγγος ὀπωπαῖς
Χριστὸς, ἀπὸ βλεφάρων ἐλάσας ἀλαωπὸν ὀμίχλην.
Καί μιν ἀνείρετο λαὸς ἀπιστοτάτων Φαρισαίων,

Πῶς βλεφάρων λάχε φέγγος· ὁ δὲ θρασὺς ἴαχεν ἀνήρ,
Θέσκελον ἡμετέραις ἐπεθήκατο πηλὸν ὀπωπαῖς,
Ὀφθαλμοὺς δ' ἐχάραξεν· ἐγὼ δ' ὑπὸ γείτονι πηγῇ
Ὕδατι πηλὸν ἔνιψα, καὶ ἵσταμαι ἄρτι δοκεύων.
Καὶ φθονεροί τινες εἶπον ἀσιγήτων Φαρισαίων,
Οὐ θεόθεν πέλεν οὗτος, ὃς ἱερὰ θεσμὰ πατήσας,
Οὐ δρόμον ἀπρήκτοιο φυλάσσεται ἕβδομον ἠοῦς.
Ἄλλοι δ' ἀντιάχησαν ὁμοφθόγγων ἀπὸ λαιμῶν,
Πῶς δύναται τάδε πάντα πολύτροπα θαύματα τεύχειν
Θνητὸς ἀνὴρ καὶ ἀλιτρός; ἀμιλλητῆρι δὲ λαῷ
Διχθὰ μεριζομένῳ διδυμόθροος ἔβρεμεν ἠχώ.
Καὶ πάλις ἀμφιέειστες ἔην κλεινός. ἀνδρὶ δὲ τυφλῷ
Πάντες ἐμυθήσαντο, Σὺ δὲ φρεσὶν εἵνεκα κείνου
Ποίην μῆτιν ἔχεις; τίνα μοι τίνα μῆτιν ἐνίψεις;
Ἀρτιφανὴς δ' ἀδόνητος ἀνὴρ πειθήμονι μύθῳ
Ἔννεπε τολμήεις, ὅτι θέσκελός ἐστι προφήτης.
Λαοὶ δ' οὐκ ἐπίθησαν ἀληθέϊ φωτὸς ἰωῇ
Ὃς ποτὲ τυφλὸς ἔην, καὶ ἐδέξατο φέγγος ὀπωπῆς·
Εἰ μὴ πρῶτα κάλεσσαν ἀπειθέες ἀρχιερῆες
Ἀνδρὸς ἀναβλέψαντος ὀπισαμένους γενετῆρας.
Ἀμφοτέρους δ' εἴροντο βαρυζήλῳ τινὶ μύθῳ,
Ὑμείων παῖς οὗτος, ὃν ἐφθέγξαντο πολῖται
Ἐκ λαγόνων ὅτι τυφλὸς ἀνεβλάστησε τεκούσης,
Καὶ πόθεν ὀψιτέλεστον ἐδέξατο φέγγος ὀπωπαῖς;
Καὶ φόβον ὠδίνοντες ἐχέφρονες ἠπεροπῆες,
Μῦθον ὑποκλέπτοντες ἐμυθήσαντο τοκῆες,
Ἴδμεν ὅτι βροτὸς οὗτος ὃς ἔλλαχεν ὄμματος αἴγλην
Ἡμείων πέλε κοῦρος ἐτήτυμος· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ
Ἴδμεν ἕως ἀπὸ μητρὸς ὅτι βρέφος εἰς φάος ἕρπων
Τυφλὸς ἔην, ἀγάλακτος, ἔτι πρωΐων τοκετοῖο·
Πῶς δέ οἱ ἀμφιβῆτες ἀνωΐχθησαν ὀπωπαί,
Καὶ τίς ἀφωτίστων βλεφάρων ἐκέδασσεν ὀμίχλην,

Vt oculorum nactus eſſet lucem : ille verò audax ſonuit vir,
Diuinum meis impoſuit lutum oculis,
Oculos & ſignauit: ego autem ad vicinum fontem
Aqua lutum ablui, & ſto nunc videns.
Et inuidi quidam dixerunt impudentium Phariſæorum,
Non ex Deo eſt hic, qui ſacram legem conculcans,
Non curſum otioſæ ſeruat ſeptimum auroræ.
Alij autem contrà ſonuerunt conſentiente à gutture,
Quomodo poteſt hæc omnia varia miracula facere
Mortalis vir & peccator? Contentioſi autem populi
Bifariam diuiſi, duplex ſtrepebat ſonus:
Et multus controuerſus erat tumultus. viro autem cæco
Omnes dixerunt, Tu autem mente de ipſo
Qualem ſententiam habes? quod iudicium proferes?
Recens videns autem inconcuſſus vir credenti ſermone
Dixit audax, quòd Diuinus eſt propheta,
Populus autem non credidit vera viri voci
Qui quondam cæcus erat, & recepit lucem oculis,
Niſi priùs vocaſſent increduli pontifices
Viri qui viſum recepit ſcientes parentes.
Vtroſque autem interrogabāt inuido quodam ſermone,
Veſtérne filius hic eſt, quem dixerunt ciues
Ex vtero quòd cæcus regerminauit parientis?
Et vnde ſerò perfectam recepit lucem oculis?
Et metum parturientes mentem reprimentes deceptores,
Sermonem occultantes dixerunt parentes,
Scimus quòd homo hic qui recepit oculorum ſplendorem
Noſter eſt filius verus : ſed & ipſi
Scimus ſua à matre quòd infans in lucem repens
Cæcus erat, lac nondum guſtans, adhuc ſpirans partum:
Quomodo autem ei vtrinque perforati aperti ſint oculi,
Et quis obſcurorum oculorum diſſipauerit caliginem

Nos neſcimus inculpati: prope apparentem verò
Scientem filium interrogate de his quæ neſciunt parentes.
Non eſt infans hic habens puerilem pubertatem:
Non voce alia opus habet. de ſe enim
Recèns florens iuuenis hic verum ſermonem dicet,
Fidelis menſuras perfectæ ferens recreſcentis pubertatis,
Talia metu doloſi dixerunt parentes,
Timorem Iudæorum vitantes. inſanientes enim
Contra Christum, Zelum habentes inimitabilia propter opera,
Fœdus pronuntiarunt toti credulo propulo:
Vt ipſum qui receperit mente & Christum dixerit,
Non diuinam attingat in qua Deus inuocatur domum.
Vnde Iudæis dixerunt parentes,
Scientem filium interrogate, & non opus eſt parentibus:
Vobis verò interrogantibus poterit hic dicere,
Perfectas menſuras ferentem habens prægrandem pubertatem.
Et pater cæci miſcui admirationi vocem
Lingua occultante, ne hoſtilis cœtus audiret,
Filij videns nouum viſũ pulchris oculis præditæ faciei.
Virum autem qui vagus erat cæcus viator,
Inuidi vocantes alloquuti ſunt pontifices,
Age fili altiregenti Deo gratias? qui te ſeruans
Oculorum dedit lucem: ille autem vir quem tu honoras,
Hic peccatis eſt deditus [i. obſeruatus] vir.
Hebræis autem dixit vir audax, Non quidem cognoui
An ſit hic peccator verè: ſcio autem animo
Hoc ſolum verè, natalis quòd coalumnus auroræ
Cæcus ego germinaui, & ſto iam videns.
Et cœtus Hebræorum ſciſcitantem rupit vocem,
Dic, quid tibi fecit ſuo artificioſo luto?
Quomodo autem tuam atram deleuit caliginem?

Ημῖς

Ἡμεῖς οὐκ ἐδάημεν ἀμεμφέες. ἀγχιφανῆ δὲ
Ἴδμονα κοῦρον ἔρεσθε τὰ μὴ δεδάασι τοκῆες·
Οὐ πέλε νήπιος οὗτος, ἔχων παιδήϊον ἥβην·
Οὐ φθογγῆς ἑτέρης ἐπιδεύεται. ἀμφὶ ἕθεν γὰρ
Ἀρτιθαλὴς νέος οὗτος ἀληθέα μῦθον ἐνίψει,
Πιστὰ μέτρα τέλεια φέρων παλιναυξέος ἥβης.
Τοῖα φόβῳ δολόεντες ἐπεφθέγξαντο τοκῆες,
Τάρβος Ἰουδαίων πεφυλαγμένοι. αἰνομανεῖς γὰρ
Χριστοῦ, ζῆλον ἔχοντες ἀμιμήτων χάριν ἔργων,
Σωθεσίην κήρυξαν ὅλῳ πειθήμονι λαῷ,
Ὄφρα μιν ὃς δέξαιτο νόῳ καὶ Χριστὸν ἐνίψῃ,
Μὴ ζαθέου ψαύσειε θεοκλήτοιο μελάθρου.
Οὗ χάριν Ἑβραίοισιν ἐμυθήσαντο τοκῆες,
Ἴδμονα κοῦρον ἔρεσθε, καὶ οὐ χρέος ἐστὶ τοκήων·
Ὑμῖν δ' εἰρομένοισι δυνήσεται οὗτος ἐνίψαι,
Ἄρτια μέτρα φέρουσαν ἔχων περιμήκετον ἥβην·
Καὶ γενέτης διασοῖο κεράσατο θαύματι φωνὴν
Γλώσσῃ κρυπταδίῃ, μὴ δήϊος ἐσμὸς ἀκούσῃ,
Παιδὸς ἰδὼν νέον ὄμμα βοογλώοιο προσώπου.
Ἀνέρα δ' ὃς πείφοιτος ἔην διαωπὸς ὁδίτης
Ζηλομανεῖς καλέσαντες ἐπέφραδον ἀρχιερῆες,
Δὸς τέκος ὑψιμέδοντι θεῷ χάριν, ὅς σε σαώσας
Ὀφθαλμῶν πόρε φέγγος· ὁ δὲ βροτὸς ὃν σὺ γεραίρεις,
Οὗτος ἀλιτροσύνῃσι πέλει μεμελημένος ἀνήρ.
Ἑβραίοις δ' ἀγόρευεν ἀνὴρ θρασὺς, Οὐ μὲν ἀνέγνων
Εἰ πέλεν οὗτος ἀλιτρὸς ἐτήτυμον· οἶδα δὲ θυμῷ
Ἓν μόνον ἀτρεκέως, λοχίης ὅτι σύντροφος ἠοῦς
Τυφλὸς ἐγὼ βλάστησα, καὶ ἵσταμαι ἄρτι δοκεύων.
Καὶ χορὸς Ἑβραίων φιλοπευθέα ῥήξατο φωνὴν,
Εἰπὲ, τί σοι ποίησεν ἑῷ τεχνήμονι πηλῷ;
Πῶς δὲ τεὴν ζοφόεσσαν ἀπημάλδυνεν ὁμίχλην;

Καί σφιν ἀνὴρ ἀδόνητος ἐλεύθερον ἴαχε φωνήν,
Ἄλλοτε μῦθον ἔλεξα, καὶ οὐκ ἠκούσατε φωνῆς,
Τίπτε παλιμπετέες μενεαίνετε τοῦτον ἀκοῦσαι;
Μὴ θεὸς ὑμείων δονέει νόον; ὄφρα καὶ αὐτοὶ
Χριστοῦ θεσπεσίοιο νέοι γίγνησθε μαθηταί;
Οἱ δέ μιν ἀντιπόρεισιν ἐνείκεον αὐτίκα μύθοις,
Αὐτὸς Λυσινόμοιο πέλεις κείνοιο μαθητής.
Ἡμεῖς γὰρ προτέροιο θεουδέος εἰμὲν ἑταῖροι,
Θεσμοτόκου Μωσῆος ὑποδρηστῆρες ἰωῆς·
Τοῦτον δ' οὐκ ἐδάημεν. Ἀνὴρ δ' ἠμείβετο μύθῳ,
Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ θαῦμα πολὺ πλέον, ὅττι περ ὑμῖν
Οὗτος ἔην ἄγνωστος, ἐμὰς δ' ὤϊξεν ὀπωπάς.
Ἴδμεν ὅτι ξύμπαντα πατὴρ θεὸς ἡνιοχεύων,
Ἀνδρὸς ἀλιτρονόοιο βοὴν οὐκ οἶδεν ἀκούειν·
Εἰ δὲ θεουδείῃσιν ἀνὴρ μεμελημένος εἴη,
Καὶ καθαραῖς πραπίδεσσι θεοῦ τελέσειεν ἐφετμάς,
Τούτου λισσομένοιο θεὸς ταχυεργὸς ἀκούει.
Ἐξότε ποικιλόμορφος ἀέξετο πολύστροφος αἰών,
Τηλίκος οὔποτε μῦθος ἀκούεται, ὅττι λαχόντι
Ὄμμα πολυκλήϊστον ἀφωτίστοιο προσώπου
Ἀνέρι τις πόρε φέγγος, ὃν ἀρτιτόκου διὰ κόλ-
που
Εἰσέτι τυφλὸν ἐόντα μογοστόκος ἔδρακεν ἠώς.
Εἰ μὴ ἔην βροτὸς οὗτος ἐπουρανίου βασιλῆος,
Τηλίκον οὔποτε θαῦμα δυνήσατο μοῦνος ἀνύσ-
σαι.
Καί μιν μυστιπόλοι φθονερῇ συνέλεξαν ἰωῇ,
Σύγγονος ἀμπλακίῃσιν ἐμαιώθης ὅλος ἀνήρ,
Καὶ σὺ σοφοὺς ἱερῆας ἐπεσβόλε ταῦτα διδάσκεις;
Καί μιν ὁμοκλήσαντες ἀπήλασαν ἔκτοθι νηοῦ.
Ἰησοῦς δ' ἀΐεσκε δαήμονι τυφλὸν ἀκουῇ,
Ὅττι μιν ἐκτὸς ἔλασσαν ἀγήνορες ἀρχιερῆες.
Εὗρε δέ μιν καὶ ἔειπε, Σὺ πείθεαι υἱέα γεραίρων

Et ipſis vir immobilis liberam ſonuit vocem,
Alias ſermonem dixi, & non audiuiſtis vocem,
Cur retrogradi cupitis hunc audire?
Num Deus veſtram agitat mentem? vt & ipſi
Chriſti diuini ſpurij fiatis diſcipuli?
Illi autem ipſum oppoſitis conuitiabãtur ſtatim verbis,
Ipſe legifragi ſis illius diſcipulus.
Nos enim prioris pij ſumus ſocij,
Legiferi Moſis ſerui vocis:
Hunc verò neſcimus. Vir autem reſpondit ſermone,
Hoc quidem eſt miraculum maximum, quòd vobis
Hic eſt incognitus, meos autem aperuit oculos.
Scimus quòd omnia Deus pater gubernans,
Viri peccatoris vocem non nouit audire.
Si verò pietate vir deditus fuerit,
Et puris præcordijs Dei perfecerit præcepta,
Hunc orantem Deus promptus audit.
Ex quo multiforme augetur omnia nutriens ſeculum,
Talis nunquam ſermo auditus eſt, quòd ſortienti
Oculos multum clauſos non illuminatæ faciei
Viro aliquis dedit lucem, quem nuper-parientem per ſinum
Adhuc cæcum in partu laborioſa vidit aurora.
Niſi eſſet homo hic cœleſtis regis,
Tam magnum nunquam miraculum potuiſſet ſolus perficere.
Et ipſum ſacrifici inuida concutiebant voce,
Congenitus peccatis ab obſtetrice tractatus es totus vir,
Et tu ſapientes ſacerdotes conuitiator hæc doces?
Et ipſum vociferantes expulerunt extra templum.
Ieſus autem audiuit ſciente de cæco fama,
Quòd ipſum eieciſſent ſuperbi pontifices,
Inuenit autem ipſum, & dixit, Tu credis filiũ honorans

Cœleſtis regis? Vir autem eructauit vocem,
Domine, quis eſt ille quem dixiſti, vt honorem?
Ieſus autem reſpondit, Et vidiſti ipſum oculis,
Et tecum nunc loquens ipſe eſt. Dixit & ipſe,
Domine, credo. capútque terræ admouens,
Et pedibus immortalibus curuatam ceruicem flectens,
Nitidum multum conſutorum amplexus eſt talare calceorum.
Ieſus autem reſpondit, ſapientem ſermonem audiens,
In iudicium veni in hunc inſipientem mundũ errantem:
In iudicium duplex veni diſſimile: vt & ipſi
Antea non videntes inuiſibilis lucem auroræ,
Cæci viſum recipiant inſpicientes oculis:
Acutè autem videntes fiant cæci. Propinquorum autem
Chriſto populus dixit ſequentium Phariſæorum,
Num errantibus oculis cæci ſumus & nos?
Ieſus autem dixit, incredulum populum obiurgans,
Si caligo veſtri ambiiſſet lucem viſus,
Vos peccati inſcientes dixiſſem eſſe:
Nunc verò lucem videntes, errantes eſtis & vos:
Cæci autem eſtis mente quàm oculis plus. quibus enim viris
Peccata manent, fruſtrà cernunt oculis.

CAP. X.

Teſtificans inconcuſſus Amen Amen ſermo ſit,
Qui inſiluerit per oſtium bene muniti ouilis
Abditarum ouium, & ſuperior aliunde repit.
Per curuum obſcurum aditum aſcendens,
Prædo eſt hic vir prædatitio pede:
Qui verò accedens nõ curuatus in caulam erectus venit,
Paſtor hic eſt oues paſcens. venienti autem
Apertum ſtabuli oſtium oſtiarius aperit.
Oues autem cognoſcentes ſaliunt circa paſtorem,

Οὐρανίου βασιλῆος; Ἀνὴρ δ' ἠρεύγετο φωνήν,
Κοίρανε, τίς πέλεν οὗτος ὃν ἔννεπες, ὄφρα γεραίρω;
Ἰησοῦς δ' ἀπάμειπτο, Καὶ ἔδρακες αὐτὸν ὀπωπῇ,
Καί σοι νῦν λαλέων αὐτὸς πέλεν. Εἶπε καὶ αὐτὸς,
Κοίρανε πιστεύω· κεφαλὴν δ' ἐπὶ γαῖαν ἐρείσας,
Καὶ ποσὶν ἀμβροσίοις κυρτούμενον αὐχένα κάμψας,
Φαιδρὰ πολυρράφέων προσεπτύξατο ταρσὰ πεδίλων.
Ἰησοῦς δ' ἀπάμειπτο σαόφρονα μῦθον ἀκούων,
Εἰς κρίμα τοῦτον ἵκανον ἐς ἄφρονα κόσμον ἀλήτην·
Εἰς κρίμα διπλὸν ἔβην ἑτερότροπον, ὄφρα καὶ αὐτοὶ
Οἱ πάρος οὐχ ὁρόωντες ἀθηήτου φάος ἠοῦς,
Τυφλοὶ ἀναβλέψωσιν ἐσαθρήσαντες ὀπωπαῖς·
Ὀξυφαεῖς δὲ γένωνται λιπαυγέες. Ἀρχιπόρων δὲ
Χριστῷ λαὸς ἔειπεν ἐφεσπομένων Φαρισαίων,
Μὴ σφαλεροῖς βλεφάροις ἀλαοὶ γινόμεθα καὶ ἡμεῖς;
Ἰησοῦς δ' ὀάριζεν, ἀπειθέα λαὸν ἐνίπτων,
Εἰ ζόφος ὑμετέρης περιδέδρομε φέγγος ὀπωπῆς·
Ὑμέας ἀμπλακίης ἀδαήμονας ἔννεπον εἶναι.
Νῦν δὲ φάος ὁρόωντες, ἀλήμονές ἐστε καὶ ὑμεῖς·
Τυφλοὶ δ' ἐστὲ νόῳ βλεφάρων πλέον. οἷσι γὰρ ἀνδρῶν
Ἀμπλακίαι μίμνουσι, μάτην ὁρόωσιν ὀπωπαῖς.

ΚΕΦ. Ι.

Μάρτυρος ἀστυφέλικτος Ἀμὴν ἀμὴν λόγος ἔστω,
Ὅς κε παραΐξειε θύρετρον ἐυερκέος αὐλῆς
Ἐνδομύχων προβάτων, καὶ ὑπέρτερος ἄλλοθεν ἕρπει,
Εἰς σκολιὴν ἀΐδηλον ἐπηλυσίην ἀναβαίνων,
Ληϊστὴρ πέλεν οὗτος ἀνὴρ ληΐστορι ταρσῷ.
Ὃς δὲ μολὼν ἄγναμπτος ἐς αὔλιον ὀρθὸς ἱκάνει,
Ποιμὴν οὗτος ἔφυ μηλοτρόφος. ἀρχομένῳ δὲ
Ἀμφαδίην σταθμοῖο θύρην πυλαωρὸς ἀνοίγει.
Μῆλα δὲ γινώσκοντα περισκαίρουσι νομῆα,

Φθογγῆς εἰσαΐοντα. παρὰ προθύροισι δὲ ποιμὴν
Πώεα ποιμαίνειν προκαλίζεται ἠθάδι φωνῇ.
Ἐκτοθι δὲ σταθμοῖο γεγηθότα μῆλα κομίζει.
Ἐξαγαγὼν δ' ὅτε πᾶσαν ἀολλίσσῃ στίχα ποί-
μνης,
Εἰς νομὸν ἐρχομένων οἴων προκέλευθος ὁδεύει·
Ποίμνη δ' αἰολόμορφος ὀπισθοπόρῳ ποδὶ βαίνει,
Εἰς δροσεροὺς λειμῶνας ὀπιδεύοντα νομῆϊ.
Ξείνῳ δ' οὐκ ἀΐουσι, καὶ οὐ δεδάασιν ἀκούειν
Ἀλλοτρίου καλέοντος ἀήθεα ποιμένος αὐδὴν,
Ἀλλὰ παραΐσσοντα νόθον φεύγουσι νομῆα.
Τοῖον ἔπος κατέλεξε παροίμιον. ἀμφὶ δὲ μύ-
θῳ
Λαὸς ἀμηχανέεσκε, καὶ οὐ μάθεν ἐγγὺς ἀκούων
Χειρὸς ἀσημάντῳ τάπερ ἔννεπε θέσπιδι φωνῇ.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευεν ἀριζήλῳ τινὶ μύθῳ,
Πανδόκος εἰμὶ θύρη προβάτων πολυχανδέος αὐλῆς·
Πάντες ὅσοι πάρος ἦλθον ὑποκλέπτοντι πεδίλῳ,
Φῶρες ἔσαν δολόεντες, ὅθεν ληΐστορι φωνῇ
Αὐτῶν φθεγγομένων οὐκ ἔκλυε πώεα ποίμνης.
Πανδόκος εἰμὶ θύρη, μηλοσσόος· ἡμετέρης δὲ
Ὅς κεν ἰὼν δι' ἐμεῖο θύρην ὑποδύσεται αὐλῆς,
Οὗτος ἔσω στείχει, καὶ ὑπότροπος αὖθις ὁδεύει,
Καὶ νομὸν εὑρήσει, καὶ ἀσσόος ἔσσεται ἀνήρ·
Ληϊστὴρ δ' ἀΐδηλος ἐς αὔλιον οὔποτε βαίνει,
Εἰ μὴ ἵνα κλέψειεν ἀμάρτυρος, ἢ καὶ ὀλέσσῃ
Ἠὲ διατμήξειεν ἀφειδέϊ μῆλα μαχαίρῃ.
Αὐτὰρ ἐγὼ παρὰ πατρὸς, ὅπως ἐμὰ μῆλα σαώσω,
Ἤλυθον· ὄφρα λάχοιεν ἀγωφήτῳ τινὶ τιμῇ
Ζωὴν ἐσσομένην, τὴν οὐ χρόνος οἶδεν ὀλέσσαι,
Ἠὲ περισσὸν ἔχοιεν ὑπέρτερον. εἰμὶ δὲ ποιμὴν
Κεδνὸς ἐγώ· ποιμὴν δὲ καλὸς περὶ μῆλα φυλάσσων,
Καὶ ψυχῆς ἰδίης οὐ φείδεται, ἀλλά ἑ θήσει

Vocem audientes. ad veſtibulum autem paſtor
Greges paſcere euocat conſueta voce.
Extra ouile autem geſtientes oues ducit.
Educens autem quando omnem congregauerit ordinem gregis,
Ad paſcua venientium ouium præcurſor vadit:
Grex autem multiformis retrogrado pede incedit,
Ad roſcida prata ſequens paſtorem.
Peregrinum autem non audiunt, & non nouerũt audire
Alieni vocantis inconſuetam paſtoris vocem,
Sed prætereuntem ſpurium fugiunt paſtorem.
Tale verbũ recitauit prouerbiale. circa ſermonem autem
Populus hæſitabat, & non didicit propè audiens
Chriſtus obſcura quæ dixit diuina voce.
Ieſus autem dixit valde zelanti quodam ſermone,
Hoſpitale ſum oſtium ouium capaciſſimi ouilis:
Omnes quotquot antea venerunt occultante pede,
Fures erant doloſi, vnde prædatitia voce
Ipſos loquentes non audiuerunt greges.
Omnes recipiens ſum oſtium, oues ſeruans: noſtra autem
Quicunque vadens per me oſtium ſubierit ouilis,
Hic intrat, & reuerſus iterum incedit,
Et paſcua inueniet, & ſemper viuens erit vir.
Prædo autem nocuus in ouile nunquam ſcandit,
Niſi vt furetur ſine teſte, [i. clam] vel perdat
Vel diſcerpat non parcente oues gladio.
Sed ego à patre, vt meas oues ſeruem,
Veni, vt acquirant indeſinente quadam gloria
Vitam futuram, quam tempus neſcit perdere,
Et abundantius habeant magis. ſum autem paſtor
Bonus ego: paſtor autem bonus oues cuſtodiens,
Et vitæ propriæ non parcit, ſed ipſam ponet

Pretium redemptionis pro ſuis ouibus. mercenarius autem non eſt paſtor:
Hoſtilem propinquum videns lupum raptorem ouium,
Occultus fugiens ſubducit ſe, celer relinquens
Paſcentium non cuſtoditos multum errãtes greges ouiũ.
Occultus fugiens ſubducit ſe: non curat autem
Oues alienas, quia mercenarius ipſe dicitur.
Et lupus verſutus aggreditur rapaci gutture
Oues diſsipans, paſtore non præſente.
Paſtor bonus ſum, & greges bonos paſco.
Cognoſco autem meas oues, & conſuetum opilionem
Illæ me cognoſcunt æquali duplici lege:
Sicut pater nouit me, & ſicut noui patrem,
Vitam autem noſtram pro ouibus ſtatim ponam.
Sunt verò & alij varij greges,
Ex hoc non orti vno Deum recipiente ouili,
Alienigenæ: & hos eſt neceſſe vt congregem
Vocem noſtram acutè audientes: & vnus grex
Erit vtrinque vnius exiſtens paſtoris.
Propter hoc diligit me pater meus, quòd ponam
Vitam noſtram pro ouibus, vt ipſam accipiam
Ad me redeuntem rurſus collectam: neque vlla ipſam
Lex aufert natalis, non tempus repens,
Omnia domans, indomitum, vel ſtabilis cõſilij neceſsitas:
Sed ipſam ſponte iuſſus volens volentem præbebo,
Vt recipiam poſt puſillum, habens per ſe excitatam poteſtatem.
Hoc altiregente habeo à patre præceptum,
Ponere, & iterum accipere duplici lege.
Et rurſus Hebræorum diuiſus eſt populus audiens,
Et multi dixerunt ſonoro quodam ſermone,
Loquentem velocibus ſinite hunc procellis:
Dæmonem habet, & inſanit: inſipientem hunc

Λύτρον ἑῶν οἴων. ὁ δὲ μίσθιος οὐ πέλε ποιμήν·
Δήϊον ἀγχικέλευστον ἰδὼν λύκον ἅρπαγα μήλων,
Κρυπτὸς ἀλυσκάζων ὑποδύεται, ὀξὺς ἐάσας
Βοσκομένων ἀφύλακτα πολύπλανα πώεα μήλων.
Κρυπτὸς ἀλυσκάζων ὑποδύεται· οὐκ ἀλέγει δὲ
Μήλων ἀλλοτρίων, ὅτι μίσθιος αὐτὸς ἀκούει.
Καὶ λύκος ἀγκυλόμητις ἐπέρχεται ἅρπαγι λαιμῷ
Μῆλα διασκεδάσας, σημάντορος οὐ παρεόντος,
Ποιμὴν καλὸς ἔφυν, καὶ πώεα καλὰ νομεύω.
Γινώσκω δ' ἐμὰ μῆλα, καὶ ἤθαδα μηλοβοτῆρα
Ταῦτά με γινώσκουσιν ἴσῳ διδυμάονι θεσμῷ·
Ὡς γενέτης νοέει με, καὶ ὡς νοέω γενετῆρα.
Ψυχὴν δ' ἡμετέρην οἴων ὕπερ αὐτίκα θήσω.
Ἔστι μὲν ἔστι καὶ ἄλλα πολύτροπα πώεα ποίμνης,
Ταύτης οὐ γεγαῶτα μιῆς θεοδέγμονος αὐλῆς,
Ἀλλογενῆ· καὶ ταῦτα πέλει χρέος ὥς κεν ἀγείρω
Φθογγῆς ἡμετέρης ἐπήκοα· καὶ μία ποίμνη
Ἔσσεται ἀμφοτέρωθεν ἑνὸς τελέθουσα νομῆος.
Τοῦ δ' ἕνεκεν φιλέει με πατὴρ ἐμός, οὕνεκα θήσω
Ψυχὴν ἡμετέρην οἴων ὕπερ, ὄφρα μιν αἴρω
Εἰς ἐμὲ νεισομένην παλινάγρετον· οὐδέ τις αὐτὴν
Θεσμὸς ἀφαιρεῖταί με γενέθλιος, οὐ χρόνος ἕρπων,
Πανδαμάτωρ, ἀδάμαστος, ἢ ἐμπεδόμητις ἀνάγκη·
Ἀλλά μιν αὐτοκέλευστος ἑκὼν ἐθέλουσαν ὀπάσσω,
Ὄφρα λάβω μετὰ βαιόν, ἔχων αὐτάγρετον ἀλκήν.
Ταύτην ὑψιμέδοντος ἔχω παρὰ πατρὸς ἐφετμὴν,
Θεῖναι, καὶ παλίνορσον ἑλεῖν διδυμάονι θεσμῷ.
Καὶ πάλιν Ἑβραίων ἐμερίζετο λαὸς ἀκούων·
Καὶ πολέες φθέγξαντο πολυφλοίσβῳ τινὶ μύθῳ,
Φθεγγόμενον βλαβίησιν ἐάσατε τοῦτον ἀέλλαις·
Δαιμόνιον μεθέπει, καὶ μαίνεται· ἄφρονα τοῦτον

Λείπετε· μαινομένου τί σπεύδετε μῦθον ἀκούειν;
Ἄλλοι δ' ἀντιάχησαν ὁμοζήλων ἀπὸ λαιμῶν,
Οὐ τάδε μαινομένοιο σαόφρονα χεύματα μύθων,
Ἄφρονος οὐ πέλε ταῦτα. μὴ ἀχλυόεις ποτὲ δαίμων
Ὀφθαλμοὺς ἀλαοῖο δυνήσεται αὐτὸς ἀνοῖξαι;
Καὶ πάλιν ἦμαρ ἔην πανδήμιον, ᾧ ἔνι λαοὶ
Μνημοσύνην τελέεσκον ἐτήσιον, ὁππότε νηοῦ
Ἕδρανα δωμήσας Σολομὼν εὐκίονι τέχνῃ
Θεσπεσίης ἀρχαῖον ἐκαίνισε θεσμὸν ἑορτῆς·
Καὶ τότε παχνήεσσα παρίστατο χείματος ὥρη·
Ἰησοῦς δ' ἱεροῖο διέστιχεν ἔνδοθι νηοῦ,
Θέσκελον αἰθούσης πολυδαίδαλον οὖδας ὁδεύων,
Ἀρχεγόνου Σολομῶντος ἐπώνυμον. αἰνομανεῖς δὲ
Ἑβραῖοι στεφανηδὸν ὁμόζυγες εἰν ἑνὶ χώρῳ
Χριστὸν ἐκυκλώσαντο, καὶ ἔννεπον ἄφρονι μύθῳ,
Ἡμείων τέο μέχρις ἀποκλέπτεις φρένα μύθοις;
Εἰ σὺ Χριστὸς ἵκανες ἐτήτυμος, ἀμφαδὸν ἡμῖν
Ἀγρομένοις ἀγόρευε· τί καὶ τεὸν οὔνομα κεύθεις;
Ἰησοῦς δ' ἅμα πᾶσιν ἀνίαχε, Πολλάκις ὑμῖν
Πολλάκις αὐτὸς ἔλεξα, καὶ οὐ πιστεύετε μύθῳ.
Ἔργα τάπερ τελέω κληέων πατρώϊον ἀλκὴν,
Μάρτυρα ταῦτα πέλει, καὶ φθέγγεται ἔμφρονι σιγῇ
Θνητὸν μερόπεσσι λαβὸν τύπον· ἀλλά που ὑμεῖς
Ἐν βλεφάροις δέρκεσθε, καὶ οὐ πείθεσθε μενοιναῖς.
Οὐ γὰρ ἐμῶν οἴων ταχυπειθέος ἐστὲ γενέθλης·
Οὔασι θελγομένοισιν ἐμῆς ὄπι πώεα ποίμνης
Γῆρυν ἐμὴν ἀΐει, καὶ ἐφέσπεται ἡγεμονῆϊ.
Γινώσκω δ' ἐμὰ μῆλα, καὶ εἰν ἑνὶ πᾶσιν ὀπάζω
Ζωὴν ἐσσομένην αἰώνιον. οὔποτε ποίμνης
Οὔποτε πώεα ταῦτα διόλλυται, εἰσόκε μίμνῃ
Αὐτομάταις ἀψῖσιν ἑλιξὶ κυκλούμενος αἰών.
Οὐδέ τις ἁρπάξειεν ἐμὴν πνυτόφρονα ποίμνην

Relinquite: inſani cur feſtinatis ſermonem audire?
Alij autem contrà ſonuerunt concordi à gutture,
Non hi inſanientis ſapientes fluxus verborum,
Inſipientis non ſunt hæc. num caliginoſus vnquã dæmon
Oculos cæci poterit ipſe aperire?
Et rurſus dies erat publicus, in quo populus
Memoriam celebrabat anniuerſariam, ex quo templi
Fulcimenta ædificans Solomon pulchras columnas faciente arte
Diuini veterem renouauit legem feſti:
Et tunc pruinoſum affuit hyemis tempus:
Ieſus autem ſacro incedebat in templo,
Diuinum porticus artificioſum pauimẽtum peruadens,
A priſco Solomone dictum. inuidi autem
Hebræi circulariter coniuncti in vno loco
Chriſtum circundederunt, & dixerunt inſipienti verbo,
Noſtram quouſque fallis mentem ſermonibus?
Si tu Chriſtus veniſti verus, apertè nobis
Congregatis dic, cur tuum nomen occultas?
Ieſus autem ſimul omnibus inclamauit, Sæpius vobis
Sæpius ipſe dixi, & non creditis ſermoni.
Opera quæ facio inuocans paternum robur,
Teſtificantia hæc ſunt, & loquuntur prudenti ſilentio
Viſibile hominibus loquens exemplar: ſed vos
Oculis videtis, & non creditis animo.
Non enim mearum ouium ex credula eſtis generatione:
Auribus oblectatis mearum quia ouium greges
Vocem meam audiunt, & ſequuntur ducem.
Cognoſco autem meas oues, & ſimul omnibus dabo
Vitam venturam æternam. nunquam gregis
Nunquam oues hæ pereunt, donec manſerit
Spontaneis arcuatis volutionibus circumiens ſeculum.
Neque aliquis rapiet meum prudentem gregem

Manu ex noſtra, pater meus quia ad paſcendum
Qui mihi greges dedit, ſuperior eſt omnibus.
Ipſe ego, & regens pater meus, vnum genus ſumus,
Inſitum, per ſe radicatum, vnde plantæ infinitæ mundi.
Dixit Rex: populus autem confluxit, & ex pauimento
Lapides ſuſtulit, vt lapidum arreptorum rabie
Chriſtum iacularetur ex loco confragoſo lectis telis.
Ieſus autem reſpondit, fundens expoſtulatricem vocem,
Noſtro bona multa ab altiſſimo patre
Vos opera docui quæ didici: pro quo autem
Opere diuino homicidialem perſoluentes retributionem,
In me lapidoſis armati eſtis telis?
Populus autem contra clamauit viciſſim, Non propter opus
Bonum rabiem habentes congregati ſunt ciues,
Vt te lapidoſa occultent tunica:
Sed maledicum tuum propter os,
Quòd terrenæ habens germen generationis,
Mortalis exiſtens, dicis te Deum eſſe. Oppoſito autem
Chriſtus indubitatum ſermonem dixit populo,
Nonne lex veſtra ſignata hæc profert,
Dixi ego, Dij eſtis? &, ſi terreſtribus quoſdam ex viris,
Ad quos tunc ſolum venit Dei verbum ſimile ſomnio,
Veſtræ legis Deos vocauit cantus,
Et ſcripti libri reſciſſa eſſe diuina vox
Non poteſt: de Verbo quod altiregens dedit mundo,
Et puræ manus ſancta obſignauit lege,
Vos inſipientem ſermonem loquuti eſtis inſanientes,
Quia Dei viui ego ſum filius. noſtri autem
Si non ego perficio vitalis opera patris,
Nunquam mihi creditis: & ſi vitæ datore verbo
Noſtro patre æterno digna facio
Operibus noſtris, quæ vidit teſtificans viſus:

Χειρὸς ἀφ' ἡμετέρης, γενέτης ἐμὸς ὅττι νομεύειν
Ὅς μοι πώεα δῶκεν, ὑπέρτερος ἔπλετο πάντων.
Αὐτὸς ἐγὼ, μεδέων τε πατὴρ ἐμὸς, ἓν γένος ἐσμὲν,
Ἔμφυτον, αὐτόπρεμνον, ὅθεν φυτὰ μυρία κόσμου.
Εἶπεν ἄναξ· λαοὶ δὲ συνέρρεον, ἐκ δαπέδου δὲ
Λᾶας ἀνηέρταζον, ὅπως ὑπὸ χερμάδι λύσσῃ
Χριστὸν ὀϊστεύσωσι χαραδραίοισι βελέμνοις.
Ἰησοῦς δ' ἀπάμειπτο χέων πολυμεμφέα φωνὴν,
Ἡμετέρου καλὰ πολλὰ παρ' ὑψίστοιο τοκῆος
Ὑμέας ἔργα δίδαξα τάπερ μάθον· ἀντὶ τίνος δὲ
Ἔργου θεσπεσίου φονίην τίνοντες ἀμοιβὴν,
Εἰς ἐμὲ λαϊνέοισιν ἐθωρήχθητε βελέμνοις;
Λαοὶ δ' ἀντιάχησαν ἀμοιβάδις, Οὐ χάριν ἔργου
Καλοῦ λύσσαν ἔχοντες ἀολλίζοντο πολῖται
Ὄφρα σε πετρήεντι κατακρύψωσι χιτῶνι·
Ἀλλὰ βαρυγλώσσοιο τεοῦ χάριν ἀνθερεῶνος,
Ὅττι χαμαιγενέος μεθέπων βλάσφημα γενέθλης,
Θνητὸς ἐὼν ἐνέπεις θεὸς ἔμμεναι. Ἀντιπόρῳ δὲ
Χριστὸς ἀναμφήριστον ἔπος μυθήσατο λαῷ,
Οὐ νόμος ὑμείων κεχαραγμένα ταῦτα κομίζει,
Εἶπον ἐγὼ, Θεοί ἐστε; καὶ εἰ χθονίων τινὰς ἀνδρῶν,
Οἷς τότε μοῦνον ἵκανε θεοῦ λόγος ἶσος ὀνείρῳ,
Ὑμετέρου θεσμοῖο θεοὺς ἐκάλεσσεν ἀοιδὴ,
Καὶ γραφικῆς βίβλοιο παλίλλυτος ἔμμεναι ὀμφὴ
Οὐ δύναται· λόγον αὐτοὶ ἐν ὑψιμέδων πέρι κόσμῳ,
Καὶ καθαρῆς παλάμης ἁγίῳ σφρηγίσσατο θεσμῷ,
Ὑμεῖς ἄφρονα μῦθον ἐπεφθέγξασθε μανέντες,
Ὅττι θεοῦ ζώοντος ἐγὼ πάϊς. ἡμετέρου δὲ
Εἰ μὴ ἐγὼ τελέω ζωαρκέος ἔργα τοκῆος,
Μή ποτέ μοι πείθεσθε. καὶ εἰ βιοδώτορι μύθῳ
Ἡμετέρου γενετῆρος ἀτέρμονος ἄξια ῥέζω
Ἔργοις ἡμετέροις, τάπερ ἔδρακε μάρτυς ὀπωπὴ,

Ὄφρα κε γινώσκοιτε θεοπνεύστῳ τινὶ μύθῳ,
Ὡς ἐν ἐμοὶ γενέθει γενέτης ἐμός· ὅττι καὶ αὐτὸς
Ἀγχιφανὴς, ἀμέριστος, ὁμόζυγος εἰμὶ τοκῆος.
Ἰησοῦ δ' ἀκίχητον ἐπειρήσαντο πιέζειν
Ἀφραδέες τινὲς ἄνδρες· ὁ δὲ σφαλερῷ ποδὶ βαίνων
Δυσσεβέων ἀπὸ χειρὸς, Ἰορδανίοιο ῥεέθρου
Πέζαν ἐς ἀντιπέραιαν ἐχάζετο· καί οἱ ἰόντι
Ἄσπετος ἀμάρτησεν ὁμοστιχέων χορὸς ἀνδρῶν.
Ἄλλῳ δ' ἄλλος ἔλεξε, χέων πειθήμονα βουλὴν,
Θαῦμα μὲν ἐμπεδόμυθος ἰδεῖν θηήτορι
λαῷ
Οὐδὲν Ἰωάννης ἐπεδείκνυεν· ἀμφὶ δὲ τούτου
Ὄμμασιν ἀπλανέεσσιν ἐτήτυμα πάντα δοκεύω
Ὁππόσα κεῖνος ἔλεξε. Καὶ ἀνέρες αὐτόθι πολλοὶ
Παιδὶ θεοῦ πίστευον, ἀμιμήτων χάριν ἔργων.

ΚΕΦ. ΙΑ.

Ἦν δέ τις ἀδρανέων νοσερῷ πυρὶ Λάζαρος ἀνὴρ
Βηθανίης ἔντοσθεν ἀεξομένης, ἀπὸ κώμης
Μάρθης καὶ Μαρίης. Μαρίη δὲ φατίζετο κείνη
Χριστοῦ καλλιέθειρα θεηδόκος, ἣ πόδας αὐτοῦ
Ἀμφοτέρους ἤλειψε μύρου θυόεντος ἐέρσῃ,
Καὶ πλοκάμοις ἀπέμαξε, καὶ ἀμβροσίων ἀπὸ ταρσῶν
Ἀγχιφανὴς ἐδίηνε διάβροχον ἰκμάδι χαίτην,
Χριστοῦ καλλιέθειρα θεηδόκος· ἧς τότε θερμῷ
Νουσαλέῳ βαρύγουνος ἱμάσσετο σύγγονος ἀσθμῷ.
Γνωτὴ δ' ἀδρανέοντος ὁμόγνιον ὡς ἴδον ἄμφω
Γυιοβόρῳ μάστιγι τετηκότα, γείτονα πότμου,
Ξυνὸν ἔπος προέηκαν ἀλεξικάκῳ βασιλῆϊ,
Λάζαρος ὃν φιλέεις ἑλελίζεται αἴθοπι νούσῳ,
Ὃν φιλέεις σκοπίαζε. Καὶ ἴαχε μῦθον ἀκούσας
Χριστὸς ἄναξ, Οὐ φωτὸς ἐπ' ἀενάῳ τινὶ πότμῳ
Νουσαλέον τόδε πῆμα πυρώπιδες ἤγαγον ὧ-
ραι·

Vt cognoſcatis à Deo inſpirato quodam ſermone,
Quòd in me eſt pater meus: quòd & ipſe
Propè apparens, indiuiſus, compar ſum patri.
Ieſum autem incomprehenſibilem tentarunt capere
Imprudentes quidam viri: ille autem celeri pede euadẽs
Impiorum è manibus, Iordani fluuij
Regionem in oppoſitam diſceſſit: & ipſum euntem
Infinitus ſequebatur ſimul vadentium cœtus virorum.
Alteri autem alius dixit, fundẽs credulam ſententiam,
Miraculum quidem firmiloquus ad videndum inſpicienti populo
Nullum Ioannes monſtrauit: de hoc autem
Oculis non errantibus vera omnia video
Quæcunque ille dixit. Et viri ibi multi
Filio Dei credebant inimitabilia propter opera.

CAP. XI.

Erat autem quidã infirmus morboſo igne Lazarus vir
Intra Bethaniam celebrem, ex caſtello
Marthæ & Mariæ. Maria autem dicebatur illa
Chriſti pulchricoma Dei ſuſceptrix: quæ pedes ipſius
Vtroſque vnxit vnguenti fragrantis rore.
Et capillis abſterſit: & diuinis à pedibus
Per ſumma nitens rigauit madefactum humore capillũ.
Chriſti pulchricoma Dei ſuſceptrix, cuius tunc calido
Morboſo grauia habens genua flagellabatur frater æſtu.
Sorores autem infirmi fratrem quum vidiſſent ambæ
Membriuora plaga tabefactum, vicinum morti,
Commune verbum præmiſerãt malum depellenti Regi,
Lazarus quem diligis torquetur nigro morbo.
Quem diligis viſita. Et ſonuit vocem audiens
Chriſtus rex, Non viri ad æternam mortem
Morboſam hanc noxam igneos oculos habentes adduxerunt horæ.

Sed Dei hac gloria ſublimis, vt per ipſum
Hominis charus filius Rex exaltetur
Honoribus immortalibus. Hoſpitales autem fœminas
Ieſus dilexit amica quadam lege
Martham & Mariam & Lazarum. In loco autem
Quum audiiſſet nuntium quòd Lazarus plutoni annuẽs
Iacebat, morboſo ligatus membris vinculo,
Duplicem præteriit mortiferæ curſum auroræ.
Et poſt duplicem diem ſuis dixit diſcipulis,
Eamus ad clarum ſolum Iudæorum rurſus virorum.
Et ipſum reprimentes alloquuti ſunt diſcipuli,
Magiſter, Iudææ furentes modò ciues
Lapidoſis quærebant iaculari te ſagittis,
Et tu venire vis vbi hoſtiles ſunt ciues?
Ieſus autem reſpondit, conſolans quodam ſermone
Communem domeſticorum querulum animũ ſociorum:
Diei non ſunt duodecim circulares horæ?
Die exoriente viator non flectit
Pedem lubricis offendentem calceis:
Qui verò incedit lumine deſtitutæ comes caliginis
Pedibus indulgentibus, erroneam viam hic incedit.
Sic dixit: & deinde reuerſus dixit diſcipulis,
Somnum neceſſarium & inculpatum Lazarus dormit,
Chariſſimus noſter hoſpes: ſed tranſibo
Vt ipſum è ſomno reciprocum excitem.
Et ſermonem ignorantes dixerunt diſcipuli,
Lazarus ſi dormit ſanus erit. recens mortuum enim
Ieſus dixit flebili in ſepulchro
Dormire, mortuum, mutum, irreuocabilem ſomnum
exitij:
Illi verò fruſtrà ſperabant charum mortuum in domo
Suauem in lecto excitabilem ſomnum dormire.
Apertè autem dixit Rex miſericordi ſermone,

Ἀλλά

Ἀλλὰ θεοῦ τόδε κῦδος ὑπέρτερον, ὄφρα δι' αὐτῆς
Ἀνθρώπου φίλος υἱὸς ἄναξ ὑψούμενος εἴη
Τιμαῖς ἀθανάτῃσι. Φιλοξείνους δὲ γυναῖκας
Ἰησοῦς ἀγάπαζε φιλοστόργῳ τινὶ θεσμῷ,
Μάρθην, καὶ Μαρίην, καὶ Λάζαρον. ἐν δ' ἄρα χώρῳ
Ὡς κλύεν ἀγγελίην ὅτι Λάζαρος ἄϊδι νεύων
Κέκλιτο, νουσαλέῳ πεπεδημένος ἅψεα δεσμῷ,
Διχθαδίης παρέμιμνε τελεσσιμόρου δρόμον ἠοῦς.
Καὶ μετὰ δίζυγον ἦμαρ ἑοῖς ἀγόρευε μαθηταῖς,
Ἴομεν ἐς κλυτὸν οὖδας Ἰουδαίων πάλιν ἀνδρῶν.
Καὶ μιν ἀνασέλλοντες ἐπεφθέγξαντο μαθηταί,
Ῥαββὶν, Ἰουδαίης μανιώδεες ἄρτι πολῖται
Λαϊνέοις μάστευον ὀϊστεύειν σε βελέμνοις,
Καὶ σὺ μολεῖν ἐθέλεις ὅτι δήϊοι εἰσὶ πολῖται;
Ἰησοῦς δ' ἀπάμειπτο, παρηγορέων τινὶ μύθῳ
Ξυνὸν ὁμωροφίων νεμεσήμονα θυμὸν ἑταίρων·
Ἤματος οὐ γεγάασι δυώδεκα κυκλάδες ὧραι;
Ἤματος ἀντέλλοντος ὁδοιπόρος οὔποτε κάμπτει
Ταρσὸν ὀλισθηροῖσι παραπταίοντα πεδίλοις·
Ὃς δὲ διαστείχει λιποφεγγέϊ σύνδρομος ὄρφνῃ
Ποσσὶ χαριζομένοις, σφαλερὴν ἐδὲν οὗτος ὁδεύει.
Ὡς φάτο· καὶ μετὰ τοῦτο παλίσσυτος εἶπε μαθηταῖς,
Ὕπνον ἀναγκαῖον καὶ ἀμεμφέα Λάζαρος εὕδει,
Φίλτατος ἡμείων ξεινοδόκος· ἀλλὰ περήσω
Ὄφρα μιν ἐκ ὕπνοιο παλινδίνητον ἐγείρω.
Καὶ λόγον ἀγνώσσοντες ἐμυθήσαντο μαθηταί,
Λάζαρος εἰ κνώσσει, σόος ἔσσεται. ἀρτιθανῆ μὲν
Ἰησοῦς ἀγόρευε, καὶ φιλοθρήνῳ παρὰ τύμβῳ
Εὕδειν, νεκρὸν, ἄναυδον, ἀνήγρετον ὕπνον ὀλέθρου·
Οἱ δὲ μάτην ἔλποντο φίλον νέκυν ἔνδοθεν οἴκου
Ἡδὺν ὑπὲρ λεχέων παλινάγρετον ὕπνον ἰαύειν.
Ἀμφαδίην δ' ἀγόρευεν ἄναξ οἰκτίρμονι μύθῳ.

Λάζαρον εὔνασε πότμος ὁμοίϊος, ἄγριον ἄλ-
λον
Ὕπνον ἄγων· χαίρω δὲ δι' ὑμέας, ὡς ἐνὶ χώρῳ
Οὐ γενόμην ὅτε κεῖνος ὁμίλεε γείτονι πότμῳ·
Ὄφρα κε πίστιν ἔχοιτε, νέκυν μετὰ πότμον ὁδίτην
Δερκόμενοι ζώοντα, πάλιν ψαύοντα τραπέζης
Ξεινοδόκον Χριστοῖο συνέστιον. ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν
Ἴομεν. Εἰσαΐων δὲ διώνυμος ἔννεπε Θωμᾶς,
Ὃν Δίδυμον καλέουσι· συναχθομένοις δὲ μαθηταῖς
Δάκρυον ὠδίνουσαν ἀνήρυγε πενθάδα φωνὴν,
Ἴομεν ὁππόθι κεῖνος ἀνὴρ γλυκὺς, ὄφρα σὺν αὐτῷ
Εἰν ἀγάπῃ θνήσκοιμεν ἐνὶ ξυνήονι πότμῳ.
Ἐλθὼν δ' ὀψικέλευθος ἄναξ ἐς ἐθήμονα κώμην,
Λάζαρον ἄπνοον εὗρε χυτῇ στρωθέντα κονίῃ,
Τέτρατον ἦμαρ ἔχοντα γονήμονος ἔνδοθι τύμβου.
Βηθανίη δ' ἑκὰς ἦεν ἀπ' ἄστεος Ἱεροσολύμων
Ὡς τριάδων σταδίων καὶ δώδεκα. καὶ πολὺς ἕρπων
Λαὸς Ἰουδαίων ὑπεδύσατο γείτονα κώμην,
Κεῖθι φιλοξείνοιο μετήϊε δώματα Μάρθης
Καὶ Μαρίης, γνωτοῖο κατ' ἐυνασήεια πότμου,
Ξυνὰ παρηγορέων, τάων ἡ θάδε πολλάκι μύθῳ
Θελκτὰ πεπαινομένης ἀπεσείσατο κέντρα μερίμνης,
Πένθεος ἀγρύπνοιο λυτήρια. πευθομένη δὲ
Φήμης σπειρομένης ὅτι κοίρανος εἰσαφικάνει
Μάρθα, ποσὶ φθαμένοισι συνήντεεν. ἐν δὲ μελά-
θρῳ
Ἐνδόμυχος Μαρίη μαστίζετο πενθάδι σιγῇ.
Χριστοῦ δ' ἐγγὺς ἰοῦσα βαρύστονος ἔννεπε Μάρθα,
Ὦ μάκαρ, εἴπερ ἔης ὅτε Λάζαρος αἴθετο νούσῳ,
Οὐκ ἂν ἐμὸς τέθνηκεν ἀδελφεός· οἶδα δὲ θυμῷ
Καὶ νῦν ὡς ἅμα πάντα πατὴρ τεὸς ἐγγυαλίξει
Ὅσσά μιν αἰτήσειας. Ἄναξ δ' ἠμείβετο μύ-
θῳ,

Lazarum conſopiuit mors omnibus æqualis, immitem alium
Somnum ferens: gaudeo autem propter vos, quòd in loco
Non fuerim quãdo ille conuerſabatur cũ vicina morte:
Vt fidem habeatis, mortuum poſt fatum viatorem
Videntes viuentem, rurſus tangentem menſam
Hoſpitem Chriſti ſecundariò. ſed ad ipſum
Eamus. Audiens autem binominis dixit Thomas,
Quem Didymum vocant: collectis autem diſcipulis
Lacrymantem dolentem eructauit luctuoſam vocem,
Eamus vbi ille vir amabilis, vt cum ipſo
In dilectione moriamur vno communi fato.
Veniens autem ſerò Rex in conſuetum caſtellum,
Lazarum mortuum inuenit ſepulcrali ſtratũ puluere,
Quartum diem habentem lugubri in ſepulcro.
Bethania autem diſtabat à ciuitate Hieroſolymorum
Quaſi trium ſtadiorum & duodecim. & multus repens
Populus Iudæorum, ſubijt vicinum caſtellum,
Ibique hoſpitalis acceſſit domum Marthæ
Et Mariæ, fratris ad dormitorium mortis,
Coniunctim [eas] conſolans: quod conſueto ſæpius verbo
Horridos concoctæ excuſſit ſtimulos curæ,
Luctum vigilem ſoluendo. audiens autem
Famam vulgatam quòd Dominus veniſſet,
Martha, pedibus præuenientibus occurrit: in domo autem
Abdita Maria affligebatur luctuoſo ſilentio.
Ad Chriſtũ autem accedens valde gemẽs dixit Martha,
O beate, ſi adfuiſſes quando Lazarus vrebatur morbo,
Non ſanè meus mortuus fuiſſet frater: ſcio autem animo
Et nunc quòd ſimul omnia pater tuus præbebit
Quæcunque ab ipſo poſtulaueris. Rex autem reſpondit ſermone,

Frater tuus rurſus excitabitur. Immortalem autem
Vocem audiens iterum dixit Martha,
Noui, nec me latet reſurrectio, quòd in illa
Excitabitur ſerò perfectus, quando curſus vltimus aurorę.
Et ei Chriſtus dixit ſeruator vitę diuinam vocem,
Vita ego ſum & reſurrectio: quicunque vir
In me crediderit, etiamſi mortuus ſine ſpiritu fuerit
Rurſus reuiuiſcet: & qui mente fidem ſeruat,
Non moritur homo hic, donec lucet ſeculum.
Credis quòd hic ſermo ſit verus? Dixit & ipſa,
Domine, cognoſco, & credo quòd tu mundo
Chriſtus malum pellentis Dei Verbum filius venis.
Tale verbum loquuta, inceſſit celeri pede,
Et Mariam vocauit ſororem: in aures autem ipſius
Clanculum ſuſurrauit, Magiſter ſaluator
Venit, & vocat te. Et celerior erat verbo
Illa quum audiuiſſet: celeri autem vibrabatur talo,
Luctu ſoluta & gaudio. impetuoſa autem
Chriſtum ad vicinum procelli-pedem habuit viam.
Homines autem qui erant intra flebilem domum,
Et ipſam conſolabantur dolores ſanante quodã verbo,
Luctus vigilis conſolatores, quum viderent ſubitò
Quòd Maria velox excitaretur vago ſilentio,
Omnes ſequebantur retrogradis pedibus,
Putantes Mariam lacrymantem quòd curreret
Subitò, velle ad conſuetum tumulum ire,
Vt rurſus ploraret flebilem apud mortuum.
Nondum enim amplę regionis Rex ingreſſus erat caſtellum,
Sed manens immotus adhuc diuino in loco
Habebat pedis ſtabile veſtigium, vbi antea occurrit Martha.

Γνωτὸς σὸς παλίνορσος ἐγείρεται. ἀμβροσίης δὲ
Φωνῆς εἰσαΐουσα τοδεύτερον ἔννεπε Μάρθα,
Οἶδα, καὶ οὔ με λέληθεν ἀνάστασις, ὡς ἐν ἐκείνῃ
Ἔρχεται ὀψιτέλεστος, ὅτε δρόμος ἔσχατος
ἠοῦς.
Καί οἱ Χριστὸς ἔλεξε βιοσσόος ἔνθεον ὀμφήν,
Ζωὴ ἐγὼ γενόμην καὶ ἀνάστασις· ὅς δέ κεν ἀνὴρ
Εἰς ἐμὲ πιστεύσειε, καὶ εἰ νέκυς ἄπνοος εἴη,
Αὖτις ἀναζήσειε· καὶ ὅς φρεσὶ πίστιν ἀέξει,
Οὐ θνήσκει βροτὸς οὗτος, ἕως ἔτι φαίνεται αἰών.
Πείθεαι ὡς ὅδε μῦθος ἐτήτυμος; Εἶπε καὶ αὐτή,
Κοίρανε, γινώσκω, καὶ πείθομαι ὅττι σὺ κόσμῳ
Χριστὸς ἀλεξικάκοιο θεοῦ λόγος υἱὸς ἱκάνεις.
Τοῖον ἔπος λέξασα παρέστιχεν ὀξέϊ ταρσῷ,
Καὶ Μαρίην ἐκάλεσσεν ὁμόγνιον· οὔασι δ' αὐτῆς
Λάθριον ἐψιθύριζε, Διδάσκαλος ὅττι σαωτὴρ
Ἵκετο, καὶ καλέει σε. καὶ ὠκυτέρη πέλε μύθου
Κείνη ὅπως ἤκουσε. θοῷ δ' ἀνεπάλλετο ταρσῷ,
Πένθεϊ λυομένη καὶ χάρματι· φοιταλέη δὲ
Χριστὸν ἐς ἀγχικέλευθον ἀελλοπὸν εἶχε πορείην.
Λαοὶ δ' οἵ τινες ἦσαν ἔσω κινυροῖο μελάθρου,
Καί μιν ἐθαρρείζεσκον ἀκεσσιπόνῳ τινὶ μύθῳ,
Πένθεος ἀγρύπνοιο παρήγοροι, ὡς ἴδον ἄφνω
Ὡς Μαρίη ταχύγουνος ἀνέγρετο φοιτάδι σιγῇ,
Πάντες ἐφωμάρτησαν ὀπισθοπόροισι πεδίλοις,
Ἐλπόμενοι Μαρίην φιλοδάκρυον ὅττι θοροῦσα
Ἐξαπίνης ἤμελλεν ἐς ἠθάδα τύμβον ὁδεύειν,
Ὄφρα πάλιν κλαύσειε πολυθρηνῷ περὶ νεκρῷ.
Οὔπω δ' εὐρυάγυιος ἄναξ ἐπεβήσατο κώ-
μης,
Ἀλλὰ μένων ἀτίνακτος ἔτι ζαθέῳ παρὰ χώρῳ
Εἶχε ποδὸς στατὸν ἴχνος, ὅπῃ πάρος ἤντετο Μάρ-
θῃ.

Καὶ Μαρίη βαρύδακρυς ὅτε σχεδὸν ἵκετο χώρου
Ηχι μολὼν ποδὸς ἴχνος ἀκάμπιος εἶχεν Ιησοῦς,
Αὐτὸν ὅπως ἐνόησεν, ἱμασσομένη φρένα κέντρῳ,
Πρηνὴς αὐτοκύλιστος ὑπὲρ δαπέδοιο πεσοῦσα,
Πὰρ ποσὶν ἀμβροσίοις ἐπεκέκλιτο. μυρομένη δὲ
Ικμάδι πενθαλέῃ ζαθέοις ἐδιήνατο ταρσοῖς,
Μῦθον ἐρευγομένη βεβιημένον. ἐκ φάρυγος δὲ
Δάκρυσι νικηθεῖσα μόλις πορθμεύετο φωνή,
Ω μάκαρ, εἰ παρέης, οὐ Λάζαρος εἵκαθε πότμῳ.
Καὶ Μαρίην στενάχουσαν ἰδών, καὶ ὁμήλυδας αὐτῇ
Υἷας Ιουδαίων νεοπενθέας, ὧν ὑπὸ πολλῷ
Ομβρῳ δακρυόεντι περιρραίνοντο παρειαί,
Πνεύματι πατρῴῳ δεδονημένος, ἴαχε φωνήν,
Δείξατέ μοι πόθι κεῖνον ἐθήκατε. καὶ φάσαν αὐτῷ,
Ερχεο καὶ σκοπίαζε. καὶ ἔστενεν αὐτὸς Ιησοῦς,
Ομμασιν ἀκλαύτοισιν ἀήθεα δάκρυα λείβων.
Καί τινες ἀθρήσαντες ἐνίαχον αὐτίκα λαοί,
Ηνίδε πῶς φιλέει καὶ Λάζαρον οὐ παρεόντα.
Αλλοι δ' ἀντιάχησαν, Αλεξικάκῳ τινὶ πηλῷ
Οφθαλμοὺς μερόπων λιποφεγγέας οὗτος ἀνοίξας,
Εργον ἴσον τελέσαι οὐκ ἔσθενεν, ὄφρα καὶ αὐτὸς
Μὴ φονίῳ νέκυς οὗτος ὁμιλήσειεν ὀλέθρῳ;
Τοῖα μὲν εἶπεν ἕκαστος. ἐπειγομένῳ δὲ πεδίλῳ
Αγχυμένης βελεμνηδὸν ἀπὸ φρενὸς οἶκτον ἀνέλκων
Ιησοῦς πεφόρητο, καὶ ἤιεν ἐγγύθι τύμβου·
Καὶ χθόνιον σπέος ἦεν ἔσω γλαφυροῖο μελάθρου,
Καὶ λίθος ἀντιτύποιο φέρων μίμημα θυρέτρου,
Αμφιπαγὴς, ἰσόμετρος ἐρείδετο χάσματι τύμβου.
Ιησοῦς δ' ἐκέλευσεν ἄναξ πειθήμονι λαῷ,

Et Maria grauiter lachrymans quum propè veniſſet ad locum
Vbi manens pedis veſtigium non flexi habebat Ieſus,
Ipſum quum animaduertiſſet, verberata mente ſtimulo,
Prona per ſe voluta in pauimentum cadens,
Iuxta pedes immortales inclinabatur. lugens autem
Humore lugubri diuinos madefecit pedes,
Sermonem eructans coactum. è faucibus autem
Lacrymis victa vix egrediebatur vox,
O beate, ſi adfuiſſes, non Lazarus ceſſiſſet fato.
Et Mariam gementem videns, & comites eius
Filios Iudæorum recèns lugentes, quorum multo
Imbre lacrymoſo circumſpergebantur genæ,
Spiritu paterno agitatus ſonuit vocem,
Oſtendite mihi quò ipſum poſuiſtis. & dixerunt ipſi,
Veni & vide. & ingemuit ipſe Ieſus,
Oculis non lacrymantibus inconſuetas lacrymas ſtillãs.
Et quidam aſpicientes dixerunt ſtatim ex populo,
Ecce quomodo diligebat & Lazarum non præſentem.
Alij autem contrà ſonuerunt, Malum depellente quódam luto
Oculos hominum cæcos hic qui aperuit,
Opus æquale perficere non potuit, vt & ipſe
Non lethali mortuus hic congrederetur exitio?
Talia quidem dixit quilibet. incitato autem pede
Dolentibus cum fremitu ex præcordijs commiſeratio-nem trahens
Ieſus ferebatur, & iuerat prope tumulum:
Et terreſtris ſpelunca erat intra cauatam domum,
Et lapis expreſſi ferens imitationem oſtij,
Circunfixus, æquam menſuram habens nitebatur voragini tumuli.
Ieſus verò iuſſit rex credenti populo,

Lapidem à abſtruſo remouete ſepulcro.
Martha autem mortui ſoror ſonuit vocem,
Iacentem qui vice oſtij eſt ſine lapidem. aperto enim
Hiatu terreſtri, grauem ventum emittens fœtens venit odor,
Quia quatriduanus eſt mortuus in ſepulcro.
Ieſus autem reſpondit & dixit lugenti Martha,
Nonne tibi hoc antea dixi? ſi cuſtodieris
Labijs tuis ſapiens ſigillum ſilentij,
Rectam fidem habens, & non duplicis conſilij exiſtens,
Videbis cœleſtis Dei viuificum honorem.
Illi quidem lapidem abſtulerunt: Rex verò contrà intuens aſtra
Oculos ſuſtulit, & ad ſuum clamauit patrem,
Tibi gratiæ quòd me pater adiuiſti: ſcio verò animo
Quòd me clamantem ſemper tuum filium audis:
Sed propter populum circumſtantem loquor,
Vt fidem habeant meliorem magis ad audiendum
Quòd tu me præmiſiſti, inſpicientes oculis
Mortuum velocem egredientem è ſepulcro,
Cinctum vinculis, & non cadentem in puluerem.
Dixit: & reſonuit penetrabili quadam voce,
Exi Lazare foras. muti autem mortui
Spiritu carens animauit corpus mortuus ſuſcitās ſonus.
Exanimem virū vocauit, & cucurrit mortuus viator,
Incedens ſponte ſimul complicato ad terram pede:
Non ſpirantem virū vocauit, & inter mortuos audiens,
Ex inferis redijt profugus mortuus, ſerum aliud
Aſpiciens poſt metam vitæ rurſus congregatum principium
Admirandum. Pluto verò fruſtrà apud vicinā Lethem
Omnia domans, indomitū quærebat mortuū errantem.
Et pede directo inflexibilia genua trahens,

Λᾶαν ὑπωροφίοιο μεταστήσασθε μελάθρου.
Μάρθα δὲ τεθνειῶτος ὁμόγνιος ἴαχε φωνήν,
Κείμενον ἀντιθύρετρον ἔα λίθον. εἰρομένου γὰρ
Χάσματος οὐδαίοιο, δυσώδεμος ἔρχεται ὀδ-
μή,
Ὅττι τεταρταῖος πελάθει νέκυς ἔνδοθι τύμβου.
Ἰησοῦς δ' ἀπάμειπτο καὶ ἔννεπε πενθάδι Μάρθῃ,
Οὐ σοὶ τοῦτο πάροιθε διεπρεσάμην; αἴκε φυλάξῃς
Χείλεσιν ὑμετέροισι σοφὴν σφρηγῖδα σιωπῆς,
Ὀρθὴν πίστιν ἔχουσα, καὶ οὐ διχόμητις ἐοῦσα,
Ὄψεαι οὐρανίοιο θεοῦ ζωαρκέα τιμήν.
Οἱ μὲν λᾶαν ἄειραν· ἄναξ δ' αὐτόπτος ἄ-
στρων
Ὀφθαλμοὺς ἀνάειρεν, ἑῷ δ' ἐβόησε τοκῆϊ,
Σοὶ χάρις, ὡς ἐμέθεν πάτερ ἔκλυες. οἶδα δὲ θυμῷ
Ὡς ἐμέθεν βοόωντος ἀεὶ σέο παιδὸς ἀκούεις·
Ἀλλὰ χάριν λαοῖο περισταμένοιο πιφαύσκω,
Ὄφρα κε πίστιν ἔχοιεν ἀρείονα μᾶλλον ἀκούειν
Ὅττι σύ με προέηκας, ἐσαθρήσαντες ὀπωπαῖς
Νεκρὸν ἀελλήεντα διαστείχοντα βερέθρου,
Ἱλλόμενον δεσμοῖσι, καὶ οὐ πίπτοντα κονίῃ.
Εἶπε· καὶ ἐσμαράγησε διαπρυσίῃ τινὶ φωνῇ,
Ἔξιθι Λάζαρε δεῦρο. λιποφθόγγοιο δὲ νεκροῦ
Ἄπνοον ἐψύχωσε δέμας νεκυοσσόος ἠχώ.
Ἄπνοον ἄνδρα κάλεσσε, καὶ ἔτρεχε νεκρὸς ὁδίτης,
Στείχων αὐτοκέλευθος ὁμοπλέκτῳ χθόνα ταρσῷ·
Ἄπνοον ἄνδρα κάλεσσε, καὶ ἐν φθιμένοισιν ἀκούσας,
Ἐξ ἀΐδος νόστησε φυγὰς νέκυς, ὄψιμον ἄλλην
Ἀθρήσας μετὰ τέρμα βίου παλινάγρετον ἀρ-
χήν
Θαμβαλέην. Ἀΐδης δὲ μάτην παρὰ γείτονι Λήθῃ
Πανδαμάτωρ ἀδάμαστον ἐδίζετο νεκρὸν ἀλήτην.
Καὶ ποδὸς ὀρθωθέντος ἀκαμπέα γυῖα τα σύρων,

Τυφλὼ ἰθυκέλευθον ἔχων αὐτόπον ὀμμὼ,
Αὐδήεις νέκυς ἔσκε, καὶ ἐκ ποδὸς ἄχρι καρήνου
Σφιγγόμενον πλεκτῆσιν ὅλον δέμας εἶχε κε-
ρείαις,
Θερμὸν ἔχων ἱδρῶτα καλυπτομένοιο προσώπου·
Καὶ λινέῳ πεπόκαστο καλύμματι κυκλάδα κόρ-
σην,
Σουδάριον τόπερ εἶπε Σύρων στόμα. θαμβαλέῳ δὲ
Ισαμένῳ νεφηδὸν ἄναξ ἐπετέλλετο λαῷ,
Λύσατέ μοι καὶ κοῦφον ἐάσατε νεκρὸν ὁδεύειν.
Ως φαμένου βασιλῆος, ὁμόζυγες αὐτίκα λαοὶ
Καὶ μογάδος ῥήξαντο παλίλλυτα δεσμὰ κερείης,
Καὶ μελέων βαρύδεσμον ἐγυμνώσαντο καλύπτρην.
Καὶ νέκυς εἰς δόμον ἦλθε τοδεύτερον ἠθάδι Ιαρσῷ
Φέγγος ἰδὼν πεμπταῖον. Ιουδαίων δ᾽ ἄρα πολλοὶ,
Μάρθης καὶ Μαρίης ὅτι πένθιμον οἶκον ἰόντες
Παιδὶ θεοῦ πίστευον, ἐπαθρήσαντες ὀπωπαῖς
Κοίρανος ἔργον ἄπιστον ὅπερ κάμε, νεκρὸν ἐγείρας
Λάζαρον ἀχλυόεντος ἀναθρώσκοντα βερέθρου,
Νόστιμον ἐκ νεκύων ταχινῷ ποδί. Καί τινες αὐτῶν
Εἰς πόλιν ἴχνος ἔκαμψαν ἐς αὐτοθέους ἱε-
ρῆας,
Πληθύϊ κηρύσσοντες ἀπιστοτάτων Φαρισαίων
Εργα θεοῦ Χριστοῖο. καὶ ἄφρονες ἀρχιερῆες
Εἰς ἀγορὴν ἀγέροντο πολύθροον, ἠχί γερόντων
Εἰς ἓν ἀγειρομένων προπρόθρονος ἕζετο βου-
λή.
Αλλῳ δ᾽ ἄλλος ἔειπε, Τί ῥέξομεν; αὐτίπαλος γὰρ
Αλλοφανὴ βροτὸς οὗτος ὑπέρτατα σήματα φαίνει.
Εἰ δέ ἑ κωλύσοιμεν ὁμοίϊα σήματα ῥέζειν,
Ημῖν οὐκέτι λαὸς ἐφέσσεται, ἀλλ᾽ ἐνὶ μούνῳ
Ανέρι πιστεύοντες ὁμαρτήσουσι πολῖται·
Πάντες ὁμαρτήσουσι· καὶ ἀνέρες Αὐσονιῆες

Cæcum rectigradum habens oppoſitum impetum,
Vocalis mortuus erat, & à pede vſque ad caput
Conſtrictum complicatis totum corpus habebat faſcijs
ſepulcralibus,
Calidum habens ſudorem tectæ faciei:
Et lineo obuolutus erat velamine circa orbiculatum
caput,
Sudarium quod vocat Syrorum os. attonito autem
Aſtanti nubis inſtar Rex præcepit populo,
Soluite mihi & leuem ſinite mortuum ambulare.
Sic loquente Rege, compares ſtatim homines
Et mixtarũ ruperũt rurſus ſolubilia vincula faſciarũ,
Et membrorum grauis vinculi nudarunt tegmen:
Et mortuus in domum venit iterum conſueto pede,
Lucem videns quintanam. Iudæorum ſanè multi
Marthæ & Mariæ ad luctuoſam domum euntes
Filio Dei crediderunt, aſpicientes oculis
Dominus opus incredibile quod fecit, mortuũ ſuſcitans
Lazarum, à caliginoſo exilientem barathro,
Reuerſum ex mortuis celeri pede. Et quidam illorum
In ciuitatem veſtigium flexerunt ad Deo contrarios
ſacerdotes,
Multitudini prædicantes incredulorum Phariſæorum
Opera Dei Chriſti. & imprudentes pontifices
In forum congregabantur multiſonum, vbi ſeniorum
In vnum congregatorum primariæ ſedis conſidebat
conſilium. [enim
Alteri autem alius dixit, Quid faciemus? aduerſarius
Variè apparentia homo hic ſublimia ſigna oſtendit.
Si verò ipſum reliquerimus ſimilia ſigna facere,
Nos non amplius populus ſequetur, ſed vni ſoli
Viro credentes adhærebunt ciues:
Omnes eum ſequentur: & viri Romani

Noſtram totam gentem auferent venientes,
Gentem ſimul & locum. Vir autem erat inter ipſos
Caiaphas, nefarius, verſutus, qui tunc illius
Pontifex anni erat, deductor feſti.
Hic Iudæis nectidolum ſonuit ſermonem,
Nihil inexperta prudens ſcitis mente,
Neque animo conſideratis quid conducibilius: quia ciuem
Bonum eſt pro populo mori vnum, ne propter ipſum
Noſtra tota gens cadat exitio:
Viro vno moriente tota ciuitas tranquilla erit.
A ſeipſo autem non hoc vaticinans dixit vir.
Sed ſacrificio deſtinatus, tanquam illius
Sacerdos anni inconſueta vaticinatus eſt voce,
Quòd moriturus erat volens vitam ferente morte
Chriſtus Iudæorum pro gente: & non pro ſola
Gente, ſed vt filios Dei diſſipatos in mundo
In vnum congreget. à malorum autore autem illa
Hora conſilium texerunt impudentes pontifices,
Et cœtus verſutus incredulorum Phariſæorum,
Ieſum vt omnes vno interficerent exitio.
Non amplius verò apertum ſaluãs populũ habebat iter
Chriſtus inter Hebræos: non reſonanti verò pede
Sanctum Iudææ tranſmiſit eundo ſinum terræ:
Ad locum vicinum venit montanum prope deſertum,
In ciuitatem, vbi manſit cum diuinis diſcipulis,
Quam Ephraim vocant. & propè erat feſtum
Paſcha multum celebratum: ab ampla autem terra
Multi Iudæorum vicini viri deſerto
Sacra tractantium aſcendebant ad ſedilia Hieroſolymorum,
Vt antè purificarent corpus diuinis purificationibus,
Priuſquam celebris appareret dies feſti.

Ἡμείων ὅλον ἔθνος ἀφαρπάξουσι μολόντες,
Ἔθνος ὁμοῦ καὶ χῶρον. Ἀνὴρ δέ τις ἦεν ἐν αὐτοῖς
Καϊάφας, ἀθέμιστος, ἐπίκλοπος, ὃς τότε κείνου
Ἀρχιερεὺς λυκάβαντος ἔην, ὀχετηγὸς ἑορτῆς.
Οὗτος Ἰουδαίοισι δολοπλεκὸν ἴαχε φωνὴν,
Οὐδὲν ἀπειρήτῳ πεπνυμένον ἴστε μενοινῇ,
Οὐδὲ νόῳ φράζεσθε τί φέρτερον· ὅττι πολί-
την
Καλὸν ὑπὲρ λαοῖο θανεῖν ἕνα, μὴ χάριν αὐτοῦ
Ἡμείων ὅλον ἔθνος ὀλισθήσειεν ὀλέθρῳ·
Ἀνδρὸς ἑνὸς θνήσκοντος ὅλη πόλις εὔδιος ἔσται.
Αὐτόματος δ᾽ οὐ τοῦτο θεοπρόπος ἔννεπεν αὐδὴν,
Ἀλλὰ θυηπολίῃ μεμελημένος, οἷά τε κείνου
Ἀρητὴρ λυκάβαντος ἀνήθεϊ θέσπισε φωνῇ,
Ὅττι θανεῖν ἤμελλεν ἑκὼν ζωαρκέϊ πότμῳ
Χριστὸς Ἰουδαίων ὑπὲρ ἔθνεος· οὐ περὶ μούνου
Ἔθνεος, ἀλλ᾽ ἵνα τέκνα θεοῦ κεκεδασμένα κόσμῳ
Εἰς ἓν ἀολλίσσειεν. ἀπ᾽ ἀρχεκάκοιο δὲ κείνης
Ὥρης μῆτιν ὕφαινον ἀναιδέες ἀρχιερῆες,
Καὶ χορὸς ἀγκυλόμητις ἀπιστοτάτων Φαρισαίων,
Ἰησοῦν ἵνα πάντες ἑνὶ κτείνωσιν ὀλέθρῳ.
Οὐκέτι δ᾽ ἀμφαδίην λαοσσόος εἶχε πορείην
Χριστὸς ἐν Ἑβραίοισιν· ἀδουπήτῳ δὲ πεδίλῳ
Ἀγνὸν Ἰουδαίης παρεμέτρεε κόλπον ἀρούρης·
Χώρης ἐγγὺς ἵκανεν ὀρειάδος ἐγγὺς ἐρήμης,
Εἰς πόλιν, ὁππόθι μίμνε σὺν αὐτοθέοισι μαθηταῖς,
Ἐφρὲμ τὴν καλέουσι. καὶ ἐγγύθεν ἦεν ἑορτὴ
Πάσχα πολυκλήϊστον· ἀπ᾽ εὐρυάγοιο δὲ γαίης
Πολλοὶ Ἰουδαίων ὁμοτέρμονες ἀνέρες ἐρήμου
Μυστιπόλων ἀνέβαινον ἐς ἕδρανον Ἱεροσολύ-
μων,
Ὄφρα περιφοιβάσωσι δέμας ζαθέοισι καθαρμοῖς,
Πρὶν γὰρ ἀσιγήτοιο φανήμεναι ἦμαρ ἑορτῆς.

Καὶ πολέες δίζοντο θυώδεος ἔνδοθι νηοῦ
Ἰησοῦν ἀπεόντα, θεηγόρον· ἑσταότες δὲ
Ἀλλήλοις ὀάριζον. ἐπεφθέγγοντο δὲ λαοί,
Ὑμῖν φραζομένοισι τί φαίνεται, ὅτι περῆσαι
Οὐ δύναται βροτὸς οὗτος ἐς ἀρτιχόρευτον ἑορτήν;
Καὶ ναέταις ἐπέτελλον ἀπειθέες ἀρχιερῆες
Καὶ χορὸς αἰσχυλόμητις ὑπερφιάλων Φαρισαίων,
Ὄφρα μιν ὅστις ἴδοιτο κατὰ πτόλιν, ἢ καὶ ἀκούσοι,
Πληθυῖ κηρύξειε δολορραφέων Φαρισαίων,
Ὄφρα μιν ἐχθρὸς ὅμιλος ἀποκτείνειε πιέσας.

ΚΕΦ. ΙΒ.

Χώρης δ' εὐρυάλωος ἠμάδα πέζαν ἐάσας
Ἰησοῦς ἀκίχητος ἐθήμονα δύσατο κώμην,
Δύσατο Βηθανίην, ὅπη Λάζαρον ἐγγύθι τύμβου
Ἐκ νεκύων ἤγειρε, χέων ψυχοσσόον ἠχώ·
Δύσατο Βηθανίην, ὅτε γείτονος εἶχεν ἑορτῆς
Ἐξ πάρος ἤματα μοῦνα λελειμμένα κυκλάδες ὧραι.
Καί οἱ δόρπον ἔθεντο· φιλοστόργῳ δὲ μενοινῇ
Μάρθα διακτορίην πολυχανδέος εἶχε τραπέζης.
Εἷς δ' ἦν δαιτυμόνων ἔτι Λάζαρος, ἶσος ὀνείρῳ
Πασιφανής. Μαρίη δὲ μύρου θυόεντος ἑλοῦσα
Πιστικοῦ τρία μέτρα φατιζομένης ἀπὸ νάρδου,
Μάρμαρον ἤρπαζε βεβυσμένον ἄγγος ἐέρσης
Ἠΰκομος Μαρίη· καὶ δαινυμένου βασιλῆος,
Θεσπεσίοις ἤλειψε μύρῳ πόδας· ἐκ ποδίης δὲ
Ἰκμάδα πηγαίην ἀπεμάξατο μαχλάδι χαίτῃ.
Νηχομένη δ' ἐμέθυσσεν ὅλον δόμον εὐθέος ὀδμή.
Καὶ φθονεροῖς στομάτεσσι δολοπλόκος εἶπεν Ἰούδας,
Ὃς μιαροῖς μιν ἔμελλεν Ἰουδαίοισι προδώσειν,
Τίπτε τριηκοσίων οὐ πέρνασαι, ἤ τινι μέτρῳ
Πλείονι δηναρίων τὸ δέ που μύρον, ὄφρα δοθείη

Et multi quærebant odorato in templo
Ieſum abſentem, diuiniloquum: ſtantes verò
Inter ſe loquebantur. dixit autem populus,
Vobis conſiderantibus quid videtur, quòd tranſire
Non poteſt homo hic ad recèns celebratum feſtum?
Et habitatoribus præceperunt increduli pontifices
Et cœtus verſutus ſuperborum Phariſæorum,
Vt ipſum quicunque viderit per ciuitatem, vel audierit,
Multitudini indicet dolos conſuentium Phariſæorum,
Vt ipſum hoſtilis cœtus interficiat capiens.

CAP. XII.

Regionis autem latam aream habentis deſertam terram relinquens
Ieſus incomprehenſibilis, conſuetum ſubijt caſtellum,
Subijt Bethaniam, vbi Lazarum prope tumulum
Ex mortuis ſuſcitauit, fundens animã mittentem ſonũ:
Subijt Bethaniam, quando vicini habebant feſti
Sex adhuc dies ſolos relictos horæ.
Et ei conuiuium inſtruebant: amico autem animo
Martha adminiſtrationem capacis habebat menſæ.
Vnus autem erat conuictorũ & Lazarus, ſimilis ſomnio
Omnibus apparens. Maria autem vnguenti fragrantis ſumens
Piſtica tres menſuras nominati à nardo,
Marmoreum portabat repletum vas rore
Pulchricoma Maria: & conuiuantis Regis
Diuinos vnxit vnguento pedes. extenſa autem
Humorem pinguem abſterſit molli capillo.
Natans autem impleuit totam domum diuinus odor.
Et inuido ore nectidolus dixit Iudas,
Qui impuris ipſum erat Iudæis proditurus.
Cur trecentis non venditur, vel aliqua menſura
Maiore denariorum hoc vnguentum, vt detur

Pauperibus indigentibus, & non vertigini pulueris?
Hoc verò ille dixit nectidolus, non quòd hominum
Pauperum curam haberet, immitis, ſed ſolùm quòd
Fur erat, à poſſeſſionibus ſuperatus: habebat autem marſupium
In quo pecunia iacebat: & quæcunque volebat loculo
Ipſe extulit cuſtos malus. ſed ipſum ſermone
Ieſus repreſſit, ſuóque dixit homicidæ,
Fœmina ſine donum inculpatæ, vt ſeruet
Corporis noſtri monimentum, donec veniat
Lethalis noſtræ ſepulturæ funeſta hora.
Pauperes enim adſunt infiniti ſemper prompti
Vobis quærentibus: incitati autem ad me videndum
Non ſemper præſentem deprehendetis. Credulus autem
Populus Iudæorum vrbi vicinus audiuit famam
Auribus voluptate affectis, quòd reuerſus veniſſet Ieſus
Diuinum veſtigiũ habens peregrinũ in conſueto caſtello,
Marthæ vbi domus. & cucurrit cœtus viator
Infinitus, aliunde alius comes, non vt ſolum
Ieſum videret vitam ſeruantem, ſed & ipſum
Lazarum, quem reducem exſuſcitans ex mortuis
Viuentem animauit, fundens viuificantem ſonum.
Et inuidi cupiebant impudentes pontifices,
Et furibundus Phariſæorum totus cœtus, vt & ipſum
Lazarum caliginoſum rurſum mitterent barathrum,
Reducem ex mortuis, altero interficientes exitio,
Mortem adhuc ſpirantem priorem: vt quis diceret,
Lazarus mortem euaſit & non effugit pontifices.
Hũc interficere cogitabãt inſontem, quòd propter ipſum
Populus Iudæorum tendens ad mœnia caſtelli,
Filio Dei crediderat: malum depellenti regi.
Per ſumma nitens autem quum noctem tenebroſam diuiſiſſet aurora,

Πτωχοῖς

Πτωχοῖς δευομένοισι, ἢ οὐ στροφάλιγγι κονίης;
Τοῦτο δ' ἐκεῖνος ἔλεξε δολοπλόκος, οὐχ ὅτι φωτῶν
Ακτεάνων ἀλέγιζεν ἀμείλιχος, ἀλλ' ὅτι μοῦνον
Κλέπτης ἦν, κτεάνων νικώμενος· εἶχε δὲ κίστην
Τῇ ἔνι χαλκὸς ἔκειτο· καὶ ὁππόσα βούλετο χαλκῷ
Αὐτὸς ἀνηέρταζε φύλαξ κακός. ἀλλὰ οὐ μύθῳ
Ιησοῦς ἀνέκοψεν, ἑῷ δ' ἀγόρευε φονῆϊ,
Θηλυτέρης λίπε δῶρον ἀμεμφέος, ὄφρα φυλάξῃ
Σώματος ἡμετέρου κειμήλιον, εἰσόκεν ἔλθῃ
Φοίνιος ἡμετέρων κτερέων ἐπιτύμβιος ὥρη.
Πτωχοὶ γὰρ παρέασιν ἀπείρονες αἰὲν ἑτοῖμοι
Υμῖν διζομένοισιν· ἐπειγόμενοι δέ με λεύσσειν,
Οὐκ αἰεὶ παρεόντα κιχήσετε. Πιστότατος δὲ
Λαὸς Ιουδαίων ἀγχίπολις ἔκλυε φήμης
Οὔασι ἱεπτομένοις, ὅτι νόστιμος ἤλυθεν Ιησοῦς
Ενθεον ἴχνος ἔχων ἐπιδήμιον ἠθάδι κώμῃ,
Μάρθης ὁππόθι δῶμα. καὶ ἔτρεχεν ἐσμὸς ὁδίτης
Ασπετος, ἄλλοθεν ἄλλος ὁμόστολος, οὐχ ἵνα μοῦνον
Ιησοῦν ἐσίδοιτο βιοσσόον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν
Λάζαρον, ὃν παλινόρσον ἀναστήσας ἀπὸ νεκρῶν
Εμπνοον ἐψύχωσε, χέων φυσίζοον ἠχώ.
Καὶ φθονεροὶ μενέαινον ἀναιδέες ἀρχιερῆες,
Καὶ ζαμενὴς Φαρισαῖος ὅλος χορός, ὄφρα καὶ αὐτὸν
Λάζαρον ἀχλυόεντι πάλιν πέμψωσι βερέθρῳ,
Νόστιμον ἐκ νεκύων, ἑτέρῳ κτείνοντες ὀλέθρῳ,
Πότμον ἔτι πνείοντα παλαίτερον, ὄφρα τις εἴπῃ,
Λάζαρος οἶτον ἄλυξε, καὶ οὐ φύγεν ἀρχιερῆας.
Τοῦτον ἑλεῖν μενέαινον ἀναίτιον, ὅττι δι' αὐτὸν
Λαὸς Ιουδαίων μεταπειθόμενος ἔνδια κώμης,
Παιδὶ θεοῦ πίστευον, ἀλεξιμόρῳ βασιλῆϊ.
Ακροφανὴς δ' ὅτε νύκτα λιπόσκιον ἔσχισεν ἠώς,

Λαὸς ὃς ἀγχιπόροιο μετήιε κῶμον ἑορτῆς,
Φήμης εἰσαΐοντες ὅτι ζαθέης ἀπὸ κώμης
Ἰησοῦς ἐς ἔδεθλον ἐλεύσεται Ἱεροσολύμων,
Ἤλυθεν ἀντιόωντες· ἀπ' εὐδένδροιο δὲ κήπου
Ἀκροκόμους φοίνικας ἐγυμνώσαντο κορύμβων·
Καὶ χλοεροὺς ὅρπηκας ἐς ἠέρα λαὸς ἑλίσσων,
Εὐφήμοις στομάτεσσιν ἀνέκλαγε σύνθροον ἠχώ,
Εὐλογίησιν ἄναξ Ἰσραὴλ αἰνετὸς ἔστω,
Ἀθανάτου ὃ ἐν οὐνόματι κοσμήτορος ἥκων.
Καὶ πέλων ἔνθα καὶ ἔνθα κορυμβοφόροιο κελεύθου
Δίζυγα πομπὸν ἔχων καὶ ὀπίστερον ἐσμὸν ὁδί-
την
Ἰησοῦς πεφόρητο μέσον μετρούμενος ἀνδρῶν,
Ἰθύων ἀχάλινον ὄνον, ταλαεργὸν ὁδίτην,
Ἑζόμενος νώτοισιν ἀπειρήτοιο φορῆος,
Ἠσαΐας τὸ πάρ εἶπεν ὅπως πληρούμενον εἴη,
Μητέρος ὑψιλόφου θύγατερ μὴ δείδιθι Σιών·
Ἤδη ποικιλόδωρος ἄναξ τεὸς εἰς σὲ περήσει,
Πῶλον ἔχων ταχύγουνον ὀπηδεύοντα τεκούσῃ.
Καὶ τὰ μὲν οὐ τὸ πρόσθεν ἐπεφράσαντο μαθηταί·
Ἀλλ' ὅτε παμμεδέουσαν ἑὴν ἀνεδύσατο μορ-
φὴν
Χριστὸς ἄναξ, τότε πάντες ἀνεμνήσαντο μαθηταὶ
Ὅττι σοφῇ τάδε πάντα πέλει κεχαραγμένα βίβλῳ,
Καί οἱ ταῦτα τέλεσσαν. ἔην δ' ἄρα μάρτυς ἰωὴ
Λαῶν συμμιγέων, ὅτε Λάζαρον ἔκτοθι τύμβου
Ἰησοῦς ἐκάλεσσε, τεταρταῖον δὲ θανόντα
Ἐκ νεκύων ἤγειρε, χέων ψυχοσόον ἠχώ.
Οὗ χάριν ἀντιόων πολὺς ἔρρεεν ἐσμὸς ὁδίτης,
Χριστὸν ἀνευάζων νεκυοσσόον, υἱέα Δαβίδ.
Ἀλλήλοις δ' ὀάριζον ὁμοφραδέες Φαρισαῖοι,
Ἡμῖν ποῖον ὄνειαρ ἀέξεται; ἀμφιλαφὴς γὰρ
Κόσμος ὅλος πολύμορφος ἑὸν κατόπισθεν ὁδεύει.

Populus qui vicini acceſſit ſolennia feſti,
Famàm audiens quòd diuino è caſtello
Ieſus ad ſolum venturus eſſet Hieroſolymorum,
Venit occurrens: ab arboribus conſito autem horto
Summicomas palmas nudauit corymbis:
Et virides ramos in aërem populus circumagens,
Bene precante ore clangebat conſonam vocem,
Celebrationibus rex Iſraël laudatus ſit,
Immortalis in nomine principis veniens.
Et multum hinc & hinc ramifera via
Duplicem ductorem habens & poſteriorem cœtum viatorem
Ieſus, ferebatur medium dimetiens virorum,
Regens effrenem aſinum, laborioſum viatorem,
Sedens ſuper dorſum inexperti baiuli,
Eſaias quod dixit vt impleretur,
Matris ſublimis filia ne timeas Sion:
Iam varia dona præbens rex tuus ad te tranſibit,
Pullum habens velocem inſequentem matrem.
Et hæc quidem non antè conſiderarunt diſcipuli:
Sed quando omnium rectricem ſuam iterum aſſumpſit formam
Chriſtus rex, tunc omnes recordati ſunt diſcipuli
Quòd ſapienti hæc omnia eſſent ſignata libro,
Et ipſi hæc feciſſent. erat autem teſtificans vox
Populi commixti, quando Lazarum è ſepulcro
Ieſus vocauit, quatriduanúmque mortuum
Ex mortuis excitauit, fundens animas reducentem ſonũ,
Cuius gratia occurrens multus confluxit cœtus viator,
Chriſtum celebrans mortuos ſaluantem, filium Dauid.
Inter ſe autem muſſitabant conſultantes Phariſæi,
Nobis quale emolumentum creſcet? copioſus enim
Mundus totus varius poſt vnum vadit,

Et dolus noſter mortifer nihil iuuabit.
Et quidam Græci erant viri, qui tunc plurimi
Diuini aſcenderunt ſpectatores feſti.
De Ieſu autem audientes celebrata ex fama,
Propinquo accedentes dixerunt Philippo,
Chriſtum videre volentes venimus: concitatus autem
Andreæ dixit Philippus cõterraneus: ſuauiloquus autẽ
Andreas comes feſtinantis Philippi
Chriſto ſermonem dixit. Rex autem reſpondit ſermone,
Hora nunc tandem venit quum propè inſtet vigor
Hominis ſapiens filius vt exaltetur.
Teſtis veritatis Amen Amen ſermo ſit:
Granum frumenti cadens in ſitibundam terram,
Niſi moriatur, tunc ſolum vanum ibi manet,
Non ſeminatum, inutile, non aratum, expers falcis:
Si verò moriatur, vitalem plurimum fructum auget.
Vitam enim qui diligit temporalem, hic perdet,
Mentem delectantis habens fallacem ſpem mundi:
Animam verò qui odit, immortalem, firmam ipſam
Ad vitam æui indeſinentis cuſtodit.
Qui mihi crediderit miniſtrum opus texens,
Hunc meus pater in alto ſedens nouit honorare:
Qui ſubminiſtrauerit, meis legibus credens,
Hic ſequetur me, & comes erit,
Vt maneat mecum miniſter vbi maneo:
Nunc autem meũ cor habeo agitatum: ſed quid dicam?
Anima mea turbat me. pater, mentem agitante hora
Ex hac me ſalua inflexibili. ſed ad hoc
Horridam non coactus volens veni in horam:
Filium tuum glorifica. Et cœlitus facta eſt vox,
Et te antè glorificaui, & viciſſim nunc honoro.
Et multus hinc & hinc aſtans & audiens
Cœleſtem tremulis in auribus procellam vocis

Καὶ δόλος ἡμείων θανατηφόρος οὐδὲν ὀνήσει.
Καί τινες Ἑλλήνων ἔσαν ἀνέρες, οἳ τότε πολλοὶ
Θεσπεσίης ἀνέβαινον ὀπιπευτῆρες ἑορτῆς.
Ἰησοῦ δ' ἀΐοντες ἀεξομένης ἀπὸ φήμης,
Ἀγχιμόλῳ προσιόντες ἐπεφθέγξαντο Φιλίππῳ,
Χριστὸν ἰδεῖν ἐθέλοντες ἱκανόμενοι. ἐσσύμενος δὲ
Ἀνδρέᾳ εἶπε Φίλιππος ὁμόπτολις· ἡδυεπὴς δὲ
Ἀνδρείας ὁμόφοιτος ἐπειγομένοιο Φιλίππου
Χριστῷ μῦθον ἔλεξεν. ἄναξ δ' ἠμείβετο μύθῳ,
Ὥρη νῦν μόγις ἦλθεν ὅτε σχεδὸν ἵσταται ἀκμὴ
Ἀνθρώπου σοφὸς υἱὸς ὅπως ὑψούμενος εἴη.
Μάρτυς ἐτητυμίης ἀμὴν ἀμὴν λόγος ἔστω·
Κόκκος ἐπὴν σίτοιο πεσὼν ἐπὶ διψάδι γαίῃ,
Μήτι θανῃ, τότε μοῦνος ἐτώσιος αὐτόθι μίμνει,
Ἄσπορος, ἀχρήϊστος, ἀνήροτος, ἄμμορος ἄρτης·
Ἢν δὲ θανῃ, ζείδωρον ἀφειδέα καρπὸν ἀέξει.
Ψυχὴν δ' ὃς φιλέει μινυώριον, οὗτος ὀλέσσει,
Τερψινόου μεθέπων ἀπατήλιον ἐλπίδα κόσμου·
Ψυχὴν δ' ὃς στυγέει, πανακήρατον, ἔμπεδον αὐτὴν
Εἰς βιοτὴν αἰῶνος ἀπορρήτοιο φυλάσσει.
Ὅστις ἐμοὶ πείθοιτο διάκτορον ἔργον ὑφαίνων,
Τοῦτον ἐμὸς γενέτης ὑψίθρονος οἶδε γεραίρειν·
Ὅστις ὑποδρήσσειεν, ἐμοῖς θεσμοῖσι πιθήσας,
Οὗτος ὁμαρτήσειεν ἐμοὶ καὶ ὁμόστολος ἔσται,
Ὄφρα μένοι μετ' ἐμεῖο διάκτορος ὁππόθι μίμνω.
Νῦν δ' ἐμὸν ἦτορ ἔχω δεδονημένον· ἀλλὰ τί λέξω;
Ψυχὴ ἐμὴ κλονέει με. πάτερ, φρενοδινέος ὥρης
Ἐκ ταύτης με σάωσον ἀκαμπέος. ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ
Ῥιγεδανὴν ἀβίαστος ἑκούσιος ἤλυθον ὥρην·
Υἷα τεὸν κύδαινε. Καὶ οὐρανόθεν πέλε φωνή,
Καί σε πάρος κύδηνα, καὶ ἔμπαλιν αὖτι γεραίρω.
Καὶ πολὺς ἔνθα καὶ ἔνθα παρεστάμενος καὶ ἀκούων
Αἰθερίην τρομεροῖσιν ἐν οὔασι λαίλαπα φωνῆς

Λαὸς ἐπεσμαράγησεν, ὅτι ζαθέων ἀπὸ κόλπων
Βροντείη βαρύδουπος ἐπέκτυπεν αἴθριος ἠχώ.
Ἄλλοι δ' αὖτ' ἰάχησαν, ὅτι σχεδὸν ἄγγελος αὐτῷ
Οὐρανίης ὀάριζε σοφῷ μυκήματι φωνῆς.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευεν ὅλῳ πολυθαμβέϊ λαῷ,
Οὐ δι' ἐμὲ κτύπος οὗτος ἀράσσεται· οὐρανόθεν δὲ
Ἀντίτυπος βροντῇσι δι' ὑμέας ἵκετο φωνή.
Νῦν ζαθέου κόσμοιο πέλει κρίσις· ἄρτι καὶ αὐτὸς
Ἀρχὸς ἀλιτρονόοιο διώκεται ἔκτοθι κόσμου.
Καί κεν ἐπὴν ὑψωθῶ ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης,
Ὑμέας εἰς ἐμὲ πάντας ἐς οὐρανὸν εὐρὺν ἐρύσσω.
Ἔννεπε, σημαίνων ποίῳ ζωαρκέϊ πότμῳ
Ἰησοῦς ἤμελλε θανεῖν λαοσσόος. αὐτῷ
Λαοὶ δ' αὖτ' ἰάχησαν ὁμογλώσσῳ τινὶ μύθῳ,
Ἐκλύομεν γραφικοῖσι χαράγμασι πολλάκις ἡμεῖς,
Χριστὸς ὅλων μεδέων αἰώνιος οὕνεκα μίμνει·
Καὶ πόθεν ἄμμιν ἔειπες ἀσημάντῳ σέο μύθῳ,
Ἐκ χθονίων λαγόνων ὑψούμενος ἐς πόλον ἐλθὼν,
Ὑμέας εἰς ἐμὲ πάντας ἀπὸ χθονὸς αὐτὸς ἐρύσσω,
Ἀνθρώπου κλυτὸς υἱὸς ἐπὴν ὑψούμενος εἴη;
Εἰπὲ δὲ, τίς πέλεν οὗτος ὃν ἀγνώστῳ τινὶ θεσμῷ
Ἀνθρώπου σοφὸν υἷα τεῇ μυθήσαο φωνῇ;
Ἰησοῦς δ' ἅμα πᾶσιν ἀνίαχε, Βαιὸν ἐν ὑμῖν
Ἔσσεται εἰσέτι μοῦνον ἐπὶ χρόνον αἰθέριον φῶς.
Ἀπλανέες δ' ἐνὶ φωτὶ δι' ἰθυπόροιο κελεύθου
Στείχετε θαρσήεντες, ἕως φάος εἰσέτι λάμπει,
Πρὶν ζοφερῇ στροφάλιγγι κιχήμεναι ὑμέας ὄρφνην.
Ὃς δὲ διαστείχει σφαλερῷ ποδὶ νυκτὸς ὁδίτης,
Πλάζεται ἀγνώσσων σκολιὴν ὁδὸν ὁππόθι βαίνει.
Ἄχρι φάος δέρκεσθε, σοφῷ πιστεύετε μύθῳ

Populus inſtrepebat, quòd diuinis è ſinibus
Tonitrualis grauiter ſonans ſtrepitum edidit æthereus ſonus. [*ipſo*
Alij autem contrà ſonuerunt, quòd propè angelus cum
Cœleſtis loquutus eſt ſapienti mugitu vocis.
Ieſus autem dixit toti admiranti populo,
Non propter me ſtrepitus hic pulſat: cœlitus autem
Similis tonitruo propter vos venit vox.
Nunc diuini mundi eſt iudicium: modò & ipſe
Princeps peccante expellitur ex mundo.
Et quidem poſtquam exaltatus fuero à terra latè patente,
Vos ad me omnes in cœlum amplum traham.
Dixit, ſignificans quali viuifica morte
Ieſus eſſet moriturus populos ſeruans. ipſi
Populus autem contrà ſonuit concordi quodā ſermone,
Audiuimus ex ſcriptis ſignis ſæpius nos
Chriſtus omnium rector æternus quòd maneat:
Et vnde nobis dixiſti obſcuro tuo ſermone,
Ex terreſtribus cauitatibus exaltatus in cœlum veniens,
Vos ad me omnes à terra ipſe traham,
Hominis inclytus filius poſtquam exaltatus fuerit?
Dic verò, quis eſt ille quem ignota quadam lege
Hominis ſapientem filium tua dixiſti voce?
Ieſus autem ſimul omnibus reſpondit, Puſillū inter vos
Erit adhuc ſolùm per tempus cæleſte lumen.
Non errantes autem in lumine per rectam viam
Incedite confidentes, donec lumen adhuc lucet,
Priuſquam caliginoſo turbine deprehendat vos obſcuritas.
Qui enim incedit errante pede noctu viator,
Aberrat ignorans curuam viam quò vadat.
Donec lucem videtis, ſapienti credite verbo

In lucem, vt ſitis luciferi filij ſplendoris.
Vitæ dator filius hominis hæc omnia clamans
Abſcondit ſe, Iudæorum cœtum verſutũ relinquẽs.
Tot autem ei perficienti varia remedia morborum,
Ipſis videntibus coràm extrà famam
Nullus vir credidit, vt impleretur
Eſaias quod dixit, fundens propheticam vocem,
Domine, quis poſt tanta tuo credidit auditui?
Vel cui omnium genitoris Dei nudatum eſt brachium?
Propter quod non potuerunt religioſam fidem augere:
Quia & Eſaias rurſus dixit prophetica voce,
Oculos obcæcauit meorum teſtes operum,
Et mentem rectigradam fecit cæcam errabundam:
Ne corde intelligant, & videant oculis,
Et ad me conuertantur, mente autem læſos ſeruem
Viros peccantes meo ſanante verbo,
Medicus ſine ferro conuenientia medicamenta inſpergens.
Eſaias hæc omnia conſcripſit fatidica voce,
Quia Dei Chriſti tempus præoccupantem vidit gloriã,
Oculo cordis omnia vidente, & propter ipſum
Futuram præcurrentem vaticinatus eſt diuinã vocem.
Tamen firmi quidam viri ſcienti ſilentio
Principatus Iudæorum, ſuperbi oculi conſilij,
Filio Dei crediderunt diuina propter opera:
Sed metum & zelum vitans Phariſæorum,
Apertè nullus manifeſtauit ſuam mentem: reuerentis autem
Intus latens tunc fides ſub præcordijs viri cuiuſlibet,
Improuiſa, tacita occultabatur condito ſilentio.
Omnis enim vir præoptauit humigenitorum gratiam virorum,
Quàm magni ſolius Dei multum ſplendentem honorem.

Εἰς φάος, ὄφρα γένοισθε φεραυγέος υἱέες αἴγλης.
Ζωοδότης γόνος ἀνθρώπου τάδε πάντα βοήσας
Κεύθετ', Ἰουδαίων χορὸν ἀσκυλόμητιν ἐάσας.
Τόσσα δέ οἱ τελέσαντι πολύτροπα φάρμακα νούσων,
Αὐτῶν δερκομένων αὐτώπιον, ἐκτὸς ἀκουῆς,
Οὔτις ἀνὴρ πίστευεν· ὅπως πληρούμενον εἴη
Ἡσαΐας τὸ πάρος εἶπε, χέων προλόθροον ὀμφήν.
Κοίρανε, τίς μετὰ τόσσα τεῇ πίστευσεν ἀκουῇ
Ἢ τίνι παγγενέταο θεοῦ γυμνοῦτο βραχίων;
Οὐ χάριν οὐκ ἐδύναντο θεουδέα πίστιν ἀέξειν,
Ὅττι καὶ Ἡσαΐας πάλιν ἔννεπε θέσπιδι φωνῇ,
Ὀφθαλμοὺς ἀλάωσεν ἐμῶν ἐπιμάρτυρας ἔργων,
Καὶ νόον ἰθυκέλευθον ἐθήκατο τυφλὸν ἀλήτην,
Μὴ κραδίῃ νοέωσι, καὶ ἀθρήσωσιν ὀπωπαῖς,
Καί μοι ὑποστρέψωσι νοοβλαβέες, καὶ σαώσω
Ἄνδρας ἀλιτραίνοντας ἐμῷ παιήονι μύθῳ,
Ἰητὴρ ἀσίδηρος ἐχέφρονα φάρμακα πάσσων.
Ἡσαΐας τάδε πάντα κατέγραφε θέσπιδι φωνῇ,
Ὅττι θεοῦ Χριστοῖο περιώσιον ἔδρακε τιμήν,
Ὀφθαλμῷ κραδίης πανδερκέϊ, καὶ χάριν αὐτοῦ
Ἐσσομένου προκέλευθον ἐθέσπισεν ἔνθεον ὀμφήν.
Ἔμπης ἀπλανέες τινὲς ἀνέρες ἴδμονι σιγῇ
Ἀρχῆς Ἰουδαίων ὑψαύχενος ἅμματα βουλῆς,
Παιδὶ θεοῦ πείθοντο θεηγενέων χάριν ἔργων·
Ἀλλὰ φόβον καὶ ζῆλον ἀλυσκάζων Φαρισαίων
Ἀμφαδὸν οὔτις ἔφηνεν ἑὸν νόον. αἰδομένου δὲ
Ἐνδόμυχος τότε πίστις ὑπὸ φρένα φωτὸς ἑκάστου,
Ἀπροϊδής, ἀβόητος ἐκεύθετο φωλάδι σιγῇ.
Πᾶς γὰρ ἀνὴρ προβέβουλε χαμαιγενέων χάριν ἀνδρῶν
Ἢ μεγάλου μούνοιο θεοῦ πολυφεγγέα τιμήν.

Ἰησοῦς δ' ἰάχησε θυώδεος ἔνδοθι νηοῦ,
Ὅστις ἐμῶν δέξοιτο θεοφραδέων στίχα μύθων,
Εἰς ἐμὲ πιστεύων, οὐ πείθεται, ἀλλὰ τοκῆϊ
Ὅστις ἐμὲ προέηκε· καὶ ἀνδρομέῃσιν ὀπωπαῖς
Πᾶς ἐμὲ παπταίνων, καὶ ἐμὸν γενετῆρα δοκεύει.
Οὐρανόθεν φάος ἦλθον ἐγὼ λιποφεγγέϊ κόσμῳ·
Οὐρανόθεν φάος ἦλθον, ἵνα βροτὸς ὅς με γεραίρῃ,
Πίστιν ἔχων ἀτίνακτον, ἐν ἀχλύϊ μήποτε μίμνῃ.
Ὅστις ἐμῶν δέξαιτο θεόσσυτα χεύματα μύθων,
Καὶ μὴ ἀσυλήτοιο νόου σφρηγῖδα φυλάξῃ,
Οὐ κείνῳ ποτὲ τοῦτον ἐγὼ βροτόν. οὐ γὰρ ἱκάνω
Κόσμον ἵνα κρίνοιμι πολύπλανον, ἀλλὰ σαώσαι.
Ὅς με παραγράψαιτο καὶ ἡμετέρης θρασὺς ἀνὴρ
Ἔμπνοα μὴ δέξαιτο βιοσσόα χεύματα φωνῆς,
Οὗτος ἔχει κρίνοντα δικασπόλον. ἡμέτερος γὰρ
Ὃν λαλέω λόγος οὗτος ἀπειθέα τοῦτον ἐλέγξει
Κείνων, ὀψιτέλεστος ὅτε δρόμος ἔσχατος ἥκει,
Ἐρχομένοις ὅτε πᾶσι πέλει κρίσις. οὐκ ἰδίων γὰρ
Οὐ μάθον αὐτοκέλευστος ἐγὼ ποτὲ μῦθον ἐνίψαι,
Ἀλλὰ θεοῦ ζείδωρον ἔχω παρὰ πατρὸς ἐφετμήν,
Ἀνδράσιν ἀρχομένοις τί φθέγξομαι, ἢ τί βοήσω.
Οἶδα δὲ παμμεδέοντος ἐφημοσύνην γενετῆρος,
Ζωὴν ἀθανάτην, τὴν ἔλλαχε σύνδρομος αἰὼν
Ἀενάῳ στροφάλιγγι· καὶ ὑμέας ὅσσα διδάσκω,
Ὥσπερ ἐμοὶ κατέλεξε πατὴρ ἐμός, ὣς ἀγορεύω.

ΚΕΦ. ΙΓ.

Καὶ νεέταις περὶ Πάσχα μολεῖν, περὶ βωμὸν ἀνάψαι,
Ἰησοῦς νοέων ὅτι καίριος ἤλυθεν ὥρη
Ὀφρά κεν ἐκ κόσμοιο μετάτροπος αἰθέρα δύων,

Ieſus autem ſonuit odorato in templo ,
Qui meorum receperit diuiniloquorũ ordines verborũ,
In me credens , non confidit, ſed patri
Qui me præmiſit. & humanis oculis
Omnis me videns , & meum patrem videt.
Cœlitus lux veni ego caliginoſo mundo,
Cœlitus lux veni , vt homo qui me honorauerit,
Fidem habens immotam, in caligine nunquam maneat.
Quicunque meorum ſuſceperit à Deo impulſos fluxus ſermonum ,
Et inuiolatæ mentis ſigillum ſeruauerit ,
Non iudico vnquã hunc ego hominem non enim venio
Mundum vt iudicem multum errantem , ſed ſaluare.
Qui me reiecerit & noſtræ audax vir
Viuos non receperit vitam ſeruantes fluxus vocis ,
Hic habet iudicantem iudicem. noſter enim
Quem loquor ſermo hic incredulum hunc redarguet
Iudicans, ſerò perfectus quando curſus vltimus auroræ,
Excitatis quando omnibus eſt iudicium. ex proprijs enim
Non didici ſponte iuſſus ego vnquã ſermonem proloqui,
Sed Deo vitale habeo à patre mandatum,
Viris congregatis quid loquar , aut quid clamem.
Noui autem omnia regentis mandata patris,
Vitam [eſſe] æternam , quam ſortitum eſt concurrens ſeculum
Aeterna cum vertigine : & vos quæcunque doceo,
Sicut mihi commemorauit pater meus, ſic dico.

CAP. XIII.

Et ciuibus priuſquam Paſcha veniret , priuſquam aræ aſcenderentur,
Ieſus cognoſcens quòd opportuna veniſſet hora,
Vt ex mundo reuerſus , cœlum ſubiens ,

Redux altiregente pariter coruſcaret cum patre,
Omnes ſemper præſentes ſuos ſocios cùm dilexiſſet
Ab initio, ſic dilexit & ad finem. veſpertina autem
Cœna facta beneuólæ menſæ,
Seruile opus fecit ſuis ſocijs texens :
(Dæmone aduerſario, auaro quodam ſtimulo
Humanam ad rabiem incitante Iudam,
Audax vt ille Iudæis proderet
Chriſtum, ſuum nutritorem, accipiens pretium exitij)
Ipſe ſuo corde ſciens quòd illius
Altiregens ſimul omnia Deus dediſſet manu diſtribuere,
Quòd & è cœlis & in cœlum duplici lege
Et à Deo priùs veniſſet, & ad Deum reuerteretur.
Et tunc conuiuis ſeruile opus texens
Ieſus, opere promptus ſurrexit cœnam relinquens,
Et corpore à ſplendido ſuas depoſuit tunicas,
Et lineam circa lumbos ſpuriam cinxit faſciam:
Stringens duram telam, quam dixit ſepulchralis vox,
Linteum, humidi pedis autem ſubſidium virorum,
Et concauum in pollubrum fundens ſubterraneã aquam
Chriſtus, ſuorum ſociorum charos pedes incepit lauare,
Ad vltimum à primo tranſiens ad alium ab alio,
Incipiens à Simone, vſque ad ſuum homicidam.
Venerabiliori autem Simoni aſtetit, & pedes eius
Vtroſque arripuit. celer autem retraxit Simon,
Ieſumque inhibuit, charam venerationem oculis monſtrans :
Et ipſum detinens forti demulſit voce,
Tui miniſtri Rex omnibus imperans
Lauas tuis manibus meos pedes? Suauiloquus verò
Sedenti Simoni diuiniloquus dixit Ieſus,
Iam quidem quod perficio ſeruile opus texens,
Non potes intelligere, deinceps autem hoc ſcies,

Νόσφιν ὑψιμέδοντι συναστράψειε τοκῆϊ,
Πάντας ἀεὶ παρεόντας ἑοὺς ἑτάρους ἀγαπήσας
Ἐξ ἀρχῆς, ἀγάπαζε καὶ εἰς τέλος. ἑσπερίου δὲ
Δείπνου γινομένοιο φιλοστόργοιο τραπέζης,
Δούλιον ἔργον ἔτευξεν ἑοῖς ἑτάροισιν ὑφαίνων·
(Δαίμονες ἀντιπάλοιο φιλοκτεάνῳ τινὶ κέντρῳ
Ἀνδρομέην ἐπὶ λύσσαν ἀναστήσαντες Ἰούδαν,
Τολμήεις ἵνα κεῖνος Ἰουδαίοισι προδοίη
Χριστὸν, ἑὸν θρεπτῆρα, δεδεγμένος ὦνον ὀλέθρου)
Αὐτὸς ἑῇ κραδίῃ δεδαημένος ὅττι οἱ αὐτοῦ
Ὑψιμέδων ἅμα πάντα θεὸς πόρε χειρὶ νομεύειν,
Ὅττι καὶ οὐρανόθεν καὶ ἐς αἰθέρα δίζυγι θεσμῷ
Καὶ θεόθεν πάρος ἦλθε, καὶ εἰς θεὸν αὖτις ἱκάνει.
Καὶ τότε δαιτυμόνεσσι διάκτορον ἔργον ὑφαίνων
Ἰησοῦς, ταχύεργος ἀνίστατο δεῖπνον ἐάσας,
Καὶ χροὸς αἰγλήεντος ἑοὺς ἀπέθηκε χιτῶνας,
Καὶ λινέην λαγόνεσσι νέην ἐζώσατο μίτρην·
Σφίγξας σκληρὸν ὕφασμα, πόθεν φάτο θυμβραίας αὐδῇ
Λίνεον, ἰκμαλέοιο ποδὸς ληκτήριον ἀνδρῶν,
Καὶ γλαφυρῷ νιπτῆρι βαλὼν ὑπόκολπον ὕδωρ
Χριστὸς, ἑῶν ἑτάρων φιλίους πόδας ἤρξατο νίπτειν,
Λούτριον ἐκ προχόου μεταείμενος ἄλλον ἀπ' ἄλλου,
Ἀρχόμενος Σίμωνος, ἕως ἰδίοιο φονῆος.
Πρεσβυτέρῳ δὲ Σίμωνι παρέστατο, καὶ πόδας αὐτοῦ
Ἀμφοτέρους κρατέεσκε· ταχὺς δ' ἀντέστασε Σίμων,
Ἰησοῦ δ' ἀνέκοψε, φίλον σέβας ὄμμασι φαί-
νων.
Καί μιν ῥητύων βειαρῇ μειλίξατο φωνῇ,
Ὑμετέρου θεράποντος ἄναξ πάντεσσι κελεύων
Νίπτεις σοῖς παλάμαισιν ἐμοὺς πόδας; Ἡ δυεπὴς δὲ
Ἐζομένῳ Σίμωνι θεηγόρος εἶπεν Ἰησοῦς,
Ἄρτι μὲν ὡς τελέω δρηστήριον ἔργον ὑφαίνων,
Οὐ δύνασαι νοέειν, μετέπειτα δὲ τοῦτο νοήσεις.

Et dolus noſter mortifer nihil iuuabit.
Et quidam Græci erant viri, qui tunc plurimi
Diuini aſcenderunt ſpectatores feſti.
De Ieſu autem audientes celebrata ex fama,
Propinquo accedentes dixerunt Philippo,
Chriſtum videre volentes venimus: concitatus autem
Andreæ dixit Philippus cõterraneus: ſuauiloquus autẽ
Andreas comes feſtinantis Philippi
Chriſto ſermonem dixit. Rex autem reſpondit ſermone,
Hora nunc tandem venit quum propè inſtet vigor
Hominis ſapiens filius vt exaltetur.
Teſtis veritatis Amen Amen ſermo ſit:
Granum frumenti cadens in ſitibundam terram,
Niſi moriatur, tunc ſolum vanum ibi manet,
Non ſeminatum, inutile, non aratum, expers falcis:
Si verò moriatur, vitalem plurimum fructum auget.
Vitam enim qui diligit temporalem, hic perdet,
Mentem delectantis habens fallacem ſpem mundi:
Animam verò qui odit, immortalem, firmam ipſam
Ad vitam æui indeſinentis cuſtodit.
Qui mihi crediderit miniſtrum opus texens,
Hunc meus pater in alto ſedens nouit honorare:
Qui ſubminiſtrauerit, meis legibus credens,
Hic ſequetur me, & comes erit,
Vt maneat mecum miniſter vbi maneo:
Nunc autem meũ cor habeo agitatum: ſed quid dicam?
Anima mea turbat me. pater, mentem agitante hora
Ex hac me ſalua inflexibili. ſed ad hoc
Horridam non coactus volens veni in horam:
Filium tuum glorifica. Et cœlitus facta eſt vox,
Et te antè glorificaui, & viciſſim nunc honoro.
Et multus hinc & hinc aſtans & audiens
Cœleſtem tremulis in auribus procellam vocis

Καὶ δόλος ἡμείων θανατηφόρος οὐδὲν ἀνύσει.
Καί τινες Ἑλλήνων ἔσαν ἀνέρες, οἳ τότε πολλοὶ
Θεσπεσίης ἀνέβαινον ὀπιπευτῆρες ἑορτῆς.
Ἰησοῦ δ' ἀΐοντες ἀεξομένης ἀπὸ φήμης,
Ἀγχιμόλῳ προσιόντες ἐπεφθέγξαντο Φιλίππῳ,
Χριστὸν ἰδεῖν ἐθέλοντες ἱκανόμενον. ἐσσύμενος δὲ
Ἀνδρέᾳ εἶπε Φίλιππος ὁμόπτολις· ἡδυεπὴς δὲ
Ἀνδρείας ὁμόφοιτος ἐπειγομένοιο Φιλίππου
Χριστῷ μῦθον ἔλεξεν. ἄναξ δ' ἠμείβετο μύθῳ,
Ὥρη νῦν μόγις ἦλθεν ὅτε σχεδὸν ἵσταται ἀκμὴ
Ἀνθρώπου σοφὸς υἱὸς ὅπως ὑψούμενος εἴη.
Μάρτυς ἐτητυμίης ἀμὴν ἀμὴν λόγος ἔστω·
Κόκκος ἐπὴν σίτοιο πεσὼν ἐπὶ διψάδι γαίῃ,
Μή τι θάνῃ, τότε μοῦνος ἐτώσιος αὐτόθι μίμνει,
Ἄσπορος, ἀχρήϊστος, ἀνήροτος, ἄμμορος ἄρπης·
Ἢν δὲ θάνῃ, ζείδωρον ἀφειδέα καρπὸν ἀέξει.
Ψυχὴν δ' ὃς φιλέει μινυώριον, οὗτος ὀλέσει,
Τερψινόου μεθέπων ἀπατήλιον ἐλπίδα κόσμου·
Ψυχὴν δ' ὃς στυγέει, πανακήρατον, ἔμπεδον αὐτὴν
Εἰς βιοτὴν αἰῶνος ἀλωφήτοιο φυλάσει.
Ὅστις ἐμοὶ πείθοιτο διάκτορον ἔργον ὑφαίνων,
Τοῦτον ἐμὸς γενέτης ὑψίθρονος οἶδε γεραίρειν·
Ὅστις ὑποδρήσειεν, ἐμοῖς θεσμοῖσι πιθήσας,
Οὗτος ὁμαρτήσειεν ἐμοὶ καὶ ὁμόστολος ἔσται,
Ὄφρα μένοι μετ' ἐμεῖο διάκτορος ὁππόθι μίμνω.
Νῦν δ' ἐμὸν ἦτορ ἔχω δεδονημένον· ἀλλὰ τί λέξω;
Ψυχὴ ἐμὴ κλονέει με. πάτερ, φρενοδινέος ὥρης
Ἐκ ταύτης με σάωσον ἀκαμπέος. ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ
Ῥιγεδανὴν ἀβίαστος ἑκούσιος ἤλυθον ὥρην·
Υἷα τεὸν κύδαινε. Καὶ οὐρανόθεν πέλε φωνή,
Καί σε πάρος κύδηνα, καὶ ἔμπαλιν αὖτι γεραίρω.
Καὶ πολὺς ἔνθα καὶ ἔνθα παρεστάμενος καὶ ἀκούων
Αἰθερίην τρομεροῖσιν ἐν οὔασι λαίλαπα φωνῆς

Λαὸς ἐπεσμαράγησεν, ὅτι ζαθέων ἀπὸ κόλπων
Βρονταίη βαρύδουπος ἐπέκτυπεν αἰθέριος ἠ-
χώ.
Ἄλλοι δ' αὖ ἰάχησαν, ὅτι σχεδὸν ἄγγελος αὐτῷ
Οὐρανίης ὀάριζε σοφῷ μυκήματι φωνῆς.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευεν ὅλῳ πολυθαμβέϊ λαῷ,
Οὐ δι' ἐμὲ κτύπος οὗτος ἀράσσεται· οὐρανόθεν δὲ
Ἀντίτυπος βροντῇσι δι' ὑμέας ἵκετο φωνή.
Νῦν ζαθέου κόσμοιο πέλει κρίσις· ἄρτι καὶ αὐτὸς
Ἀρχὸς ἀλιτρονόοιο διώκεται ἔκτοθι κόσμου.
Καί κεν ἐπὴν ὑψόθι ἀπὸ χθονὸς εὐρυο-
δείης,
Ὑμέας εἰς ἐμὲ πάντας ἐς οὐρανὸν εὐρὺν ἐρύσσω.
Ἔννεπε, σημαίνων ποίῳ ζωαρκέϊ πότμῳ
Ἰησοῦς ἤμελλε θανεῖν λαοσσόος. αὐτῷ
Λαοὶ δ' αὖ ἰάχησαν ὁμογλώσσῳ τινὶ μύθῳ,
Ἐκλύομεν γραφικοῖσι χαράγμασι πολλάκις ἡμεῖς,
Χριστὸς ὅλων μεδέων αἰώνιος ὅττι ἔχει μίμνει·
Καὶ πόθεν ἄμμιν ἔειπες ἀσημάντῳ σέο μύθῳ,
Ἐκ χθονίων λαγόνων ὑψούμενος ἐς πόλον ἐλθὼν,
Ὑμέας εἰς ἐμὲ πάντας ὑπὸ χθονὸς αὐτὸς ἐρύσσω,
Ἀνθρώπου κλυτὸς υἱὸς ἐπὴν ὑψούμενος εἴη;
Εἰπὲ δὲ, τίς πέλεν οὗτος ὃν ἀγνώστῳ τινὶ θεσμῷ
Ἀνθρώπου σοφὸν υἷα τεῇ μυθήσαο φωνῇ;
Ἰησοῦς δ' ἅμα πᾶσιν ἀνίαχε, Βαιὸν ἐν ὑμῖν
Ἔσσεται εἰσέτι μοῦνον ἐπὶ χρόνον αἰθέριον φῶς.
Ἀπλανέες δ' ἐνὶ φωτὶ δι' ἰθυπόροιο κελεύθου
Στείχετε θαρσήεντες, ἕως φάος εἰσέτι λάμπει,
Πρὶν ζοφερῇ στροφάλιγγι κιχήμεναι ὑμέας ὄρ-
φνην.
Ὃς δὲ διαστείχει σφαλερῷ ποδὶ νυκτὸς ὁδίτης,
Πλάζεται ἀγνώσσων σκολιὴν ὁδὸν ὅππόθι βαίνει.
Ἄχρι φάος δέρκεσθε, σοφῷ πιστεύετε μύθῳ

Populus inſtrepebat, quòd diuinis è ſinibus
Tonitrualis grauiter ſonans ſtrepitum edidit æthereus
ſonus. [*ipſo*
Alij autem contrà ſonuerunt, quòd propè angelus cum
Cœleſtis loquutus eſt ſapienti mugitu vocis.
Ieſus autem dixit toti admiranti populo,
Non propter me ſtrepitus hic pulſat: cœlitus autem
Similis tonitruo propter vos venit vox.
Nunc diuini mundi eſt indicium: modò & ipſe
Princeps peccante expellitur ex mundo.
Et quidem poſtquam exaltatus fuero à terra latè
patente,
Vos ad me omnes in cœlum amplum traham.
Dixit, ſignificans quali viuifica morte
Ieſus eſſet moriturus populos ſeruans. ipſi
Populus autem contrà ſonuit concordi quodã ſermone,
Audiuimus ex ſcriptis ſignis ſæpius nos
Chriſtus omnium rector æternus quòd maneat:
Et vnde nobis dixiſti obſcuro tuo ſermone,
Ex terreſtribus cauitatibus exaltatus in cœlum veniens,
Vos ad me omnes à terra ipſe traham,
Hominis inclytus filius poſtquam exaltatus fuerit?
Dic verò, quis eſt ille quem ignota quadam lege
Hominis ſapientem filium tua dixiſti voce?
Ieſus autem ſimul omnibus reſpondit, Puſillũ inter vos
Erit adhuc ſolùm per tempus cœleſte lumen.
Non errantes autem in lumine per rectam viam
Incedite confidentes, donec lumen adhuc lucet,
Priuſquam caliginoſo turbine deprehendat vos ob-
ſcuritas.
Qui enim incedit errante pede noctu viator,
Aberrat ignorans curuam viam quò vadat.
Donec lucem videtis, ſapienti credite verbo

In lucem, vt ſitis luciferi filij ſplendoris.
Vitæ dator filius hominis hæc omnia clamans
Abſcondit ſe, Iudæorum cœtum verſutũ relinquẽs,
Tot autem ei perficienti varia remedia morborum,
Ipſis videntibus coràm extrà famam
Nullus vir credidit, vt impleretur
Eſaias quod dixit, fundens propheticam vocem,
Domine, quis poſt tanta tuo credidit auditui?
Vel cui omnium genitoris Dei nudatum eſt brachium?
Propter quod non potuerunt religioſam fidem augere:
Quia & Eſaias rurſus dixit prophetica voce,
Oculos obcæcauit meorum teſtes operum,
Et mentem rectigradam fecit cæcam errabundam:
Ne corde intelligant, & videant oculis,
Et ad me conuertantur, mente autem læſos ſeruem
Viros peccantes meo ſanante verbo,
Medicus ſine ferro conuenientia medicamenta inſpergens.
Eſaias hæc omnia conſcripſit fatidica voce,
Quia Dei Chriſti tempus præoccupantem vidit gloriã,
Oculo cordis omnia vidente, & propter ipſum
Futuram præcurrentem vaticinatus eſt diuinã vocem.
Tamen firmi quidam viri ſcienti ſilentio
Principatus Iudæorum, ſuperbi oculi conſilij,
Filio Dei crediderunt diuina propter opera:
Sed metum & zelum vitans Phariſæorum,
Apertè nullus manifeſtauit ſuam mentem: reuerentis autem
Intus latens tunc fides ſub præcordijs viri cuiuſlibet,
Improuiſa, tacita occultabatur condito ſilentio.
Omnis enim vir præoptauit humigenitorum gratiam virorum,
Quàm magni ſolius Dei multum ſplendentem honorem.

Εἰς φάος, ὄφρα γένοισθε φεραυγέος υἱέες αἴγλης.
Ζωοδότης γόνος ἀνθρώπου τάδε πάντα βοήσας
Κεύθετ', Ἰουδαίων χορὸν ἀγκυλόμητιν ἐάσας.
Τόσσα δέ οἱ τελέσαντι πολύτροπα φάρμακα νούσων,
Αὐτῶν δερκομένων ἀντώπιον, ἐκτὸς ἀκουῆς,
Οὔτις ἀνὴρ πίστευεν· ὅπως πληρούμενον εἴη
Ἠσαΐας τόπερ εἶπε, χέων προλόθροον ὀμφήν,
Κοίρανε, τίς μετ' ἴοστα τεῇ πίστευσεν ἀκουῇ
Ἢ τίνι παγγενέταο θεοῦ γυμνοῦντο βραχίων;
Οὐ χάριν οὐκ ἐδύναντο θεουδέα πίστιν ἀέξειν,
Ὅττι καὶ Ἠσαΐας πάλιν ἔννεπε θέσπιδι φωνῇ,
Ὀφθαλμοὺς ἀλάωσεν ἐμῶν ἐπιμάρτυρας ἔργων,
Καὶ νόον ἰθυκέλευθον ἐθήκατο τυφλὸν ἀλήτην,
Μὴ κραδίῃ νοέωσι, καὶ ἀθρήσωσιν ὀπωπαῖς,
Καί μοι ὑποστρέψωσι νοοβλαβέας γὰρ σαώσω
Ἀνέρας ἀλιτραίνοντας ἐμῷ παιήονι μύθῳ,
Ἰητὴρ ἀσίδηρος ἐχέφρονα φάρμακα πάσ-
σων.
Ἠσαΐας τάδε πάντα κατέγραφε θέσπιδι φωνῇ,
Ὅττι θεοῦ Χριστοῖο προγώειον ἔδρακε τιμήν,
Ὀφθαλμῷ κραδίης πανδερκέϊ, καὶ χάριν αὐτοῦ
Ἐσσομένου προκέλευθον ἐθέσπισεν ἔνθεον ὀμφήν.
Ἔμπης ἀπλανέες τινὲς ἀνέρες ἴδμονι σιγῇ
Ἀρχῇ Ἰουδαίων ὑψαύχενος ὄμματα βουλῆς,
Παιδὶ θεοῦ πείθοντο θεηγενέων χάριν ἔργων·
Ἀλλὰ φόβον καὶ ζῆλον ἀμυστάζων Φαρισαίων
Ἀμφαδὸν οὔτις ἔφηνεν ἑὸν νόον. αἰδομένου
δὲ
Ἐνδόμυχος τότε πίστις ὑπὸ φρένα φωτὸς ἑκάστου,
Ἀπροϊδής, ἀβόητος ἐκεύθετο φωλάδι σιγῇ.
Πᾶς γὰρ ἀνὴρ προβέβουλε χαμαιγενέων χάριν ἀν-
δρῶν
Ἢ μεγάλην μουνόιο θεοῦ πολυφεγγέα τιμήν.

Ἰησοῦς δ' ἰάχησε θυώδεος ἔνδοθι νηοῦ,
Ὅστις ἐμῶν δέξοιτο θεοφραδέων στίχα μύθων,
Εἰς ἐμὲ πιστεύων, οὐ πείθεται, ἀλλὰ τοκῆϊ
Ὅστις ἐμὲ προέηκε· καὶ ἀνδρομέην ὀπωπὴν
Πᾶς ἐμὲ παπταίνων, καὶ ἐμὸν γενετῆρα δοκεύει.
Οὐρανόθεν φάος ἦλθον ἐγὼ λιποφεγγέϊ κόσμῳ·
Οὐρανόθεν φάος ἦλθον, ἵνα βροτὸς ὅς με γεραίρῃ,
Πίστιν ἔχων ἀπίνακτον, ἐν ἀχλύϊ μήποτε μίμνῃ.
Ὅστις ἐμῶν δέξαιτο θεόσσυτα χεύματα μύθων,
Καὶ μὴ ἀσυλήτοιο νόου σφρηγῖδα φυλάξῃ,
Οὐ κείνω ποτὲ τοῦτον ἐγὼ βροτόν. οὐ γὰρ ἱκάνω
Κόσμον ἵνα κείνοιμι πολύπλανον, ἀλλὰ σαώσαι.
Ὅς με παρεγράψατο καὶ ἡμετέρης θρασὺς ἀνὴρ
Ἔμπνοα μὴ δέξαιτο βιοσσόα χεύματα φωνῆς,
Οὗτος ἔχει κρίνοντα δικασπόλον. ἡμέτερος γὰρ
Ὃν λαλέω λόγος οὗτος ἀπειθέα τοῦτον ἐλέγξει
Κείνων, ὀψιτέλεστος ὅτε δρόμος ἔσχατος ἠοῦς,
Ἐρχομένοις ὅτε πᾶσι πέλει κρίσις. ἐξ ἰδίων γὰρ
Οὐ μάθον αὐτοκέλευστος ἐγὼ ποτὲ μῦθον ἐνίψαι,
Ἀλλὰ θεοῦ ζείδωρον ἔχω παρὰ πατρὸς ἐφετμὴν,
Ἀνδράσιν ἀγρομένοις τί φθέγξομαι, ἢ τί βοήσω.
Οἶδα δὲ παμμεδέοντος ἐφημοσύνην γενετῆρος,
Ζωὴν ἀθανάτην, τὴν ἔλλαχε σύνδρομος αἰὼν
Ἀενάῳ στροφάλιγγι· καὶ ὑμέας ὅσσα διδάσκω,
Ὥσπερ ἐμοὶ κατέλεξε πατὴρ ἐμὸς, ὡς ἀγορεύω.

ΚΕΦ. ΙΓ.

Καὶ νεάτης πρὶν Πάσχα μολεῖν, πρὶν βωμὸν ἀνάψαι,
Ἰησοῦς νοέων ὅτι καίριος ἤλυθεν ὥρη
Ὄφρα κεν ἐκ κόσμοιο μετάτροπος αἰθέρα δύων,

Ieſus autem ſonuit odorato in templo ,
Qui meorum receperit diuiniloquorū ordines verborū,
In me credens , non confidit, ſed patri
Qui me præmiſit. & humanis oculis
Omnis me videns, & meum patrem videt.
Cœlitus lux veni ego caliginoſo mundo,
Cœlitus lux veni , vt homo qui me honorauerit,
Fidem habens immotam, in caligine nunquam maneat.
Quicunque meorum ſuſceperit à Deo impulſos fluxus ſermonum ,
Et inuiolatæ mentis ſigillum ſeruauerit ,
Non iudico vnquã hunc ego hominem non enim venio
Mundum vt iudicem multum errantem , ſed ſaluare.
Qui me reiecerit & noſtræ audax vir
Viuos non receperit vitam ſeruantes fluxus vocis ,
Hic habet iudicantem iudicem. noſter enim
Quem loquor ſermo hic incredulum hunc redarguet
Iudicans, ſerò perfectus quando curſus vltimus auroræ,
Excitatis quando omnibus eſt iudicium. ex proprijs enim
Non didici ſponte iuſſus ego vnquã ſermonem proloqui,
Sed Deo vitale habeo à patre mandatum,
Viris congregatis quid loquar , aut quid clamem.
Noui autem omnia regentis mandata patris,
Vitam [eſſe] æternam , quam ſortitum eſt concurrens ſeculum
Aeterna cum vertigine : & vos quæcunque doceo,
Sicut mihi commemorauit pater meus, ſic dico.

CAP. XIII.

Et ciuibus priuſquam Paſcha veniret , priuſquam aræ aſcenderentur,
Ieſus cognoſcens quòd opportuna veniſſet hora,
Vt ex mundo reuerſus , cœlum ſubiens ,

Νόστιμος ὑψιμέδοντι συναστρέψειε τοκῆϊ,
Πάντας ἀεὶ παρεόντας ἑοὺς ἑτάρους ἀγαπήσας
Ἐξ ἀρχῆς, ἀγάπαζε καὶ εἰς τέλος. ἑσπερίου δὲ
Δείπνου γινομένοιο φιλοστέργοιο τραπέζης,
Δούλιον ἔργον ἔτευξεν ἑοῖς ἑτάροισιν ὑφαίνων·
(Δαίμονος ἀντιπάλοιο φιλοκτεάνῳ τινὶ κέντρῳ
Ἀνδρομέην ἐπὶ λύσσαν ἀναστήσαντος Ἰούδαν,
Τολμήεις ἵνα κεῖνος Ἰουδαίοισι προδοίη
Χριστὸν, ἑὸν θρεπτῆρα, δεδεγμένος ὦνον ὀλέθρου)
Αὐτὸς ἑῇ κραδίῃ δεδαημένος ὅτι οἱ αὐτῷ
Ὑψιμέδων ὅμα πάντα θεὸς πόρε χειρὶ νομεύειν,
Ὅτι καὶ οὐρανόθεν καὶ ἐς αἰθέρα δίζυγι θεσμῷ
Καὶ θεόθεν πάρος ἦλθε, καὶ εἰς θεὸν αὖτις ἱκάνει.
Καὶ τότε δαιτυμόνεσσι διάκτορον ἔργον ὑφαίνων
Ἰησοῦς, ταχυεργὸς ἀνίστατο δεῖπνον ἐάσας,
Καὶ χροὸς αἰγλήεντος ἑοὺς ἀπέθηκε χιτῶνας,
Καὶ λινέην λαγόνεσσι νόθην ἐζώσατο μίτρην·
Σφίγξας σκληρὸν ὕφασμα, τό περ φάτο Ῥωμαῒς αὐδὴ
Λίντιον, ἰκμαλέοιο ποδὸς ληκτήριον ἀνδρῶν,
Καὶ γλαφυρῷ νιπτῆρι βαλὼν ἀπόκολπον ὕδωρ
Χειρὸς, ἑῶν ἑτάρων φιλίους πόδας ἤρξατο νίπτειν,
Λοίσθιον ἐκ προτέρου μεταειμένος ἄλλον ἀπ' ἄλλου,
Ἀρχόμενος Σίμωνος, ἕως ἰδίοιο φονῆος.
Πρεσβυτέρῳ δὲ Σίμωνι παρέστατο, καὶ πόδας αὐτοῦ
Ἀμφοτέρους κρατέεσκε· ταχὺς δ' ἀντίασσε Σίμων,
Ἰησοῦν δ' ἀνέκοψε, φίλον σέβας ὄμμασι φαίνων.
Καί μιν ῥηιτύων βριαρῇ μειλίξατο φωνῇ,
Ὑμετέρου θεράποντος ἄναξ πάντεσσι κελεύων
Νίπτεις σαῖς παλάμαισιν ἐμοὺς πόδας; Ἡδυεπὴς δὲ
Ἐζομένῳ Σίμωνι θεηγόρος εἶπεν Ἰησοῦς,
Ἄρτι μὲν ὡς τελέω θρησκήϊον ἔργον ὑφαίνων,
Οὐ δύνασαι νοέειν, μετόπισθε δὲ τοῦτο νοήσεις.

Καί οἱ Πέτρος ἔλεξε, χέων ἡδεῖαν ἀπειλὴν,
Οὔποτε φαιδρυνέεις ἐμοὺς πόδας, εἰς ὅσον ἕρπει
Αἰὼν πυλυέλικτος. Ἄναξ δ' ἠμείβετο μύθῳ,
Οὔποτέ σοι μετ' ἐμεῖο μέρος πεφυλαγμένον ἔσται,
Εἰ μὴ ἐγὼ νίψω σε, χέων μεταχείριον ὕδωρ.
Καί οἱ μῦθον ἔλεξε νόῳ πειθήμονι Σίμων,
Ναὶ λίτομαι, μὴ μοῦνον ἐμοὺς πόδας, ἀμφοτέρας δὲ
Νίψον ἄναξ καὶ χεῖρας ἐμὰς, καὶ κυκλάδα κόρσην·
Ναὶ πάλιν, ἢν ἐθέλῃς, καὶ ὅλον δέμας. Εἶπεν Ἰησοῦς,
Οὐ χατέει νεαροῖο λελουμένος ὕδατος ἀνὴρ,
Εἰ μὴ μοῦνα πόδεσσι καθάρσια νίπτρα πορείης
Εἰνοδίης. καθαρὸν γὰρ ὅλον δέμας· αἰδεσμένης δὲ
Ἀμμορέει ἀμπλακίης καθαροὶ νόον ἐστὲ καὶ αὐτοί·
Ἀλλ' ὅπως ἅμα πάντες. ἐπεὶ πάρος ᾔδεε θυμῷ
Τίς μιν ἀνὴρ ἤμελλεν Ἰουδαίοις παραδώσειν
Ὤνιον ἀντιβίοισι· τίς ἔμπορος ἦεν ὀλέθρου,
Οὕνεκεν ἀληθέεσσιν ἄναξ ἀγόρευε μαθηταῖς,
Ἀμμορέειν ἀμπλακίης καθαρὸν νόον ἴστε καὶ αὐτοί,
Ἀλλ' οὔπως ἅμα πάντες. ὑποδρησῆρι δὲ θεσμῷ
Ὁππότε δαιτυμόνων δυοκαίδεκα κύκλον ἀμείβων,
Νίψεν ἑῶν ἑτάρων ὁσίοις πόδας ἁγνὸς Ἰησοῦς
Κεκλιμένοις, παλίνορσος ἑοῖς ἔνδυνε χιτῶνας·
Καὶ παλάμης ἀγκῶνα παλινδίνητον ἐρείσας
Ἀκρότατον περὶ κύκλον ὁμοστόργοιο τραπέζης,
Εἶπεν ἑοῖς ἑτάροις, Γινώσκετε τοῦτο καὶ αὐτοὶ
Ὑμῖν οἷον ἔρεξα, διάκτορον ἔργον ὑφαίνων;
Ὑμεῖς διχθαδίῳ με σοφῷ κικλήσκετε μύθῳ
Κοίρανον, ὑμείων τε διδάσκαλον· ἀπλανέες δὲ
Τοῦτο καλῶς φθέγγεσθε δαήμονες. εἰμὶ γὰρ ἄμφω
Ὡς ἐμὲ μυθίζεσθε. φιλοστόργῳ δὲ μενοινῇ
Εἰ πόδας ὑμείων καθαρῷ φαίδρυνα λοετρῷ,
Ἡγητὴρ καὶ ἄναξ περιδέξιος· ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς
Ἀντίτυπον θέμις ἐστὶν ἐμὸν μίμημα μαθόντας

Et ei Petrus dixit, fundens ſuaues minas,
Nunquam expurgabis meos pedes, donec repit
Aeuum multū volutum. Rex autem reſpondit ſermone,
Nunquam tibi mecum pars cuſtodita erit,
Niſi ego lauem te, fundens adminiſtratoriam aquam.
Et ei verbum dixit mente credula Simon,
Ita precor, non ſolùm meos pedes, vtraſque verùm
Laua Rex & manus meas, & circulare caput,
Et rurſus, ſi volueris, & totum corpus. Dixit Ieſus,
Non indiget noua lotus aqua vir,
Niſi ſolùm pedibus puro lauacro pro itinere
Compitali. purum enim totum corpus: humani autem
Expertes errati, puri mente eſtis & ipſi:
Sed non ſimul omnes. quia antea ſciebat animo
Quis illum vir eſſet Iudæis proditurus
Venalem hoſtibus: quis negotiator eſſet exitij,
Propter quod Deo propinquis Rex dixit diſcipulis,
Expertem errati purum animum ſcitis & ipſi,
Sed non ſimul omnes. ſeruili autem lege
Quando conuiuarum duodecim circulum peruadens
Lauit ſuorum ſociorum puros pedes ſanctus Ieſus
Recumbentes, reciprocus ſuam induit tunicam:
Et manus cubitum volutum firmans
Summum circa ambitum concordis in amore menſæ,
Dixit ſuis ſocijs, Cognoſcitis hoc & ipſi
Vobis quid fecerim, ſeruile opus texens?
Vos duplici me ſapienti vocatis verbo
Dominum, & veſtrum magiſtrum: non errantes autem
Hoc bene dicitis prudentes. ſum enim vtrunque
Vt me vocatis. beneuolo autem animo
Si pedes veſtros puro expurgaui lauacro,
Dux & rex ſapiens: ſed & ipſos
Ad expreſſam faæ eſt meam imitationem diſcentes

Vos, inuicem charos pedes aqua lauare,
Exemplum enim erat hoc docens, vt & vos
Opus quod feci ſapiens faciatis & ipſi
Omnes inuicem mutua quadam lege,
Compar exemplum periti ducis.
Non eſt miniſter rege ſuperior, neque aliquis vir
Duce mittente legatus eſt melior.
Si verò ratione hæc omnia intellexiſtis, & mens cũ operẽ
Certauerit, vtique eſtis beatiores. non de omnibus
Dixi vobis alio puro lauacro
Egentibus, ſed ſermo vnius gratia eſt. noui & ipſe
Quales fideliſſimos & irreprehenſibiles viros elegerim:
Sed vt modulatrix quod dixit diuina cantio,
Auro inſaniens immitis vir meum panem comedens,
Calcaneum fraudulentum contra me attollens,
Noſtræ conuictor petulanter inſultauit menſæ,
Lingua præcurrente. quod futurum eſt iam prædico,
Vt ipſum ſi perfecerit volubile tempus propè repens,
Verbum recordemini antiquum, quòd vobis
Futurum vaticinata ſit mea prophetica vox.
Teſtificans firmiloquus Amen Amen ſermo ſit,
Quicunque meum receperit miniſtrum quemcunque miſero,
Placidum oculum ferens, me ſuſcipit: qui verò & ipſum
Miſſum à Deo me recipiens amplectitur vir,
Recipit æternum meum mittentem patrem.
Dixit Rex socijs: & fatidicum os ſoluens,
Spiritus cœleſtis agitatus prudenti vibratione
Chriſtus, non tacentis mentis turbabatur flamma.
Teſtimonium autem propriũ proferẽs eructauit vocem,
Vnus homo inter vos charos ſocios me prodet:
Vnus amicus mutabilis contubernalis me domabit.
Ieſus quidem dixit. Coniuncti autem diſcipuli

Υμέας ἀλλήλων φιλίοις πόδας ὕδατι νίπτειν.
Δεῖγμα γὰρ ἔπλετο τοῦτο διδάσκαλον, ὄφρα καὶ ὑμεῖς
Εργον ὅπερ ποίησα σοφὸν τελέσητε καὶ αὐτοὶ
Πάντες ἐν ἀλλήλοισιν ἀμοιβαίῳ τινὶ θεσμῷ,
Ισοφυὲς μίμημα δαήμενος ἡγεμονῆος.
Οὐ πέλε λάτρις ἄνακτος ὑπέρτερος· οὐδέ τις ἀνὴρ
Ηγεμόνος πέμψαντος ἀπόστολος ἐστὶν ἀρείων.
Εἰ δὲ λόγῳ τάδε πάντα νοήσατε, καὶ νόος ἔργῳ
Ηεισε, καί περ ἔφυτε μακάρτεροι. οὐ περὶ πάντων
Εννεπον ὑμείων ἑτέρου καθαροῖο λοετροῦ
Δευομένων, ὁ δὲ μῦθος ἑνὸς χάριν. οἶδα καὶ αὐτὸς
Οἵους πιστοτάτους καὶ ἀμεμφέας ἄνδρας ἐδέγμην.
Αλλ' ἵνα φορμίζουσα τόπερ φάτο θέσπις ἀοιδὴ,
Χρυσομανὴς ἄστοργος ἀνὴρ, ἐμὸν ἄρτον δέπτων,
Πτέρνην κερδαλέην ἐμέθεν καθύπερθεν ἀείρας,
Ημετέρῃ σύνδορπος ἐπεσκίρτησε τραπέζῃ,
Γλώσσῃ προφθαμένῃ. τόπερ ἔσσεται ἄρτι βοήσω,
Οφρα μιν ἡνίκα τελέσειεν ἕλιξ χρόνος ἐγγύθεν ἕρπων,
Μῦθον ἀναμνήσησθε παλαίφατον, ὅττι περ ὑμῖν
Εσσόμενον θέσπιζεν ἐμὴ προτόθροος ὀμφή.
Μάρτυρος ἐμπεδόμυθος ἀμὴν ἀμὴν λόγος ἔστω,
Οστις ἐμὸν δέξοιτο διάκτορον ὅντινα πέμψω,
Ιλαον ὄμμα φέρων, ἐμὲ δέχνυται· ὃς δὲ καὶ αὐτὸν
Πεμπόμενον θεόθεν με λαβὼν προσπτύσσεται ἀνὴρ,
Δέχνυται αὐτογένεθλον ἐμὸν πέμψαντα τοκῆα.
Εἶπεν ἄναξ ἑτάροισι· καὶ ὀμφῆεν στόμα λύσας,
Πνεύματος οὐρανίου δεδονημένος ἔμφρονι παλμῷ
Χριστὸς ἀσιγήτοιο νόου κυμαίνετο πυρσῷ·
Μαρτυρίην δ' ἰδίην προφέρων ἠρεύγετο φωνὴν,
Εἷς βροτὸς ὑμείων με φίλων ἑτάρων παραδώσει·
Εἷς φίλος ἀλλοπρόσαλλος ὁμωρόφιός με δαμάσσει.
Ιησοῦς μὲν ἔειπεν. ὁμοζυγέες δὲ μαθηταὶ

Ἀλλήλοις σκοπίαζον ἀμειδέϊ πάντες ὀπωπῇ,
Ξυνῇ ἀμηχανέοντες· ἐμαστίζοντο δὲ σιγῇ
Ἀμφὶ τίνος κατέλεξεν. ἀνὴρ δέ τις ὃς παρὰ κόλπον
Ἀγχιφανὴς ἀνέκειτο φιλοστόργου βασιλῆος,
Τούτῳ Πέτρος ἔνευσε· λάθρῃ δ' ἔρεξε σιωπῇ,
Τίς πέλεν οὗ χάριν εἶπεν· ὁ δὲ θρασὺς ὀξέϊ παλμῷ
Στήθεσιν ἀχράντοισι πεσὼν πεφιλημένος ἀνὴρ
Δαινυμένου βασιλῆος, ἐπεψιθύριζεν ἀκουῇ,
Τίς τελέθει; Καὶ Χριστὸς ἐφώνεεν, ᾧ χερὶ βάψας
Οἴνοπι ῥαθάμιγγι δεδευμένον ἄρτον ὀπάσσω,
Αὐτὸς ἐμὲ προδίδωσι. Καὶ εἰς δέπας ἔμπλεον οἴνου
Βάψας ὕστατον ἄρτον, ἀναιδέϊ δῶκεν Ἰούδᾳ,
Ἄρτον ἑοῦ κήρυκα φιλοκτεάνοιο φονῆος.
Καὶ μετὰ θέσκελον ἄρτον ὑποσπείρων πόθον ὄλβου
Πομπὸς ἀλιτροσύνης, ὅλον ἀνέρα δύσατο δαίμων.
Καί οἱ Χριστὸς ἔλεξε, δαίμονι νεύματα πέμπων,
Ἔρξον ὅπερ τελέεις ταχινώτερον. οὐδέ τις ἔγνω
Δαιτυμόνων, ἀΐδηλον ἐν οὔασι μῦθον ἀκούων.
Ὅττι τινὲς δοκέεσκον ἀσημάντῳ τινὶ μύθῳ,
Δουρατέην ὅτι χηλὸν ἀνήρταζεν Ἰούδας,
Μή οἱ κοίρανος εἶπεν ἑῷ σημάντορι μύθῳ
Ὄφρα κεν ἐντύζειεν ὅσον χρέος εἶχεν ἑορτή,
Ἢ ἵνα τι πτωχοῖσι βιοπλανέεσσιν ὀπάσσῃ.
Καὶ μεθύων, μετὰ δόρπον ἀνὴρ φιλοκερδέϊ λύσσῃ
Ἔνθεον ἄρτον ἔχων, ἀνεχάζετο νυκτὸς ὁδίτης.
Ἀλλ' ὅτε νόσφι βέβηκε δυωδεκάριθμος Ἰούδας,
Ἕνδεκα δαιτυμόνεσσι θεηγόρος εἶπεν Ἰησοῦς,
Νῦν πάϊς ἀνθρώπου φαεσίμβροτον ἔλλαχε τιμήν,
Καὶ θεὸς αὐτογένεθλος ἐδέξατο κῦδος ἐν αὐτῷ.
Εἰ δὲ θεὸς γενέτης ὑψούμενός ἐστι δι' αὐτοῦ,
Καὶ θεὸς ὑψώσειε πατὴρ υἷα κραίνων.

Inuicem aſpexerunt triſti omnes vultu,
Aequaliter perplexi. affligebantur autem tacitè
De quo dixiſſet. vir autem quidam, qui iuxta ſinum
Vicinus recumbebat beneuoli regis,
Huic Petrus innuit: loquente autem interrogauit ſilentio
Quis eſſet cuius gratia dixiſſet. ille verò audax acuta vibratione
Pectori impolluto incumbens dilectus vir
Conniuantis regis, inſuſurrauit auribus,
Quis eſt? Et Chriſtus dixit, Cui manu intingens
Vinoſo liquore madefactum panem præbuero,
Ipſe me prodit. Et in poculum plenum vino
Intingens extremum panem, impudenti dedit Iudæ,
Panem ſui præconem auari homicidæ.
Et poſt diuinũ panem occultè ſeminans deſideriũ opum
Dux iniquitatis, in totum virum ſubijt dæmon.
Et ei Chriſtus dixit, ſcienti nutus emittens,
Fac quod facis citius. neque aliquis intellexit
Conuiuarum, incertum auribus ſermonem audiens.
Quoniam quidam putabant obſcuro quodam ſermone,
Ligneam quia capſam portabat Iudas,
Quòd ei Chriſtus dixiſſet ſuo ſignificante ſermone
Vt præpararet ea quibus opus eſſet ad feſtum,
Vel vt aliquid pauperibus victus quærendi cauſa vagantibus daret.
Et ebrius poſt cœnam vir auara rabie
Diuinum panem habens, receſsit noctis viator.
Sed quum receſſiſſet duodecimus Iudas,
Vndecim conuiuis diuiniloquus dixit Ieſus,
Iam filius hominis hominibus lucentem recepit gloriam,
Et Deus æternus recepit gloriam in ipſo.
Si verò Deus pater exaltatus eſt per ipſum,
Et Deus exaltabit pater filium honorans.

Filij, vobiſcum paruum tempus adhuc maneo,
Et ſermonem Hebrais quem dixi, iam & vobis
Dico, noſtra rurſus excitatum conſueta voce,
Multum me quæretis reuerſum ſerò videre,
Vos verò non licet comites quò vado
Noſtræ incomprehenſibilem habere curſum viæ.
Recentius omnibus mandatum præcipio,
Vos vt dilexi æquali & irreprehenſibili lege,
Inuicem amicitiam ſancto vt obſignetis ritu,
Fœdus concordiæ inſolubili ligantes loro.
Vos ſimul cuncti vt cognoſcant videntes
Inuicem vos diligentes, quòd diuino quodam animo
Omnia illuſtrantis Chriſti religioſi ſitis diſcipuli.
Chriſti autem quum audiſſet ſermonem procul ituri,
Placido ſermone audiendi cupidus dixit Simon,
Domine, quò feſtinas? in quem mihi locum venis?
Ieſus autem reſpondit, & interroganti dixit Petro,
Non potes præcurrentis quò pedis veſtigium impello
Socius pediſſequus meam viam iam tranſire:
Sed reuolubile quando tempus opportunum venerit,
Ipſe ſequêris in poſterum. Dixit verò Simon,
Non poſſum celeria genua habens inſequente pede incedens
Veſtræ inacceſſæ ſecare cauitatem viæ?
Etiam animam volentem pro te præbebo.
Ieſus autem inexpectatum verbum dixit Petro,
Animam tuam propter me ſtatim pones?
Ter quidem vnicæ graui in noctis neceſſitate
Chriſtum abnegabis, priuſquam ceruicem curuam attollens
Acutum cantum clanget ſua voce excitans gallus.

CAP. XIIII.

Ne mens veſtra concuſſa inſtabilis ſit,

Τέκνα, μεθ' ὑμείων ὀλίγον χρόνον εἰσέτι μίμνω,
Καὶ λόγον Ἑβραίοισιν ὃν ἔννεπον, ἄρτι καὶ ὑμῖν
Φθέγγομαι ἡμετέρῃ παλινάγρετον ἤθαδι φωνῇ,
Πολλά με μαστεύσαντε παλίνδρομον ὀψὲ νοῆσαι,
Ὑμέας δ' οὐ θέμις ἐστὶ συνήλυδας ὅπποθι βαίνω,
Ἡμετέρης ἀχίχητον ἔχειν δρόμον ἀτραπιτοῖο.
Ὁπλοτέρην ἐν ἅπασιν ἐφημοσύνην ἐπιτέλλω,
Ὑμέας ὡς ἀγάπαζον ἴσῳ καὶ ἀμεμφέϊ θεσμῷ,
Ἀλλήλων φιλίην ὁσίῳ σφρηγίσατε θεσμῷ,
Ἀρθμὸν ὁμοφροσύνης ἀλύτῳ δήσαντες ὀχῆϊ.
Ὑμέας εἰν ἑνὶ πάντες ἵνα γνώωσιν ἰδόντες
Ἀλλήλοις φιλέοντας, ὅτι ζαθέῳ τινὶ θυμῷ
Παμφαέος Χριστοῖο θεουδέες ἐστὲ μαθηταί.
Χριστοῦ δ' ὡς κλύε μῦθον ἑκὰς μέλλοντος ὁδεύειν,
Μειλιχίοις ὀάροισι φιλήκοος ἔννεπε Σίμων,
Κοίρανε, πῇ σπεύδεις; τίνα μοι τίνα χῶρον ἱκάνεις;
Ἰησοῦς δ' ἀπάμειπτο, καὶ εἰρομένῳ φάτο Πέτρῳ,
Οὐ δύνασαι προθέοντος ὅπῃ ποδὸς ἴχνος ἐπείγω
Ξυνὸς ὀπισθοκέλευθος ἐμὴν ὁδὸν ἄρτι περῆσαι·
Ἀλλὰ παλινδίνητος ὅτε χρόνος ὥριος ἔλθῃ,
Αὐτὸς ὁμαρτήσειας ἐσύστερον. Εἶπε δὲ Σίμων,
Οὐ δύναμαι ταχύγουνος ὀπισθοπόρῳ ποδὶ βαί-
νων
Ὑμετέρης ἀβάτοιο ταμεῖν κενεῶνα κελεύθου;
Καὶ ψυχὴν ἐθέλουσαν ὑπὲρ σέθεν ἐγγυαλίξω.
Ἰησοῦς δ' ἀδόκητον ἔπος μυθήσατο Πέτρῳ,
Ψυχὴν ὑμετέρην ἐμέθεν χάριν αὐτίκα θήσεις;
Τρὶς δὲ μόνης διαπλῆτι μιῆς ἐνὶ νυκτὸς ἀνάγκῃ
Χριστὸν ἀπαρνήσαιο, πρὶν αὐχένα κυρτὸν ἀεί-
ρας
Ὀξὺ μέλος κλάγξειεν ἐγερσιβόοντος ἀλέκτωρ.

ΚΕΦ. ΙΔ.

Μὴ νόος ὑμείων δεδονημένος ἄστατος εἴη,

Αλλὰ θεῷ καὶ ἐμοὶ πιστεύσατε. θεσπεσίην δὲ
Υἱέϊ καὶ γενετῆρι μίαν ξυνώσατε τιμήν.
Πολλαὶ δ' ὑψιμέδοντος ἐμοῦ κατὰ δῶμα τοκῆος
Εἰσὶ μοναὶ στοιχηδὸν ὁμόζυγες· εὐρυτενὴς
δὲ
Εἰ μὴ πουλυμέλαθρος ἐμὴ πέλε πανδόχος αὐλή,
Υμῖν καί κεν ἔειπον ὅτι προκέλευθος ὁδεύσω,
Οφρα κεν ἐντύνω πολυχανδέος ἔνδιον αὐλῆς,
Αξιον ὑμείων νεοτευχέα χῶρον ὑφαίνων·
Καὶ μετὰ θέσκελον οὖδας ἑτοιμοτάτοιο μελάθρου
Νοστήσω παλίνορσος, ἐς ἄμβροτον οὖδας ἀνέλκων
Υμέας, ὄφρα μένητε συνήλυδες ὁππόθι μίμνω
Αθάνατοι ναετῆρες· ἐμὴν ὁδὸν ἴστε καὶ αὐτοί.
Εννεπεν. Εἰσαΐων δὲ διώνυμος ἴαχε Θωμᾶς,
Ον Δίδυμον γενετῆρες ἐφήμισαν, ὁππότε κούρου
Ογδοάτης ἀνέτελλε φιλοτμήτου δρόμος ἠοῦς·
Οὔπω ἄναξ ἐδάημεν ὅπη ποδὸς ἴχνος ἐπείγεις,
Μέτρα πόθεν δυνάμεσθα μαθεῖν ἀκίχητα κελεύθου;
Ιησοῦς δ' ἰάχησε, φιλήκοον ἄνδρα διδάσκων,
Ζωή, ἀληθείη τε, καὶ ὄρθιος εἰμὶ πορείη·
Ζωὴ ἐγώ, βιότοιο καὶ ἀτραπός. οὐ δύναται δὲ
Εἰς θεὸν εἰς γενετῆρα μολεῖν γαιήϊος ἀνήρ,
Εἰ μή τις δι' ἐμεῖο θεόσσυτον ἴχνος ἐπείγει,
Στείχων ὀρθὰ κέλευθα δι' υἱέος εἰς γενετῆρα.
Εἰ δὲ θεορρήτῳ με σοφῷ γινώσκετε μύθῳ,
Εξ ἐμέθεν γνώσεσθε καὶ ὑψιμέδοντα τοκῆα.
Αρτι δέ μιν φράσσασθε, καὶ ὑψιμέδοντα μαθόντες.
Ιησοῦ δὲ Φίλιππος ἑῷ μειλίξατο μύθῳ,
Ω ἄνα, σὸν γενετῆρα τεοῖς ἀνέφαινε μαθηταῖς·
Δείκνυε σὸν γενετῆρα, καὶ ἄρκιον ἄμμι γενέσθω.
Ιησοῦς δ' ἀγόρευεν, ἀθανάτοιο τοκῆος
Συμφυὲς ἔνθεον εἶδος ἔχων βροτοειδέϊ μορφῇ,
Τηλίκον εἰμὶ Φίλιππε πολὺν χρόνον ἐνθάδε μίμνων

Sed Deo & mihi credite. diuinum verò
Filio & patri vnum communicate honorem.
Multa altiregentis mei in domo patris
Sunt manſiones ordine compares : latè patens [i. ſpatioſa] verò
Niſi atrio amplo prædita mea eſſet hoſpitalis aula,
Vobis vtique dixiſſem quòd præcurſor iturus ſim,
Vt præparem percapacis domicilium aulæ,
Dignum vobis nouiter factum locum texens:
Et poſt diuinum ſolum paratiſſimæ domus
Reuertar reciprocus, in æternum ſolum attrahens
Vos, vt maneatis comites vbi maneo
Immortales habitatores : meam viam ſcitis & vos.
Dixit. Audiens verò binominis ſonuit Thomas,
Quem Didymum parentes vocarunt, ex quo pueri
Octauæ oriebatur cupidæ circunciſionis curſus aurora,
Nondum Rex ſcimus quò pedis veſtigium incitas,
Dimenſionem vnde ſciremus inueſtigabilem viæ?
Ieſus autem ſonuit, audiendi cupidum virum docens,
Vita, & Veritas, & recta ſum Via:
Vita ego, & vitæ Via. non poteſt autem
Ad Deum patrem venire terreſtris vir,
Niſi quis per me à Deo impulſum veſtigiū incitauerit,
Peruadens rectam viam per filium ad patrem.
Si verò deiloquo me ſapiente cognouiſſetis ſermone,
Ex me cognoſceretis & altiregentem patrem.
Iam verò ipſum cognouiſtis, & altiregentem edocti.
Ieſum verò Philippus ſuo demulſit verbo,
O Rex, tuum patrem tuis oſtende diſcipulis,
Oſtende tuum parentem, & ſufficiat nobis.
Ieſus autem dixit, Inuiſibilis patris
Cognatam diuinam formam habens humana ſpecie,
Tanto ſum Philippe longo tempore hic manens

Conſors veſter, & meum non vidiſti oculum?
Omnis homo qui me nouit, etiam æternũ vidit patrem.
Nondum fidem habes quòd compar ſum patris,
Et pater continet me vna conueniente forma?
Et vnde poſtulas à me diuiſa quadam lege,
Monſtra mihi patrem? quem vidiſti me aſpiciens,
Ex corde [meo] quando verbum eructo, In me manens,
Adiutor mihi loquenti pater meus opus texit,
Nondum teſtificantem ſermonem confirmaſtis mente:
Et mecum eſt pater meus, quia & ipſe
Inſitus ſum patri: ego loquens, ille verò faciens,
Si non mihi creditis, ſapientibus credite ſolis
Operibus noſtris: vt cognoſcatis & vos
Societatem indiuiſam vno coniunctam repagulo,
Filij in patre manentis, in filio patris exiſtentis.
Teſtificans firmiloquus Amen Amen ſermo ſit,
Omnis homo noſtram immotam fidem augens,
Opera quæ facio, imitans ipſe perficiet,
Et his multo præſtantiora miracula faciet,
Quia venire incomprehenſibilis feſtino ad patrem.
Quæcunque verò petieritis ab altiſsimo patre,
Nomen inuocantes meum, omnia perficiam,
Vt pater purus in filio glorioſus ſit.
Si quid etiam petieritis ab altipotente rege,
Nomen inuocantes meum, omnia perficiam.
Si verò me fideliſſimæ amicitiæ coniunxiſtis lege,
Noſtrum pectoribus ſeruate omne præceptum,
Et Deum precabor patrem meum, vt & vobis
Cœlitus mittat paracletum extraneum,
Chriſto congenitum alium, ſimilem, firmum ſemper
Veritatis deductorem: quem multiformis accipere
Non poteſt vnquam mundus: quia homo nunquam videbit

Ξυνώνομος ὑμείων, καὶ ἐμὴν οὐκ εἴδετε ὀπωπήν;
Πᾶς βροτὸς ὅς με νοήσῃ, καὶ ἄφθιτον εἶδε τοκῆα.
Οὔπω πίστιν ἔχεις ὅτι σύζυγός εἰμι τοκῆος,
Καὶ γενέτης μεθέπει με μιῇ συναρηρότα μορφῇ;
Καὶ πόθεν αἰτίζεις με μεριζομένῳ τινὶ θεσμῷ,
Δεῖξον ἐμοὶ γενετῆρα; τὸν ἔδρακες εἰς ἐμὲ λεύσσων,
Ἐκ κραδίης ὅτε μῦθον ἐρεύγομαι, Εἰς ἐμὲ μίμνων
Ξυνὸς ἐμοὶ λέγοντι πατὴρ ἐμὸς ἔργον ὑφαίνει.
Οὔπω μάρτυρα μῦθον ἐπιστώσασθε μενοινῇ·
Καὶ σὺν ἐμοὶ τελέθει γενέτης ἐμὸς, ὅττι καὶ αὐτὸς
Σύμφυτός εἰμι τοκῆος· ἐγὼ λέγεων, ὁ δ' ῥέζων.
Εἰ μὴ ἐμοὶ πείθεσθε, σοφοῖς πιστεύσατε μούνοις
Ἔργοις ἡμετέροισιν· ἵνα γνώσησθε καὶ αὐτοὶ
Συζυγίην ἀμέριστον ἐνὶ ζευχθεῖσαν ὀχῆϊ,
Υἱοῦ πατρὶ μένοντος, ἐν υἱέϊ πατρὸς ἐόντος.
Μάρτυρος ἐμπεδόμυθος ἀμὴν ἀμὴν λόγος ἔστω,
Πᾶς βροτὸς ἡμετέρην ἀστεμφέα πίστιν ἀέξων,
Ἔργα τάπερ τελέω, μιμούμενος αὐτὸς ἀνύσσει,
Καὶ τούτων πολὺ μᾶλλον ὑπέρτερα θαύματα ῥέξει,
Ὅττι μολεῖν ἀκίχητος ἐπείγομαι εἰς γενετῆρος.
Ὁππόσα δ' αἰτίζητε παρ' ὑψίστοιο τοκῆος,
Οὔνομα κικλήσκοντες ἐμὸν, ξύμπαντα τελέσσω.
Ὄφρα πατὴρ ἄχραντος ἐν υἱέϊ κύδιμος εἴη.
Εἴ τι κεν αἰτίζητε παρ' ὑψιμέδοντος ἄνακτος,
Οὔνομα κικλήσκοντες ἐμὸν, ξύμπαντα τελέσσω.
Εἰ δέ με πιστότατης φιλίης ξυνώσατε θεσμῷ,
Ἡμετέρην πραπίδεσσι φυλάξατε πᾶσαν ἐφετμήν.
Καὶ θεὶν αἰτήσω γενέτην ἐμὸν, ὄφρα κεν ὑμῖν
Οὐρανόθεν πέμψειε παράκλητον μεταπάστην,
Χριστῷ σύγγονον ἄλλον, ὁμοίϊον, ἔμπεδον αἰεὶ,
Ἀτρεκίης ὀχετηγόν· ὅσπερ πολύμορφος ἀείρειν
Οὐ δύναται ποτὲ κόσμος· ὅτι βροτὸς οὔποτε λεύσσει

Τηλίκον ἀνδρομέοισιν ἐν ὄμμασιν ἀρχέγονον φῶς,
Πνεῦμα θεοῦ γενετῆρος. ἐπαθρήσητε δὲ μοῦνοι
Ὑμεῖς ἔνθεον εἶδος ἀθηήτοιο προσώπου.
Ὅττι μεθ' ὑμείων μίμνει, καὶ ὁμόστολον ἔσται
Ὑμῖν, πάντας ἔχον νοερὸν δόμον. οὐ γὰρ ἐάσω
Ὑμέας οὐρανίης ἰσόζυγος ἐκτὸς ἀρωγῆς
Ὀρφανικούς· ταχινὸς δὲ πρὸς ὑμέας αὖθις ἱκάνω.
Βαιὸς ἔτι χρόνος ἐστὶν, ἐμὴν ὅτε θέσπιδα μορφὴν
Οὐκέτι κόσμος ἄπιστος ἐσόψεται, ἀλλ' ἐμὲ μοῦνοι
Λεύσσετε, καὶ μετὰ γαῖαν ἀεὶ ζώων ὅτι μίμνω,
Καὶ δι' ἐμὲ ξύμπαντες ἀεὶ ζώοιτε καὶ ὑμεῖς.
Ὡς ἐν ἐγὼ γενετῆρι πέλω γνώσεσθ' ἐν ἐκείνῃ,
Ὑμεῖς καὶ πω ἐμοὶ, καὶ ἐγὼ ὅθ' ὁμόπλοκος ὑμῖν.
Ὅστις ἔχων πραπίδεσσιν ἐμὰς τελέσειεν ἐφετμὰς,
Οὗτος ἀνὴρ φιλέει με, καὶ εὐαγέως ἀγαπάζων,
Ἔσται ἐμῷ γενετῆρι θεῷ πεφιλημένος ἀνήρ·
Τοῦτον ὁμοστόργῳ καὶ ἐγὼ προσπτύξομαι ἀρθμῷ,
Καί οἱ θέσκελον εἶδος ἐμοῦ χροὸς αὐτίκα δείξω.
Ἰησοῦν δ' ἀπαμείψατο καὶ ἔννεπεν ἄλλος Ἰούδας
Υἱὸς Ἰακώβοιο, καὶ οὐ θρασὺς Ἰσκαριώτης,
Κοίρανε, πῶς τεὸν εἶδος ὁμοφρονέων ἀναφαίνεις
Μούνοις σοῖς ἑτάροισι, καὶ οὐ θνήτοει κόσμῳ;
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευεν, ὁμόφρονα φῶτα διδάσκων,
Ὅστις ἀνὴρ ἐμὲ μᾶλλον ἀνευάζων ἀγαπάζει,
Μῦθον ἐμὸν πραπίδεσσιν ἀσυλήτοισι φυλάσσει.
Καὶ σοφὸν ἀνέρα τοῦτον ἐμὸς γενέτης ἀγαπήσει.
Ἄμφω δ' εἰς ἕνα φῶτα πατὴρ καὶ ἔγωγε μολόντες,
Ἔνδιον αὐτοθέμεθλον ἀναστήσαιμεν ἐν αὐτῷ,
Ἀνδρομέῳ μίμνοντες ἐν αὐδήεντι μελάθρῳ.
Ὃς δέ κε μὴ φιλέῃ με, μάτην ἐμὸν οὗτος ἐάσει
Ληθαίοις ἀκόμιστον ἔπος πεφορημένον αὔραις.

Tale humanis oculis primigenium lumen,
Spiritum Dei patris. inſpicietis autem ſoli
Vos diuinam ſpeciem inuiſibilis faciei.
Nam vobiſcum manebit, & comes erit
Vobis, omnes [vos] habens ſpiritualem domum. non ſanè relinquam
Vos cœleſti compare abſque auxilio
Orphanos: celer verò ad vos rurſus venio.
Puſillum adhuc tempus eſt, meam quando diuinam formam
Non amplius mundus incredulus videbit: ſed me ſoli
Videbitis, & poſt terram ſemper viuens quia maneo,
Et per me omnes viuetis & vos.
Quòd ego in patre ſim cognoſcetis in illo [*die*]
Vos & mecum, & ego quòd complicatus vobis.
Quicunque habens in pectore mea perfecerit mandata,
Hic vir diligit me, & purè diligens,
Erit meo patri Deo dilectus vir:
Hunc æqualis beneuolentiæ & ego amplectar fœdere,
Et ei diuinam ſpeciem mei corporis ſtatim monſtrabo.
Ieſu verò reſpondit & dixit alius Iudas
Filius Iacobi, & non audax Iſcariotes,
Domine, quomodo tuam ſpeciem conſentiens oſtendis
Solis tuis ſocijs, & non inſpicienti mundo?
Ieſus autem dixit, concordem virum docens,
Quicunque vir me magis celebrans diligit,
Sermonem meum pectoribus inuiolatis cuſtodit,
Et ſapientem virum hunc meus pater diliget.
Ambo verò ad vnum virum pater & ego venientes,
Domicilium per ſe fundatum erigemus in ipſo,
Humana manentes in vocali domo.
Qui verò non diligit me, fruſtrà meum hic ſinet
Obliuioſis neglectum verbum delatum ventis.

Et verbum non meum illud quod dixi, ſed patris,
Cœlitus qui miſit me opitulatorem mundi.
Veſter autem comes ſuper terram adhuc manens
Dixi ego hæc omnia: paracletus verò quando venerit,
Vos dirigente ſermone omnia docebit:
Ipſe in memoriam reuocabit rurſus vobis quæcunque apud vos
Dixi. pacem autem vitam ſeruantem vobis relinquã:
Pacem immotam meam comitem præbebo.
Non ſicut vobis dat conſuetam mundus errans,
Sic commune vos habere & ego munus præbebo.
Ne turbatio veſtrum cor, ne formido commoueat.
Nunc me clamante meam audiuiſtis vocem,
Quòd reuerſus ad meum vocantem patrem,
In cœlum altas ædes habens veniam, domiciliũ aſtrorũ.
Si verò mihi immobiles amicitiæ applicuiſſetis leges,
Vtique geſtientis pedis exultaretis planta,
Commune gaudium ferentes, quòd terra ſolo relicto
Veniam ſerus ad meum mittentem patrem:
Quia omnium rector pater me eſt maior.
Vobis verò dixi iam præoccupantem diuinam vocem,
Vt ipſam ſi perfecerit volubile tempus inſtabile repens,
Sermonis recordemini olim dicti, quòd ſcilicet vobis
Futurum vaticinatus ſum prænuntia labia ſoluens.
Vobis verò nõ amplius multa ediſſerã. improuiſus enim
Aeterni mundi apparebit princeps ſuperbus:
Venit nullam habens in me partem, ſed vt ſolùm
Teſtis meus intelligat prudenti mundus ſermone
Quòd diligo patrem, & quòd obſeruata facio
Quæcunque gubernante pater præcepit verbo.
Surgite, & eamus hinc.

CAP. XV.

Ego recreſcenti mundo

Καὶ λόγος οὐκ ἐμὸς οὗτος ὃν ἔννεπον, ἀλλὰ τοκῆος
Οὐρανόθεν πέμψαντος ἐμὲ χρησμήτορα κόσμου.
Ὑμείων δ᾽ ὁμόφοιτος ἐπὶ χθονὸς εἰσέτι μίμνων
Εἶπον ἐγὼ τάδε πάντα· παράκλητος δ᾽ ὅταν ἔλθῃ,
Ὑμέας ἰθυντῆρι λόγῳ ξύμπαντα διδάξει·
Αὐτὸς ἀναμνήσει πάλιν ὑμέας ὅσσα παρ᾽ ὑμῖν
Ἔννεπον. εἰρήνην δὲ βιοσσόον ὔμμιν ἐάσω·
Εἰρήνην ἀτίνακτον ἐμὴν ὁμόφοιτον ὀπάσσω.
Οὐχ ὡς ὔμμι δίδωσιν ἐθήμονα κόσμος ἀλήτης,
Οὕτω ξυνὸν ἔχειν καὶ ἐγὼ γέρας ἐγγυαλίξω.
Μὴ κλονὸς ὑμετέρην κραδίην, μὴ τάρβος ὀρίνῃ.
Νῦν ἐμέθεν βοόωντος ἐμῆς ἠκούσατε φωνῆς,
Ὅττι παλινδίνητος ἐμῷ καλέοντι τοκῆϊ,
Εἰς πόλον ὑψιμέλαθρον ἐλεύσομαι, ἔνδιον ἄστρων.
Εἰ δέ μοι ἀκλινέας φιλίης ἐκεράσατε θεσμοὺς,
Καί κεν ἀγαλλομένοιο ποδὸς σκιρτήσατε ταρσῷ,
Ξυνὸν χάρμα φέροντες, ὅτι χθονὸς ἕδρας ἐάσας
Ἵξομαι ὀψικέλευθος ἐμῷ πέμψαντι τοκῆϊ.
Οὕνεχ᾽ ὅλων μεδέων γενέτης ἐμεῦ ἔπλετο μείζων.
Ὑμῖν δ᾽ ἔννεπον ἄρτι προφώνειον ἔνθεον ὀμφὴν,
Ὄφρα μιν ἣν τελέσειεν ἕλιξ χρόνος ἄστατος ἕρπων.
Μῦθον ἀναμνήσησθε παλαίφατον, ὅττι πάρος ὑμῖν
Ἐσσόμενον θέσπισα, προάγγελα χείλεα λύσας.
Ὑμῖν δ᾽ οὐκέτι πολλὰ διίξομαι. ἀπειθὴς γὰρ
Ἀενάου κόσμοιο φανήσεται ἀρχὸς ἀγλυώς·
Ἔρχεται οὐδὲν ἔχων ἐν ἐμοὶ μέρος, ἀλλ᾽ ἵνα μοῦνον
Μάρτυς ἐμὸς φράσαιτο δαήμονι κόσμος ἀκουῇ
Ὡς φιλέω γενετῆρα, καὶ ὡς πεφυλαγμένα ῥέζω
Ὅσσα κυβερνητῆρι πατὴρ ἐπετέλλετο μύθῳ.
Στῆτε, καὶ ἴομεν ἔνθεν.

ΚΕΦ. ΙΕ.

Ἐγὼ παλιναυξεῖ κόσμῳ

Ζωῆς ἄμπελός εἰμι, πατὴρ δ' ἐμός ἐστιν ἀλωεύς.
Κλῆμα δὲ καλλιπέτηλον ὃ μὴ μάθε βότρυν ἀέξειν,
Τοῦτο διατμήσει· τὸ δὲ ποικίλον οἴνοπι καρπῷ,
Γειοπόνος βιότοιο πατὴρ ἐμὸς οἶδε καθαίρειν
Ἀρτιφύτοις πετάλοις, ἵνα μείζονα καρπὸν ἀέξῃ.
Νῦν καθαροὶ διὰ μῦθον ὃν ἔννεπον ἐστὲ, καὶ αὐτοὶ
Μίμνετε συμπεφυῶτες ἐμῷ παλιναυξέϊ θάμνῳ,
Μίμνετε συμπεφυῶτες ἐμοὶ βλαστήματα κόσμου.
Ἡμερίδων ὡς κλῆμα δυνήσεται οὔποτε τίκτειν,
Εἰ μὴ ἐν ἀμπελόεντι φυτῷ δενδρούμενον εἴη·
Βοτρυόεν μίμημα πολυπτόρθοιο κορύμβου,
Εἰ μὴ συμπεφυῶτες ἐμοὶ μίμνητε καὶ αὐτοὶ,
Ὑμέας οὐ σθένος ἐστὶ θεουδέα καρπὸν ἀέξειν.
Ἄμπελος αὐδήεσσα πέλω, καὶ ὁμόζυγες ὑμεῖς
Κλήματα φωνήεντα, σοφῷ βεβριθότα καρπῷ.
Πᾶς βροτὸς ἐμπεδόμητις ὁμόπλοκος εἰς ἐμὲ μίμνων,
Οὗτος ἀναλδαίνει θεοπειθέα μείζονι μέτρῳ
Καρπὸν ἀεὶ θαλέθοντα, καὶ οὐ μινύθουσαν ὀπώρην.
Εἰ δέ τις ἡμετέροισιν ἐν ἔργεσι μηκέτι μίμνων,
Ἀμπελόεν μίμημα χυτῇ χθονὶ βάλλεται ἔξω,
Ἡμερίδων ὡς κλῆμα· καὶ ἐκταδὸν ὑψόθι γαίης
Κείμενος, ἀζαλέῳ ξηραίνεται ἶσα κορύμβῳ·
Καί μιν ἀναλέξαντες ἔσω βάλλουσι καμίνου
Αἴθειοι δρηστῆρες· ὁ δὲ φλογέῳ πυρὸς ἀτμῷ
Καίεται, ἀμπελόεντας ἐμοὺς ὄρπηκας ἐάσας.
Εἰ δ' ἐν ἐμοὶ μίμνητε, καὶ ἡμετέρης ῥόος αὐδῆς
Ὑμέας ἀρδεύων ὑποκάρδιος ἔμπεδος εἴη,
Ὅσσα λαβεῖν ἐθέλητε, καὶ αἰτίζητε τοκῆα,
Ὑμῖν εἰν ἑνὶ πάντα τελείεται. ἀμφὶ δὲ τούτῳ
Ἡμέτερος γενέτης ὑψίζυγον ἔλλαχε τιμὴν,

Vita vitis ſum, pater verò meus eſt agricola.
Palmitem autem frondeſcentem qui non nouit racemum ferre,
Hunc reſecabit: varium autem nigricante fructu,
Agricola vitæ pater meus nouit purgare
Recèns natis folijs, vt copioſiorem fructum cumulet.
Nunc puri propter ſermonem quem dixi eſtis, & ipſi
Manete inſiti in meo recreſcente trunco,
Manete inſiti mihi germina mundi.
Viteus vt palmes poterit nunquam fructum ferre,
Niſi vitiferæ plantæ inſitus arboreſcat:
Racemoſi inſtar multos ramos habentis corymbi,
Niſi ſimul inſiti mihi maneatis & ipſi,
Vos non poteſtis pium fructum proferre.
Vitis loquens ſum, & coniugati vos
Palmites vocales, ſapiente onuſti fructu.
Omnis homo firmi conſilij complicatus in me manens,
Hic auget Deo credentem maiori menſura
Fructum ſemper vireſcentem, & non temporalem autumnitatem.
Si verò quis noſtros inter ramos non amplius manens,
Vitea imago fuſilem in terram eijcitur extrà,
Viteus vt palmes: & extensè ſuper terram
Iacens, aridus ſiccatur vt ramus:
Et ipſum colligentes proijciunt in furnum
Cœleſtes miniſtri: ille verò flammeo ignis æſtu
Vritur, vitiferos meos ramos relinquens.
Si verò in me manſeritis, & noſtra riuus vocis
Vos irrigans cor ſubiens firmus fuerit,
Quæcunque accipere volueritis, & petieritis patrem,
Vobis in vniuerſum omnia perficientur. in hoc autem
Noſter pater altijugum ſortitus eſt honorem,

Vos vt feratis Dei vitali verbo
Fidei prudentem fructum. mei autem eritis diſcipuli
Moribus immutabilibus veri. ſublimis verò
Sicut me pater dilexit indeſinente quadam lege,
Sic vos dilexi. in meo autem manete amoris affectu,
Siquidem peruigilibus mea lex aures ſubiens,
Veſtris præcordijs ſemper cuſtodita fuerit,
Vinculum meæ amicitiæ mente ſemper augens:
Sicut & ego patris irreprehenſibiles leges cuſtodiens,
Paternam in dilectionem abiens adhuc maneo.
Vobis autem firma hæc amica ſentiens dico.
Vobis vt gaudium ſit, & omnibus in vobis
Gaudium bene ſigillatum meum perfectum ſit.
Non errantis ſapiens hic meus terminus eſt præcepti,
Inuicem vt omnes ſemper diligatis & vos,
Vinculum inuicem amicitiæ firmæ cuſtodiendo,
Sicut vox dilexi. ego ſanè maiorem hac
Tanta dilectione aliam non noui intelligere,
Pretium redemptionis pro ſuorum ſociorum vita vt quis ipſam
Animam omnibus charam liberatricem præbeat:
Vos ſimul omnes mei amici [eſtis] ſi præcepta
Noſtra facietis vitæ ſufficientia quæ præcipio.
Vos non amplius omnes meos miniſtros vocabo.
Seruus vir non nouit quod dominus opus texit,
Seruus vir non nouit: meos autem nominaui ſocios
Vos. quæcunque enim ipſi cœleſti à voce
Audiui noſtri beneuoli patris,
Vobis omnibus manifeſtaui. & non mortali me cura
Vos elegiſtis: diſcernens autem diſcipulos
Vos ex multis intelligente mente omnes ſuſcepi
Fideliores, & feci comites, vt venientes
Fructum accumuletis, & veſtrum ſemen ſit

Ὑμεῖς

Ὑμεῖς ὄφρα φέρητε θεοῦ ζωαρκέϊ μύθῳ
Πίστιος ἔμφρονα καρπόν. ἐμοὶ δ᾽ ἔσσεσθε μαθηταὶ
Ἤθεσιν ἀτρέπτοισιν ἀληθέες. ὑψινεφὴς γὰρ
Ὥς με πατὴρ ἐφίλησεν ἀλωφήτῳ τινὶ θεσμῷ,
Ὑμέας ὣς ἀγάπαζον. ἐμῷ δ᾽ ἐπιμίμνετε φίλτρῳ,
Αἴκεν ἀκοιμήτοισιν ἐμὸς νόος οὔατα δοιῶν,
Ὑμετέραις πραπίδεσσιν ἀεὶ φρουρούμενος εἴη,
Δεσμὸν ἐμῆς φιλότητος ὑπὸ φρένας αἰὲν ἀέξων·
Ὥς κεν ἐγὼ γενετῆρος ἀμεμφέα θεσμὰ φυλάσσων,
Πατρῴης ἀγάπης ἀπονεύμενος εἰσέτι μίμνω.
Ὑμῖν δ᾽ ἔμπεδα ταῦτα φίλα φρονέων ἀγορεύω
Ὑμείων ἵνα χάρμα πέλοι, καὶ πᾶσιν ἐν ὑμῖν
Χάρμα πολυσπρήγιστον ἐμὸν τετελεσμένον εἴη.
Ἀπλανέος σοφὸς οὗτος ἐμὸς ὅρος ἐστὶν ἐφετμῆς,
Ἀλλήλους ἵνα πάντες ἀεὶ φιλέοιτε καὶ ὑμεῖς,
Δεσμὸν ἐς ἀλλήλους φιλίης ἀλύτοιο φυλάσσειν,
Ὑμέας ὣς ἀγάπαζον. ἐγὼ δ᾽ ἄρα μείζονα ταύτης
Τοσσατίης ἀγάπης ἑτέρην οὐκ οἶδα νοῆσαι,
Λύτρον ἑῶν ἑτάρων ζωάγριον ὄφρα τις αὐ-
τοῦ
Ψυχὴν πᾶσι μέλουσαν ἀλεξήτειραν ὀπάσσῃ.
Ὑμεῖς εἰν ἑνὶ πάντες ἐμοὶ φίλοι, αἴκεν ἐφετμὰς
Ἡμετέρας τελέσητε βιαρκέας ἃς ἐπιτέλλω.
Ὑμέας οὐκέτι πάντας ἐμοὺς θεράποντας ἐνίψω.
Δοῦλος ἀνὴρ οὐκ οἶδε τί κοίρανος ἔργον ὑφαίνει,
Δοῦλος ἀνὴρ οὐκ οἶδεν· ἐμοὺς δ᾽ ὀνόμηνον ἑταίρους
Ὑμέας. ὅσσα γὰρ αὐτὸς ἐπουρανίης ἀπὸ φωνῆς
Ἔκλυον ἡμετέροιο φιλοστόργοιο τοκῆος,
Ὑμῖν πᾶσιν ἔφηνα. καὶ οὐ βροτέῃ με μενοινῇ
Ὑμεῖς ἐξελέξασθε· διακρίνων δὲ μαθητὰς
Ὑμέας ἐκ πολέων νοερῇ φρενὶ πάντας ἐδέγμην
Πιστοτέρους, καὶ ἔθηκα συνήλυδας, ὄφρα μολόντες
Καρπὸν ἀεξήσητε, καὶ ὑμείων ἄσπερος εἴη

Κάρπιμος εἰς αἰῶνα· καὶ ἱκεσίῳ τινὶ μύθῳ
Ὅ,ττί κεν αἰτίζητε παρ' ὑψίστου βασιλῆος,
Οὔνομα κικλήσκοντες ἐμὸν, ξύμπαντα τελέσσω.
Ταῦτα θεοπρεπέων ἐπιτέλλομαι ἔμφρονι μύθῳ
Δεσμὸν ἐς ἀλλήλους φιλίης ἀλύτοιο φυλάσσειν.
Ὑμέας εἰ στυγέει σφαλερῇ φρενὶ κόσμος ἀγήνωρ,
Τοῦτο χαμαιγενέων γινώσκετε μάρτυρες ἔργων,
Ὑμείων ὅτι μᾶλλον ἐπεσβολίῃσιν ἐλέγχων,
Πρῶτον ἐμὲ στυγέεσκε· καὶ εἰ χθονίων τύπον ἀν-
δρῶν
Ἦθος ἀλιτροβίοιο βιοπλανὲς εἴχετε κόσμου,
Ὑμέας ὡς ἰδίους ἐταιρίζετο κόσμος ἀλήτης·
Ἀλλ' ἐπεὶ ἀμπλακίην βροτέης οὐκ ἴστε γενέθλης,
Καὶ σκολιὰς κόσμοιο μεληδόνας, ἀφραδέος δὲ
Ὑμέας ἐκ κόσμοιο νοήμονας αὐτὸς ἐδέγμην,
Ὡς νόθον ἀνδρομέης οὐ γνήσιον αἷμα γενέ-
θλης,
Ὑμέας ἔστυγε κόσμος. ἐν ἀτρέπτῳ δὲ μενοινῇ
Ἡμετέρου μέμνησθε σαόφρονος εἰσέτι μύθου,
Εἰς ἓν ἀγειρομένοις τὸν προτέρῳ ἔννεπον ὑμῖν,
Δοῦλος ἀνὴρ οὐκ ἔστιν ἑοῦ βασιλῆος ἀρείων·
Οὐδὲ τινὸς πέμψαντος ἀπόστολος ἔπλετο μείζων.
Εἰ βροτέη με δίωκεν ἀπειλήτειρα γενέθλη,
Ἐξελάσει μετόπισθε καὶ ὑμέας· εἴτε καὶ αὐτὸν
Μῦθον ἐμῶν πραπίδων φρενοσύμβολον ἔνδοθι κεύθει,
Καὶ λόγον ὑμείων κραδίης ἔντοσθε φυλάξει.
Ταῦτα δὲ πιστὸν ἐμεῖο δι' οὔνομα φῶτες ἀλιτροὶ
Ζηλομανεῖς τελέσουσιν ἐς ὑμέας. ἀμφοτέρους γὰρ
Οὔτ' ἐμὲ γινώσκουσι, καὶ οὐ πέμψαντα τοκῆα.
Εἰ μὴ παρὸς ἵκανον ἐγὼ ζωαρκέϊ πομπῇ,
Πᾶσι θεουδείης ὁδὸν ἔννεπον οὐκ ἂν ἐκεῖνοι
Εἶχον ἀλιτροσύνην νεμεσήμονα· νῦν δὲ μαθόντες
Οὐ πρόφασιν μεθέπουσιν ἐλεύτεροι ἄφρονος ἄτης.

Fructiferum in æternum. & ſupplici quodam ſermone
Quodcunque petieritis ab altiſſimo patre,
Nomen inuocantes meum, omnia perficiam.
Hæc prædicens præcipio prudenti ſermone
Vinculum inuicem amicitiæ inſolubilis vt cuſtodiatis.
Vos ſi odit errante mente mundus ſuperbus,
Hoc humigenitorum ſcitis teſtes operum,
Quàm vos quòd magis conuitijs inceſſens,
Priùs me odio habuerit: & , ſi terreſtrium formam virorum
Mores nocentis inconſtantes haberetis mundi,
Vos tanquam proprios aſſociaret mundus errans.
Sed quia erratum humanæ neſcitis generationis.
Et curuas mundi cogitationes, imprudente verò
Vos ex mundo intelligentes ipſe ſuſcepi,
Vt ſpurium humanæ non legitimum ſanguinem generationis,
Vos odit mundus. immutabili autem cogitatione
Noſtri meminiſtis prudentis adhuc ſermonis,
In vnum congregatis quem antea dixi vobis,
Seruus vir non eſt ſuo rege præſtantior:
Neque aliquo mittente legatus eſt maior.
Si humana me perſequuta eſt minax generatio,
Expellet deinceps & vos: ſi & ipſum
Sermonem mei pectoris cuſtoditum intus occultat,
Etiam ſermonem veſtrum intra cor cuſtodiet.
Hæc verò fidele meum propter nomen viri peccatores
Inuidia furentes facient vobis. vtrum enim
Nec me cognoſcunt, nec mittentem patrem.
Niſi à patre veniſſem ego vitali deductione,
Omnibus pietatis viam dixiſſem, non ſanè illi
Haberent peccatum vindicandum: nunc verò edocti
Non excuſationem habent liberam inſipientis erroris.

Qui odit me & noſtrum parentem,
Hic iniuſtè agens, ſcelerata plenus execratione,
Odit omnium rectorem Deum, opificem mundi.
Niſi ego feciſſem opera quæ non didicit alius perficere,
Ipſis videntibus quando teſtes erant oculi,
Non ſanè impietatis vindices haberent pœnas:
Nunc autem & vident, & ambos vna lege
Ipſum me oderunt, & altiregentem patrem.
Sed legis ſcriptæ quod dixit diuina vox
Viri pulchram citharam habentis vt impleretur,
Gratis me oderunt. Poſtquam verò extraneus venerit
Spiritus Deo intelligenti procedens à patre,
Spiritus quem à patre ad vos ipſe mittam,
Multum me prædicabit apud homines: multum & vos
De me loquemini prudenti teſtificante ſermone.
Etenim mecum præſentes, concordes eſtis diſcipuli,
Ab initio facti omnium inſpectores operum.

CAP. XVI.

Vobis autem firma hæc prædicens narro,
Ne audax ſtimulus incredulus in veſtram mentem veniat.
Vos expellent diuino è templo:
Sed velox tempus erit id quum mente quilibet mortalis vir
Vos qui interfecerit pernicioſo ferro,
Seruitutem ſperet Deo amanti perficere,
Virum mactans bouini inſtar generis,
Aequiparans ſacrificijs boum hominibus exitioſam libationem.
Et hæc quidem incitati vecorde quadam rabie
Impij perficient in vos. neque enim ipſi
Filium cognoſcunt & celſiregem patrem.
Sed quidem hæc omnia prædixi, vt & ipſorum

Ὅστις ἀπεχθαίρει με καὶ ἡμέτερον γενετῆρα,
Οὗτος ἀτασθάλλων, λιτήμονος ἔμπλεος ἀρῆς,
Μισεῖ παμμεδέοντα θεόν, τεχνήμονα κόσμου.
Εἰ μὴ ἐγὼ κάμον ἔργα τὰ μὴ μάθεν ἄλλος ἀνύσσαι,
Αὐτῶν δερκομένων ὅτε μάρτυρες ἦσαν ὀπωπαί,
Οὐκ ἂν ἀτασθαλίης ποινήτορας εἶχον ἀμοιβάς.
Νῦν δὲ καὶ εἰσορόωσι, καὶ ἀμφοτέροις ἐνὶ θεσμῷ
Αὐτὸν ἐμὲ στυγέουσι καὶ ὑψιμέδοντα τοκῆα.
Ἀλλὰ νόμου γραφικοῖο τόσον φάτο θέσκελος ὀμφὴ
Ἀνέρος εὐφόρμιγγος ὅπως τετελεσμένον εἴη,
Προικὸς ἐμὲ στυγέεσκον. ἐπὴν δ' ἐπιδήμιον ἔλθῃ
Πνεῦμα θεοῦ νοεροῖο διογνύμενον γενετῆρος,
Πνεῦμα τόπερ παρὰ πατρὸς ἐς ὑμέας αὐτὸς ἰάλλω,
Πολλά με κηρύξει παρ' ἀνδράσι· πολλὰ καὶ ὑμεῖς
Ἀμφ' ἐμέθεν φθέγγεσθε δαήμονι μάρτυρι μύθῳ.
Καὶ γὰρ ἐμοὶ παρεόντες, ὁμόφρονες ἐστὲ μαθηταί,
Ἐξ ἀρχῆς γεγαῶτες ὅλων θηήτορες ἔργων.

ΚΕΦ. Ιϛ.

Ὑμῖν δ' ἔμπεδα ταῦτα προθεσπίζων ἀγορεύω,
Μὴ θρασὺς οἶστρος ἄπιστος ἐς ὑμετέρην φρένα βαίνῃ.
Ὑμέας ἐξελάσουσι θεοκλήτοιο μελάθρου,
Ἀλλὰ ταχὺς χρόνος οὗτος ὅτε φρεσὶ πᾶς βροτὸς ἀνὴρ
Ὑμέας ὃς κτείνῃ ἀλοιητῆρι σιδήρῳ,
Δουλοσύνην ἔλποιτο θεῷ φιλέοντι τελέσσαι,
Ἄνδρα θυηπολέων βοέης μίμημα γενέθλης,
Ἰσάζων θυέεσσι βοῶν φθισιώρεα λοιβῷ.
Καὶ τὰ μὲν οἰστρηθέντες ἀμερσινόῳ τινὶ λύσσῃ
Δυσσεβέες τελέσουσιν ἐς ὑμέας. οὐδὲ γὰρ αὐτοὶ
Υἱέα γινώσκουσι καὶ ὑψιμέδοντα τοκῆα.
Ἀλλὰ τὰ μὲν ξύμπαντα προέννεπον, ὄφρα κεν αὐτῶν

Ὄψιμος ἀρχιτέλεστος ὅτε κεῖνος ὥριος ἔλ-
θῃ,
Ἡμετέρων μνήσησθε προάγγελα θέσφατα μύθων,
Ταῦτα δὲ μυθοτόκου κραδίης κεκαλυμμένα σιγῇ
Ἐξ ἀρχῆς νεέων οὐκ ἔννεπον, εἰσέτι μίμνων
Ὑμείων ὁμόφοιτος ἐπὶ χθονί. νῦν δὲ τοκῆϊ
Ἵξομαι ὀψικέλευθος ἐς αἰθέρα, γαῖαν ἐάσας.
Οὐδέ τις ὑμείων με παρεδρήσσων ἐρεείνει,
Κοίρανε, πῇ σπεύδεις; τίνα μοι τίνα χῶρον ἱκάνεις;
Ἀλλ' ὑμῖν ὅτι ταῦτα διήϊον, ἠΐδε πολλὴ
Ὑμετέρην ἔπλησεν ὅλην φρένα πενθὰς ἀνίη.
Ἀτρεκίην δ' ἀγόρευον ἀμεμφέα. τηλεφανῆ
δὲ
Ὑμῖν λώϊόν ἐστιν ἐς οὐρανὸν ὄφρα περήσω.
Εἰ μὴ γὰρ παλίνορσος ἐς αἰθέρα νόστιμος ἔλθω,
Πνεῦμα θεοῦ ζώοντος ἐς ὑμέας οὔποτε βαίνει·
Ἢν δὲ μόλω, μετὰ γαῖαν ἀπ' αἰθέρος αὐτὸς ἰάλλω.
Ἐλθὸν δ' ἐνθάδε κεῖνο, ἀπειθέα κόσμον ἐλέγξει,
Εἵνεκα δυσσεβίης ἀλιτήμονος. ἠδὲ καὶ αὐτῆς
Ἀμφὶ δικαιοσύνης καὶ κρίσιος. ἀμπλακίης μὲν,
Ὅττι κεν εἰς ἐμὲ πάντες ἀπειθέες· εὐσεβέος δὲ
Ἀμφὶ δικαιοσύνης, ὅτι νόστιμός εἰμι τοκῆϊ,
Οὐδέ με θηήσεσθε συνέστιον εἰσέτι φωτῶν·
Εἵνεκα δὲ κρίσιος πειρήτορος, εἵνεκα κόσμου
Κέκριται ἀενάοιο πολύτροπος ἀρχὸς ἀλάστωρ.
Πολλὰ δ' ἔχων ἐνέπειν, ἀναδύομαι. οὐ γὰρ ἀ-
κούειν
Πλείονος ἄρτι δύνασθε. παράκλητος δ' ὅταν ἔλθῃ,
Πάντα κυβερνήσειεν· ἀληθείῃ δ' ἐνὶ πάσῃ
Ὑμείων ὀχετηγὸς ἐς ἀτραπὸν ἡγεμονεύσει.
Οὐδὲ γὰρ αὐτοκέλευστος, ἐπήκοος οὐδὲν ἐνίψει,
Ἀλλ' ὅσσ' ἀΐει, καὶ φθέγγεται· ἐσσομένων δὲ
Ὑμῖν εἶν ἑνὶ πᾶσι προθεσπίζει τέλος ἔργων.

Serum breuiter perſiciendum quando tempus opportunum venerit,
Noſtrorum recordemini prænuntia vaticinia ſermonũ.
Hæc verò verborum fœcundi cordis tecta ſilentio,
Ab initio intelligens non dixi, adhuc manens
Veſter comes ſuper terram: nunc autem ad patrem
Veniam ſerò viam habens in cœlum, terra relicta.
Neque aliquis ex vobis aſſidens interrogat,
Domine, quò feſtinas? in quem mihi locum venis?
Sed vobis quia hæc retuli, ecce multa
Veſtram repleuit totam mentem luctuoſa moleſtia.
Veritatem autem dixi irreprehenſibilem. procul apparens verò
Vobis melius eſt in cœlum vt migrem.
Niſi enim reuerſus in cœlum redux venero,
Spiritus Dei viui ad vos nunquam venit:
Si verò abiero, in terram è cœlis ipſe mittam.
Veniens autem huc ille, incredulum mundũ redarguet,
Cauſa impietatis ſcelerata. ſed & ipſius
Cauſa iuſtitiæ & iudicij. propter peccatum quidem,
Quia in me omnes increduli: piam verò
Propter iuſtitiam, quòd redeo ad patrem,
Nec me videbitis conuictorem amplius hominum:
Propter verò iudicium vindex, quia mundi
Iudicatus eſt æterni verſutus princeps ſuperbus.
Multa autem habens ad dicendum, ſubterfugio. non enim audire
Plura iam poteſtis. Conſolator verò quando venerit,
Omnia gubernabit: atque veritate in omni
Veſter deductor in viam dux erit.
Nam per ſe iuſſus, expers auditus nihil dicet,
Sed quodcunque audit, etiam loquetur: futurorũ verò
Vobis ſimul omnibus vaticinabitur finem operum.

Hic exiens à patre exaltabit me honorans:
Quia noſtro recipiens à patre
Vobis promiſcuis tempus praoccupantia oracula oſtendet
Quæcunque euenient vobis. & priſca quadam ſanctione
Sors mea ſunt omnia pater meus quæ habet.
Propter quod vobis dixi, quòd diuino à patre
Recipiens noſtro prænunciabit finem operum.
Puſillum adhuc tempus eſt relictum, quando me mundi
Non amplius videbitis comitem: vicinum verò
Deeſt adhuc puſillum volubile tempus, ex quo me ſoli
Rurſus aſpicietis, & cœleſtes per ſinus
Veniam ad patrem. Et dixerunt diſcipuli,
Sermonem ſupprimentes intra mentem, promiſſorem vocis,
Linguæ propinquum, æmulum ſilentij,
Quis eſt ſermo hic quem dixit, quòd adhuc puſillum,
Puſillum adhuc tempus eſt relictum, quando me mundi
Non amplius videbitis comitem: propinquum verò
Deeſt adhuc puſillum volubile tempus, quando me ſoli
Rurſus aſpicietis, & veniam ad patrem?
Ieſus verò ſociorum intelligens variè iactatum cor,
Quòd colloquuti eſſent, & volebant interrogare,
Anteuertens ſermone dixit ſolertibus diſcipulis,
Cur inuicem inquiritis vicina lingua
Quòd poſt puſillum dixi ab oculis recedo:
Et rurſus poſt puſillum aſpicietis apparentem?
Iuſiurandum firmiloquum Amen Amen dico,
Plorabitis, & lacrymas incinetis: rabioſus verò
Mundus in non ſanctis gaudebit: ſed & rurſus
Luctuoſus veſtræ tranſibit ſtimulus triſtitiæ,
Quia mulier grauida triſtitiam animo voluit,
Acutis ſagittis afflicta partus.

Οὗτος ἰὼν παρὰ πατρός, ἀνυψώσει με κεραίρων·
Ὅττι κεν ἡμετέροιο δεδεγμένος ἐκ γενετῆρος
Ὑμῖν συμμιγέεσσι θεουδέα θέσφατα φαί-
νει
Ὅσσα γὰρ ἔσσεται ὔμμι. καὶ ἀρχεγόνῳ τινὶ θεσμῷ
Κλῆρος ἐμὸς πέλε πάντα πατὴρ ἐμὸς ὅσσα κομίζει.
Οὗ χάριν ὔμμιν ἔειπον ἔτι ζαθέοιο τοκῆος
Δέγμενος ἡμετέροιο προαγγέλλει τέλος ἔργων.
Βαιὸς ἔτι χρόνος ἐστὶ λελειμμένος, εὖτέ με κόσμου
Οὐκέτι θηήσεσθε συνέμποροι. ἀγχιφανὴς δὲ
Λείπεται εἰσέτι βαιὸς ἕλιξ χρόνος, εὖτέ με μοῦνοι
Ἔμπαλιν ἀθρήσητε, καὶ αἰθερίων ἐπὶ κόλπων
Ἵξομαι εἰς γενετῆρα. Καὶ ἐφθέγγοντο μαθηταὶ,
Μῦθον ὑποκλέπτοντες ἔσω φρενὸς, ἔγγυον αὐ-
δῆς,
Γλώσσης ἀγχικέλευθον, ἀμιλλητῆρα σιωπῆς,
Τίς τελέθει λόγος οὗτος ὃν ἔννεπεν, ὡς ἔτι βαιὸς,
Βαιὸς ἔτι χρόνος ἐστὶ λελειμμένος, εὖτέ με κόσμου
Οὐκέτι θηήσεσθε συνέμποροι· ἀγχιφανὴς δὲ
Λείπεται εἰσέτι βαιὸς ἕλιξ χρόνος, εὖτέ με μοῦνοι
Ἔμπαλιν ἀθρήσητε, καὶ ἵξομαι εἰς γενετῆρα;
Ἰησοῦς δ᾽ ἑτάρων δεδαημένος αἰόλον ἦτορ,
Ὅττι συνεφθέγγοντο, καὶ ἤθελον ἐξερεείνειν,
Προφθαδίην ἀγόρευε φιλοστονόεσσι μαθηταῖς.
Τίπτε μετ᾽ ἀλλήλων μαστεύετε γείτονι γλώσσῃ
Εἰ μετὰ βαιὸν ἔειπον ἀπὸ βλεφάρων μεταβαίνω·
Καὶ πάλιν εἰσέτι βαιὸν ἐπαθρήσητε φανέντα;
Ὅρκιον ἐμπεδόμυθον ἀμὴν ἀμὴν ἀγορεύω,
Κλαύσετε, καὶ θρήνοις ἐπαείσετε· λυσιτελέος δὲ
Κόσμος ἐπεὶ οὐχ ὁσίοισι χαρήσεται. ἀλλὰ καὶ αὖθις
Πένθιμος ὑμετέρης μεταναστεύσεται οἶστρος ἀνίης,
Ὅττι γυνὴ βαρύφορτος ἄχος περὶ θυμὸν ἑλίσσει,
Ὀξυτέροις βλήεσσιν ἱμασσομένη τοκετοῖο.

Ὠρίνῳ γὰρ τρομέει βαρυώδινον· ἣν δὲ λοχεύσῃ,
Δεσμὸν πεπαινομένης ἀποσείεται ἄχθος ἀνίης,
Καὶ προτέρης ὀδύνης οὐ μνώεται, ὅττι καὶ ἄλλος
Ἀρτιφανὴς βλάστησεν ἀνὴρ παλιναυξέϊ κόσμῳ.
Ἀγχιλόχου μίμημα λεχωΐδος, ἄρτι καὶ ὑμεῖς
Πρῶτα μὲν ἀγρύπνοισιν ἀμύξετε θυμὸν
ἀνίαις·
Ἀλλά που ἀθρήσω πάλιν ὑμέας, ὑμετέρη δὲ
Γηθήσει κραδίη παλινάγρετος· ὑψιφανὲς δὲ
Χάρμα παρ' ὑμείων ἀμετάτροπον οὔτις ἀμέρσει
Εἰς χρόνον οὐ λήγοντα. καὶ ὡς πάρος ἤματι κείνῳ,
Οὐδὲν ἔτι προτέρῳ με σοφῷ προσπτύξετε μύθῳ.
Ὅσσα γὰρ αἰτήσητε θεοκλήτῳ τινὶ φω-
νῇ,
Ἔσσεται ἔμπεδα ταῦτα χαριζομένοιο τοκῆος.
Μέχρι δὲ νῦν οὔπω βιοτήσιον ἔργον ἀνύσσαι
Πατρόθεν ἠτήσασθε φίλον γέρας· ἀλλὰ τελέσσαι
Ἄρτι πάλιν λίσσεσθε, καὶ ὑμέας ὁππότε θέλγει,
Πάντα παρ' ὑψιμέδοντος ἐμοῦ δέξεσθε τοκῆος,
Χάρμα ὅπως γλυκὺ ὑμέτερον τετελεσμένον εἴη.
Νῦν σκολιοῖς ἐπέεσσι παραβλήδην ἀγορεύω·
Ἤδη δ' ἀγχιτέλεστος ἐλεύσεται ἔνθεος ὥρη,
Ἀμφαδίην ὅτε πάντα θεοῦ παρὰ πατρὸς ἀκούσας
Ἵξομαι ἀγγέλλων ἑτερότροπα λευκάδι φωνῇ
Μύθων ὀρθὰ κέλευθα, καὶ οὐκέτι δόχμιον ὀμφήν.
Καὶ θεὸν αἰτήσητε πολύλλιτον ἤματι κείνῳ
Εὐχωλαῖς ὁσίῃσι· καὶ οὐκέτι τοῦτον ἐνίψω
Ὡς πάρος ἠθάδα μῦθον, ἐμὸν ζώοντα τοκῆα
Εἵνεκεν ὑμείων μειλίξομαι. ὑψιμέδων γὰρ
Ἀντίτυπον πόθον ἁγνὸν ἐμοῖς φίλτροισι φυλάσσων
Ὑμέας αὐτοκέλευστος ἐμὸς γενέτης ἀγαπάζει·
Ὅττι θεοῦ λόγον ἦα σοφῷ καὶ ὁμόφρονι δεσμῷ
Θέσκελον εἰς ἐμὲ φίλτρον ἐπεσπώσασθε καὶ ὑμεῖς

Horam enim horret grauis partus : ſi verò pepererit,
Acutum concocti excutit pondus mœroris:
Et prioris doloris non meminit, quia & alius
Nuper apparens germinauit vir recreſcenti mundo.
Vicina partui inſtar puerperæ iam & vos
Primùm quidem vigilibus pungetis animum mœroribus :
Sed videbo rurſus vos, veſtrum autem
Gaudebit cor rurſus collectum : ſublime etiam
Gaudium à vobis immutabile nullus auferet
In æternum, & vt antea die illo,
Nihil amplius priore me ſapiente interrogabitis verbo.
Quæcunque enim petieritis Deum inuocante quadam voce,
Erunt firma omnia à largiente patre.
Huc vſque nondum vitale opus perficere
A patre poſtulaſtis charum munus : ſed perficere
Modò rurſus petite, & vos quæcunque delectant,
Omnia ab celſirege meo recipietis patre,
Gaudium vt ſuaue veſtrum perfectum ſit.
Nunc curuis verbis oblique loquor :
Iam verò propè perfecta veniet diuina hora,
Apertè quando omnia à Deo patre audiens
Venturus ſum annuntians varia candida voce
Sermonum rectas vias, & non amplius obliquã vocem.
Et Deum orabitis multis precibus inuocandum die illo
Precationibus ſanctis. & non amplius hunc dicam
Vt antea conſuetum ſermonem, meum viuentem patrem
Propter vos demulcebo. altiregens enim
Expreſſum deſiderium ſanctum mei amoris cuſtodiens
Vos ſponte meus pater diligit :
Quia Dei Verbum filium ſapienti & concordi vinculo
Diuinum in me amorem coniunxiſtis & vos

Moribus non errantibus: & confirmaſtis ſermone
Quòd vitam ferente à Deo patre venio.
Veni ego à patre, & conuerſatus ſum in mundo:
Et rurſus peccato grauidum mundum relinquo:
Et celer veniam rurſus ad meum mittentem patrem.
Et ei omnia edocti reſponderunt diſcipuli,
Apertè nunc loqueris, non loqueris myſteria verborum
Curua peruertens, aliena indigentia voce.
Nunc ſanè nunc ſcimus quòd humana voce
Non indiges, vt quis te præueniens roget.
Propter quod certò cognoſcimus quòd tu mundo
Chriſtus cœleſtis Dei filius ipſe venis.
Ieſus autem reſpondit, prænuntians finem operum,
Iam conuerſi meo creditis ſermoni?
Propè verò eſt tempus hoc quando diſpergimini fugientes
Ad ſuam domum quilibet, abſcedens alius ab alio,
Solū me relinquentes: ego autem quando populus venit
Hoſtilis, non ſolus ſum, etiamſi fugiant diſcipuli,
Sed manere mecum pater meus nunquam deſinit.
Sed hæc omnia diſcurri vt ſemper
Pacem inconcuſſam mihi feſtinetis ſeruare
In tempus non deſinens. ſonoro autem in mundo
Afflicti torquemini curis, ſed patientes
Confidite, hominibus quia maiora faciam.
Mundum ego vici.

CAP. XVII.

Et ſtatim hæc loquutus,
In cœlum oculos direxit, & ad ſuum ſonuit patrem,
Filium rurſus glorifica tuum pater, vt honoret
Cœleſtem te patrem tuus filius. ſicuti dediſti ei
Carnis omnis humanæ retinacula moderare.
Volo inſimul omnes quoſcunque antea præbuiſti ipſe

Ἤθεσιν ἀπλανέεσσιν· ἐπεφράσασθε δὲ μύθῳ
Ὅττι φερεζώοιο θεοῦ παρὰ πατρὸς ἱκάνω.
Ἦλθον ἐγὼ παρὰ πατρὸς, ἐφωμίλησα δὲ κόσμῳ·
Καὶ πάλιν ἀμπλακίης ἐγκύμονα κόσμον ἐάσω·
Καὶ ταχὺς ἵξομαι αὖθις ἐμῷ πέμψαντι τοκῆϊ.
Καὶ οἱ πάντα μαθόντες ἐπεφθέγξαντο μαθηταὶ,
Ἀμφαδὰ νῦν ἀληθέας, οὐ φθέγγεαι ὄργια μύθων
Λοξὰ παρατροπέων, ἑτέρης ἐπιδευέα φωνῆς.
Νῦν ἄρα νῦν ἐδάημεν ὅτι βροτέης ἀπὸ φωνῆς
Οὐ χατέεις ἵνα τίς σε παραφθάσας 'ρεείνῃ.
Οὕ χάριν ἀσφαλέως γινώσκομεν ὅττι σὺ κόσμῳ
Χριστὸς ἐπουρανίοιο θεοῦ γόνος αὐτὸς ἱκάνεις.
Ἰησοῦς δ' ἀπάμειπτο, περιθεσπίζων τέλος ἔργων,
Ἄρτι μεταστρεφθέντες ἐμῷ πιστεύετε μύθῳ;
Ἐγγύθι δὲ χρόνος οὗτος ὅτε σκίδνασθε φυγόν-
τες
Εἰς ἑὸν οἶκον ἕκαστος, ἀπόσσυτος ἄλλος ἀπ' ἄλλου,
Μοῦνον ἐμὲ προλιπόντες· ἐγὼ δ' ὅτε λαὸς ἱκάνει
Δήϊος, οὐ μόνος εἰμὶ, καὶ εἰ φεύγουσι μαθηταὶ,
Ἀλλὰ μέσον μετ' ἐμεῖο πατὴρ ἐμὸς οὔποτε λήγει.
Ἀλλὰ τάδε ξύμπαντα διήϊον, ὄφρα κεν αἰεὶ
Εἰρήνην ἀτίνακτον ἐμοὶ πεύσητε φυλάσσειν
Εἰς χρόνον οὐ λήγοντα. πολυφλοίσβῳ δ' ἐνὶ κόσμῳ
Θλιβόμενοι βρύχεσθε μενηδόσιν, ἀλλὰ καμόντες
Θαρσαλέοι γίνεσθε, βροτῶν ὅτι μείζονα ῥέξω.
Κόσμον ἐγὼ νίκησα.

ΚΕΦ. ΙΖ.

Καὶ αὐτίκα τοῦτο βοήσας,
Εἰς πόλον ὄμμα τίταινεν, ἑῷ δ' ἰάχησε τοκῆϊ.
Υἷα πάλιν κύδαινε τεὸν πάτερ, ὄφρα γεραίρῃ
Οὐράνιον σε τοκῆα τεὸν τέκος, ὡς πόρες αὐτῷ
Σαρκὸς ὅλης βροτέης προμηνήσιον ἡνιοχεύειν.
Βούλομαι εἰν ἑνὶ πάντας ὅσους πάρος ὤπασας αὐτὸς

Ζωὴν θεσπεσίην αἰώνιον ἀμφιπολεύσῃ,
Ὄφρα σε γινώσκωσι θεὸν μόνον ἐλπίδα κόσμου,
Καὶ τεὸν ὃν προέηκας ἐπὶ χθόνα Χριστὸν Ἰησοῦν.
Αὐτὸς ἐγώ σε γέραιρον ἐπὶ χθονὸς ἔργον ἀνύσσας
Νεύμασιν ὑμετέροισι, τό μοι πόρες ὄφρα τελέσσω·
Καὶ σύ με νῦν κύδαινε τεῇ πάτερ ἠθάδι τιμῇ,
Ἣν παρὰ σοὶ πάρος εἶχον ὅτε ζαθέῳ σέο μύθῳ
Οὔπω κτιζομένοιο θεμείλια πήγνυτο κόσμου.
Οὔνομα σὸν κήρυξα παρ' ἀνδράσιν οἷς ἀπὸ κόσμου
Υἱέι σῷ παρέδωκας, ἀφεγγέος ὄμματι κόσμου·
Ὑμέτεροι γεγάασι, σὺ δὲ σφέας ἡνιοχεύεις·
Δῶκας ἐμοί, καὶ πιστὸν ἐν ἀτρέπτῳ τινὶ θεσμῷ
Μῦθον σεῖο φύλαξαν· ἐπεφράσαντο δὲ μύθῳ
Ἐκ σέθεν ὡς πέλε πάντα τά μοι πόρες· ὅττι γὰρ αὐτοῖς
Μύθους σοὺς παρέδωκα βιαρκέας. ἀσπάσιοι δὲ
Σὸν λόγον ἰθυντῆρι νόῳ δέξαντο καὶ αὐτοί,
Καὶ μάθον ὡς παρὰ σεῖο προήλυθον, ὑμέτερον δὲ
Μῦθον ἀσυλήτοισιν ἐπιστώσαντο μενοιναῖς,
Ὅττι σύ με προέηκας ἐπὶ χθόνα. νῦν χάριν αὐτῶν
Ἀπλανέων, οὐ παντὸς ἀτήμονος εἵνεκα κόσμου,
Ὦ πάτερ αἰτίζων σε διείρομαι· ἀμφὶ δὲ τούτων
Οὓς πόρες υἱέι σεῖο· τεοὶ πέλον. ἀμφότερον δέ,
Ὅσσα φέρεις, ἐμὰ πάντα· καὶ ἔμπαλιν ὅσσα κομίζω,
Πάντα σέθεν γεγάασιν. ἐγὼ δ' ἐνὶ τοῖσιν ἑταίροις
Σύνδρομον εἰς χθόνα πᾶσαν ἔχω παλιναυξέα τιμήν.
Κόσμῳ δ' οἱ μὲν ἔασιν· ἐγὼ δ' ἄρα γαῖαν ἐάσας
Πρὸς σὲ πάτερ παλίνορσος ἐλεύσομαι· ἀλλὰ μαθητὰς
Ἡμετέρους σὺ φύλαξον ὁμόφρονας ἔκτοθεν αὐτῆς
Δαίμονος ἀντιπάλοιο παρασπιστῆρος ἱμάσθλης.
Ἁγνὲ πάτερ, σὺ φύλαξον ὁμόφρονας ἔκτοθεν αὐτῆς,
Πάντες ἓν ὄφρα πέλοιεν, ὁμόζυγες οἷά περ ἡμεῖς.
Ἀγχιφανὴς ὅτε τοῖσιν ὁμίλεον ἔνδοθι κόσμου,
Αὐτὸς ὅλους ἐφύλασσον ἀτήμονας· οὐδέ τις αὐτῶν

Vitam diuinam æternam complecti,
[Quæ eſt] vt te cognoſcant Deum ſolum ſpem mundi,
Et tuum quem præmiſiſti in terram Chriſtum Ieſum.
Ipſe ego te honoraui ſuper terram opus perficiens
Nutibus tuis, quod mihi præbuiſti vt perficiam:
Et tu me nunc glorifica tuo pater conſueto honore
Quem apud te antè habebam quando diuino tuo verbo
Nondum creati fundamenta figebantur mundi.
Nomen tuum prædicaui apud homines quos ex mundo
Filio tuo dediſti, cæci lumini mundi:
Tui ſunt, tu verò ipſos regis:
Dediſti mihi, & fidelem immutabili quadam lege
Sermonem tuum obſeruarunt, & cognouerunt ſermone
Ex te quòd ſunt omnia quæ mihi præbuiſti: quia ipſis
Sermones tuos tradidi vitales. grati verò
Tuum verbum moderatrice mente ſuſceperunt & ipſi,
Et didicerunt quòd à te proceſſi, tuumque
Sermonem firmis infixerunt animis,
Quòd tu me præmiſiſti in terram. nunc propter illos
Non errantes, non totum errantem propter mundum,
O pater à te peto & oro: ſed pro his
Quos dediſti filio tuo: tui ſunt. vtrumque autem.
Quæcunque habes, mea ſunt omnia: & rurſus quæ fero,
Omnia tua ſunt. ego verò in ſocijs
Comitem in terra omnem habeo recreſcentem gloriam.
In mundo illi quidem ſunt: ego verò terra relicta
Ad te pater reuerſus veniam: ſed diſcipulos
Noſtros tu cuſtodi concordes ab ipſa
Dæmonis aduerſarij propugnatoris ſcutica.
Sancte pater, tu cuſtodi concordes ab ipſa,
Omnes vnum vt ſint, compares ſicuti nos,
Propinquus quando illis conuerſabar in mundo,
Ipſe omnes ſeruabam illæſos: neque aliquis ex his

Quos [mihi] dediſti filio tuo, humani ſaluatori generis,

Perijt, impietatis fallaci agitatus œſtro,
Niſi dæmonis exitioſi filius peſtiferi,
Vt legis ſcriptæ ſermo perfectus ſit.
Nunc verò pater à terra reuerſus ad te tranſibo.
Et hæc tibi omnia percurri vt ſemper
Commune gaudium ferant meis perfectum operibus.
Et ipſis diuinum præbui tuum ſermonem: ſed inuidens
Ipſos odit mundus, quia diuini parentis
Legitimi cœli ſunt, ſpurij mundi ciues,
Sicut & ego in mundo ſum hoſpes. non humani enim
Sum nuptias perficientis generis terreſtris: non ſermone
O pater rogo te remotum cœtum ſociorum
Vt auferas infinito ex mundo,
Sed vt ipſum palpebris vigilibus cuſtodias
Dæmonis malorum autoris auerſandis à legibus.
Tuis diuinis verbis meos ſanctifica diſcipulos,
Omnes veritatis intelligentibus radijs purgans,
Veritas tuus ſermo. coniunctis autem pro ipſis
Ipſum me primarium ex meis ſociis ſanctifico,
Vt mundentur tuo vitali verbo,
Et puri ſint veritatis ſanctificatione,
Spirituali igne membris loti. non pro ipſis
Solis tuam peto gratiam, ſed pro omnibus
Quicunque rabiem incredulam abijcientes ventis,
Rectam fidem habent meorum ob ſermonem ſociorum
Omnes vnum vt ſint coniuncti ſicut nos,
Sicut in me es, & ego pater in te ſum,
Compares inuicem coagmentati, vt & ipſi
Nobiſcum omnes ſint coniuncti nati,
Mundus vt intelligat verſutus quòd me mundo
Humanæ præmiſeris totius redemptionem generationis.

Oὐ

Οἷς πόρες υἱεῖ σου, βροτέης σωτῆρι γενέ-
θλης.
Ὤλετο δυσσεβίης σφετέρῳ δεδονημένος οἴστρῳ,
Εἰ μὴ δαιμονίου φθισήνορος υἱὸς ὀλέθρου,
Ὄφρα νόμου γραφικοῖο λόγος τετελεσμένος εἴη.
Νῦν δὲ πάτερ μετὰ γαῖαν ὑπότροπος εἰς σὲ περήσω.
Καὶ τάδε σοι ξύμπαντα δι᾽ ἴον, ὄφρά κεν αἰεὶ
Ξυνὸν χάρμα φέροιεν ἐμοῖς τετελεσμένον ἔργοις.
Καὶ σφίσι θεῖον ἔπασσα τεὸν λόγον· ἀλλὰ μεγαίρων
Αὐτοὺς ἔστυγε κόσμος, ὅτι ζαθέου γενετῆρος
Γνήσιοι αἰθέρος εἰσὶ, νόθοι κόσμοιο πολῖται,
Ὡς καὶ ἐγὼ κόσμοιο πέλω ξένος. οὐ βροτέης γὰρ
Εἰμὶ τετρασπαγάμοιο γονῆς χθονός· οὔ τινι μύθῳ
Ὦ πάτερ αἰτίζω σε μετάτροπον ἐσμὸν ἑταίρων
Ὄφρα μεταστήσειας ἀτέρμονος ἔκτοθι κόσμου,
Ἀλλ᾽ ἵνα μιν βλεφάροισιν ἀκοιμήτοισι φυλάξῃς
Δαίμονος ἀρχεκάκοιο δυσαντήτων ἀπὸ δεσμῶν.
Σοῖς ζαθέοις ἐπέεσσιν ἐμοὺς ἁγίαζε μαθητάς,
Πάντας ἀληθείης νοεραῖς ἀκτῖσι καθαίρων.
Ἀτρεκίη, σέο μῦθος. ὁμοζυγέων δ᾽ ὑπὲρ αὐτῶν
Αὐτὸν ἐμὲ πεφότισον ἐμῶν ἑτάρων ἁγιάζω,
Ὄφρά κε φαιδρύνοιντο τεῷ ζωαρκέϊ μύθῳ,
Καὶ καθαροὶ τελέθοιεν ἀληθείης ἁγιασμῷ,
Πνευματικῷ πνεὶ γυῖα λελουμένοι. οὐχ ὑπὲρ αὐτῶν
Μούνων ὑμετέρην δέχομαι χάριν, ἀμφὶ δὲ πάντων
Ὅσσοι λύσσαν ἄπιστον ἀπορρίψαντες ἀπηνεῖς,
Ὀρθὴν πίστιν ἔχουσιν ἐμῶν διὰ μῦθον ἑταίρων,
Πάντες ἓν ὄφρα πέλοιεν, ὁμόζυγες οἷά περ ἡμεῖς·
Ὡς σὺ ἐμοὶ τελέθεις, καὶ ἐγὼ πάτερ ἐν σοὶ ὑπάρχω,
Σύζυγες ἀλλήλοισιν ἀρηρότες, ὄφρα καὶ αὐτοὶ
Ἡμῶν πάντες ἔωσιν, ὁμόζυγες ἐγγεγαῶτες,
Κόσμος ἵνα γνοίη πολυμήχανος ὅττι με κόσμῳ
Ἀνδρομέης προέηκας ὅλης λυτῆρα γενέθλης.

Καὶ σφίσι κῦδος ὁπποσα τό μοι πόρες, ὥς κεν ἐν ἡμῖν
Πάντες ὁμοζυγέες τετελεσμένοι ὦσι καὶ αὐτοὶ
Σύζυγες. ἓν μόνον ἐσμὲν ἐν ἀλλήλοισιν ἐόντες,
Ἡμῖν ὄφρα γένοιντο συνήλυδες ἐγγεγαῶτες·
Ὄφρα σὺ μὲν ἰζήθοις ἐν ἐμοὶ πάτερ, ὄφρα καὶ αὐτὸς
Ξυνὸς ἔλοις ἑτάροισιν ἐγὼ πεφορημένος εἴην.
Κόσμος ἵνα γνοίη βαρυκάρδιος ἴδμονι μύθῳ
Ὅττι σύ με προέηκας ἀρηγόνα μάρτυρι κόσμῳ,
Ἀνδρομέου βιότοιο λυτήριον· ὅττι καὶ αὐτοὺς
Ὡς τεὸν υἷα φίλησας, ἐμοὺς ἑτάρους ἀγαπάζων.
Βούλομαι οὓς παρέδωκας ἐμοὶ πάτερ, ὄφρα καὶ αὐτοὶ
Ἧχι πέλω μίμνωσιν, ἵνα βροτέησιν ὀπωπαῖς
Πάντες ἐσαθρήσωσιν ἐμὴν ὑψίθρονον ἀρχήν,
Ἣν πόρες αὐτὸς ἐμοί, ὅτι με πάτερ ἀμφαγάπαζες
Πρὶν ζοφεροῦ κόσμου βαθύκολπα θέμεθλα γενέσθαι.
Ἀνδρομέοιο δίκαιε πάτερ βιότοιο σαωτήρ,
Οὔ σε πάτερ μάθε κόσμος· ἐγὼ δέ σε σύμφυτος ἔγνων.
Καί σε σοφὸς χορὸς οὗτος ἐμῶν δεδάηκεν ἑταίρων
Ἤθεσιν εὐσεβέεσσιν, ὅτι σφίσιν ὄργια μύθων
Ὑμετέρων ἀνέφηνα· καὶ ἔμπαλιν εἰσέτι δείξω,
Ὄφρα σε γινώσκωσι πολὺ πλέον· ὥς κεν ἐν αὐτοῖς
Δεσμὸς ἐμῆς ἀγάπης, καὶ ἐγὼ πεφορημένος εἴην.

ΚΕΦ. ΙΗ.

Ὣς φάμενος τάδε πάντα, διέστιχεν ἔμφρονι ταρσῷ
Πέζαν ἐς ἀντιπέραιαν· ἐϋπρέμνων ὅθι κέδρων
Οἴδματι λυσσήεντι κυλίνδεται ὄμβρος ἀήτης,
Οἰδαίνων θρασὺ χεῦμα χαραδραίου ποταμοῖο,
Ἀγχιφανὴς ὅθι κῆπος εὔχλοος· ὃν παραμείβων
Κοίρανος, ἔνδον ἵκανεν, ἐθήμονος οἷά τε βαίνων
Φυταλιὴν εὔοδμον ἀειθαλέος παραδείσου.

Et ipſis gloriam præbui quam mihi dediſti, vt in nobis
Omnes coniuncti perfecti ſint & ipſi
Compares. vt vnum ſolum ſumus inuicem exiſtentes,
Nobis vt fiant ſocij prognati:
Vt tu quidem ſis in me pater, vt & ipſe
Communis omnibus ſocijs ego adductus ſim.
Mundus vt cognoſcat excors ſcienti verbo
Quòd tu me præmiſiſti defenſorem teſtificanti mundo,
Humanæ vitæ liberatorem : quòd & ipſos
Vt tuum filium dilexiſti, meos ſocios diligens.
Volo quos dediſti mihi pater, vt & ipſi
Vbi ſum maneant, vt mortalibus oculis
Omnes aſpiciant meum ſublimem principatum,
Quem dediſti ipſe mihi, quia me pater dilexeras
Priuſquam caliginoſi mundi profunda fundamenta fierent.
Humanæ iuſte pater vitæ ſaluator,
Non te pater nouit mundus : ego autem te congenitus noui.
Et te ſapiens cœtus hic meorum didicit ſociorum
Moribus pijs, quia ipſis myſteria verborum
Tuorum manifeſtaui : & rurſus amplius monſtrabo,
Vt te cognoſcant multo magis: vt in ipſis
Vinculum meæ dilectionis, & ego adductus ſim.

CAP. XVIII.

Sic loquutus hæc omnia, tranſiuit prudenti pede
In terram è regione ſitam: pulchrorum ramorum vbi ad cedros
Aeſtu rabioſo voluitur imber errans,
Concitans impetuoſum fluxum torrentis fluuij:
Vicinus vbi hortus vireſcens : in quem progrediens
Dominus, ingreſſus eſt, conſueti tanquam vadens
In hortum bene odoratum ſemper vireſcentis paradiſi.

Et audax nouerat illum locũ plãtis conſitũ alius Iudas,
Chriſtus quòd vmbroſam deſertã regionem peruadens,
Sæpius in locum illum introijt : ibi & ipſorum
Contubernalis collectorum manebat turba ſociorum.
Et exercitum ſcutatum accipiens pontificum,
Et multum furentem ab autoribus malorum Phariſæis
Concurrentem alium habens clauigerum cœtũ viatorem
Venit mutabilis in conſuetum hortum Iudas,
Arma & faces habens: & ſimul miſſus vir
Manibus multum diuiſis ſublimis alius ſuper alium
Luminum intus latentiũ ventum arcentem lucũ attollẽs,
Lucum quem arundinibus alternis coniungens
Crebrò diuiſis ſenex circundedit ſtructor,
Aſtri inſtar, & ſimilem volubili mundo.
In medio apparens vbi lychnus coniunctum per ſinum
Acutum lumen multoculum operculum extrà mittens,
In ſummo apparẽs ſplẽdebat variè diuiſũ ſaliens lumẽ.
Ieſus verò nõ ab alio edoctus vidẽs venturã neceſſitatẽ,
Intrepidus à ſeipſo iuſſus accurrit, hortum relinquens.
Et exercitũ interrogauit ſcutũ quatientẽ acuto ſermone,
Qualem inueſtigantes venitis virum apprehendere?
Ieſum verò reſpondit enſiferorum exercitus virorum,
Nazareth habitatorem quærimus omnes Ieſum.
Et audax hoſtibus aſtitit dux Iudas,
Qui ipſum viliſſimi temporalis cauſa lucri
Filium Dei tradidit, infiniti ſpem mundi,
Filium Dei tradidit. Et quum reſponderet populo
Molliter veſtitus, ferro carens Rex bellicoſa voce.
Omnes ſuper ſe inuicem pugnaces bellatores
Sponte cadentes, proſternebantur in puluerem,
Proni, ſtimulati inermi turbine vocis.
Ieſus verò interrogauit ſecundariò prudenti ſermone,
Qualem congregati quæritis virum capere?

Καὶ θρασὺς ἦλθε κεῖνο φυτήκομον ἄλλος Ιούδας,
Χριστὸς ὅπῃ σκιόεσσαν ἐρημάδα πέζαν ὁδεύων,
Πολλάκι χῶρον ἐκεῖνον ἐσήλυθε· κεῖθι ϗ αὐτῶν
Συνόμος ἀγρομένων ηὐλίζετο λαὸς ἑταίρων.
Καὶ στρατὸν ἀσπιστῆρα δεδεγμένος ἀρχιερήων,
Καὶ πολὺν οἰστρήεντα παρ' ἀρχεκάκων Φαρισαίων
Σύνδρομον ἄλλον ἔχων κορυνηφόρον ἐσμὸν ὁδίτην
Ηλυθεν ἀγχιπέταλλος ἐς ἠθάδα κῆπον Ιούδας,
Τεύχεα ϗ λαμπτῆρας ἔχων· ϗ ὁμόστολος ἀνὴρ
Χερσὶ πολυσπερέεσσι μετάρσιος ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ
Λύχνων ἐνδομύχων ἀνεμοσκεπὲς ἄγγος ἀείρων,
Αλσος ὅπερ δονάκεσσιν ἀμοιβαίοισι σπαλάθων
Πυκνὰ μεριζομένοισι γέρων κυκλώσατο τέκτων,
Αστερόεν μίμημα, ϗ εἴκελον ὀξέϊ κόσμῳ.
Μεσσοφανὴς ὅθι λύχνος ὁμοζυγέος διὰ κόλπου
Οξὺ φάος πολυωπὸν ὑπὸ σκέπας ἔκτοθι πέμπων,
Ακροφανὲς σελάγιζε πολυσχιδὲς ἀλλόμενον φῶς.
Ιησοῦς δ' ἀδίδακτος ἰδὼν μέλλουσαν ἀνάγκην,
Αβρομος αὐτοκέλευστος ἀνέδραμε, κῆπον ἐάσας.
Καὶ στρατιὴν ἐρέεινε σακέσπαλον ὀξέϊ μύθῳ,
Ποῖον ἀνιχνεύοντες ἱκάνετε φῶτα πιέζειν;
Ιησοῦν δ' ἀπαμείψατο σιδηροφόρων στρατὸς ἀνδρῶν,
Ναζαρὲθ ναέτην διζήμεθα πάντες Ιησοῦν.
Καὶ θρασὺς ἀντιβίοισι παρίστατο πομπὸς Ιούδας,
Ος μιν ἀφαυροτάτοιο μινυνθαδίου χάριν ὄλβου
Υἱα θεοῦ παρέδωκεν, ἀτέρμονος ἐλπίδα κόσμου,
Υἱα θεοῦ παρέδωκε. Καὶ ὡς ἐφθέγξατο λαῷ
Αβροχίτων, ἀσίδηρος ἄναξ ῥηξήνορι φωνῇ,
Πάντες ἐπ' ἀλλήλοισι μαχήμονες ἀσπιδιῶται
Αὐτόματοι πίπτοντες, ἐπεστόρνυντο κονίῃ,
Πρηνέες, οἰστρηθέντες ἀτευχέϊ λαίλαπι φωνῆς.
Ιησοῦς δ' ἐρέεινε τὸ δεύτερον ἔμφρονι μύθῳ,
Ποῖον ὁμηγυρέες ματεύετε φῶτα πιέζειν;

Διψμφέες δ' ἰάχησαν ἀμοιβαίῳ τινὶ μύθῳ,
Ναζαρὲθ ναέτην διζήμεθα Χριστὸν Ἰησοῦν.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευεν ἀδειμάντῳ τινὶ φωνῇ,
Ναζαρὲθ ναέτης τελέθω Γαλιλαῖος Ἰησοῦς,
Ἰησοῦς Γαλιλαῖος ἐγὼ πέλον. εἰ δ' ἐμὲ μοῦνον
Ἤλθετε μαστεύοντες, ὑπότροπον οἴκαδε βαίνειν.
Τοῦτον ἐμῶν ἄψαυστον ἐάσατε λαὸν ἑταίρων.
Ὄφρα κεν ἀστυφέλικτον ἔπος τετελεσμένον εἴη,
Χριστὸς ὅπερ πάρος εἶπεν ἑῷ ζώοντι τοκῆϊ,
Τούτων οὐδὲν ὄλωλα τά μοι πόρες. ἀγχιφανὴς δὲ
Σίμων ἄορ ἔχων, θρασὺς ἔσπασεν· ἀνέρα δὲ νύξας
Λάτριν ἀμαιμακέτοιο διάκτορον ἀρχιερῆος,
Δεξιὸν οὖας ἔταμνεν ἀσιγήτῳ σιδήρῳ·
Καὶ ξίφει πληγέντος ὁ πάτριος οὔνομα Μάλχου.
Ἰησοῦς δ' ἀνέκοψε φιλήτορα Πέτρον ἰωῇ,
Λῆγε χόλου, κολεῷ τε τίθει ξίφος. ἡμετέρου δὲ
Οὐ πίομαι γενέταο φίλον δέπας ἡδέϊ θυμῷ,
Αὐτὸς ὅπερ μοι ὄπασσε; φύλαξ δ' ἱεροῖο μελάθρου,
Χιλιάδος ζαθέης στρατιῆς πρόμος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς
Σὺν προμάχῳ δασπλῆτι φερεσσακέων στρατὸς ἀνδρῶν,
Χριστὸν ἀποσφίγξαντες ἀμεμφέα νηλέϊ δεσμῷ,
Ἑσπερίην ἄβροτον ἐποιήσαντο πορείην,
Ἄννα Χριστὸν ἄγοντες ἐς οἰκίον ἀρχιερῆος.
Καϊάφα γὰρ ἔην ἑκυρὸς θρασύς, ὃς πέλε κείνου
Ἀρχιερεὺς λυκάβαντος, ὃς Ἑβραίῳ ποτὲ λαῷ
Ζῆλον ἔχων Χριστοῖο, θεημάχον ἴαχε φωνήν,
Κέρδιον ὑπὲρ λαοῖο θανεῖν ἕνα· μὴ φθόνος ἕρπων
Ἑβραίων ὅλον ἔθνος ἑνὸς χάριν ἀνέρος ὀλέσσῃ.
Ἰησοῦ δὲ φέροντες ἐπέρρεον ἀσπιδιῶται·
Καὶ οἱ ὀπιθοκέλευθος ὁμάρτεε τηλόθι Σίμων,
Καὶ νέος ἄλλος ἑταῖρος, ὃς ἰχθυβόλου παρὰ τέχνης
Γνωτὸς ἐὼν ᾽ρίδηλος ἐθήμονος ἀρχιερῆος,

Hoſtes verò ſonuerunt reſponſiuo quodam ſermone,
Nazareth habitatorem quærimus Chriſtum Ieſum.
Ieſus verò dixit intrepida quadam voce,
Nazareth habitator ſum Galilæus Ieſus,
Ieſus Galilæus ego ſum. ſi verò me ſolùm
Veniſtis quærentes, redeuntem domum ire
Hunc meorum intactum ſinite populum ſociorum,
Vt inconcuſſum verbum perficeretur,
Chriſtus quod antè dixit ſuo viuenti patri,
Horum nihil perdidi quæ mihi dediſti. vicinus autem
Simon gladiũ habens, audax eduxit: virũq; percutiens
Seruum impetuoſi miniſtrantem pontificis,
Dextram eius autem abſcidit adiutore ferro:
Et gladio percuſſi ſerui nomen Malchus.
Ieſus autem repreſſit amante Petrum voce,
Ceſſa ab ira, in vaginam autem pone gladiũ. noſtri enim
Non bibam patris charum poculum lubenti animo,
Ipſe quod mihi dedit? Cuſtos autem ſacri templi,
Milleni eximij exercitus primus bellator, ſed & ipſe
Cum anteſignano graui ſcutiferorum exercitus virorũ,
Chriſtum conſtringentes inculpatum ſæuo vinculo,
Serotinum tacitum fecerunt iter,
Annæ Chriſtum ducentes in domum Pontificis.
Caiaphæ enim erat ſocer audax, qui erat illius
Pontifex anni, qui Hebræo quondam populo
Zelum habens contra Chriſtum, Deo aduerſariam ſonuit vocem,
Bonum eſt pro populo mori vnum: ne inuidia repens,
Iudæorum totam gentem propter vnum virum perdat.
Ieſus autem ducentes affluxerunt clypeati.
Et eum à tergo ſequebatur procul Simon,
Et iuuenis alius ſocius, qui piſcatoris ex arte
Cognitus exiſtens manifeſtus conſueto pontifici,

Chriſto comes venit in Deum recipientem aulam.
Et tardus ibi Petrus relinquebatur extra ianuam.
Chriſti verò alius diſcipulus domeſticum genu vibrãs,
Proſilijt è domo, & miniſtræ ianitrici
Loquutus eſt, & duxit Petrum intra capacem aulam,
Manu tenens: & famula conuitiatrix oculo obliquo
Reſpiciens ianitrix, dixit vicino Petro
Tale verbum, Num & tu es Chriſti diſcipulus?
Simon verò reſpondit metus indice voce,
O mulier, non Chriſti comes ſum diſcipulus.
Promiſcui verò ſteterunt miniſtri pontificis,
Operarij ſimul & miniſtri. calefiebant autem circulo
Prunas ſternentes. ſub ſcintilla autem tenui
Ignem accenſum habens emarcuerat parca flamma.
Nox enim erat obſcura tempeſtuoſa: veſpertini autem
Terram refrigerantes perflabant venti,
Famuli vnde calefiebãt charo igne. & medius inter ipſos
Tacitus ſtetit Petrus, habens incognitam faciem.
Ieſum autem interrogauit ſacrificus acuto ſermone
Annas latam barbam habens, conſueto manus motu
Non complexum contrectans relaxatum ſummũ barbæ,
De ſapientibus ſociis quos Dominus haberet diſcipulos,
Et de doctrina ſancta: forti verò reſpondit ſermone
Jeſus immotus, Ego ſciſcitanti mundo
Apertè loquutus ſum in puris domibus,
Ipſis in triuijs, & in quo Deus inuocatur templo,
Vbi variorum morantur generationes populorum,
Nihil occultatum loquens deprædatore ſermone
Timido: quid me hæc interrogas? ecce circumquaque
Hi omnes ſunt meæ teſtes vocis:
Omnes meorum norunt cogitata varia ſermonum,
Quæcunque apud Iudæos dixi Deo credenti populo.
Hæc verò eo loquente, miniſter agreſtis vir

Χριστῷ σύνδρομος ἦλθεν ἔσω θεοδέγμονος αὐλῆς.
Καὶ βραδὺς αὐτόθι Πέτρος ἐλείπετο νόσφι θυράων.
Χριστοῦ δ' ἄλλος ἑταῖρος ὑπωρόφιον γόνυ πάλλων,
Ἄνθορεν ἐκ μεγάροιο, καὶ ἀμφιπόλῳ πυλαωρῷ
Εἶπε, καὶ ἤγαγε Πέτρον ἔσω πολυχανδέος αὐλῆς,
Χρεῖος ἔχων. καὶ δμωὶς ἐπεσβόλος ὄμματι λοξῷ
Δερκομένη πυλαωρὸς, ἀνίαχε γείτονι Πέτρῳ
Τοῖον ἔπος, Μὴ καὶ σὺ πέλεις Χριστοῖο μαθητής;
Σίμων δ' ἀντιάχησε φόβου σημάντορι φωνῇ,
Ὦ γύναι, οὐ Χριστοῖο πανέμπορός εἰμι μαθητής.
Συμμιγέες δ' ἵσταντο διάκτορες ἀρχιερῆος,
Θῆτες ὁμοῦ καὶ δμῶες. ἐθερμαίνοντο δὲ κύκλῳ
Ἀνθρακιὴν στορέσαντες. ὑπὸ σποδιῇ δὲ λεπτῇ
Πυρσὸν ἄναπτον ἔχουσα μαραίνετο φειδομένη φλόξ.
Νὺξ γὰρ ἔην σκοτίη, δυσπέμφελος· ἑσπέριοι δὲ
Γαῖαν ἐπιψύχοντες ἀνερρίπιζον ἀῆται,
Δμῶες ὅθεν θάλποντο φίλῳ πυρί. καὶ μέσος αὐτῶν
Ἄφοβος ἵστατο Πέτρος, ἔχων ἄγνωστον ὀπωπήν.
Ἰησοῦν δ' ἐρέεινε θυηπόλος ὀξέϊ μύθῳ
Ἄννας εὐρυγένειος, ἐθήμονι χειρὸς ῥέων
Ἀπλοκον ἀμφαδόων κεχαλασμένον ἄκρον ὑπήνης,
Ἀμφὶ σοφῶν ἑτάρων οὓς κοίρανος εἶχε μαθητὰς,
Καὶ διδαχῆς ὁσίης· βριαρῷ δ' ἀντίαχε μύθῳ
Ἰησοῦς ἀδόνητος, Ἐγὼ φιλοπευθέϊ κόσμῳ
Ἀμφαδίην ὀάριζον ἐν εὐαγέεσσι μελάθροις,
Αὐταῖς ἐν τριόδοισι, θεοκλήτῳ τ' ἐνὶ νηῷ,
Ἧχι πολυσπερέων αὐλίζεται ἔθνεα λαῶν,
Οὐδὲν ὑποκρύφιον λαλέων ληΐστορι μύθῳ
Δειμαλέῳ· τί με ταῦτα διείρεαι; λεῦσσε κύκλῳ
Οὗτοι πάντες ἔασιν ἐμῆς ἐπιμάρτυρες αὐδῆς·
Πάντες ἐμῶν δεδάασι νοήματα ποικίλα μύθων,
Ὅσσα παρ' Ἑβραίοις ἐφάμην θεοπειθέϊ λαῷ.
Ταῦτα δέ οἱ λαλέοντι διάκτορος ἄγριος ἀνὴρ

Τολμηρῇ παλάμῃ ζαθέην ἐπάταξε παρειήν,
Τίπτε (ἐνέπων) μέγαλον σὺ ἀμείβεαι ἀρχιερῆας;
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευε, πανύστατα χείλεα λύων,
Εἰ θρασὺς ὡμίλησα κακῶς ἀεσίφρονι μύθῳ,
Μάρτυρος ἔσσο κακοῖο τεῇ νεμεσήμονι φωνῇ·
Εἰ δὲ καλῶς κατέλεξα, τί με πληγῇσι δαμάζεις;
Ἄννας μὲν φονίης πεφυλαγμένον ἐς λίνον ἄγρης
Χεῖρας ὀπισθοτόνῳ πεπεδημένα δίζυγι δεσμῷ
Ἰησοῦν προέηκεν ἑῷ λυσσώδεϊ γαμβρῷ
Ἀρχιερεῖ, ἑτάρῳ πεφορημένον ἀρχιερῆι.
Σίμων δ' ἐγγὺς ἐὼν παρεστάμενος καὶ ἀΰων,
Ψυχρὸν ἐπ' αἰθαλόεντι δέμας θερμαίνετο πυρσῷ.
Θηητόμενον δὲ ῥέθος ὀπάονες ἀρχιερῆος
Ἀλλοφανῆ Σίμωνα νενήλυδα, Μὴ σὺ καὶ αὐτὸς
Ἐξ ἑτάρων Χριστοῖο πέλεις; καὶ ἀμοιβάδι φωνῇ
Δμώων πευθομένων ἠρνήσατο Πέτρος ἀκούων,
Οὐ Χριστοῦ γενόμην, ἐνέπων ψευδήμονι μύθῳ.
Καὶ θεράπων ἱερῆος ἀμείβετο, Πέτρον ἐλέγχων,
Νυκτιπόλου θεράποντος ὁμόγνιος οὗ ποτε Σίμων
Δεξιὸν οὖας ἔταμνε παρήορον, ἄορι νύξας,
Οὐ σὺ πέλεις Χριστοῖο διάκτορος; οὔ σε μετ' αὐτοῦ
Εἶδον δενδρήεντος ὁμέστιον ἔνδοθι κήπου;
Καὶ τριτάτῃ παλίνορσος ἐθήμονι Πέτρος ἰωῇ
Ἰησοῦν ἀπέειπε, καὶ ἔκραγεν εὐθὺς ἀλέκτωρ.
Καϊάφα δὲ μέλαθρα κατήγορος ἑσμὸς ἐάσας,
Εἰς δόμον αὐχήεντος ἐκώμασεν ἡγεμονῆος,
Ἰησοῦν ἐθέλοντα φερέσβιον εἰς μόρον ἕλκων.
Τῆμος δ' ἀμβροσίης νυκτὸς σκοτόεσσαν ὁμίχλην
Φέγγος ἀπειρέσιον κέδασε ῥοδόπηχυος ἠοῦς.
Οὐδὲ μὲν ἔνδον ἔβαινε πολυφλοίσβοιο μελάθρου
Ποσσὶ φυλασσομένοισιν, ὅπως μὴ γυῖα μιήνῃ
Πάσχα φαγεῖν ἐθέλων καθαρῷ χροΐ· τηλόθι δ' ἔστη
Νήπιος, ἀγνώσσων ὅτι τηλίκον ἐς φόνον ἕρπων,

Audaci manu diuinam percuſſit malam,
Sic (*dicens*) magno tu reſpondes Pontifici?
Ieſus autem dixit, comatum famulum redarguens,
Si audax colloquutus ſum malè dementi ſermone,
Teſtis ſis mali tua vindice voce:
Si verò bene dixi, quid me verberibus domas?
Annas quidem homicidialis cuſtoditum fune captura
Manus ad poſteriora trahente ligatum duplici vinculo
Ieſum præmiſit ad ſuum rabioſum generum
Pontifex, ſocio adductum pontifici.
Simon autem foco aſtans & mœrens,
Frigidum ex carbonibus facto corpus calefaciebat igne.
Calefactum verò interrogabant miniſtri pontificis
Alienum Simonem nuper aduenientem, Num tu & ipſe
Ex ſociis Chriſti es? Et reſponſiua voce
Famulis ſciſcitantibus negauit Petrus audiens,
Non Chriſti ſum, dicens mendaci ſermone.
Et famulus ſacerdotis reſpondit, Petrum redarguens,
Noctiuagi miniſtri conſanguineus cuius Simon
Dextram aurem reſecuit protenſam, gladio percutiens,
Non tu es Chriſti miniſter? nónne te cum ipſo
Vidi ego arboribus conſito cohabitantem in horto?
Et tertia reciprocus conſueta Petrus voce
Ieſum abnegauit, & clamauit ſtatim gallus.
Caiaphæ autem domum accuſans cœtus relinquens,
Ad domum elati acceſſit præſidis,
Ieſum volentem vitam ferentem ad mortem trahens.
Tunc verò diuinæ noctis vmbroſam caliginem
Lux immēſū diſſipauit roſeis vlnis præditæ auroræ:
Non quidem intrà ingreſſus eſt reſonantem domum
Pedibus cautis, ne membra inquinet,
Paſcha comedere volens puro corpore: procul verò ſtetit
Fatuus, ignorans quòd tantam ad cædem repens,

Puram mala pellentium cauebat ingredi domum legum.
Et Pilatus promptus ſua eduxit aula:
Sacerdotes autem interrogauit debita quadam lege,
Sermonem inquirens homicidialis teſtem vocis,
Quale verbum loquimini accuſans contra virũ hunc?
Quis prætextus mortis? quid tam magnum peccauit vir?
Qualem ſermonem dicitis, accuſantem virum mortis?
Et inuido ore reſponderunt pontifices,
Niſi feciſſet ineffabile malum, non ſanè violentia
Traxiſſemus ad te ferentes inſontem virum domare,
Manui tuæ tradẽtes. Ille verò inuidiã celeriter intelligẽs,
Chriſtum iudicare renuit teſtificante ſermone,
Vos hunc accipite: ſacrifici autem libri
Iudicate paternis legibus, & conſueta pœna.
Et audax cœtus dixit, Interficere aliquẽ ex hominibus
Nobis non fas eſt. vt ſermo firmus eſſet
Chriſtus quem dixit, prædicens qua morte
Moriturus eſſet. Pilatus autem, verſuto cœtu relicto
Ad fores, reciprocus ſubijt conſuetam aulam,
Ieſumque vocauit, & interrogauit teſtificante voce,
Ipſe Iudæorum rex es? Interroganti autem,
Similis neſcienti diuiniloquus dixit Ieſus,
Interrogauit cognoſcens diuina mente, Hoc dicis
A te ipſo, ſceptriferum Iudæorum me vocans,
Vel tibi alius dixit? Et ſonuit princeps vir,
Num Iudæus ego ſum? tua quidem
Gens, vt iudicem te, & viri pontifices
Ipſi mihi tradiderunt impudentes: dic & ipſe,
Opus quale feciſti. Rex verò reſpondit ſermone,
Non terreſtris eſt aliqua mea regia aula,
Non ſum ego ex mundo temporalis. noſtrum enim
Si eſſet imperium terreſtre, ſi eſſet mundanum,
Vtique mei miniſtri armatum haberent certamen,

Ἁγνὸν ἀδεξικάκων ἐφυλάσσετο δῶμα θεμίστων.
Καὶ Πιλάτος ταχύεργος ἑῆς ἐξήλασεν αὐλῆς·
Νηοπόλοις δ' ἔρεινεν ὀφειλομένῳ τινὶ θεσμῷ,
Μῦθον ἀπαιτίζων φονίης ἐπιμάρτυρα φωνῆς,
Ποῖον ἔπος φθέγγεσθε κατήγορον ἀνέρι τούτῳ;
Τίς πρόφασις θανάτοιο; τί τηλίκον ἤλιτεν ἀνήρ;
Ποῖον ἔπος φθέγγεσθε, κατήγορον αἴδεος ὀλέθρου;
Καὶ φθονεροῖς στομάτεσσιν ἀνίαχον ἀρχιερῆες,
Εἰ μὴ ἔω ῥέζεσκεν ἄφατον κακόν, οὐκ ἂν ἀνάγκῃ
Εἱλκόμενον εἰς σὲ φέροντες ἀναίτιον ἄνδρα δαμάσσαι,
Χερσὶ τεῇ παρέδοντες. Ὁ δέ, φθόνον ὀξὺ νοήσας,
Χριστὸν ἀνακρίνειν ἀπεσείσατο μάρτυρι μύθῳ,
Ὑμεῖς τοῦτον ἕλεσθε· θεμιστοπόλοιο δὲ βίβλου
Κρίνατε πατρῴοισι νόμοις, καὶ ἐθήμονι ποινῇ.
Καὶ θρασὺς ἑσμὸς ἔειπε, Κατακτείνειν τινὰ φωτῶν
Ἡμῖν οὐ θέμις ἐστίν. ὅπως ἔπος ἔμπεδον εἴη
Χριστὸς ὅπερ κατέλεξε, προθεσπίζων τίνι πότμῳ
Μέλλε θανεῖν. Πιλάτος δὲ δολοπλόκον ἑσμὸν ἐάσας
Ἀγχίθυρον, παλίνορσος ἐδύσατο δέσμιον αὐλήν·
Ἰησοῦν δ' ἐκάλεσσε, καὶ εἴρετο μάρτυρι φωνῇ,
Αὐτὸς Ἰουδαίων βασιλεὺς πέλες; εἰρομένῳ δὲ
Εἴκελος ἀγνώσσοντι θεηγόρος εἶπεν Ἰησοῦς,
Εἴρετο γινώσκων ζαθέῃ φρενί, Τοῦτο πιφαύσκεις
Αὐτόματος, σκηπτοῦχον Ἰουδαίων με καλέσσας,
Ἦ σοι ἄλλος ἔειπε; Καὶ ἴαχεν ὄρχαμος ἀνήρ,
Μὴ γὰρ Ἰουδαῖος κἀγὼ πέλον; ὑμέτερον δὲ
Ἔθνος, ἵνα κρίνω σε, καὶ ἀνέρες ἀρχιερῆες
Αὐτοὶ ἐμοὶ παρέδωκαν ἀναιδέες· εἰπὲ καὶ αὐτός,
Ἔργον ποῖον ἔρεξας. Ἄναξ δ' ἀντίαχε μύθῳ,
Οὐ χθονίη ῥέζεσι τίς ἐμὴ βασιλήιος αὐλή,
Οὐ πέλον ἐκ κόσμου μινυώριος. ἡμετέρη δὲ
Εἰ πέλε κοιρανίη γαιήιος, εἰ πέλε κόσμου,
Καί κεν ἐμοὶ δρηστῆρες ἐνόπλιον εἶχον ἀγῶνα,

Ὄφρα μὴ Ἑβραίοις μεταχείριος ἔκδοτος εἴην·
Νῦν δέ μοι οὐκ ἐντεῦθεν ἔην βασιλήϊος ἀρχή.
Καὶ Πιλάτος πάλιν εἶπεν ἀμειβομένῃ τινὶ φωνῇ,
Ἦ ῥά νυ κοίρανός ἐσσι; Καὶ ἀντιάχησεν Ἰησοῦς,
Καὶ γὰρ ἐμὴν εἰς τοῦτο καὶ ἤλυθον, ὄφρα κεν αἰεὶ
Μάρτυς ἐτητυμίης παναληθέος ἀνδράσιν εἴην·
Καὶ πᾶς ὃς προβέβηκεν ἀληθείης ζυγὸν ἕλκειν,
Γλώσσης ἡμετέρης ἀψευδέα μῦθον ἀκούει.
Καὶ Πιλάτος θάμβησε, καὶ ἔμπαλιν εἴρετο μύθῳ,
Ἀτρεκίη τί πέλει; καὶ ἑὸν θρόνον ὀξὺς ἐάσας,
Δώματος ἐκτὸς ἔβαινε, καὶ ἔννεπεν ἄφρονι λαῷ,
Νηπιάχοις δ' ἤλεγξεν ἑῷ πολυειδέϊ μύθῳ,
Κεῖνος, αἴτιον οὐδὲν ἐν ἀνέρι τῷδε δοκεύω·
Οὐ πρόφασιν μίαν εὗρον ἐπίβολον. ἀρχέγονον δὲ
Ὑμῖν πάτριόν ἐστιν ἐτήσιον, ὄφρα κεν ὑμῖν
Ἐκ φυλακῆς καλέσας ἕνα δέσμιον ἀνέρα λύσω·
Ἦ ῥα νύ μοι βούλεσθε παλίλλυτον ὑμῖν ὀπάσσω
Σφιγγόμενον δεσμοῖσιν Ἰουδαίων βασιλῆα;
Ἑβραῖοι δ' ἀλάλαξαν ἀπείρονα σύνθροον ἠχὼ
Φθεγγόμενοι, Μὴ τοῦτον ὃν ἔννεπες, ἀλλὰ Βαραββᾶν,
(Ὃς πέλε ληϊστὴρ θανατηφόρος)

ΚΕΦ. ΙΘ.

Αἰνομανὴς δ'
Ὄρχαμος ἀφραδέων στομάτων ἀδμῆτον ἀκούων,
Ληϊστὴν ἀΐμαστον, ἀδέσμιον ὤπασε λαῷ,
Καὶ ῥοπάλοις ἀχάρακτον· ἀμοιβαίῃ δὲ ῥοιζοῖς
Ῥιγεδανῇ Χριστοῖο δέμας φοίνιξεν ἱμάσθλῃ,
Καὶ στρατὸς ἀντιβίων φιλοκέρτομος εἷλεν Ἰησοῦν·
Ὀξυτόμου δὲ κόρυμβα περιπλέξαντες ἀκάνθης
Στέμμα νόθον βασιλῆος ἐκυκλώσαντο καρήνῳ·
Καί μιν ἀνεχλαίνωσαν ἐπὶ χροῒ πέπλα βαλόντες,
Σιδονίης στίλβοντα σοφῷ σπινθῆρι θαλάσσης·
Σύμβολα κοιρανίης καὶ ἐν ἄλγεσιν. ἀμφιπαγῆ δὲ

Ne Iudæis manibus tractatus traderer:
Nunc verò mihi non hinc eſt regium imperium.
Et Pilatus rurſus dixit reſponſiua quadam voce,
Igitur rex es? Et reſpondit Jeſus,
Et natus ſum ad hoc & veni, vt ſemper
Teſtis veritatis omnia demulcentis viris ſim:
Et omnis qui præoptat veritatis iugum trahere,
Linguæ noſtra verum ſermonem audit,
Et Pilatus ſtupuit, & rurſus interrogauit verbo,
Veritas quid eſt? ſuúmque thronum celeriter relinquẽs
Extra domum iuit, & dixit inſipienti populo,
Et ſacerdotes reprehendit ſuo multiſcio ſermone,
Iudicans, cauſam nullam in viro hoc video:
Non occaſionem vllam inueni certam. priſcum verò
Vobis patrium eſt anniuerſarium, vt vobis
E carcere vocans vnum vinctum virum ſoluam,
Num igitur vultis rurſus ſolutum vobis præbeam
Conſtrictùm vinculis Iudæorum regem?
Iudæi verò vociferabantur, infinitum concordem ſonum
Clamantes, Non hunc quem dixiſti, ſed Barrabam,
(Qui erat latro lethifer)

CAP. XIX.

Inſanientem verò
Princeps inſipientium orum clamorem audiens,
Prædonem loro non cæſum, non vinctũ præbuit populo,
Et bacillis non ſignatum: alternantibus autem ictibus
Horrenti Chriſti corpus rubefecerat flagello.
Et exercitus hoſtilis conuitiis gaudens tenebat Ieſum:
Acutè ſecantis autem ramum circumplicans ſpina
Coronam ſpuriam Regis impoſuit capiti.
Et ipſum veſtiebant corpus pallio circumdantes,
Sidonij fulgente ſapiente ſcintilla maris:
Nota principatus etiam in doloribus. ſolida verò

Genua flectentes in terram ceruice curua,
Regem ſalutarunt mendaci appellatione,
Supplicationis præcone: & iuit alius poſt alium,
Manibus alternantibus maxillæ ſummum pulſans.
Et Pilatus celeris conſilij accurrit extra domum
Pedibus reciprocis, & ſonuit inſipienti populo,
Exterius virum hunc ad vos iam duco.
Vt autem cognoſcatis, mentis erratum nullum in ipſo
Inueni ego præcordiis irreprehenſibilibus iudicans.
Incontaminatis autem pedibus incedebat extra domum,
Et coronam acutos capillos habentem complicatam habebat ſpinæ,
Purpuream & veſtem, irriguam ſanguine muricis.
Et Pilatus dixit iterum inuido populo,
Ecce, varium dorſum habens inſons aſtat vir.
Et ipſum aſpicientes iniqui pontifices,
Et truculenti miniſtri, fremuerunt immenſum ſonum,
Cruci affixus hic, ſublimis erectus ſit,
Et pedibus & manibus ferreos ſtimulos ferens.
Et Pilatus populo prudentem dixit vocem,
Vos quadrifori torquete hunc exitio.
Non enim ego mortis cauſam vllam inueni in ipſo.
Et Pilato dixerunt furentes pontifices,
Hæreditaria Iudæis fertur lex, quam in libro
Legiferi ſcripſerunt: & ſicut ſanctio iubet,
Hic vir debet mori vindice morte,
Propter impietatem, quòd diuinum ipſe ſeipſum
Filium ſemper viuentis Dei vocauit patris.
Et ſapiens quum audiret hoc iudex tremuit vir:
Feſtinantibus autem pedibus ſubijt capacem aulam,
Ieſumque interrogauit iterum conſueto ſermone,
Quis es? vnde es tu? Mitis verò in terram
Dominus oculos fixit, & non Pilato os ſoluens,

Γειώσατι

Γούνατα δοχμώσαντες ἐπὶ χθονὸς αὐχένι κυρτῷ,
Κοίρανον ἠσπάζοντο ἐνὶ ψευδήμονι κλήσει,
Ἱκεσίης κήρυκι· καὶ ᾔτεεν ἄλλος ἐπ' ἄλλῳ,
Χερσὶν ἀμοιβαίῃσι παρηΐδος ἄκρον ἀράσσων.
Καὶ Πιλάτος ταχύμητις ἀνέδραμε δώματος ἔξω
Ποσσὶ παλιννόστοισι, καὶ ἴαχεν ἄφρονι λαῷ,
Ἔκτοθεν ἀνέρα τοῦτον ἐς ὑμέας ἄρτι κομίζω.
Ὄφρα δὲ γιγνώσκητε, νεόπλανες οὐδὲν ἐν αὐτῷ
Εὗρον ἐγὼ, προπίδεσσιν ἀμωμήτοισι δικάζων.
Ἀχραάντοις δὲ πόδεσσι διέστιχε νόσφι μελάθρου,
Καὶ στέφος ὀξυέθειρον ὁμόπλοκον εἶχεν ἀκάν-
θης,
Πορφυρέην τ' ἐσθῆτα διάβροχον αἵματι κόχλου.
Καὶ Πιλάτος κατέλεξε πάλιν ζηλήμονι λαῷ,
Ἠνίδε, ποικιλόνωτος ἀναίτιος ἵσταται ἀνήρ.
Καί μιν ἐσαθρήσαντες ἀθέσμιοι ἀρχιερῆες,
Καὶ βλοσυροὶ δρηστῆρες, ἐπέβρεμον ἄσπετον ἠχὼ,
Σταυρῷ σύμπλοκος οὗτος, ἐπήορος ὄρθιος ἔστω,
Καὶ ποσὶ καὶ παλάμῃσι σιδήρεα κέντρα κομίζων.
Καὶ Πιλάτος λαοῖσιν ἐχέφρονα ῥήξατο φωνὴν,
Ὑμεῖς τετραπόρῳ σφηκώσατε τοῦτον ὀλέθρῳ.
Οὐ γὰρ ἐγὼ θανάτου πρόφασιν μίαν εὗρον ἐν αὐτῷ.
Καὶ Πιλάτῳ φθέγξαντο μεμηνότες ἀρχιερῆες,
Πάτριος Ἑβραίοις φέρεται νόμος, ὅν ποτε βίβλῳ
Θεσμοθέται γράψαντο, καὶ οἷά τε θεσμὸς ἀνώγει,
Οὗτος ἀνὴρ ὤφειλε θανεῖν ποινήτορι πότμῳ,
Εἵνεκα δυσσεβίης, ὅτι θέσκελον αὐτὸς ἑαυτὸν
Υἱὸν ἀεζώοιο θεοῦ κίκλησκε τοκῆος.
Καὶ σοφὸς ὡς κλύε τοῦτο δικασπόλος ἔτρεμεν ἀνήρ.
Σπερχομένοις δὲ πόδεσσιν ἐδύσατο πανδόκον αὐλήν.
Ἰησοῦν δ' ἔρεινε τοδεύτερον ἠθάδι μύθῳ,
Τίς ἠλέθεις; πόθεν εἶ σύ; Κατηπιόων δ' ἐπὶ γαίῃ
Κοίρανος ὄμματα πῆξε, καὶ οὐ Πιλάτῳ στόμα λύσας,

O

Ἀντίδοτον μύθοισιν ἀμοιβαίην πέμπε φωνήν.
Καὶ Πιλάτος βαρύμηνιν ἀπερροίβδησεν ἰωήν,
Οὔ με τεοῖς ἐπέεσσιν ἀμείβεαι; οὐδέ πω ἔγνως
Ὅττι κεν εἰς σὲ φέρω δίδυμον κράτος; ἀμφότερον γὰρ,
Καὶ σταυρῷ δαμάσαιμι, καὶ, ἢν ἐθέλω, σε μεθήσω.
Καί οἱ Χριστὸς ἔλεξεν, ἀγήνορα κόμπον ἐλέγχων,
Οὐδεμίαν μεθέπεις αὐτάγρετον εἰς ἐμὲ τιμὴν,
Εἰ μὴ ἄνωθεν ἔην κεχαρισμένον. οὐ χάριν ἀνὴρ
Ὅς με λαβὼν παρέδωκεν, ἁμαρτάδα μείζονα τίσει.
Ἔνθεν ἀπεκείνων Πιλάτος μενέαινεν ἐᾶσαι
Ἰησοῦν ἀδίκαστον, ἀνήμβροτον ἐκτὸς ὀλέθρου.
Λαοὶ δ' ἀντιάχησαν ἀσιγήτου κλόνον ἠχοῦς
Νηρίθμοις στομάτεσσιν, Ἀπήμονα τοῦτον ἐάσας,
Καίσαρος οὐ φίλος ἐσσὶ μονοσκήπτρου βασιλῆος.
Πᾶς γὰρ ἑαυτὸν ἄνακτα λέγων ψευδήμονι μύθῳ,
Καίσαρι Τιβερίῳ ψευδώνυμος οὗτος ἐρίζει.
Καὶ Πιλάτος τρομεροῖσιν ἐν οὔασι μῦθον ἀκούων,
Ἐκτοθεν ὑψορόφων μεγάρων ἐκόμισσεν Ἰησοῦν.
Ἀρτιδόμῳ δ' ἐκάθητο λιθοστρώτῳ παρὰ χώρῳ,
Οὔνομα τοῦτο φέροντι βοώμενον Ἑλλάδι φωνῇ,
Οἷα λίθοις στρωτοῖσι τετυγμένῳ, ἐνδαπίῳ δὲ
Γαββαθᾶ παφλάζοντι Σύρῳ κικλήσκετο μύθῳ.
Ἕκτη δ' ἦν ἐνέποισι προσάββατος ἔπλετο ἠώς·
Ἦν δὲ πιταινομένη τριτάτη θανατηφόρος ὥρη·
Καὶ Πιλάτος ταχυεργὸς ἐπ' εὐλαΐγγι θοώκῳ
Ἑβραίοις ἐβόησεν, Ἴδε σχεδὸν ἵσταται ἀνὴρ,
Κοίρανος ὑμείων, βασιλήϊον εἷμα κομίζων.
Λαοὶ δ' ἀντιάχησαν ὁμοφθόγγων ἀπὸ λαιμῶν,
Τοῦτον ἑλὼν σταύρωσον ἐλεγχίστῳ τινὶ πότμῳ·
Ὄρθιος οὗτος ὄλοιτο σιδηροφόρων ἀπὸ γόμφων,
Δουρατέου θανάτοιο παθεὶς τετράζυγι δεσμῷ.
Καὶ Πιλάτος πάλιν εἶπεν ὅλῳ θηήτορι λαῷ,

Reſponſiuam verbis alternantem dedit vocem.
Et Pilatus grauiter iratam cum ſono emiſit vocem,
Non mihi tuis verbis reſpondes? nondum nouiſti
Quòd in te fero duplicem poteſtatem? vtrunque enim,
Et cruce domare poſſum, & ſi voluero, te dimittam.
Et ei Chriſtus dixit. ſuperbum faſtum redarguens,
Nullam haberes per ſe collectam in me potentiam,
Si non deſuper eſſet donata. propter quod vir
Qui me capiens tradidit, peccatum maius concoquit.
Inde decernens Pilatus cogitauit dimittere
Ieſum indemnatum, remiſſum citra exitium
Populus verò contrà clamauit non tacentis ſtrepitu ſoni
Infinito ore, Illæſum hunc relinquens,
Cæſaris non amicus es ſolius ſceptriferi regis.
Omnis enim ſeipſum regem dicens mendaci ſermone,
Cum Cæſare Tiberio falsò nominatus hic contendit.
Et Pilatus trementibus auribus ſermonem audiens,
Extra altum tectum habentes ædes eduxit Ieſum.
Recèns extructo autem ſedit lithoſtroto in loco,
Nomen hoc ferente dictum Græca voce,
Quaſi lapidibus ſtratis elaborato: indigena autem
Gabatha balbutiente Syro vocatur vocabulo.
Sexta autem quam dicunt initium ſabbati erat aurora:
Eratque protenſa tertia lethifera hora.
Et Pilatus promptus è lapidoſa ſede
Iudæis clamauit, Ecce propè ſtat vir,
Dominus veſter, regiam veſtem ferens.
Populus autem reſpondit conſentiente ex gutture,
Hunc accipiens crucifige maximè ignominioſa aliqua morte:
Erectus hic pereat ferriferis à clauis,
In ligno facta morte extenſus quadriiugo vinculo.
Et Pilatus rurſus dixit toti inſpicienti populo.

Ligno clauis traiecto ego clauis aſtrictum adigens
Regem veſtrum, perdam vindice morte?
Et doloſo ore acclamarunt pontifices,
Alium habere neſcimus inconſuetum regem nos,
Regem iniuſſum, quem non coronauit Roma,
Niſi Cæſarem ſolum, infinitum paſtorem mundi.
Et Pilatus populi clamorem inextinguibilem audiens,
Chriſtum volens nolens iniuſto tradidit exitio.
Et morte gaudentes impudentes Pontifices
Ieſum receperunt prompti: citoque afferentes exitium
Immortalis Chriſti mortales facti ſunt homicidæ
Omnes ſimul. & crucem baiulans ſuam ipſe Ieſus,
Ad mortem imperterritus volentem habuit viam,
Donec in locum venit nominati Cranij,
Adam priſci nomen ferentem ambitu capitis:
Golgotha hunc vocabat Syrorum os. ibi homicidæ
In haſtam quadratam ſublimem ſupra terram
Erectum extenderunt aſtringentes violentia
Explicatas vtrinque ferreo quodam vinculo
Manus: ſimul foratoque transfixum ſingulari clauo,
Duplicem animum habens vno traiectum impetu,
Pedibus complicatis inflexile vinculum exitij.
Stimulis autem renitentibus ad crucem ligatos [te
Nocturnos latrones duos viros vnà ſimul affecerũt mor-
Vicinos inuicem: medium autem ſtatuerunt Ieſum.
Et Pilatus viſibilem ſcripſit teſtificante ſtylo
Inſcriptionem, quam vocant Latina titulum voce.
Erat autem ſapienti calamo expreſſus, Hic Ieſus,
Hic Iudæorum rex Galilæus Ieſus.
Et multus Iudæorum peregrinus cœtus legit
Titulum videns, quia locus erat collis ciuitati vicinus,
Vbi ipſum crucis coniunxerunt repagulo.
Erat autem vnius manus ſcienti ſignatus tractu,

Δούρασι γομφοτόμοισιν ἐγὼ γομφωτὸν ἀείρας
Κοίρανον ὑμείων, ὀλέσω ποινήτορι πότμῳ;
Καὶ δολίοις στομάτεσσιν ἀνέκραγον ἀρχιερῆες,
Ἄλλον ἔχειν οὐκ ἴδμεν ἀνήθεα κοίρανον ἡμεῖς,
Κοίρανον αὐτοκέλευστον, ὃν ἐστέψατο Ῥώμη,
Εἰ μὴ Καίσαρα μοῦνον, ἀτέρμονα ποιμένα κόσμου.
Καὶ Πιλάτος λαοῖο βοὴν ἄσβεστον ἀκούων,
Χριστὸν ἑκὼν ἀέκων ἀδίκῳ παρέδωκεν ὀλέθρῳ.
Καὶ θανάτῳ χαίροντες ἀναιδέες ἀρχιερῆες
Ἰησοῦν ἐδέχοντο θελήμονες. ὠκύμοροι δ'
Ἀθανάτου Χριστοῖο βροτοὶ γεγάασι φονῆες
Πάντες ὁμοῦ. καὶ σταυρὸν ἔχων ἑὸν αὐτὸς Ἰησοῦς,
Εἰς μόρον ἀπτοίητος ἑκούσιον εἶχε πορείην,
Εἰσόκε χῶρον ἵκανε φατιζομένοιο Κρανίου,
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον αὔτυγι κόρσης·
Γολγοθὰ τὸ καλέεσκε Σύρων στόμα. κεῖθι φονῆες
Εἰς δόρυ τετράπλευρον ἐπήορον ὑψόθι γαίης
Ὄρθιον ἐξετάνυσσαν ἀποσφίγξαντες ἀνάγκῃ
Πεπταμένας ἑκάτερθε σιδηρείῳ τινὶ δεσμῷ
Χεῖρας· ὁμοτρήτῳ δὲ πεπαρμένον ἄζυγι γόμφῳ,
Διπλόον ἦτορ ἔχοντα μιῇ τετορημένον ὁρμῇ,
Ποσσὶν ὁμοπλεκέεσσιν ἀκαμπέα δεσμὸν ὀλέθρου.
Κέντροις δ' ἀντιτύποισιν ἐπὶ σταυροῖο δεθέντας
Νυκτιλόχοις δύο φῶτας ἐνὶ ξυνώσαν ὀλέθρῳ
Γείτονας ἀλλήλοισι· μέσον δ' ἔστησαν Ἰησοῦν.
Καὶ Πιλάτος θνητὸν ἐπέγραφε μάρτυρι γόμφῳ
Γράμμα, τόπερ καλέουσι Λατινίδι τίτλον ἰωῇ.
Ἦν δὲ σοφῷ καλάμῳ τετυπωμένον, Οὗτος Ἰησοῦς.
Οὗτος Ἰουδαίων βασιλεὺς Γαλιλαῖος Ἰησοῦς,
Καὶ πολὺς Ἑβραίων ἐπιδήμιος ἐσμὸς ἀνέγνω
Τίτλον ἰδών, ὅτι χῶρος ἔην λόφος ἄστεϊ γείτων,
Ὀππόθι μιν σταυροῖο συνεκλήϊσαν ὀχῆι.
Ἦν δὲ μιῆς παλάμης νοερῷ κε χαραγμένον ὁλκῷ

Αὐσονίῃ γλώσσῃ τε, Σύρῳ καὶ Ἀχαιΐδι φωνῇ.
Καὶ Πιλάτον λιτάνευον ὁμήλυδες ἀρχιερῆες,
Μὴ γράφε, μὴ γράφε τοῦτον Ἰουδαίων βασιλῆα,
Ἀλλ' ὅτι κεῖνος ἔνισπεν ἑῇ ψευδήμονι φωνῇ,
Κοίρανος Ἑβραίων τελέθω, σκηπτοῦχος Ἰησοῦς.
Καὶ Πιλάτος φάτο μῦθον, ἀπειλέας ἄνδρας ἐλέγχων,
Ἔγραφον ἀσφαλέως τόδ' ὅπερ ἔγραφον. Ὑψιφανῆ δὲ
Ἰησοῦν ἀπίνακτον ὑποδρηστῆρες ὀλέθρου
Ἐκταδὸν ὀρθώσαντες ἐπὶ σταυροῖο δεθέντα,
Θεσπεσίην ἐσθῆτα θεηγενέος βασιλῆος
Ἰσάριθμοι δάσαντο, καὶ αἰγλήεντα χιτῶνα,
Ὅστις ὅλος καὶ ὕπερθεν ὁμοῦ καὶ ἔνερθε φορῆος
Ἄῤῥαφος ἦεν ὑφαντὸς, ἀπ' αὐχένος εἰς σφυρὰ λήγων.
Ἀλλήλοις δ' ὀάριζον ὁμοφθόγγῳ τινὶ μύθῳ,
Οἴνοπα μὴ σχίζοιμεν ἀνήτεα τόνδε χιτῶνα,
Θέσκελον ἀμφιέποντα τύπον ξένον. ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ
Δάκτυλα χειρὸς ἀφέντες, ἐκηβόλα σύμβολα νίκης,
Λαχμῷ πάντες ἴδωμεν ἀδηλείτῳ τίνος ἔσται·
Ὄφρα κε μῦθος ἐκεῖνος ἐτήτυμος ὄψιμος εἴη,
Ὃν κιθάρῃ ψάλλουσα θεηγόρος ἔννεπε μολπή,
Ἡμέτεροι δαπανῆτες ἐπ' ἀλλήλοισι φονῆες,
Ξυνοὶ ἀμιλλητῆρες, ἐμοὺς δάσαντο χιτῶνας,
Καὶ κλήρους ἐβάλοντο φιλοχλαίνῳ τινὶ λαχμῷ,
Ἡμετέρης ἐσθῆτος ἕως ἐγένοντο φορῆες.
Καὶ τὰ μὲν ἔργα τέλεσσεν ἀθεσμοβίων στρατὸς ἀνδρῶν·
Ἐγγύθι δὲ σταυροῖο συνήλυδες ἦσαν ἑταῖροι,
Καὶ Μαρίη, Χριστοῖο θεητόκος, οἷς ἅμα κείνη
Σύγγονος ἦν Μαρίη καὶ ὁμώνυμος· ἦν δὲ καὶ αὐτὴ
Μαγδαληνὴ Μαρίη φιλοδάκρυος. ὡς δὲ τεκοῦσαν
Χριστὸς ἴδεν θεόπαιδα καὶ ὃν φιλέεσκε μαθητὴν,
Μητέρι μῦθον ἔλεξε, Γύναι φιλοπάρθενε μῆτερ,

Romana lingua, Syriaca & Græca voce.
Et Pilatum rogarunt ſimul venientes pontifices,
Ne ſcribas, ne ſcribas hunc Iudæorum regem,
Sed quòd ille dixit ſua mendaci voce,
Rex Iudæorum ſum, ſceptriger Ieſus.
Et Pilatus dixit ſermonem, immites viros redarguens,
Scripſi certò quod ſcripſi. Sublimem verò
Ieſum immotum miniſtri mortis
Explicatè erigentes ad crucem ligatum,
Diuinam veſtem à Deo geniti Regis
Stantes diuiſerunt, & ſplendidam tunicam,
Quæ integra ſuprà ſimul & infrà geſtantem
Inſutilis erat contexta, à ceruice ad malleolos deſinens.
Inter ſe autem loquebantur concordi quodam ſermone,
Purpuream ne diſſecemus nullum filum habentem hanc tunicam,
Diuinam habentem formam peregrinam: ſed prò ipſa
Digitos manus iacientes, procul iacta ſigna victoriæ,
Sorte omnes videamus contentionis experte cuius erit:
Vt ſermo ille ſerus verus exiſteret,
Quem cithara cantans diuiniloquus dixit cantus,
Noſtri terribiles inter ſe homicidæ,
Communes aduerſarij meas diuiſerunt veſtes,
Et ſortem iecerunt chlanæ cupida quadam ſorte,
Noſtri veſtimenti donec facti ſunt geſtatores.
Et hæc quidem opera fecit facinoroſorũ exercitus virorũ.
Prope verò crucem comites erant ſocij,
Et Maria Chriſti deipara, quibus ſimul illa
Cognata erat Maria & cognominis: aderat autẽ & ipſa
Magdalena Maria libenter lacrymans. Quum verò matrem
Chriſtus vidit deiparam & quem diligebat diſcipulum,
Matri verbum dixit, Mulier virginitate gaudẽs mater,

Ecce virginem filium. & rurſus dixit diſcipulo,
Ecce virgo virginitatis ſtudioſe tua mater
Abſque partu. Illius autem poſt curſum velocis horæ
Virginem partu felicem cohabitantē habebat diſcipulus
Intra ſuam domum: & non ſatus erat matris
Filius, vir non genitus, à partus dolorū nō experta regi-
Ieſus autem ſimul omnia tranſmiſſa intelligens [na.
Quòd citò perfecta ſint, citius voluit eſſe
Finis ineuntis reliqua: dixitque populo,
Sitio. & paratum erat apud vicinum locum
Aceto plenum vas: vir autem quidam acutè audiens,
Spongiam ſubriguorum penetralium germen maris
Implens acerrimo potu & ſiticuloſa muria,
Recta procedentis arundinis ad extremū cacumen agēs,
Præbuit hyſſopo mixtum acetum exitij,
Compenſationem Regi pro melliflua niue
Panis diuini, per aërem altè protendens
Summum ſublatæ arundinis, & ſpongiam vagam.
Sed poſtquam amarū recepit potū & ſitibundā muriā,
Vicinus morti, Perfectum eſt, vltimo dixit ſermone:
Et caput inclinauit, volentique ceſſit morti.
Et furentes ſacerdotes, poſtquam circa veſpertinā horā
Cucurrit agniuori prænuntius dies feſti,
In domum elati affluxerunt præſidis:
Et Pilatum precabantur congregati, vt ipſorum,
Chriſti diuini, & ſerò morientium duorum virorum,
Trinorum, multos dentes habente pedes ſecarētur ferro:
Ne etiam in cruce fixa corpora manerent,
Septimum quando lumen veniret. erat enim illa
Omnibus Iudæis immenſa legitima aurora
Lucis ſeptimæ, quam nouerunt honorare.
Et exercitus propè acceſſit ſanguinarius. altè extenſum
Primi quidem diſſecuit penetrabili ferro [verò

Ἠνίδε παρθένον ἦα. καὶ ἔμπαλιν εἶπε μαθητῇ,
Ἠνίδε παρθενικὴ φιλοπάρθενε σεῖο τεκοῦσα
Νόσφι τόκου. Κείνης δὲ μετὰ δρόμον εὔποδος ὥρης
Παρθένον εὐώδινα συνέστιον ἔσχε μαθητὴς
Ἔνδον ἑοῦ μεγάροιο· καὶ ἄσπορος ἔπλε τεκούσης
Υἱὸς, ἀνὴρ ἀλόχευτος, ἀπειρώδινος ἀνάσσης.
Ἰησοῦς δ᾽ ἅμα πάντα παρεσπεύσαντα νοήσας
Ὅττι θοῶς τετέλεστο, θοώτερον ἤθελεν εἶναι
Τέρματος ἰσαμένοιο τὸ λείψανον· εἶπε δὲ λαῷ,
Διψώω. καὶ ἑτοῖμον ἔην παρὰ γείτονι χώρῳ
Ὀξέος ἔμπλεον ἄγγος· ἀνὴρ δέ τις ὀξὺ ἀκούσας,
Σπόγγον ὑποβρυχίων ἀδύτων βλάστημα θαλάσσης
Πλήσας δριμυτάτοιο ποτοῦ καὶ διψάδος ἅλμης,
Ἰθυπόρου καλάμου παρὰ νείατον ἄκρον ἐρείσας,
Ὤρεγεν ὑσσώπῳ κεκερασμένον ὄξος ὀλέθρου,
Ἀντίδοτον βασιλῆϊ μελισταγέος νιφετοῖο
Ἄρτου θεσπεσίοιο, δι᾽ ἠέρος ὑψόσε τείνων
Ἄκρον ἀειρομένου καλάμου, καὶ σπόγγον ἀήτην.
Ἀλλ᾽ ὅτε πικρὸν ἔδεκτο ποτὸν καὶ δίψιον ἅλμην,
Ἀρχεθάνης, Τετέλεστο, καὶ ὕστατον φάτο μῦθον·
Καὶ κεφαλὴν ἔκλινε, θελήμονι δ᾽ εἴκαθε πότμῳ.
Καὶ ζαμενεῖς ἱερῆες, ἐπεὶ περὶ δείελον ὥρην
Ἔστιχε μηλοφάγοιο προάγγελον ἦμαρ ἑορτῆς,
Ἐς δόμον αὐχήεντος ἐπέρρεον ἡγεμονῆος.
Καὶ Πιλάτον λίσσοντο συνήλυδες, ὄφρα κεν αὐτῶν,
Χριστοῦ θεσπεσίοιο, καὶ ὀψιμόρων δύο φωτῶν,
Τειρῶν, πουλυόδοντι πόδες τέμνοιτο σιδήρῳ·
Μὴ καὶ ἐπὶ σταυροῖο πεπηγότα σώματα μίμνῃ,
Ἑβδόμον ὁππότε φέγγος ἐγεύσεται. ἦν γὰρ ἐκείνη
Πᾶσιν Ἰουδαίοισιν ἀθέσφατος ἔννομος ἠὼς
Φέγγεος ἑβδομάτοιο, τὸ περ δεδάασι γεραίρειν.
Καὶ στρατὸς ἐγγὺς ἵκανε μιαιφόνος. ὑψιτενῆ δὲ
Πρώτου μὲν διέτεμνεν ἀμοιητῆρι σιδήρῳ

Μειλιχίου πόδα δισσόν· ἐπὶ σταυρῷ δὲ δεθέντος
Ἄλλου συμπλόκου διδύμοις πόδας ἄορι κόψας,
Δεύτερον ἐπερωΐξεν ἐπεσβόλον ὀξέϊ πότμῳ.
Ἰησοῦ δ' ὅτε νεκρὸν ἐσέδρακον, οἷα θανόντος,
Οὐ πόδας ἠλοίησαν ὁμόζυγας ἠθάδι χαλκῷ.
Ἀλλὰ θορὼν ἀκίχητος ἀνὴρ ἀνεμώδεϊ λόγχῃ,
Πλευρὴν πᾶσι μέλουσαν ἀφειδέϊ νύξε μαχαίρῃ.
Καὶ διδύμαις λιβάδεσσιν ὑπὸ πλευροῖο τυπέντος
Πρῶτα μὲν αἷμα χύθη, μετέπειτα δὲ θέσκελον ὕ-
δωρ.
Ἀνὴρ δ' ὅστις ὄπωπεν, ἑῷ πιστώσατο μύθῳ
Μαρτυρίην ἀτίνακτον· ἀριστονόοιο δὲ κείνου
Ἴδμεν ὅτι ζαθέη καὶ ἐτήτυμος ἔπλετο φωνή.
Ταῦτα δὲ πάντα τέλεσκεν, ὅπως ἔπος ἔμπεδον εἴη
Ὅ, ζαθέῃ φόρμιγγι μελίπνοος ἔννεπε μολπή,
Χριστοῦ ἀμωμήτοιο προάγγελος, Οὐδὲν ἀπ' αὐτοῦ
Κεκριμένων μελέων τετμημένον ὀστέον ἔσται.
Καὶ φέρεται λόγος ἄλλος ὃν ἔννεπε θέσκελος ἀνὴρ,
Ὄψονται πρὸς ἐκεῖνον ὃν οὔτασαν, ὅστις ὀπάσσει
Ποινὴν ὀψιτέλεστον ἀμοιβάδα κέντορι λόγχῃ.
Καὶ Πιλάτον μετέπειτα λαθὼν ἱκέτευεν Ἰωσήφ,
Τάρβος Ἰουδαίων πεφυλαγμένος· ὅς ῥα καὶ αὐτὸς
Ἀπροϊδὴς Χριστοῖο φιλήκοος ἔσκε μαθητής,
Ἐκ στόματος ζαθέοιο σοφὸν γάλα πιστὸν ἀμέλγων.
Οὗτος ἰὼν ἱκέτευεν, ὑπωρόφιον γόνυ κάμπτων,
Ὄρχαμον αἰτίζων νέκυν ἔνθεον. αὐτὰρ ὁ χαίρων
Νεκρὸν ἀεξώοντι θεουδέϊ δῶκε φορῆϊ.
Καὶ ποδὶ σιγαλέῳ νεκυοστόλος ἦλθεν Ἰωσήφ.
Ἐγγύθι δὲ σταυροῖο πεπηγμένον ἄκρον ῥείσας,
Δίζυγα χαλκὸν ἔλυσεν ἀπαχθόμενον ὀξέϊ δεσμῷ,
Καὶ νέκυν ἑστηῶτα κατήγαγε δείδιος ἀνήρ,
Φόρτον ἀναφείζων θεοδέγμονι κείμενον ὤμῳ.
Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος, ὃς ἤλυθε νυκτὸς ὁδίτης

Placidi pedem duplicem : in cruce etiam poſiti
Alterius nocturni latronis geminos pedes gladio tundẽs,
Alterum præcipitauit conuitiatorem celeri morte.
Ieſum verò quando mortuum viderũt, tanquam mortui
Non pedes fregerunt coniugatos conſueto ferro:
Sed currens incomprehenſibilis vir ventoſa leui lancea
Latus charum non parcenti vulnerauit gladio,
Et geminis liquoribus ex latere percuſſo,
Primùm quidem ſanguis effuſus eſt, deinceps verò diuina aqua.
Vir autem qui vidit, ſuo confirmauit ſermone
Teſtimonium immotum: mente autẽ optima præditi illius
Scimus quòd diuina & vera eſt vox.
Hæc autem omnia fiebant, vt dictum firmum eſſet
Quod diuina cithara mellite ſpirans dixit cantus,
Corporis irreprehenſibilis prænuncium, Nullum ex ipſo
Diſcretorum membrorum contritum os erit.
Et fertur ſermo alius quem dixit diuinus vir,
Videbunt eum quem vulnerarunt, qui præbebit
Pœnam ſerò perfectam cõpenſationem ſtimulãti lanceæ.
Et Pilatum deinceps clàm precabatur Ioſeph,
Præ timore Iudæorum cautus: qui ſanè & ipſe
Improuiſus Chriſti audiendi cupidus erat diſcipulus,
Ex ore diuino ſapiens lac fidele mulgens.
Hic abiens ſupplicabat, domeſticum genu flectens,
A principe petens mortuum diuinum. cæterũ ille gaudẽs,
Mortuum ſemper viuentem religioſò dedit geſtatori.
Et pede tacito mortuos tranſmittens venit Ioſeph.
Iuxta autem crucem fixum verticem fulciens,
Duplex ferrum ſoluit perferratum acuto vinculo,
Et mortuum innixum deduxit veſpertinus vir,
Onus leuans Deum recipienti iacens in humero.
Venit autem & Nicodemus, qui venerat noctu viator

In domum Chriſti, cauto pede incedens,
Myrrham ferens fragrantem, rubicundi etiam horti
Indicæ aloes in arundinibus creſcens germen terræ,
Libras quas vocant nominatæ quadam menſura
Vſq; ad vnũ diuinũ cẽtenarium numerum: quorũ ſimul
Tenuibus linteis cinxerunt mortui [*cũ fructu*
Corpus, multiplici circumuolutionum fragrãti vinculo,
Vt mos eſt Iudæis ſepulcrales ritus ſeruare.
Erat autem quoddam ibi ſepulcrum ſublimis collis iuxta locum,
Chriſtum vbi crucis concluſit repagulo
Immitis hoſtilis cœtus. erat etiam in vicino horto
Sepulcrum rudi cauato è ſaxo,
Sculptum totum, nouiter extructum. in lapidoſo autem ſepulcro
Nondũ mortuus iacuerat ſepulcralem terrã aſſequutus:
Sed ſepulcri puri peruadens hortenſis aura
Locum perflabat, quò laborioſus Ioſeph
Ieſum detulit ſuo geſtatum humero.
Et mortuum non manentem in lapidoſum poſuit humilem lectum,
Mortuum, ſemper viuum, triduanum in tumulo,
Ad ſepulcrum ſuis radicibus innitens, non teſtificatum opus texens:
Quia apud Iudæos obſeruatæ curſum horæ,
Vicinam noctem ferẽs initium ſabbati cucurrit aurora:
Et rurſus domum iuit latens incomprehenſibilis Ioſeph.

CAP. XX.

Vna autem prauertente poſt ſabbatum aurora,
Magdalena Maria lugubre prope tumulum
Matutinum veſtigium flexit, quando vmbroſam per terram
Noctu apparens non ſignata matutina iuerat ſtella:

Ἐς μέγαρον Χριστοῖο, φυλασσομένῳ ποδὶ βαίνων,
Σμύρναν ἄγων θυόεσσαν, ἐρυθραίοιο δὲ κήπου
Ἰνδῴης ἀλόης δονακοστρεφὲς ἔρνος ἀρούρης,
Λίτρας τὰς καλέουσι φατιζομένῳ τινὶ μέτρῳ
Ἄχρι μιῆς ζαθέης ἑκατοντάδος· ὧν ἅμα καρπῷ
Λεπταλέαις ὀθόνῃσιν ἐμιβώσαντο θανόντος
Σῶμα, πολυπλέκτῳ ἑλίκων εὐώδεϊ δεσμῷ,
Ὡς ἔθος Ἑβραίοις ἐπιτύμβια θεσμὰ φυλάσσειν.
Ἦν δέ τις αὐτόθι τύμβος ἀκρολόφῳ παρὰ χώρῳ,
Χριστὸν ὅπῃ σταυροῖο συνεκλήϊσαν ὀχῆϊ
Νηλὴς ἐχθρὸς ὅμιλος. ἔην δ' ἐνὶ γείτονι κήπῳ
Τύμβος ἀδωμήτοιο βαθυνομένης ἀπὸ πέτρης,
Γλυπτὸς ὅλος, νεότευκτος. ἐν εὐλάϊγγι δὲ τύμβῳ
Οὔπω νεκρὸς ἔκειτο χυτῆς ψαμάθοιο τυχήσας·
Ἀλλὰ τάφου καθαροῖο φυτῶν ἐπικήπιος αὔρη
Χῶρον ἀνερρίπιζεν, ὅπῃ ταλαεργὸς Ἰωσὴφ
Ἰησοῦν ἐκόμισσεν ἑῷ πεφορημένον ὤμῳ.
Καὶ νέκυν οὐ μίμνοντα λιθώδεϊ θῆκε χαμευνῇ,
Νεκρὸν, ἀεὶ ζώοντα, τριήμερον ἔνδοθι τύμβου,
Σῆμα παρ' αὐτόρριζον, ἀμαρτυρον ἔργον ὑφαίνων·
Ὄττι παρ' Ἑβραίοισι φυλασσομένης δρόμον ὥρης,
Γείτονα νύκτα φέρουσα προσάββατος ἔτρεχεν ἠώς·
Καὶ πάλιν ἐς δόμον ἦλθε λαθὼν ἀκίχητος Ἰωσήφ.

ΚΕΦ. Κ.

Τῇ δὲ μιῇ φθαμένῃ μετὰ σάββατον ἠριγενείῃ,
Μαγδαληνὴ Μαρίη φιλοδάκρυος ἐγγύθι τύμβου
Πρώϊον ἴχνος ἔκαμπτεν, ὅτε σκιοειδέϊ γαίῃ
Νυκτιφαὴς ἀχάρακτος ἑώϊος ἤιεν ἀστήρ·

Καὶ λίθον οὐδαίοιο μετοχλισθέντα θυρέτρου
Ἄπλετον ἐν δαπέδῳ κεκυλισμένον, ἄχθος ἀρούρης,
Καὶ τάφον ἔδρακε γυμνὸν, ὅπῃ βαρύφορτος Ἰωσὴφ
Ἰησοῦν ὀλίγῃ ψαμαθώδεϊ θῆκε χαμεύνῃ.
Κεῖθι γυνὴ νυχίη πόδας εὐάσεν· ἀμφὶ δὲ κόλπῳ
Πενθαλέον μύρον εἶχεν. ἐρημαίης δὲ χαμεύνης
Ἥψατο, μαστεύουσα νέκυν φύξηλιν ἀλεῖψαι.
Ἀλλά μιν οὐκ ἐκίχησεν· ἐπειγομένῳ δὲ πεδίλῳ
Νόστιμος εἰς δόμον ἦλθε· κατηπιόωντι δὲ Πέτρῳ
Ἀγγελίην ἑτέρῳ τε συνωνδιάοντι μαθητῇ,
Κοίρανος ὃν φιλέεσκε, μιῇ ξυνώσατο φωνῇ
Ἀμφὶ τάφοιο κενοῖο· καὶ ὡς ἔχε Πέτρος ἀκούσας,
Ἔμπνοος οἰστρηθέντι ποδῶν διφήτορι ταρσῷ
Ἄνθορεν ἐκ μεγάροιο· καὶ ὡμάρτησε μαθητὴς
Ἄλλος ὁμῶς ἐπὶ σῆμα, καὶ εἰς δρόμον ἔτρεχον ἄμφω.
Καὶ φθάμενος Σίμωνα ποδηνέμος ἦλθε μαθητὴς,
Πέτρου ἀπερχομένοιο θοώτερος. ἀγχιφανὴς δὲ
Ἱστάμενος παρέκυψε, καὶ ἔδρακεν ἔνδοθι τύμβου,
Ἀντωποῖς βλεφάροισι κενήριον ὀξὺ δοκεύων,
Κεκλιμένας ὀθόνας χιονώδεας ὑψόθι γαίης.
Οὐ μὲν ἔσω διέβαινε, καὶ εἰ ταχὺς ἦλθεν ὁδεύων.
Ἑσπόμενος δὲ πόδεσσιν ὀπίστερος ἵκετο Σίμων,
Καὶ ταχὺς ἔνδον ἵκανεν. ὑπὲρ δαπέδοιο δὲ γυμνοῦ
Σύζυγας ἀλλήλοις λινέοις ἐνόησε χιτῶνας,
Καὶ κεφαλῆς ζωστῆρα παλίλλυτον ἅμματι χαίτης,
Σουδάριον τόπερ εἶπε Σύρων ἐπιδήμιος αὐδὴ,
Οὐ ταφίαις ὀθόναις παρακείμενον, ἀμφιλαφὴς δὲ
Μουναδὸν αὐτοέλικτον, ὁμόπλοκον εἰν ἑνὶ χώρῳ.
Ἦλθε καὶ ὁ πρώτιστος ἰὼν ἐπὶ σῆμα μαθητὴς,
Καὶ βραδὺς ἔνδον ἵκανε λιθογλυφέος κενεῶνος·

Et lapidem liminari tranſmotum ab oſtio
Ingentem in pauimento reuolutum, pondus terræ,
Et ſepulcrum videt nudum, quò onuſtus Ioſeph
Ieſum in paruum arenoſum poſuit humilem lectum.
Ibi mulier nocturna pedes ad quietem collocauit: in ſinu autem
Luctuoſum vnguentum habebat, deſertumque lectum
Attigit, inquirens mortuum fugitiuum inungere,
Sed ipſum non deprehendit: feſtinante autem pede
Reuerſa in domum venit, ſub triſti verò Petro
Nuntium & altero cohabitanti diſcipulo,
Dominus quem dilexit, vna communicauit voce
De ſepulcro vacuo. & quum Petrus audiſſet,
Reſpirans incitato pedum indagatrice planta
Proruit è domo, & ſequebatur diſcipulus
Alius ſimul ad ſepulcrum, & curſu incitabantur ambo.
Et præueniens Simonem ventoſos pedes habens venit diſcipulus
Petro feſtinante celerior. vicinus autem
Stans inclinatus introſpexit, & ſpectauit intra tumulũ,
Contrà intuentibus oculis vacuum monumentum celeriter videns,
Iacentia & lintea alba ſupra terram,
Non quidem interius peruenit, etſi celer venit ambulãs.
Sequens verò pedibus poſterior venit Simon,
Et celer intus venit. ſuper pauimentum autem nudum
Coniunctas inuicem lineas animaduertit tunicas,
Et capitis cingulum rurſus ſolutum nexu capillorum,
Sudarium quod dixit Syrorum popularis vox,
Non ſepulcralibus linteis adiacens, ſed duplicatum
Separatim per ſe inuolutum, complicatum in vno loco.
Venit & prior vadens ad ſepulcrum diſcipulus,
Et tardus venit lapidibus ſculptam intra cauitatem:

Et lapidem mobilem conuenientem voragini tumuli,
Expreſſum fulcimentum lapidoſi oſtij,
Et capillorum ligamentũ,& indumenta iacentia in terra
Vidit : & credidit quòd terreſtribus è finibus
Cœleſtem in regionem leuis mortuus volauit.
Nondum enim didicerant duo Chriſti diſcipuli
Quòd celer poſt mortem irremeabili ſolo relicto,
Ad tres dies ſolùm excitabilem ſomnum dormiens,
Redux ex mortuis aſcendet in cœlum aſtrorum,
Ineuitabilis mortis rurſus ſoluta vincula conculcans.
Crebrò autem admirantes ſpectatores ſocij,
Inſtabiles in ſuis morabantur domibus,
Tacitè relinquentes non luctuoſi ambitum tumuli.
Magdalena verò relinquebatur mulier apud ſepulcrum ſola,
Calidum fundens flebilis imbrem faciei,
Lugens viuentem. per pellucidum autem oſtium
Quum adhuc deploraret loquentem mortuum propè exiſtentem,
Angelicam animaduertit coniugationem: alium quidem, in ſummo
Dexterum oppoſitum ſuper Chriſti caput,
Splendorem emittentem à diuinis oculis prædita facie:
Alium verò, pedum ad regionem, vbi mortuus erat mentem retinens,
Niueas ſcintillas iaculantem à tunica.
Vtrique autem interrogarunt intra tumulũ mulierem,
Cur mulier gemis? Maria verò reſpondit ſermone,
Quòd quidam raptores viri meum regem clàm
Nocturni ſpoliarunt : ego verò non poſſum intelligere
Quò ipſum tranſpoſuerunt. Conuerſa verò illa
Ieſum animaduertit quem lugebat : ſtantémque
Vidit, & non cognouit quòd diuinum apud tumulum

Kαὶ

Καὶ λίθον εὐδίνητον ἐοικότα χάσματι τύμβου,
Ἀντίτυπον στήριγμα χαραδραίης πυλεῶνος,
Καὶ πλοκάμων ἰσθαμῶνα, καὶ εἵματα κείμενα γαίῃ
Ἔδρακε· καὶ πίστευεν ὅτι χθονίων ἀπὸ κόλπων
Οὐρανίην ἐπὶ πέζαν ὑπηνέμιος νέκυς ἔπτη.
Οὐ γάρ πω δεδάασι δύω Χριστοῖο μαθηταὶ
Ὅττι ταχὺς μετὰ πότμον ἀνόστιμον οὖδας ἐάσας,
Εἰς τρία φάεα μοῦνον ἐγέρσιμον ὕπνον ἰαύων,
Νόστιμος ἐκ νεκύων ἀναβήσεται εἰς πόλον ἄστρων,
Ἀκλινέος θανάτοιο παλίλλυτα δεσμὰ πατήσας.
Πυκνὰ δὲ θαμβήσαντες ὀπιπευτῆρες ἑταῖροι,
Ἀσταθέες σφετέροισιν ἐπαυλίζοντο μελάθροις,
Ἄψοφα κληείσαντες ἀπενθέος ἄντυγα τύμβου.
Μαγδαληνὴ δ' ἐλέλειπτο γυνὴ παρὰ σήματι μούνη,
Θερμὸν ἀναβλύζουσα γοήμονος ἔσβεσεν ὀπωπῆς,
Μυρομένη ζώοντα. δι' εὐφαέος δὲ θυρέτρου
Ὡς ἔτι δακρυχέεσκε λαθὸν νέκυν ἐγγὺς ἐόντα,
Ἀγγελικὴν ἐνόησε συνωρίδα· τὸν μὲν, ἐπ' ἄκρου
Δεξιὸν αὐτοκέλευθον ὑπὲρ Χριστοῖο καρήνου,
Μαρμαρυγὴν πέμποντα θεοειλύοιο προσώπου·
Τὸν δὲ, ποδῶν παρὰ πέζαν, ὅπη νέκυς ἦεν ἐχέφρων,
Χιονέοις σπινθῆρας ἀκοντίζοντα χιτῶνος.
Ἀμφότεροι δ' ἐρέεινον ἔσω τύμβοιο γυναῖκα,
Τίπτε γύναι στενάχεις; Μαρίη δ' ἠμείβετο μύθῳ,
Ὥς τινες ἅρπαγες ἄνδρες ἐμὸν βασιλῆα λαθόντες
Ἐννύχιοι σύλησαν· ἐγὼ δ' οὐκ οἶδα νοῆσαι
Ὁππόθι μιν μετέθηκαν. Ὑποστρεφθεῖσα δ' ἐκείνη
Ἰησοῦν ἐνόησεν ὃν ἔστενεν· ἱστάμενον δὲ
Εἶδε, καὶ οὐ γίνωσκεν ὅτι ζαθέῳ παρὰ τύμβῳ

Χριστὸς ἐών· ϗ ξεῖνος ἀνὴρ ἅτε κῆπον ὁδεύων,
Τίπτε γύναι στενάχεις; κινυρὴν ἐρέεινε γυναῖκα·
Εἰπέ, τί μαστεύεις; Μαρίη δ' ἐφθέγξατο φωνήν,
Ἐλπομένη κήποιο φυτηκόμον ἀνέρα νοῆσαι,
Εἰ σὺ νέκυν ζοφόεντος ἐνοσφίσας ἔνδοθι τύμβου,
Ἔννεπε ποῦ μετέθηκας, ἐγὼ δέ μιν ἔνθεν ἀείρω.
Ἰησοῦς δ' ἀπάμειπτο, χέων ἀείδηλον ἰωήν,
Καὶ Μαριὰμ ἰάχησε. Μεταστρεφθεῖσα δ' ἐκείνη,
Ῥαββουνὶ κατέλεξε. Θεὸς δ' ἀνέκοψε γυναῖκα
Δεξιτερὴν μέλλουσαν ἐς ἄμβροτον εἷμα πελάσσαι.
Καί οἱ μῦθον ἔλεξεν, Ἐμῶν μὴ ψαῦε χιτώνων·
Οὔπω γὰρ μετὰ πότμον ἐμῷ νόστησα τοκῆϊ.
Ἀλλὰ κασιγνήτοισιν ἐμοῖς ἀγόρευε μαθηταῖς,
Πρὸς γενέτην ἐμὸν εἶμι, ϗ ὑμέτερον γενετῆρα,
Καὶ θεὸν ὑμείων, καὶ ἐμὸν θεόν, αὖθις ἱκάνω.
Καὶ Μαριὰμ πεπότητο, ϗ ἕνδεκα μάρτυρι φωνῇ
Πᾶσιν ὑποστροφίοισιν ἔπος ξυνώσατο μαθηταῖς
Ὅττι μεταχθονίου γυμνούμενα γυῖα χιτῶνος,
Χριστὸν ἴδε στίλβοντα θεοκμήτῳ τινὶ πέπλῳ.
Καί οἱ ἔφη τάδε πάντα, χέων αὐτώπιον αἴγλην.
Καὶ σκιόεσσαν ὅτε γαῖαν ὅλην ἐμέλαινεν ὀμίχλη,
Ἀκλινέες δὲ θύρετρα συνεκλήϊσαν ὀχῆες,
Ὁππόθι φωλεύοντες ἐναυλίζοντο μαθηταί,
Ὡς πτερὸν ἠὲ νόημα μετάρσιος εἰς μέσον ἔστη
Μιβωθεὶς ἑτάροισι, ϗ ἔννεπε, Σαώνομος ὑμῖν
Εἰρήνη. ϗ ἄηπτον ἔπος βραχὺ τοῦτο βοήσας,
Δεῖξε πόδας ϗ χεῖρας ὁμηγυρέεσσι μαθηταῖς
Ἡλοτύποις, πλευρήν τε νεούτατον. ὀψιφανῆ δὲ
Κοίρανον ἀθρήσαντες ἐγήθεον αὖτις ἑταῖροι.
Καί σφιν ἄναξ ἀγόρευε τὸ δεύτερον ὀξέϊ μύθῳ,
Εἰρήνη πάλιν ὔμμι. καὶ ὡς τιβάζυχι κόσμῳ

Chriſtus eſſet. & peregrinus quaſi vir hortũ peruadens,
Quid mulier ploras? luctuoſam interrogauit mulierem:
Dic, quid quæris? Maria autem ſonuit vocem,
Putans ſe horti ſatorem virum videre,
Si tu mortuum caliginoſo eleuaſti ex ſepulcro,
Dic quò tranſpoſuiſti: ego verò ipſum inde tollam.
Ieſus verò reſpondit, fundens valde manifeſtam vocem,
Et Mariam vocauit. Conuerſa illa,
Magiſter, dixit. Deus autem repreſſit mulierem
Dexteram volentem immortali veſti adiungere,
Et ei verbum dixit, Meam non tange tunicam.
Nondum enim poſt mortem ad meum redij patrem:
Sed fratribus meis dic diſcipulis;
Ad patrem meum vado, & veſtrum patrem,
Et ad Deum veſtrum, & meum Deum, rurſus venio.
Et Maria volabat, & vndecim teſtificante voce
Omnibus cõtubernalibus verbũ cõmunicauit diſcipulis,
Quòd terreſtri nudatum membris à tunica
Chriſtum vidiſſet ſplendentem à Deo laborato quodam pallio.
Et ei dixit hæc omnia, fundens oppoſitum ſplendorem.
Et vmbroſam quando terram totã nigreſecerat caligo,
Immoti & fores concluſiſſent vectes,
Vbi deliteſcentes commorabantur diſcipuli,
Sicut ala vel cogitatio, ſublimis in medium ſtetit,
Cinctus ſociis, & dixit, Communis vobis
Pax. Et inſperatum verbum breue hoc clamans,
Monſtrauit pedes & manus ſimul congregatis diſcipulis
Clauo traiectas, & latus recens vulneratum. ſerò apparentem autem
Dominum videntes lætati ſunt rurſus ſocij.
Et ipſis Rex dixit iterum celeri ſermone,
Pax rurſus vobis: & ſicut quadrijugo mundo

Miſit meus pater me, & vos ipſe mitto.
Dixit: & immortalis oris flatum tendens,
Labia aperiens vitalia, dixit diſcipulis,
Spiritum ſanctum recipite: & quorum hominũ in terra
Impietatem dimiſeritis, in vita errans onus neceſſitatis,
Peccati obliuione deleta cœleſtis ſolutio erit:
Quorum verò rurſus tenueritis hominum peccatricem noxam,
Opera vitæ errantis manent ligata vinculo.
Thomas autem intus latentibus deerat ſolus ſocijs,
Vicinus quando ad omnes per aërem venit Ieſus,
Dominus per auras ambulans, non teſtificatam ſemitam alternans.
Et ei ſpectatores dixerunt diſcipuli
Dominũ quòd vidiſſent: ille verò audax labiũ aperiens,
Dixit ſermonem incredulũ, quia tardo ad motum verbo
Teſtimonij inflexilem quærebat maiorem perſuaſionem,
Niſi manus videam, profundam autem ferro
Fixero digitum ſummũ acutè fixorũ in formã clauorũ,
Et manum cauato lateri admouero,
Nunquam credam. Diuiniloqui autem diſcipuli
Octaua poſt lucem aduenientis auroræ
Omnes erant ordine intra occultam domum,
Horridum Iudæorum vitantes faſtum minarum.
Congregatis autem ſimul his conuictor ſedebat Thomas,
Quẽ Didymũ vocarunt, binominem. improuiſus autem
Chriſtus intra domum ruens veloci pede
Sine alis, diuinos apparebat medius inter diſcipulos:
Et tertia reciprocus ſonuit conſueta voce,
Pax rurſus vobis. & ſimul omnes relinquens,
Thomam vicinum alloquutus eſt teſtificante ſermone,
Da mihi huc amice tuum digitum, vt adiungam
Teſtem indubitatum in acutè fixorum typũ clauorum:

Πέμψεν ἐμὸς γενέτης με, καὶ ὑμέας αὐτὸς ἰάλλω.
Εἶπε, καὶ ἀμβροσίων στομάτων φύσημα πιτυίνων,
Χεῖλος ἀναπτύξας βιοτήσιον, εἶπε μαθηταῖς,
Ἁγνὸν πνεῦμα δέχεσθε· καὶ ὧν μερόπων ἐνὶ γαίῃ
Δυσσεβίην ἀφέντε, βιοπλανὲς ἄχθος ἀνάγκης,
Ἀμπλακίης ἄμνηστος ἐπουρανίη λύσις ἔσται·
Ὧν δὲ πάλιν κρατέοιτε βροτῶν ἀλιτήμερον ἀτίω,
Ἔργα βίου σκληροῖο μένει πεπεδημένα δεσμῷ.
Θωμᾶς δ' ἐνδομύχων ἀπελείπετο μοῦνος ἑταίρων,
Ἀγχιφανὴς ὅτε πᾶσι δι' ἠέρος ἦλθεν Ἰησοῦς,
Κοίρανος ἠερόφοιτος, ἀμάρτυρον οἶμον ἀμείβων·
Καί οἱ ὀπιπευτῆρες ἐπεφθέγξαντο μαθηταὶ
Κοίρανον ὡς ἐνόησαν. ὁ δὲ θρασὺ χεῖλος ἀνοίξας,
Ἔννεπε μῦθον ἄπιστον, ἐπεὶ βραδυδινέϊ μύθῳ
Μαρτυρίης ἀγνάμπτον ἐδίζετο μείζονα πειθώ,
Εἰ μὴ χεῖρας ἴδοιμι, βαθυνόμενόν τε σιδήρῳ
Πήξω δάκτυλον ἄκρον ἐς ὀξυτέρων τύπον ἥλων,
Καὶ παλάμην γλαφυροῖο κατὰ πλευροῖο πελάσσω,
Οὔποτε πιστεύσοιμι. Θεοφραδέες δὲ μαθηταί,
Ὀγδοάτης μετὰ φέγγος ἐπήλυδος ἠριγενείης
Πάντες ἔσαν στοιχηδὸν ἔσω κρυφίοιο μελάθρου,
Φρικτὸν Ἰουδαίων πεφυλαγμένοι ὄγκον ἀπειλῆς.
Ἀγχιμόροις δ' ἅμα τοῖσι συνέστιος ἕζετο Θωμᾶς,
Ὃν Δίδυμον καλέσαντο, διώνυμον. ἀπροϊδὴς δὲ
Χριστὸς ἔσω μεγάροιο θυρῶν ἀνεμώδεϊ ταρσῷ
Ἄψοφος, ἀγχιθέων ἀνεφαίνετο μέσσος ἑταίρων·
Καὶ τριτάτῃ παλίνορσος ἀνίαχεν ἠθάδι φωνῇ,
Εἰρήνη πάλιν ὕμμι. καὶ εἰν ἑνὶ πάντας ἐάσας,
Θωμᾶν ἀντικέλευθον ἀμείβετο μάρτυρι μύθῳ,
Δός μοι δεῦρο πέπον σέο δάκτυλον, ὄφρα πελάσσῃς
Μάρτυρ' ἀναμφήριστον ἐς ὀξυτέρων τύπον ἥλων·

Καὶ παλάμας ἑκάτερθεν ἐμὰς ἴδε· δεξιτερὴν δὲ
Πλευρῆς χεῖρα τάνυσσον ἐμῆς αὐτάγγελον οὐλῆς·
Καὶ τεὸν ἦθος ἄπιστον ἀναίνεο· πιστότερον δὲ
Εἰς ἐμὲ διπλόος ἔσσο, καὶ εἰσορέων καὶ ἀφάσσων.
Θωμᾶς δ' ὑστερόμητις ἀμοιβάδα ῥήξατο φωνὴν,
Κοίρανος ἡμέτερος καὶ ἐμὸς θεός. Εἶπε καὶ αὐτὸς
Ἰησοῦς, Διδύμοιο νόον διχόμητιν ἐλέγχων,
Πείθεαι ἀθρήσας με, καὶ ὄμμασι δέξαο πειθώ;
Κεῖνοι μᾶλλον ἔασι μακάρτεροι οἱ μὴ ἰδόντες
Μείζονα πίστιν ἔχουσι, καὶ οὐ χατέουσιν ὀπωπῆς.
Ἀλλα δὲ θαύματα πολλὰ σοφῶν προπάροιθεν ἑταίρων
Ἰησοῦς ἐτέλεσσε, πολύτροπα σήματα φαίνων,
Μάρτυς ἀληθείης τάπερ οὐκ ἔγραφε θεσπιδὶ βίβλῳ,
Ὃς τάδε πάντα χάραξε, θελήμονι κάλλιπε σιγῇ.
Ταῦτα δὲ πάντα πέλει τετυπωμένα μάρτυρι δέλτῳ,
Ὄφρα κε πίστιν ἔχοιτε βιοτόων, ὅττι τοκῆος
Χριστὸς ἀειζώοιο θεοῦ γόνος ἐστὶν Ἰησοῦς·
Ὑμῖν δὲ πειθομένοισιν ἐπουρανίης χάριν ἀρχῆς
Ζωῆς θεσπεσίης αἰώνιός ἐστιν ἀμοιβή.

ΚΕΦ. ΚΑ.

Τὸ τρίτον ἄμβροτον εἶδος ἑοῖς ἀνέφηνε μαθηταῖς
Χριστὸς, ἀσιγήτοιο παρ' ἠιὼν Τιβεριάδος λίμνης.
Οὕτω δ' εἶδος ἔφηνεν· ἔπι κρυφίοιο μελάθρου
Πέτρος ἔην, ὁ πρόσθε βοώνυμος οὔνομα Σίμων,
Καὶ σοφὸς Ἀνδρείας, ὁμογάστριος ὃς πέλε Πέτρου·
Καὶ βροχαλοὶ δύο παῖδες ἀλιβρεφέος Ζεβεδαίου,
Καὶ Θωμᾶς μετὰ τοῖσι Διώνυμος· ἦν δὲ καὶ αὐτὸς
Ναθαναὴλ, ἕτεροί τε δύω θεοπειθέες ἄνδρες.
Καί σφιν ἀγειρομένοισι λινοπλόκος ἔννεπε Σίμων,
Ἔρχομαι ἰχθυόεσσαν ἐς ἠθάδα πόντιον ἄγρην.
Καί οἱ μῦθον ἔλεξαν ὁμήλυδες ἀσπαλιῆες,
Σύν σοι ἐς ἰχθυόεντα χυτῆς ἁλὸς ἔργα καὶ ἡμεῖς
Ἱέμεθα ξύμπαντες ὁμήλυδες. Ἐκ δὲ μελάθρου

Et manus vtrinque meas vide: dexteram autem
In latus manũ extende, meæ ſpõtaneũ nunciũ cicatricis:
Et tuos mores incredulos renue: magis credens etiam
In me dupliciter ſis, & videns & tangens.
Thomas autem pòſt ſapiens reſponſiuam rupit vocem,
Dominus meus, & meus Deus. Dixit & ipſe
Ieſus, Didymi mentem duplicis conſilij reprehendens,
Credis viſo me, & oculis recepiſti perſuaſionem?
Illi ſunt beatiores qui non videntes
Maiorem fidem habent, & non indigent intuitu.
Alia verò miracula multa ſapientibus coràm ſocijs
Ieſus perfecit, varia ſigna oſtendens,.
Teſtis veritatis quæ ſcripſit diuino in libro,
Qui hæc omnia ſignauit, volenti prætermiſit ſilentio.
Hæc verò omnia ſunt expreſſa teſtificante libro,
Vt fidem habeatis vitam ſeruantem, quòd patris
Chriſtus ſemper viuentis Dei filius eſt Ieſus:
Vobis verò credentibus cœleſtis donum principatus
Vitæ diuinæ æterna ſit retributio.

CAP. XXI.

Tertiò immortalẽ formã ſuis manifeſtauit diſcipulis
Chriſtus, reſonans trans Tiberiadis mare.
Sic verò formam oſtendit: intra occultam domum
Petrus erat, priùs vocatus nomine Simon,
Et ſapiens Andreas, vterinus qui erat Petri,
Et celeres duo filij ex mari viuentis Zebedæi,
Et Thomas cum his binominis: erat verò & ipſe
Nathanaël, & alij duo Deo credentes viri.
Et ipſis congregatis retia plicans dixit Simon,
Vado ad piſcoſam conſuetam marinam capturam.
Et ei ſermonem dixerunt comites piſcatores,
Tecum ad piſcoſa fuſi maris opera & nos
Vadimus omnes comites. E domo autem

Conferti mouebantur, & vicini aditum lacus,
Nauim aſcendentes, nauigarunt. per noctem verò
Nihil in mari laborantibus potuit manibus capere
Cœtus omnis. & crebrò identidem moleſtabatur Simon,
Manibus ambabus leue rete trahens.
Et roſeis radijs quando caliginem diuiſerat aurora,
Chriſtus pulchros lapides habens ad littus ſtetit maris,
Matutinum veſtigium ducens peregrinum ad conſuetum lacum,
Tanquã cibo indigens qui in mari voluitur. neq; diſcipuli
Videntes cognouerunt quòd propè erat Ieſus.
Viuentes in locis humidis verò interrogauit conſuetos piſcatores,
Aquatilem prolifici afferte cœnam maris,
Pueri maris miniſtri. Reſpondentes autem diſcipuli,
Aliquid ſe habere abnuebãt. Rex verò reſpondit verbo,
In piſcoſum relaxantes procul iacta retia mare,
Mittite impetuoſæ ad dexteram nauis prompta.
Et vela curuantes in retia cadentia,
Marinũ per ſe volutũ ſurſum traxerunt immẽſum cœtum,
Piſces intus latentes cærulei ſaltatores maris.
Nõ amplius verò robur habebãt ſubmerſũ rete trahere,
Præ copia piſcium profundo multum capiente onere.
Et madido Simoni profundi indagatori maris,
Dominus quem dilexit comes dixit diſcipulus,
Ipſe Rex eſt hic. Ille verò propè proſiliens,
Veſte varia lumbos cinxit Simon,
Et lineo tectus eſt multiforme circa corpus pallio,
Marinum indumentum circa nates voluens,
Corium, quod geminorum demiſſum ad ſinus femorum
Piſcatores geſtant, occultorũ monimentum pudendorũ.
Nudum enim corpus habebat, in littus rete trahens:
Et celer in pontum inſilijt, & conſuetum mare tranſiens,

Ἀμφιλαφεῖς ῥώοντο, καὶ ἀγχιπόρου στόμα λίμνης,
Νηὸς ἐπεμβαίνοντες, ἐπέπλεον. ἐννύχιον δὲ
Οὐδὲν ἀγρευτῆρσι δυνήσατο χερσὶ πιέζειν
Ἑσμὸς ἅπας· καὶ πυκνὰ παλιμπετὲς ἄχνυτο Σίμων,
Χερσὶν ἐπ' ἀμφοτέρῃσιν ὑποβρύχιον λίνον ἕλκων.
Καὶ ῥοδέης ἀκτῖσιν ὅτε ζόφον ἔσχισεν ἠώς,
Χειρὸς εὐκροκάλοισι παρ' ἠόσιν ἵστατο πόντου,
Πρώϊον ἴχνος ἄγων ἐπιδήμιον ἠθάδι λί-
μνῃ,
Οἷα βορῆς χατέων ἁλιδινέος. οὐδὲ μαθηταὶ
Δερκόμενοι γίγνωσκον ὅτι σχεδὸν ἦεν Ἰησοῦς.
Τριτοβίους δ' ἐρέεινεν ἐθήμονας ἰχθυβο-
λῆας,
Πλωτὰ θαλασσογόνοιο κομίζετε δεῖπνα θαλάσσης,
Παῖδες ἁλὸς δρηστῆρες, Ἀμειβόμενοι δὲ μαθηταί,
Οὐδὲν ἔχειν ἀνένευον. Ἄναξ δ' ἠμείβετο μύθῳ,
Ἰχθυβόλῳ χαλάσαντες ἐκηβόλα δίκτυα πόντῳ
Βάλλετε φοιταλέης παρὰ δεξιὰ νηὸς ἑτοίμης.
Καὶ λίνα κολπώσαντες ἐς ἀμφίβληστρα πεσόντα,
Πόντιον αὐτοκύλιστον ἀνείρυον ἄσπετον ἑσμὸν,
Ἰχθύας ἐνδομύχοις χαροπῆς βυθοτέρμονας ἅλμης.
Οὐκέτι δὲ σθένος εἶχον ὑποβρύχιον λίνον ἕλκειν,
Πληθύος ἐκ νεπόδων βυθίῳ πολυχανδέϊ φόρτῳ.
Καὶ διερῷ Σίμωνι βυθίου διφήτορι πόντου
Κοίρανος ὃν φιλέεσκε συνέμπορος εἶπε μαθητής,
Αὐτὸς ἄναξ πέλεν οὗτος. Ὁ δὲ σχεδὸν ἔγγυς ὀρούσας,
Εἵματι δαιδαλέῳ λαγόνας μιτρώσατο Σίμων,
Καὶ λινέῳ πεπύκαστο πολυρρήτῳ χρόα πέπλῳ,
Πόντιον ἀμφίβλημα περὶ γλουτοῖσιν ἑλίξας,
Δέρμα, τόπερ διδύμων κεχαλασμένον ἐς πτύχα μηρῶν,
Ἰχθυβόλοι φορέουσιν, ἀθηήτου σκέπας αἰδοῦς.
Γυμνὸν γὰρ δέμας εἶχεν, ἐς ἠόνα δίκτυον ἕλκων·
Καὶ ταχὺς εἰς ῥόον ἅλτο, καὶ ἠθάδα πόντον ἀμείβων,

Χεῖρας ἐρετμώσας, κεφαλὴν εἰς ὕψος ἀείρων,
Ποσσὶν ἀμοιβαίοισιν ἐπιξέον ὤθεεν ὕδωρ.
Ἀκτῆς δ' ἐγγὺς ἵκανε, θεηδόχον ἤονα βαίνων,
Ἰησοῦ ὅθι μίμνε δεδεγμένος. οἱ δὲ δὴ ἄλλοι
Εἰν ἑνὶ πάντες ἵκοντο μιῆς ἐπὶ νηὸς ἑταῖροι,
Ἐμπορίην σύροντες ἐν ὕδασι δικτύου ἄγρης.
Οὐ γὰρ ἔην περίμετρος δηρὸς πλόος ἔκτοθι γαίης,
Ἀλλὰ διηκοσίοις ἐνὶ πήχεσι κύματος ὁλκῷ
Ἀσσὸν ἀνηκόντιζον ἐς ἤονα θυάδες αὖραι,
Γείτονος αἰγιαλοῖο περιρραίνοντος ἐέρσῃ.
Καὶ χθονὸς ὡς ἐπέβησαν ἐπ' ἤονι διψάδος ἀκτῆς,
Πυρκαϊὴν φλογόεντι μαραινομένην ἴδον ἀτμῷ·
Ἀνθρακιῆς δ' ἐφύπερθεν ἐπ' ὀφρύσι κείμενον ἰχθὺν,
Ὄψον, καὶ νέον ἄρτον. ἄναξ δ' ἐκέλευε μαθηταῖς,
Ἄξατε νῦν βυθίων νεπόδων ἑτερόχροον ἄγρην,
Οὓς τινὰς ἐκ λαγόνων ἐπιάσατε φορβάδος ἅλμης.
Καὶ διεροῖο πόδεσσι θορὼν ἀνεβήσατο Σίμων,
Χερσὶν ὁμοσθενέεσσιν ἐπὶ χθόνα δίκτυον ἕλκων
Εἴκυον ἀλλομένων νεπόδων ἐπιβήτορι παλμῷ
Μηκεδανῶν. καὶ πάντα κεκυφότα ἀείρετο Σίμων,
Πάντοθεν ἰχμαλέης ἀγέλης ἑκατοντάδα σύρων.
Οἷσιν ὁμοπλεκέεσσιν ἐπέτρεχον ἰχθύες ἄλλοι
Σὺν τρισὶ πεντήκοντα. καὶ οὐ λίνον ἔνδοθι πέτρης
Σχίζετο, τοσσατίων νεπόδων βεβαρημένον ὁλκῷ.
Οὐ τότε τολμήσας τὶς ἀνὴρ ὁμόφοιτος ἑταίρων
Ἀντωποῖς βλεφάροισι θεὸν παρεόντα δοκεύων
Τίς τελέθεις; ἔειπε, καὶ οὐ θρασὺς εἴρετο Σίμων,
Ἐγγύθι γιγνώσκων ὅτι κοίρανος ἦεν Ἰησοῦς.
Καὶ σφιν ἄναξ παρέθηκε φέρων πεπαμένον ἰχθὺν,
Ἰχθὺν καὶ νέον ἄρτον. ἑοῖς δ' ἐκέλευε μαθηταῖς,
Δεῦτε, πάλιν δαίνυσθε μιῆς ὑπὸ κύκλα τραπέζης
Ὀπταλέην ἀδόκητον ἐδητύα δαῖτα θαλάσσης.
Τοῦτο πάλιν τρίτον ἄλλο ἐφαίνετο πᾶσι μαθηταῖς

Manibus remigans, caput in altum attollens,
Pedibus alternantibus poſteriorem truſit aquam.
Ad oram autem propè venit, Deũ recipiens littus ſcan-
Ieſus vbi manſit receptus. alij verò [dens,
Simul omnes venerunt vna in naui ſocij,
Sequens trahentes in aqua rete capturæ.
Non enim erat magna maris nauigatio à terra,
Sed ducentos cubitos fluctuum tractu
Spumam eiaculabantur ad littus furentes venti,
Vicinæ oræ maritimæ circumſperſæ rore,
Et quum conſcendiſſent in littus ſitibundæ regionis,
Rogum flammeo marceſcentem viderunt æſtu:
Super autem prunas in ſuperciliis poſitum piſcem
Aſſum, & recentem panem. Rex verò iuſſit diſcipulis,
Afferte nunc profundorum piſcium diuerſam capturã,
Quos ex ſinibus cepiſtis fœcundi maris.
Et madidis pedibus ruens aſcendit Simon,
Manibus æqualiter robuſtis in terram rete trahens
Refertum ſalientium piſcium agili vibratione
Oblongorum. & dorſo curuato affligebatur Simon,
Vndique humidi gregis centenarium numerum trahens,
Quibus complicatis inhærebant piſces alij
Cum tribus [&] quinquaginta: & non rete in mari
Scindebatur, tantorum piſcium grauatum tractu.
Non tunc audens aliquis vir comes ſociorum
Oppoſitis oculis Deum præſentem videns,
Quis es? interrogauit: nec audax quæſiuit Simon,
Cominus cognoſcens quod dominus eſſet Ieſus.
Et ipſis Rex appoſuit ferens oblongum piſcem,
Piſcem & nouum panem: ſuis autem iuſſit diſcipulis,
Adeſte, rurſus conuiuemini vnius ſub circulo menſæ
Aſſum inexpectatum conſuetum conuiuium maris.
Hoc rurſus tertium aliud oſtendit omnibus diſcipulis

Ieſus poſt diuinum excitabilem ſomnum mortis,
Redux ex mortuis, terreſtres ſeceſſus relinquens,
Conſuetum piſces nutriens trans Tiberiadis mare
Epulum attigit: & ſimul omnes relinquens
Piſcoſum poſt conuiuium indiuiſæ menſæ,
Vicino Simoni diuinam ſonuit vocem,
Simon, legitimus ramus Ioannis patris,
Promiſcuis me magis omnibus ſocijs diligis?
Et ei Petrus dixit, Ita domine, & tu animo
Nouiſti quantum diligam te, & non ſermone indiges.
Et diuino ore Rex præcepit Petro,
Paſce mihi prudentes agnos non tacente tuo baculo.
Ieſus autem interrogauit alterna Petrum voce,
Simon, claros liberos habentis Ioannis ex genere,
Solum coniunctis diligis me magis ſociis?
Et ſoluens Regi ſecundò mentum, [i. os]
Humani gregis piſcator reſpondit Simon,
Etiam Rex: tu verò teſtis meæ mentis, ſcis & ipſe
Quantum ego dulcem amorem immenſum erga te portē.
Et prudenti reciprocus Rex dixit Petro,
Noſtrarum paſce intelligentes greges ouium.
Jeſus autem dixit rurſus motam conſuetam vocem,
Patris Ioannis pij fili Simon,
Certò amas me multo plus quàm alij?
Et audax moleſtabatur Petrus quòd tertiò dixiſſet Ieſus,
Magis meis ſociis me animo beneuolo diligis?
Ieſu autem reſpondit ſubtriſti Petrus voce,
Omnia tu noſti quæ cogito, princeps mundi,
Et intelligis amoris mei immotum repagulum,
Quale habens diligā te. Deus autem reſpondit ſermone,
Cœleſti paſce baculo paſtorali oues & agnos.
Adoleſcens adhuc Petre tua cingebaris faſcia,
Et pedis veſtigium flectebas quò volebas ire:

Ἰησοῦς μετὰ θεῖον ἐγέρσιμον ὕπνον ὀλέθρου,
Νόστιμος ἐκ νεκύων, χθονίους κευθμῶνας ἐάσας,
Ἠθάδος ἰχθυβότοιο περὶ Τιβερηΐδος ὄχθης
Εἰλαπίνης ἔψαυσε· καὶ εἰν ἑνὶ πάντας ἐάσας
Ἰχθυόεν μετὰ δεῖπνον ἀδαιτρεύτοιο τραπέζης,
Ἀγχιπόρῳ Σίμωνι θεηγόρον ἴαχε φωνήν·
Σίμων, γνήσιον ἔρνος Ἰωάνναο τοκῆος,
Συμμιγέων ἐμὲ μᾶλλον ὅλων ἑτάρων ἀγαπάζεις;
Καί οἱ Πέτρος ἔφη· Ναὶ κοίρανε· καὶ σὺ γὰρ θυμῷ
Οἶδας ὅσον φιλέω σε, καὶ οὐ μύθοιο χατίζεις.
Καὶ ζαθέοις στομάτεσσιν ἄναξ ἐπετέλλετο Πέτρῳ,
Βόσκε μοι ἔμφρονας ἄρνας ἀσιγήτῳ σέο ῥάβδῳ.
Ἰησοῦς δ' ἐρέεινεν ἀμοιβάδι Πέτρον ἰωῇ,
Σίμων, ἀγλαόπαιδος Ἰωάνναο γενέθλης,
Μοῦνον ὁμοζυγέων φιλέεις ἐμὲ μᾶλλον ἑταίρων;
Καὶ πετάσας βασιλῆϊ τοδεύτερον αἰθερεῶνα,
Ἀνδρομέης ἀγέλης ἀγρεὺς ἐφθέγξατο Σίμων,
Ναὶ βασιλεῦ· σὺ γὰρ μάρτυς ἐμῆς φρενός, οἶδα καὶ αὐτὸς
Ὅσσον ἐγὼ γλυκὺ φίλτρον ἀθέσφατον εἰς σὲ κομίζω.
Καὶ πινυτῷ παλίνορσος ἄναξ μυθήσατο Πέτρῳ,
Ἡμετέρων ποίμαινε νοήμονα πώεα μήλων.
Ἰησοῦς δ' ἀγόρευε παλίσσυτον ἠθάδα φωνήν,
Πατρὸς Ἰωάνναο θεουδέος ἔκγονε Σίμων,
Ἀσφαλέως ποθέεις με πολὺ πλέον ἠέπερ ἄλλοι;
Καὶ θρασὺς ἄχνυτο Πέτρος ὅτι τρίτον εἶπεν Ἰησοῦς·
Μᾶλλον ἐμῶν ἑτάρων με φιλοστόργων ἀγαπάζεις;
Ἰησοῦ δ' ἀπάμειπτο κατηφέϊ Πέτρος ἰωῇ,
Πάντα σὺ γιγνώσκεις ὅσα μήδομαι, ἔξοχε κόσμου,
Καὶ νοέεις φιλότητος ἐμῆς ἀτίνακτον ὀχῆα,
Οἷον ἔχων φιλέω σε. Θεὸς δ' ἀντίαχε μύθῳ,
Οὐρανίῃ ποίμαινε καλαύροπι μῆλα καὶ ἄρνας.
Κουρίζων ἔτι Πέτρε τεὴν ἐζώννυσο μίτρην.
Καὶ πόδας ἴχνος ἔκαμπτες ὅπῃ μενέαινες ὁδεύειν·

Ὀψὲ δὲ γηράσκων, τανύσεις σέο χεῖρας ἀνάγκῃ·
Καί σε περισφίγξουσιν ἀφειδέες ἀνέρες ἄλλοι,
Εἴς τινα χῶρον ἄγοντες ὃν οὐ σέο θυμὸς ἀνώγει.
Εἶπε προθεσπίζων θανάτου τέλος ἴδμονι φωνῇ
Οἵῳ Πέτρος ἔμελλε θανὼν βασιλῆα γεραίρειν.
Καὶ σοφίης πλήθοντι θεὸς πάλιν ἔννεπε. Πέτρῳ,
Ἄρνας ἐμοὺς ποίμαινε σαόφρονας ἄνθεσι βίβλων.
Καί οἱ Χριστὸς ἔλεξεν, Ἐφέσπεο. Καὶ τότε βαίνων,
Ἐνβοπαλιζομένης ἐπιταίνετο κύκλον ὀπωπῆς
Σίμων αἰολόμητις. ὀπισθεύοντά τε ταρσῷ
Κοίρανος ὃν φιλέεσκεν ὀπίστερον εἶδε μαθητὴν,
Ὃς καὶ δαιτυμόνοιο θεηγενέος βασιλῆος
Λοξὸς ἐπὶ στέρνοιο πεσὼν, φιλοπευθέϊ μύθῳ
Ἰησοῦν ἔρεινε δαήμονα, Τίς πέλεν ἀνὴρ
Ὅς σε θεοσυγέεσσιν Ἰουδαίοις παραδώσει;
Τοῦτον ἰδὼν τότε Πέτρος, ἀνείρετο, Καὶ τί τελέσσει
Οὗτος ἐμὸς συνάεθλος; Ἄναξ δ' ἠμείψατο μύθῳ,
Εἴ μιν ἕως ἐθέλοιμι λιλαίομαι ἐνθάδε μίμνειν,
Πρὸς σὲ τί τοῦτο πέλει; σύ μοι ἕσπεο. Καὶ λόγος οὗτος
Γνωτῶν δ' ἑτάρων κρυφίῃ κηρύσσετο φωνῇ
Αὐχήεις, ὅτι κεῖνος ἀνικήτοιο μαθητὴς
Οὐ ξυνοῦ θανάτου τέλος ὄψεται. οὐ μὲν Ἰησοῦς
Ἔννεπεν, Οὐ βιότου νοσφίσσεται, ἀλλ' ὅτι μοῦνον,
Εἴ μιν δεῦρο μένειν ἔτι βούλομαι εἰσόκεν ἔλθω,
Πρὸς σὲ τί τοῦτο πέλει; τί πεύθεαι; οὗτος ὀπωπῇ
Ἀθρήσας ὁμόφοιτος ἀλήμονος ἐκτὸς ἀκουῆς,
Ἔργων θεσπεσίων ἐπιμάρτυρός ἐστι μαθητὴς·
Καὶ νοέων τάδε πάντα, κατέγραφε θεσπιδὶ βίβλῳ.
Ἄλλα δὲ θαύματα πολλὰ σοφῇ σφρηγίσσατο σιγῇ
Μάρτυς ἐτητυμίης, τάπερ ἤνυσεν αὐτὸς Ἰησοῦς,
Ὅσσα καθ' ἓν στοιχηδὸν ἀνὴρ βροτὸς αἴκε χαράξῃ,
Βίβλους τοσσατίας νεοτευχέας οὐδὲ καὶ αὐτὴν
Ἔλπομαι ἀγλαόμορφον ἀτέρμονα κόσμον ἀείρειν.

ΤΕΛΟΣ.

Serò autem ſeneſcens, extendes tuas manus violentia:
Et te circùm conſtringent immites viri alij,
In quendam locum ducentes quem tuus animus nō iubet.
Dixit vaticinans mortis finem ſcienti voce
Qua Petrus futurus erat moriens Regem honorare.
Et ſapientia pleno Deus rurſus dixit Petro,
Agnos meos paſce prudentes floribus librorum.
Et ei Chriſtus dixit, Sequere. Et tunc incedens
Retrouerſorum dirigebat circulum oculorum
Simon varij conſilij: inſequentem autem pede
Dominus quem dilexit poſteriorem vidit diſcipulum,
Qui & cœnante à Deo genito Rege,
Obliquus ſupra pectus cadens, ſciſcitante ſermone
Ieſum interrogauerat ſcientem, Quis eſt vir
Qui te Deo exoſis Iudæis tradet?
Hunc videns tunc Petrus, interrogauit. Et quid faciet
Hic meus commilito? Rex verò increpauit eum ſermone,
Si ipſum donec veniam deſidero hic manere,
Ad te quid hoc ſpectat? tu me ſequere. Et ſermo hic
Conſanguineis ex ſocijs occulta prædicabatur voce
Glorioſus, quòd ille inſuperabilis diſcipulus
Non cōmunis mortis finem videbit. Non quidem Ieſus
Dixit, Non vita priuabitur, ſed quòd ſolùm,
Si ipſum hic manere adhuc volo donec veniam,
Ad te quid hoc ſpectat? quid interrogas? hic oculis
Aſpiciens comes errantem extra famam,
Operum diuinorum teſtificans eſt diſcipulus:
Et intelligens hæc omnia, conſcripſit diuino in libro.
Alia antē miracula multa ſapienti obſignauit ſilentio
Teſtis veritatis, quæ perfecit ipſe Ieſus,
Quæ particulatim ordine vir mortalis ſi conſcriberet,
Libros tot recens factos neque ipſe,
Opinor, ſplendida forma rotundus mundus caperet.

FINIS.

BIBLIOTECA ... ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Google